Zábawné spisy

Jana z Hwězdy.

Swazek I.

Ballady a romance.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

BALLADY,

ROMANCE, POWĚSTI A LEGENDY

od

Jana z Hwězdy.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

Wysoce Urozenému Pánu,

Panu

Wiljmowi hraběti

Z WURMBRANDU STUPPACHU,

Geho c. k. ap. Majestátu skutečnému komořjmu, Pánu na Libljně, Welkém Ždjkowě a t. d.

na důkaz swé hluboké úcty a oddanosti

obětuge

skladatel.

Wám, Pane ctný, buď wděčně wěnowáno,
Co Múzy do ucha mi šeptaly,
Když w noci bděl gsem při měsjčné záři
A wlny pod nohama šplaunaly,
Bor šuměl nad hlawau, a zhora mraky
Nebeskau rosu na mne ztřásaly;
Aneb když w sadě růže zakwjtala
A po wětru mi pjsně posjlala;

Co gsem zaslechnul za tagemných nocj,
Když tma a gasnota se střjdaly,
A dcery noci, Wjly wětronohé
Po lučinách we zborech plesaly!
Gich tance kolébawé, skoky pružné
Na mysli se mi wezdy mjhaly;
Leč ruka matně gen a slabě psala,
Co mysl rozohněná uzjrala.

I pěl gsem slávu wlasti, předků boge,
Kterak hrdinsky mečem máchali,
A na swětlo gsem wyzwal citů roge,
Kteréž se w hlaubi srdce skrýwaly;
I hřjčky lásky, gak ge mládec snjwá,
Do weršů mých se často wmjchaly;
Neb pěwci Múza blesk i zoři dala,
By slowa geho srdcem otřásala.

Nuž, *Pane ctný!* zde gsau těch snů obrazy,
Co duši mau čarowně zagaly!
O kéž by *Wás*, genž *wlast* i *řeč* mau ctjte,
Na chwjlku aspoň mile pautaly!
Hodeni gste *Wy*, by slawné gméno *Waše*
Potomkům pozdnjm zpěwy hlasaly.
O přigmětež, co Múza wděčná dala,
Wámi z kwětů různých wěnec uchystala.

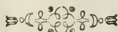
---

† J. W. Sedláčkowi.

Mistře! wjš, gak zlatá lyra zněla
  Zwukem mocným, z dálky omžené,
  Gak by w ljpy wětwi zelené
Filomela po nebesku pěla?

O gak w ginochu se duše chwěla,
  Gak gjm hnul zwuk pjsně wzdálené!
  Onť si twořil háge růžené,
W nichž ta slawná lyra znjti měla.

Ay, tu *Tys* uzjral tauhu žhaucj,
  Genž mi w prsech plála sewřených;
Tys mi w mysl wkauzlil rág kwetaucj,
  Slávu pěwců, wlasti milených!
Ach, tu snil gsem blahé, blahé dny, —
A zde, mistře, čti ty sladké sny!

Jaromjr a Wršowci.

Zpěw lyrický.

I. *Wyzwánj.*

Co znamená ten hluk tak časně zrána?
 To koňstwa ržánj, štěkot lačných fen?
Co giž tak záhy otwjrá se brána,
 An růžowý teprw swítá se den?
To gistě ze spanj wybauřj pána —
 A ten si práwě ze zraků mne sen.
Wzchopjť se z lůžka hbitě, wen se djwá,
A zdola hlasné: »Zdráw buď!« se ozýwá.

»Ha zdráw buď *Jaromjr*, náš mocný knjže!
 Po wěky pewně stůg ta skála *Wyšehrad!*
A swazek lásky, genž nás k *tobě* wjže,
 Budiž powěčný — co té skály sklad!« —
Tu knjže přikročj giž k oknu bljže,
 Gsa w mysli potěšen, wesel a rád,
Rukau swým Čechům pozdrawenj kyne,
A w djk mu wzhůru ples garý se řine.

Tu panoš *Howora* již w sjni stogj,
A pokłoniw se slušně, takto dj:
»Ten lid, co dole na dwoře se rogj,
Wršowci gsau to, pane, druzi zlj;
Ti dnes na welký, slawný hon se strogj,
A *wás* prý, knjže, w čele mjti chtj; —
Radit wšak smj-li sluha pánu swému,
Probůh! newěřte slowu łakawému!«

»*Kochau*, gen slyšte, též gest mezi nimi,
Drawý ten wlk s člowěčj twářnostj,
Kořist on láká slowy aulisnými,
A pak na ni se wrhne s rychlostj.
Když *tak* přicházj s hledy laskawými,
Tu radno, střjci se potagné lsti!« —
Než s úsměchem milostným wece wládce:
»Nedůwěrnýs ty wezdy býwal rádce!«

»Co může mně se *mezi mými* státi
Na honě, knjžecjm wyraženj?
Či mám i stjnu swého již se báti
A lidského se střjci wzezřenj?
Neroď mi lásku k lidu mému bráti;
Nehodnoť wládce gest podezřenj!
Hřiwec a *ty* sedleyte ruče koně,
A po boku mi buďte wždy na honě.«

*

Ze sjně Howora smuten odcházj,
  Myšlénky diwné mu hlawu matau;
Kde knjže weselj a ples nacházj,
  Widj on lest a zradu napiatau.
Leč Jaromjr na sebe rychle házj
  Lowecký šat a trubici zlatau,
A sám mečem se páše nedočkawě,
Duchem giž pádě s lowci po daubrawě.

Pak w ložnici spěchá, kde choť mu dřjmá,
  Milostná *Střjška*, w rannj pohowě;
Žehná se s nj, a němě gi obgjmá,
  A tiše ljbá usta růžowé.
Milost we wazby swé ho tak pogjmá,
  Že giž mizj mu z mysli lowcowé;
Tu střjbrný hlas trubky znj za chwjli,
A Jaromjr se wztrhna na dwůr pjlj.

II. *Low.*

Mrak šediwý luhy, háge pokrýwá,
  Gen čela hor se čerwenagj;
Obloha teď se co panna zardjwá,
  Nachem se skwj gegj pokragj.
W přjrodě gestě ticho wšude slawné,
Gak by kogil sen i hwozdy dáwné.

Na wýchodu brána zlatá se otwjrá —
Slunce welebně wystupuge,
Záře rudá se kolem rozestjrá,
Auwal i hwozd se probuzuge.
Gelen parohy swé pyšně zdwihá,
A laň bělosrstná z hauště wybjhá.

Ha slyš! — z opodálj ples se ozýwá,
Pomjšen psů lačných štěkotem,
Rohů weselý zwuk giž zaznjwá,
A lowci porůznu gedau klopotem.
W gich čele *wládce* na broni statném,
Kochan po lewé na wranci obratném.

A teď se komonstwo w daubrawu pauštj,
A hlasněgi ples diwý hlaholj.
Wždy hlauběgi honba walj se hauštj,
Až skály trnau i audolj.
Zwěř zplašená po hwozdě ubjhá,
W patách gi záhuba letmo stjhá.

Gelen spanilý sluchy bystře napjná,
Pak zdiwočen wyrazj z pelechu,
Za njm Jaromjr koně hnáti počjná,
Až pán i kůň skoro bez dechu.
Gelen w skoku chrastiny prudce prorážj;
Leč knjže i hrdla proň se odwážj.

Letj bažinau, brodj se močály,
Geg nestawj ni stráň, ni slug.
»A byťby skály na cestě mi stály,
Geljnku, musjš ty býti můg!«
Wolá to knjže, a w poskoku walném
Dá se za njm i po hřebenu skalném.

Geljnku čilý, — twá záhuba gistá,
O, nic tebe wjce nespasj!
Gižtě lowec se k pokřiku chystá,
A meč na honosnau ránu tasj.
Tu skok gediný — zwěř lowci unášj,
Až se za nj kwět i děšť rosy prášj.

I žasne lowec, a do auwalu zjrá,
Kam mu kořist bažená zmizela;
Oddychá těžce, a pot si utjrá,
Genž mu hrčj s plamenného čela;
Pak zmožené psy zpět swoláwá,
A znamenj na trubku dáwá.

I traubj hlasně, — a kol se ohljdá,
Zdaž se druzi z lesa wyskytugj;
Diw ryk ptactwa mu odpowjdá,
skály duté hlahol opětugj.
nujže tu sám — a kamkoli zjrá,
Paušť diwoká se rozprostjrá.

Točj koně wratno, a chrastiny hustě
Mečem si klestě, ewálá dubinau,
Zdažby se někde w daubrawě pusté
S poblauzenau setkal družinau.
A gakkoli prudce lesem uhánj,
Po swém se komonstwu darmo shánj.

Ha, chlum tu *Welis* k nebi týmě upjrá,
Co král zeleného wůkolj!
Ztad Jaromjr nadĕgně zjrá
Do omračeného audolj.
I traubj zas, a pozorně zwjdá,
Zdaž mu rohem kdosi odpowjdá.

III. *Zrada.*

Ha, tam se řine dolinau
Pluk ozbrogených lowců,
Kochan s diwau to družinau,
S rodem zbogných *Wršowců.*
Na chlum ženau se w poskoku, —
Giž knjžeti gsau po boku,
Genž z hauštĕ se wypljtá,
A wesele ge wjtá.

»Ai práwě gedete mi w čas,
Wy statnj wládykowé!
Gižtě mi w hrdle wázne hlas,
A žjžnj prahnau rtowé.
Tu sám plazjm se po hoře,
I bez druha i bez oře,
A mnjm, že giž tu zagdu,
Druhů-li wjc nenagdu.«

Wšak w odpowěd mu řehce zbor
Hrubý posměch i lánj,
A na wšech twářjch zjrá zpor
I zrádné počjnánj.
Tu knjže zpátky pokročj,
A přjsně zřj gim do očj;
Když wládce *tak* pohledne,
Mnohý tu zbognjk zbledne.

Kochan gen sám se w pokřik dá
A ruku k meči sázj:
»Dnes, knjže, zašla hwězda twá,
A hwězda má wycházj!
Rod můg-tě wětew knjžecj,
A syt giž wlády djtěcj;
Dnes poroby se sprostj,
A z wlády tě wyhostj.«

To řka, chopj se wéwody,
S ramen mu šarlat strhne,
A zemdleným od nehody
Na zem neważně wrhne.
Tuť Jaromjr u snjženj
K nebi šle bolné wzezřenj;
Wšak darmo se ohljžj,
Pomoc, ach, se nebljžj.

Ba Hřiwec, sluha milený,
Na pána sám se sápe,
S *Wršowci* gsa umluwený,
Giž prowazů se chápe.
Co kat se chystá k oběti,
A ruce wjže knjžeti;
Gegž druhdy obsluhuge,
Teď k dubu přitužuge.

W tom hwjzdne střela kalená
W ocelolomné sjle;
Ač dobře byla lučena,
Chybj se předce cjle.
Ba weselo-tě knjžeti,
Čjm wjc gich slyšj sičeti:
Neb wyššj moc geg chránj,
A střely pryč zahánj.

)(

Ba wyššj moc geg chránila,
A spásy mu popřáno;
Neb každá střela chybila,
Co gich tu k němu sláno.
On sám pak zjrá w tu dobu
Nebeskau známau podobu —
Patrona, gegžto ctjwal
I od dětinstwj wzýwal.

Milostná zář se rozlila
Kolem podoby celé,
Nehmotné audy halila
We raucho běloskwělé.
I zdálo se tu knjžeti,
An střely slyšel sičeti,
Že ta podoba přjmá
Ge w raucho swé zagjmá.

A gakto wládce zdiwený
Na úkaz ten pohljžj,
Panoš tu potem zbrocený
Klopotně sem se bljžj.
I zhljdnau geg zrádci zhora:
»Ha, peklo! totě *Howora!*
Co krkawec přinášj,
Že nám tu rozkoš plašj?«

Kochan to řwe, co lačný lew,
  Genž má o lup přigjti;
A wšak i w panoši wře krew,
  I on swau sjlu cjtj.
A máchne mečem mezi ně,
Co blesk we bauřné hodině,
  An duby rozworáwá
  A skály rozmetáwá.

Nerowný byl to wěru bog,
  A zkáza reka gistá;
Wršowců naň se řjtě rog
  Neslawnau smrt mu chystá.
A gakkoliw se namahá,
Tuť marná wšecka odwaha!
  Giž slabě se potácj
  A s komoně se kácj.

Mžikem na ránu hrotowau
  Dwě dýky se zablesknau,
A nad hlawau ginochowau
  Nahé se meče lesknau.
Kochan wšak křičj wesele:
»Nehodenť tento ocele;
  Stranau ho gen zaneste
  A na dubu oběste!«

I kráčj s hlawau sklopenau
Giž k dubu poprawnému,
A Hřiwec smečkau lýčenau
Otáčj hrdlo gemu.
Ginoch garý se nehrozj,
Milost si genom wyprosj,
By směl poslednjkráte
Zatraubit si třikráte.

A když mu žádost powolj,
Zatraubj — a prodljwá;
Tu Hřiwec giž geg s newolj
Ku pospěchu wyzýwá.
I traubj hlasně — traubj zas,
A rychle mjgj lhůty čas;
Tu Hřiwce hněw pogjmá,
On sám na roh zahřjmá.

IV. *Wyswobozenj.*

Pobočnj skála prodlužuge zwuk,
A skále sausednj donášj;
Tu náhle gezdců wyřjtj se pluk,
Až giskry od podkow se prášj.

A gakby táhlo hegno hawranů,
We spolku s holubicj sněžnau,
Tak widno tlupu wěrných Pražanů
Na chlum s panj se hnáti něžnau.
W tom gezdcowé se zatočj,
A wrahy z boku zaskočj.
Zařinčj meče
W diwém setkánj,
Wršowci zaufale se bránj;
Tu krew odpůrci teče,
A blah, kdo hrdlo autěkem si chránj!

Giž zrádcowé se swjgj po zemi,
Opuštěni od swůdce swého,
Genž zchytrale se promkna hauštěmi
Wywáznul z boge osudného.
I hned tu wazby páně rozlučj,
A wládce zdráw před nimi stogj.
Letj mu kněžna Střjška w náručj
A pewně k srdci geg připogj.
Kolem pak kněžny zlekané
Pokleknau wěrnj Pražané,
A gednohlasné
Manů plesánj
Gewj se w hlučném djků wzdánj,
Diwem, že w době spasné
Prorádcj lestné zmařeno wyzwánj.

Tuť zástupem se dere w poskoku
  Ginoch garý s plamennau twářj,
Roh wjtězný wisj mu po boku,
  Z očj oheň radosti zářj;
I ljbá ruce pána zedrané,
  A tiskne ke rtům, sluha wěrný,
An opodál druh zrady zpáchané,
  Hřiwec se chwěge licoměrný.
    Spatřiw geg wládce zaplesá,
    A z diwu chwálj nebesa.
      A kněžna zlatý
      Řetěz odpjná,
    A mládenci na krk připjná,
      Genž ragskau slastj gatý
    Na nátisky wystálé zapomjná.

I promluwj pak kněžna spanilá:
  »Že nám té slastné doby přáno,
Že potřena ta rota zlotřilá,
  Buď mládče tobě děkowáno! —
Mé smysly pautal geště rannj sen,
  I snila gsem až do switánj;
Tu lowců zbor wygjždj z hradu wen,
  A plašj z lože mého spanj.
    Wzchopjm se w teskném taužen j,
    Anoť mne trápj tušenj,
      Chci k Bohu wraucj

Modlitbu sláti
A sjly srdci swému dáti;
Tu zřjm podobu skwauej
W nebeské gasnotě před sebau státi.«

»I poznala gsem tauže podobu,
Genž w kapli stogj na oltáři;
Hůl s nápisem, gegj to ozdobu,
Uzjrala gsem w růžozáři.
Miláček můg to, swatý křtitel *Jan*
Rukau w noc hustých lesů kyne.
I zkřiknu: »Běda! choť můg oklamán,
Teď gistě zradau lowců hyne! —
A než mine okamženj,
Zmizj nebeské widěnj.
Gen geště kradě
Záswit se mjhá,
Tu giž na křik čeleď se sbjhá,
A na prostranném Wyšehradě
Hlahol a nářek smutně se rozljhá.«

»Mžikem na rozkaz můg se shlukne zbor,
Plnj se dwůr wěrnými many,
A letmo sgjždějce stráň i bor,
Křikem woláme na wše strany.

Tu Howora se k nám též přiwtělj,
Genž w auzkosti o pána swého,
Zahljdna nás, se náhle zweselj,
Řka: Hlas sledugte rohu meho.
Až zaznj zwučně po třetj,
Tu buďte rychle w zápětj! —
A než dořekne,
Giž pryč uhánj.
Za njm my bařinau i stránj,
A wýpad náš zalekne
Prorádce u lotrowském počjnánj.«

I dopowj, a klesne w obgetj
Milowanému choti swému,
Genž gi w radostném roznětj
Přiwine k srdci stjsněnému.
Kdo wýgew tento zdárně wypowj?
An zástup sám utichna žasne;
Wšak brzy zas hlahol se obnowj,
A k nebi wjřj plesy hlasné.
Co wjtěz w slawném průwodu,
Genž wálky přestál nehodu,
Wracj se knjže
S kněžnau libostnau,
Prowázen družinau radostnau,
A ku Praze se bljže,
Lid wěrný žehná s twářj zas milostnau.

V. *Trest i odplata.*

Na *Bořině* lauce za switánj
Lid se sbjhá w klopotném spěchánj;
Knjže sám opaušti Wyšehrad;
Na lauce pak wšickni wládykowé,
Zemané a mocnj lopotowé
Sestawj se do dwau dlauhých řad.

Knjže mlčky na stolec zasedne,
Mračným, přjsným okem kol pohledne,
Gako slunce když za mraky dlj;
Synowé pak rodu Wršowského
Skljčeni stogj před trůnem geho,
Zkad gim wýrok smrti takto znj:

»Powrhli gste láskau pána swého —
Nuž! zakuste tedy hněwu geho,
Přede njmžto zlosynowé trnau!
Wyhlazeno buď z té swaté země
Štjrowé to odbognjků plémě,
Znamenané wěčnau poškwrnau!«

Dopowj, a kyne. — Ha tu rázem
Hlawy Wršowců padagj na zem,
Wzhůru střjká odbognjků krew!

Než — tu knjže bolně zrak obrátj,
Citelnost se w srdce geho wrátj,
W slzách bauřných rozplyne se hněw.

Dlauho mlčj w trudném zamyšlenj,
Až pak powygasniw mračné zřenj,
Howoru zahlédne w zástupu:
»Sem ty, zwolá, k stolci mému bljže!
Kdo se *tak* odwážil pro swé knjže,
Wolně měg též k němu přjstupu.«

I odstaupj wládykowé skwělj,
A na dwé se zástup rychle dělj,
An před trůn poklekne mládenec.
Lesnj roh mu po boku se třpytj,
Ze zraků radost i djky swjtj
A na ljcjch plane ruměnec.

Dj mu knjže: »Stálau na památku
Mým ty *lowcem* slug, a z mého statku
Tré wsj za odměnu služby měg.
Rod pak twůg we sláwě nehynaucj
W této zemi po wěky budaucj
Mezy rody wládyků se skwěg!«

»Na *Welis* pak rychle buď posláno;
Kde mi spásy zazrakem popřáno,
Stánek Páně ať se wzhůru pne!
Obraz sličný zástupce swatého,
Genž mne chránil od osudu zlého,
Lid můg tam ať k pobožnosti zwe!«

W hlučném zástupu pak z nenadánj
Znikne ples i zrůzněné wolánj,
Gako když se bauřj zedme wjr:
»Sláwa wlasti po wěky kwetaucj,
Gjžto swjtj hwězda wjry skwaucj,
Gižto řjdj zbožný *Jaromjr!*«

Pád rodu Mysironského.

Na *Krušowě*, starém českém hradě,
Wládne hrdě zasmušilý Wlach,
W zemi cizinec, w cjsařské radě
Mocen, wšem domácjm na postrach.
Pokog s njm; k poháru kdy zasedne,
Tehdáž pros, a snad i obdržjš;
Leč kdy zrakem gizliwým pohlédne,
No, stěhug se, sic o zkáze zwjš.

Mysironi slul ten Wlach. Choť geho
Česka byla, mladá, spanilá,
Genž co angel dobrý muže zlého
Před bludnými kroky chránila.
Marná snaha; něžná slowa lásky
Neobměkčj srdce kamenné,
Stobarewné Hymenowy pásky
Slabě wjžj duše zrůzněné.

Gednau seděl rytjř zas při wjně,
Rozmar w twáři hrál mu růžený,
Ant tu sluha wstupuge do sjně
Zděšený a potem zbrocený:
»Pane, ač nedáwno pokořena
Zběř rolnická — giž se zdwjhá zas:
Lauka lednická gest posečena,
Pod Rohami prokopali hráz!«

»Ha, to smělé, selské přjkořenstwj —
Zkřikne rytjř — pomstjm při sám Bůh!
Tak-li směli zrušit člowěčenstwj,
Gá též s auroky gim zplatjm dluh.
Honem koně! Zchystey karabáče,
Zahudem gim pjseň k hýřenj!
Nechť holota smělá se wyskáče
Při weselém swistu řemenj!«

To slyšjc panj milostná, zbledne,
Zachwěge se hrůzau, auzkostj,
Zraky tiché k manželi pozwedne
A prosj s dogemnau snažnostj:
»Nechtěgž, pane, nad lidem se mstjti,
Genž swé práwo hágj domnělé;
Lépeť autrpnost nad winau mjti,
Než gi trestat w zlosti zkypělé!«

Darmo zrázj, darmo slzy rosj,
  Darmo swé dětátko nastawj:
Holubice drawce neuprosj,
  Slzy wášnj praud nezastawj.
On giž letj na diwokém koni,
  Hřjwa wětrem wlage zdwižená,
A panj se smutně z okna klonj,
  Předtuchau bolestnau trápená.

A on gede tryskem, w rozhořčenj
  Až na mjsto, kde pych zpáchali;
Tam stogj sedláci zamračeni,
  Gakby los swůg očekáwali,
Wlasy dlauhé wětrem pocuchané
  Wlagj w zmatku diwném po čele,
Ruce zklesly, oči polekané
  Hledj k zemi tupě, nesměle.

»Ha wy lotři! počne rytjř láti:
  Hlawy tupolebé, Běs do wás!
Že gste směli o mé zbožj státi,
  Toho wám se žželj dlauhý čas!«
Leč tu starec stoletý wywstane
  A zawrtj hlawau šediwau:
»Ne tak! — neračtež se horšit, pane,
  My gen dědinu hágjme swau.«

»Co nám předci naši dochowali,
To ge naše! to nedáme wzjt,
Oni hrdla swá nasazowali —
Nám nezdá se ginak učinit!«
Mjsto odpowědi rytjř w zlosti
Šlehne starci přjmo do očj,
Až mu, běda! z gamek hlubokosti
Zrak drahý s slzami wyskočj.

Starec swjgj se — a wšak nepiskne;
Leč syn geho zaň se osmělj:
Wyňaw z ňader zbraň ukrytau, stiskne
A rytjři prsa prostřelj. —
Nikdo wraha smělého nestjhá,
Kůň poděšen cwálá k domowu,
Třesa hřjwau po lukách ubjhá —
Na hřbetě mrtwolu pánowu.

Hlawa dolů wisj, poklepáwá,
Nohy ztuhlé wáznau we třmenech,
A kůň pádě frká, oddycháwá,
Zbarwen krwj teplau po plecech.
Běžj gako gelen chrty štwaný
Hustým mlázjm, stránj, daubrawau,
Až pak wšecek blátem ucákaný
Před hradem zadupe podkowau.

Na pawlanu hradu Krušowského
Stogj panj — obraz angela,
Na rukau držj synáčka swého,
Očekáwá náwrat manžela.
Přes zábradlj taužebně se klonj
A hledj do lesnjch temnostj,
Z oka slza předtuchy se ronj,
Srdce tluče tagnau auzkostj.

W tom zařehce kůň, — a gedno zřenj
Gj tu hrůzu wšecku odhalj,
Leknutjm giž sebe mocna nenj,
Upustj děťátko — w auskalj.
Dědic *Mysironů* rozbil audy
O pokragj hradu starého,
A sedláci řekli: »Božj saudy!«—
Toť *pád rodu Mysironského.*

Muromská korauhew.

Wětérci gitřnj wanuli
    Přes šjré u Kulewdže pláně,
A wzešlým gitrem zplanuly
    Kolkolem pole, hory, stráně;
I sám ten Balkan sinawý,
    Genž hrdě do oblak se djwá,
Dnes setřesa plášť mlhawý
    Swé skraně růžemi odjwá.

To wzešlé slunce zbudilo
    Wogjnů *ruských* na tisjce,
A leskem swým ozářilo
    I *moslemjnské* půlměsjce.
Přichystaná na prudký bog
    Dwě wogska proti sobě stála:
Osmanské pluky — gako rog,
    A pluky *ruské* — gako skála.

I rozgedau se Turkowé
   Co wzteklj po rozlehlé pláni,
Gako když hustj mrakowé
   Se honj po nebeské báni.
»Allah, Allah!« znj ze wšech stran,
   Děšť kaulj sršj w *ruské* pluky,
A krew se pryštj z četných ran.
   Mnohý Rus wydá slednj zwuky.

A wšak tu prudkost autokn
   Udatnost ruská odrazila
A nad wzteklostj otroků
   Statečnost mužná zwjtězila;
Giž ruská děla hřjmagj
   Nesauce smrt w ty řady zpupné,
A Osmané se skrýwagj
   Za hory přjkré, nepřjstupné.

»Ha teď, mé děti, teď ge čas,
   By seznal Osman mužnost waši!
Ten wrch tam — než se wrátj zas,
   Musj giž býti w moci našj!
Muromský pluk, genž powždy gen
   Po oslawě wogenské taužj,
K welkému činu wywolen
   Nowý nechť wěnec si zaslaužj!«

Tak wůdce swých wogjnů krew
K činům odwážným rozpaluge —
A giž *Muromská korauhew*
Wesele wětrem poletuge.
Gonáci swarnj chwátali,
Kam kynul wůdce s koně swého —
Giž přes potok se dostali —
Giž gsau u cjle značeného.

Ha tuť se ljtých Turků rog
Wyřjtj kwapně, nenadále
Ze zálohy — nebyl to bog,
Než wražděnj to bylo stálé;
Neb kde Rus *geden* bogowal,
Deset ho Turků oblétalo,
A čjm wjc zrůstal wrahů wal,
Tjm wjc *Muromců* ubýwalo.

Wšak geště swatá korauhew
Wesele wětrem poletuge;
Ač kolkolem se prýštj krew,
Reků gi hrstka obstupuge;
To hrstka mládců raněných,
Genž wěrni gj až do skonánj,
Nehágj děl žiwotů swých,
Leč gen ten swatý klenot chránj.

I ta korauhew swěcená —
  O bjda! — k siré zemi klesla,
Nebť giž ta ruka zdrcena,
  Genž do bitwy gi směle nesla.
Leč ginoch ruský přiskočj
  A s žerdi klenot wzácný strhne,
Kol pásu si geg obtočj
  A pak sebau zas k zemi wrhne.

Přes tělo geho koňstwa daw
  W diwokém tanci dál se žene,
Až on, čas prawý uhljdaw,
  Se wzchopj z tráwy pokrwené;
A k lesu rychle utjká,
  On neběžj, on wětrem letj,
Za njm pak hrůza wšeliká
  A na sta kulek we zápětj.

Ach, ginoch na půl cestě skles!
  Krew teče z rány otewřené;
Wzchopj se zas — a tuť giž les
  Nad njm swau hustau střechu klene,
Pod tjmto krowem zeleným
  Dobrému mládci krew ubjhá,
A před zrakem zakaleným
  W obrazech černých smrt se mjhá.

Leč geště gednau powstane!
  Procitna ze sna smrtelného
Mne sobě zraky ztrhané —
  Co widj ze zákrytu swého?
O přežalostné patřenj!
  Widjť on Rusy na autěku,
A Turky w diwém nadšenj
  Co wjtěze w nelidském wzteku.

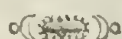
Tu progal mládce zármutek;
  On nezpomjná na swé strasti,
Ba ani na swůg mladý wěk,
  Leč genom na čest drahé wlasti,
A do djla se rychle dá,
  Wyhrabaw hrůbek — w lůně geho
S žalostj hořkau pochowá
  Korauhew pluku Muromského.

A bitwa se zas walila
  Lesem, polem a šjrau plánj;
Hra krwawá se končila,
  Nepřjtel za hory uhánj;
Geg w pilném chwatu stjhagj
  Obratnj gezdcowé — Kozáci,
A drahau kořist zbjragj
  Co odměnu po těžké práci.

Co se to tamo měniwě
    Z hustého křowj progewuge?
Toť Rus! — a gestě na žiwě,
    Neb k zemi prstem ukazuge.
Hle! zem nedáwno zkypřená —
    Snad skryl zde kořist drahé ceny?
Ach toť korauhew swěcená,
    Orel to *ruský* zkrwawený!

Zawýskneť carská družina,
    A bogownjka půlmrtwého
Wložiwše na ramena swá
    Nesau před wůdce milenčho,
Kdež kořist četná složena:
    Turecká děla, půlměsjce,
Zbraň perlami posázená
    A giných ozdob na tisjce.

I zhlédne *Děbič*, wůdce ctný,
    Ten průwod, an se s drahau tjžj —
Na žerdi prapor zkrwený —
    Upřjmo k stanu geho bljžj.
I ptá se, co to znamená?
    A uslyšew podiwnau zpráwu,
Radostj w twáři zčerwená,
    Welebě ruskau čest a sláwu.

Stará wěž.

W staré wěži slyšet lkánj
Gako wětrů tichý dech;
Do temného naříkánj
Tagně šepce mrtwý mech.

Kde hrad stogj osamělý,
Kde teď hnjzdj lesnj zwěř,
Bydlel druhdy rytjř smělý
A překrásná geho dceř.

W celém wůkolj se skwěla
Gako růže spanilá,
Cnotau srdce, krásau těla
Mnoho mládců ranila.

Ač se uzawřjti zdála
Srdce gemné milosti,
Předce k panošowi plála
Láskau wřelau — w tagnosti.

Nesmělť stařec znamenati,
Kdo milostj k dceři wřel;
Neb gen rownorodý státi
K prawé slečny krásné měl.

Předce wšak se scházjwali
W bljzkém hági, pod hradem,
Wěrnost sobě slibowali
Při měsjčku střjbrném.

O gak blahými se mněli
Při swých slibech milosti!
Ubozj! — ach nepomněli
Na budaucj žalosti!

Leč nedlauho skryta byla
Milugjcjch náklonnost,
Samať sebe prozradila,
A wybjdla zuřiwost.

Když se gednau lesem pustým
Starý rytjř z lowu bral,
W hági mezi křowjm hustým
Tagný rág gich wypátral

Gak když udeřenjm hromu
  Blesk za bleskem pospjchá,
Když zasáhne wrchol stromu,
  Listj geho usychá.

Tak se kmet zňal w ljtém hněwu,
  Ginocha hned w hlawu ťal,
Chladně wšak ubohau děwu
  K mukám wětšjm zachowal.

Do wěže gi neytemněgšj
  Kázal rychle wrhnauti,
Z njž by muž i neysmělegšj
  Nebyl mohl prchnauti.

Tam procitne w zaufalosti
  Děwa z mrákotného sna;
Štjrowé gsau gegj hosti,
  Společnice gegj — tma.

Wzchopjť se a k mřjži běžj:
  Ai tu zpěw gj k ušjm znj;
Dole, pode černau wěžj
  Kráčj průwod pohřebnj.

Hle na rakwi z rozmarjny
  Wěnec panenský se skwj;
A wšak mjsto Adeljny
  Nesau k hrobu — kamenj.

»Ai w mladistwa něžném kwětu
  Swadla růže spanilá,
Wýhost dawši zlému swětu
  Ctnau hlawinku sklonila.«

Tak za řakwj smutně pěli
  Muži w černém oděwu,
Až pak w dálj oněměly
  Táhlé tóny nápěwu.

Tu to děwau bolně trhne
  Leč nadarmo běduge,
Darmo sebau na zem wrhne
  A bol stěnám žaluge.

Tak se trápj we dne, w noci,
  Aniž gaká náděge,
Nikdo děwu z kruté moci
  Wyswobodit nespěge. —

Teď giž šest set gar tam pláče,
Wzdychá truchliwě a lká;
Zděšené tam odtud ptáče
W letu rychlém pospjehá.

Každé noci slyšet lkanj,
Gako wětru tichý dech;
Do temného naříkánj
Tagně šepce mrtwý mech.

Podnes ta wěž gesstě stogj —
Adeljnin smutný byt;
Kde se břečtan s mřjžkau pogj,
Widět w noci bledý swit.

Wodnjkowa newèsta.

Seděla djwka z wečera
Na kwětném břehu gezera,
A kwjtj smutná trhala,
Wlnám ge do lůna metala.

»Wy wlnky přigměte lásky kwět,
A neste ho rychle w ginšj swět;
Mne swět hořegšj netěšj,
Kde láska wždy cos pohřešj.«

»Tatjček dobrý w hrobě spj,
Macecha lage a zlořečj;
I družka zlá mne zklamala,
Milého mi z náruče wydrala.«

Tak djwka lká i běduge,
Wlnám swůg nářek swěřuge,
A wlnky křepké podtagj
Důwěrně gj cos šeptagj. —

Co děwa w srdci tagila,
To wlna wlně zradila.
Zaslechna *Wodnjk* pláč děwj,
Na hladině wod se obgewj.

Twář bledá, wlasy zelené,
Na hrdle perly hlazené,
Korály wzácné u pasu
Množj wodnjkowu okrasu.

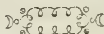
Klonjť se k djwce, lahodj,
A slowa sladká prohodj:
»Ty děwo sličná, pogď a pogď,
W palác tichý mne doprowoď!«

»Palác můg gasný, průhledný
Na křišťalowých slaupech čnj,
W něm lahoda i pohowa,
Gak gen pomysljš, hotowa.«

»Tam družky nagdeš laskawé
A hračky skwostné, blýskawé;
Ku hrám i rychlým posluhám
Na sta děwic po wůli mám.«

Poslauchát děwa swodný hlas,
Zpomjnagjc na lásky čas,
I dj na mysli známená:
»Ty můg gsi — ga newěsta twá!«

A řkauc to, milému wstřjc letj,
Držjť gi wodnjk w objetj,
A woda, když to uzřela,
Nad nima se rychle zawřela.

Rusalka. *)

Wětýrek teplý wane dolinami,
Hle gak se autlé břjzy kýwagj!
Pochotnau wůni luka dýchagj
A wšecky stráně slynau kwětinami.
Slunéčko mocné gasně zaswjtilo
A z wod podiwnau chasu wywábilo.

Tam na pobřežj we wysoké trávě
Hry, tance wedau nahé djwčiny;
Obsypaly se nimi lučiny,
I po wrbách kolébagj se hrawě.
Gich zpěwy, řekbys, kwjtků powzdychánj,
A tance — frašné wětrů potýkánj.

Gitrem žhawým planau gich mladé ljce,
An wětry s wlasy si pohráwagj;
Tu gedny perly z rosy zbjragj,

*) O Rusalkách wiz páně Šafařjkowo pogednánj w Časopisu museynjm na r. 1833 str. 257.

Na pawučiny ge nawljkagjce,
Giné zas z kwjtj pel hebaunký metau
A do wlasû geg za okrasu pletau.

Ach běda tomu, kdoby w této chwjli
Z pozemčanû se wmjsil mezi ně,
A buďto náhodau, neb bezwinně
Rušit chtěl blahau gegich kratochwjli!
Rusalky zlau by nad njm pomstu wzaly,
Do smrti by ho s smjchem ulechtaly. —

Děwčátko sličné — djtě osiřelé —
Šlo nawštiwit bratřjčka w nemoci,
A gakby wětry bralo k pomoci,
Pospjchalo po lauce osamělé.
Tuť radowánky Rusalek uzjrá,
Žasem i leknutjm diw neumjrá.

Běžj, utjká — neb w ušjch gj zněly
Powěsti hrûzné, často slýchané;
Obrazy we snách druhdy wjdané
Zde těla nabyly a ožiwěly.
Běžj, utjká, swět se před nj mjhá,
An gedna z Rusalek w patách gi stjhá.

»Pusť mne, ach pusť mne, bratr mi umjrá,
A nikdo při něm k wěrným obsluhám!
Nechť mu poslaužjm, sama ljky dám,

Nechť ruka má pot smrtelný mu stjrá.«
Běžj djwčina, — swět se před nj kmitá,
Rusalka gi za bjlé ruce chytá.

»Poslechni děwče, milé, hezké djtě!
Pohádky pěkné a nesnadné znám;
Uhodneš li ge, propuštěnj dám,
Neuhodneš-li, ulechtám tě hbitě.
Nuž! napni rozum, bys wše rozeznala
A prawdy swětlo ze tmy wyčerpala.«

»Powěz, co roste a to bez kořene?
Co běžj beze wšeho puzenj?
Které as diwohogné kořenj
Bez kwětu kwěte, nikdy nesečené?
Nuž! napni rozum, ať se ti otwjrá,
Sic oko twé bratřjčka neuzjrá!« —

»Pohádka twá rozum mi neuhněte!
Bez kořene rosteť gen kamenj,
A woda wždy běžj bez puzenj;
Bez kwětu kapradj na stráni kwěte.« —
Ubohá djwka! — smyslu neseznala,
Rusalka gi se smjchem ulechtala.

Slepého krále smrt.

Bogowný král Čechů *Jan* seděl we stanu swém,
Kol něho čestj páni w rauše ocelowém.
Slyšeltě král z podálj zbranj ohromný třesk,
Slyšel mečů setkánj, nezjral wšak gich blesk.

Uchem poslauchal bystrým, diwý gak bauřj bog,
Nepřjtel wjtězj-li, či statných Čechů rog?
I zatrnchlil nemálo slepý kmet w srdci swém,
Že gemu též nedáno klesnaut na loži etném.

Ha, tuť w ušjch mu zaznj diwý nepřátel ples,
Dupotem se ozýwá planina, stráň i les,
A wezdy bljž a bljže walj se rázná seč; —
Tuť král wzchopiw se, wážj w ruce swůg pádný meč.

A každý, kdož u krále, pobjzj k prchnutj,
Anť ze wšech stran nemylně hrozj zahynutj;
A wšak gakým to hněwem králowská twář se rdj?
I táže se: »Kdo gsau ti, genž takto mi radj?«

»Potomstwo má-liž řjci: Hle, statný Čechů král,
Powěstný rek to druhdy, gsa stár umřjt se bál?
Kdo z wás wolj padnauti společně s pánem swým,
Nuž swažte pautem pewným swé koně s hřebcem mým.«

Poslušni krále swého rytjři wše plnj
A tam wedau slepého, kde bitwa se wlnj.
Tisjcowé tu klesnau pod mečem králowým,
I klesne kmet slepý též — a čestj páni s njm.

Horymjrůw skok.

Co lid wšecken spěchá k Wyšehradu?
Co ten četný shon as znamená?
»Rytjř geden, zpáchaw hroznau zradu,
Mečem skončiti dnes žiwot má.«
Tak ode rtů ke rtům hlasno znělo,
Opustiwše rychle chýše swé
Wšecko tamo k Wyšehradu spělo.

A hle, na prostoře hradu swého
W středu seděl knjže powýšen;
Lopotowé, leši wůkol něho,
Prestol wládykami obkljčen.
Němo bylo: — ai tu kynul knjže,
A i hned tmawého sklepenj
Praskotem se otewřely mřjže.

Wygdeť ginoch šwarný; poklid gemu
Zřegmě z modrogasných očj plal,
Pokloniw se slušně saudei swému,
S pokorau teď před knjžetem stál.

A lid truc — podiwenj nowé
Pogme geg; z ust stera: *Milost!* znj;
Pomstu! hulákagj kowkopowé.

»Poslyš, z čeho tebe lid můg winj,
Počne přjsně Křezomysl kněz;
Pakli mysljš, že ti křiwdu činj,
Směle na žaloby odpowěz!«
A gak walná řeka s gezu hučj,
Takým wztekem hlasy kowkopů
W gedno: »Žhář a zrádce gesti!« zwučj.

»Tresci smrtj geg, o mocný knjže!
Kopaniny naše zawalil,
Wšecko zhubil, nad hlawami chýže
Wčeregšj nám noci zapálil.«
Načež knjže: »Umřeš práwa mocj;
Neb gsi spjcjch bratřj nešetřil,
Zničiw *dlauhau* práci *gednau* nocj.

I dj ginoch: »Chcit dle slowa twého
Wýroku se wolně podrobit;
Než wšak poslednj žiwota mého
Neslawně pohasne swit,
Dowol, bych gen geště gedenkráte
Na swém oři progeti se směl,
Genž mne k slávě nosil tolikráte!«

Usmál knjže se, řka: »Má se státi,
Bychom wšak se kratochwjlj twau
Zrady gakés neměli co báti,
Wšechny brány nechť se uzawrau!«
S knjžecjm teď rytjř powolenjm
Hbitě osedlal si milý kůň,
Lichotě mu gemným lahoděnjm.

Na oři když Horymjr giž seděl,
Třikrát wesele si zawýskal:
»Wzhůru Šemjku!« a oř s njm sletěl
Gednjm skokem s wyšehradských skal.
„Ha, teď gistě pohřben w chladném kljnu!«
Zwolá knjže; — wšak když dolů zřj,
Spatřj letěti ho k *Radotjnu.*

Gezd pro newêstu.

Gede hrabě lesem, gede
Na konjku wesele:
»Co se rdj ty hory šedé?
Co mi mráz gde po těle?
Ai konjku,
Můg wranjku,
Co gedeš tak nesměle?«

A rytjř po celau cestu
Bádá zwjře milené:
»Dnes mi poneseš newěstu
Tam z té twrze čerwené.
Ai w okénci
Po milenci
Zjrá děwče růžené!«

Ale wranjk hlawu wěšj,
Gak by mu cos scházelo,
A rytjř se z toho zděsj,
Nenj mu wjc weselo:

»Co se w lese
Listj třese,
Gak by gešd mi zrázelo?«

I pobodne zwjře wěrné,
Pobodne ge w slabiny;
Ai gak mizj hauště černé,
Ai gak mizj háginy!
W hrůze tegné
Z čarodějné
Letj w spěchu kraginy.

A když na pláň powygede,
Wšecko se tu zelená;
Tamo s hory temnošedé
Hrad milý se čerwená.
»Geď konjku,
Můg wranjku!
Čeká děwa růžená.«

Giž dogjždj w hradnj bránu,
Ai tu smutek uzjrá!
Otázka: »Kdo zesnul w Pánu?«
Na rtech gemu umjrá.
Twář se měnj,
W předejtěnj
Slzu s oka utjrá.

A když w čcrnau kobku wkročj,
Hle, tu rakew zastřená!
Strhne wjko — ach co zočj!
Newěsta to milená!
»Ach, mé zdánj!
Zwolá w lkánj —
Nynj wjm co znamená!«

A něměě na rakew černau
Oči kalné upjrá,
Gegj lůno děwu wěrnau,
Štěstj lásky zawjrá.
»W onom swětě
Blaho kwěte!«
Wzdychne si — a umjrá.

Hnêwsa i Mjra.

Lesem diwokým, strašliwau pauštj
  Běře se *Mjra* spanilá;
Wždy hlaub se zapljtá w černé hauštj,
  A djwka bledá se i listu leká;
Okem zplašeným se w hági ozjrá,
A bázeň autlé srdce sewjrá.

Co *Hnēwsa* garý w daleké dlj wlasti,
  Chwjle utěšené wjce nemá,
S njm uprchly milosti slasti,
  A Mjra na náwrat darmo čeká.
Zdálo se gj, že pad w seči zrádné;
Od té chwjle nemá těchy žádné.

U skály stane tmawém we stjnu,
  Na hřbet mechowý zatluče zděšena:
I praskne skála — a z černa kljnu
  Wygde babička shrbená.
Hladj pobledlé twáře děwince,
A s smjchem uwádj Mjru do sjnce.

»Gistě panenku láska saužj,
 Starau že babičku w skále hledá?
Po milenci gistě nadarmo taužj,
 Oč že milost gj spáti nedá? —
Nekwěl, uhljdáš Hněwsu swého
Mocj čárnau ze zrcadla mého.«

A tjm za sebau slečinku táhne,
 Potichmo slowa mluwj tagená,
Pak ze zrcadla raušku stáhne,
 A Mjra se lekne co laň zplašená:
Widj w bogi Hněwsu, gak se potácj,
I gak bez wlády s koně se kácj.

Giný tu obraz! — Miláček wěrný
 We wlastnj krwi něm se brodj;
Při umjragecjm klečj mnich černý,
 A kolkol wogjni smutni hledj. —
Mjgj zgewenj; — teď w stinném hauštj
Družina Hněwsu do hrobu spauštj.

Tu klesne děwa w mdloby lůno temné,
 Wlásky gegjmi wětérky wěgj.
Co lilie zbledlnau ljce gemné,
 A bez ducha gesti tjlko gegj.
Procitne a kol zraky w hág upjrá —
Ni geskyni wšak, ni babičku nezjrá.

Wzchopjť se děwa w bolestném lkánj,
Z háge prchá, rozumu zbawena.
Po hradě mutné zrj bědowánj:
»Naděge má zmařena — zmařena!«
Wygde měsjček, a z okénka
Hledj děwa bolně, diwě do wenka.

Hledj, hledj; ale hwězda žádná
Utěchy gj ubohé nepodá.
Smutno kolkol a temnota zrádná,
W hági slawjček neklokotá.
A hle, z powěstné skaly kljnu
Gakby tisjcero táhlo stjnů.

Ha slyš, tu dusot na hradnjm mostě
A hlas: »Otewři, milenko drahá!
Wracjmť se z krwawé wálky pozdě,
A wenku to na mne hrůzně sahá!«
»Otewři, otewři!« wolá to stále;
Na hradě wšak ge slow na mále.

Zahřmjť to na bránu — a brána wzljtne:
»Mluw panoši, zdali sleèna bdj,
Či sen gi kogj? O nechť procitne,
A wstřjc milenci swému letj!«
Tak Hněwsa gerý, a panoš prst wztáhne:
»Tam we komůrce milostj prahne!«

Wrazjť do komnaty mládce wěrný,
Hledj na lůže — a trhne sebau:
»Co to? — zda prawda či mam ge černý? —
Pozdwihni milenko hlawu swěšenau!
Mlčjš? — Neznáš milence swého,
Milence dáwno oplakaného?«

I obegme milenku, hladj gj ljce,
Hřege na srdci tělo studené.
O darmo! žiwot se newrátj wjce!
Co w řjši Morany, toť ztracené. —
Zhaslatě Mjra, co gasná swjce,
A Hněwsu neuzřel nikdo wjce.

Swatba na Slawětjně.

Tré romancj.

I.

Ai, na hradě Slawětjně
Bolné rozléhá se lkánj;
Táhne se skrz dlauhé sjně
Od wečera do switánj.

Slečna *Mjna* to běduge
Pláčje pro milence swého,
Že se dlauho newracuge
Zpátky z boge krwawého.

Dáwnoť giž se milowaly
Srdce gegich láskau wěrnau;
Ale mraky stahowaly
Se nad nima w bauři černau.

Žádná giskra neswjtila
  Naděge gim ku spogenj;
Ale *láska* poswětila
  Srdce w swatém zaljbenj. —

Hynek odgel s myslj temnau
  W bog do dálné Palestiny;
Ai tuť tekly přes twář gemnau
  Hogné slzy sličné Mjny.

Od té doby pláče wezdy
  Od wečera do switánj,
Patřjc na nebeské hwězdy
  Hledá u nich smilowánj.

II.

Hlučno w sjni starodáwné,
  Hlučno po celém gest hradě:
Wiz ty radowánky slawné,
  Wiz ty hosti w dlauhé řadě!

W středu djwek lepotwárných
  Wiz newěstu s twářj bledau,
Gak gi dwa z paniců šwárných
  Slawně k ženichowi wedau!

Ale Mjna owěněcnau
  Hlawu smutně k zemi klonj,
A přes twář gj uslzenau
  Slza za slzau se ronj.

Wůkol zjrá hrůzy temné,
  A nadarmo smutek tagj:
Ai tu w sjni k pjsni gemné
  Struny smutně zachwjwagj.

Děwa slauchá smutné pjsni;
  A gak mile pěwce zhledne,
Přemožena citů tjsnj
  W okamženj k smrti zbledne.

III.

Ai, na hradě Slawětjně
  Gak se wšecko proměnilo!
Prázné gsau hodownj sjně,
  Kde se panstwo weselilo.

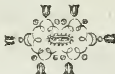
Slyš, gak temnosmutně zněgj
  Zwony s slawětjnských wěžj!
Dole w hradnj kapli pěgj
  Černé zbory wážných kněžj.

A hle, w střcdu rakew černá
Kwětowěnci owěšena;
W nj ležj newěsta wěrná,
Chladné smrti zasnaubena.

Slawné ticho w kapli temné;
Tagné slyšeti wzdychánj; —
Ai tu z dáli truchlogemné
Struny zněgj w tichém lkánj.

Pěwec *Hynek* s harfau hlasnau
Hřmotně do swatyně wkročj; —
Odwrhneť gi, gak gcu krásnau
Mjnu bez žiwota zočj.

Struny prasknau. — Pěwec Mjně
Tiché, zbožné wzdechy swětj;
Pak se wzchopiw, ze swatyně
Smrti wstřjc do boge letj.

Andêlská hora.

(*Zřjceniny w Loketsku.*)

Chodêc patř, gak na wysoké skále
Tam do oblak strmj sutiny!
Wěz, že tam, kde nynj w noci stále
Kulich z tmawé wyge štêrbiny,
Druhdy hradec owěženy stáwal,
Gehož bašty obzjraly swět,
W gehož sjnjch *Hugo* stolowáwal,
Rytjř statný, mladých geště let.

Darmo mu we wlasti djwky krásné
Sladkým usmjwánjm kynuly;
Geho modré oči, druhdy gasné,
We slzách teď často plynuly.
Tamo, kde se skála hrbj, stáwal,
Slzu w oku hledě w dálinu,
Dlauho s tagným steskem taužjwáwal
Okem smělým změřit cizinu.

Ai swoláť on many neysmělegšj,
Rozžehná se s hradem otcowským;
Cestau gede s myslj weselegšj,
Nebtě smjřen teď se srdcem swým.
Gede středem rágské Helwecie,
Pak se mořské swěřj hladině,
Až ho posléz dálná Brittanie
K břehu swému šťastně přiwine.

A tam dogde cjle tušeného,
Tam mu štěstj wěnce uwige;
Neb tam uzřj bludné oko geho
Neysličněgšj dceru Anglie.
Blaze gemu! — ne nadarmo pálo
Láskau srdce geho plamenné:
Děwče citliwé mu rádo přálo
Blaženost milosti odměnné.

Sotwa Hymen swazkem swým ge spogil,
Hugo giž nemá děl stánj zde.
Wlast milá, w kteréž se mládec kogil,
S libým k náwratu úsměchem zwe
A choť wěrná otce, máti drahau
Z lásky k choti ráda ostawj,
W srdci náděgj kogjc se blahau,
Že tu wěrnost Hugo oslawj.

Ai, gak plesalo wšem srdce w těle,
Gaké city prsa swjraly,
Kdyžto w dálj sjdlo osamělé
Na skalině přjkré zjrali!
Rozčileni bljžili se k hoře,
Giž i za patami měli les;
Ai tuť ozwal se na hradnjm dwoře
Ze sta hrdel slàwohlučný ples.

Gako břehy kwětnými se wine
Potok stříbrný w swé garosti,
Manželů tak nynj žiwot plyne
Tiše, krásně, w čisté radosti.
Rychlost potoka wšak znamenala
Brzký odpad slasti měňawé:
Růže lásky brzy opadala,
Zanechawši trnj pichlawé.

Ačtě spanilá choť cizokragna
W manželi gen čila žitj slast,
W srdci předce tauha pàla tagná,
Gednau opět drahau zřjti wlast.
Na cimbuřj hradu často stàla,
Smutně w onu stranu hleděla,
Kde co djtě druhdy w trawě hrála,
Poneyprw kde swětlo uzřela.

Ach gen gediný hoch, sluha, z krage
  Gj drahého geště pozůstal,
Genž teď práwě, sjly nabýwage,
  W šwarného ginocha dorůstal.
Ai což diwu, s njm že mluwjwala
  Neyraděg, co s synem milený?
S njm že w duchu někdy wracjwala
  Se do wlasti — k břehům wzdáleným!

Rytjře wšak prwnj zahořenj
  Mladé lásky prchem mjgelo;
Prsa geho černé podezřenj
  Hrotem ostrohranným progelo.
A co dřjwe podezřenjm bylo,
  To w něm zrůstá w strašnau gistotu;
Co mu dřjwe žiwot osladilo,
  Před tjm nynj prchá w samotu.

Před hradem kdys gun i ona stáli,
  Zjragjce dolů w kwětnau pláni,
Na pokragj strašnokolmé skály,
  Před njž hluboká se šjřj stráň.
W dáli slunce krásně zapadalo,
  Pozlacugjc hory modrawé;
We wzduchu se hrawě kolebalo
  Letnjch mušek heyno mjhawé.

Hugo tu za nima s mračnau twářj,
  Diwě se mu zraky kaulely,
Anoť tito za wečernj zářj
  S srdcem roztauženým hleděli.
»O žeť *sám* a s myslj spokogenau
  Mám být swědkem zrády gizliwé!«
Zuřj on, — a zlostj nezkrocenau
  Swrhne choť swau s wýše strašliwé.

»Ha, tak udatně, ty statný reku! —
  Zkřikne mládec — wraždjš ženštiny?«
Ai tu wrah w swém nezkroceném wzteku
  Gey též wleče na krag skaliny.
Zaufalstwj gme oba; rozkaceni
  Silau obrowskau se popadnau,
A hle, w zdiwočilém zápasenj
  Oba sletj w propast bezednau.

Mnoho staletj giž uplynulo,
  Walný hrad zřjtil se w sutiny; —
Co se stalo zde, to nezhynulo,
  To ti zdegšj powj djwčiny. —
Často z propasti co teskné lkánj
  W některé stená to hodině,
A když slunce zagde, po klekánj,
  Wichr strašný hwjzdá w skalině.

Umrlčj wěnec.

Ha wogsko wracj se, ha wogsko ge zde!
Ta zpráwa kolem po městě gde.
Sličné djtky
Wonné kwjtky
Wjtězům sypau na cestu.

»O prchněte strasti a srdce se těš,
A wstřjc ty milenko milenci spěš!
K lásky slasti
W lůno wlasti
Jaromjr twůg se w sláwě wrátil!«

Takto slečinka čilá w spěchu dj,
W rytjrstwo bogowné rychle letj.
W různé kráse
Kolébá se
Gj kadeř po sněžné šjgi.

Letj děwa w před i letj děwa w zad,
Newj wšak o něm tu nižádný řad.
Ach tu gasné
Očko hasne,
Zdenka krásná co stjn zbledne.

»Kdež ach Jaromjre, milý druhu dljš?
W lokty milé swé proč neletjš?
Či twé kosti
W neznámosti,
W zemi dálné práchniwěgj?«

»Kdož, ach, mi wěnec teď k swadbě podá,
Když mi uprchla blahost gediná?
Služky wěrné,
W raucho černé
Wčil newěstu oblékeyte!«

Takto žalostně celý den lká;
Nastane noc — wše na lůžko se dá;
Bolné lkánj,
Bědowánj
Slečninu plnj komnatku.

Hučj gedenáctá, — slečna bdj
A lká potichmo a hořce slzj.

Scyček wyge,
Půlnoc bige,
Korauhwičky strašně wrznau.

Ha slyš, kdo po sjnci tak pozdě togde?
Krok hřmotný se bljžiti gme:
W hrůzném třesku,
W modrém blesku
Dwéře od komnatky wzljtnau.

Ha tamto popatř, gak w blesku zwně,
Hu! brněná ruka hrůzně se pne,
A powděčně
Siré slečně
Wěncem umrlčjm pokýwne.

Zbudjť z mdloby djwku walný ráz,
A w hrůze obegde gi chladný mráz.
Wjnek zhledne,
K smrti zbledne;
Pak z ruky příšerné ho přigme.

A gak ho dosáhne, ge diwno gj,
Kol sebe prázdnau spaustu widj:
Děwče wěrné
W lůno černé
Mrákota wěčná pogjmá.

Založenj kláštera Wyšebrodského.

(*Dle Karoljny Pichlerowé.*)

Gak palčiwé zem parno tjžj,
Gak trudná wzduchu tjhota!
Wždy wjc a wjc se mračna njžj,
A pustá wšudy samota.
Ni wánek listjm nezawěge,
Wltawa s praudem si nehrá,
Ni ptáček w křowj nezapěge,
Wše před parnem se krýti zdá.

»Ha slyš — gak daw se hromů walj
Tam od těch tmawošedých hor,
A hluk ten hrůzonosný w dálj
Giž opětuge skalný bor!
Wždy wjc a wjc se mračna bljžj
Hrozjce zkázau bauřliwau,
A blesky po nebi se křjžj,
Noc zgasňugjce strašliwau

»To bude baure neslýchaná —
Kýž Bůh nám mocný přispěge
A mračna zkázau obtěžkaná
Wšech do čtyr wětrů rozwěge!
Gá musjm nawzdor wšemu hřměnj
Dnes geště k skalnj kapličce;
Neb *slibu* zwe mne wyplněnj
Tam k čisté Božj Rodičce.«

Tak dj *Wok Růžohorský* w spěchu,
A panoš oře přiwede,
A hrabě, silnau w srdci těchu,
Wen z hradnj brány wygede.
Tu wisj mračna rozprostřená,
A sotwa sgede wládyka,
Giž wichřice tam rozkacená
Se s swršky gedlj potýká.

A wždycky hůře třeštj hřměnj,
Tok gečj, bor se zachwjwá,
Kolem pak teskné sezwáněnj
S wěžj wesnických zaznjwá,
Ha blesk a rána! — Mračna trhnau,
S oblak sršj přewalný mok,
A gak když hráze se protrhnau,
Tak diwoký pěnj se tok.

I stogj na pobřežj řeky
  Teď s podiwenjm wládyka,
A patřj, gakými praud wzteky
  Wždy wýš a wýše natýká.
»Předc musjm skrz to rozwodněnj —
  Dj Wok — tam kaple milosti!«
I wžene wrance, kde se pěnj
  Tok w umenšené diwosti.

Oř dělj wlny rozkacené
  A pracně kwapj přes wodu;
Wšak brzy praud ho wzteklý žene
  Wždy hlaub — a stranau od brodu.
Tok burácj a blesky planau,
  A zhluboka to strašně hřmj,
Gak by giž s hrůzau newjdanau
  Dnes bljžil se den posledni.

Wšak marněť wrance potýkánj!
  Wln wal se přes něg přelege,
A hrabě darmo žiwot chránj,
  Teskliwě k Bohu zawzege:
»O Pane! chceš-li bych zde zašel
  A zhynul w řece bauřliwé:
Deyž aspoň, *tam* bych milost našel
  A duši zawdal w ruce twé!«

A an tak prosj — tam se swjtá,
Swit w šediwu se zatřpytj,
Mha ustupuge mrakowitá,
A blesk zlatý luh oswjtj.
I zřj s radostj skrze mraky
Wok blesk planauti zářiwý;
Newj wšak, zdali wlastnj zraky,
Či mam ho šálj klamliwý.

Neb w středu gasna wystupuge
Podoba s duhau růženau; —
Toť angel, genžto pozlacuge
Wše wůkol zářj plamennau.
Ten wztáhlau prawicj mu kyne
Dál k hořegšjmu pobřezj,
A kam prst kýwne, woda mine
A dráha hned se umezj.

I seznaw Wok kýw Bohem daný,
Wežeueť wrance do brodu,
Kdež angel s nebe wyžádaný
Zlau poodwrátil nehodu;
Leč an tak pracně kwapě k předu
Zem wjtá w slastném pocitu,
Zřj, gak též angel mízj w šedu
A rozplýwá se w záswitu.

Plu pokory teď skočj s wrance,
A kde ten úkaz zmizel w mhu,
Poklekna wzýwá swého chrance
A wraucnau koná modlitbu.
Před Bohem swým kořj se w prachu,
W obět mu klada srdce swé,
Genž z hrůzného wytrh geg strachu
I zastjnil tak podiwně.

Leč swatowřelé geho djky
I potomkowé magj zřjt,
A pozduj uplynulé wěky
Té wěci na swědectwj být;
Neb kde mu bylo uwiděti
Ochrance w gasnu božského,
Tam chrám chce skwostný wystawěti
Ke cti wěčné Boha welkého.

»Tu w swatyni ať sjdlo magj
Wždy zbožnj Božj sluhowé,
A k slawě geho rozléhagj
Se wraucj chwalozpěwowé!
Takť wnukowé i w budaucnosti
Moc Božj wraucně budau ctjt,
A odplacené duwěrnosti
Zde důkaz na odiwu mjt!«

Tak Wyšsj Brod sklenul swé stěny,
Gež podnes w slawné skwostnosti
Wnuk obdiwuge wytržený,
Co důkaz staré zbožnosti.
Památkať 'to onoho wěku,
Kdy zbožnost w swětě sjdlila,
Genž wýhost dawši swěta těku
Po blahu wěčném taužila.

Drahomjra.

»Wen na low, wen! — Gak w hradě těsno!
Sjněmi táhne se černý stjn,
A w duši mé tak běd no i děsno!
W prostoru wen — w chladný lesa kljn;
Ať se prázdnoty mysli sprostjm,
A trud i strast ze srdce wyhostjm!«

»Sluho, wyweď mi wrance mého,
Ať wychwátjm sjlu garau!
Zamnau, kdož srdce zmužilého,
W hágů temno, na paušť diwokau!«
Takto wolá *Drahomjra* knjně,
A hned naplnj se dwořany sjně.

»Ha wjteytež mi Čechowé zdárnj!
K bohům, gimž láska w srdci hořj!
Nechť klesnau wytrženci marnj,
Gešto *cizjmu* bohu se kořj!

Djwe nepozbudu mysli děsné,
Dokud to cizinstwo w prach neklesne!«

»Wečerem na to myslјm, mujm na to ráno,
A zraky mé widj gen — *krew*!
Nenjť sladkého mi oddechu přáno,
Dokud newywře z duše žhaucj hněw.
Tedy zawzněte wesele rohowé hlasnj!
Na low! ať *krew* zraky mé wygasnj!«

Zwoláť to kněžna — a z hradu walný
Wen wyřjtj se lowců zbor.
Rykem poozýwá se hwozd dálný,
Zwěř zděšená pádj do hor;
Za nj Drahomjra lesem i pauštj
W neyhlubšj se ubjrá hauštj.

Ha slyš! z daleka zpěwy slawnotemné,
Nezračných co pjsně duchů,
Budj Drahomjru nepřjgemně
Ze zábawy sladké — z krwawých snů.
Zděsjť se kněžna, a wrance dohánj,
Zkad zbožné znj prozpěwowánj.

A hle, w středu háge, w zákrytu hustém,
Chrámek Páně na chlumci stogj,

Kde hrstka wěřjcjch na mjstě pustém
S zpěwem modlitby wrauceně pogj.
Pneť zhůru se oběť k blankytu čistá —
Gsauť to nowotnj ctitelé Krista.

Kněz práwě lid žehná znamenjm křjže,
A lid na twář pokorně padá.
Gednota wšecky co bratry wjže,
Gim utěchu wjra i láska dá.—
Wztekem tu zkřikne pohanská knjně,
Až pysky brodj se we modré pjně:

»Ha čáry a mam! — O plémě nehodné!
W prach s tebau i bohem cizjm!«
To řkauc oře swého wztekle pobodne,
I wrazj na pahor skokem drzjm;
»Zamnau, kdož srdce zmužilého!« —
Leč nikdo se nehne z mjsta swého.

Tu kněz wysoko k nebi křjž pozdwihne,
A w tichu slawněm wšecko dlj;
Pohanku wšak to co blesk zastihne,
Z očj gj chrámek i hág mizj; —
Neb náhle se zem pode nj rozstaupj,
A z hlaubi černé to řehce i aupj.

Ai gak tu druzj pohané zbłednau,
Kněžnu s ořem když důl pohltj!
W bezdnu zařehce to geště gednau,
A w praskotu zawře se zem nad nj.
Kolem pekelná lůza se mjhá,
Že i křesťany wěrné hrůza stjhá. —

Zas ticho wůkol w hági, co w hrobě,
K nebi křesťanstwo wděčně hledj;
Pohanstwo se *Kristu* kořj w té době,
A slzy kagiené hogně cedj.
Wšecky tu spogilo božstwj křjže,
A gednota opět bratry wjže.

Ragská pèlka.

W diwotworném dobrodružstwa wěku
Druhdy w krásném dolu klášter stál;
W předu stjnilo geg čtwero břeků,
Wzadu z šera dubů prohljdal.
Hág utěšený,
Pilně šetřený
Šedau swatyni kolem obraubil,
Kdež si mnohý mnich besjdku zwraubil.

W témže klášteře, gak kniha prawj,
Mnich gakýsi swětu odumřel,
Anť s patrnau ztrátau swého zdrawj
Wždy pobožně na modlitbách bděl.
Těla trýzněnjm,
Stálým modlenjm
Gméno *muže swatého* si dobyl,
Gjmžto klášter wjc než klenot zdobil.

Gednau ztráwiw noc we zbožném bděnj,
Z gitra opět časně procitne;
Rudá oken skla se w slunci měnj,
Tmawá chýže zořj oswitne.
Z lože mnich skočj,
K oknu přikročj,
W tom na něho tauha gakás přigde,
Že hned w zorné gitro wen si wygde.

Ai hle, diwadlo to čarokrásné!
Gako w zlatě celý dóm se skwj,
A slyš! — z bljzka zwuky gemnohlasné
Pohnutliwě k ušjm mnicha znj.
Ptáček spanilý,
Oku přemilý,
Před brankau si drobná zrnka sbjrá,
A swým hláskem mnichu srdce swjrá.

Ten, pogat gsa řjdkau krásau geho,
Bljže w sladkém chwátá roznětj;
Ale ptáček seznaw cjle swého,
Šwižně w hágek bljzký uletj.
Wábný, sladký zpěw
Gako ragský zgew
Z čarowného hrdélka se line,
Že mnich wšecek w slzách splyne.

A wždy sladšj ptáčkowo pěnj,
Cherubu se rowná geho hlas,
A mnich zbožný w swatém wytrženj
Necjtj ni sebe — ani čas.
Dál a dále gde,
Kam ho pjseň zwe,
Genž ho mocně k nebesûm až táhne,
Že duch geho swatau tužbau práhne.

Temně znj zpěw ptence nebeského,
Až pak gako w dálj zaljtne,
A mnich zbožný ze sna ljbezného
Protrhna se, sladce procitne.
»Ai, že pak to gen
Blažený byl *sen*!«
Wzdychne si, a z lesa hlubokého
Zpátky spěchá do klášlera swého.

Tam wšak přigda — wšecko *giné* nagde:
Bjlý dóm swé wěže k nebi pne,
A když s spěchem k známé brance zagde,
Giný kljčnjk otewřjt mu gde;
Ale w auzkosti,
W matné spěšnosti
Swatým žehná se znamenjm křjže,
A pak rychle zaskočj za mřjže.

Wážným nahoru gde krokem,
Kde hodinky bratřj zpjwagj,
Genž spatřiwše geg, též rychlým skokem
W kauty bázliwě se skrýwagj;
Gen opat stogj,
Takto řeč strogj:
»Wážný duchu z temné brány hrobu!
Co rušj pokog twůg w tuto dobu?«

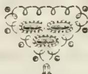
Načež stařec slowo přegme hlasně:
»Bratřj! wás neb mne cos zmámilo!
Wčera w hágak gsem si wyšel časně,
Kde wšak spanj se mne zmocnilo.
Den a noc tam spjm;
Když se probudjm,
Spěchem do swého zpět bytu wcházjm, —
Leč tu wšecko změněné nacházjm.«

Tuť opat se na gmě geho táže,
A když stařec mu ge zwěstuge,
Pamětnj přinesti knihu káže,
Genž o něm ta slowa zgewuge:
Že to tři sta let,
Co se tentýž kmet
Léta Páně dwě stě tisjcjho
Diwem ztratil z bytu klášternjho.

Wšickni zprásknau ruce w podiwenj,
An klesage swatý zwolá kmet:
»Ai ga slyšel ragské pělky pěnj
A bratřj necjtil *tři sta let*!«

* * *

Když byl pochowán,
Ten mu nápis dán:
»*Ero* spj zde, genž u wytrženj
Tři sta let poslauchal ragské pěnj.«

Sw. Wáclaw.

Slyš, gak strašně duté štjty zněgj!
Nepřátelské prapory se chwěgj,
Giž zdaleka hrotů blesk
Wyzrazuge četné, branné zbory,
Smrtonosných zbranj třesk
Rozléhá se přes doly a hory.
Hrdý *Radislaw* w gich čele gede,
Proti *Wáclawowi* pluky wede.

Wstaneť rowněž Wáclaw mjružádný,
Wlast by hágil a čin ztrestal zrádný;
W nutný, sprawedliwý bog
Welebystrau myslj chrabrých Čechů
Walný geg prowázj rog,
Wěrných gemu do poslednjch wzdechů;
A wšak s očj *geho mjr* se směge,
W ruce *bjlý* praporec se chwěge.

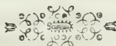
)(

Utkagjť se wogska. — Obě strogj
K hrůznému se, krwawému bogi:
Ai tu na běloni swém
Wygede kněz Wáclaw z wogska středu.
Kyne klidno tam i sem,
Wážně stane, gako wůdce, w předu;
Mečem kyne knězi kauřjmskému,
Sám by bog podstaupil proti němu.

»Námť gen slušj měřiti se w bogi,
W pokogi nechť aspoň manstwo stogj!«
Ha, tu Radislaw co mrak
Hrdě wygede na černém oři;
Powznesa wšak wýše zrak — —
Padne k zemi a w prachu se kořj.
Ten, genž prw počjnal tak si směle,
Nynj po celém se třese těle.

Netraufá si zhůru zraky wznésti,
Zářného nemoha blesku snésti;
Neb hle, w rauchu nebeském
Skwj se slawně knjže Wáclaw swatý;
Na čele mu wznešeném
W zářném switu křjž se leskne zlatý;
Wedle něho angelé se skwěgj,
S hrozjcj geg zbranj prowázegj.

A w nebeské této záři, sláwě
Laskawě a co cheruba práwě
Takto Wáclawůw hlas zněl:
»Bratře, na wlastnjm měg dosti gměnj,
Horšjho bys nedošel
Trestu za podobné prowiněnj!«
A Radislaw wljdná slyše slowa,
Pokleknul — o milost prose znowa.

Sw. Iwan.

Ai, z hor den zawjtal růžogasný!
Žiwo w hágjch, žiwo na prostoře,
Ai žiwo i na *Tetjnském* dwoře;
Slyš ten hlahol lowců mnohohlasný! —
Giž se řjtj z brány smělý rog,
A w gich čele — *knjže Bořiwog*.

Na plecech mu šjpy w taulu chřestj,
Střjbrný roh wisj mu po boku,
Bujný broň ho nese w rychlém skoku,
Za njm zbor si haušťjm dráhu klestj.
Zawznjť háginau roh střjbrný,
A k swým lowcům knjže takto dj:

»Nuže, druzi, pobodněteż oře,
Ať nás nesau w haušťě tmawých lesů,
Rychlým letem k diwokému plesu;
Tamo k přjkré obraťme se hoře!«

A až od podkow se giskřilo,
Klopotem za njm wše pádilo.

Hle tu laň šedá wyskočj z haustj,
Běžj přjmo k bljzkému potoku;
Lowci w patách za nj w diwém skoku,
Až se octnau na diwoké paušti.
Ai tu kolmá pne se wzhůru stráň,
Před nj klesne uchwácená laň.

Laňku knjžecj proklane střela;
Ai tu wygde kmet ze skály kljnu,
Wetchý, stříbrowlasý, roweň stjnu;
Z geho ust wšak řeč wěhlasná zněla,
Cizj sic, a předce známá wšem,
Gakby předků mluwil gazykem.

»Proč gsi usmrtil mi zwjře milé,
Které žiwilo mne dlahná léta,
Když gsem na paušť zašel z těku swěta,
W gaře wěku, w mládenecké sjle?
Dáwaloť mi mléko wlažjcj,
Snášelo kořjuky léčjcj.«

Načež welewljdně wece knjže:
»Gať chci sám ti slaužit w každé době;

Neb že *křesťana* gsem shledal w tobě,
Swědčj twář mi twá — i ten znak křjže.
Pročež rci, o starče, která wlast
Wypudila tebe w tuto strast?«

»Blaho mé, dj kmet, nazýwáš strastj?
Ai což může sladšjho zde býti,
Nežli o samotě *Kristu* žjti,
Wšech pozemských odřjci se slastj?
Co mi *žezlo* zlaté pomůže,
Když mi *wjru* dáti nemůže?«

»Gá též gsem se zrodil k panowánj,
Žezlo zlaté sauzeno mi bylo;
Ale temno bludů geště krylo
Zem Horwatskau, mau kolébku rannj;
Mně wšak zař blahá giž swjtila,
Duše má se *Kristu* kořila.«

»Když we snách slyšjm angely pěti,
Ai tu dj mi geden w řjze zlaté:
Prchni tam, kde též se brzy swaté
Náboženstwj bude rozwjgeti.
Žj tak dlauho w pusté samotě,
Až tě hlas můg zbudj k gasnotě!«

»Poslušen gsa hlasu angelského
Wzchopjm se a prchnu w cizinu.
Angel uwedl mne w pustinu,
W skalnj skrýš, u toku bublawého,
Ozbrogil též proti duchům zlým
Tjmto swatým křjže znamenjm.«

Načež knjže wece k starci ctnému:
»Semnau budeš bydlet na Tetjně,
Skwostně dám ti wyzdobiti sjně,
Přjslušné *knjžeti horwatskému*;
A choť má, genž wřele Krista ctj,
Mile obstará tě, starče ctný!«

»O nech *zde* mne umřjt w skály kljnu!«
Wece kmet; leč knjže lowcům káže:
»Wložte zwolna geg na silné páže
A pozorně neste ku *Tetjnu*!« —
Ai u brány kněžna *Ludmila*
Wstřjc panošům wěrným kročila.

Poljbiwši kmeta w bledé čelo,
Žádá geg o swaté požehnánj,
A pak lužko přichystá mu k spanj
W kobce, kde se zlatem wšecko skwělo.

Iwanu wšak se tu těsno zdá,
On před očima gen swau skálu má.

Tělo geho slábne wjc a wjce,
Smrt se bljžj na perutjch mjru;
Ai tu kmet, genž bogowal pro wjru,
Zhasjná co dohořelá swjce;
Usta geště gen zašeptnau mdle:
»Pohřběte mne tam u skály mé!«

Wšecko w zbožném smutku dlj u lůže,
Ljbá s uctiwostj tělo swaté,
Kteréž uloženo w rakwi zlaté
Wonné krygj lilie a růže;
Ozdoba wšak těla swatého
Křjž gest — mjsto žezla zlatého.

Ai gaký to z hradu průwod slawný,
Gaké množstwj manstwa knjžecjho,
I žákowstwa žalmy pěgjcjho —
Skoro prázden gest hrad starodáwný!
Podle řeky *Mjzy* kráčj zbor,
Kde se táhne řada kolmých hor.

Stannwšjm u skály wráskočelé
Wažně kyne Lidumila knjné,

A lid spaušťj zwolna do geskyně
Tělo Iwanowo růžoskwělé.
Wůnj, genž kolem se rozlege,
Každý z lidu diwně okřege.

Bořiwog pak káže wystawěti
Chrámek Páně pod wrchem té hory,
Kdež by klidně mohly wážné zbory
Mnichů ctných o sláwě Božj pěti.
A tu wznesla hned se swatyně,
Giž w té podnes uzřjš kragině.

Marinčin pohřeb.

Slyš, gak smutnotemným zwukem zněgj
  Zwonky z Libljnského audolj!
Marince ty zwonky wyzwánègj,
  Marince — giž nic wjc nebolj.

Gak zde slawně ležj okrášlena!
  Wlásky swinuté má u wěnec;
Obrázky a kwjtjm obložena,
  W bledých rukau křjž a růženec.

Wšecko slzj. — *On* gen němě stogj,
  Hledě na ni okem upřeným.
Bolest geho slza neukogj,
  Prsům neodlehčj sewřeným.

Ach, toť *Wáclaw*, druh gegj mladosti,
  Zde stogj nad rakwj kwětnatau;

Bol a žel a ztráta blaženosti
  Trýznj mysl geho přepiatau.

Ani wyplakat se nenj přáno
  Ubohému — onť nemá slzj,
Blaho geho gesti pochowáno,
  W těsné rakwi wěčný spánek spj.

A teď šwarnj mládci přicházegj,
  S nimi wesničanky milostné;
Školnj pěwci temným hláskem pěgj
  Nade rakwj pjsně žalostné.

Giž gde průwod. — Motawě a zdlauha
  Bledý Wáclaw s nimi klopotá;
W geho srdci mocná banřj tauha,
  Duše za nj k rágům zalétá.

Nynj došli. — Po prowazech tiše
  W hrob tmawý spauštěgj Marinku;
Tjže nynj každá děwa dýše,
  Každá wěnuge gj slzinku.

Na to gj do hrobu náházegj
  Hrstku prsti a swé kytičky;

Modlj se — a pak se rozcházegj
S těžkým srdcem od swé družičky.

Genom *Wáclaw* w tiché pobožnosti
Dlauho gešťě klečj na rowu,
A když gitro wlhne, s ochotnostj
Smutně putuge zas k hřbitowu.

Dlauho, dlauho takto putowáwal,
Z očj slzy se mu rouily ;
Na zeleném rowu sedáwáwal, —
Až se gich dušinky spogily.

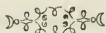
Dêwa w zaufánj.

Sličná děwa na wršjčku
Tjše seděla,
Slzu w oku, na wesničku,
Na wesničku
Dolů hleděla.

Truchliwě na lautnu hrála,
Smutně pěla k nj;
Zaplakala, ráda lkala;
A když lkala,
Bylo wolno gj.

W temné gegj nařjkánj,
W bolné kwjlenj
Mjsilo se wětrů wánj,
Tiché wánj
W wěrném spogenj.

A když za les slunce gasné
Cestu skončilo,
Zněla pjseň gegj hlasně,
Zněla hlasně — —
Wjc gj nebylo.

Pěwkyně.

»Hrůzno gesti w hwozdě hustém,
Listj hrozj tagným šustem
Strašnau smrt ti, pěwkyně!
Neběř se tam hwozdem tmawým,
Bys nepřišla w ruce drawým
Zákeřnjkům, newjně!«

Leč nedá si radit děwa,
Do hustého předce dřewa
Gede směle, dál a dál.
Držjc w ruce lautnu hlasnau,
Do strun pěge pjseň krásnau,
Až hlas slyšet ode skal.

Chladný wětřjk lesem wěge —
Děwa pořád cestau pěge,
Týká strun se uměle.
Diwně lesem zpěwy gegj,
Diwně lautny struny zněgj,
Truchliwě a wesele.

»Děwo, děwo, gedeš k smrti!
Zachwátj tě zlata chrti,
Zbarwj půdu krwj twau!
Prozradj tě, děwo krásná,
Pjsně zwuèné, lautna hlásná;
Zpátky obrať ryzku swau!«

Ale děwa tjhne dále,
Až pak z hauštj nenadále
Zákeřnjci wyrazj.
Strhnau s ryzky děwu krásnau,
Rozdrtj i lautnu hlasnau,
Hlawu zpěwnau rozrazj. —

Umlknauť tu pjsně w lese;
Hrůzau se to listj třese,
Pod njmž zbledla pěwkyně.
Hrůzno gesti w hwozdě pustém,
A list gewj tagným šustem,
Že w něm zbledlo newjně.

Ubohý pastýř.

Na pahorku pastýř seděl
Mezi stádem swým;
Na audolj dolů hleděl
Okem zkaleným.

Druhdy často pěl zde pjseň
S něžnau čilostj,
Neb ho netjžila tjseň
Strastné milosti.

Druhdy, když ho oblažila
Djwka milostná,
Tuť mu každá chwjle byla
Chwjle radostná.

O w gak blahé slasti gemu
Žiwot uplynul,
Kdykoli gi k srdci swému
Sladce přiwinul

Čarokrásnym se mu zdálo
  Být to audolj;
Utěšeně naň se smálo
  Celé wůkolj.

Leč u prostřed blaženosti,
  W prostřed podletj
Pohynuly ty radosti, —
  Žalost w zápětj!

Osud kynul mocj černau,
  Gjž se kořj swět, —
A smrt zhltla djwku wěrnau,
  Co mráz Wesny kwět.

Pak zdobilo hrobku gegj
  Wonné myrtowj;
Wětérkowé posud wěgj
  Dech tam ambrowý.

Mezi slawjkowo pěnj
  Zněl hlas smutného,
Mjsilo še žalostěnj
  Mládce wěrného.

O gak těsný bol ho tjžil,
S gakau tkliwostj
Pokaždě se k rowu bljžil
S zbožnau tichostj!

Nedlauho wšak gemu aužil
Prsa trudný cit;
Dalť mu osud, po čem taužil,
Dal mu — chladný byt.

Božena.

Kwete kwjtko u potoka,
  Newinná to lilie!
Kdož as kwjtko to utrhne,
  A do wěnce uwige?
Ai, wždyť přigde mládenec,
Wplete kwjtko u wěnec.

Pere děwa u potoka,
  Krásná gako z růže kwět;
Děw co spanilých kdy bylo,
  Krásněgšj nespatřil swět;
We wsi ge sic zrozena,
Ale pro trůn stwořena.

A hle, z lesa tam wygjždj
  Lowců zbor, wše mládcowé,
Z nich ze wšech ge neyšwarněgšj
  Ten na brůně sněhowé;

Oděn krásně, bohatě,
Gen se leskne we zlatě.

Wšickni napágegj koně
Z blizaučkého potoka;
Geden wšak z těch hochů djwce
Hlaub nahlédnul do oka.
»Děwo krásná, budeš má!
Tebe sám mi Pánbůh dá!«

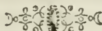
Děwa wšak sklopj očinky,
W twáři se začerwená:
»Gá gsem, pane, djwka weská,
Řjkagj mně Božena.
Prostá gsem sic proti wám,
Ale šálit se nedám!«

»Ai pro Bůh! — kdož by tě šálil!
To na *muže* neslušj!
A gá *knjže* gsem, genž slowo
Dané nikdy nerušj.
Nechť celý se boršj swět,
Gá slowo newezmu zpět.«

Rychle sklopj děwa zraky
K mládenci pozdwižené,

A prsami chotě swého
  Kryge twaře zarděné.
Usta wjže stud děwj,
Oči lásku wšak gewj.

Opodál zbor lowců žasne
  I plesá w podiwenj:
Knjže Oldřich w šjrém poli
  Swé slawj zasnaubenj —
A choť geho blažená
Ge wesňanka *Božena*.

Náwrat z Palestiny.

Rytjř se wrátil z Palestıny
W chodeckém plášti, chud a stár;
W Jordánu smyl swé hřjšné winy,
A smjřil srdce swého swár.

Klepá na bránu hradu swého,
Tluče, wolá: »Kde choť ge má?« —
Ach, marné gest wolánj geho,
Cizince nikdo tam nezná.

»Wy dolů gděte, kde pro chudé
Kaplička gest wystawěna;
Woleyte tam, a hogná bude
Almužna wám udělena.«

Rytjř slzj — a pak we zlosti
  Prokljná sluhy — klne swět;
Posléz w zaufanliwé žalosti
  Wracj se z hradu swého zpět.

A hle, kaplička dole kyne,
  S okrauhlé wjžky zwonek znj —
Odewšad důwěrně se wine
  Choré chudinstwo k swatyni.

A z kaple wygde anděl wljdný —
  Bledá panj se obgewj;
Zplesá nad dárkem žebrák bjdný,
  Genž nauzi geho ulewj.

S powděčnau twářj, a ne w zášti,
  Žebráci se rozcházegj;
Geden gen geště w šerém plášti
  Meška a dlj u weřegj.

Sklonj se almužnice k němu
  »Zdaž nedostal gsi dárek swůg?« —
»Ach,« wece pautnjk, »mně nuznému
  Panj milostná *wjc* darug!«

A řka to, plášť shodj a klekne —
Pautnjk se w pána proměnj.
O, gak se choť sirá ulekne,
Gak barwj ljce w zarděnj!

Milost po dlauhém rozlaučenj
Dwé wěrných srdcj spoguge; —
A s hradu trub a bubnů zněnj
Rytjřůw náwrat zwěstuge.

Pêwec.

(*Dle německé básně.*)

Když wlast drahá k bogi zwe,
Pěwec směle s wogskem táhne;
Milostj wšak srdce prahne,
Takto pěge k harfě swé:
»Mé rámě drahé wlasti,
Mé srdce lásky slasti!
Nechť umru nebo zwjtězjm,
Wždy láska bude heslem mým!«

Noc když kogj spánkem wše,
A když wygde luna bledá,
On tu smutně stranau geda
Temně pěge k harfě swé:
»Mé rámě drahé wlasti,
Mé srdce lásky slasti!
Nechť umru nebo zwjtězjm,
Wždy láska bude heslem mým!«

A krutá kdy počne seč,
Nepřátelé naň se rogj,
Pěwce gako skála stogj,
Wětrem fičj geho meč:
»Mé rámě drahé wlasti,
Mé srdce lásky slasti!
Nechť umru nebo zwjtězjm,
Wždy láska bude heslem mým!«

Dlauho, dlauho boguge,
Darmo, darmo se potácj —
Raněn s wranjka se kácj,
Chroptě gestě zapěge:
»Zde pěwce pochoweyte
A na hrob nápis deyte:
On milowal i bogowal,
Wšak wlasti wšecko darowal.«

Starého pěwce smrt.

Chladný wjtr wěge po hřbitowě,
Luna z šediwých mraků wyzjrá,
A starý pěwec sedě na rowě
Struny harfy zpuchřelé probjrá;
U radostném widěnj
Na nebeské sklepenj
Plaše zraky ztrhané upjrá.

Hle w očjch oheň garý mu plane,
Kdy wzpomjná na mladosti léta,
Na swé pjsně lásce wěnowané,
Na radosti, na žalosti swěta;
Tu se tauhau plamennau
Pěwci prsa mužská dmau,
Po snědém mu ljci slza kane.

Tauha ta k bratřjm ho dáwným táhne,
Genž zde dřjmagj u wěčném mjru;

Duch po wlasti nad hwězdami práhne,
Chtě se mocně wytrhnauti z wjru:
Ai tu se mu rozednj,
A on sjlu poslednj
Sbéře a diwoce do strun sáhne:

»O ty harfo má! gen geště gednau
Zwuk wydey mi ljbezně plynaucj,
Než mi zcela snědé ljce zblednau,
Než uprchne z těla sjla mraucj!
Tys mé žely slýchala,
Když mne zrada stjhala,
Tobě tauhu swěřil gsem horaucj!«

»Doprowoď giž poslednj mau pjseň,
Wěrná přjtelkyně losu mého!
Toběť známa wšecka slast i trýzeň
Srdce často boluě zklamaného.
Sny milosti blažené,
Wzdechy swětu tagené,
Obogj gsem skryl do lůna twého.«

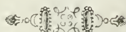
»Ach wy krásné, krásné sny mladosti!
Sladké geště mi we zpomjnánj!
Genž gste slauly praudem mé radosti,
Přjčinau nynj zas mého lkánj!

Ach we řjši wyššjch krás
Daufám zas uzřjti wás,
W růžozáři ragského switánj.«

Chladný wjtr wěge po hřbitowě,
Luna z šediwých mraků wyzjrá,
A starý pěwec sedě na rowě,
Na hasnaucj hwězdu zrak upjrá.
Harfa pukne od žele,
Prasknau struny zpuchřelé,
A starý pěwec w pěnj umjrá. —

Obsah.

U nakladatele spisu tohoto běžjcjm rokem wyšlo:

(Ceny we střjbře.)

PJSNĚ NÁRODNJ W ČECHÁCH. Sebral *Karel Jaromjr Erben*. Swazek II. Seš. za 36 kr.

OLIVER TWIST, aneb mladietwj sirotka. Z *Anglického C. Dickensa* (Boza) zčeštil *M. Fialka*. Swazek I. Seš. za 20 kr. (Swazkem *druhým* a ostatnjmi rychle pokračowáno bude.)

BIBLIOTÉKA MLÁDEŽE. Spisek k poučenj i k obweselenj. Wydáwán od *Josefa Wenc. Wlasáka*. Nowého pokračowánj djlek prwnj. Seš. za 8 kr. (Djlek *druhý* w tisku.)

W krátkém čase wygde:

MEČ A KALICH. Od *J. Erazima Wocela*.

LUDMILA. Drama od *W. Wogáčka*.

ZÁBAWNÝCH SPISŮ JANA Z HWĚZDY *swazek druhý*, obsahugjcj: *Pjsně i giné drobné básně*.

Zábawné spisy

Jana z Hwězdy.

Swazek II.

Pjsně i giné drobné básně.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

PJSNĚ

i giné drobné básně

od

Jana z Hwêzdy.

W Praze.

W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.

1843.

Pjseň česká.

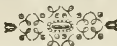
Pjseň česká *slawně* znjwá,
W chrámu Páně když se zpjwá,
Kde duch prost wšj pozemskosti
Na perutěch pobožnosti
K wyššjm stanům zalétá;
Pjseň česká *slawně* znjwá,
Když lid »*Swatý, Swatý*!« zpjwá.

Pjseň česká *sladce* plyne,
Z ust děwinky když se wine;
Gako mez i kwětinami
Když potůček lučinami
Ke swé řece pospjchá.
Pjseň česká *sladce* znjwá,
Djwka když *o lásce* zpjwá.

Pjseň česká *ljbě* znjwá,
Kdy společně se zazpjwá:

Gako když wětérci máge
Laškugj s wětwemi háge,
Tak tu rozmar s námi hrá.
Libě česká pjseň znjwá,
Když *we spolku* se ozýwá.

Pjseň česká srdce gjmá,
Brzy praudj, brzy hřjmá;
Někdy lahodau oplýwá,
Gindy žalem se odjwá,
Tu zas frašné stěbetá; —
Neyuřelcyi ale znjwá,
Lásku k wlasti kdy rozhřjwá.

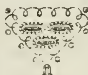

Rannj.

Slunéčko když wycházj
Ze brány růžowé,
Po wýšinách nasázj
Kwětinky nachowé;
Lahodně, čerstwě, gemně
Wanau wětérky ke mně:
Co šeptagj? —
Dobrotu Páně wzýwagj!

Na zahradě kwetaucj
Gaké to pásmo krás!
Rubjny zde planaucj,
A tam safjry zas!
Probuzené kwětinky
Swé zdwihagj hlawinky:
Co kýwagj? —
Bohatstwj Páně hlásagj!

Mhla střjbrná pokrýwá
　　Průhledným pláštěm les,
Kde hlasně se ozýwá
　　Zpěwného ptactwa ples.
Kwětaucj stráně, háge
Zwučj pjsněmi ráge:
　　　Co zpjwagj?—
Čest, chwálu Tworci wzdáwagj!

Wečernj.

Giž zlaté slunéčko zašlo,
Giž zapadlo do moře;
Hnedle pogewj se hwězdy
Na nebeské prostoře.

Teskliwě a se slzami
Giž se s námi laučj den;
S nebe pak se k zemi snášj
Angel mjru — wljdný sen.

On, seslán od lásky wěčné,
Setře potu krápěge,
Onť i z pusté řjše strasti
Kwět wykauzlj naděge.

Nuže, spěte oči kalné!
Luna s hwězdičkami bdj;
Pod ochranau Neywyššjho
Blaze, bezpečně se spj.

Společnj pjseň.

Sedněme si k stolu,
Bratřj, přátelé!
Pigme a pak spolu
Pěgme wesele.
Hle, gak wjnko perly házj!
To nás sprostj wšech nesnázj;
České wjno, český zpěw
Matnau nám rozpraudj krew.

Proč bychom na swětě
Byli slaupowé,
Když kolem nás kwete
Kwjtj mágowé?
Wždyť po nás se rády točj
Českých djwek modré oči;
Pěgme chwálu českých děw,
Ať slawj ge český zpěw!

Ai ty naše wlasti,
Matko rozmilá!
Tys do wěnce slasti
Wšecky wewila.
Zpěw a wjno, děwče hezké,
To gsau dary země české;
Česká zem a český zpěw,
Toť ge ragské krásy zgew!

Silvestrowa noc.

Ticho! — Dwanáctá bige,
  Umjrá zwonu hlas;
Na wěži seyček wyge,
  S časem se snaubj čas.
Starý rok w hrob se sklánj,
A burných wětrů wánj
  Gemu wyzwánj.

Sirau zem snjh pokrýwá
  Co bjlým přjkrowem,
Pláč wětrů se ozýwá
  Nad welikým rowem:
Gedenť zas rok w tichosti
Složil swé choré kosti
  We kljn wěčnosti.

A na rowě se směge
  Děťátko spanilé,

A wůkol kwjtj sege
  Na kosti uhnilé.
I wjtey, hosti, wjtey,
  Ty trud a strast zamjtey,
    Wěnec upljtey!

Sem sklenice! — Nalegte!
  Ať krew se rozhřege,
A wy, bratřj, zpjweyte,
  Ať duch též okřege.
A péče zžjragjcj
Ochotně we pěnjcj
  Ztopte sklenici!

S rozweselenau twářj
  Pozdrawme zas rok nowý;
Ať nám wšem w geho záři
  Čas zkwete růžowý!
Ať trudné prehnau strasti,
A rozhostj se slasti
  Po české wlasti!

Pjseň mágowá.

Zas slunéčko
  Teplé hřege,
Zas na nás se
  Z hůry směge,
A po dlauhém spánku
  Wšecko zas okřege.
Wjtey mági, wjtey,
Gasně nám zaswjtey!

Hle gak modré
  Violinky
Otwjragj
  Swé očinky,
Z háge zeleného
  Kynau konwalinky!
Wjtey mági, wjtey,
Wěnce nám upljtey!

Kdy tak krásně
  Gako w mági,
Když to ptactwo
  Pěge w hági?
Tuť hned každému se
  Snj o samém rági.
Wjtey mági, wjtey,
Dlauho nám zakwjtey!

Dokud kwete
  Mág, zpjweyme,
Na swé djwky
  Zpomjneyme!
A w tom zpomjnánj
  Wesele zwoleyme:
Wjtey mági, wjtey,
Dlauho nám zakwjtey!

Pjseň putugjcjho.

Přes hory a doly táhne
Tauha mne bezgmenná;
Kamkoliw oko dosáhne,
Wšudy, wšudy wlast to má!

W stinném hági odpočjwám
Na podušce mechowé,
Sworně s lesnjm ptactwem zpjwám
O milosti růžowé.

Pod wečer do wjsky zagdu,
A we chýši slaměné
Srdce přjmé, štědré nagdu
A děwčátko růžené.

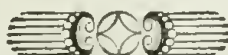
Gak zaswitne zoře gasná
Okénkem na lůžko mé,
Řku: »S Bohem, děwinko krásná!«
A chopjm se hole swé.

W rannj rose kráčjm dále
  Přes pahorky zelené;
Stana na wysoké skále,
  Zjrám w doly omžené.

W rumech dljwám starodáwných
  Častokrát w libém sněnj;
Na hrobech reků welsławných
  Pohřjžjm se w truchlenj.

Pak mysljm, kdy dogdu cjle
  Gako tito pauti swé? —
A mladé swěřiw se sjle
  Kráčjm, kam mne osud zwe.

A tak půgdu, až té slasti
  Se mi někdy dostane,
Že w cizj naleznu wlasti
  Srdce dlauho hledané.

Zastawenjčko.

Nespi, nespi, djwko krásná,
Ostaw měké lůžko swé;
Hle gak hoch i luna gasná
Wen tě teď we spolku zwe!

Neslyšjš-li strun mých zněnj?
Giž-li tě obgjmá sen?
Či tebau mé nehne pěnj?
O wyhlédni z okna wen!

Zde stogjm! Nenjť tma hustá —
A nežádám wěru moc,
Gen by twá zašeptla usta:
»Hochu drahý, dobrau noc!«

Gak by zněla slowa z ráge,
Proniknau mé duše noc;

Zaznj struny — zaznj háge,
Zaznj: »Milko, dobrau noc!«

Pak mé oči geště gednau,
Gewjce mé lásky moc,
Wzhůru k okénečku wzhlednau,
Zkazugjce: »*Dobrau noc!*«

Pjseň mágowá.

O té krásy! — Mág se milostný
Wrátil w audolj naše zas:
Wjtey, wjtey, hosti libostný!
Znj zewšad ti přjrody hlas.

Ai giž kljčj kwjtky se různě,
W nich zefyr lehký se kochá!
Zpěw ozýwá w hági se luzně,
Z hrdýlek něžných klokotá.

Bratřj, w chladný stjn se posaďme,
Ať na nás kwět s wýše padá!
Wjnem českým swá prsa chlaďme,
To zdrawj i sjly dodá!

Djwky ať spletau kwětowěnce,
Kwjtjm ať zdobj čela nám!
Pak hubinkau swé tu milence
Každý odplatj za to sám.

Pjme, hregme, pěgme, milugme,
Až celý zde wykwete rág!
Wěrni w lásce, w důwěře stůgme;
Wěčněť nám trwat bude mág!

Při obžinkách.

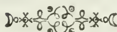
Ženci a žnečky,
Wigte wěnečky
Z modrawé charpy a zlatých klásků,
Wigte do wěnců wděčnost a lásku!

Wšecko giž s pole
Pěkně w stodole,
Wšude ge hogné požehnánj,
Wšude radost a wšude plesánj!

Nás w letě k práci
Budili ptáci;
Slunečko na nebi notně hřálo,
Chládku i oddechu býwalo málo.

Teď za to mjle
Nastala chwjle,
W njžto radostně se weseljme,
Pánu Bohu za to djky činjme.

Nuže plesejme,
Hlasně wolejme:
»Zdrawa buď wrchnost, genž lidu přege!
Bůh gj na cestu kwjtků nasege!«

Milost.

(Triolet.)

O růžowá mladosti,
  Nech lásky klamliwé!
Co gest blahost milosti,
Než růžowé mladosti
Oheň pošlý z garosti,
  A čáry mámiwé?
O růžowá mladosti,
  Nech lásky klamliwé!

Ta slast, genž prsa aužj,
  Peřesté raucho má;
Ta nesladj, ta saužj,
A darmo prsa aužj,
Potagmo gen wždy taužj,
  Potagmo bolně lká.
Ta slast, co prsa aužj,
  Peřesté raucho má.

Kdož by chtěl wěčně nýti
A slasti odwykat? —
Milost? ta káže mřjti,
Při luně teskně nýti,
Blahým se wezdy *mnjti*,
A wěčně powzdychat.—
Kdož by chtěl wěčně nýti
A slasti odwykat?

Smutný pastýř.

Mně w mladosti
Bez radosti
Má plyne chwjle;
W garu wonném wadnu,
A milostj chřadnu,
K hrobu se chýle.

Zdenka w borku
Na pahorku
Owce wodjwá.
Mne, celé když stádo
Pase tam se rádo,
Slza poljwá.

W wonném mági,
W kwětném hági
Po hrobu taužjm.
Mohu-liž se smáti?
Mně slušj gen lkáti,
Až se usaužjm.

Gak mi mjle
Plauly chwjle
W slasti milostné,
Spanilá když Zdenka
Byla má milenka
W době radostné!

Ach ty swazky
Prwnj lásky,
Pásky milostné!
Zapoljtly s slastmi,
Zanechawše s strastmi
Chwjle žalostné.

Mysliwecká.

Wjteyte mi mladé háge,
I wy hwozdy wlasti mé!
Wás gá zowu zemské ráge,
K wám mne mocná tauha zwe.

Geště lesy mha pokrýwá,
Zraky geště wjže sen;
Giž se štěkot psů ozýwá,
Giž na low wybjzj wen.

Geště lampa dohořjwá,
A to bledá dennice;
Giž se rannj žalm ozýwá
Chwálozpěwné pěnice.

Mysliwec, ten musj zrána
Po suchu i bařině;
Otewřenať lesnj brána
W kterékoli hodině.

Wšak i w lese wšecko wstáwá,
  Zwěř i ptactwo zpěwawé;
Neboť na nebi pohráwá
  Prwnj swětlo mjhawé.

Tam gelen rosu setřásá,
  Letem suky utjná;
Lowci srdce w tele gásá,
  Když kohautek napjná.

Padne rána! — skála dáwá
  Družné skále znamenj;
Gelen pružný dokonáwá —
  Král plachého stwořenj.

Tu se pase laňka směle:
  Ach, kýž o swé zkáze zwj!
Wšak lowec má srdce w těle,
  Neubljžjť za wlas gj.

Radš odwrátj oka swého,
  Neb i doma čeká naň
Žjnka mladá — duše geho —
  Rychlá, štjhlá gako laň.

Pjseň k hwězdám.

Hwězdy tiché, o gak
Gste tak krásné,
Wůkol co tjhnete
Luny gasné!

Giž ode dáwna tam
S modré wýše
Zřjte na nás lidi
Wljdně, tiše.

Gak se na nás libě
Usmjwáte,
Když mateně w modru
Blaudjwáte!

Bluďte si wezdy gen,
Swětla krásná! —

Má mezi wámi ge
Hwězda gasná.

K wám, o tiché, mne to
Wábně táhne;
Tam blažený duše
Mjr dosáhne.

K wám, moge wůdkyně,
Duch zaljtne;
Tam mu nowý zase
Rág wykwitne.

Tagená láska.

W tichém snu odpočjwá
 Wesnička zwečera,
Měsjček se usmjwá
 Na wlnky gezera.

A we kwetaucj stráni
 Slawjček libě lká,
A gen po dlauhém lkánj
 Na chwjlku umlká;

Milostnau ale pjseň
 Hned zase obnowj,
Až wšecku swogi tjseň
 We zpěwu wyslowj.

Rozkošnýmiť on hlásky
 Gewj swé taužení,
Gewj i bol swé lásky
 We truchliwém pěnj.

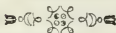
O bys wěděl, slawjčku,
Že stegně cjtjme:
Zaletěl bys, posljčku,
K okénku djwky mé.

Zasedna na wětwinku
Wětrem rozhaupanau,
Zbudil bys mau djwčinku,
Spanjm opautanau.

A zpěwem bys roztaužil
To srdečko gegj,
Bych déle se nesaužil
Přemarnau naděgj.

A wšak kdybys to wěděl,
Teprw by bylo zle!
Ginym bys to powěděl —
Snad i milence swé.

Pak by se mohlo státi,
Že, co gsme skrywali,
O tom by snad i ptáci
Na střeše zpjwali.

Pochod kozácký.

Čerwená se zoře —
Na zelené hoře
Ženci žito žnau;
Pod horau kozáci,
Šwarnj to gonáci,
Do pole gedau.

Slunce nad horami —
Pjky nad hlawami
Wysoko se pnau
Pjseň od Urálu
We slawném chorálu
Wane dolinau.

»Hoi tam za horami
Pláče nad synami
Sirá otčina!
Giž s tebau se laučj,
Bohu tě poraučj
Carská družina.«

»Pláče tam matička,
Powzdychá sestřička,
Zaufá djwčina! —
Gen co wraha zklátj,
Zas se k wám nawrátj
Carska družina!«

Żenci žnau na hoře;
Wjtr po úhoře
Pjseň zawjwá;
Wšak na rozlaučenau
Z dálj geště gednau
»Hurra!« zaznjwá.

Pautnjk.

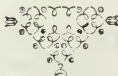
Z hor přicházjm časně zrána
  Od černého gezera,
A hle dole kyne brána
  Hostinského kláštera.

Na horách — tam bylo temno,
  Strašné wody hučenj!
A zde dole gaktě gemno,
  Wšecko w slunci se měnj!

Gak radostně se to mjhá,
  Wšeckoť žiwo, wšecko hrá!
Tam i zde, gak se to stjhá!
  W zlatě wše plynaut se zdá. —

Ach gen w srdci mém tma wěčná!
O kdy *zde* se rozednj?
O kdy modlitba srdečná
Tento žalář rozbednj?

Slyš! — Swaté giž zwony zněgj!
Dál, gen dál ku klášteru!
Nábožnj tam bratřj pěgj
Mně do srdce důwěru.

Těžkomyslnost.

Krásné sny,
Gež gsem snjwal w mládj kwětu,
Zlaté dny!
Kam gste prchly w prudkém letu? —

Pjsně mé,
Oněmělé šalbau lichau!
Zwuky swé
Změňte rychle w žalost tichau!

Giskra twá,
Náděge! mi wezdy plála,
Duše má
Pewně proti wlnám stála.

Nynj gen
Tmawé přeludy mne bawj,

Celý den
Hroby před oči mi stawj.

Tento swět
Nemá pro mne slasti žádné;
Krásný kwět,
Gehož šetřil gsem, ach, wadne!

Těsný cit
Darmo prsa moge aužj;
Chladný byt
Gest, po čem má duše taužj.

Mé žely.

I.

Giž newab mne k sobě wjce,
Krásný a wšak padlý angele!
Wiz, gak pobledly mé ljce,
Wiz ty oči wybdělé!

Oči, genž se gako w moři
We twé kráse topily,
Až posléz we sladkém hoři
Swětla swého pozbyly.

Srdce? — Ach to srdce slabé,
To wždy rozum překoná;
Mezi kwjtjm hrob' si hrabe, —
Wjm, že brzy dokoná.

O gen kdyby dokonalo,
Co dech kwjtků zpražených!
Aspoň by do hrobu wzalo
Dob památku blažených.

II.

Wůle lidská? — znám to, znám,
Tať se gako třtina klátj;
Dens wystawj ctnosti chrám,
Zjtra giž geg zase zwrátj.

Gá též, uwěřiw swé sjle,
S láskau pustil gsem se w bog;
Ale sotwa mine chwjle —
Zmožen žebrám o pokog!

Nastokrát gsem se wyhnauti
Chtěl gegjmu objetj;
Ale zřjm-li gi kynauti,
Weta po předsewzetj!

Mysl má gen tau se kogj
Naděgj, že mocný čas,
Genž wšeliké rány hogj,
Gj též poklid wrátj zas.

III.

Druhdy za to měl gsem mylně,
Kauzla že gsau báchory; —
Ted giž w kauzla wěřjm silně,
Wšem mudrcům na wzdory.

Kauzla ta gsau oči, rtowé,
Hlas, i každé kroèenj,
Genž mi den co den wždy nowé
Způsobugj trápenj. —

Wjm to, že mě nemiluge,
Oči, wzdechy, usta — lhau ;
Předceť we mně rozněcuge
Tauhu lásky plamennau.

Marnáť pomoc! marná rada! —
Neb se ptáku podobám,
Genž okauzlen okem hada,
W gjcen mu weběhne sám.

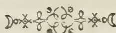
Růže a děwče.

Na zahradě kwete růže,
To růžička čerwená;
Nikdo k růži té nemůže,
Gest trnjm ochráněná;
Gen barewnj motýlkowé,
Gako hrawj blázjnkowé,
W prawo, w lewo ljtagj,
Ljstky gegj ljbagj.

Za dne kwete w plné kráse,
Po slunci se ohljžj;
Pozdnjm wečerem wšak zdá se,
Že se w smutek pohřjžj:
Swine se, sklonj hlawinku,
A w gegjm nachowém wjnku
Pogewj se perličky
Co bolestné slzičky.

Kwete děwče u Wltawy,
Děwčátko neljbané;
Geť starými tetičkami
We dne, w noci hljdané;
Gen ztřeštěnj panáčkowé,
Gako prawj blázjnkowé,
Kolem okna běhagj,
Po děwčátku šilhagj.

Kwete děwče w ragské kráse,
Spanilé a newinné,
Po angelsku usmjwá se
To paupátko dětinné.
Po samotě předce taužj,
Tagný zármutek gi saužj;
Proto gegj twářičky
Často rosj slzičky.

Žárliwý.

Srdce mé — pohádko tmawá!
Ký diwých to wášnj rog
S city twými si pohráwá,
Plodě wěčný nepokog?

Wždyť i gá gsem šťastný býwal
Za mladosti růžené;
Tehdáž bol mi nerozrýwal
Toto srdce zkaušené.

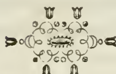
Neznalť péče gá nižádné,
Prost gsa wšeho truchlenj;
Leč co láska srdcem wládne,
Počalo mé trápenj.

Hned celý milostj hořjm,
Hned i wztek mne pozwedá;
Zas tu strasti sam si twořjm,
O poklidu newěda.

Ráge lásky *we snách* zjrá
Oko mé, a k slasti zwe;
Za bdènj wšak pautem swjrá
Peklo wšecky smysly mé.

Ach, mé sny trwagj krátce,
Gak ta swodná lásky slast!
K hořké procitnu památce,
A w nowau se wrhnu strast.

O kýž přigde ten sen dlauhý,
Dlauhý — bez procitnutj,
Genž utápj wšecky tauhy
W moři zapomenutj!

Sen.

Po gezeru člunek plynul,
W člunku gá i Ljna má,
Sladce gsem gi k srdci winul —
Kdož byl šťastněgšj než gá?
Sotwa wšak se blahým čigi,
Procitnu — a štěstj mjgj;
Bylť to gen
Pěkný sen.

Nagednau se wlny wěžj,
Člun se zmjtá, bučj hrom:
»K břehu dostanem se s těžj!« —
Propast pohltj nás w tom.
Sotwa zwjm, gak spj se w hrobě,
Procitnu a prawjm k sobě:
Bylť to gen
Strašný sen.

Brzy wšak gsem opět gasnau
Nebes spatřil oblohu,
K srdci tiskna Ljnu krásnau
Octnul gsem se na břehu.
Sama Láda, djm, mne pěstj:
Ach co naplat? — wše to štěstj
Byloť gen
Marný sen.

Proč by měly kalit strasti
Żiwot nám zde na zemi?
Osud měnj trudy w slasti,
Pogj trnj s růžemi.
Přetrp krátký čas zde mile,
I malá žiwota chwjle
Gestiť gen
Krátký sen.

Ljna.

Kdyby krásná Ljna moge byla,
Gak bych zgasnil mysl mrákotnau!
U nj by se w mžitku proměnila
Żalost strastná w radost blahotnau.
Gediné gen od nj poljbenj
Ztišilo by wšechny žádosti,
Každé wřelé modrých očj zřenj
Množilo by plamen milosti.

Kdyby něžná Ljna moge byla,
Na marnau bych slávu zapomněl;
Byťby nás gen slamná střecha kryla,
Blahý bych s nj žiwot wésti chtěl;
Něžnj korálowj rtowé gegj
Rozněcugj k lásce plamenné,
Amorowé z nich se lstiwě smĕgj,
Kynau ljbat ljce růžené.

Kdyby wnadná Ljna moge byla,
Neywyššj bych došel blahosti,
Aniž chtěl, by Láda pro mne wila
Řetěz ginowábných radostj;
Gegj řeči stŕjbrozněnj budj
Buďto city čisté milosti,
Aneb balzám w srdce ligjc, pudj
Z mysli trudonosné starosti.

Kdyby wěrná Ljna moge byla,
Wěčná gala by nás blaženost,
Smrt by nás gen na čas rozlaučila —
Plamen lásky wřel by na wěčnost. —
Osude, přeg sťastně dogjt cjle,
Genž mne blahým učiniti má,
Popřeg brzy dočkat se té chwjle,
W které bude sličná Ljna *má*!

Opuštěná.

W sněžném kwětu gabloň stála,
Překrásně se bělela,
A gá s mým milencem w tráwě
Podle nj gsem seděla.

Kwetly růže, konwalinky,
Gá ge smutna trhala,
A do swých kaderj s pláčem
U wjnek ge splétala.

Ach, tu *on* mi s citem wřelým
Z oka sljbal slzinku,
A w tato mne slowa těšil,
Tiskna mogi ručinku:

»Neplač, neplač, má panenko,
Wždyť blažj nás garnj čas;
Než podruhé růže zkwetau,
Swazek swatý swjže nás!«

Ach giž třikrát růže zkwetly —
Zas ge wigi u wěnec;
W sněžném kwětu gabloň stogj; —
Můg wšak negde milenec!

Laučenj.

Pode mleynem na wrbince
Haupá se tam žluté ptáče,
A nahoře u okénka
Má panenka hořce pláče.

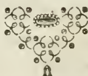
Pod okénkem gará řeka
Hrkem pod kola pospjchá,
A nahoře o samotě
Má panenka tèžce wzdychá.

Neplač, neplač, má panenko,
Że mne mečem opásali;
Zrodilyť nás *české* matky,
Bychom pro wlast bogowali.

A ty garotoká řeko,
Tam, kde se twé střjbro pěnj,
Pod okénkem mé milenky
Zabubley tam pozdrawenj!

A ty malý žlutý ptáčku,
Leť tam k tomu okenečku,
Rci, že gj posjlám tyto
Okotěšky do wěnečku.

Řekni, aby neplakala,
Ten-li wjnek prehem swadne;
Třeba kwjtky opadaly,
Má že láska neochladne.

Djwka nemocná.

Powězte sestřinky,
  Co mám za nemoc?
Że oka nezawru
  Celau skoro noc.

Ach gistě že Wašek
  Mi zlý udělal,
S smjchem wčera když — ach !
  Hubinku mi dal.

Pořád mne to swjrá,
  Pjchá a trhá ;
Ni we dne, poważte!
  Pokog to nedá.

Sestřinky zlatičké,
  Pomozte mi gen ;
Zde w *srdci* wězj to,
  A — nechce to wen.

K měsjci.

Luno milostná, gak ty tichaunké
Zäře wysjláš w okno nizaunké!

Gak zlatoleskné slunce uhasne,
Oswěcuge swit twůg nebe gasné.

Pak se ginoch k swé wkradne děwince,
Ljče sliby swé gj po hubince.

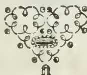
Tam w chladu gilmu, slyš, wzdechy tegné:
Ai wzdechy lásky — lásky naděgné!

Tamť i slawjků znj klokotánj,
Tworstwo dogemuě zwauc k milowánj.

Když mile střjbro twé w toku hráwá,
Wábně holaubek w hági wrkáwá.

Cožkoli w lásky dlj blaženosti,
Wšecko kochá se w twé spanilosti. —

Luno milostná, gak ty tichaunké
Záře wysjláš w okno nizaunké!

Ljzinka.

Ljzinka — ach, to ge děwče!
To ge růže rozwitá:
Mléko, krew — gsau gegj twáře,
Z očka plane nebes záře;
Kdo gi spatřil, kdo gi zná,
Hned se mu o rági zdá.

Ljzinka — ach, to ge děwče!
To ge ragské stwořenj;
Promluwj-li, neb zazpjwá,
Gako střjbro to zwonjwá;
Dech gegj gest — kořenj,
Usta — kwjtků spogenj.

Ljzinka — ach, to ge děwče
Gako z wětru utkané!
W chůzi, w tanci gen se snášj,
Wděky, kam se hne, roznášj,
A to wděky neznané,
Půwaby nehledané.

Ljzinka — ach to ge děwče!
  To ge angel wtělený:
Dobrá, wljdná ku každému,
A pobožná k Bohu swému;
  Když poklekne k modlenj,
  Každý by se modlil s nj.

Ljzinka — ach, to ge děwče!
  To ge Česka upřjmná:
Nestydj se mluwit česky,
Ach, gak gj to slušj hezky!
  »*Oni*« nidky neřjká,
  Každému hned za*wy*ká.

Ljzinka — ach, to ge děwče!
  To ge blaženosti chrám!
To-li děwče nedostanu,
Radši mládencem ostanu;
  We wěnci se pohřbjt dám,
  Sám a sám — ach, sám a sám!

Láska nad bohatstwj.

On.

Ai, děwinko, blaho moge!
Mně darug to srdce swoge,
Gehož cenu znám!
Stogjť za tisjce —
Gá wšak geště wjce
Tobě za ně dám:
Gá tě za twau lásku,
Spanilý obrázku,
Zlatem zasypám!

Ona.

Ach, netrapte srdce moge!
Giné deyte zlato swoge —
Gá giž hocha mám!
On nemá tisjce,
Chud ge — wšak co wjce,
Když ho ráda mám?
Gemu čistau lásku,
Něžnau srdcj pásku
Wěrně dochowám.

Abelard a Heloisa.

(Dle Bar. z Fouqué.)

Djwka: Na luhy a šjré háge
Wečer kwjtka rozšjwá;
Gedno wšak z těch djtek máge
Wždy hlawinku klonjwá.
Krásu děwy
Bez ulewy
Klášternj zagjmá moc.
Kwjtko ladné
Smutně wadne,
Dáwá swětu dobrau noc.

Ginoch: Bože! čerwánky se třpytj,
Slawjk sladce klokotá,
Bledá luna gasně swjtj:
Kde gsi, Heloiso má?
Ticho! z domu
Zwuk to zwonů
Truchliwě a dutě znj.
Ztichlý pjsně
Mé, a z tjsně
Zpěw se dere pohřebnj.

Djwka : Abelarde! patř na kwjtj,
Newábj tě wonný mág?

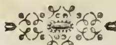
Ginoch : Heloiso! nechceš gjti
Zpátky přes ten dálný hág?

Oba : Ne, nám w swěte
Žel gen kwěte,
Žáden z nás geg newolj.
Kdo se saužj,
Darmo taužj,
Samota ho nebolj.

Djwka : Přes wody to smutně znjwá;
Abelarde, gsi-li to?

Ginoch : Přes daleký hwozd to zpjwá;
Heloiso, ty-li to?

Oba : W kwětném mági
Sladce w hági
Slawjčkowé šweholj:
Zamkni mřjže,
Temná chýže,
Mne samota nebolj.

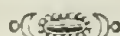

Djwčino pozdrawenj.

Ai, bledý měsjčku,
Ty tichý posljčku,
Plug a plug a plug!
Plug tam za ty hory,
Za modrawé bory,
Kde bydlj druh můg.

U okna-li stáwá,
Po mně-li wzdychawá,
Swěť, o swěť, o swěť!
Potěšug smutného,
A do srdce geho
Wseg mé lásky kwět!

Ach milý wětřjčku,
Rychlý ty posljčku,
Wěg, o wěg, o wěg!
Mému potěšenj
Sladké pozdrawenj
W libém wánku dey.

Wečernj obět.

Od kostelnjch wěžj zněgj
  Zwony wečernj,
Wětérkowé chladně wěgj,
  Wjc a wjc se tmj.
Běloraunė stádo bére
Z lad se s brekem do wsi šeré.

Slawjčkowé w hági pěgj
  S libau zwučnostj;
Starých hradů zdi se rděgj
  W bledé skwělosti.
Rolnjk trudné práce nechá,
Unawen k domowu spěchá.

Luna swjtj gasnau zářj
  S nebes wýsosti,
We wlnách se s bledau twářj
  Zhljžj w temnosti;
Hwězdy, wěrné druže gegj,
Wůkol nj se hrdě skwěgj.

Přjroda teď odpočjwá,
  Zesnula giž wes ;
Żádný hlas se neozýwá,
  Utich' lesnj ples.
Černá noc se s stjny bljžj,
Mrákotau zem celau tjžj.

Komuž tato luna swjtj
  W bledé skwělosti ?
Komu obor hwězd se třpytj
  S modré wýsosti ?—
Hle ! toť oběť přirozenj
Tomu, gehož konce nenj. —

Bože! Ty, genž hromohlukem
  Nám gewjš moc swau,
Weleben buď sláwozwukem,
  Ctěn i lyrau mau !
Ty gsi mocen w lásce, w hněwu,
Ty gen hoden sláwozpěwu !

Na hřbitowě.

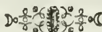
Lehce, tiše na hroby
Wětérkowé wěgj,
Tu, kde prázdni poroby
Dáwnj bratřj spěgj.

Ach, gim neznj čarný hlas
Milostného ptence,
Zowaucjho w pozdnj čas
Ginocha k milence.

Swár i mrzké rozbroge
Tady oněměgj:
Neb zde w mjstě pokoge
Wšecky wášně spěgj.

Bratřj w Pánu zesnulj!
  Gak gste sladce snili,
Anť se zámky sesuly,
  Gež ste w wětru zdili! —

Mne zklamala naděge
  Se wšjm swětem wnadným; —
Kýž též wětřjk zawěge
  Nad mým hrobem chladným!

Pjseň Dalibora wězně.

Ach gak gest tu pusto, temno,
Kde ni swit se nekmitá!
Ach gak gest tam wenku gemno,
Tam kde růže rozkwjtá! —
Tam za mřjžj
Swit se mjhá —
O gak ho mé oko stjhá!
Ale tělo pauta tjžj.

Slyš! nenj to tiché lkánj,
Zhora co zachwjwá sem? —
Toť mých djtek bědowánj,
Taužjcjch po otci swém!
Zněte pjsně
Trudu mého,
Ze srdce ať sewřeného
Boly wypudjte tjsně!

Ha, kdy opět od wězenj
Těžké wrznau weřege?

Wedete mne k usmrcenj,
Či mne klame naděge?
Smrti chladná,
Dcero mjru!
O wyweď mne z toho wjru
Tam, ach, poroba kde žádná! —

Ai slyš! kljče zwenku chřestj,
A hřmot kroků se schodů. —
Rci, co mi twá usta wěstj?
Neseš-li mi swobodu?
Ach proč zraky
Twé mne šálj?
Smrt se bljžj z temna dálj,
Černé z mysli plašj mraky. —

Dobrau noc, ty zrádný swěte!
Milé djtky, dobrau noc!
Od mřjžj giž odegděte,
Zpomoziž wám wyššj moc!
Tamo wládne
Smilowánj,
Kde se myriady klanj,
Poroby kde nenj žádné!

Spokogenost mysli.

Dcero božská! — sjlo smrtelnjků,
  Blahá mysli spokogenosti!
Tobě wjřj tisjcero djků
  Z powděčného srdce hlubokosti.

Šťastný ten, kdo s sebau spokogený,
  W tichém klidu žige na zemi!
Geho žiwot gesti přeblažený,
  On zde kráčj mezi růžemi.

Co mu do swěta i geho tèku?
  On si wlastnjm w srdci stwořil swět;
Čisté wědomj podá mu léku,
  Oprchá-li žitj geho kwět.

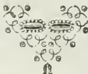
Cenať prawá založena w ctnosti,
  Zlato, sláwa před nj mizj w nic;
Ctnostný s plamennau pne taužebnostj
  Wěčné sláwě ruce wstřjc.

Gemu na pozemské pauti kynau
  Rozmanité, čisté radosti;
Chwjle geho gako snowé plynau,
  Bez zármutku, w tiché blahosti.

Neb gaký cjl žitj pozemského
  Pán wykázal milostiwě nám? —
»Bažte po ctnosti — gsau slowa geho —
  A *tam* blaho wěčné bude wám!«

Nechť se tedy srotj osudowé
  Nademnau co mračna hrozjcj:
Nedbám — ty-li rámě liliowé
  Mně podáš we zkáze baurjcj.

O přispěgž mi w hrůzonosném bogi,
  Buď mým štjtem, blahotworkyně!
A pak uweď ducha k swětla zdrogi,
  Když se sprostj w smrti hodině.

Utěcha w nesmrtelnosti.

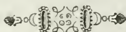
Když nademnau mračna táhnau
Neštěstjm obtěžkaná,
Prsa bolem proklaná
Darmo po ulewě prahnau:
Tu obrátjm zrak do wýše,
A w tom moři blankytném
Tato slowa čtu si tiše:
Wždyť giná gest geště zem!

Když na swět se zbljzka djwám,
Wždy garý mne pogme hněw;
K srdci wstupuge mi krew,
A tu smutné chwjle mjwám.
I prokljnám šalbu klamnau,
Wida cnost we spolku zlém;
Wšak tu hlas se ozwe zamnau:
Wždyť giná gest geště zem!

W noci chladné když slzjwám
  Nad mé lásky mohylau,
  Twář od žele nuylau
Darmo před měsjcem skrýwám:
  Zdá se mi, že wrby černé
    To si prawj w šeptu swém:
  Zas se segdau duše wěrné,
    Neb giná gim kwete zem!

Když lichá se maudrost smĕge
  Přepiatému šjlenj,
  Že zde w marném kwjlenj
Nad domnělau winau wzege:
  Mě nezwrátj slowa mylná,
    Ginák psáno w srdci mém;
  Neb w něm wjra žiwe silná,
    Že giná gest geště zem.

Nuže swěte, swodný swěte!
  Wšech twých nebogjm se zlob;
  Zchwať mé tělo w časný hrob,
Duše pro budaucnost kwete!
  Kde nezagde slunce gasné,
    Wěčný mág se zelená,
  Wygewj se mé sny krásné:
    Tam uzřjm tě, wlasti má!

Lidŝtj wěkowé.

Nemluwňátko, doby oblakowé
Hóry, owěncugj růžemi.
Blaze mu! neb tito krásnj snowé
Newrátj se nikdy na zemi.

Wizte — gak tu lehce, tiše dřjmá!
Tento sen mu slastj gedinau;
Wšak i ten klid osud mu odnjmá —
Djtko *pláčem* gewj gestost swau.

Pacholátko mladistwé se honj
Po motýlku, gako po štěstj;
Onoť newj, proč se slza ronj,
Nezná trud, ni swár, ni neštěstj.

Srdce měké *mládce* ohniwého
Počne cjtit slasti milosti ; —
Láska dráhau kwětnau wede geho
W zem očarnau wěčné mladosti.

Pak se octne w řjši skutečnosti;
Sen uprchne w dálj omžené,
A gun z této sladké zmatenost
Klesne w rámě strasti studené.

Muž účinný w žiwot kročj směle,
Putuge ku chrámu maudrosti;
Bubliny geg mámj mlhoskwělé,
Prawdu hledá — w řjši temnosti.

W půdu kyprau dobré sege činy,
Naděgj se koge zlatých žnj;
K cnosti bádá powyrostlé syny,
A na dcery s potěšenjm zřj.

Šedý *stařec* — k poslednjmu cjli,
K *hrobu* řjdj slabé kroky swé.
Ach k té pauti dost mu zbylo sjly,
Tam ho dowlekau i nohy mdlé.

A pak ustelau mu lůžko chladné,
Kde též dáwné bratry složili;
A když gednau rowowěnec swadne,
Newj nikdo, kam ho wložili.

Uwjtánj

Geho c. kr. Milosti Cjsaře a Krále

Ferdinanda V.

do Čech r. 1835.

Černý mrak se rozstřel nad kraginau,
Gako flor nad rakwj wěnčenau;
Umlkáť zpěw ptactwa — kwěty hynau,
Truchljce s hlawinkau sklorěnau.

Lid se děsj, k nebi upna zraky,
Trne mezi strachem, naděgj —
Ai tu mizj poznenáhla mraky,
Slunce wygde z zlatých weřegj!

A kam gediný paprslek padne,
Tam nowý žiwot se rozwige;
Wše se zweselj a wše omladne,
Co se w záři geho napige. —

Práwě tak nedáwno nám se dělo
A té wlasti smutkem ztjžené;
Srdce naše zármutkem se chwělo,
Oko k nebi bylo upřené:

Ai, tu *On přicházj* gako gasné
A welebné slunce ze mraků! —
Tak přicházj požehnánj spasné
Rolnjkowi z černých oblaků.

Ferdinand přicházj! — a s *Njm* slasti,
Genž w průwodu dobrých králů gdau;
Nowé zkwete blaho České wlasti
Pod geho otcowskau ochranau.

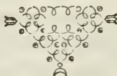
Nuž, zawjtey, *oslawený králi!*
Wjtey w dědiny *swých* poddaných!
Wěř, že dáwno wstřjc *Ti* plápolaly
Milliony srdcj oddaných.

Neb gsi nám dal ugištěnj blahé:
Že si wážjš lásky národů!
Nuže! Buď *Ti* to dědictwj drahé
Strážj proti zradě, podwodu.

Záře oka *Twého* kde zaswjtj,
Kudyžkoli kráčj noha *Twá*,
Ať wyrůstá *Ti* na cestě kwjtj,
Ozdoba to diadému ctná.

Lilie, kwět mjru, pobožnosti,
Růže wjry s wůnj pochotnau, *)
Kwěťtež gako obraz české ctnosti
S wěrnostj we spolku ochotnau!

Aččě welkau k *mjru* lásku máme, —
Wrah hrozj-li blaha našeho:
Růži žiwota — krew — rádi dáme
Pro *wlast* swau i *Krále dobrého*!

*) České národnj barwy, bjlá a čerwená.

K slawnosti korunowánj Geho c. k. Milosti

Ferdinanda V.

za krále Českého roku 1836.

»Aita! wstaňte pěwci národu a wlasti,
Owjgegtež struny wěncem zeleným;
Gewte Čechů plesy, naděge a slasti
Od *Wltawy* až ku břehům wzdáleným!
Praho wěžatá, otewři brány slawné!
W sjdle králowském radostný zawzni zpěw;
Ty pak, národe, schowanče sláwy dáwné,
Znowu cit radosti w hlučném plesu zgew!«

Takto Fáma, zapoletnauc w dálné řjše,
W roh stohlasný slawnowážně zahřměla,
To hrdé paláce, to i njzké chýše
W rauše oblakowém letmo progela;
A lid wšecken hotowj se ku slawnosti,
W srdci každém hrá radost powýšená;
Gak by nastal wěk Rudolfůw, wěk blahosti,
Gak by kletba dáwná byla zničena.

Kdož by neplesal, anť kyne wlasti geho
Blaho řádu, mjru, práw obhágenj?
Anť tu pán dědičný, Otce Syn dobrého,
Wcházj s národem we swaté spogenj?
O toť blaha wrch, když wazba lásky pogj
Národ s wladařem! tuť srdce okřege,
Rány dáwnoleté zázračně se hogj,
A z želu wyrůstá kwj tek naděge.

Ai kwět národu, zbor šlechty doprowázj
Wládce swého w swatyni ozdobenau!
Kněžstwo pěge hymny, sluha Páně sázj
Králi korunu na hlawu wznešenau;
Praporce tam wlagj, hlas zwonů zaznjwá,
Před hradem se hemžj pestrý lidu daw;
A z hrdel tisjcera se křik ozýwá:
Král náš Český, Ferdinand buď žiw a zdráw!

A hlas lidu, gsa pomjšen s modlitbami,
Dým co wonný bohumilé oběti,
Wstupuge, ai! wzhůru k Otci nad hwězdami,
Swých genž blaho řjšj má na paměti.
On, genž swěty řjdj, koruny rozdáwá,
Prosby millionů gistě wyslyšj;
Zrostetť zase Česká wjra, Česká sláwa,
Zkwete mjr, a w mjru blaho neywyššj!

Modlitba Páně.

Otče náš!
K tobě důwěrně woláme,
Neb my lásku dobře známe,
Nás kteraužto obgjmáš,
Otče náš!

Bože náš!
W neygasněgšj welebnosti
Ty přebýwáš na wýsosti,
Swět okem swým přehljdáš,
Bože náš!

Pane náš!
Deyž, by twé welebné gméno
Nás ode wšech bylo ctěno,
Gež za djtky uznáwáš,
Pane náš!

Králi náš!
Rozmnož řjši swých milostj,
Rozněť w nás oheň těch ctnostj,
Za které nám nebe dáš,
Králi náš!

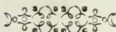
Twůrce náš!
Twau ať wůli tak plnjme,
Gak o andělјch to wjme,
Swau milost když nám ty dáš,
Twůrce náš!

Dárce náš!
Swé uděl nám požehnánj!
Twá dobrota wšecko chránj,
Wše žiwjš a ostřjháš,
Dárce náš!

Saudce náš!
Odpusť nám! hle my slzjme,
A bratřjm též odpauštjme,
Gak ty nám to ukládáš,
Saudce náš!

Spáso náš!
Nám slabým nedey klesnauti,
W hřjšném wjru zahynauti;
Neb naši ty křehkost znáš,
Spáso náš!

Štjte náš!
Ach odwrať od lidu swého
Neywětšj zlé wšeho zlého —
Hřjch, gegž w nenáwisti máš,
Štjte náš!

Domácj lékař.

Ai wy páni! co děláte,
Že do roka sjlu peněz
Daremně za ljky dáte? —
Gá gináče poradjm,
Lékaře wystrnadjm,
A že mi za prawdu dáte,
O to se wsadjm.

Gá gsem také postonáwal,
A při každém zakašlánj
Lékaře na radu bráwal.
Tu mne hlawa bolela,
Tu zas noha brněla,
Nemoc, ač gsem polehávał,
Z těla nechtěla.

Teď gsem ale — wěz to swěte! —
Zdráw a čerstwý gako ryba,
Mladost mi na twáři kwete;

Lékaře teď w *domě* mám,
Genž mne léčj sám a sám.
Gá mu za to — poslechněte! —
Kreycaru nedám!

Gen že z pauhé náklonnosti
Wždy geg u tabule mjwám;
Gen když wzácnj přigdau hosti,
Tuť on trochu se zdrahá;
Ač do mjsy nesahá,
Ale gjdla slušně dosti
Ztráwit pomahá.

Arci žeť ge patron chladný,
A než gsem se s njm seznámil,
Wěru nebyl tuze wnadný;
Zwlášť nahoru — giž geg znám —
Nikdy nechce chodit sám;
Wšak tu wjm prostředek snadný:
Přinesti geg dám.

Geho lahodě i wnadě
Zwláště w létě se podáwám;
Scházjmeť se na zahradě,
A co dobřj přátelé
Ljbáme se wesele,
Až i k geho maudré radě
Gdu do kaupele.

Co gsem za piwo i wjno
  Gindy do roka wyházel,
Teď to wšecko ušetřjno ;
  On co wládne w domě mém,
  Nepořádku nenj w něm,
Gá pak — s chlaubau buď prawjno —
  Zdráw gak řjpa gsem.

On chladj, on též zahřjwá,
Geho rady kdo užjwá,
Wždycky gasné mysli býwá.
  Allons ! kde ge sklenička?
  Zdráw buď doktor *Wodička !*
Gemu ke cti ať se zpjwá
  Tato pjsnička !

Ku wčelinkám w zimě.

Medopilné wy wčelinky!
Co pořád w aulečku temném
Na kopečku smutně dljte,
Nehledjce pastwy sladké?
Či že nekwetau na lauce
Medulinky sladkolisté,
Či že snjh teď háge kryge?
Nezachwátilť wšechny gestě
Šediwý Leden kwětinky —
Posawád skwěgj se krásně
Na Julinky rtech i ljcjch!
W letu rychlém tam popilte,
Medopilné wy wčelinky,
A ze rtů i ljej ssagte
Medu neysladšjho hognost!

Napomenutj.

Milé kwjtky, něžné kwjtky,
Gak gen na wás pohledjm,
Z autrpných očj tu wezdy
Potok slzj wycedjm.
Dnes ljbeznau geště wůnj
Mjle potěšjte nás,
Dnes gste spanilé; wšak zjtra
Kde která, ach, bude z wás? —

Milé djwky, něžné djwky,
Genž tak wábně kwetete!
Hagte swaté newinnosti,
Sic co kwjtky zwadnete.
Mnohá w gaře wěku kwetla
Gako růže spanilá,
Swadla mrazem neprawosti,
Ctnost i krásu ztratila!

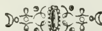
Plawba žiwota.

Wšech nás žiwot gest plawba genom k hrobu.
Ach gak se šjřj tam daleké moře,
Pohráwagjcj lehce bárkau,
Gjž k břehu hwězda naděgná swjtj!

W přjstaw gedinký wšickni musjme my,
Žebrák i pán, gen pozděgi, dřjwe neb,
A buďto baufj, buďto klidně,
W zem tuto dopluge předce každý.

Šťastný, korauhew *ctnosti*-li wywěsil,
Pewnau za weslo *wjru* zwoliw si,
Ducha chrabrostj k plawbě welké
Zaopatřiw se co wůdce maudrý

Nuže bratřj! Tam břeh zelená se, ač
W dálj co obraz wystawený w mlze.
O tam čeká nás klid po pauti!
Wzhůru bratřj tedy! mužně plugmež!

U Wltawy.

Ai řeko prudkotoká, proč twé tak rychle ženau se
  Stříbrowlny? Wždyť tam na břehu růže kynau! —
Ach ty kwjtky genom ljbáš w prchu tamto peřesté,
  A twůg tok prchawý hřjčku si ginde wolj. —
Ach mně druhdy také kwjtek bylo ljbati přáno
  W lásky snu blaženém, w mági milém žiwota.
Wesna uprchla gará; s nj můg též kwjtek uwadnul;
  Gá pak w smutku tichém ztrátu geho zde željm.
Ach proč rowně nenj s smutkem zapogjti mi přáno
  K kwjtkům chladně giným? proč mi tu lkáti genom?
Ljno mi odtržená osudem! Ty we wěčně kynaucjm
  Mági obýwáš tam, kde trudu, tjsně nenj. —
O zachwěg mi s wýše nebes we wětérku wanaucjm
  W prahnaucj prsa má útěchu srdci milau!

Znělky.

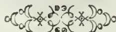
Naděge.

Snc blahý, naděge! Ti wše se kořj,
  Co w smutku gest, co radost požjwá,
  Ač mnohého gen stjn twůg kogjwá,
Ač mnohý twrze w powětřj si twořj.

Ten kdo se saužj, koho žalost mořj,
  Tě za swé autočiště gisté má;
  I ačkoliw twé klamy dobře zná,
Přede srdce geho láskau k tobě hořj.

O šťastný — komu blahá naděge,
  Když ze wšech stran neštěstj naň se walj,
  Swým swětlem ku pomoci přispěge!

Leč běda! — komu, když se oko kalj,
  Cit budaucnosti w srdce newsege:
  Gen marný blud ho, ne naděge šálj.

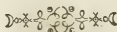

Wyhnanstwj.

Wyhnán z lásky kwětaucjho ráge,
 Kamž mne wedly stezky kwjtkowé,
 Kde mnau hráli zlatj časowé,
Co wětérci spanilého máge :

Nesmjm ohlédnauti se na háge,
 Kde wše pělo pjsně mágowé,
 Ni obraz milosti růžowé
Wolno w mrákotné přenesti krage.

O kam se duch truchlý poděge?
 Zpět mi kročit plamenný meč bránj,
W předu siwé, sněžné záwěge,
 Chladného seweru zpurné wánj !
Ach mně ostala gen naděge —
 A s nj *teskné upamatowánj.*

Utěcha.

Mne giž stinné háge, sad kwetaucj,
  Mne ni Wesna wjce netěšj,
  Co dwé smutnočerných cípryšj
Nad hrobem se chwěge lásky wraucj.

Wšecko mrtwo! — Ach co srdce mraucj
  Sladkau naděgj as potěšj?
  Zdali smrt mau žádost wyslyšj,
Či mám wěčně nýti w tužbě žhaucj?

O ne! — Tam, kde w plné kráse kwěte
  Wěčný, nepomjgegjcj mág,
Tam mi w tobě, nadpozemský swěte,
  Wykwitne zas blaženěgšj rág.
Tamť se zgewj wšecky sny mé krásné,
Tam i *Ljnu* uzřjm w řjze gasné!

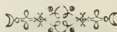
Má kde wlast?

Hle gak krásně čerwánky tam planau!
Wše w blahém giž klidu spočjwá,
Gen slawjk se z háge ozýwá,
Lehcj genom wětérkowé wanau.

Wše se kogj slastj Bohem danau,
Wšecko toho blaha požjwá:
Ach, mne bol a strast gen kogjwá,
A z mých zrakû tiché slzy kanau.

O gen tecte, tecte slzy tiché,
Rmuť se, rmuť, o srdce ztrápené!
Sroťte se gen na mne zrady liché,
A wy duše drawé, kamenné!
Marnéť šjpy waše! marná strast! —
Patřte! — Tam wáš sudj — tam má wlast!!

Sedlák na billiáru.

Fraška k deklamowánj.

Żeno! guž gsem tady z města —
Nešťastná to byla cesta!
Ačkoliw gsem w Praze
Prodal wšecko draze;
O zelj se lidé prali,
Z rukau si ge drali;
Żito — gakobych ge na wjtr byl hodil!
Gak žiw gsem tak dobře nepochodil!

Ale co chtěl sám čert mjt? —
Odpusť Pánbůh, že mám kljt! —
Napjskalť mi do ušj:
Wašku! než wygedeš z brány wen,
Uděley si dobrý den!

Gá řku, to se přislušj,
Aby, když ti páni měšťáci —

U nás řjkáme gim *šosáci* —
Tolik peněz za žito ti dali,
Zas na tobě něco wyzeyskali.
Moc ne — to se rozumj
Takhle ňáký pakatýlek,
Coby přišlo za wěrtýlek —
To člowěka nezkazj
Utrácet? o to ge hey!
Pánbůh uchowey!
Kapsa někdy býwá mělká,
Kontribuce wždycky welká!

Ale — wem to nešť! —
Zagdu tedy do hospody
Kdes tam za rohem, na ráně
— Když se gede k nám, po lewé straně —
Ženo! tam gsi měla widět hody!
Hostů wšude na maucáry,
Na tabulech samé čáry. —
Gá si sednu mezi ně,
Gjm a pigu w bázni božj —
Rád se wůčihledě množj —
Až tak k páté hodině.
Tu mi napadne: což kdybys geště
Takhle — gá řku — ohljdnul se po městě?
Kdo wj, *kdy* zas Prahu uwidjš?
Ať tu něco zkusjš, něco zwjš!

Zaplatjm swůg řad a gdu.
Potlaukám se ulicemi,
Kaukám wzhůru, kaukám k zemi,
U wšeho se chwjlku zastawjm,
Podiwjm se, hlawau zawrtjm,
Až pak přigdu k ňákým dweřjm —
Byly barwené a ze skla,
Stěna za nimi se genom leskla;
A tam spatřjm — sotwa zraku wěřjm —
Kupu heysků. Co zač? Newjm zhola;
Ale pěkné měli šaty! —
Honiliť se s bičišťaty
Kolem podlauhlého stola.

Gá řku: Gestli se ti rozkmotřj,
Bude z toho hodná mela! —
W tom tu geden gako střela
Zrowna k dweřjm přiskočj:
»Streyčku Wašku! gak se máte?
Zdali pak mne geště znáte?
Proč byste tu wenku stál!
Pogďte dál!«

Proč bych se byl nutit dal?
Také bych ta bičišťata
Rád byl omakal.
Wegdu tam a kaukám bystře,

As tak chytře,
Gako wůl na nowá wrata.
Teprw widjm, že to žádná rwačka,
Ale ňáká z brusu nowá hračka.

Pomysli si! — Stůl tam byl
Celý suknem potažený,
Kolem pěkně ohražený,
Pewný, gakoby ho slil.
A slyš — k tomu patřj welká wjra!
W každém rohu byla *djra*,
Pod nj *sáček* gako wrš —
Prawá strž!
Na stole *kuličky* hladké,
Bjlé, čerwené a Bůh wj gaké;
A když strčil do nich, holj mjře,
Hnedle gedna byla w djře.
Řjkali ti tomu *piriál* —
Aby kozel na něm hrál!

Když tak pozorugi, co se děge,
Gak tu geden druhému se směge,
Ten se zlobj, onen klege,
Giný, než se rozpřahá,
Holi křjdau pomahá:
Smjch se we mně rozmahá.
Gá řku: »To ge mela! to ge šwanda!«

Gen mi to z ust wyskočilo,
An tu na mne celá banda —
Wšichni, co gich tu gen bylo,
Křičj: »Hola, strejčku, hola,
Nepustjme wás tak zhola!
Kdo se nám chce smáti,
Musj také umět hráti!
Dokažte *wy* sjlu swogi,
Naučte nás mapy klásti,
Gabka česat, hrušky třásti —
Pak gsi náš a my gsme twogi,
Nic nás wjce nerozdwogj!«

Gá řku: »Páni kamarádi!
Odkud pak gste, že tak rádi
Něčj sjlu skaumáte?
Hoi! we mně se zklamáte!
Uzdwihnuť gá — wěřte směle —
Hrachu půl páta wěrtele.
Mjnjte-li šikownost?
Tu teprw gsem hořký host!
W kuželkách gsem mistr prawý;
Prásknu-li kdy mezi ně,
Hned ge znát, že rešpekt magj,
Wšecinky wám wráworagj,
Ba i král se poraučj —
A sok s penězy se rozlaučj.
Chcete-li mě ale, tu mě máte!

Sem bičiště! Uhljdáte —
Třeba mjřil wšeligak,
Že wám sedlák wytře zrak!«

Směle k stolu se přibljžjm,
Zchytra kuličky přehljžjm,
Kde by se co dělat dalo,
By to dobrý konec wzalo.
Pak se rozpřáhnu — a hrr už mezi ně!
Šlo to lépe, než pluh w nowině.
Gáť se znám, buď Bohu chwála! w mjře;
Trknu — trefa! obě byly w djře.
A tu bylo smjchu, až mi zašel sluch!
»Strejčku Wašku, bráwo, bráwo!
Wyť gste trkl gako mladý bůh;
Ale billiáru nenj zdráwo!«

W tom tu z toho zatra-wjru
Gakýs blázen wyskočj,
A mně zrowna před oči;
Při tom že mě skoro ohlušj,
Začne hulákat mi do ušj:
Pardié! udělal gste *djru!*
Tu dukáty posázjte,
Nebo střjbrem wyplatjte,
Tak to w obyčegi gest —
Na mau a těch pánů čest!«

Zdá se mi, že tomu člowjěkowi
Malĝér nebo Marĝél řjkali —
Tak ňák! — Podoben byl sklepnjkowi,
Nohy mu gen ljtaly,
Gazyk gako meč, a celé tělo
Gakby na drátkách wiselo.

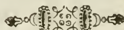
Ten mi w ušjch ležel stále,
Že prey o krok nesmjm dále,
Až tu djru zaplatjm.
Gá pak diw se nezfantjm:
»Gen mi wěřte, brachu, na mau čest!
Než gsem přišel, měl gste děr tu *šest!*«

Darmo mluwit! On wždy na swém stál,
Že gsem *djru w sukně* udělal;
Arciť bylo sukno natržené —
Ale to ge hluku pro malinkau djru!
»Moge stará, na mau milau wjru!
Wám to zprawj *za pár ĝrošů*!
Wezmeť njtě obarwené,
A našige toho, gen to fikne,
Žeby nepobral to na sto košů!«

Tak mu mluwjm, tak se smlauwám,
Aby slewil, mu domlauwám —
Gakoby psa dráždil wedle wrat!
Aby do něg tisjc hromů —

Chtěl-li gsem se dostat domů,
Osm toralů gsem musel dát! —

Weydělek byl frňk! — a blázen gá,
Genž teď hořký nářek wedu,
Do Prahy tak brzo nepogedu.
Kdybych ale předce gel —
Neboť člowěk newj, co naň čeká —
Tedy bych se na pozoru měl,
Aby nebyla ta cesta zlá!
Děg se wůle twoge, Pane!
Ale na ten *piriál*,
Co mne tolik peněz stál,
Ani čert mne wjce nedostane.

Nápisy.

Ženská hlawnj ozdoba.

Proč gest každá krásotinka
Kwjtjm nebo *péřjm* zdobená?
Nestálost — kwětinka,
Péřj — *lehkost* znamená.

Důkladná přjčina.

Proč pak teď, když wygde kniha nowá,
Nekladau se: »Pozatmělá slowa«?
Byla ondy stjžnost Getřiehowa.
»Hm!« dj na to básnjk Simeon:
»Gá bych musel wydat *lexikon*!«

Dobrý wýklad.

O mne tulit punctum, qui miscuit utile dulci:
»Ai,« wece hospodský; »dáwno to, wěřte, činjm!«

Na tetku.

Gako zornj záře
Rdj se tetky twáře;
O nich práwem řjc' se může:
Wykwetly, hle! — *zimnj* růže.

Prawá přjčina nářku.

Pláče proto Waněk, že má ženu w hrobě? —
Ne! Snad že gi *dřjw* Bůh nepowolal k sobě.

Na zdráhawau Julinku.

Ona kwete w kráse neljčené,
Ona gesti plna milosti;
O gak plaulbych w slasti neskončené,
Kdyby, když se táži w sprostnosti,
Také-liby mne as ráda měla?
Gen to slowo *zpátkem* řjci chtěla!

Hrobowý nápis Stanisl. Wydrowi.

Starče slepý, dny twého žitj slednj byly kalné; —
Swjtjť gasněgi teď záře nebes ti libá.

Předešlost, přjtomnost a budaucnost.

Sladko a wolno mi gest, minulých pomnjm-li radostj,
W přjtomnau milerád slast i žalost se děljm;
Wjteytež mi w gasnu libém, o chwjle naděgné,
Wás co budaucnost má w lůně chowá zakrytém!

Opautaný Milek.

(*Z řecké Anthologie.*)

Milku, tebe kdo zde chytře k tomu slaupu uwázal?
Kdo přelstil tebe as, an gsi taký zchytralec?
Klaučku, nynj pláčeš a nadarmo ronj se slzinka;
Tok-li našich i slzj k smjchu ti wezdy nebyl?

K B. St...wi.

Ljče Milkowy nám podwody
Djš, že mozek láskau gako smola plane.
Wěru, to se ztěžka *twé* kdy hlawě stane,
Neb ta nikdy nenj bez wody.

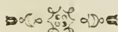
Gitřenka.

(*Z řecké Anthologie.*)

Co, druhu můg, znamená slzy mok ti s twáře plynaucj?
Proč as stesk mlčiwý čjši ti slasti kalj?
Zdaž gediného tě gen ošemetná saužila láska?
Zdaž gediného Milek krutě bolestmi mučil?
Pj! Zapomeň trudu! — Patř gak tam Gitřenka wycházj
Z wln — kdož wj, zdali též Hespera zřjti budem?

Obsah.

Zábawné spisy

Jana z Hwězdy.

Swazek III.

Jarohněw z Hrádku.

Část prwnj.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

JAROHNĚW Z HRÁDKU.

Novela z časů Giřjho Poděbradského

od

Jana z Hwězdy.

Swazek prwnj.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

Kapitola prwnj.

W těch dnech nebylo krále w Izraeli: ale gedenkaždý, co se mu za dobré widělo, to činil.

Kniha Saudců **21. 24.**

Dne 22. červwna léta Páně 1448 bylo w staroslawném městě Kutné Hoře nad obyčeg žiwo a hlučno. Prostranné náměstj gen se hemžilo dawem lidu zwědawého. Tu stáli Hornjci w kápjch, tam wesničané w halenách; onde zase skotačiwj kluci proháněgjce se mezi kupami diwáků ukracowali sobě dlauhau chwjli rozličným čtweráctwjm a popauzeli na sebe hněw lidj pokogných a mjrných. Wšecka okna welikého náměstj i wedlegšjch ulic wyhljžela gakoby ge byl kwětinami neyrozmanitěgšjmi posil, neboť byla obstaupená pletj sličnau, mladými-to hezkými měšťkami a geště mladšjmi a hezčjmi dceruškami gegich. Wšecko se skwělo we swátečnjm obleku, a řeklbys že celé náměstj obtočeno gediným mnohobarewným kwjtencem.

Krásenky w oknech nebyly bez zaměstnánj, ačkoli dole kromě pestrého dawu lidu městského a wenkowského posawáde ničeho widěti nebylo; neboť dle starodáwnjho zwyku ženského přetřepáwaly šwitorným gazýčkem oděw, chůzi i způsoby těch, gimž se na neštěstj w okresu gegich zraků státi neb gjti událo.

Před *wlaským dworem*, welikým to a nádherným domem stáli představenj obce, šepmistři, urbuři a ginj auřednjci horštj, pánowé wážnj s dlauhými, až po prsa sahagjcjmi fausy, w krátkých, wzácnými kožešinami wykládaných čubách; w gich čele pak bylo widěti pana mincmistra, neywznešeněgšjho to muže w bohaté Hoře. Řetěz zlatý, dwakráte o hrdlo otočený, lesknul se mu na mohutných prsech; hlawa šedinami prokwjtagjcj přikryta birýtem, na němžto se haupalo péro pštrosj, utuženo rubjnem ceny welké; dlauhý meč geho wězel w pošwě střjbrné, střjbrem obložen i bohatý pás, a těžké střjbrné ostruhy drnčely na zwjřecjch botech.

Podle něho stál sluha wyšňořený s bugným ořem, gehož udidla i třemeny zwonily gasným střjbrem. I byloť zdaleka znáti, že pán ten nad doly *střjbrnými* wládne. Gedenkaždý, kdo by w tuto dobu byl pohlédl na ty pány, na ten lid zwědawý i na skwostné koberce z oken wisjcj, bylby bez obtjže uhodl, že čekagj do slawné Hory znamenité hosty. A takž bylo i w skutku;

neboť nazegtřj měl se tady držeti *sněm* walný wšech stawů králowstwj českého.

U gednoho domu nárožnjho, kudy očekáwanj hosté přigeti měli, stáli dwa diwáci, gežto se oděwem swým od ostatnjch patrně lišili: stařec šediwý a ginoch sotwa z let pacholetských wyrostlý.

Starec, postawy malé, téměř titěrné, hlásil se bezpochyby k stawu šlechtickému; neboť na sukni bylo znáti, že druhdy zlatem byla wyšjwaná, ačkoli zlato postupem času walně wybledlo a hedwábj tolikéž se otřepilo. Ale na prwnj pohled mohl též každý poznati, že sukně tato na osobu geho šita nebyla, gelikož každau chwjli dlauhé rukáwy powyhrnowal, což gaksi směšně wypadalo. Zpod hustého, překlopeného obočj zářilo dwé žiwých pohybliwých očj; smědý zwráskalý obličeg zastiňowal široký plstěný klobauk, ozdobený pérem wolawèjm. Stehna i lýtka pokryty byly gelenicemi a na patách blyštěly se weliké, mjstem giž owšem zrezowatělé ostruhy. Aniž chyběl po boku meč rytjrský, starý sice, ale gak se zdálo, zhusta a chwalně potřebowaný.

Sprostěgi sice a wšak mnohem auhledněgi oděn byl mladičký druh geho. Swětlezelená, těsně na tělo přiléhagjcj suknice kryla mladistwé, dobře urostlé audy. Co starému na rukáwech zbýwalo, tohoť se mladému nedostáwalo, neboť byl w tom wěku, kde člowěk kabátu za gediný rok uroste, a těsný kabátek geho byl

neyméně rok starý. — Okolo pásu měl tenkau hedwábnau šňůru několikrát obtočenu, což zase na staw lowecký wykládati se mohlo.

Mladjk ten byl bezpochyby poneyprw we wětšjm městě, gelikož starce ustawičně pošťuchowal, brzy na některau wěž kostelnj, brzy na giné wyššj stawenj prstem ukazuge a na gich gména a určenj se wyptáwage; ale starec hledě okem pátrawým w tu stranu, zkad hosté očekáwanj přigeti měli, na otázky geho krátce a newrle odpowjdal.

Konečně zkřikl kdos, genž neyblјže brány stál: »Giž gedau!« A ode rtů ke rtům šla ta nowina radostná a wšecko se tlačilo ke bráně, aby wzácné přjchozj tjm dřjwe uhlédalo. I mladjkem to rychle trhlo. Potáhnuw starce za sukni zwolal: »Neslyšel gste, dědečku? Giž gedau! — Což my gim nepůgdem wstřjc?«

»Nikoli, synku!« odmluwil stařec. »My ge odtad, kde stogjme, pohodlněgi uwidjme, než abychom wmjsiwše se mezi lůzu obecnj, gim w austrety běželi a snad od bugných ořů gegich pošlapáni byli.«

»Ay, kdožby se gim dal pošlapati?« prawil ginoch hrdě. »A coby to také bylo za gezdce, kteřj by konj swých ginak řjditi neuměli, než aby šlapali po nohách lidských?«

»Geštěs mlad, hochu, a zkušenosti nenj w tobě. Mně wěř, — přes šediwau hlawu mau přeletělo giž wjce než sedmdesát roků!«

Mezi tjm, co se ti dwa takto hádali, přibljžili se očekáwanj gezdcowé.

W čele zboru gjzdného bylo widěti starého pána, gehožto ctihodné šediny w řjdkých pramýnkách wykrádaly se zpod černého, zlatým řetězem obtočeného birýtu. Gabkowitá brûna geho nebyla nikoli tak bugná, aby dle předpowěděnj starcowa po lidech byla šlapala, leč w měrném kroku postupowala, klenauc šjgi w oblauk a gaksi po pansku ulicj staroslawného města hornjho sobě wykračugjc. — Za njm gelo několik rytjřû, panošû a zbrognošû w uctiwé wzdálenosti.

»Kdo ge ten starý pán, genž tak wljdně birýtem pozdrawuge?« tázal se mladjk zwědawý.

»Ay toť pan Aleš Holický, starý dlužnjk,« odpowěděl starec ausměšně. — »Kdyby tak často po sněmjch zbytečně negezdjwal, mohl by něco swých dluhûw uplatit.«

»A kdož gsau ti druzj, genž gedau w prûwodu geho?«

»Toť djlem gednotnjci a sluhowé geho, djlem pak zbrognošowé giných pánû. — Nemámeť krále w zemi, gak wjš, a pánûm se zdá nebezpečno, bez dûstatečného prûwodu na sněmy gezditi; protož dáwagj se gedni od druhých prowoditi, aneb gak řjkáme, ğleitowati.«

»Aha!« — prawil mládec, »giž wjm. Gede-li

kdo pod ğleitem, nesmj nikdo na něho sáhnauti. Nenj-liž prawda?«

»Takť gest,« odpowěděl starec usmjwage se, »neb aspoň *má* tak býti.«

Nedlauho na to obgewil se očjm zwědawých diwáků giný pluk gezdců. Zpředu gel muž mladý, spanilý, as šestmecjtmaletý, spjše ginochu než muži podobný. Gasný ocelowý, hřebjčky zlatými hogně posetý krunýř kryl prsa geho mohútná; na hlawě skwěla se lebka šišatá mistrné práce, na njž zatknuta péra dlauhá, gedno bjlé a druhé červené — znamé to barwy králowstwj českého. Byloť patrno, že rytjř ten oděnj nenosj wlastně pro obranu swau, nýbrž co oděw bogownjku přjslušný. Prawý to byl obraz českého reka. Oř geho bjlý postýlal zemi ocasem, přikryt gsa čerwenau, zlatem lemowanau pokrywkau dosahugjcj téměř k samé zemi. Kůň tento šwarný, gakoby lidu nezwyklý, anebo spjše z přirozené bugarosti nekráčel přjmo před sebe, leč swéwolně na přjč se stawěl a diwné prowáděl skoky, odtiskuge tělem swým bljžjcj se diwáky a průchod wolný po wůli sobě zgednáwage.

Při pohledu na statného rytjře zaplésal mládec radostj: »Kdo gest ten bohatýr na hrdém koni, dědečku?«

»Ani se neptey!« odpowěděl starec newrle. — »Toť urputný protiwnjk řádů křesťanských, zarytý kališnjk, ač na oko se swatau

řjmskau cjrkwj ba i s táborskau zběřj dobře se snášj. Řjkagjť mu Giřjk z Kunštatu a po sjdle Poděbradský. — Ač sám gest hrdšj koně swého, znáť nicméně pýchu swau pod plášť lichometné wljdnosti ukrýwati. Gestiť zetěm onoho starého Alše Holického, gehožto synowkyni má za manželku. — A gen pohleď, gaké to množstwj má za sebau posobnjků! W patách za njm gede Zdeněk z Konopiště, ten dlauhý, hubený muž, co nohy takměř po zemi wláčj. A ostatnj wšickni, co za njm gedau, gsau stařj, wausatj, we wálkách zběhlj mužowé, — a hanba! — tomu mladjkowi na paty se wěšj, gakoby od něho očekáwali spásu wlasti a wykaupenj Izraele!«

»Ay, toť tedy musj býti mocný, maudrý, hrdinský pán!« zwolal mladjk, řady bogownjků bystrým okem prohljžege.

»Saudjš na pohled!« zawrtěl hlawau stárec. »Giřj nenj ani tak mocný, gako ctižádostiwý; — maudrýť gest, ano, gako gsau hadi maudřj; o hrdinstwj geho ale posud nikdo newj. Nikdo ho newjdal w bitwách, ba snad ani na turnagi!«

»Ale pohleďte gen, dědečku, gak se ten bugný broň pod njm spjná a gak uměle a mocně geg statný gezdec pokořuge!«

»Holá to pýcha a nádhera swětská, wnuku můg! — Té spjše gest se wystřjhati, než w nj hřjšné zaljbenj mjti. — Leč wizme, kdo tu geště přigjždj? — Známť ge, znám! toť heytmané

gsau některých kragů: Hertwjk z Rausinowa, Getřich z Miletjnka, Kostka z Postupic, a hle! i bohatý Trčka s nimi, ba i slawný w bogjch Purkart Kamarýt!«

»A co ti páni wšickni tady chtěgj?« tázal se po chwjli mládec.

»Toť Bohu powědomo!« zněla odpowěd; »ale my to s pomocj geho také wypátráme. — Gdeť hlas, že se sgjžděgj sem na sněm, aby, gak oni sami prawj, o dobré obecné země české wespolek se poradili; leč každé děcko wj, že to pauhá zástěra, pod kterau swé soběcké, wlasti nebezpečné záměry ukrýwagj. — Na nás tedy gest, bychom wkročiwše gim záhy w cestu, úmysly gegich překazili a záměry zwrátili.«

»Na nás, — prawjte dědečku?« zwolal s podiwenjm ginoch, »toť zagisté gen žertem prawjte; neb gakžbychom *my* mohli těm mocným pánům w cestu wkročiti?«

»Mluwjš, gak rozumjš!« utrhl se naň starec. »My *sami* owšem ne; — ale pomni, že spogeni gsme s mnoha ginými pány, kteřj gsau geště mocněgšj, aspoň prawowěrněgšj, nežli wšickni ti, kterés práwě do Hory wgjžděti widěl. — Naše wěc gest prawá, swatá, gestiť to wěc cjrkwe katolické; — ale tito wšickni gsau protiwnjci řádů křesťanských.«

»Ay, wyť pak každého hned kacéřugete! I našeho pana Oldřicha gste giž negednau nazwal adwersářem.«

»To w rozhorlenj pro wěc dobrau stalo se. — Pan Oldřich z Hradce ge w srdci swém dobrý, nepodezřelý katoljk, ač někdy užjwá opatrnosti synů tohoto swěta; onť mage cjl welký před očima nerozmeyšlj se dlauho o prostředcjch, wedau-li gen k cjli dobrému, a tudjž newáhal by ani okamženj, spolčiti se s auhlawnjm nepřjtelem swým, kdyby pomocj geho nepřátely wlasti a cjrkwe mohl potřjti.«

»Gá bych ale předce gen saudil,« prohodil mládec čiperný, »že onen pán w ocelowém brněnj, gehož, gak djte, panem Giřjm nazýwagj, ani nemůže býti kacjřem! Wždyť tak wljdně nás wšecky pozdrawowal, tak gasně a wesele wšemu lidu do očj se djwal! A wy, dědečku, mnohdykráte ste mi powjdáwal, že kacjři gsau lidé potměšilj, krwežjžniwj, zkázy chtiwj, protiwnjci wšeho řádu!«

»Nedeyž se klamati zewnitřnostj, hochu!« horlil starec. »Ďábel, hledj-li duši lidskau w tenata swá polapiti, obláčjwá se obyčegně w raucho skwělé, wábiwé, a gen málo kdy obcházj, gak dj pjsmo, gako lew řwaucj, hledage koho by sežral. — Ale doba za řečj mjgj, a gest čas, abychom šli.«

»A kam to?« tázal se mládec gako ze sna.

»Každý ginau stranau,« odpowěděl starec určitě. »Což gsi giž zapomněl, že úkol náš gest zwjdati, co se tady od strany protiwné kuge, bychom pana Oldřicha Hradeckého a přá-

tely geho o wšem wěrně zprawiti mohli? — Ty tedy wmjsjš se mezi zbrognoše a pacholata, co dnes s pány přigeli. Pamatug si každé od nich prohozené slowo; takowé podrobné, na pohled nepatrné zpráwy wedau konečně k domakánj se welkých, důležitých wěcj. Otáže-li se tè kdo na gméno twé, odpowjš směle a bez rozpaků, že se gmenugeš Kuneš, Hyneš, nebo třebas i Jarohněw, a žes přigel na sněm s rytjřem swým. — Gá půgdu mezi swé známé.«

»Ale pro Bůh! co to na mně žádáte, dědečku? — Gá w tom welkém městě newjm ani z mjsta, a — zablaudjm-li, gak wás nagdu, anť gak prawjte, ginau cestau se dáti hodláte?«

»Nebudiž pak děckem!« chlácholil starec. »Pomni, že ti z gara 16 let minulo! — Snad se neobáwáš, že bys se tady ztratiti mohl gako malé djtě o wýročnjm trhu? — Když wše wykonáš, přigď tam k chrámu sw. Jakuba. Widjš w prawo tu wysokau wěž? — Tak, a nynj giž gdi, gdi!« A řka to odešel.

Powolánj wyzwědače owšem se ginochu přjmému naneywýš přjčilo, a wšak byw wychowán we slepé poslušnosti šel předce, ač dost nerad, na mjsto wykázané; anť zatjm mentor geho pobočnj ulicj za úmyslem swým dále se ubjral.

Chůze geho byla na tak wysoké stářj gestě dosti rychlá. Konečně zastawil starec kwapné kroky swé u welkého, prostranného, štjty rytjrskými

hogně ozdobeného stawenj, kterémuž »*wlaský dwůr*« řjkali.

Wkročiw do brány, šel průgezdem do zadu až k njzkým, železem pobitým dweřjm, kteréžto zticha otewřew, wstaupil do skrowné swětničky, gegjžto obywatel, muž starý, sauchotiwý, práwě háw kožený se sebe swljkal, k odpočinutj wečernjmu se chystage a pohodlně zjwage. Spatřiw přjchozjho, genž tak bezewšech okolků do přjbytku geho wešel, wywalil naň s podiwenjm oči. Brzy na to ale přegew rukau čelo, zpamatowal se a nutě twář swau k wýznamu přjwětiwosti, řekl nesměle: »I wjteytež, pane *Přechu!* ač dobře-li widjm. — Odpusťte! mne zrak giž gaksi opauštj. — Ale wždyť gste wy *Přech z Hrádku?*« —

»Owšem že, starý šašku!« odpowěděl přjchozj směle, »a to s tělem i dušj. — Tomuliž se diwjš, že gá přigda po mnoha letech zase gednau do wašj Hory, *tebe* předewšemi ginými náwštěwau potěšugi?«

»O můg drahý Spasiteli!« wzdychl wrátný dwora wlaského, »owšem mi to diwno, anť gsem wás giž plných 15 a snad wjce let ani okem nespatřil! Gá bláhowý myslil, že giž někde pod drnem spjte sen wěčný.«

»Na to také někdy dogde,« odpowěděl starec usmjwage se, »až hodina má wypršj. Tohoť se oba dočkáme, gá i ty Jakube; neboť dj pjsmo. Wšem lidem uloženo gedenkráte

umřjti. — Dokud nás ale ten Swrchowaný zde w audolj slzawém nechává, bděmež a pracugmež, aby nás Pán, když přigde, co dobré a wěrné služebnjky shledal.«

»Deyž to nebeský Pánbůh!« wzdychl Jakub pobožně.

»Wjš, proč přicházjm?« řekl cizinec, očima ostře ho měře, gakoby chtěl wniknauti na neyspodněgšj hlubinu wnitřnostj geho.

»I gakžbych mohl?« odpowěděl zaražený wrátný wyhýbawě. »Za posledních let přicházegj sem i odcházegj lidé wšeligacj, že člowěku ani nenapadne, zeptati se gich, co tu chtěli. — A nemějtež mi za zlé, — někdy by to ani radno nebylo,« doložil ostýchawě.

»Ty se bogjš, Jakube? — Leč co dj Pán? — Nebogtež se těch, genž zabjgegj tělo, duše pak zabjti nemohau; ale toho se bogte, genž tělo i duši může zatratiti do ohně pekelného!«

Jakub sklopil oči. Bylot widěti, že ho wýhrůžka tato tak dogala, gakoby gi byl z úst zpowědnjka swého slyšel: ale přirozená bázlíwost geho uwedla ho na rozpaky, on wáhal mezi powinnostj k Bohu, gegž, gak se sám domnjwal, nezištně milowal, a k lidem, gimž za mzdu slaužiti přjsahau se byl zawázal.

I wida Přech, co se w srdci wrátného děge, ohněm wýmluwnosti počal rozhřjwati srdce geho, an zatjm Jakub co slaup nemluwný ale wiklawý neodhodlaně ku dweřjm hleděl.

»Gednáť se o wěc důležitau,« pokračowal Přech w řeči swé k wrátnému gaksi důwěrně. »Budeš mjti přjležitost dokázati prawost smeyšlenj swého a zjskati sobě zásluhy nemalé o cjrkew i wlast, — ač ge-li negapná hlawa twá toho wšeho skutečně schopna! Protož slyš!« — Hlas geho zklesl w tichý šepot. —

»Páni strany odporné, gakož wjš, budau zjtra w domě tomto sněmowati. *Nám* — ty wjš — nepochybně koho mjnjm — welice na tom záležj zwěděti, na čem konečně se usnesau. Protož napni uši, abys mi o wšem, co se tady djti bude, mohl prawdiwau a dokonalau zprávu dáti. — Budau-li tagiti úmysl swůg, tjm hůře! — patrným to bude znamenjm, že obmýšlegj konečnau zkázu wlasti i cjrkwe, — tjm wětšj tedy snahy bude třeba wyskaumati záměry gegich. A slyš! — wyskaumati ge *musjme*, stůg co stůg!«

»I gá uznáwám, že toho třeba,« odslowil wrátný malomyslně, »gen že newjm, *gak* by se to wlastně wywesti dalo bez nebezpečj, zwláště budau-li, gak lze předzwjdati, rokowati při zawřených dweřjch?«

»Dlauhé máš fausy, Jakube, ale krátký rozum!« zamumlal starec mrzutě. — »Tyť těžko pochopugeš. — Gak medle wyhljžj sjň, k rokowánj ustanowená — totiž sněmowna? — Kam gdau okna? — Ge-li w nj wlaský komjn, aneb něgaký giný úkryt?«

»Gest tam owšem komjn,« odpowěděl Jakub zdráhawě, »kterýž w létě, když se netopjwá, uzawřen býwá železnýma dwjrcema.«

»Dost!« zakřikl ho Přech, práskna se w čelo. — »Z toho komjna tušjm dá se gegich bezbožné rokowánj neylépe wyslechnauti; neboť bez křiku to nepůgde!«

»Ale powažte,« prosil Jakub, »co by z toho pošlo, kdyby se to na nás wyzradilo? — A kdož má medle ten úkol nebezpečný na sebe wzjti? — Snad-liž gá sám?«

»Ty ne!« upokogil ho Přech. »Tys wrátný; na tebe by každau chwjlku někdo mohl se ptáti, a nepřjtomnost twá bylaby neyweyš podezřelá. Ale ani *gá* ne! — Osobu mau poznali by i w neywymyšlenĕgšjm zakuklenj. — Kdokoli úkol ten nesnadný podnikne, musj býti cizj, nepodezřelý, a o toho nech *mne* se starati. Geště dnes přiwedu ti ginocha, genž, bude-li toho třeba, na mjstě wykázaném noc dnešnj přespati může.«

»Ale pro žiwý Bůh! pane Přechu!« koktal Jakub bogacně.

»Posilniž se a budiž zmužilý,« napomjnal Přech, ruku na rozlaučenau mu ztisknuw. — »Newycházeg zamnau, alebrž saumrakem nočnjm mne zas očekáwey.«

A řka to spěchal z temné swětničky krokem rychlým, chwjlkami se ohljžege, nikdo-li geg nepozoruge a nesljhá, konečně ale spokogen

s pořjzenjm swým, mnul sobě wesele ruce, a brzy na to zmizel mezi hromadau domů w saumraku nočnjm.

U chrámu swato - Jakubského sešel se s wnukem swým, genž stoge před budowau tau starodáwnj, s patrným potěšenjm patřenjm na ni prodljwal.

»Hle tu gsem,« prawil Přech udychtěný, mládce za ruku pogaw. »Nuže, cos wypátral?«

»Ach nic, dědečku, co by za řeč stálo. Pacholata obstaráwagj koně, zbrognoši hledagj hospody, nařjkagj na prach, gegž po cestě do sebe nalykali a piwem horským spláknauti mjněgj; opět ginj —«

»Ay dost těch tretek!« zarazil ho Přech. »Daufám že w brzce důležitěgšjch zpráw uslyšjm z ust twých, neboť hodlám tě posaditi k pramenu samému, aby nám nebylo třeba lokati gednotliwé kapky po děrawých raurách.«

I šli. — Opět zaklepal starý Přech na njzké dwéře wrátného we wlaském dwoře, an tento práwě nahlas se domodljwal: »A neuwoď nás w pokušenj.«

»Otewři, Jakube,« šeptal Přech u dweřj, »giž gsme tady.« Ale Jakub dokonaw modlitbu wečernj, neodpowjdal. Nastalo ticho, gakoby we swětničce nebylo žiwého ducha. Gestě dwakráte musil starec opakowati klepánj swé, než wrátný se odhodlal náwštěwu nemilau přigmauti.

»Tys nás dlauho nechal čekati; Jakube,« řekl Přech, wkročiw s ginochem do swětničky. — »Proto wšak předce ani na mysl mi negde, že bys se mohl zpronewěřiti wěci našj. — Hle, zde ginoch, o kterém gsem s tebau mluwil.« —

Mlčky přigal ge wáhawý wrátný. — Konečně rozwázal se swazek gazyka geho. »Kdybych wám tak welmi zawázán nebyl, pane Přechu, wěru! ani za rytjrský statek neodwážil bych se w to nebezpečenstwj, w kteréž mne uwádjte. — Ale, wy chcete, — a gá uwykl poslauchati wás od pacholetstwj swého.«

»Nenjť k tomu čas,« prawil starec, poněkud zaražen, »bychom se o wěci matné a wedlegšj hádali. — Měgž na péči Jarohněwa a gsi-li mi něčjm zawázán, gak prawjš, měg se k wnuku mému wljdně.« A obrátiw se k ginochowi zpitomělému, řekl přjsně i srdečně: »Dnes, milý hochu, budeš spáti pod ochranau Božj u tohoto muže poctiwého! — Kterékoli mjsto ti k spanj wykáže a cokoli we gménu mém powelj, budiž ti tak swato, gakobych gá sám ti to byl poručil. — A nynj přegi wám oběma dobrau noc!«

Řka to ubjral se ze dweřj, a wrátný následowal geg s welkým swazkem kljčů, by za njm hlawnj wrata uzawřel; neb se přibljžila hodina, w kteraužto se dwůr dle starého obyčege uzawjral.

Jakub pak wykonaw powinnost swau, wrá-

til se do swětničky, aby pohleděl na nowého hosta swého, gegž mu starý Přech gako w zástawu zůstawil. I widěl že sedj na njzké stoličce, mage ruce o kolena opřeny a dlaněmi twář swau zakrýwage, gakoby w hluboké se pohraužel přemýšlowánj.

Jakub se postawil před něg s hořjcjm kahancem. A stoge tak chwjlku, zwolal konečně s wljdnau autrpnostj: »Ubohý sirotku!«

»Což gest, že mne litugete?« otázal se ginoch, pozdwihna k němu očj swých gasných.

»Tak mladá krew! a má w osidlech těchto chytře nastrogených zahynauti!« mluwil wrátný dále, gako pro sebe.

Ginoch se wztýčil. Byloť mu protiwno, že newěda proč, má býti předmětem autrpnosti člowěka cizjho, a geště wjce rozmrzel se, an konečně pozorowal, že ge takořka mjčem, gegž si hragjcj wespolek dohazugj; neb potud nebylo mu gasně wědomo, proč práwě zde má nocelehowati a gaký prospěch z toho wlasti a cjrkwi má wyplýwati.

»Wy gste tedy mladý pán *z Hrádku*?« promluwil wrátný po krátkém pomlčenj.

»Mně řjkagj *Jarohněw*,« odtušil mládec zkrátka, nechtěge se znáti k názwu, kterýmž ho dosawáde nikdo byl nepoctil.

»Nu ano — *Jarohněw!* gižť se pamatugi,« oprawil řeč swau Jakub. — »Dokawád gsem geště býwal hlásným na Hrádku, často gsem

wás po hradbách na rukau nosjwal; neb tehdáž gsem mimo auřad hlásného i auřad chůwy někdy zastáwal.«

»Ty žes býwal na *Hrádku?* — na tom hrádku, kde gá se zrodil?« tázal se mládec w podiwu.

»Ba arci! — Slaužilť gsem tam za starého pana Přecha i za mladého; ač tehdáž giž walně klesala sláwa rodu wašeho. Starý pán prý za předešlých let geště sedáwal s pány w lawicech na saudu zemském; ale časy nepokogné a wálky husitské tak ztenčily magetnost geho, že mu z rozsáhlých statků někdegšjch nepozůstal než gediný Hrádek s dworem a poplužjm — a tuť giž nemoha se mocněgšjm wyrownati a obrániti, sám práwa swého panského mlčky se odřekl a poznenáhla w zapomenutj zklesnul, mage dosti na tom, že mu bylo popřáno o samotě a w tichosti slaužiti Bohu dle starého řádu, dle obyčege nábožných předků swých, an zatjm země weškera, wygmauce několik sjdel panských, přidržela se učenj nowého, kteréž na zkázu země této bohumilé zarazil mistr Jan Hus, neblahé paměti.«

»A otec můg?« — zwolal ginoch rozčilený. »O muži dobrý, wyprawug mi o otci mém. Gá neznal ani twář geho ani podobu matky swé, a děd Přech ge tak diwný, tak málo kdy o nich powjdáwá, a ptám-li se ho, otázky mé newrle zastawuge.«

»Otec wáš« počal wyprawowati Jakub, »byl pán welmi sličný a při tom nad mjru dobrotiwý; ale přjliš horké krwe, kteráž mu také před časem do hrobu pomohla. — Deyž mu Bůh lehkého odpočinutj!«

»On skonal, gak mi praweno, na loži čestném, w bogi proti kacjřům?«

»Takť gest!« wzdychl Jakub. — »Gá sice nebyl očitým swědkem skonánj geho; neboť giž dřjwe propuštěn byw ze služby na Hrádku, zde u pánů Hornjků na nowo gsem se zgednal a uwázal; ale powěst o udatném hágenj kostela Malowického, w kterém se po ztečenj Hrádku stařj i mladj z celého okolj, muži, ženy a děti před nepřjtelem wjry samospasitelné uzawřeli, dostala se dosti záhy i k ušjm mým. Tam w bogi nestegném padlť otec wáš co hrdina křesťanský. — Bůhť ho náhle powolal ze swěta, a protož gá ze skrowných prostředků swých dal zde u sw. Jakuba za duši geho slaužiti několik mšj swatých.«

Jarohněw ztiskl wrátnému wděčně ruku a zawzdychnul sobě: »O té doby přežalostné, w kteréž otce i matku nagednau ztratiw, stal gsem se bjdným sirotkem! — I matka má prý nalezla w té šrůtce wražedné hrob swůg, bywši od surowých Husitůw usmrcena?«

»Dowoltež, mladý pane,« zawrtěl hospodář hlawau — »to nenj wěc dokázaná. — Někteřj owšem gistili, že po wypálenj kostela nalezli mrtwolu polospálenau bljzko hlawnjch dweřj;

ginj ale twrdj až dosawád, že widěli osobu ženskau na koni w haufu wjtězných nepřátel, kostel pobořený s kořistj ostawugjcjch, — a že osoba ta byla Eliška Hradecká — máť waše.«

»Podiwno!« zwolal ginoch, dychtiwě poslauchagjcj. »Mne ugišťowal děd, že zároweň s ostatnjm lidem tam smrt mučednickau podstaupila.«

»Kdo může powědjti, na čj straně ge prawda?« wzdychl Jakub; »suď to sám Bůh! — A wšak nechť tomu giž tak neb ginak, gá alespoň, ač gsem člowěk sprostý, — neměgtež mi za zlé, mladý pane! — gábych myslil, — že to předce gen nehodno syna *takowého* otce, gakéhož wy ste měl, oddati se k wůli giným na zwědy a špehy. — Wáš dědeček, pan Přech gest gistě dobrý, bohabogný a prawowěrný pán, gen že — neměgtež za zlé — rád potagj kuge wšeligaké pikle a nepřátelům swým nikdy čelem se neopře, což owšem maudré a prozřetelné; neboť způsobem tjmto mnohem wjce gim škodj, než kdyby s několika haufy gjzdných a pěšjch na ně se obořil. Leč gá, — kdybych byl *we wašich letech*, gá bych — upřjmně djm — raděgi *mečem* se potýkal, než do komjnu pro zwědy zaljzal.«

»Co tjm chceš řjci?« tázal se ginoch kwapně a oči černé zahořely mu w hlawě gako dwě pochodnj.

Jakub pokrčil ramenama: »Smysl mých slow

nemůže wás býti tagný. — Wždyť wjte, proč wám pan Přech nocleh u mne wykázal?«

»Upřjmně ti prawjm,« odslowil ginoch, »že newjm. — Děd můg uwykl mne pozorowati za strog, gegž dle libosti lze natáhnauti i zastawiti.«

»Rád wěřjm,« poswědčil Jakub, »a poněwadž to newjte, tedy wězte: úloha waše gest, skrčiti se do wlaského komjnu w sněmownj sjni a pamatowati sobě každé slowjčko, kteréžkoli pánowé shromážděnj z ust wypustj, abyste ge napotom panu Přechowi wěrně powědjti mohl; ten zas powj ge panu *Oldřichowi z Hradce* a ten opět panu *z Rožmberka* a tak dále; — pak počne strana straně strogiti auklady, a wálka nastane co newidět pro nic za nic, a ubohý lid musj sobě dát pošlapati osenj a odehnati skot a polámati hlawy! — Bůh to naprawiž! — Bodeyž bychom giž gednau měli krále w zemi, aby to zlé gjm stanoweno a přetrženo bylo!«

Ginoch se zapýřil pod uši, uslyšew gaká mu úloha přiřknuta; nechtěge wšak před wrátným prozraditi city swé, odmlčel se.

»Dokud gsem býwal w mladšjch letech,« pokračowal Jakub w řeči swé, »také gsem rád se otáčjwal w bogjch, když wogska stála proti sobě gako dwě mračna a wůdce spořádaw šiky a rozeslaw rozkazy na wše strany, počal sám prwnj hlasem wysokým zpjwati: »Swatý Wáclawe, wéwodo české země!« I zarachotily bubny

a pokřik wálečný co wichr rozletěl se po haufech; palcáty a řemdihy, sudlice a kopj zablyštěly se nad hlawami, korauhwe wlály, a koně w předtuchu brzkého utkánj ržáli, trauby polnj zahřjmaly známým, powzbuzugjcjm zwukem a nastal weselý tanec wálečnj.« —

S rozkošj poslauchal Jarohněw. Oči geho se giskřily, prsa dmuly a ruka se wznesla nad hlawu, gakoby mečem měla máchnauti.

Hnutj toto neušlo wrátnému: »Pozorugi, mladý pane, že gste wycwičen w dobré škole a že kdyby někdy k tomu přišlo, dobře byste dowedl mečem nebo kopjm wládnauti. — Pan Oldřich Hradecký bezpochyby tak dobře a často cwičjwá lidi swé we zbrani, gako to giž slawný otec geho *Menhart* za předešlých let činjwal, dokud geště wálky husitské w zemi zuřily?«

»A předce bys se hrubě mýlil,« prawil ginoch, »kdybys se domnjwal, že gá na Hradci we zbrani se cwičjwal. — Gá, ačkoli z krwe urozené pocházjm, býwal gsem tam genom pomocnjkem sokolnjkowým, krmjwage s njm gestřáby a krahugce; když pak se zachtělo slečně *Bertě* w poljch, lesjch a stránjch lowiti, nosjwal gsem sokoly gegj a wypauštěl z kápj, kořist pak ulowenau do lůna gegjho gsem snášel.«

»*Berta*, prawjte?« přegal mu řeč starý wrátný. »Což má giž pan Oldřich dceru tak welkau, že může sokola na pěsti udržeti?«

»Nikoli! — Slečna Berta, o které řeč gest,

dcera ge páně Menhartowa a sestra Oldřichowa."

Mezi tjm, co Jarohněw a wrátný horliwě rozmlauwali, zazněly struny waryta na bljzku a po malé předhráwce donesla se k ušjm ginochowým

p j s e ň:

Hwězdy tiché, družky krásné,
S wámi wždy se potěšjm,
Kdykoli za noci gasné
Druha swého pohřešjm.

Ale ach, to potěšenj
Sotwa noc mi odhalj,
Giž i w chmúru se proměnj
A blaho mé zakalj.

Hwězdy na nebeské pauti,
Ach, což gste tak wysoko!
Komuž mám si postesknauti?
Můg milý gest — daleko! —

Gako u wytrženj poslauchal Jarohněw zpěw tento z kragin newiditelných k němu na křjdlech sladké harmonie přilétagjcj a dlauho geště napjnal sluch, když giž zwuky strun w posednjch, chwěgjcjch-se akkordech dáwno byly zemřely; ale mrzutě ozwal se starý Jakub: »To děwče posawáde nespj! — Toť také geden a nikoli neymenšj křjžek, gjmž mne Bůh nawštjwiti ráčil. — Ubohá trpj na rozumu, a nenj, kdoby

pomohl. Gediná hudba a zpěw gi těšj; ale když se do toho dá, zpjwá a zpjwá bez přestánj.«

Řka to, wstal a přibljžiw se k úzkým, železem pobitým dweřjm na prawém rohu swětničky, zaklepal a zwolal: »Liduško, *dewátá* odbila!«

Na chwjlku odmlčela se pěwkyně; ale brzy na to probjrala znowa struny nástroge swého a hlasem smutným, temným zapěla opět:

Newěř hwězdám, hwězdy klamau,
  Wěř swé milé gedině;
Gi milug, gj služ, gi samau
  Chowey w srdce hlubině.

Přigdau časy, smutné časy,
  Že twá růže odkwete,
A s nebes se ozwau hlasy:
  Škoda wěčná děwčete! —

Pozorně naslauchal ginoch: »Wěru,« zwolal, »škoda děwčete! škoda hlásku toho ljbezného, že ho, gak prawjte, šjlenstwj ochmuřuge. — Co asi zawdalo přjčinu k neštěstj tomuto?« tázal se autrpně.

»Ba owšemť to neštěstj!« zawzdychl Jakub. »*Nešťastná láska* připrawila gi o rozum. — Asi před rokem zdržowal se zde w Hoře mladjk hladkých ljcj a hebkých rukau, gak ge žáci wesměs mjwagj. Prawil se býti žákem mistra Křišťana pražského, téhož, co nám každoročně w kalendáři tak podiwné wěci o planetách, kometách a giných tělesech nebeských wyprawu-

ge. *Milota*, tak se gmenowal onen žák, byl wzdálený přjbuzný mincmistra *Čabelického*, wěděl téměř tolik, co sám Křišťan, znal na obloze nebeské každau wětšj i menšj hwězdu, wůz, kuřátka, wečernici i giné, gen že to wše gaksi podiwně, řecky nebo latinsky gmenowáwal. Nadto hráwal na lautnu a uměl do sta pjsnj nazpamět, ba některé, gak Liduška swědčj, sám skládal. Dcera má se do žáka zamilowala, a to bylo prwnj neštěstj. Mne to owšem nebylo tagno, neboť gsem ge wjdal sedáwati pod wečer w zahradě a djwati se na wečernici. I měl gsem owšem gako otec tomu brániti; — ale Liduška gest mé gediné djtě — a gá byl tak slabý, že gsem oči zamhauřil, domnjwage se, že gen co bude Milota gednau w Hoře školnjm mistrem, k čemuž arci byla neskrowná naděge, stane se také zetěm mým a Liduška bude zaopatřena. — Ginak — bohužel! osud rozhodl. — Učednjk mistra Křišťana nadělaw w Hoře dluhů, zmizel — a když gsme se po něm pozděgi dali ptáti w pražském Karoljně, nechtěli o něm ani mistři ani žáci wěděti.«

»A dcera twá miluge ho posawáde?«

»Ona snj o něm we dne i w noci. — Dnes práwě gest w dobré mjře; neb kdykoli zpjwá, býwá gj wždy wolno, a protož dowoljte-li, zawolám gi, aby nám sprostau wečeři připrawila a trochu bjlého piwa pro spláknutj nalila.«

S radostj swolil ginoch.

Starec wezma kahanec se stolu, přibljžil se ke kamenným schůdkám, wedaucjm k arkéři, w němž choromyslná dcera geho obydlj měla; i prawil chlácholiwě: »Liduško, ty dobré djtě, sstup dolů!« A sotwa dořekl, obgewila se na auzkém prahu postawa štjhlá w bjlém, dlauhém oděwu se sniwěmodrýma očima, upřeně hledjc na ginocha, genž seděl na njzké stoličce s rukama založenýma, přemýšlege o přjhodách dnešnjho dne.

»Miloto!« zwolala děwa šjlená geště na prahu a rozprostrauc ruce, chtěla mu letěti w náručj.

»Běda!« řekl starec, »nynj s nj giž zas nic nebude. — Domnjwáť se, že widj swého milence, a tehdáž býwá pro wše giné slepá a newidj ničeho, leda předmět obrazotwornosti swé. Tentokrát widj ho w osobě wašj.«

»Snad abych se odstranil?« tázal se ginoch šeptem.

»Nikoli!« odpowěděl wrátný. »Snad práwě přjtomnost waše dobře bude působiti na smysly gegj.«

»Deyž Bůh!« řekl ginoch srdečně.

A panna sešedši zwolna po schůdkách, přikročila k ginochowi a hledjc mu upřeně do očj, prawila hlasem wěštjm: »Tys ten, gehož gsem wjdala we snách! Nebog se, aniž se strachug! Zrozen sice gsi na smrtonoši; ale planeta giná, mocnègšj wládnauti bude osudem twým —

a dřjwe než mine gedno desjtiletj, octneš se w lůnu štěstj a lásky.« — A pomlčewšj trochu, doložila s pozdwiženým prstem: »Ale newěř — hwězdy klamau!«

Chlácholiwě promluwil k nj starec: »Nech těch řečj nynj, Liduško, a gsi-li s to, přines nám wečeři, mně a tomuto milému hosti mému.«

Mlčky odebrala se panna ze swětnice beze swětla, a brzy na to postawila na dubowý stůl uzenau kýtu, mjsu koblih a dwě láhwe českého wjna, až se sám Jakub tak hogné wečeře zhrozil. »Což se diwjte, tatjnku?« prawila šjlená usmjwagjc se; »wždyť dnes strogjme námluwy, a tuť nesmjme se dát zahanbiti. Gá dáwno před tjm widěla gsem den tento w duchu, a protož i wšecko k hodnému přigetj ženicha uchystala.«

»Sedněmež tedy a požjweymež« řekl Jakub se smjchem, »a newěsta nechať obsluhuge a naljwá!«

Nikoli bez ostýchánj přisedl ginoch ke stolu, ačkoli byl lačen; neboť pohled na děwu šjlenau zbudil w něm myšlénky podiwné, i byloť mu, gakoby cos naň sahalo. — Liduška hladila mu rusé kadeře a hrála si co djtě s třapcema hedbáwné šňůry geho.

»Můg milý gest lowec,« mluwila djwka w šjlenj, »a chytá do ok křepelky; bodeyž by sám nespadl do wlčj gámy!«

»Slowa té blázniwé djwky« prawil Jakub,

»mjwagj někdy tagný smysl, a kdo zná se w podobenstwjch, může si z nich leckdys i wýstrahu wzjti.“

Nedowěrně pohleděl ginoch na mluwjcjho i na děwu. Ačkoli byl mlad a nezkušený, předce nacházel we slowech Jakubowých cosi podezřelého, a newěda, zdali klam či prawda skrýwá se we slowech těchto wýstražných, hleděl rozpačitě z gednoho na druhého.

Na pokynutj otcowo ustlala djwka hostu lože z rohožj, sama pak odešla po schůdkách do komnaty swé gako duch, genž potaulaw se na swětě pozemském, wracj se tiše do hrobu, anť wypršela hodina geho.

Ginoch geště kleče odbýwal modlitbu swau wečernj, anť Jakub giž dáwno chrápal. Posléz i geg zwuky strun z arkéře sem zaznjwagjcj ukoljbaly we zdrawé a pewné spanj.

Kapitola druhá.

Syn. Ty mně nerozumjš, a snad na wěky! —
O by cjtil citu mého podobu!...
Wůli twé se protiwugi bezděky.
Doplň otče mjru štěstj mého,
Nechtěg w činu wážném brániti,
Uděl synu požehnánj swého,
Genž se musj s tebau laučiti.

Otec. Co se dělo s tebau? gazyk pomatené
Tká řeči — rozum twůg záwratj;
Pogď a sprosť se nešťastného bludu.

Čelakowského Zaswěcenec.

Sotwa byl Jarohněw několik hodin pospal, zburcowal ho starý Jakub z ljbezného spanj: »Nu, wstáweytež mladý pane, prawil, libo-li wám zalezti do komjna dřjwe než se páni na sněm segdau.«

Ginoch se zapýřil pod uši, uražen tjm, že ho někdo směl mjti za schopného k podlému špehýřstwj: »A byť bych zločinem mohl wlasti swé newjm gak welkau službu prokázati, neučinil bych toho!«

»Nemysletež, mladý pane, že snad wám náwrh páně Přechůw stran toho komjnu schwalugi — uchoweyž Bůh! — Gá gsem dědowi wašemu toliko sljbil, že k tomu dopomohu, bu-

deli se to moci státi bez nebezpečenstwj. — Bohužel, nemohu gemu ničeho odepřjti, pohrozj-li mi ztrátau duše. To ge má neyslabšj strana. Ale i ginak nerad komu odporugi, stogj-li swéhlawě na swém, ač to, gak wjm, skoro wždy wede k holému neštěstj. — Abych alespoň gediný přjklad uwedl, k potwrzenj průpowědi swé řku toliko, že gsem gako slabý otec nemohl ani wlastnj dceři swé přjtrž učiniti w gegjm neblahém milkowánj s poběhlým žákem, a wizme! — hnedle tu bylo nadělenj! — žák se pustil do šjrého swěta, a — Liduška minula se s rozumem!«

»Ubohá djwka!« zwolal ginoch autrpně.

»Ach práwě ubohá! — Škoda nastokrát gegj krásy tělesné a mnohem wětšj škoda wýtečných darů ducha gegjho! — Kdybyste gi widěl, když s wěncem bjlým na hlawě, lautnu w ruce, oko w dálku napnuté blaudj mezi kwjtjm po zahradě, podobná nadchnuté wěštkyni dáwných wěků, — srdce by wám pukalo žalostj nad tjm krásným, swětla rozumu zbaweným tworem.«

Mezi tauto rozmluwau obgewila se w kautě swětničky na wysokém prahu djwka, o njžto řeč byla, gako socha bezžiwotná, wytesaná z bjlého mramoru. Stogjc nepohnutě, hleděla očima wytřeštěnýma mlčky na rozmlauwagjcj. — Ginoch zpozorowaw gi dřjwe, dal hospodáři tagné znamenj, že poslauchá; ale to na oko nepatrné hnutj ruky neušlo předce djwce šjlené.

»Ha zrada!« zkřikla hlasem tak pronikawým, že ginoch i starec ztrnuli.

Starostliwě přibljžil se k nj otec: »Upokog se, djtě, a raději Boha wzýwey!«

»Nic, nic!« křičela djwka. »Wy kugete zradu o milenci mém. — O, mne nikdo nezmýlj! — Oko, genž uwyklo djwati se hwězdám nebeským w twář, snadno pronikne i neytmawěgšj skreyš myšlének lidských! — Ne, ne, mě nikdo nezmýlj!«

»Nepůgdeš do zahrady, djtě mé?« chlácholil starec. »Hle, slunko giž ukázalo se na obloze a kwětinky twé pnau gemu hlawinky wstřjc! — Gdi, gdi, dceruško má! Wjmť že hwězdy a kwjtky neydřjwe tě potěšj, — snad že paprsky slunce nebeského zaplašj tu mrákotu, genž smysly twé pautá.«

»Gá nechci, nechci do zahrady!« odpowěděla šjlená hlasem djtěte rozmazleného, »nechci tam, leč po boku sličného, kadeřawého mládence!«

»Koho to mjnjš, dcero má?« tázal se otec we wšem powolný.

»Kohož giného, než mysliwečka w kamizolce zelené, se žlutau šňurau okolo pásu? — Gá ho widěla we snách, gak se procházel s pannau po zahradě.«

»Onať mjnj wás!« šeptal Jakub ginochowi. »Gestliže w prawdě zawrhl gste onen ne-

blahý záměř Přechůw, gdětež s nj. — Gděte směle; onať nikomu neublјžj.«

S podiwenjm hleděl Jarohněw na wrátného, neboť nawrženj to nebylo mu docela po mysli. Býti s šjlenau o samotě, byla pro mládce ostýchawého, mezi lidmi nebýwalého úloha, kterau by byl od srdce rád na někoho giného wznesl. An geště wáhal, seběhla šjlená se schůdků a nežli se nadál,cjtil giž ruku swau w ruce gegj.

»Ha, mám tě, holaubku?« zwolala a oči se gj radostj zagiskřily. »Tebe nepustjm wjce! Ty bys mi třeba také uletěl! Uletěl

»do pole šjrého
na zelený daubek,«

doložila hlasem zpěwawým.

Ginochowi bylo gaksi auzko okolo srdce. I hleděl ruku swau z ruky gegj wymknauti; ale bez násilj nebylo to ani možné.

Jakub dodáwal mu srdce: »Snad se nebudete toho děwčete newinného báti? — Prawjmť wám, že býwala wždy dobrým, tichým děwčetem, a tjm gest gednak, wygmuli pomatenost mysli, až dosawád. Malá procházka w zahradě za domem nemůže wám žádného wětšjho neštěstj způsobiti, než že gelenj botky swé w rannj rose trochu umáčjte.«

Ginoch nechtěl pro celý swět, aby někdo, a třeba gen wrátný, směl o něm smeyšleti, že se něčeho bogj. Onť od dětinstwj swého gewjwal

wždy gakausi odwážliwost a smělé s nebezpečenstwjm pohrdánj. Pro hnjzdo gestřábj odwážjwal se nezřjdka na neywyššj dub a neykolměgšj skálu, ba negednau giž potkal se w lesjch hradeckých s diwokau šelmau, aniž se před nj ukryl za strom. Proč by tedy nynj byl měl gewiti bázeň před autlým, plachým děwčetem? — Nad to slýcháwal začasté, že powinnost rytjřů gest, hágiti pohlawj slabšj hrdinskau udatnostj a smělau odwahau, a — rytjřské ostruhy chtěl i on někdy wyslaužiti sobě, pročež pustiw mimo sebe wšecko, co geg dřjwe od djwky šjlené pudilo, byl hotow s nj gjti.

Rád to widěl wrátný. »Pogďte, djtky!« prawil, sundaw s hřebu swazek kljčů. »Na mne čeká powinnost.«

I wedl ge průgezdem a otewřew kljčem njzkau, železnými hřeby hustě pobitau branku, wpustil swěřence swé do zahrady, zdj wysokau ohražené a košatými wlaskými ořechy zde onde osázené. A wšak neywětšj okrasau zahrady byla mjsta trawnatá, olemowaná pestrým kwjtjm, kteréž tu bezpochyby autlá ruka djwky šjlené byla wysázela. Zápach kwjtků wanul přjchozjm wstřjc. Dlauho kráčeli mlčky wedle sebe, až konečně djwka přetrhla mlčenj:

»Gesti to předce gen podiwno, že ty kwjtky žigj, stůňau a umjragj gako každý giný žiwaucj twor! Ubližte některé kwětince gakýmkoli způsobem, a budeť prolévati slze, bude

krwáceti a chřadnauti, až posléz wšj sjly zbawená klesne w lůno matky země, w chladný, zapomenutý hrob!«

Jarohněw se podiwil saudné a spořádané řeči děwy šjlené; a ona nalezši posluchače ničehož gj newywracugjcjho, pokračowala neostýchawě, ba horliwě dále: »Co saudjte o hwězdách? — I ty žiwau gako my. Newidèl gste nikdy hwězdu padati s nebe? — Žiwot gegj se skončil, ona zklesla, wysjlagjc záři poslednj třepetawým pádem — we swůg hrob.«

Tato obrazná řeč tak dogala ginocha, až na chwjlku zapomněl, že mluwj *se šjlenau.* »Slýcháwalť gsem,« promluwil, aby gen něco řekl, »že se tjmto způsobem hwězdičky *čistj?*«

»Báchory!« odpowěděla djwka rychle. »Ten úkaz mohu gá wám důkladně wyswětliti, neboť můg milenec —« šeptala mu do ucha tak tiše, že to s těžj doslechl »— můg milenec byl učený, slowutný hwězdář; on wěděl — wámť to mohu řjci — on wěděl, co si hwězdy za gasné noci šeptagj.«

Bezděky usmál se ginoch, a nedůwěrně pohledla naň djwka. — I táhla ho za sebau až pod košatý ořech, kolem gehožto mohutného kmene upewněno bylo sedátko z drnu swjžjho, gak po bugnosti a zelenosti geho znáti, pečliwě zaljwaného. »Zde,« prawila Liduška, »zde sedáwal ženich můg.« Posadiwši se přiwinula ginocha k sobě. Autlými prsty pohráwagjc s ge-

ho kadeřemi, howořila dále: »Práwě takowé měl wlasy, tak hebké; — ale ne, ne! mnohem hebčj a swětlegšj. — Zde gsme sedáwali spolu, djwagjce se na nebeské báni za gasným Aldebaranem, krásným Orionem, zlatoskwaucjm Siriusem a třpytiwau lyrau Orfeowau.«

A wšak Jarohněw málo dbal na matnau řeč djwčinu; oči geho měřily ohromné stawenj protěgšj, nazwané »wlaský dwůr«. — Přeběhna okem dlauhau řadu oken wysokých, zastawil bezděky zrak u welké sjně, w kteréž o dobro wlasti rokowati měli ti, gežto od prozřetelnosti Božj k tomu byli powoláni. Z pudu šlechetného a nikoli z marné zwědawosti přál si ginoch býti swědkem gegich wěhlasného rokowánj.

Na oknech bylo znáti, že hosté hlučně se scházegj; někteřj přistupowali k oknám, aby pohleděli do zahrady kwetaucj, ginj otwjrali ge, aby se napili ljbého zápachu, gegž k nim lehký wětýrek na rychlých křjdlech zanášel.

Nynj ale mimo nadánj přibyl do zahrady kdosi třetj. Bylť to muž mladý, dobře zrostlý, širokoprsý, háw na něm z čerweného portele, zlatem skwostně wyšjwaný, rukáwy prolamowané bjlými atlasowými prauhami; lehký, krátký pláštjk přes lewé rameno nedbale přehozený nezakrýwal wýborný zrůst těla geho; na hlawě birýt s haupawým bjlým pérem, na patách zlaté ostruhy. Tak oděn byl muž, genž čerstwým krokem kráčel po trawnaté stezce mezi stromy, gako

pohřjžen w hluboké přemyšlenj. Konečně zůstal státi bljzko laubj, w kterém Jarohněw a Liduška tiše seděli. I rozkládal rukama, gakoby s někým rozpráwěl, a brzy na to zapůgčil myšlénkám swým i slowa:

»Zde tedy, zde má se rozhodnauti osud twůg, wlasti má? — O by k dobrému naklonila se wáha, kterauž ochranci twogi budau měřiti budaucnost twau! — Blaudjmeť gako stádo bez pastýře. Wlk lapá, trhá a dáwj owce — a nenj kdoby gich chránil. Krále nenj w zemi, a ten genž děditi má žezlo, gest — děcko. A ani toho děcka nelze nám se dowolati, aby aspoň záře koruny geho oswěcowala temné cesty naše! — Země naše, od Boha požehnaná požitky hognými — w gakém gest snjženj! gak pohaněna, gak rozerwána! — Powěst o našj sjle a udatnosti owšem proletěla wšecky sausednj kraginy, národowé se třesau před pauhým gménem Čechů; ale dlauho-liž může tato surowým hrdinstwjm wynucená bázeň trwati? — Aurodné kraginy naše hynau, anť rolnjk pokogný zahodiw rádlo, uchopil se meče, žádostiw kořisti a lupu. — Knjžata i národowé okolnj chystagj se a strogj gen na nás! — A nad to nadewšecko k doplněnj zmatků ta neblahá roztržka u wjře? — kdož upokogj ty kněze hrdohněwné, genž horljce o čest Božj sebe wespolek kacéřugj? — kdo tu lág, genž po nich hauká a třeštj, a naplněnj zákona hledá w proljwánj krwe

lidské? Kdo smjřj nás se stolicj řjmskau, aby nás měla za audy cjrkwe, za djtky swé, — aby služby Božj opět se děly dle řádu dáwnjho, a Čech nebyl národům sausednjm za pořekadlo a přjslowj hanebné? Kdo to zmůže, aby chlap nawrátil se opět k pluhu swému a ctil Boha i cjrkew gako gindy a byl poslušen wrchnosti swé?«

I zamlčel se, gakoby dále přemýšlel, kráčel rychlegi a opět zastawil se: » — Krále musjme mjti,« mluwil pro sebe, »děg se co děg! Gedna hlawa musj řjditi wšeliké audy, toť staré prawidlo. — Giž dlauho dosti panowala w zemi lůza stohlawá, rozsjwagjc zuby dračj, sjmě různic, strachu a zmatku na niwy blahoplodné. — *Hlawu*, hlawu musjme mjti, ginak gsme tělo morem poražené, wydychugjcj sjlu poslednj w křečowitém neplatném namáhánj. — Běda národu, genž útrobu wlastnj drápem krwawým nemilosrdně rozrýwá! — To gim budu mluwiti, a deyž Swrchowaný, abych nehlásal ušjm hluchým! — Kdyby pak předce, Giřjku? — Což kdyby nešlo po twé? kdyby Fridrich, ten zištný cjsař, nechtěl wydati swěřence swého — aby sám mohl poslednj šťáwu země této hladowým pyskem wyssáti? — Kdyby zawřel ušj swých k prosbám našim? — A gděme dále, kdyby se některým z nás zneljbilo podrobiti twrdau šjgi swau pode gho rozumné, zákonné wlády? — Což pak? — Nic to! — Wůle pewná překoná wšeliké překážky! Hlawu, hlawu musjme mjti,

hlawu korunowanau, ať to giž hlawa Ladislawowa neb kohosi giného!« — Těmi slowy skončiw samomluwu swau, chtěl práwě odkwapiti, anť šjlená Liduška w laubj zkřikla, gakoby gj byl někdo k hrdlu sahal: »Gestřáb! Gestřáb! — Ukreg se, holaubku můg!«

Rytjř se zarazil. S podiwenjm přistaupil k mjstu, odkud hlas djwčj byl zaslechl, a založiw ruce křjžem, stál před polekaným párkem.

»Pro swé hrdličj cukrowánj mohli ste sobě giné mjsto obrati,« prawil mrzutě a důtkliwě. »Kdo gste?«

Ginoch wstal uctiwě. »S dowolenjm wašjm!« gal se mluwiti, »děwa tato, swětla rozumu zbawená, ge dcera zdegšjho wrátného.«

Rytjř se podjwal děwě tak přjsně do očj, že ona nemohauc střelám zraku geho ginak se uhnauti, twář swau gako poděšená laň w lůno ginochowo ukryla.— »A ty mladjku, kdos *ty* a gak sem přicházjš?«

»Gá,« počal zagjkati se mládec, »gá —«

»Nu wen s řečj!« welel rytjř.

Jarohněw byl na rozpacjch. Lháti nechtěl, neboť byl uwykl lež powažowati za podlý, ošemetný auskok; prawdu pak zgewiti, řjci, že gest sluhau Oldřicha Hradeckého, auhlawnjho nepřjtele gednoty Poděbradské, bylo neyweyš nebezpečno. I ozwala se w něm nepředložená, mládenecká pýcha: »Gá,« prawil odhodlaně,

»neodpowjdám nikdy na otázky, leč wjm, že ten, kdo mi ge předkládá, má k tomu auplné práwo. Čili gsem náchlebnjk wáš, že mi odpowjdati přikazugete?«

»Bopomozi!« prawil rytjř pro sebe. »Hrdá to odpowěd! hrdá a smělá na ptáka newyspělých brků! — Ale což diwu, když nikoho nenj w zemi, genžby takowé čeládce prostořekost stawěl? Ha, daleko to přišlo s námi! — Mladjci sotwa metle odrostlj odmlauwagj mužům dobrým! — Styď se w hrdlo, chlapče! Což neznáš wyššj úlohy, než mazliti se s děwami?« —

Ginoch zahořel w twáři studem i hrdostj. Od pana Oldřicha snesl arci druhdy mnohé, snad geště twrdšj slowo; ale nynj potupen byl od muže, gegžto wčera poneyprw spatřil a o kterém děd gistil, že ge auhlawnj protiwnjk wlasti a cjrkwe! A tento muž pohleděw naň geště gednau opowržliwě a nečekage na osprawedlněnj gakékoliw, spěchal ze zahrady.

To ginocha hluboce bodlo. On byl poslednj rodu šlechetného, wysoce urozeného, gediná pozůstalá ratolest kmene osekaného. Šestnácte let mu giž dáwno minulo, a předce geště wšickni nazýwali ho chlapcem. — I proč pak ne? Což medle wykonal po dnešnj den, co by mu gména čestněgšjho bylo zjskati mohlo? Pomáhalť slečně Bertě Hradecké lowiti ptáky, krmil a cwičil gegj sokoly, a ona mu za to plati-

la wtipy a úsměšky! Arciť bylo to wjce newinné škádlenj než aumyslná urážka; ale krew mladá předce pokaždé w něm zakypěla, kdykoli zpomjnal, že gest gj rodem rowný, kdežto ona u wědomj přewahy swé powažowala geg toliko za sluhu přjznj hogněgšj obmyšleného, a přjzeň způsobem tjmto progewená bolela ho wjce, než kdyby mu byla dala cjtit moc přednosti swé. Dosawáde tráwil žiwot swůg w nečinnosti, aniž to zpozorowal; ale nynj při spatřenj swěta, gemu neznámého, probudila se w něm tauha po činnosti, kteraužto posud dřjmagjcj, trpká wýčitka onoho bohatýra, gehož obraz utkwěl w duši geho, mocně z malátného sněnj wyburcowala. I umjnil sobě pewně, zprostiti se paut, w kterýchžto geg wláda dědowa co pawauk mauchu zapředenau násilně držela; pudilоť ho to, zjskati sláwu, kterau šlechetnj předkowé geho slynuli; — ale co měl počjti, gak nastaupiti dráhu nowau, kam se uchýliti? — Nebyloť peněz, nebylo přátel kromě děda přepiatého, blauzniwého, a ten sám žiw byl z pauhé milosti pana Menharta z Hradce, ku kterémuž w chudobě swé se byl uchýlil gako katoljk ku katoljkowi, gako daleký, potřebný přjbuzný k ochranci mocnému a bohatému. —

Takowé as byly myšlénky, genž w hlawě Jarohněwowě w tu dobu se křjžily. I zklesl zpět na drnowé sedadlo a pohřjžil se w moře myšlének o budaucnosti. Zatjm Liduška tèkagjc

po zahradě, natrhala bjlých růžj a upletši z nich wěnec, owinula gjm skráně ginochowy. Bezpochyby že wěnec na hlawu geho trochu tužegi přitiskla, neboť ginoch probuzen z přemýšlowánj swého, náhle wykřiknul.

Diwoce zasmála se děwa: »Ha ha ha, koruna trnowá! — zewnitř leskne se krása kwětu, a wnitř bodá hrot ostrý a pige — krew! Kdo chce mjti korunu, musj za ni dáti *krew*. — Chápeš to, holaubku můg?«

Ginoch nebyl w té mjře, aby ho společnost děwy trhlé déle byla bawiti mohla, a protož sundaw wěnec, hleděl se gj násiljm zprostit, anť tu starý Jakub před nima obgewil se, dceru swau hlasem co možná neylichotiwěgšjm wolage: »Pogď, Liduško, snjdanj gest hotowo! — A wy, mladý pane, chceteli s námi přigmauti zawděk, gste nám milým a wjtaným hostem.«

Jarohněw byl arci lačen; ale obcowánj s děwau šjlenau a dětinským otcem gegjm, genžto z lásky k dceři stal se takořka druhým bláznem, znechutilo se mu walně, a protož poděkowaw se z přátelského pozwánj, ztisknul hospodáři ruku a chystal se k odchodu. — Jakub z přjčin gemu samému powědomých neodpjral, a Liduška zašeptala mu na rozlaučenau do ucha: »Pamatug na korunu! — Budeš-li wůle pewné, dosáhneš gj, a byťby na obloze ukowána byla pauty démantowými!«

Slabá to byla utěcha pro ginocha, genž

newykonaw wůli dědowu, opauštěl wlaský dwůr, neweda kam se obrátit. — Wyšel zwrat. Nikdo si ho nepowšimnul, ačkoli w průgezdu několik zewlowalo pacholků, gežto opřeni o dlauhé dřewce a lelky chytagjce, ospalý mezi sebau howor wedli. Za rohem ulice potkal se Jarohněw s dědem swým, genžto geg s wywalenýma očima přiwjtal: »Kde se potuluges?« Co to má znamenati? — Zrušil Jakub slowo, neboli *tys* wyzuw se z poslušnosti úkolu swému nedostál?« — Otázky tyto následowaly tak rychle za sebau, že ginoch neměl kdy, ani gedinau zodpowjdati.

»Mluw, nešťastnjče!« dorážel naň starec, »a nepopauzeg trpěliwost mau, sice bych snadno mohl zapomenauti, žes djtě syna mého!«

»Co se horšjte, dědečku, bez přjčiny?« promluwil Jarohněw, uctiwě sice, ale i pewně a odhodlaně. — »Powjmť wám wšecko. Gá se protiwil wůli wašj, poněwadž uznáwám, že nehodno gest a nechwalno, strogiti pikle a auklady giným lidem, byť by byli odpowědnj nepřátelé naši. — Deytež mi meč a uhljdáte, gak se postawjm proti nim čelem proti čelu, ctně a zgewně, gak se slušj na člowěka dobrého; nechtěgtež wšak, abych co had plazil se w tráwě, hledě nepřjtele tagně w patu uštknauti.«

»Pane na wýsostech! — Co to mluwj ten hoch? — Ký běs posedl ho, že pomatené řeči

tká a gako ze sna mluwj o wěcech nad rozum geho sahagjcjch? — Kdo ti to wšecko napjskal? — Zdaliž gsi zapomněl, že stogj psáno: Ctjti budeš starého a gako pánům slaužiti budeš těm, genž tě zplodili? — Anebo myslјš, že bych ti mohl weleti něco, cobych před swědomjm swým zodpowjdati nemohl?"

»Zdaliž byste to ale také zodpowjdal před saudnau stolicj *cti?* před saudem dobrých, šlechetných lidj?« prohodil mládec neohrožený.

»Z tebe mluwj ged pýchy!« wzkřikl Přech, odporem mládcowým popuzen, »a zdali newjš, že pýcha prwnj krok ku zkáze časné i wěčné? — Nenj-liž psáno, že Bůh pyšným se protiwj, ale pokorným dáwá milost swau?« —

»Chcete mne slowy pjsma zmásti a postrašiti, gako starého slabého Jakuba? — Mne se střela waše chybj, ne snad proto, že bych si newážil slow wěčně-swatých, ale že w ústech wašich nabýwagj smyslu docela giného! — Dědečku, gá negsem pyšný, — wy to dobře wjte, — a gakžby také mohl pýchu přechowáwati w sobě nepatrný sokolnjk, slaužjcj ze ztrawy a za lecgakaus kamizolu!« doložil trpce.

»Pýcha,« počal Přech, rozpřahage se k řeči dlauhé — »pýcha, wěř mi, synku, gewjwá se w rozličných twarech a způsobech. Slýcháwalť gsem od našeho plebána, gemuž Bůh dey lehkého odpočinutj, žeť hlawně dwogj: swětská a duchownj. Swětská zagisté opět na čtwero hlaw-

njch rozdjlů rozpadá se, a ...« I bylby snad wnuka swého celým traktátem o rozdjlech pýchy nemilosrdně mořil, kdyby tento, netrpěliwost swau patrně na gewo dáwage, praud řeči geho náhle nebyl zastawil: »Zdaliž i to nazwete pýchau, když se někdo snažj nezatemňowati slávu předků swých skutky podlými? zdaliž i to, když se někdo wšj silau o to zasadj, aby wlast swau wychwátil z propasti záhuby a zkázy? Smjte-liž i takowé čestné, šlechetné snaženj nazwati pýchau?« — Twář geho hořela, když takto mluwě, meze nawyklé podrobenosti směle překračowal, an zatjm mentor geho, nad nenadálau změnau w powaze ginochowě hlawau krautě, hluboce powzdycháwal. Darmo se snažil zwrátiti wnuka s cesty nastaupené; wýmluwnost geho se wšemi citáty učenými rozrazila se o skálu, kterauž ginoch ohradil srdce swé.

Za hádkau přešel den; slunce zapadlo, noc rozestřela perutě černé nad městem, a naši pocestnjci posud blaudili po ulicech w nesworném howoru. Konečně potřeba donutila ge, hledati hospodu, kdežby noc krátkau přespali. Ukázáno gim na staré, černé stawenj, odkudž howor mnohohlasý zdaleka se ozýwal.

Prošedše tmawý průgezd, domakali se ku dweřjm hostinské swětnice. Přech zůstaw na prahu státi, měl chuť zpátky se obrátit, neboť gizba prostranná přeplněna byla hostmi; ale žádost, dowěděti se nowin o sněmu držaném,

přemohla wšecku nechuť, i wkročil s Jarohněwem do prostranné swětnice. Tam to wyhljželo podiwně. Zbrognoši w pancjřjch a prošjwanicech seděli za dlauhými stoly w žiwém, horliwém howoru. W kautech stály oštěpy a hrále po pěti, po desjti; we wýklenkách oken podlauhlých ležely těžké železné přjlbice, a zde onde mezi nimi pohozena lehká točenice s haupawým pérem.

Weliké černé žbány s bjlým piwem horským šly wesele kolem; smjch i klenj střjdalo se gako gasno s chumelicj na začátku gara. Weškerau prostoru swětnice oswěcowala gediná, w štěrbině zatknutá dračka, gegjžto hrubé swětlo gaksi negistě ozařowalo smjšenau, pustoweselau společnost, do kteréžto nynj dwa nowj hosté přibyli. Ale než geště wkročili, odbýwal ge hospodář na samém prahu: »Giž tu ani kautka nenj pro wás! Ohljdněte se po noclehu někde ginde. Každý Hornjk, ač nemá-li tolik hostj co gá, rád wás pod střechu přigme, ale tady u mne, gak na swé wlastnj oči widjte, nelze ani se žbánkem progjti.«

Přech ač starý nedal se tak zhola odbýti, ba on w čas potřeby znal pohledem i pokynutjm zgednati osobě swé gakausi wážnost, kteráž se netýkala ctihodných šedin geho. »Z cesty!« zkřikl směle. »Hospoda ge pro každého, kdo chce a může hotowými platit, a protož ustup, gak prawjm, brachu, gsau-li ti kosti w těle milé, a o mjsto hech mne samého se postarati.«

Odstrčiw udiweného hospodáře stranau, bral se k předu, wnuka swého za sebau táhna.

Přjchod hostj nowých, cestu s powykem sobě klestjcjch, zbudil neyprwé pozornost těch, genžto bljže dweřj seděli. Geden neb druhý z dobromyslněgšjch ugali se přjchozjch, druzj zas hospodáře, i bylo se co báti, aby nepowstala wáda wšeobecná.

»Starec má dobře!« ozwal se geden ze zbrognošů. »Na mau milau wjru! on mluwj rozumně. Kde se piwo za penjze naljwá, tamť nechť směle každý wegde a powelj! — A protož, druhowé, sesedněm se! Pro takowého hubence dogista geště mjstečko na lawici zbude, a co se tkne chlapce geho, ten nechť zatjm postogj, nebo někde w kautku zawděk přigme.«

Při těchto slowech wstaupila Jarohněwowi krew do twáře, a pěstě geho křečowitě se zaťaly.

»Hoho!« zwolal host wedlegšj, »to děcko se kabonj! Nu počkey, až ti hřebjnek doroste, pak se ti může tolik štulců dostati, že nad nimi hořce zpláčeš!«

Snad by se byla hádka prodlaužila, kdyby gi zkušený Přech nebyl přetrhl, řka ke zbrognoši prwnjmu: »Učiň, přjteli, gaks powěděl, poposedni wýše a to bude neymaudřegšj ze wšeho, cokoli se kdy w hlawě twé wyljhlo.« A přisedna bez okolků k stolu, ukázal Jarohněwowi na špalek wedle dweřj stogjcj a nepochybně

k sekánj masa určený, gegž také ginoch bez dalšjho odporu opanowal.

Dobromyslný saused Přechůw postrčil žbánek před hosta nowého, wyzjwage geg, aby sobě připil. Tjmto důkazem dobré wůle rozesmělen gal se Přech tázati: »Čj gste, šwárnj gonáci? Wyhljžjteť gako ptáci z gednoho hnjzda!«

»My gsme Páně!« odpowěděl tázaný, netoliko nahlas, ale i gaksi z wysoka.

»Páně!« opakowal po něm zbrognoš u protěgšjho stolu, uraženým se stawě. »Gako by nebylo žádného giného pána w Čechách, kromě pana Giřjka!«

»Drž hubu!« ozwal se na to giný, »a nech mi pana Giřjka a lidi geho na pokogi! Giřj Poděbradský nazjwá se pánem wšjm práwem, a kdo wj, neudělá-li se z něho w krátce pán geště wětšj? — Ge-li kdo, on zagisté gest horliwý milownjk zákona Božjho a řádů křesťanských, muž podle srdce Božjho, genž umj wládnauti mečem i slowem.«

»Kdo tu co mluwil o zákonu Božjm?« zwolal muž u dračky o samotě sedjcj, gako ze spanj. Byloť těžko rozeznati, opilý-li, či toliko rozespalý. Husté dlauhé šediwé obočj klopilo se mu přes malé, wpadlé, krwj zateklé oči. Oděw geho byl šerý, zedraný, twář sluncem i wětrem opálená, prsa široká, ruce swalowité; mezi nohama držel mjsto meče těžkau, železnými hroty pobitau palici; weškerá postawa

geho tak byla odporná a strašliwá, že oko s hrůzau od nj se odwracelo. Takowýť byl muž, genž opětně zwolal hlasem wysokým: »Co žwatláte wy o zákonu Božjm? Prawjmť wám, že wy wesměs wšickni gste protiwnjci Božj!« A řka to doprowodil řeč swau rázným udeřenjm swé železné palice o dlažbu kamennau.

Oči wšech obrátily se na smělého řečnjka.

»Toť geště něgaký wýškrabek ze starého kwasu Táborského!« zwolali hosté u prwnjho stolu. »Podeyte nám ho sem, ať ho naučjme wěřiti práwě!«

»Ticho, wy holobrádkowé!« ozwal se ten, gehož se řeč týkala, beze strachu. »Ticho prawjm, když mluwj stará, zkušená hlawa. Býwalť gsem gá w bitwách krwawých, kde smrt z každého oštěpu uškljbala se na mne, a srdce mé netlauklo čerstwěgi, než nynj. — Gá byl při dobytj Wyšehradu, Karlštýnu a mnoha giných hradů a měst, kteréž ani gmenowati neumjm. Gá bogowal pod praporcem kněze Bedřicha Strážnického, co nynj w pokogi sedj na Koljně. — Bůh ho zatr...! — Gá giž co malý kluk s wlčj rotau pomáhal upalowati mnichy a geptišky, gá wrhal smolné wěnce na kláštery a chrámy! A slyšte, toť můg neylepšj kausek (při tom se diwoce zachechtal): gá wysljdil při onom nemaudrém a nepodařeném wskočenj do Prahy Hynka z Waldštýna, genž wida se w těsnu skočil s koně, a neweda kudy kam, bláhowý w domě

»u slona« na dwoře w hromadě slámy se schowal. Ten blázen! — Mělť mjti delšj rozum a kratšj ostruhy, aby mu nebyly ze slámy wyčuhowaly. Gá ho za ně wytáhl a daw mu palicj, wlekl gsem ho na náměstj až pod samý pranéř! — Kdo z wás může se tak weselým kauskem wykázati?« — A řka to, udeřil opět palicj o dlažbu.

Hrůza pogala wšecky a bezděčné ticho nastalo we swětnici, pokud mluwil; pak wypuklo wšeobecné rozhoršenj. »Ten chlap« prawil kdosi, »honosj se skutky takowými, za něž by sám ďábel se styděl. — Slýchal gsem o tom pražském přjběhu a praweno mi, že týž chlap, genž nebožce Waldštýna mrtwého pod pranýř wlekl, tomu pánu swůg žiwot děkowal, gelikož geg kdys giž pod šibenicj stogjcjho na Pražanech wyprosil.«

»Toť se mu po ďábelsku odslaužil!« odtušil giný.

»Wen s tjm wrahem krwolačným!« wolali někteřj chápagjce se zbraně, »ať neprznj déle společnost naši prokletau přjtomnostj swau!«

Uslyšew starý Tábor tuto pohrůžku, wztýčil se we swém kautě a zatočil palicj několikráte nad hlawau s takowau mrštnostj, že gako prautek zafičela. »Tedy pogďte!« wolal řwage: »Hus« tele na wlka! gak náš wůdce *Prokop* řjkáwal. — Znali gste Prokopa? — Prokopa Welkého, gemuž i Holý přezdjwali? — Sotwa; ale slyšeti

gste o něm museli. — Nu, pod tjm konal gsem prwnj gjzdu, a on zagisté znal se we zbrani tak dobře, gako w zákoně Božjm!«

»Zmjnka o zákoně Božjm gest w ústech tohoto padaucha prawé rauhánj,« prohodil hospodář, křjžem se žehnage, »a wšak nicméně, panošowé, gest člowěk ten gedenkráte pod střechau mau a tudjž také pod mau ochranau, a dokud pod nj bude, nemá se gemu, aspoň s wůlj mau, ani wlasem hnauti. Pročež prosjm a žádám, panošowé milj, odložte zbraň a pomněte, že gste w domě počestného Hornjka, genž co na něm gest, netrpj žádných rwaček. A ty přjteli — (obrátiw se k Táborowi) ukreg palici swau, sice by ti někdo mohl nj roztřepiti twrdau mozkowici, která, mimochodem řečeno, tomu beztoho časem swým neugde; ale gak prawjm, w domě *mém* se to nemá státi!«

Rozgitřenj hosté nedali se slowy těmi ukrotit, a i rozkwašený Tábor neukazowal mjrněgšj twář. Hospodář byl načitě w nesnázi.

Mezi powstalým powykem bylo slyšet starého Přecha: »Wen s tau šelmau, s tjm wlkem krwolačným, s tjm rysem gedowatým!«

»A gá prawjm,« řičel Tábor, šwihage palicj, »pryč s papežencí! Na ně! — bjte, zabjte, žádného nežiwte! Tak znj slawná pjseň bogownjků Božjch!«

Zbrognoši wstáwali od stolů, chápagjce se zbraně odložené, zmatek nastáwal, hluk se mno-

žil; ale chytrý a we wěcech podobných zkušený hospodář, předzwjdage krwawau šrůtku, srazil dračku se stěny a plamen gegj na zemi ušlapal. »Tak!« prawil, »a nynj se rwete do wůle, když giž bez toho nechcete býti.« A řka to wyskočil ze dweřj. »Kunštat, hr, Kunštat!« — rozléhalo se mezi třeskem zbraně a lomozem přewrhaných stolů a lawic. Manj padaly rány na hlawy gako kraupy; někteřj wyhrnuli se na dwůr, ginj prali se w tmawé gizbě; i trwalot to hodnau chwjli, než zmatek swůg poznali. Když konečně opět swětlo do swětnice přineščno, bylo widěti mnoho zkrwácených hlaw; ale půwodce té šrůtky, krwawého Tábora, nebylo tuto, ba ani poslednjho přjchozjho, howorného starce a hocha geho zpanštilého. Nepochybně že w zmatku obecném s Waňkem se poradiwše zdráwi wywázli.

Kapitola třetj.

— Třie w wypáleném se snidechu kostele,
Tábor s palicj stoge welmi křiče,
Mage na sobě potworné a zbledělé ljce:
Ty *Wáclawe*, wždy gsi protiwnjk Božj!

Wáclaw, Hawel a Tábor. (Star. skládanie.)

Nazegtřj po nočnj přjhodě, kterau gsme w předešlé kapitole popsali, ubjrali se dwa pautnjci z Hory Kutné, an giž den k wečeru se schylowal. Pautnjci ti byli Přech a Jarohněw. Oba kráčeli mlčky wedle sebe; neboť Přech se mrzel, že se mu nepodařilo wyskaumati, na čem se pánowé tam usnesli. Čeho se s welikým wynasnaženjm domakal, bylo toliko, že *Giřj Poděbradský* gednohlasně zwolen za zpráwce králowstwj českého, dokudž by mladistwý král Ladislaw sám nemohl wládu w zemi nastaupiti. Wše ostatnj zůstalo ho tagno a teprw potom přišlo na gewo, kdy giž straně odporné nemožno bylo, proti tomu s prospěchem se opřjti. Den byl neobyčegně parný a slawné ticho w přjrodě oznamowalo bljzkau bauři. Od západu wywstáwaly mraky temnomodré, gežto srážegjce se zrůstaly gako hory ohromné. Pocestnj naši kráčeli rychlegi, aby geště před wypuknutjm

bauře něgakau wesnici dostihli. Ale obloha zatmjwala se wždy wjc a wjce, a giž počaly prolétáwati tmu hustau gednotliwé blesky.

»Pán Bůh s námi!« přetrhl Přech mlčenj s teskliwým pohledem na zamračenau oblohu. »Mračna gsau nám w patách a my giž sotwa kam pod střechu se dostanem. Ale tu na bljzku musj státi kostel, w němž i gá před časy slaužjwal Bohu swému řádem prawowěrným, než ho kacjřowé krwožjžniwj wypálili. Snad zneuctěné rumy geho poskytnau zemdleným pautnjkům ochrany před bauřj. — Pohledni tam k pokragi lesa!« promluwil k mladému společnjku. »Ty máš mladšj oči. Widjš-li odtud býwalau wěž, genž teď dutýma přjšernýma očima se djwá do wůkolj, gakoby powjdati chtěla mimogdaucjm smutný přjběh snjženj swého?«

»Tam w prawo se cos bělá,« odtušil ginoch, »gako welký o samotě stogjcj komjn.«

»Ach ty smutné, smutné rumy!« hořekowal starec. »Kdož by, wjdaw za lepšjch dnů krásu budowy této, byl se tomu nadál, že ona stane se bogištěm pro bratry, pošlé z gedné krwe! že dlažba geho, mjsto ysopu poswátného, zkropena bude wřelau krwj wěrných křesťanů! že ohořelé trámy geho střechy sesugj se na hlawy těch, gežto w neywětšj auzkosti swé poslednj autočiště wzali k stánku Božjmu! Ach Hospodine, gak těžce nawštiwils lid swůg!«

*

I zamyslil se do časů minulých a slzy welké co hrách kanuly mu přes zwráskalé ljce.

I nemohlť ginoch bez wřelé aučastnosti pohlednauti na zarmaucenau twář děda swého, gediného to přjbuzného, genž byl pozůstal nebohému sirotkowi. Mezi řečj došli ke zřjceninám kostela. Geště nebylo se tak setmělo, aby Jarohněw nebyl mohl ohlédati někdegšj nákladný chrám s ohraženým hřbitowem. Kolem hřbitowa táhly se waly, napolo zasypané, trnjm a hložjm zarostlé. Bylo znáti,'že kostel slaužjwal spolu za pewnůstku, do které w čas potřeby mohli osadnjci před autokem nepřátel se utéci. Auzká, podlauhlá okna wywýšena byla od země téměř pod samý krow. Giná menšj, okrauhlá byla we wěži, weyš, njž i při zemi, na wšech stranách. Na prwnj pohled dalo se sauditi, že z těch otworů mohlo se střjleti na nepřátely z wenku dorážegjcj. Zkrátka: stawenj to byla pewnůstka neb *castellum,* a od toho slowa tušjm naše kostely gméno swé obdržely, poněwadž za dáwných časů k naznačeným aučelům slaužjwaly.

Přes zbořenau zeď hřbitownj dostali se naši pocestnj do wnitřku býwalého chrámu, kde zpausta geště wětšj naskytka se očjm gegich. Loď chrámu byla zbawena střechy; na kamenné podlaze ležely mezi rumem a pjskem ohořelé kusy trámů a giné oharky, gen nad welkým oltářem a někdegšjm presbyterium zůstalo ge-

ště kus stropu státi; a toto mjsto obral sobě Přech, by odpočinul na stupnjch mramorowých, na kterých druhdy kolena swá sklánjwal před stánkem Neywyššjho.

Pokynuw Jarohněwowi, by se posadil wedle něho, počal mluwiti temným hlasem, gako by se ostýchal mluwiti nahlas w býwalé swatyni Božj:

»Zde gest to mjsto, kde, dle slow prorockých, stála ohawnost na mjstě swatém. Zde skloň, djtě, kolena swá a zljbey prach země; nebo prach ten zbrocen gest krwj otce twého a slzami mateře twé!«

Ginoch se zachwěl; duše geho trnula. »Gak?« promluwil třesaucjm-se hlasem: »To tedy ten kostel, we kterém dobrý otec můg zawražděn od rozsápaných Husitů? Zde, prawjte, skonala máti má— ?«

Oči geho zalily se slzami; padna na stupně kamenné plakal usedawě. Mlčky pozorowal ho starec, a teprw když ginoch poněkud se byl utišil, gal se mluwiti dále: »Slýchals zagisté, gak před lety Husité w zaslepenosti swé zuřili proti wěrným synům cjrkwe katolické, gak se sápali na každého, kdo nechtěl a nemohl gako oni wěřiti. Zlaupiwše kláštery a pobořiwše chrámy Božj, počali nabjhati i na twrze pánů, kteřjžto nechtjce plauti s praudem kalným, srdnatě stáli při swatém řádu řjmském. — Gá i otec twůg, gemuž Pán

dal korunu mučednickau, byli gsme giž dáwno zběři této trnem w oku. I popálili naše wesnice, zadupali naše osenj, posekali naše réwy a štěpy, odehnali naše stáda. Poddanj naši rozutjkali se před nimi do lesů, čeleď naše z bázně před mukami a smrtj přeběhla ke krwawým praporcům gegich. Málo wěrných wytrwalo při nás na Hrádku do poslednj osudné chwjle. Gednoho dne zawzněla w audolj pod hradem našjm známá, strašliwá pjseň: »Kdož gste Božj bogownjci,« ohlašugjc zbor Husitů. Před nimi wlál we wětru praporec bjlý s kalichem čerweným co krew. Wyslawše od sebe hlasatele, žádali zpurně wzdánj hradu. Netřeba ti dokládati, že to zpupné wyzwánj dle zásluhy s úsměchem a potupau zawrženo. Tjm wzrostl wztek gegich. Wěděliť, že na hradě málo lidu branného, a protož bez prodlenj chystali se k autoku.

»Rozbjtež sobě tedy twrdé lebky o tyto pewné zdě!« wolal hrdinný otec twůg s hradby dolů, nikoli w naděgi že bude možná gim odolati, leč w zaufalém aumyslu, brániti tu hromadu kamenj, na kteréž stál, do poslednj krůpěge krwe. A rozstawiw hrstku swých wěrných po hradbách, podněcowal mysl gegich k odporu udatnému, řka: Wytrweymež co mužowé do dechu poslednjho, ať aspoň prwnj autok odrazjme! Bůh pomůže!«

On i bogownjci geho konali diwy udatnosti; — Husité wrátili se s krwawými lebkami

do ležanj; ale na twářjch gegich bylo čjsti, že ge úpad tento neodstrašil, neboť hned na to sestaupiwše se, radili se wespolek. Téhož dne wšak nepodnikli ničeho wjce, odložiwše autok druhý na přjštj noc. A tomu gsme my obleženj byli nemálo powděčni, neboť gedině noc mohla nás spasiti.«

»A kterakž od noci mohli ste wyswobozenj daufati?« tázal se Jarohněw, wyprawowánj dědowo pozorně poslauchage.

»Rozumějž! — Noc byla tmawá — a pod pláštěm gegjm bylo možno wywesti, k čemu obleženj, nemohau-li déle se udržeti, obyčegně autočiště bráwagj, — my se nočně z hradeb zkrádli.«

»Zkrádli?« diwil se ginoch.

»Ano zkrádli, nebo wytratili. Nám nebylo giného prostředku, žiwoty zachrániti. Když w leženj husitském posledni hlas utichnul, přikročili gsme k wywedenj skutku, od něhož gsme wyswobozenj daufali. Gá prwnj, poněwadž otec twůg tak tomu chtěl, spustil gsem se po prowaze dolů, mne následowala matka twá, nesauc w náručj nemluwňátko, gež pro celý swět nechtěla nikomu swěřiti, a poslednj byl otec twůg. Šťastně wšickni gsme se na zem dostali. Bljzký les poskytl nám bezpečj — ale gen na chwjli. Sotwa gsme w lese wyhledali hlubokau rokli, kdežbychom se ukryli, giž i zaslechli gsme z té strany, kde hrad náš stál, diwoký křik a brzy na

to spatřili gsme zář ohniwau, genž zmáhagjc se wůčihledě rychle wyrostla we wysoký ohniwý slaup. — Hrad byl ztečen; zuřiwci wmétali ohniwé šjpy na střechy geho, a kde druhdy stáwal, tam nynj gen pobořené očmuzené zdě čněgj smutně w oblaky, ohlašugjce swětu marnost djla rukau lidských. — Tak se mstili na nás Husité.«

»O hrozno, strašliwo!« bědowal ginoch.

Hořké usmánj přeljtlo rty starcowy. »Uspoř si těchto wýrazů k wýgewům mnohem hrozněgšjm. Wyprawowánj mé nenj geště u konce.«

»Ach — o gakých hrůzách mám geště slyšeti?« wzdychl Jarohněw zakrýwage oběma rukama twář swau.

»Máť twá,« pokračowal Přech, »třásla se zimau i auzkostj; nemluwně gegj — tys to byl — plakalo. Křik twůg mohl úkryt náš stihatelům prozraditi. Byli bychom arci rádi hlaub do lesa utekli; ale matka twá nemohla slabostj z mjsta a mimo to obáwali gsme se, že gsauc autlého těla, nám snad tu w rokli zahyne. Newědauce sobě rady, konečně na tom gsme se ustanowili, abych gá s nemluwnětem a dwěma sluhama pokusil se wyhledat w neybližšj wesnici přjbytek, kdež bychom ulekanau panj ukryli; otec twůg měl zatjm při nj ostati a gi opatrowati. S těžj přiwedli gsme gi k tomu, že nám swé djtě swěřila. Pracně dostihli gsme při tmě wesnici za lesem ležjcj. Obywatelé gegj,

poznawše nás, zalomili rukama nad neštèstjm našjm. Bylit' to naši poddanj. I chystali ochotnè čistau komůrku pro milowanau welitelku, zahřjwali nemluwně a činili pro nás co mohli. Nèkteřj wzawše peřiny a nosidla, wydali se w průwodu sluhy našeho do lesa pro ubohau panj. Netrpèliwè očekáwal gsem náwrat gegich, gakési smutné tušenj prochwjwalo dušj mau. Hodina mjgela za hodinau — nikdo nepřicházel. Tys spal pokogně. — Nagednau ztrhl se křik na náwsi. Gá wyběhl z chýže, domnjwage se, že lidé mogi to přicházegj, i ptám se na přjčinu powyku, a lidé zděšenj ukazowali k lesu, odkud nèkolik hořjcjch smolnic upřjmo k wesnici se bljžilo. W dálj bylo slyšeti pjseň: »Kdož gste Božj bogownjci. . .« »Husité, Husité!« křičeli wesničané postrašeni a we zmatku utjkali, newědauce kam. Gedni wywáděli dobytek z chljwů, chtjce geg před nepřátely odehnati, druzj burcowali děti ze spanj, berauce ge w kljn, a opět ginj wynášeli, gak se to při ohni we zmatku stáwá, z chatrčj swých wšeligaký chatrný a bezcenný nábytek. Gá wskočil do chalupy, kdes ty ležel w pokogném spanj, a wzaw tè do náruči, spěchal gsem, co nohy stačily, pryč z mjsta toho nešťastného. Gak a kde gsem ostatek noci ztráwil, toť Bohu samému powědomo, — gá ztratil pamět a teprw ráno gsem se zpamatowal, když giž slunce wysoko na nebi stálo. Snad gsem z umdlenj usnul. Když gsem procitnul

z mdloby nebo ze spanj, pral křik hladowého djtěte o uši mé. Poohlednuw se shledal gsem, že s plačjcjm nemluwňátkem samogediný se nacházjm w březowém hági. Přjhody wčeregšj toliko negasně a zmateně wstupowaly před mysl mau. I zbjral gsem smysly swé po gednom, bych poznal, w kterau to asi stranu zanesly mne nohy mé? — Nebylo možná! — Co se stalo z mých dětj? Padli-liž gsme ukrutnjkům do rukau? Gaký gest osud gegich? — Tyto a podobné myšlénky, probjhagjce se w hlawě mé, hrozily mne o rozum připrawiti. — W tom stawu nalezla mne stará žena, w lese po haubách chodjcj, kterauž přiwolal pronikawý křik twůg. S podiwenjm hleděla na mne, s úžásem wyslechla mé wyprawowánj, pak zamysliwši se na chwjli, řekla krátce: »Pogď a následug mne!« Gá šel bez rozmýšlenj. Po čtwrt hodině přišli gsme k osamělé chýži, kdež nasytiwši nás oba chlebem a mlékem, i lože pohodlné nám ustlala; — a žena ta byla, gak gsem z řeči gegj k swé hrůze poznal — Husitka.«

»*Husitka?*« wzkřikl Jarohněw s podiwem.

»Ano, Husitka — bludná, zawedená owce; ale srdce gegj nebylo naskrz zatwrzené, neboť nademnau i tebau učinila, co onen kacjř Samaritán nad prawowěrným Izraelitau na cestě u Jericha. Ona nás ukryla i před mužem swým, genž mimo nadánj z wálečné wýprawy Husitů na Hrádek, domů se nawrátil.

Widauc že nám nemůže dalšjho bezpečj w přjbytku swém poskytnauti, wyptala se mne, kam as mjnjm se obrátit, a když gsem gmenowal *Hradec páně Menhartůw*, s kterýmžto rod náš spřjzněn, wywedla mne tagně z chýže i lesa a zaopatřiwši potrawau na cestu, ukázala, kady se mám dáti, — a gj toliko mám co děkowati, že gsem se s tebau bez dalšjch nehod šťastně na Hradec dostal.«

»A to učinila žena kacjrská?« tázal se mládec udiwený.

»Gak gsem prawil,« odpowěděl starec po kratičkém pomlčenj. »Ona dobrý skutek učinila nademnau: — leč což gest tento gednotliwý úkaz srdce milosrdného proti onomu nesmjrnému množstwj laupežj, wražd, swatokrádežj a giných ohawnostj, kteréž napáchali ti, genž byli wjry gegj! — Ale nechať dokončjm. — Co nynj wyprawowati budu, newiděly sice oči moge, ale mám to z úst swědků očitých, hodnowěrných, gešto z rukau krwežjžniwců takořka zázračně wywázli, aby swědectwj wydali o mučednické smrti bratřj swých.«

Powzdechnuw sobě hluboce, pokračowal Přech obrácen k Jarohněwowi takto: »Roditelowé twogi newědauce giného útočiště, zawřeli se s ginými wesničany před zuřiwostj husitskau do kostela tohoto, umluwiwše se dřjwe rukau dánjm, že budau žiwoty twých žen a dětj hágiti do poslednj krůpěge krwe. Rozsápanj Hu-

sité zwěděwše o nich, neostýchali se pokrwených rukau swých wztáhnauti na swatyni Páně. Nemohauce se pro udatný odpor zawřených wedrati do wnitřku, wmetali hlawně na střechu chrámowau. Oheň ztráwiw krow, proklestil si cestu do wnitř. Ubozj obleženj byli w nebezpečj, horkem a kauřem se zalknauti. Nezbýwalo nežli dweřj zatarasených odemknauti a pokusiti se o to, zdaliby bylo možná, mečem w ruce se prosekati. Ukrutnjci hnali ge zpátky do ohně. »Ušetřte aspoň žen a dětj našich!« wolali mužowé w zaufánj; ale diwý, rozpustilý chechtot zwěstowal nešťastným osud gegich.«

»Zde, ubohý sirotku,« doložil starec důrazně, »zde kleslotec twůg s mečem w ruce pod ranami husitských cepnjků, co šelma drawá pod oštěpy lowců; — zde uhořela i máti twá; neboť po odchodu zběře kacjrské nalezli mezi rumem a oharkami zohawenau ohořelau mrtwolu ženskau, o které sice newědělo se gistě, kdoby byla; poněwadž ale od té doby nešťastné po matce twé nebylo ani neymenšj památky, nelze pochybowati, že to byly kosti gegj. — A nynj« mluwil starec hlasem pozdwiženým dále, a slowa geho doprowázelo hučenj hromu w dálj. — »Nynj přisahey zde před Bohem žiwým, že nikdy se nespřjznjš s těmi syny Belial, s proklelými kacjři, — přisahey, že nikdy neodstaupjš od samospasitelné wjry otců swých, — přisahey, že budeš pomstu bráti nad wrahy rodi-

telů swých, dokud prawice twá bude s to wládnauti mečem a dýkau!«

Mládec zmámený práwě zdwihal ruku k přjsaze, an gasný blesk co střela ohniwá oswjtil porauchanau řezbu welkého oltáře, a w tom samém okamženj cjtil, že ruku k přjsaze pozdwiženau někdo násilně mu srazil. Geště gednau oswjtil blesk swatyni pustau a před očima mládcowýma obgewila se postawa přjšerná onoho Tábora, genž w Hoře neważnau řečj swau celau hospodu na sebe byl popudil a směle wyzwal. Gedno oko měl zawázané, bezpochyby pro některau ránu, kterau sobě tam byl utržil; ale z oka druhého sršel diwý, nepřirozený oheň.

»Ha ty starý protiwnjče Božj!« rozkřikl se na Přecha a ryk, gegž ze sebe wydáwal, podobal se řwánj lwowu. »Dlauho-liž geště odporowati budeš zákonu Páně? Což dosawád geště nezměkla šjge twá, že gi hrdě wypjnáš nad prawé křesťany, a k tomu geště nedospělého hocha toho slowy klamnými k pomstě nawádjš a odwozuješ od prawdy Božj?«

Starec řečj tauto nezaleknutý chystal se k polemické odpowědi, gelikož gsa w pjsmě dobře zběhlý, hotow byl každé chwjle wydati počet z wjry swé. »To-liž, ty wlku přjšerný, nazjwáš prawdau Božj, když rota waše bořje chrámy, mnichy a geptišky wraždj a w krwi lidské po kolena se brodj?«

»Z tebe mluwj nenáwist knèžj wašich,« odpowědèl Tábor s diwokým smjchem. — »My zagisté známe zákon; neboť wylil Bůh ducha swého na gednoho každého z nás, bychom poznawše swětle wůli geho, chodili před njm w upřjmnosti srdce. My pro gméno geho opustili domy, statky, žiwnosti a pole, a za to máme wjru přesnau, přjměsky lidskými neporušenau. A wěz, by Bohu se neljbilo, co konáme, giž dáwno by to sám byl stawil; ale že posiluge ramena naše a wjtězstwj nám popřjwá, snadnoť poznáš, že zaljbenj mjti musj we wšelikém podnikánj našem. Wás potřel on rukau našj a dal národům w pohaněnj.«

»O že neuwázne každé to slowo co hrot ostrý w hrdle twém, bohaprázdný rauhači!« zwolal Přech rozhorlený. »Když sepsán byl zákon wnuknutjm ducha swatého — zdali bylo čtyr kusů pražských, toho wašeho ewangelium, kteréž gste na slaupech cjrkwe sudlicemi wystrašili?«

»Ay! což gá se ptám po čtyrech kusech neb artikulech, gak wy ge nazjwáte!« zachechtal se Tábor. »Kompaktáta Basileyská negsau nic lepšjho než starý papežský kwas, gegž my s pomocj Božj dokonce wyčistjme.«

»Abyste z owčince udělali chléw pro wepře!« doložil Přech trpce.

Opět zašlehl blesk pustým kostelem a nynj oswjtil gasně twář Přechowu, genž poznamе-

naw se křjžem, zašeptal pobožně: »Pán Bůh s námi!«

Při záři blesku poznaw Tábor twář geho, wzkřikl diwoce: »Ha djky tobě, Pane, žes dal protiwnjka zákona twého w ruce mé!« A než to dopowěděl, zafičela palice geho nad hlawau Přechowau a dopadla rázně. Na blesk gasný následowala tma čirá, newědělo se zdali palice Táborowa zasáhla hlawu starcowu, čili blesk Božj záchwátil geg, toliko temné buchnutj oznamowalo, že padlo tělo bez wlády na dlažbu kamennau. Jarohněw bezbranný zkřikna auzkostj, wrhl se na Tábora se silau mládeneckau. — Geště zápasili — an tu z býwalé sakristie slyšeti kroky; pochodně hořjcj obgewily se a w průwodu několika panošů wstaupil na bogiště nočnj bohatýr mladý w čerweném pláštci s bjlým pérem na birýtu, w němž Jarohněw posud s Táborem zápasjcj poznal k radosti swé hlawu sněmownjků kutnohorských, pana Giřjho Poděbradského. Upustiw od Tábora, wrhl se k nohaum pána přjchozjho, gako djtě skrýwagjcj se před přjstrachem nočnjm w lůno matčino.

»Co se dělo zde?« — otázal se přišlý bohatýr wážně; ale Jarohněw gednak umdlen zápasem, gednak w auzkosti o děda swého, nemohl ani gediného slowa ze sebe wyprawiti. — Giřj kráčege k předu, klopýtl přes tělo Přechowo.

»Pro žiwý Bůh!« zwolal. »Poswěťte sem! — Zde ležj mrtwola.«

Geden z panošů, nahnuw se k hlawě Přechowé, prawil: »Geštěť dýchá!«

»Tedy rychle měgte o něg péči. Žiwot člowěka ge zbožj předrahé a nikoli smetj k odkopnutj. — Rychle!«

»O djky, djky!« zagjkal se Jarohněw. »O gá gsem se toho nadál, gá to očekáwal od welkomyslnosti wašj!« A přiskočiw ljbal wřele ruku bohatýrowu.

»Herež!« zwolal geden z panošů. »Tuť geště někdo za slaup zaljzá; ten gistě potichu mjnj uklauznauti!«

»Na swětlo s njm!« welel Giřj.

Třj panoši měli co dělati, aby Tábora, silau neobyčegnau obdařeného a na rwačky podobné uwyklého, swázali; neboť wzdor stářj swému zápasil s nimi předce, as gako diwoký kanec, genž pronásledowán od lowců, psy poštwané co hniličky se sebe setřásá. Wida wšak, že se neubránj, upustil od zápasu a odstrčiw od sebe dotjragjcj panoše, postawil se před Giřjho Poděbradského.

»Ať mne na tom mjstě wýr zobne,« zwolal geden z přjstogjcjch, »nenj-li to starý wrah *Makowec!*«

»Makowec!« opakowali ostatnj s hrůzau.

»Ano, Makowec! — Nechť mne hus kopne!« dokládal panoš prwé mluwiwšj. »Gáť ho znám, on slaužj lotru koljnskému, gehož nynj ze zdwořilosti *Bedřichem ze Strážnice* nazjwagj!«

»Tedy to kwjtek z pekelné zahrádky!« zwolal Giřj Poděbradský trpce.

»Na to může Milost waše přjsahu tělesnau w kapli wšech Swatých složiti,« odtušil panoš prostořece. »Tenť wjce zpáchal wražd, než gá kdy klateb z ust swých hřjšných wypustil.«

»Wěřjm ti, Beneši,« řekl Giřj, usmjwage se, »byť se mi na to ani nezaklel!«

»Ať mne tele trkne!« řekl panoš dále. »Gá, Milosti! wěru nerad klegi — to wj každý; ale kdož by se zdržel, mage na očjch toho lotra krwawého, gegž gsem widěl nosit nemluwně na oštěpu, až konečně přiskočiw pán geho, *Bedřich Strážnický* wypeskowal ho a djtě sňaw s hrotu, do přjkopu zahodil.«

»Kýžbych nemusel slyšeti déle o takowých ukrutnostech, zpáchaných we wlasti mé!« wzdychl Giřj. — »Kdy asi zaswitne hwězda mjru nad tauto nešťastnau, těžce zkaušenau zemj? kdy přestanau bratřj broditi se w krwi wlastnj?« A pomračiw čelo, zwolal přjsně: »Spautcyte tu šelmu drawau a ostřjheyte pilně; gáť se gj bohdá o pewnau klec postarám.«

An zbrognošowé rozkaz sobě daný wyplnit se chystali, obrátil se bohatýr k mládci, genž pomáhage děda třjti a k žiwotu křjsiti, ničeho giného, co se wůkol něho dělo, sobě newšjmal. »Tušjm že tě newidjm dnes poneyprw?«

»W zahradě wlaského dwora, w Hoře Kutné,« odpowěděl mládec mnohem pokorněgi

než tehdáž, »měl gsem čest mluwiti s Milostj wašj.«

»Ah, pamatugi se! Ale nynj powěz, kdo gsi, a w gakém spogenj se starcem tjmto?«

»Gsemť sirotek,« řekl mládec upřjmně, »nemám na swětě žádného kromě děda starého, gegž wzteklý Tábor tuto před oltářem Božjm zahubil. — Nynj teprw gsem sirotek prawý!«

»Cos dělal w Hoře?« tázal se Giřj dále.

Ginoch, zamlčew maudře, co by mu bylo škoditi mohlo, gal se wyprawowati, kterak ne tak za wůlj swau gako za wůlj dědowau dostal se do města nikdy před tjm newjdaneho; gak spolu djwali se na přigjžděgjcj rytjře, i kterak pohled ten zňal w útrobě geho lásku k žiwotu wogenskému a gak sám rád by wlasti swé službu we zbrani obětowal.«

»Té zásluhy můžeš dogjti!« řekl Giřj wljdně, wyslechnuw geg. »Myť potřebugeme mnoho ramen k djlu welkému. — I gá slaužjm wlasti swé mečem, a chceš-li wstaupiti do služby mé, snad dosti brzy nahodj se tobě přjležitost, wyměniti slowo swé za skutek platný.«

»O rád!« odwece mládec; ale rcete, kterakž opustjm děda, gemuž děkugi wychowánj swé, kterakž geg opustjm *nynj*, raněného a snad k smrti pracugjcjho?« —

»O toho nech *mne* se postarati,« těšil Giřj. »Nebudeš od něho odlaučen, pokudž aneb se neuzdrawj, aneb smrtj dluh obecný newyplatj;«

pak obrátiw se k nohsledům řekl: »Bauře, co nás w to mjsto neweselé zahnala, tušjm giž přešla; wyweďtež koně, nechť dále konáme cestu swau! — Přišel giž starec k sobě?«

»Ano,« zněla odpowěd, »leč slab gest welmi a posud nerozeznáwá předměty wůkol sebe.«

Zacházegte s njm pozorně, — wložte geg na některého saumara. — Ty, Beneši, wezmeš pachole za sebe na koně!«

»Dobře, pane!« ozwal se ten, gemuž rozkaz dán; »ale ať mne bludičky zdupagj, snese-li ta stará herka dwa; onať semnau samo gediným dwakrát za ten čas, co gsme z Hory wygeli, klopýtla.«

»Deyte znamenj na roh!« welel bohatýr, wsedage před kostelem na koně, »a držte se pohromadě.«

Čeládka četná brzy se octnula w sedlech.

Obloha wygasnila se a hwězdičky spogiwše záři swau se swětlem měsjce práwě wycházegjcjho, swjtily wesele na cestu družině Giřjho Poděbradského, genžto za wůdcem swým cwálem mjrným ubjrala se dále.

Kapitola čtwrtá.

Klamná-tě čáka twoge, nešťastný mladjku!
Národ hyne gak člowěk, z hrobu nenj zniku;
I Řjm-tě býwal mocný, mocnj páni geho,
Genž w pauta upjnali rod swěta celého —
A rozsypal se w rumy; čas nade wšjm wládne,
Kwete wše gak owoce — tjžj, a — upadne.

Kaz. Brodziński.

Jarohněw seděl za panošem Giřjkowým, což za wěku tehdegšjho nebýwalo nic neobyčegného, anoť i někdegšj strážcowé hrobu Božjho, bogownj templáři nezřjdka gezdjwali po dwau na gednom koni, gakž to i na znaku a pečeti gegich wyobrazeno wjdáwáme.

Panoš Beneš zagisté bez přjčiny zlehčowal koně swého, gelikož wzdor tjži dwognásobné zárowen s ostatnjmi klusage, cestau wesele si odfrkowal.

»Ta stará herka by snad Satanáše — odpusť Pán Bůh hřjchy! — unesla, kdyby ho někdo na ni wysadil.« Tať byla prwnj slowa, gimiž panoš, nad obtjženjm klisny swé newrlý, sobě odlehčil.

»Přjteli,« prawil mládec wzadu sedjcj, lépe bys mi poslaužil, kdybys mjsto marného steyskánj radĕgi mi powěděl, kam gde cesta naše?«

»Kam gde cesta naše?« opakowal panoš po něm s podiwem. »Kdo kdy u nás slýchal podobnau otázku? — Wjm to gá? wj to wůbec někdo z nás? — To, milý hochu, pán nikomu nezgewj. Řekneť pauze: »Sedleyte! — Wen koně! — Za mnau!« a pak ať koně owes sežrali anebo ne, toť gedno. — »Do pole!« welj pán, — a tu hleď gak cestau nakrmjš! — Diwno wěru, gak to ta howádka gen wydržj? — S člowěkem to něco giného! Nese-li ho herka ledagakás na hřbetě swém, můžeť on owšem w čas potřeby dwa i tři dny bez potrawy wydržeti; ale zwjře, rozumu nemagjcj — to chce wšecko mjti w čas swůg — obrok, čistěnj i podestlánj, a nezacházj-li se s njm po křesťansku, — nu ať mne hřjbě kausne, neobrátj-li se než se tomu naděgeš, břichem wzhůru! Gáť se znám, buď Bohu chwála! we wěcech těchto, ač někteřj nemaudřj — Bůh ge napraw! — neostýchagj se mluwiti, že prý duše má srostla s dušj koně mého.«

»Toť owšem řeč rauhawá,« odpowěděl Jarohněw; »leč kdo powážliwý mohl by haněti lásku k zwjřeti, kteréž wěrnau službau zjskalo si zásluhu o osobu pána swého?«

»To prawjš *ty;* ale ginj ginák smeyšlegj, ba mistři w kollegi prawj dokonce, že láska k twáři němé ge hřjšná.«

»Gáť arci,« omlauwal se na to ginoch, »neosmělugi se řečené mistry w kollegi kárati ze

lži; ale dle zdánj mého nemůže to býti nic hřjšného, prokazugem-li lásku zwjřatům, zwláště těm, genž k našemu užitku, pohodlj neb i zábawě slaužj; gá aspoň krmjwal gsem sokoly swé na *Hradci* s takowau pečliwostj, gakowau ty wýborného koně swého, gegž *herkau* nazjwáš.«

»Tys býwal w *Hradci?*« tázal se panoš s úžasem — Labském či w Gindřichowu?«

»W Gindřichowu,« odpowěděl Jarohněw.

»W *Gindřichowu!*« opakowal panoš; »a to smjš tak hlasitě a bez okolků řjci? Radil bych, abys nemluwil mnoho o mjstech a osobách, kterýchž u nás gmenowati neradno za časů těchto.«

»To naučenj« řekl ginoch, »mohlo by snad dobré býti pro lidi obogetné; gá wšak neznage nižádných spolků a piklů, uwykl gsem mluwiti zpřjma a bez raušky.«

»To ti sice dělá čest,« ozwal se opět panoš; »ale gest otázka, co by tomu řekl *pan Giřj*, kdyby se mu doneslo, že z Hradce Gindřichowa pocházjš?«

»Odpowěd: Pan Giřj zdá se mi býti milownjk prawdy, gemužto řeč přjmá zagisté bude milegšj, než lichometná přetwářka.«

»Zagisté!« — ozwal se kdosi za nima. »Dejž Bůh, aby se nikdo nikdy we mně nezmýlil!«

Beneš tiskl ruku ginochowu k pásu, nic ne-

řjkage, gakoby mu tjm tagné gakési dáwal znamenj.

Gezdec nenadále se ozwawšj poskočil w před a druhowé naši zůstali opět samotni.

»Byl to Giřj?« — tázal se Jarohněw panoše.

Toťby člowěk musil slepým i spolu hluchým býti, kdyby *toho* mezi tisjcemi nepoznal! — Neslyšels, gak řekl: »Zagisté«? — To byl hlas geho! — O gá wstáwage léhage děkugi Bohu, že gsem se dostal do rukau pána křesťanského, kterýž nemage podjlu se zlomyslnými nepřátely wlasti, srdnatě kráčj cestau swau a hágj netoliko práwa koruny, leč i poklad od předků zděděný — kalich Páně!«

Co mládcowé takto rozpráwěli, ozwal se wzadu dusot konský.

Gezdcowé páně Giřjho zastawiwše se napřáhli oštěpy. Gednotliwý gezdec přigjžděl. »Tažte se na heslo!« ozwal se hlas welitelůw.

»*Kunštat!*« zkřikl gezdec, a družina Poděbradská sklonila oštěpy.

»Kde gest pan Giřj?« tázal se gezdec kwapně.

»Co gest, Soběslawe,« ozwal se wůdce, »že udychtěn za námi pospjcháš? — Stalo se něco?«

»Pane,« wyprawowal gezdec, udusiw hlas swůg, že Jarohněw gen z části mohl rozmluwu gegich wyslechnauti. »Hra naše gest na wahách, — snad wšecko zmařeno; — záměr náš

wyzrazen. Než zjtra zoře nad Horau wzegde, zwědj giž Pražané o úmyslu našem. — Kdosi za tepla tagné usnešenj sněmownj w Hoře wyzwonil. — Gá slyšel na wlastnj uši, gak sobě lidé powjdali, že gsme se na tom shodli, zmocniti se Prahy, a zbjránj pole na Fridricha markraběte mišenského že pauhá toliko zástěra, pod kterau záměr swůg tagjme. Tudjž pustil gsem se w bauři a dešti za tebau, bych tě o wšem náležitě zprawil.« —

»Tedy si musjme přispjšiti,« odtušil Giřj krátce, a oba pobodnuwše koně geli w čelo bogowné čeládky. Cesta wedla nynj aužlabjm lesnjm s wrchu. Gezdcowé ssedawše s konj, wedli ge za sebau. Na bljzku bylo slyšeti hrčenj potoka, mezi skaljm cestu s powykem sobě dlabagjcjho, a opodál gednozwučné klepánj osamělého mleynce. Nynj octla se družina w obmezeném audolj, z něhož wystupowaly husté páry po dešti. Gako z ohromného zeleného kotle čněl holý, šedý kopec wzhůru a na temeně geho pnul se do wýše šerý hrad rytjrský, s mnohými baštami a wysokau kulatau wěžj. U paty hradu čekali wšickni, až poslednj gezdec se dostawil. Pak dáno znamenj na roh, a hned bylo spatřit wjce swětel w oknách; důkaz, že pán hradu hosti očekáwal. Auzkau, wzhůru se winaucj cestau dogeli k hradbě prwnj, a po zpuštěném mostě minauce geště gednu hradbu, dostali se konečně na nádwořj, kdež lidem i konjm mjsta

wykázána. Tuť i hned Jarohněw počal se ohljžeti po dědu swém, a brzy také nalezl ho a sice mimo nadánj při paměti a sjle. Palice Táborowa, která kdyby hlawu geho byla zasáhla, gistě by i konec žiwotu geho byla učinila, swezši se toliko po šjgi a hřbetě, stala se téměř neškodnau, an starec wjce leknutjm než silau rány wedené na zem padnuw byl omdlel.

S radostj srdečnau tisknul ginochowi ruku řka: »Mne zachowala moc wyššj k dalšj službě swé ; leč — o tebe se strachugi!«

»A proč medle, dědečku?« tázal se ginoch zwědawě.

A starec nachýliw usta swá k hlawě geho, šeptal: »Gá wyslechl rozmluwu twau s oným zlomyslným Moabitem, kterak tě laudil do sjtě swé pekelné, a widjm, že máš chuť zůstati u něho.«

Jarohněw sháněl se po slowech, kterými by počjnánj swé omluwil a ospraweдlnil; ale starec zawrtěl hlawau řka: »Nu, an giž nelze ginak, i *tak* gesti dobře. Wždyť se wše děge wůlj Božj a bez geho wědomj ani gediný wlas s hlawy člowěka nesegde! — Zůstaň tedy, — gá ti nebudu w cestě státi; neboť na to gsem pomyslil, že i ty zůstana u Giřjho, budeš moci nám mnohau platnau službu prokázati.«

»Mjnjte-li tjm opět zwědy a špehy,« prawil ginoch zapýřiw se we twáři, »wěztež napřed, že k tomu docela se nehodjm, an to pozorugi za

zradu ohawnau, kteréžto mne Bůh račiž uchowati!«

»Amen!« doložil Beneš, přistaupiw k nim se žbánem bjlého piwa, kteréž byl z gedné na dwůr wywalené láky natočil. »Gá gsem rád při pobožném rozmlauwánj, neboť, z diskursu duchownjho může člowěk hřjšný, gako gá, ledacos sobě k naprawenj a wzdělánj za ucho zapsati. — Dokud gsem geště býwal w *Hradci na Labi*, mjwal gsem častá rozmlauwánj s mužem podle srdce Božjho, slowútným mistrem *Rokycanau*, — a hle! on mne, abych toliko gednoho podotknul, šťastně odnaučil bohaprázdnému klenj, gemuž gsem druhdy silně byl nawykl.«

Prawowěrný Přech nemohl se zdržeti trpkeho úsměchu, když slyšel Rokycanu, muže sobě neyweyš protiwného, gmenowati. »Nechte gich,« mluwil gako pro sebe, »slepjť gsau a wůdcowé slepých!«

Howorný panoš nezpozorowaw, kam Přech s tjmto textem mjřj, wyprawowal dále: »Muž tento na slowo wzatý zagisté powolán k činům welkým; neboť gestliže kdo, tedy on bude s to řjditi lodičku cjrkwe české, bauřj morskau sem a tam zmjtanau. — Až bohdá budem mjti w zemi krále, budem také mjti wrchnjho pastýře — arcibiskupa.«

»A tjm bude nepochybně ten wáš wychwálený *Jan z Rokycan?*« tázal se Přech ausměšně.

»Ať mne ten neb onen!« začal se Beneš

dle obyčege swého zařjkati. »O tom arci nenj té neymenšj pochybnosti. Nač by byli pánowé o to tak silně stáli na sněmjch w Melnjce, Českém Brodě, Pelhřimowě, Praze a ginde? Wjm zagisté, že mladistwému králi Ladislawowi gen pod tau wýminkau koruna česká obětowána, aby mistra Jana Rokycanu měl a držel za arcibiskupa.«

Přech se rozhorlil. »A byť i Ladislaw, gsa djtě nerozumné, k té pošetilé žádosti byl přiwolil, co tomu řekne stolice papežská? Zdaliž newypsali berni po wšech kragjch na wýprawu poslů k otci swatému do Řjma o potwrzenj tohoto Rokycany? Co pořjdili? — Nic! Otce swatého nenj tagno, gaká různice u wjře panuge w zemi našj, a nenj slepý, aby nerozeznal wlka od pastýře.«

»Pro swatau krew Páně!« zwolal panoš, »kdybych nebyl člowěk mjrný a snášeliwý, to slowo by tě mohlo hrdlo státi, aniž by tě obhágily šediny twé!«

A starec pozdwihna ruku k hlawě řekl: »Nad tauto starau hlawau giž negednau snášel se meč — a neuškodil gj ani za wlas. Čeho mám *gá* se báti? Statků swěta tohoto nemám, aby mi ge protiwnjci mohli pobrati, — a nad šediwau lebkau tauto bdj wěčná prozřetelnost Božj! Zdaliž nenj psáno: Když se tyto wěci počnau djti, tehdáž wy pozdwihněte hlaw swých?«

»Snad nám tedy prorokugeš brzkau zká-

zu, gako Pán hřjšnému Israeli? My naopak daufáme, že toto králowstwj naše w brzce opět přigde k předešlé sláwě swé — gen co budeme mjti krále a arcibiskupa.«

»Králowstwj toto« prawil Přech wzdychage a hlawau wrtě, »klonj se k pádu a žádná ruka lidská, tjm méně ruka zlomyslného kacjře nezadržj ge. *Slawným* býwalo owšem před sto lety, dokud geště otec wlasti, *Karel* slawné paměti, seděl na trůnu, — a proč? Protože on sám, gsa nad giné nábožný, řádů křesťanských milowný, bdělý a sprawedliwý, nedal wzniknauti w zemi bludům; neboť sám znal se wýborně we článcjch wjry swaté i wučenj pjsma. Tudy panowal w zemi mjr a řád, uměnj kwetlo, mohowitost se zmáhala, a cizincowé hleděli s úžasem záwistiwým na Čechy a gich slawného krále. Tehdáž se šjřila z Čech oswěta do zemj okolnjch; nynj pak wládne tu mrákota hustá, a nenj kdoby gi rozptýlil.«

»A což giž po wšj naděgi?« wmjsil se do rozmluwy Jarohněw. »Což nemohau opět k nám se wrátit Karlowy časy?«

»Nikoli, synu!« odpowěděl Přech smutně; »tomu ty nerozumjš. Každá řjše má swé osudy; *naše* wystaupila za Karla na stupeň sláwy neywyššj, a co začal wládnauti nehodný syn geho, klesala wždy hlaub a hlaub; nynj pak giž chýlj se k hrobu swému.«

»S prorokem do lauže!« ozwal se hlas na

bljzku. »Gá mám také ducha wěštjho, a ten ze mne ginak mluwj, nežli z ust tohoto starce wrtohlawého.«

Wšickni rázem se ohljdli po neznámém řečnjku a před zrakoma gich obgewil se pán hradu, genž obcházege nádwořj a osobně přihljžege, zdali čeleď páně Giřjkowa wšjm dostatečně zaopatřena, u přjležitosti této rozmluwu gich z části wyslechl. Pozastawiw se u nich, řekl napolo žertem: »Chcete i mé proroctwj poslechnauti?« A když nikdo neosmělil se odpowědjti, mluwil pán hradu, rytjř Malowec dále: »Geště mnoho krwe bude prolito, mnoho nastane půtek, mnoho bogů a žárů; ale konečně z popele a rumu powstane wlast česká opět znowu wzkřjšená gako samolet, o němžto se bágj, že sestárnuw sám do ohně se uwrhne, aby z popele wyljtnul znowu zrozen w nowé, zotawené kráse. — Kdybyste byli latináři, doložil bych: *Haec fabula docet*...«

»Ai wždyť wjme,« wskočil mu Beneš do řeči, »že Milost waše dosáhla na wysokých školách Karlowých hodnost *baccalaurei formati*.«

»*Et rite quidem* — to gest řádně, bez úplatků a přjmluw, gako kterýkoli giný žák, genž w kukli a s mošnau chodjwage po wesnicjch, snášj mistrům do kollege kury a wegce.«

»A wšak Milost waše« odtušil Beneš, »zná mečem oháněti se tak dobře gako latinau!«

»Ano, gá odhodil na čas knihu, abych se

uchopil meče, ne wšak dřjwe, nežli když gsem *summo cum applausu* dal škole *vale*. *Theses*, které gsem w kollegi Reyčkowě zastáwal, gsau, gak mi řečeno, dosawád w žiwé paměti u wšech, gežto tehdáž přjtomni byli u weliké sjni, a udělaly we swětě učeném powyk snad málo menšj, než ona powěstná mistra Jana: *Utrum licet et expedit* ....«

»Bohpomozi!« prawil Beneš šeptem k společnjkům swým, »tenť nás, dá-li se do toho, swau latinau umořj, ačkoli kdybych gen chtěl, ničehož bych mu dlužen neostal.«

Ale rytjř Malowec měl wjce na péči, než aby byl chasu latinau mořil, a protož přetrhnuw rozmluwu a wykázaw hostům w rateyně mjsto k odpočinutj, odešel řka geště wýznamně ku Přechowi: »O twém *vaticinium* neboli wěštbě promluwjme zjtra šjře.«

Když byl odešel, prawil Beneš, odpjnage brněnj: »Dobrý to pán, z mjry hodný, gen že mu člowěk sprostý pro samau latinu nic nerozumj. Rodičowé geho měli ho k tomu, aby byl kněžem, a on gakožto syn dobrý neprotiwil se wůli gegich; leč w nastalé bauři husitské nebylo w zemi nikoho, kdo by žáky swětil; do Wlach, kdež ge swětili, nechtělo se gemu, a mimo to dostaly se statky duchownj nazwjce do rukau swětských bez naděge, žeby kdy mohly nawráceny býti: tedy wyměnil pan Jan Malowec, gak sám dj, meč za knihu. Ale na neštěstj uwázla

mu latina w hrdle, s kterauž teď lidi dle libosti swé nemilosrdně mořjwá. — Ale což? Tak se dělo i giným dobrým lidem; gá sám wjm o gednom, genž mage cestu k hodnostem duchownjm otewřenau, z učenj zběhnuw, pod praporec Marsůw se postawil; o tom wšak bylo by dlauho powjdati, a gest čas, abychom audům ztrmáceným popřáli odpočinutj.« — Zazjwnuw celým akkordem, wrhl sebau na slámu a brzy na to usnul, an zatjm Přech a Jarohněw modlitbu swau wečernj wykonáwali.

Howorný panoš giž dáwno chrápal, když oni geště na modlitbách trwali. Tjm wolněgi mohl starý Přech se swěřencem swým promluwiti, což také učinil. »Hodina se bljžj,« prawil wážně, »kdež nám sauzeno rozegjti se. — Ay zůstawugiť tebe straně odporné, poněwadž to wůle twá, sláwau swětskau nakwašená. Bůh můg swědek, že nerad tě necháwám u kacjřů těchto, a wšak tjm se těšjm, že to wůle Božj! Pán co činj, wše dobře činj. — Nedey wšak se swesti slowy gegich — nebudiž třtinau, wětrem se klátjcj, a gakož méně maudrý dokládám, budiž pamětliw slawných předků swých, genžto žiwoty swé nasadili pro obhágenj wjry samospasitelné. Neodchylug se od cest gegich! Wjm že budau tobě osidla klásti, a wšak wěz, že gen hlaupj ptáci sedagj na wěgičky. Snad giž zgitra se rozžehnáme, snad tebe neuwidjm wjce, neboť dnů mých gest giž na mále; nic-

méně daufám, že, ačkoli slaužiti budeš u *Moabitů*, zůstaneš předce wždy wěrným *rūži*, z kteréž wykwetlo tolik znamenitých rodů, gakož gest rod pánů Rožmberských, Hradeckých, Berků — a i rod twůg.«

Jarohněw ztiskl dědowi ruku na znamenj, že slowa geho slyšj a dle nich se zachowati slibuge; ale brzy na to přemohlo geg spanj, a starý Přech geště dlauho do noci kázal — hluchým ušjm. Snad by był kázal do gitra, kdyby přjroda i od něho nebyla požádala dlužnau daň.

Giž se swjtalo a pocestnj naši spali geště twrdě, an tu do rateyny wkročil pán hradu.

»Wzhůru, ginoši!« wolal na spjcj čeleď, a obrátiw se k Přechowi řekl: »*Vade in pace!* — to gest, odegdiž w pokogi! Můg wzácný host, pan Giřj Poděbradský, tebe zná, on wj, žes ze strany Menhartowy, *quem Deus corripiat*; ale lew nemstj se na brauku. Také Tábora kázal propustiti. — Kde gest?«

Ale o Táboru nechtěl nikdo wěděti. Buďže neopatrnostj strážců giž na cestě uprchl, aneb mezi čeledj přátely našel, kteřj gemu autěk usnadnili; zkrátka, newědělo se ani, komu pod opatrowánj dán był. Malowec se dále neptal. Zbrognoši wstáwali se slámy, gedni čistili zbraň, druzj hleděli ke konjm, a starý Přech nepoděkowaw se ani slowem, odebral se z hradu tak tiše, gakoby ho tu nikdy bylo nebýwalo.

Kapitola pátá.

Ticho na horách, ticho na lukách,
Temný gen šumot řeky chwěl;
Po nebi černé chmury se walj,
Blesky prorážegj oblohy lem;
Na zemi černé pluky se hemžj,
We strašném tichu klusagj sem.

J. E. Wocela Přemyslowci.

U Kutné Hory na Kačjně stahowalo se četné wogsko gednotnjků Poděbradských. Leželoť tu polem 9000 mužů bogowných, a wůdcem gich byl muž snad ze wšech neymladšj, *Giřj z Poděbrad a Kunštatu.* Ku konci měsjce srpna trhl Giřj s tjmto wybraným wogskem ku Praze a rozložil se u Běchowic a Počernic. Jan Malowec s některými ginými poslán ku pánům pražským se wzkázánjm, aby wogsku otewřeli brány, an táhne proti markraběti Mišenskému. Poslán-tě pak Malowec do Prahy hlawně proto, aby wyskaumaw, gak tam lid obecný o panu Giřjm smeyšlj, geg k straně geho nakloniti hleděl.

Nawrátiw se dal zpráwu o wykonaném poselstwj w řeči dlauhé, latinau hustě protkané, z kteréžto Giřj nuzně wyrozuměl, že konšelé hrubě gemu neweřjce, chtěgj se s njm dáti w do-

pisowánj, aby tjm času k obraně města zjskali; lid obecný wšak a řemesla že gsauce gemu nakloněna, přjchod geho radostně očekáwagj.

»Dobře, milý Malowče!« přetrhl mu řeč pan Giřj. »Mně a nám wšem zhnusilo se giž to nekonečné sněmowánj, rokowánj a dopisowánj; protož staň se co státi se má! Nechtj-li oni nám po dobrém otewřjti bran swých, zotwjráme si ge sami *mečem!* Než podruhé nad Prahau se rozednj, musj giž wšecka tři města býti w moci našj!«

»Dowol pane,« prawil Malowec uctiwě, »bych Milosti twé něco krátce připomenul. Dodán-li giž Pražanům list odpowědný? neboť nechwalno bylo by nám, bychom se měli Prahy zmocniti gako škůdcowé zemštj, a oni měli by pak rozhlašowati, že neměli péči na nás.«

»Uchoweyž Bůh!« zwolal Giřj kwapně. »Tys zběhlý w péře; napiš tedy list a pošli gim ho po komkoliw.«

»Ale co a gak mám psáti?« tázal se wáhawý Malowec.

»Piš krátce,« odpowěděl wůdce, »na formě nezáležj; gá gdu, bych dal zatraubit k pochodu.«

Hned na to hnulo se wogsko, a geště téhož dne položilo se u Wršowic před Prahau. List odpowědný, učeným Malowcem wyhotowený a podpisy neyčelněgšjch pánů korauhewnjch z wogska Giřjho opatřený, nakwap odeslán do Prahy.

Poněwadž ale brány městské za časů nepokogných giž před saumrakem zawjrány býwaly, nemohl *Beneš*, s poselstwjm pozdě wyslaný, nikoho wjce se dowolati, i upewnil tedy list na střelu a napnuw luk, poslal geg i se střelau přes hradby městské. Wykonaw poselstwj dle zdánj swého wýborně, nawrátil se s weselým zpěwem do táboru.

Hustá tma rozestřela černá křjdla swá nad kraginau, wše wůkol odpočjwalo giž w tuhém spanj; genom bogownjci Gi řjkowi stáli dosawád we zbrani, gsauce hotowi na prwnj rozkaz z mjsta se hnauti. Okolo půlnoci dáwali wůdcowé zticha rozkazy. Beze hřmotu a hluku, w neylepšjm pořádku bljžili se gednotliwj haufowé k hradbám pražským. Chwjlemi zůstáwali státi, pátragjce do dálky, zdali as Pražané wystawili stráže, gežtoby bljžjcj-se nebezpečenstwj pokřikem wyzradili; ale w Praze spalo wšecko tiše a bezpečně, gen někdy ozjwal se štěkot ostražitých psů w Podolj a podál hučely praudy Wltawiny.

»Ať mne bludičky pošlapau,« šeptal Beneš druhu swému Jarohněwowi, který giž nynj na wlastnjm koni wedle něho klusal. »Ať mne, gak prawjm, bludičky pošlapau, uzdá-li se pánům Pražanům we snách, že budau musit dnes tak časně z prachowých peřin wstáwati!«

»Ay,« odtušil tento, »nebudauť oni tak

zpozdilj, by po obdrženj listu odpowědného na staečný odpor nepomyslili.«

»Ano, gestliže list gen obdrželi! Snad gsem ti giž wyprawowal, že gsem gim ho zaslal způsobem kromobyčegným. Kdož wj, komu se dostal do rukau? — Zdwihl-li ho některý kregčj, wsadil bych se o newjm co, že ho rozstřjhal na mjry; neb tito nůžkowj hrdinowé gsau na kus papjru tak hladowj gako čert na duši. — Odpusť Pán Bůh hřjchy! Teď gsem skutečně zaklel, a to se mi giž celého čtwrt léta nepřihodilo!«

Jarohněw to zamluwil: »Mnoho-li as wogska může Praha postawiti proti nám?«

»Ha ha ha,« zasmál se Beneš srdečně. »Wogska, prawjš? O wogsku nemůže býti ani řeči. Ge tam snad něco čeledi starého purkrabjho Menharta z Hradce, několik drábů pana Hanuše z Kolowrat, a to ge wšecko!«

»A lid branný Pražanů?«

»Přidá se k nám, gen co zdě slezeme. To rytjř Malowec giž s nimi wygednal, a protož nenj se co těšiti na hodný kus práce.«

Jarohněw se zarmautil. On očekáwal že se potká s nepřátely w poli, snad s Mišenskými, proti nimž by rád byl dal na gewo důkaz udatnosti swé; we wálce Mišenské obmýšlel pozornost wůdcowu na sebe obrátiti, gméno slawné sobě zjskati a ostruhy rytjrské wyslaužiti; — mjsto toho wšeho musel nynj k zármutku

swému slyšeti, že má tasiti meč na kragany swé, a což ho neywjce trápilo, snad i na lidi páně Menhartowy, mezi kterými wyrostl, ba snad na něg samého, gegž dobrodincem swým nazjwati uwykl. Citowé odpornj zmáhali se w něm, když starožitné zdě wyšehradské w šerém swětle nočnjm pogewily se zraku geho. Tu strměl do wýše ten kamenný welikán, kolébka knjžat a králů českých se swými baštami, wěžemi, paláci, chrámy, opěwaný w pjsnjch co swaté palladium wlasti.

Gezdectwo slezlo s konj a haufowé pěšj rozdělili se na dwj. Gedněm rozkázáno hnáti autokem k *Wyšehradu*, an druzj *Karlow* na Nowém městě měli obsaditi. — Giž prolámán welký kus zdi městské, giž i mnoho žebřjků snešeno a postaweno — — diw! geště ani gediného bogownjka nebylo spatřiti na zděch! Tiše wstupowali autočnjci po řebřjkách na hradby, a nebylo tu nikoho, kdoby kroky gich byl stawil. Tak nepečliwj byli Pražané! Wšecko ticho, gakoby celé město pohřjženo w smrtelné spanj.

Konečně předce wolal geden ospalý strážnjk dolů: »Kdo gest?« A ten co lezl po žebřjce, odpowěděl směle: »Gá gsem!« Leč odpowěd tato nezdála se býti strážnjkowi dostatečnau, an ho w brzce bylo slyšet podruhé wolati: »Čj gsi?« — »Swogi gsme!« ozwalo se na to několik hlasů nagednau, a w tom také zatrau-

bili bogownjci Giřjkowi wesele na hradbě, na znamenj, že se gim poštěstilo hradeb se zmocniti.

»*Victoria!*« zwolal rytjř Malowec zdola. »*Audaces fortuna juvat!* Teď honem průlomem za nimi! — U sw. Štěpána giž klinkagj na zwony! Toť pozdě, braši Pražané, pozdě! Měli gste dřjwe šturmowati!«

W tom také z dáli od Karlowa slyšán křik wjtězný.

»Na koně!« welel nynj pan Giřj. »Brána wyšehradská pokořila se giž před námi.« A gako střela letěl w před a gezdcowé geho za njm na perutjch wětru. Wyšehrad obsazen; dál a dále walil se do Prahy pluk za plukem. Giž i řinkotem spadl most přes potok Botjč wedaucj a na silných řetězjch wisjcj, an ruka obrowská gednjm rázem přerazila skobu geho železnau. I chrupal pod tjžj konj a wozů, na překot přes něg letjcjch. Darmo wolal Giřj hlasem silným, napomjnage zadnjch k pořádku. Nic platno! Gako by to šlo k plesu neyweselegšjmu, přegjžděli se gezdcowé. Ze wšech stran woláno umluwené heslo: »Kunštat — Kunštat!« a Pražané pádili gako zplašenj před oděnci Giřjkowými we zmatku směšném, an zatjm ginj, gemu náchylnj, běžjce wogsku wstřjc, radostj wyhazowali čepice wzhůru a wjtali do měst pana Giřjho, co dáwno očekáwaného oswoboditele swého.

Giž i s ostatnjch wěžj rozléhalo se zwoněnj; nebylo to wšak auzkostné o pomoc klinkánj w gednu stranu, nýbrž sławný swátečnj sauzwuk wšech zwonů ke cti nowého pána. Weškera Praha přigala Giřjho s radostj netagenau, tak že i rytjř Malowec, geda w průwodu geho, zárowen s obywateli pokřikugjcjmi pozdwihna hlasu swého, zazpjwal sławně: »*Benedictus qui venit* ....«

»Zmjrněte ples swůg!« hlásal Giřj wogjnům s wysokého koně: »Nikdo neubližug měšťanům, nikdo neopowažug se wztáhnauti ruce na gegich statky. Kdo by wzal, co by stálo za bjlý groš, toho dám powěsiti na makowici wěže této.« Ukazowalť prstem na wěž radnice nowoměstské, ku kteréž práwě dogjžděli.

A nakloniw se k Benešowi, podle něho gedaucjmu, pošeptal mu něco do ucha. Ten ukloniw se na znamenj že hotow gest, rozkaz wyplniti, odegel stranau, aby wybral sobě několik druhůw odwážliwých na pomoc. Mezi těmi byl také Jarohněw. »Za mnau, hoši!« wolal, oštjpem do kola šwihage. Haufec geho dal se postrannj ulicj.

Před domem, nad njmžto w slabém switu zoře gitřnj leskla se weliká, střjbrná hwězda, stanuli. Beneš skočiw s koně, wrazil dřewcem do wrat: »Hoši,« prawil, »toť dům purkmistrůw, gehož mám žiwého odewzdati do rukau páně.

Deytež mládenci tomuto (ukazowal na Jarohněwa) podržeti koně a pogďte za mnau!«

A řka to hodil Jarohněwowi uzdu do ruky. Přjkladu geho následowali ostatnj, tak že nowáček za okamžik měl patero řemenů w ruce, sedě na koni wenku, před domem, an zatjm druhowé geho uwnitř ohledáwali komnaty a sjně.

Po něgaké chwjli wrátil se Beneš s dlauhým obljčegem. »Hrom a peklo!« zwolal mimo swůg obyčeg. »Klec ge prázdná — pták uljtnul! — Gak mne as pan Giřj s tauto zpráwau přiwjtá?«

Když odgjžděl s družinau swau, postawil se mu náhle do cesty muž wyzáblý, zrzawý a krhawý, sahage po udidle. Beneš ho musil znáti, neboť spatřiw geg, newrle zkřikl: »Stranau, *Klamperno,* nechceš-li na noze mjti o gedno kuřj oko wjce!«

»Ay, pane Beneši!« usmál se muž tento způsobem protiwným; »byste wěděl, co wám zgewiti mohu a mjnjm, nechal byste těch aušťipků pro sebe!«

»Hoho?« prawil panoš — »tedy wen s tjm! Gak widjš, mám na pilno a nenj mi ani po chuti ani po chwjli, smlauwati se s tebau na weřegné ulici.«

Ryšawý se usmál geště protiwněgi. »Panu Benešowi narostl hřebjnek o dobrý caul wýše od té doby, co gsme sobě naposledy we Šmer-

howě w pjwě staroměstském na bratrstwo připjgeli.«

Pohněwaný Beneš zakabonil se co kohaut rozdrážděný; chtěge wšak po dobrém sprostiti se muže, na gehožto bližšj známost nikoli s chlaubau nemohl se odwolati, potrhl násilně a hněwiwě uzdau koně swého; ale obratný Klamperna měl giž, nežli se panoš tomu nadál, gednu nohu we třmeně a narownaw se tak, že ústa geho dosahowaly k ušjm Benešowým, zašeptal: »Gá wjm, kde se skrýwá onen, na němž panu Kunštatu wjce záležj, než na mizerném purkmistru Pešjkowi od střjbrné hwězdy. Gá wjm o neywyššjm purkrabjm *Menhartowi*!«

Zasmušené čelo Benešowo se při poslednjch slowech Klampernowých wygasnilo. Pohleděw na ryšawého mnohem wljdněgi než prwé, řekl krátce: »Rozumjmť. Oči twé mluwj: Co mi chcete dáti a gá wám ho zradjm? — Uhodl-li gsem?«

»Ani kuře darmo nehrabe!« odpowěděl tázaný, slowy pokorně, očma drze.

»Nu, toť božj prawda!« odtušil panoš pánowitě. Odměna zaslaužená tě nemine. Za to ti ručjm gá. — Či mi newěřjš?« prawil prchle, stáhnuw obočj k pohledu hněwiwému.

»O, gakžbych směl pochybowati? Nikoli! Geďte s Bohem. Hned w druhém domě za rohem naleznete, koho hledáte. Před půl hodinau widěl gsem geg w plášti zaobaleného wgjti tam

s panj gakausi mladau, záwogem pečliwě zakrytau.«

»Dost!« ukončil rozmluwu panoš a spěchal s haufcem swým na wykázané mjsto.

Jarohněw wyrozuměl z rozmluwy, že se tu gedná o zatknutj pana Menharta, dobrodince geho, a tudjž přidružil se bljže k wůdci roty Benešowi, aby, ginák-li bylze nebylo, geg aspoň k mjrnosti a šetrnému s wězněm nakládánj naklonil.

Stanuwše před domem neauhledným, spěchali po schodech nahoru. Hřmotem kroků a břinkotem ostruh gegich poděšeni uzamykali se obywatelé domu do komnat; genom djwka gedna w šatech sprostých wyběhla gim wstřjc, bledá, polekaná, w kteréžto Jarohněw nawzdor přewlečenj poznal slečnu *Bertu*, dceru téhož pana Menharta, po kterém se sljdilo. Krásné gegj wlasy rozpuštěné z petlic hedbáwných wlály po šjgi bělostné a ramenách skwělých co alabastr; tmawé oči hořely zápalem zimničnjm. Byloť znamenati, že násilj sobě činj, aby se pokognau zdála, což se gj na přetwářku neuwyklé owšem špatně dařilo. S třesawým hlasem tázala se přjchozjch po přjčině náwštěwy.

Beneš nebyl surowý a hezké djwky powždy působjwaly naň gakýmsi kauzelným dogemem, kterémuž, čiň co čiň, odolati nemohl. Posmeknuw birýt uklonil se dworně, řka: »S wámi, slečno spanilá, nic nemám činiti; ačkoli bych, Bůh mne pomilug! sobě přál, abych hodně

dlauho směl bawiti se w přjtomnosti wašj; ale my gsme tu — abych bez okolků powěděl, proto, abychom pana Menharta z Hradce, genž býwal purkrabjm pražským, dostawili před pana Giřjho z Poděbrad, genž od nynčka sluge zpráwcem a pánem králowstwj českého — anebo gjm aspoň co newidět slauti bude.«

Lehaunký ruměnec přeběhl twáře slečniny, anať se wyzrazenau widěla; ale sebrawši wšecku odhodlanost uražené panny, otázala se důstogně: »Co prowinil otec můg, že geg stjháte gako něgakého zločince?«

»To, slečno spanilá, newjm, aniž mi na tom záležj, bych se po wině geho doptáwal. Dowoltež abych wykonal, co mi nařjzeno.«

Jarohněw nemoha déle djwati se na auzkost Berty, družky mladosti swé, wystaupil nynj kwapně ze zástupu, řka: »Wjš-li pak ale, Beneši, gistotně, že nepřekračugeš meze rozkazu sobě daného?«

Beneš přeměřiw ostrým okem mladjka smělého, zamumlal mezi zubami: »Ať mne ten neb onen — ! (ostatnj zpolknul). Před krásnau pletj beztoho zakljti neslušno! — Eyhle nowáčka! Kdo medle tázal se tebe na mjněnj twé?«

Slečna uslyšewši hlas powědomý, zarazila se. Neykrásněgšj barwa nachowá obljtla co růžowý obláček ubledlé ljce gegj. »Jarohněwe!« wyskočilo gj z třesaucjch se ust.

»Berto!« zwolal mládec, opogen radostj, že ho slečna po hlase poznala a oslowila.

W dobách rozhodných zapomjnáwá člowěk na pauta slušnosti; gediný cit opanuge celau duši, swět okolnj zmizj před očima w pauhé nic. Tak dělo se i slečně Bertě. S neobyčegnau žiwostj pogala Jarohněwa za ruku: »Cjtil-lis kdy přátelstwj ke mně —« a gako by se byla slowa toho ulekla, i hned oprawila: »přátelstwj nebo wděčnost k rodině našj — spasiž, spasiž otce mého!«

»Ge otec wáš skutečně w něgakém nebezpečenstwj?« tázal se ginoch — »a w gakém? — Bogjte-li se o žiwot geho, wězte, že cesta k němu wede gen přes mrtwolu mau!«

»Což newidjš,« lkala Berta rukama lomjc, »že přišli gako lačnj krkawci, aby padli na tělo geho? O spasiž geg!«

»Nezdržugte nás, slečno!« wskočil do řeči Beneš. »Co se tak bogjte o otce swého, gako bychom geg odtud přjmo na poprawiště odwáděli? Pan Giřj chce mu několik otázek stran některých mně neznámých wěcj předložiti — a to ge wšecko! Protož powězte raděgi, kde se skrýwá, bychom wám uspořili nemilý pohled na rozbité dwéře a giné s násiljm spogené ohawnosti.«

Berta stála u prostřed wogjnů nerozhodnuta, neschopna gaké odpowědi, třesauc se co osika na celém těle; w tom otewřely se dwéře

postrannj a starec wážný we prostém oděwu selském obgewil se na prahu.

»Otče, drahý otče!« zwolala slečna letjc mu w náručj.

Bogownjci chystali se ge od sebe odtrhnauti; ale Jarohněw s twářj plamennau a mečem wytaseným rychle postawil se před ně co angel strážný, wolage odhodlaně: »Zpátky, komu žiwot milý!«

S úžasem hleděli naň bogownjci; ale Beneš welel prudce: »Odhoďte toho blázniwého chlapce stranau!« To wšak nebylo tak lehké, an mládec oprawdu co lew se bráně giž dwa z druhů naň dotjragjcjch těžce poranil.

»Ať mi klobauk ošediwj!« zwolal Beneš we zlosti. »Giž widjm, že budu musit hochu tomu nerozumnému hlawu mečem otewřjti, aby mu trochu swětla do nj padlo, ačkoli mi té mladé krwe upřjmně ljto!« A řka to počal zároweň s ostatnjmi na Jarohněwa dorážeti.

Snad by se byla nynj ztrhla krwawá šrůtka, kdyby starý pan Menhart, wida že wšeliký odpor gest marný, pozdwižené rámě Jarohněwowo pozadu byl nezachytil. »Ustaň!« welel truchliwě; »čemu krew marně proljwati? O bys raděgi nikdy byl se neuchýlil od strany sprawedliwé, než aby nynj chtěl sobě zahráti na obrance našeho!« A pokročiw w před, řekl hrdě: »Weďtež mne, kam wám rozkázáno!«

»Nu ať mne sám rarach!« řekl Beneš, mna

sobě se zwláštnj spokogenostj ruce. »To ge předce gedenkráte rozumné slowo! — Co se mne samého týče, gáť Milost waši měl od gakžiwa za maudrého a prozřetelného pána, a že gjm skutečně gste, nynj gste oswědčil. Pročež libo-li Milosti wašj, shoditi se sebe ty selské cáry, milerádi geště něgakau chwjlku prodljme, abyste w oděwu slušněgšjm mohl wstaupiti před pana Giřjho.«

Ale starý pán zawrtěl hlawau: »Nechciť tagiti, že gsem měl úmysl w tomto oděwu prchnauti z Prahy před násiljm geho, gakož to učinili přátelé mogi: Hanuš z Kolowrat, Pešjk z Kunwaldu i ginj.«

»Gak wašj Milosti libo!« odpowěděl Beneš se zdwořilau poklonau.

Berta plačjc držela otce swého okolo krku a widauc nezwratný úmysl geko, hodila rychle na sebe pláštjk, aby doprowodiwši geg, zdjlela s njm los geho.

Darmo odporowal Menhart slowy laskawými: »Cesta má snad wede přjmo do wězenj. Autlé audy twé, nehodám podobným nezwyklé, musily by za kratičký čas mdlobě podlehnauti, a protož gako otec tebe žádám, ano weljm, upusť od neplatného dětinského předsewzetj swého!«

»Nikoli, nikoli!« zwolala Berta w auzkosti. »Gá musjm zwěděti, co s tebau, otče můg, obmýšlegj!«

»Nebog se o mne!« odtušil Menhart gemně a pewně; ale Berta stála na swém: »Co staré audy twé snesau, i gá, gsauc mladá, snadně podstaupjm.«

Bolestně pohlédl starý pán na dceru wěrnau a ztisknuw gj wděčně ruku, následowal wogjny, genž gatého s přjslušnau uctiwostj odwáděli na radnici staroměstskau, kdež mladý wjtěz Giřj Poděbradský, sedě na stolici purkmistrowě, co pán neobmezený sobě počjnal.

Skljčeni stáli před njm konšelé měst pražských, s hlawami odkrytými, hůlky střjbrné we chwěgjcjch-se rukau.

»Odložte znamenj auřadu swého!« welel Giřj konšelům poděšeným; »neboť gste byli nalezeni nehodnými, hledagjce toliko zisk wlastnj a neohljžegjce se nic na blaho obce a cjrkwe. Nohama šlapali gste zřjzenj sněmownj, ano i swaté wýsady králowstwj tohoto, kompaktáta Basilegská, krwj Čechů wydobytá, lehkowážně rušiti neostýchali gste se.«

Ustrašenj auřednjci položili hůlky swé střjbrné a pečeť městskau na stůl, a Giřj přigaw ge podělowal gimi některé z přjtomných, gemu náchylných měšťanů.

S hlukem a hřmotem uweden nynj do sjně starý Menhart a sličná dcera geho. Giřj powstaw, šel gim na dwa kroky wstřjc.

»Widjš před sebau wězně,« počal starý rytjř mluwiti wážně; »daufám wšak od welko-

myslnosti twé, že pamětliw gsa urozenj mého, newydáš mne w posměch a pohaněnj luze obecné.«

»To nebyl nikdy aumysl můg,« odpowěděl Giřj mjrně a zdwořile; »a kdybysi nebyl dal na gewo, že se mne stranjš a z Prahy prchnauti obmeyšljš, byl bych tě zagisté ušetřil wýgewem tjmto; ale giž i ten oděw twůg, to nehodné přewlečenj swědčj důstatečně, žes chtěl uklauznauti, aby nemusil se zodpowjdati z gednánj swého.«

»Rod můg« odpowěděl Menhart wážně, »neměl nikdy přjčiny straniti se saudu panského. Máš-li co proti mně, nechť nás rozsaudj nám rownj, gak to ode dáwna býwalo w zemi této.«

»Bůh mi swědkem!« zwolal Giřj, »že giného nežádám; leč kdo mi stogj za to, že se w určitý den dostawjš na sněm? — Protož dowol, abych ti do té doby wykázal obydlj na zámku swém w Poděbradech, kdežto wše připraweno, abys nigakého pohodlj nepohřešil. — Na den sw. Šimoniše a Jůdy ustanowen sněm walný wšech stawů králowstwj českého, a w týž den opět se uwidjme.«

S těmi slowy chtěl Giřj od Menharta se odwrátit; ale slečna Berta, prodrawši se zástupem, uwrhla se gemu k nohaum: »Milost otci mému, milost! aneb aspoň dowolte, bych směla s njm do wězenj gjti!«

Hněwiwě pohlednul na ni Menhart. »Může

tak se snjžiti dcera má, že neostýchá se ležeti u nohau hrdého ctižádostiwého dobrodruha, aby žebrala o milost gako ku pranýři odsauzená hřjšnice ?«

Ale než dořekl trpká slowa ta, giž Giřj pozdwihna slečnu prawil se zdwořilostj muže, s pletj krásnau častěgi obcowawšjho: »Zapuďtež, prosjm slečno, tu truchliwau myšlénku, gakoby otci wašemu o hrdlo se hrálo! Nikoliw! — Gak rádbych splnil i tu neymenšj žádost waši! — ale nutná potřeba káže...«

Pro pohnutj nemohl mluwiti dále. Pokynutj ruky dalo strážem znamenj, aby Menharta odstranili, a než se slečna Berta zpamatowala z okamžité mdloby, giž obgednaný wůz čtwerospřežnj odwážel otce gegjho do wězenj na Poděbrady.

»Tedy ani toho mi nedopřáli, abych se rozžehnala s otcem mým!« lkala Berta bolestně, když wůz odgjžděgjcj po dlážděnj hrašiti zaslechla. »Utěchu poslednjho požehnánj twrdě mně odepřeli! — Ach, kam nynj se obrátjm ?«

»Wůz giný« prawil Giřj, »stogj k službám wašim, genžto wás ku bratru Oldřichowi na Hradec odweze. Zde w Praze gde wšecko geště různo. Ač pak daufám, že wkrátce wšecko zase do kolegj se nawrátj a řád i mjr opět panowati bude w městě, předce nemohu *nynj* za to státi, aby se wám od newázané chatry městské něco nepřjgemného nepřihodilo.«

»Pane!« oznamowal Zdeněk Konopištský, wraziw kwapně do sjně; »láge pražská obořiwši se na židowské město řádj tam hůře nežli nepřjtel zgewný, wybjgj domy i kotce a wláčj z nich potomky Abrahamowy za fausy, aby powěděli, kde skrýwagj poklady swé. Ba někteřj prawj, že zběř ta k rozmnoženj zmatku čtwrt židowskau na dwau mjstech zapálila.«

Giřj zahořel hněwem. »Ta bjdná, hladowá luzowina! Žeť pak w Praze nic weselého, nic smutného státi se nesmj, aby se ta bezuzdá čeládka při tom neobořila na ubohé židy a gim za gednu hodinu násilně newydrala, co oni na nj po mnoho let pracně wyšidili!« — A zabraw se do myšlének, pokračowal gako pro sebe w řeči: »Gakž asi nepřátelé naši přjhodu tuto nám na potupu s radostj rozhlašowati budau po weškerém králowstwj! — A wšak to zlé musj se záhy a náhle přetrhnauti, nemá-li čest naše před swětem ugmu trpěti.« Obrátiw se ku Zdeňkowi prawil rychle: »Tobě, přjteli milý, swěřugi auřad po Menhartowi uprázdněný, ty gsi od nynčka neywyššjm purkrabjm pražským, a než nowého heytmana městského ustanowjme, přigmiž prozatjm i auřad ten na sebe, a rozplaš mi tu zdiwočilau chatru — a slyš: bude-li třeba přjsnosti, neškodj nic, když gich několik s hlawami krwawými pošleš do pelechu gegich, na *Františck*.«

Zdeněk ze Sternberka poděkowaw se krátce,

spěchal wykonati rozkaz, a Giřj přikročiw k slečně, prawil hlasem mjrněgšjm: »Slyšela gste na wlastnj uši, kterak toliko s neywětšj přjsnostj lze nám lid rozhýřený na uzdě udržeti, a pročež daufám, že nebudete zpěčowati se déle přigmaut ochranu, kterauž wám podáwám. — Rádbych wás seznámil s rodinau mau, ač byla-li by w tom wůle waše; ale choť má prodljwá dosawáde na Poděbradech. Onať nerada slyšj hluk wálky a lomoz zbraně; pohrdagjc oslawau swěta, žige toliko pro autlé djtky, gimiž Bůh manželstwj naše požehnati ráčil.«

• An Giřj takto mluwil, neweděla Berta co odpowědjti a gak se k mladému wjtězi chowati má. Podle wšeho, co o něm na Hradci byla slýchala, představowala geg sobě co muže hrdého, wlády nad mjru žádostiwého, genžby rád wšecky pod sebe do prachu sešlapal, aby gen soběckých záměrů swých dostihl, ano praweno tam také, že tjm obcházj, aby se na stolec králowský wyšinul; — a nynj widěla před sebau muže, genž se k nj wljdně ano i přátelsky měl a gemužto na očjch četla, gak násilně boguge s hnutjm wnitřnjm, když potřeba přjsným býti welj. I rozlaučila se s njm bez záštj, podrobiwši se losu swému. Wždyť i bratru swému Oldřichowi měla truchliwau zpráwu dáti, co se s otcem stalo. Když se ubjrala ze sjně zástupem uctiwě gj z cesty ustupugjcjm, prodlelo oko gegj wýznamně na Jarohněwowi, genž tu smuten

*

stál nad nezdařenjm úkonu swého. I zdálo se mu, že ruka gegj w odchodu dotkla se lehce ruky geho, gako by mu »s Bohem« dáti chtěla; a oheň neznámý, gemný rozlil se po wšech žilách geho. Nynj teprw wygasnilo se mu w duši, nynj wěděl, že Berta gest krásná co růže garnj, dobrá gako angel, čistá a wěrná co obloha nebes, a co wšeho toho bylo korunau — že gemu gesti nakloněna. An geště duch geho w těchto blahých citech se nořil, uchopil ho Beneš za ruku a postawiw se s njm před pana Giřjho, dáwal zpráwu, co se při zagmutj Menhartowu událo: kterak Jarohněw na powzbuzenj slečny Berty opowážil se hágiti starého pana Menharta, při čemž i dwa z bogownjků w půtce nesmyslné těžce poranil.

Pan Giřj wyslechnuw zpráwu pokogně, řekl s lehkým úsměchem: »Skoro bych uhodl, na čem se ta newčasná zpaura mladjkowa zakládá. On byl tušjm wychowán na Hradci?«

»Ano, milostiwý pane,« odpowěděl panoš Beneš pokorně; »a kdyby nebylo prowiněnj geho tak welké, sám bych rád zaň dobré slowo wložil. Gestiť ginoch ginak dobrý i udatný; neboť dnes nám ukázal, že se ani šesti chlapů nebogj.«

»Tak-li tomu, můg milý,« odbýwal ho Giřj žertem, »dáme mu přjležitost, aby mohl udatnost swau ne proti nám, alebrž proti hogným nepřátelům našim skutky platnými dokázati.

Na nepřáteljch wěru nemáme nedostatku. Geštěť nepokárán markrabě Mišenský, proti kterému gsme wlastně pole sebrali. Tedy třeba w Mišni nechať se mu krew horká wykauřj, a nawrátj-li se bohdá, mám za to, že zkušenost ledowá ochladj mu krew a zapudj z mysli předměty blauzniwé obraznosti.« A řka to, pokynul rukau k odchodu.

»Na mau milau wěru!« řekl Beneš pro sebe, »to ge štěstj z pekla!« a nachýliw se k Jarohněwowi, gako we snách tady stogjcjmu, šeptal dowěrně: »Ať mne gehně trkne, neočekáwal-li gsem, že tě aspoň na několik neděl zawřjti dá do některé wěže, kterýchž tu w Praze nazbyt — a hle, on tě toliko na čas wyobcowal z Čech a to čestně, a to na krátce; neboť dlauho-li může trwati ta tak nazwaná wálka s markrabjm Mišenským? — Několik neděl neb měsjců a nic wjce! Protož sláwa Giřjmu Poděbradskému, sláwa wěčně!« A odlehčiw sobě způsobem tjmto, wlekl Jarohněwa zmámeného ze sjně.

Kapitola šestá.

Gest wášeň zlá, gest kletbau ztjžený
Cit, gjmžto pod nebem wše trápj se a sžjrá,
Gjm lidský se rozum kalj omráčený,
I němé twáři krew gjm záhubně se zwjrá;—
Od padlých angelůw nám w odkaz wášeň ta
Se dostala, a gméno gegj — *msta.*

Z Anthologie ruské F. L. Čelakowského.

Dřjwe geště než Berta do Gindřichowa Hradce přigela, donešena giž tam p. Oldřichowi zpráwa o dobytj Prahy, a sice Pawlem, purkmistrem nowoměstským, genž powědom gsa sobě mnohého bezpráwj proti gednotě Poděbradské zpáchaného, při nastalé proměně w Praze se neobmeškal, nýbrž obgednaw záhy koně, sotwa že oděnci Giřjkowi zatraubili na zděch, z města auprkem ugel. Slowy mnohými a přepiatými gal se ljčiti ukrutenstwj Giřjho a bezprawé gednánj geho; že prý gim, Pražanům, ani řádně neodpowěděw, gako lotr a wrah zrádně wrazil do města pokogného. — Ostatek té strašliwé zpráwy doplnila Berta, genž doprowázena bywši oděnci Giřjkowými až na hranice panstwj Hradeckého, práwě s wozu byla slezla. Bledá, prostowlasá, ulekaná wrhla se mlčky bratrowi w náručj.

»Pro žiwý Bůh! co se stalo? Tys bez sebe! — kdes nechala otce?« dorážel na ni Oldřich otázkami kwapnými.

»Ach we wazbě!« bylo gediné, genžto se wydralo ze sewřených prsau Bertiných.

»Sprawedliwý saude Božj!« zwolal Oldřich Hradecký, zprásknuw rukama: »Snad se neopowážil ten ctižádostiwý padauch wztáhnauti rukau swých na otce mého? Bylťby to čin nad mjru drzý a opowážliwý, genž by pogednau učinil konec celému geho dwau- neb třjdennjmu panowánj!«

»Otec náš« prawila slečna, sebrawši sjlu, »odwezen na Poděbrady, kdežto wězněm má zůstati až ku sněmu přjštjmu; pak se chce Giřj z Kunštatu sauditi s njm před lawicemi panskými— «

»Aby ho přátelé a gednotnjci Giřjkowi odsaudili? — Při sám Bůh, to se nestane, státi nesmj! Wzdala-li se gemu Praha, nazwaná *caput regni,* geště tu dosti w Čechách pánů, rytjřů a měst, genžto se nepodrobj wůli toho dobrodruha, byť i při něm byla weškerá chatra, kořisti a lupu chtiwá. Deytež té žjžniwé chatře pjti — pjti třeba z kalicha, — deyte gj w šanc zbožj panská a kněžská, a bude každému, buď kdo buď, z plného hrdla zpjwati slawné Hosianna! — Gá gi znám, tu luzu měniwau!«

»Račtež milostiwě odpustit, že řeč wašj Milosti přetrhugi,« ozwal se býwalý purkmistr

Pawel, ruce pitworně mna. »Ten lid tak dobře neznáte gako gá. Gá býwal, bez chlauby řečeno, purkmistrem, gá wjm co to ge swolati obec, tu hydru stohlawau! Mluwte gim o blahu obce, co by gj bylo prospěšného, — a oni proti tomu počnau wykládati mjněnj *swoge*, až některý ramenatý řeznjk neb kowář pozdwihna hlasu zwolá: »Podeyte nám pak sem toho žwawého purkmistra!« A towaryši geho zasměgj se ryčně a zahřměgj z wysmolených hrdel po mistru swém: »Sem s njm! Podeyte nám ho!« — Wěru, kdo byl kdy při podobném bauřliwém wýgewu, naučil se hleděti smrti w obličeg!«

»A Giřj gest té řemeslnické chatry králem?« promluwil na to Oldřich Hradecký opowržliwě. »Toho štěstj mu nezáwidjm. Ta lotrowina se gedenkráte i na geho hlawu shrne co geštěr hladowý, genž nemage z čeho tráwiti, sobě rowných sžjrá.«

»Bratře,« přegala řeč Berta, »neklam se! Moc geho gesti welká. Gá widěla při něm pány, gichžto gména gsau ozdoba wlasti, a ti wšickni, stařj mladj přigjmali rozkazy od něho. On sám pak gesti wljdný, wážný, powažliwý, ano chceš-li, i uctiwý. On se k otci našemu i ke mně nade wšecko očekáwánj wljdně chowal: mne pak dal we wšj počestnosti až sem doprowoditi.«

»Ha ha ha!« zasmál se Oldřich diwoce.

»Snad se ti geho hladká twář zaljbila, že kata otce swého zastáwáš?«

Berta uražena řečj tauto umlkla, a Oldřich mluwil w rozpalu dále: »O že mocný Rožmberk práwě w tom okamženj musj býti poselstwjm we Wjdni, aby na tom newšjmawém, zištném Fridrichowi wyprošowal nám krále! Byť ne geho rámě, aspoň penjze, poklady geho mohly nám nynj pomoci! — Tu hanbu gá z rodu mého setřjti musjm, stůg co stůg!«

»Račte dowolit, abych směl promluwiti,« wmjsil se opět do řeči purkmistr Pawel. »W nynègšj době a gak ty wěci stogj — dle mého zdánj — platj wjce gediný meč nežli sto pražských ğrošů. Luza gest roznjcena, wše co welebj kalich přidrželo se Giřjho, a *kalich* gest gim nad penjze. Gá ge znám!« doložil usměwawě.

»Gá ale prawjm,« zwolal Oldřich očima kaulege, »že neustanu, dokud se nepomstjm. Wšem knjžatům křesťanským budu psáti o Giřjkowě zradě, králi Fridrichowi, knjžatům saským, markraběti mišenskému, papeži, kardinálům — wšem, wšem! — Poslednj krůpěg krwe wycedjm z každé gednotliwé žjly, gen abych onoho zpupného Giřjho spatřil snjženého, w prach a bláto zašlapaného!«

»Račte dowolit,« prawil opět Pawel, »abych směl také něco do toho řjci. K čemu dowoláwati se prosbami marnými wyššjch, když to

mohau také zprawiti nižšj? — *Superos si flectere nequeo, Acheronta movebo,* prawj gistý básnjk pohanský, na gehožto gméno giž se nepamatugi, neboť se mi latina giž dáwno z hlawy wykauřila. — Negsau-liž mužowé w zemi, genžto rychlegšj pomoc dáti mohau nežli wzdálenj a nadto wšeligak skljčenj Sasowé, Rakušané, ba než sám Řjm? — Co řjkáte o Koldowi Náchodském? neb o knězi Bedřichowi?«

»S laupežnjky zemskými měl bych se spogiti?« zhrozil se Oldřich.

»Ay, kdož pak mluwj o laupežnjcjch? Račte pak dowoliti! — Jan Kolda ze Žampachu na Náchodě gest tak dobře pánem českým, gako pan Giřj z Kunštatu, a gestliže i někdy kramářům slezkým aneb rakauským wozatagům nákladu ulehčil — nu proto nepřestal býti pánem na Náchodě, tak dobře, gako kněz Bedřich na Koljně.«

»A oba giž dáwno zaslaužili šibenici — zwláště onen Bedřich! Nenj-liž to *ten samý* Bedřich, co druhdy slaužjwal mši we wogště Táborském?«

»Ano, slaužjwal mši a nosjwal pleš, dokud mu hlawa nowými wlasy nezarostla; pak ale zahodiw kwadrát, pokryl hlawu železnau přilbicj a mjsto kropáče wzal do ruky meč a wéwodil bratřjm Táborům, až si několik hradů wywéwodil, a muž ten — dowoltež, abych směl promluwit — může wašj Milosti welice prospěti, dá-li se straně našj zjskati.«

»A byť bych u zgewných wrahů země o pomoc měl žebrati,« zwolal Oldřich Hradecký, zaťaw pěstě — »toho nenáwiděného Giřjho zkaziti a otce mého wyswoboditi musjm!«

Z wýklenku gednoho okna bylo slyšeti hluboké wzdychnutj. Ohljdnuw se Oldřich po hlase, spatřil starého Přecha seděti u okna na njzké stoličce, an s rukama sepiatýma růženec odřjkáwal.

»Také-liž i tebe, starče, ta zpráwa ukrutná wyburcowala z tiché modlitby — čili se bogjš spolku s Tábory, o kterých se muž tento (ukázal na Pawla) zmjnil?«

»Gá se nikoho nebogjm,« odpowěděl stařec hlasitě, »leda toho, genž obcházj gako lew řwaucj, hledage koho by sežral. — Wy mluwjte o pomstě — kohož chcete pomstiti? — Sebe! Pomstěte Hospodina, gehožto swaté gméno zneuctěno, pomstěte swatyni geho, we které stogj ohawnost zpuštěnj!« A požehnaw se křjžem mluwil dále: *»In hoc signo vinces!* Gen takto zwjtězjte. — A zdaliž neprawj žalmista Páně: *Wjděl gsem bezbožnjka welmi wywýšeného a pozdwiženého gako cedry libánské. A šel gsem tudy: a ay nebylo ho; a hledal gsem: a k nalezenj nebylo geho mjsta.«*

»On zase má swé náboženské sny,« prawil Oldřich k poděšenému purkmistrowi. »Geť wraucný katoljk a přjbuzen rodu mému; gemu wálky husitské neponechaly ničeho, než kloko-

čowý ružencc a horaucj zášť proti odtržencům.“

»Zášť geho« odtušil Pawel, »počjtám za sto mužů branných. I on nám může býti welice užitečným.“

»Gá ale, zwolal starec, prawjm s prorokem Božjm: *Zlořečený člowěk, kterýž daufá w člowěka a klade tělo za rámě swé, a od Hospodina odstupuge srdce geho.*“

Pawel neuměl citowati texty pjsma a protož nepustiw se do řeči s Přechem w nich zběhlým, podněcowal raděgi wšemožně pána hradu proti Giřjmu Poděbradskému, gemuž, gakož auhlawnjmu nepřjteli swému, pomstu krwawau byl přisahal; až i Oldřich podiwiw se horliwosti geho řekl:

»*Mne* pohaněl nesmjrně, zagaw mi otce, co něgakého zločince; ale co medle učinil tobě, že tak gizliwě newřeš na něho?“

»Mně? — wlastně nic, aneb, dowoljte-li — maličkost, pauhau maličkost! — Milosti wašj bude powědomo, že mám gedinau dceru, korunu mých šedin. Lidé prawj, že ge sličná, netoliko tělem, ale i duchem, a takť gest i skutečně. Gá pečowal o gegj wychowánj; ona, ať se nechlubjm, zná se negen we wyšjwánj hedbáwných koberců a giných pracech ženských, alebrž i w literách a hudbě. K tomu gj dal Bůh srdce měké. Ačkoli gsem toto gediné djtě swé střežil před gizliwým dechem swěta gako poklad wzá-

ený, gako zřjtelnici w oku wlastnjm, podařilo se předce gakémus mladjku, genž práwě tehdáž w Praze na učenj meškal, zpěwem laudiwým a slowy aulisnými srdce djtěte mého oklamati. Slowem, abych kratšjm byl a trpěliwost Milosti wašj dlauhým wyprawowánjm nenadužjwal: dcera moge zadala tomu lehkému člowěku srdce. Snad by mne konečně k tomu byla naklonila, že bych gj k wůli žáka nezbedného za zetě byl přigal, kdyby se nebyl ljstek ne winau dcery mé, leč winau bjdnjka toho pogednau obrátil. Náwštěwy geho přestaly, an giž paupě bylo zlomeno, an giž zrušen byl pokog srdce dcery mé. *Beneš z Wody*, tak se gmenowal onen žák, byl owšem zbožj lehké a dcery mé zcela nehoden; ale co se stalo, stalo se; — gá nemoha hleděti na tichau, zžjrawau žalost djtěte swého, odhodlal se dáti mu gi a učiniti z něho člowěka — gak řjkáwáme. Zapřew sám sebe dám ho k sobě poprositi. Přišel — a když gsem *per ambages*, po mnohém kličkowánj až k tomu wýslownému wygádřenj se dostal, že z otcowského smilowánj geg za zetě swého přigjmám, — ten ďábel — račtež odpustiti — wysmál se mi do očj. Ne! prawil směle, gako by měl před sebau ledagakéhos chlapa — ne, na krk si gi hoditi nedám; ale nechť mne wšickni. . . . račtež odpustit, nechci slowy geho neważnými uši Milosti wašj urážeti. Až sám swůg čas uwidjm, řekl, pak se u wás,

pane nožjři, o newěstu slušně ohlásjm. — A powěděw to, nechal mne co mezka zkamenělého státi a odešel. Račiž Milost waše posaudit, mohlli gsem takowé pohaněnj lhostegně snésti? Ne, k tomu byla krew má přjliš prudká. Sotwa tolik rozumu gsem sám na sobě wymohl, že gsem se nepustil za njm a geg na schodech domu swého nezaškrtil. — Dobře, panáčku! myslil gsem, přigda k sobě. Wjmeť my giné cesty, gak se tobě na kůži dostati. — Račtež odpustiti! Máme totiž w městě gakéhosi Jana Klampernu, člowjčka gako rtuť, genž má čich wzdor neylepšjmu oharci; — ale gak widjm, Milost waše ráčj zjwati, a gá bych nerad drahau trpěliwost waši na skřipec natáhl. Abych geště tedy kratšjm byl — poručjm Klampernowi, aby bedliwě stjhal šlépěge Benešowy po krčmách, po procházkách, po schůzkách; aby zawěsiw se mu na paty gako geho stjn, zapsal sobě za ucho každé slowo, kteréžkoli z ust wypustj, a kdyby se w něčem podřekl proti mně, proti staršjm obce, proti řjzenj obecnému, anebo proti cjrkwi (wěděltť gsem, že ge prostořeký), aby i hned wezma na to swědky, mně a konšelům oznámil. — Gá se zapřisáhl, že ho zkazjm, gako on zkazil dceru mau. — Stalo se. Neunawitelný Klamperna, wzaw si ho do práce, dráždil, popauzel ho při každé přjležitosti; wyprawowal smyšlené nesprawedliwé skutky, kterýchžto prý gsau napáchali konšelé za těchto časů, haněl až mjlo řád obe-

cný: až wešel Beneš do nastražené pasti, až konečně prořekl: »A proč neuděláte s nimi (totiž s námi) krátký konec, gako činjwali předkowé waši? Proč ge newyhodjte z oken, aby gim na dlážděnj změkly twrdé hlawy?« To Klamperna wěrně donesl, a Beneš octnuw se wzdor protestacj mistra rektora we městském žaláři, wyznal se na trápenj gestě z mnoha giných a to mnohem trestuhodněgšjch záměrů proti obci. Na takowé přestupky ukládá zřjzenj naše pokutu *smrti*. — Když gsme wywedli Beneše před radnj dům, aby mistr »držho« odprawil geg z tohoto swěta časného do onoho lepšjho mečem — co račjte tomu řjci? — tu gede práwě pan Giřj Poděbradský s četným komonstwem po konském trhu a spatřiw weliký zástup lidu a kata u prostřed nich s pozdwiženau širočinau, zastawj se. A Beneš napna proti němu ruce wolá: »Ach pane! slitugte se nademnau!« A Giřj i hned táže se s koně, gako by gemu skutečně něco do toho bylo: »Co zawinil mládec tento?« A když mu powědjno, že zrádně obmýšlel zkázu konšelů a tudjž i weškeré obce, obrátil se k nám, řka hrdě co král: »Služebnjk můg gest; neopowažte se wztáhnauti naň ruce! Winen-li w skutku, gá sám potresci geg.« A shromážděná luza, genžto wždy mjwá ukrutné potěšenj z toho, když někdo práwu nohu podrazj, wydawši radostný ryk welebila Giřjho do nebes. Odsauzenec, wytržen násilně z rukau holomků,

gest od té doby služebnjkem Poděbradského, ač gjm nikdy před tjm nebýwal, gakož snadno, by toho potřeba žádala, dalo by se dokázati. — Co řjká Milost waše tomu kausku ?«

Ale pan Oldřich již dáwno neposlauchal; mysl geho pohraužená w záměry daleko sahagjcj těkala po řjšech rozohněné obraznosti, kogila se obrazy wywedené pomsty, potápěla se w moři nenáwisti bezkonečné, a když Pawel dlauhé wyprawowánj swé byl dokončil, zwolal Oldřich gako wytržen z hlubokého sněnj, gako hotow gsa sám s sebau: »Ano, moci společné musj konečně podlehnauti, a byť by hlawa geho samých nebes se dotýkala, a byť by moc geg swrhnauti magjcj gizliwým peklem zapáchala! — Nechť zetlj šat tento na mně a rozpadne se w špinawé cáry: nesložjm geg dřjwe, dokud newyswobodjm otce z wazby hanebné, dokud wjtěze hrdého w prach a bláto nepokořjm!«

»Tak wás rád widjm,« usmjwal se býwalý purkmistr nowoměstský. »K čemu wáhati a rozmýšleti se dlauho, gedná-li se o wolenj prostředků? Wše gedno — gen když wedau k cjli! W tom pádu neradjm nikomu býti wyběračným. Tu gest u př. také mladý *Kuneš z Kostelce*, genž miluge slečnu Bertu ohněm prwnj lásky, hotow gsa pro ni skočiti do skutečného ohně. Posawáde wšak k nižádné straně, ani k wašj ani k Gi-řjkowě se nenaklonil, ač *gedné* newyhnutelně přidržeti se musj. Nuže, nechť se naň usměge

slečna Berta, a Kuneš s radostj přidá se k nám se wšj čeledj swau, ba i poslednj groš wynaložj na zaplacenj nagatých žoldnéřů, gediné-li usmánj rtů Bertiných žiwot geho na chwjlku omágj.«

»Ale Berta, co wjm, nenj gemu nakloněna,« prohodil Oldřich posud zamyšlený, »a gá, ať zpřjma djm, nechci býti poručnjkem tak ukrutným, abych gi snad nutil ke sňatku, w kterémž by měla se státi obětj w prospěch záměrů mých.«

»Aniž gá tak smeyšljm — račtež mne gen wyslechnauti. Gá nechtěl řjci, žebyste snad slečnu k tomu nutiti měl, chraniž Bůh! Gá wjm co gest láska! Wždyť gsem sám nedáwno byl na tom, dáti gedinau dceru swau žáku ničemnému pauze proto, aby gj srdce žalostj nepuklo; tjm méně mohlo mi na mysl tanauti, aby se wysoce urozené slečně Bertě něgaké násilj učinilo; — ale což by nemohla, aspoň na něgaký čas, wljdné oko gemu ukázati? A když by wálka byla skončena a wše zase w pořádku, byla by i ona zase swobodna gako pták, a pan Kuneš musil by se mjsto wěnce swatebnjho s wěncem bobkowým spokogiti.«

»Ustaň!« zakřikl geg Oldřich hněwiwě. »Náwrhy twé gsau podlé, nehodné, kramárské!«

»Ale prospěšné,« doložil Pawel drze. »A což, kdybych w pewné naděgi w milostiwé swolenj waše byl se osmělil, pana Kuneše obeslati —

což kdyby on wstaupil nynj do sjně a požádal Milost waši o ruku sestřinu — gaké odpowědi směl by se nadjti?«

»Pawle!« zwolal Oldřich wstana od stolu. »Rod náš gest geden z neypředněgšjch w zemi a nepotřebuge žádných náhončj k wygednáwánj záležitostj swých. — W skutku-lis dal se do služby mé, zůstaň w mezech služebnjku wykázaných a newtjrey se mně za rádce; sice bys někdy toho želel, že gsi lwa proti hřjwě hladiti se osmělil.«

A řka to, kwapnými kroky ze sjně odcházel. Zahanben a samoten zůstal Pawel w sjni státi. W hořkém rozčilenj kráčel po kamenné podlaze, weda sám s sebau howor as takowý: »Tak daleko tedy došlo to s tebau, purkmistře nowoměstský, žes, byw dřjwe pánem a welitelem města cjsařem Karlem založeného, stal se u člowěka sobě rowného sluhau, snad podkonjm, neb sokolnjkem, anebo gen bjdným psowodem! — A wšak nešlapte hada nohau bosau, aby neuštknul wás, když se toho neyméně nadégete!«

Rozhorlený purkmistr zagisté zapomněl, že se kromě něho nacházj w sjni geště někdo giný, genžto nepowšimnutý seděl tiše s růžencem swým we wýklenku okna, gak se zdálo mrtew pro swět zewněgšj, toliko w modlitbě wnitřnj se kochage. Nynj se wztýčil swědek tento a změřiw purkmistra polekaného očima

z temna blýskagjcjma, prawil hlasem wěštným: »Pawle, gediné slowo z ust mých stačilo by zničiti tebe a zrádné úmysly twé z kořene wywrátit; ale gá nechci zkázu twau! Wiz, aby auklady, které giným strogiti hodláš, nesesuly se někdy na wlastnj hlawu twau! — Ale abys wěděl, že ti nemysljm zle, powjm ti geště prawidlo, které si za ucho zapsati můžeš: — Nezwykey sobě mluwiti nahlas!«

Zaražený Pawel newěděl, má-li se Přechowi poděkowati anebo uraženým stawěti. Z této rozpačitosti wytrhlo geg přibytj nowého hosta do sjně. Byl to muž mladý, w rytjrském, gasně wyhlazeném oděnj; krunýř ocelowý, střjbrnými hřebjčky hustě posetý, na hlawě šišák lesklý s bjlým pérem, na širokém žlutém řemeně meč pádný; zkrátka, wyhljžel gako by se byl wystrogil do bitwy aneb spjše ku slawnému turnagi. Twář geho podobala se wjce ženské než ginošské; pod pěkně nahnutým nosem bylo znáti něco málo spoře wystřelugjcjch fausků, oči modré, sniwé neplápolaly ohněm bohatýrským, gsauce spjše k tomu stwořené, aby sklopowaly se před krásau ženskau a w blahu tom pohasjnaly. I počal ohljžeti se po sjni, gakoby tu kohos giného byl očekáwal.

»I wjteytež, pane Kuneši!« gal se mluwiti Pawel k přjchozjmu s podlézawau zdwořilostj, »wjteytež na Hradec! Pan Oldřich práwě nynj zamknul se s pjsařem swým, aby dal rozpiso-

wati po kragjch nowiny, wám beztoho giž powědomé: že Praha dobyta a pan otec geho gat a wězněm Giřjkowým na Poděbradech; — tedy odpustjte, že wás osobně, aspoň w této chwjli, nemůže uwjtati, což by mu ginau dobau zagisté k neywětšjmu potěšenj slaužilo. On se důwěřuge w přátelstwj waše, že mu toho laskawě prominete.«

Snad by byl obratný Pawel geště déle w tom způsobu pokračowal, tak že by se byl pan Kuneš z Kostelce ani za dlauhý čas k slowu nedostal, kdyby se starý Přech nebyl do toho wložil, řka: »Pan Oldřich zagisté nenj tak welice zaměstnán, aby přjteli wzácnému, gakos ty pane Kuneši, čtwrt hodinky k rozmluwě popřjti nemohl; protož chceš-li, třeba gá sám do komnaty geho tě uwedu. Pogďmež!«

Přech, gak čtenářům našim powědomo, nebyl něgaký čas w Hradci, potlaukage se za pátránjm po zámyslech strany odporné w giných mjstech, a protož také gemu nemohly býti známy proměny, které se u wnitřnjm uspořádánj komnat a sjnj za geho nepřjtomnosti udály. Gindy bydljwal pan Oldřich w onom křjdle zámku, které čelem proti náhradj stálo, slečna Berta proti zahradě, a pro starého pana Menharta, přigel-li kdy do Hradce, uchystány byly pokoge s hlawnj sjnj neyblјže sausedugjcj. Přech gsa toho mjněnj, že wšecko geště w starém pořádku, wedl pana Kuneše přjmo k pokogi, we kterém

druhdy pan Oldřich býwal, a přiložiw ucho ke dweřjm a přeswědčiw se, že tam ticho, zpustil kliku a kýwage Kunešowi za sebau, řekl, wcházege do komnaty: »Tuto wedu milého hosta!«

Ale mjsto pana Oldřicha wešla gim wstřjc slečna Berta, udiwena gednak nad řečj Přechowau, a geště wjce nad obgewenjm-se mladého rytjře w auplném brněnj, genžto zapýřiw se w twáři a ukloniw zmateně, sklopil zraky a zůstal na prahu státi.

Dlauho stál beze slow; konečně wyprawil ze sebe: »Nemysletež, slečno, že snad z aumysla chtěl gsem se wetřjti do komnaty wašj; ale průwodce můg ugišťowal mne, že tuto bydlj pan bratr wáš.« I chtěl na doswědčenau odwolati se na Přecha, wšak toho giž tu nebylo.

»Kdybych dobře neznala Přecha a to od mnohých let,« odslowila slečna s uzarděnjm, »řekla bych, že snad schwálně — ale ne, nikoliw! toho nenj on schopen.«

Rytjř Kuneš nabyl tolik smělosti, že postaupil o dwa kroky dále. Na mau rytjrskau čest!« zwolal, »wěřte, slečno, že gakkoliw horaucně bažjm po spatřenj spanilé twáři wašj, nebylbych předce ani pro celý swět překročil práh tento, kdybych byl předzwjdati mohl, že nelibě snesete přjtomnost mau. Pauhá náhoda popřála mně neočekáwaného štěstj, po kterém bdě i spě giž dáwno gsem taužil; — o nezapuzugtež mne nynj hrdě od sebe!«

»Hrdost, pane Kuneši,« odpowěděla slečna, uchytjc se slowa poslednjho, »hrdost zagisté nenj slabau stránkau mau, a protož i o zapuzenj nemůže řeč býti; tolik ale dowoljte, abych zawolala pannu swau, by byla swědkem rozmluwy našj.«

Kuneš zachytil odcházegjcj. »Nemáte-liž tolik důwěry we mne, abyste mi popřála něgakau chwjlku k rozmluwě beze swědků? — Bůhtě mi swědkem, že gsem drahně taužil po té přjležitosti, abych wám směl wygádřiti, gak newýslowně — «

»Wás milugi — chcete bezpochyby řjci?« doložila Berta s lehkým úsměwem. »Widjte že čtu w očjch wašich gako w zrcadle.« I uchopila geg za ruku řkauc: »Ale nechme žertů we wěci wážné. Musilaťbych se přetwařowati, kdybych twrditi chtěla, že mně náklonnost waše zůstala tagnau; nikoli! Ale k čemu to má wésti? K sňatku? — Waše urozenj, waše gměnj, waše osobnj powaha, wše to wygednalo by wám zagisté cestu k přjzni mé, kdyby — «

»Kdyby — ?« tázal se Kuneš dychtiwě. »O dopowězte slečno, abych zwěděl nagednau, co daufati smjm a čeho mi gest obáwati se?«

Ale slečna skloniwši hlawu na prsa, prawila smutně: »Snad gsem, chtjc wás z omylu wytrhnauti, se zamluwila? Tedy táži se wás: Gak gen můžete pomysliti na hry a sliby lásky w ča-

sech těchto baufliwých, kde bratr powstáwá proti bratru a *nepřátelé člowěka domácj geho?*«

»To ge z pjsma,« zasmál se Kuneš, »to máte od Přecha; on mně giž také ten text citowal. Ale proč se odwoláwáte na časy nepokogné, gakoby ony byly hrobem lásky? Ustanowte sama, čjm se wám zawděčiti mám, gakau službu prokázati, abych konečně nalezl milost před očima wašima?«

Hlas geho zklesl, rtowé se zachwěli a mladý rytjř sklonil se před krasawicj na koleno.

»Probůh! co počjnáte?« zwolala Berta w auzkosti. »Tak-liž odměňugete důwěru mau?«

»A co mám činiti, bych té důwěry hodným se stal?« tázal se rytjř wstana. »Co mně uložj welitelka má, abych wykonal — a býťbych s knjžetem pekla měl se potýkati, nebude mně za těžko.«

»Ach wy se meyljte,« prawila děwa. »Nazjwáte mne welitelkau swau: což kdyby mi teď napadlo, zkaušeti wás?«

»Powelte, slečno, a seč ge pěst rytjrská — «

Berta pozorowala pozdě, že se mimowolně daleko pustila. »Odstup odemne,« prawila určitě, »abych wás snad chtěla zkaušeti a napotom nemohla odměniti!«

»Ani tehdáž ne,« tázal se rytjř, — »kdybych wám otce z wězenj přiwedl do náručj?«

Berta se zachwěla, prsy gegj se dmuly nepokogně, oči zaplápolaly ohněm neobyčegným.

Dlauho stála bez řeči, w bogi sama s sebau, pohljžegjc brzy na mládence před nj stogjcjho, brzy k nebi zraků krásných pozdwihugjc; konečně wyprawila ze sebe: »Tedy za tuto owšem předrahau cenu mysljte mne sobě zakaupiti?— O hanba! Kdybyste mne w skutku milowal, gak slowy ljčjte, učinil byste, o čem mluwjte, bezewšj wýminky a bez dalšjch požadků. Či chtěl gste o ruku mau tržiti, co o něgaké zbožj?«

»Nikoli, slečno milostná! Můg žiwot, mé statky a wše, čjmkoli wládnu, skládám k nohaum wašim. Wašj straně chci slaužit, a byťby wedla přjmo k planýři! — Mogi panošowé, čeleď hradnj a cokoli swého nazjwám, gesti k službě wašj, dáte-li mi naděgi sebe skrowněgšj, že aspoň někdy, a třeba po dlauhých letech wyprosjm na wás, po čem prahne weškerá duše má.«

»Mysljm, že wám rozumjm,« odpowěděla Berta; »ale dowolte otázku: wysoko-li cenjte swau rytjrskau čest, gestliže ne z přeswědčenj wlastnjho, ale pauze k wůli milowané djwce chcete se zbraně uchopiti a slaužiti straně, kterau snad w srdci a swědomj swém zawrhugete? — Gá gsem ženská; ale mysljm, že takowé gednánj muže šlechetného nedůstogno.«

Kuneš se zarděl. »Giž widjm, že wšeliké úmysly mé schwálně we zlau stranu wykládáte; — anebo snad někdo šťastněgšj giž přede mnau wybogowal to srdce, o které gsem se gá po dwě léta marně ucházel?«

»Abych upřjmnost upřjmnostj zplatila,« odpowěděla Berta s tichým wzdychnutjm, »tedy wězte, co gedenkráte beztoho zwěděti musjte, že to srdce, na které tak welkau cenu kladete, nenj wjce swobodno. Wyznawši to překročila gsem sice meze panenské ostýchawosti; ale od wašeho přátelstwj očekáwám, že zachowaw tagemstwj mé u sebe, na mne déle dotjrati nebudete.«

Kuneš spráskl ruce dohromady. »Tedy bez naděge!« zwolal hlasem měkým. »A kdo ge ten šťastný, gemužto slečna Berta Hradecká zawdala srdce?«

»Nechtěgte pátrati!« prosila slečna; »což by wám také prospělo, kdybyste wěděl gméno geho? Mohlo-liž by wám to slaužiti k něgaké utěše?«

»Ano, slečno! Kdybych wěděl, že někdo statečněgšj, urozeněgšj, neřku-li sličněgšj mne přednost obdržel, upokogil bych se snad někdy, wěda wás šťastnau; ginak by mně srdce wěčně krwácelo.«

»O nechtěgte zwjdati tagemstwj, které gsem we hlaubi srdce swého pochowala; — čili wám geště gednau připomenauti mám, že sám ten nastalý čas nepokogný a smutný přjčj se podobným rozmluwám, otáčegjcjm-se wždy gen o osu lásky?«

»Gá gsem giného mjněnj. I mysljm sobě, že záležitosti srdce wyrownati se dagj za časů nepokogných tak dobře, gako záležitosti obce.«

»To dokazuge oblek wáš,« prawila slečna usměwawě. »Oděn gsa w brněnj, mluwjte o lásce, an zatjm wlast potřebuge ramene wašeho!«

»A bohdá že gj wěrně poslaužjm ze wšj sjly a ze wšj mysli swé!« odpowěděl panic, klada ruku na srdce. »Otec wáš ge wězněm, bratr strogj se k wálce, a hle, gá gsem tady, abych se přiwtělil k gednotě geho co přjtel wěrný. Arciť, — powzdychnul sobě — nadál gsem se giné odplaty; — a wšak když nelze ginak, i tak gsem wáš celý!«

Tato welikomyslnost mladého rytjře pohnula Bertu tak, že gj wyskočily dwě welké perle slzj z krásných očj. Gako kdy slunéčko zlaté zasměge se z mraků na zem, tak usmjwala se slečna, podáwagjc panicowi ruku, kterau tento wřele zuljbal.

W tom wkročil do komnaty pan Oldřich a spatřiw párek w tak něžném spogenj, zwolal žertowně: »Aihle — smlauwa giž uzawřena — a to beze mne!«

Berta zapýřiwši se táhla rychle ruku zpět. Kuneš chtěl cosi mluwiti; ale Oldřich wskočil mu do řeči, podáwage mu ruku na přiwjtanau. »Bylo mi řečeno, žes na hradě, i šel gsem abych tě slušně uwjtal; prošed marně wšecky téměř sjně i komnaty, nalezám tě konečně zde, gak widjm přjgemně zabaweného. Nynj wšak dowol, bych tě uwedl do welké sjně, kde práwě o tom rokugeme, co by se mělo státi, aby se rychlým

pokrokům zpupného Gjřjho Poděbradského učinila přjtrž, předewšjm pak aby otec můg co neydřjwe wyproštěn byl z nečestného wězenj.“

I šli.

W nastalém tagném rokowánj usnesli se přátelé Oldřichowi na tom, aby předewšjm o wyswobozenj starého pana Menharta se pokusili; poněwadž se to ale bez znamenité moci wálečné nedalo wywesti, gelikož pewné Poděbrady wogskem Gjřjho silně byly osazeny, gednáno o to, aby Kuneš z Kostelce, gsa tam powědom, lstj a penězy hleděl zjskati hradnjho a porušiti stráž, a pak s Menhartem nočnjho času z hradu ugjti. K snadněgšjmu wywedenj záměru toho přidán gemu Přech za průwodce, gemuž raděno, aby se na Poděbradech hlásil za komornjka neb giného služebnjka páně, a tjmto způsobem autěk usnadniti pomáhal. Pak uzawřeno, aby *Jan Kolda ze Žampachu* a *kněz Bedřich ze Strážnice* přigati byli za pomocnjky a gednotnjky a i hned počali gjzdy činiti na zbožj poděbradské, pokudž by se silněgšj moc wálečná nemohla do pole wyprawiti. Kuneš wšemu swolil, a Pawel wždy byl s radau pohotowě. Teprw pozdě na noc ukončilo se rokowánj we welké sjni.

---

*

Kapitola sedmá.

»Wězte! gá gsem slawně zrozen
W rodu mého lůně ctném,
Nechci býti wyswobozen
Dobrých lidj zločinem!
Protož nechte mne tu dljti,
Newina až wzegde má,
Až mi dáno se ctj gjti
W towaryšstwa býwalá!«
Takto stařec prawil přjsně
A skles' na kolena swá.

S. K. Macháček.

Na pewném zámku poděbradském seděl wzácný wězeň, a wšak ne w hluboké tmawé a nezdrawé wěži, nýbrž we swětlém pokogi, obsluhowán gsa od mnohých služebnjků; — a wězeň ten byl auhlawnj nepřjtel Gijřho Poděbradského, Menhart z Hradce, býwalý neywyšsj purkrabj pražský. Střjbrné wlasy kryly geho hlawu a takowétéž wausy wlály mu na prsa; ale z očj šlehal dosawáde oheň mladistwý, postawa byla přjmá, šjge geště neshrbená; gednak gakási trudomyslnost počjnala zatemňowati geho druhdy gasného a bodrého ducha. — Nepokogně přecházel w komnatě swé od gednoho okna k druhému, taužebně pohljžege do dálky,

gakoby tam odtud očekáwal přátely nebo posly se zpráwau, co a gak se we wlasti děge. I tanuly mu na mysl obrazy minulosti, krásné sny mladosti, léta w bogjch ztráwená, náwrhy obrowské a zklamané naděge a posléz staw nyněgšj, kdež on, druhdy po celé zemi na slowo wzatý, prwnj mezi přednjmi, nad giné wážený — stal se mimo nadánj wězněm mladého, sotwa osummecitmaletého wjtěze, na kteréhož dřjwe s pohrdánjm hledjwal s wýše swé. Mimo to ubohý stařec následkem dušewnjho zármutku i na těle zchurawěl, tak že popocházege od okna k oknu, slabostj stěn se chytati musil, aby neupadl.

I otewřely se dwéře a s poklonau wstaupil hradnjk, weda za sebau postawu podiwnau, směšnau. Byltě to tak nazwaný mužjk blázen, nebo šašek, gakéhož za časů tehdegšjch býwalo wjdati negen při dwoře králowském, nýbrž i sem tam po hradech mocněgšjch pánů českých. Strakatý, ze mnohých křiklawých barew slátaný oděw, špičatá čepice se zwonky a rolničkami a dřewěný mečjk po boku oznamowaly geho powolánj.

»Zde« promluwil hradnjk, »wedu wašj Milosti kratochwilného společnjka, genžto wám swými šprýmy samotu osladiti má, dokudž wám na hradě našem pobýti bude sauzeno.«

Menhart pohlédl mrzutě a opowržliwě na šaška, genžto ze wšj sjly se wynasnažowal, taby twářj swých směšně zkrucowati a wšelikými

titěrnými posuňky schopnost swau na gewo dáti.

»Gestiť to wáš býwalý zamilowaný šašek,« řekl hradnjk, protiwně se uškljbage, »týž co Milost waši na Hradci obweselowal. Syn wáš, pan Oldřich, wyžádal si to s welkau snažnostj na wznešeném pánu mém, aby wašj Milosti dán byl za společnjka, bez kterého by prý se wám přjliš zastesklo. Když pán swolil, nemohu gá ničeho proti tomu mjti, ač kdyby na wůli mé záleželo, dalbych každého takowého darmochleba přidržowati k něčemu užitečněgšjmu, nežli gsau holé šprýmy a frašky. — Můg Bože, gindy mjwaly gen korunowané hlawy neb naneyweyš panugjcj knjžata swé blázny, nynj pak . . .«

Nedomluwilť hradnjk, neboť hbitě mu wpadl do řeči šašek: »Nynj pak, co se ničemnj šaškowé tak we swětě rozplemenili, že, kdekoli dwa neb třj ze synů Adamowých shromážděni, dwa z nich gistotně gsau blázni, tak daleko to přišlo, že si geden z druhého blázna dělati musj, gako u přjkladu gá a ty.« I klepnul nástrogem swým hradnjka přes záda tak silně, že tento nečekage na dalšj wýlewy wtipu šaškowa, s hněwiwým pohledem z pokoge se ubjral a dweřma za sebau praštil.

Tak zůstal šašek samoten s Menhartem. Bylo na něm widěti, že znowu se namáhal, aby rozkřjsl w mozku swém giskru wtipu; ale wě-

zeň pohlédnul naň tak pronikawě, že mu dřewěný mečjk z ruky wypadl.

»Přechu! co znamená ta přetwářka, to podiwné zakuklenj?« řekl Menhart přjsně, poznaw w šaškowi přjtele, gegž byl před mnoha lety i s autlým opuštěným sirotkem gako hostě na hrad swůg přigal.

A šašek ohljdnuw se po dweřjch, nenj-li tu nikde swědka nepožádaného, zahodil čepici, až střjbrné zwonky zacinkaly na kamenné podlaze, i uwrhnul se k nohaum Menhartowým. Řjdké, co padlý snjh bjlé kadeře geho splýwaly mu po ramenau, sauhlasjcj špatně s geho strakatým oděwem.

»Ach pane!« prawil pološeptem, »odpusť wěrnému služebnjku, genžto se odwážil w nebezpečenstwj, aby, bude-li možná, wytrhl tebe z tenat, gimiž tě obkljčila lest nepřátel twých.«

»Ay ty milý přjteli!« řekl Menhart pohnutým hlasem, wyzdwihuge ho ze země k prsaum swým. Dlauho leželi starcowé sobě w náručj, ani slowa nepromluwjce. Konečně nalezl Přech slowa: »Zmuž se, Menharte, a pozdwihni hlawy swé; neboť se přibližuge doba wyswobozenj twého!«

»Tedy předce Giřj poznaw konečně bezprávj nademnau zpáchané, hodlá křiwdu učiněnau oprawiti?«

»Ay což Giřj! Ten wládne pyšně w Praze, sázege konšely po swé wůli a rozdáwage auřady zemské mezi posobnjky swé. I auřad neywyššjho

purkrabjho, gegž tys po mnohá léta dostogně a záslužně zastáwal, zadán giž ginému. — Komu, tážeš se? Inu Zdeňkowi Šternberkowi, přjteli geho pokrewnjmu. Což giného dalo se očekáwati?«

»A co tomu řjká lid?« tázal se Menhart.

»Ó lid gásá radostj nad wjtanau proměnau, a diw že podmaniteli swému nemetá zelené ratolesti na cestu s plesným Hosianna!«

»A co se stalo s těmi,« tázal se Menhart dále, »genž bywše w auřadech neywyššjch postaweni wěrně hágili práwa země, kladauce hráz proti wlnám moře zbauřeného, proti bezwládě i proti zmáhagjcjm-se bludům náboženským? — Co se stalo s heytmanem městským, Hanušem z Kolowrat, co s purkmistrem staroměstským, Pešjkem z Kunwaldu?«

»Ti wšickni,« odpowjdal Přech, »předzwjdagjce přjštj nebezpečenstwj, záhy se uchránili. Hanuš z Kolowrat wykradl se z domu swého zadnjmi wraty skrze židy, a dostaw se šťastně přes Wltawu, ugel s dwořany swými na Žebrák; s podobným štěstjm prchl Pešjk z Kunwaldu na zámek Dražický ku strýcům swým; ba i nowoměstský purkmistr podržel we zmatku obecném tolik wtipu, že opustiw poklady swé i dceru gedinau, po modlářsku milowanau, w Praze, na rychlém koni ugel k nám na Hradec a tudy prwnj zpráwu o dobytj Prahy za tepla tam přinesl.«

»Tedy mně samogedinému bylo sauzeno upadnauti w ruce wjtěze?« zwolal Menhart s hlubokým wzdychnutjm.

»Kdo wj,« těšil Přech, »nestalo-li se to řjzenjm Božjm, aby pozděgi zgewena byla wěc sprawedliwá, aby po čase pokořen byl wjtěz hrdý, a země tato bludem neblahým nakwašená očistila se napotom w *lid wzácný, následowný dobrých skutků?*«

»Amen!« řekl Menhart; »deyž Bůh, aby se proroctwj twé wyplnilo, ačkoli mně tušenj mé ginák zwěstuge. — Leč powěz medle, gak se wede rodině mé na Hradci? Pomni, že negsem toliko wlastencem, ale i otcem!«

»Nedeyž Bůh,« odpowěděl Přech, »abych měl kdy na to zapomenauti. I gá býwal gsem otcem!« doložil w truchliwém zpomjnánj.

»Wjm, wjm,« přegal mu rychle řeč Menhart; »dokud ti zběř husitská syna gediného nezawraždila. Ale nezpomjneymež na to. Bodeyž bych se gá sám we stářj swém s podobným osudem nepotkal!«

»A byťby, pane můg!« zwolal Přech, we strastech žiwota mnohonásobně zkušený; »byťby! Snesl-li gsem gá ránu těžkau, genž rozerwala wšecky wnitřnosti mé, bez reptánj, chwále gako druhdy Job ze wšeho Pána (odstup pak, abych se tjm chlubil): daufey i ty, že milost Páně posilnj tebe u snášenj wšelikých stra-

stj a že konečně budeš gméno geho wděčně weleslawiti.«

»Ty mne lekáš!« zwolal Menhart auzkostliwě. »Snad Berta — ? čili Oldřich — ? — Mluw, posle nešťastný!«

»Upokog se, pane!« odpowěděl Přech; »rodina twá gest, Bohu djky, zdráwa sice, ale u welikém zármutku pro tebe. Bertu dal Giřj zbrognoši swými počestně a bezpečně na Hradec doprowoditi.«

Menhart pokýwnul spokogeně hlawau: »To aspoň bylo po rytjrsku gednáno. — Co dělá Oldřich?«

»Oldřich *gedná*. Před nedáwnem wyprawil list ku králi řjmskému Fridrichowi do Wjdně, w němžto wypisuge zmatek, který se stal w zemi opowážliwostj onoho Giřjho z Poděbrad, zwláště pak žiwě a teskliwě oznamuge bezpráwj nad tebau zpáchané a prosj snažně, aby král, rozpomenuw se nad wěrnými službami twými, wšecku swau moc na to wynaložil, abysi zproštěn byl wězenj swého.«

»Fridrichowi že psal o mne?« řekl Menhart, zawrtěw hlawau šediwau. »Od toho nedaufám ničeho; Fridrich o Čechy nedbá. Kolikrátkoli utjkali gsme se k němu w nesnázech a rozmjškách, wždy gen těšil a odkládal, a když mělo na to dogjti, aby nám wydal dědice koruny našj, mladistwého *Ladislawa*, mjwal wždy giné a giné wýmluwy pohotowě, a poslowé naši wra-

cowali se od něho s nepořjzenau domů. Gak prawjm, od Fridricha nedaufám ničeho.«

»Syn twůg« pokračowal Přech, »psal i giným knjžatům a stěžowal sobě wšem pánům českým, o nichž wěděl že slowo gegich něco platj u Giřjka; ale ten w hrdosti swé mage, gak se podobá, dosti na wrtkawé přjzni Pražanů, nedbá ani na hněw krále řjmského, ani na přjmluwy knjžat sausednjch, a tak slepě chwátá w záhubu swau.«

»To proroctwj twé« řekl wězeň wážně, »mohlo by nás snadno zmýliti, gako nás giž mnohé giné skutečně zmýlilo. Neklameymež sebe marnau naděgj! Moc Giřjho gest welká, wýmluwnost newšednj, duch smělý, podnikawý, ničjm nepodwratitelný; a štěstj, zdá se, na paty se mu zawěsilo.«

Oči Přechowy se zagiskřily. »Nechť daufá on we štěstj swé — gá daufám w Hospodina, Boha swého; on wyswobodj lid swůg. Nechtěgmež gemu předpisowati časy a chwjle; on to učinj, až uwidj čas swůg.«

Kostrbatá hlawa hradnjkowa ukázala se mezi pootewřenými dweřmi. Zawrtěw hlawau prawil gako pro sebe: »Ay! domnjwalť gsem se, že blázen tento umj gen mečjkem wypláceti a hlaupé wěci žwatlati — a hle, on se zná wýborně i w kázánj!« I zachechtal se při tom protiwně.

Menhart spatřiw hosta nezwaného na prahu státi, zarazil se a zblednul; ale nic toho nebylo

znáti na Přechowi, genžto zdwihnuw čepici se země poskočil wesele na nohy, řka: »A newjš-li, co se stáwá tomu, genž kazatele w praudu řeči zastawuge blekotem swým nepowolaným? Ay brachu, tohoť kostelnjk bez milosti gežkem wyšťauchá ze swatyně, as taktò!« A pogaw mečjk swůg namjřil njm k boku hradnjkowu a užjwage práwa swého, s mnohými štilci geg z komnaty wyprowodil.

Hradnjk pospjšil sobě se schodů, a Přech hledal záworu, by pokog wězňůw u wnitř zastrčil, a nenalezna řekl: »Giž widjm, že se budem musit proti tomu negapnému hljdači zatarasiti, neboť záwora u wnitř chybj, a ten pes mohl by nás wyslechnauti, kdykoli by se mu zljbilo.«

A řka to počal přistawowati ke dweřjm stoly, židle a giné nářadj, až ho Menhart okřikl: »Co tropjš? čili za ten kratičký čas tak gsi se wprawil w přetwářku swau, že ti nemožno gi ani na chwjlku odložiti?«

»Co činjm,« odpowěděl Přech, nedaw se w práci swé mýliti, »činjm s rozwahau a při zdrawém rozumu. Čili má ten čenichálek wypátrati, že gsem tu za giným aumyslem, než gaký předstjrám?« — A urownaw wěci u dweřj, nawrátil se k pánu, wece: »Tak! Nynj aspoň budem moci pohowořiti beze swědků. — Ani gsem ti gestě nepowěděl, že gsem tu wlastně proto, abych tě pomocj dobrých přátel z tohoto babylonského zagetj wywedl.«

»Kterak to?« tázal se wězeň gako ze sna. »Kterak?« odtušil Přech; »to dosawáde ani sám newjm. Wkrátce za mnau přigde sem Kuneš z Kostelce, gednotnjk náš, a potom se na něčem ustanowjme. Náwrh náš gest wýborný a powede-li se, gakož silně wěřjme, budeš, pane, za málo dnj na swobodě.«

Ale Menhart neodpowjdal. Mdloby přicházely naň, a nemoha udržeti se na nohau, zklesl bez obrany na njzké sedadlo. S auzkostj přiskočil Přech, aby ho w náručj zachytil, a když starého pána wždor wšemu namáhánj wzkřjsiti nemohl, teprw co sjly stačilo odhazowal nářadj ke dweřjm přistawené a wyběhna na schody, pomoci se dowoláwal.

Nemoc Menhartowa se zmáhala. Několik dnj ztráwil na lůžku, nemoha ani powstati. Posléze počal opět sjly nabýwati. Tu wstaupil k němu Přech w oděwu šaška, oznamugje radostně, že Kuneš z Kostelce giž ode wčjra na hradě a wše k autěku připraweno.

»Gediná stráž u brány« gal se mluwiti dále, »mohla by nám snad učiniti překážku; wšak tu snadno zkoljme. Pod hradem w aužlabj čeká ukrytá rota kněze Bedřicha Koljnského, a nežli se na hradě stane pokřik, budeme giž dáwno w naznačeném aužlabj, a posádka hradnj nenj tak četná, aby se s družinau Bedřichowau směla w poli setkati. Giž tedy přišla ta žádaucj doba,

kdy nám přáno ostawiti nenáwiděné tyto zdě a pookřáti w gasné přjrodě Božj.«

Ale Menhart mimo nadánj nechtěl swoliti k záměru, ne snad že by o geho zdařenj-se byl pochybowal, nýbrž že za bezectné měl, takowým způsobem wězenj zproštěnu býti. »Nikoli,« prawil, »tomu se nepodrobjm. Giž dosti teklo krwe křesťanské pro wěc swětěgšj, než aby pro osobu mau znowu měla prolita býti a to ne w poli ctném, ale způsobem zbognickým a nechať zpřjma řeknu — zločinem! O gak by sobě čin ten wykládali nepřátelé mogi? Zdaliž by neřekli, že gá, obáwage se saudu, gjmžto mně Giřj pohrozil, raděgi násiljm co wrah a lotr hrdla gsem chránil, než abych sprawedliwé byl od něho přigal?«

Za řečj Menhartowau wstaupil i mladý Kuneš z Kostelce do komnaty, a zwěděw hned oč se gedná, Menhartowi přimlauwal: »Kdo za zlé by pokládal lwu, králi lesů, gestliže roztrhaw sjtě, do nichž ho byli lowci zapletli, z nich násilně wyrazil, neohlédage se při tom, zdali těžká tlápa geho některého z hljdačů do krwe poranj?«

»Ano!« odtušil Menhart, »toť owšem pěkné podobenstwj, a wšak zapomjnáš, že lew dobře to učiniti může bez ugmy swé cti, nikoliw ale gá; a protož děkugi wám, přátelé mogi, za waši dobrau wůli. Snad kdybych aspoň o deset let byl mladšj a předzwjdati mohl, že sjly moge wlasti prospěgj, *snad*, prawjm, nezdráhal bych

se: ale z ubýwánj sjly swé tèlesné saudjm, že dnowé mogi gsau sečteni, a pak — i toho se bogjm, aby čin ten nedal nowý podnět wálce domácj. Gá mage snad dřjwe nežli se nadègi předstaupiti před saudnau stolici onoho nad hwězdami, nechci obtjžiti duši swau podjlem na krwi prolité, která by tam snad swědčila proti mně.«

Kuneš odwrátil se smutně od něho, šeptage Přechowi: »Wězenj oslabilo ducha geho, učiniwši geg malomyslným. Okusiž ty, zdali bys mohl geg na lepšj cestu uwesti?«

Ale i přemlauwánj Přechowo bylo marné, a přátelé odstaupili, litugjce kroků učiněných.

Opět minulo několik dnj, a mezi tjm změnily se wěci podstatně. Sám Giřj Poděbradský dal totiž na srozuměnau straně Hradecké, žeby nikoli nebyl proti tomu, kdyby Oldřich otce swého chtěl wyprostiti na rukogmě, tak sice aby dwa neauhonnj, magetnj mužowé zawázali se ctj a statky swými, že Menhart w určitý den na sněm pražský se dostawj, aby se z nářku zodpowjdal. Nynj tedy wyswobozenj Menhartowu nic w cestě nestálo; neb mjsto dwau rukogmj byl by gich pan Oldřich snadno nalezl deset i wjce. Wygednáno to tedy bez odkladu a posláno na Poděbrady s listem weljcjm, aby i hned Menhart propuštěn byl na swobodu. Ale poslowé nalezli wězně welmi mdlého; ljce geho byly bledé a wpadlé, a radostná zpráwa o konečném wyproštěnj sotwa s to byla, oživiti na

okamženj smrtelnau ocháblost, rozlitau po wšech audech těla geho.

»Radug, se strýče!« wolal Přech, wzaw opět na sebe aukol šaška. »Hle, milost pana Giřjho sklonila se k tobě, a tjmto mečem pasugi tebe slawně za rytjře zlaté swobody. Poděkug se! — Nynj pak rozepni křjdla, orle starý, a shýbey w letu prudkém wrchole sosen oblakonosných, aby užasli národowé nad silau mohútných perutj twých. Na mau-tě maudrost, gá tobě zwěstugi skwělau budaucnost!«

Slabý úsměch přeletěl přes bledé rty Menhartowy. »Neprorokug přjliš mnoho,« prawil nutě se s řečj šaškowau sauhlasiti. »Wěštba twá mohla by selhati, a pak by weta bylo po wěhlasnosti twé.«

Srdečně oslowil wězně Kuneš z Kostelce. »Hle, pane, konečně poštěstilo se wěrným přátelům twým wyprostiti tebe způsobem, proti kterémuž ničeho nemůžeš namjtnauti. Panošowé twogi čekagj wenku na náhradj, taužjce spatřiti twář pána swého. I wůz pohodlný obgednal gsem, a nynj powěz sám, kam se odtud obrátiti mjnjš?«

»Dnů mých« odpowěděl Menhart, »gest na krátce; cjtjm to na sobě a předzwjdám; proto wšak předce nechci umřjti we wězenj. I blahoslawjm chwjli, zwěstugjcj mně hrob wolný w půdě dědičné; wyswobozenoť ge tělo mé, — snad

dosti brzy wyswobozen bude i duch mûg z wězenj těla!«

Autrpně mluwil Kuneš dále: »Nedaufalť gsem naleznauti tebe, pane milý, tak malomyslného, tebe, genžto gsi powždy co gasná hwězda nám mladšjm na cestu swjtjwal. Co to má znamenati? Snad gen sám sebe takto trudjš, dáwage wýhost wšj naděgi? — Gen co tě owane wětřjk čerstwý, gen co posilnj tebe wůně hágů, co oko seslablé potěšj se pohledem na požehnané niwy wlasti milé: okřege i duch a tudjž i tělo twé. W okresu milowané rodiny zotawj se zdrawj twé.«

Menhart mu ztisknul ruku po přátelsku: »Děkugi tobě, ginochu, za dobré mjněnj i přánj; deyž Bůh, aby se gen polowice toho wyplnila.«

»Tedy připraw se na cestu!« nutkal Kuneš.

»O toho spěchu! Wšak an giž tak na mne doléháte, wezte mne kam chcete, třeba na neybližšj hrad — anebo raděgi na můg Karlštýn. Ano *mým* ho nazwati smjm, nebo gsem geg obhágil proti mnohonásobným autokům strany odporné. Tam gsem wládl druhdy nad wěrnými wogjny — a newjm giž kdo mně to prawil, že posádka tamnj zůstawši koruně české a mně wěrnau, odolala wšem dorážkám, w těchto časech na ni učiněným. Tam mne wezte, tam chci umřjti.«

Pomocj okolostogjcjch oblekl se Menhart w teplau medwědj čubu, a an giž w průwodu

přátel chtěl překročiti práh wězenj swého, předstaupil geště hradnjk poděbradský, řka pokorně: »Welkomyslnost Milosti wašj gest přjliš známa, než abych se obáwati měl, že snad Milost waše w paměti podržj některá přjsná, ač řjdká slowa, kteráž mi někdy wynutila powinnost má. Omlauwám se proto, poněwadž wjm, že hory se nesegdau, ale lidé... gak známé přjslowj dj.«

»Budiž bez starosti!« upokogil geg Menhart, »přegiť Giřjmu samé takowé wěrné a obezřetné služebnjky, gako gsi ty.«

»A gá« wskočil do toho Přech, »odkazugi ti na památku mau čepici a mocj auřadu swého korunugi tebe za staršjho pořádku našeho, ač budem-li kdy gaký mjti.«

I wtiskl čepici swau hradnjkowi na kostrbatau hlawu, a přeměřiw ho na rozlaučenau geště gednau dřewěným mečjkem swým, ostawil ho wpolowičném widěnj, spěchage za pánem, zwolna po schodech přjkrých dolů se ubjragjcjm.

»Tenť také sotwa byl oprawdiwý blázen!« prawil hradnjk poděbradský, drže Přechowu čepici w rukau. Wyhlédna z okna widěl k nemalé mrzutosti swé, gak býwalý wězeň i blázen geho w gednom woze wygjždėgj z brány, obklopeni panošemi a oděnci, genž pošwihugjce wesele dlauhými oštěpy, popoháněli konj k čerstwěgšjmu klusu.

»Kdo gest nynj bláznem?« tázal se hradnj

sám sebe, za ušima se poškrabuge: »ten-li, co bez čepice odgjždj, anebo ten, gegž za dědice swého ustanowil?« A řka to zahodil newrle zwonkowau čepici a odstaupil od okna, aby sobě zlost wylil na podřjzených holomcjch a chase hradnj.

Wolný wzduch, od kteréhož přátelé Menhartowi tak mnoho proň sobě slibowali, špatně působil na zdrawj geho, ba silné wozu otřásánj geště wjce ge podkopáwalo, tak že průwodcowé brzy počjnali pochybowati, zdali geg žiwého na Karlštýn dowezau. W tom mjněnj utwrzowalo ge časté, auzkostliwé a nepokogné poptáwánj-se Menhartowo: daleko-li geště magj na hrad. Darmo geg šprýmy swými wyrážel wěrný Přech, genž ačkoli čepici šaškowu na Poděbradech zanechal, předce wždy geště w úkolu swém pokračowal, gako by mu byl dlauhým se-cwičenjm zcela přiwykl. »Pohleď pak, strýče!« prawil, mečjkem z wozu ukazuge, »tamto giž Řičany ukazugj nám swé hostinské wěže; tam bohdá sobě odpočineme.«

»Ano — na wěky!« odtušil Menhart. »O gen abychom aspoň tam giž byli! Gá lačnjm po chlebě žiwota na cestu dalekau!«

Přech, co gindy i gako šašek rád kázáwal a *texty* z pjsma citowáwal, nagednau utichl, gsa tjmto wygádřenjm Menhartowým tak pomaten a polekán, že giž o žádný šprým wjce se nepokusil, alebrž wozku, an se cesta lepšila, k rychlegšjmu getj nabjzel.

Poslušný wozka zapráskl do konj, a než minulo čtwrt hodiny, stál giž wůz s nemocným před Řičany, kdež na zatraubenj a slušné ohlášenj i hned most zpuštěn a nemocnému i komonstwu geho hostinstwj ochotně obětowáno.

Hodina Menhartowa wypršela. Geště té samé noci byw zaopatřen swátostmi umjragjcjch od kněze pod gednau, duši swau Hospodinu odewzdal.

Kapitola osmá.

Odpočjwey tu w pokogi
Tělo slawného českého pána.

S. K. Macháček.

W Hradci Gindřichowě panowal hluboký smutek. Černá korauhew wlála s neywyššj wěže, ohlašugjc wůkolj truchliwau zpráwu, že pán hradu se swětem tjmto se rozžehnal. Kuneš a Přech přiwezli totiž mrtwé tělo Menhartowo z Řičan na Hradec, aby odpočjwalo w hrobce rodinné wedle předků swých.

Tehdegšjho času konáwaly se pohřeby welmi slawně. Po tři dny zwoněno wšemi zwony negen na Hradci ale i po wšech kosteljch a kapljch, gichžto kollatorem za žiwa býwal pan Menhart. Ze wšech stran hrnulo se množstwj lidu rytjrského i rolnického na hrad, aby posledni

čest prokázali mrtwému pánu. Zwláště četná byla tu chudina, netoliko ze statků hradeckých, nýbrž i odginud, poněwadž na dwoře rozdáwána byla španda, totiž chléb a kaše pro nasycenj lačných. Mnoho též sudů piwa a řediny wywaleno na náhradj, a každý mohl se do wůle nasytit i žjžen uhasit. Při tom pak zwláště to bylo pamětihodno, že tu nebylo žádného nepořádku, aniž widěti, žeby kdo nestřjdmosti se oddal aneb štědrosti panské byl nadužil.

Chudina nasytiwši se poklekla zbožně před zámeckau kaplj, w njžto na wysokém černě potaženém lešenj mezi třemi řadami čerwených swjcj w otewřené rakwi nebožtjk odpočjwal. Hlasitě modlil se lid za duši pánowu; ze wnitř kaple zaznjwaly truchliwé žalmy pěgjcjho kněžstwa; wšickni plebánowé osad hradeckých byli se shromáždili ku slawnému pohřbu.

Pánowé, rytjrstwo a ginj wzácněgšj hosté častowáni na weliké sjni zwěřinau, uzeninau, koláčemi a českým i rakauským wjnem; w giné pak menšj sjni shromáždili se neybližšj pokrewnj nebožtjkowi. Oči wšech obráceny na neystaršjho syna Menhartowa, pana Oldřicha, na gehožto obličegi gednak žrawý zármutek, gednak i neukogena žádost pomsty wyryly hluboké brázdy. Nebylť sobě ani podoben. Čelo geho hořelo, oči dautnaly temným, násilně dušeným ohněm, wlasy dlauhé wisely w nepořádku přes ljce; hlawa brzy k prsaum skloněná, brzy

zpátky w týl hozená gewila, gaký bog w srdci geho zuřj. Slečna Berta byla oděná w dlauhé wlněné černé raucho, s hlawy pak od bjlého kragkowého čepečku wlál široký záwog téže barwy až na zem, zakrýwage unylau twář gegj před okem wšetečným. Wedle nj stál Kuneš z Kostelce, snaže se wšemožně djwku truchljcj potěšiti a při tom snad i w přjzni gegj wjce se upewniti, neboť dosawáde nemjnil zpustit se té naděge, že ona widauc wěrnau setrwalost geho, konečně předce gemu srdce swé nachýlj.

Starý Přech seděl opět dle zwyku swého w osamělém kautku. Ačkoli byl se sebe swlekl šat i způsob šaška, nicméně nebylo widěti smutku na něm: buďže smrt starého přjtele a dobrodince nebyla proň ranau neočekáwanau, anebo snad že giž nižádná sebe wětšj starost nebyla s to, zlomiti otrlau i ustálau mysl geho, ničjm giným neoživenau, nežli záštj newyhaslau proti odštěpencům, o nichžto wěřil, že gimi hyne králowstwj české a cjrkew Božj se prznj a porušuge.

Mezi ostatnjmi osobami w sjni přjtomnými wynikal geště muž wysokého stářj a diwokého wzezřenj; wlasy geho šediwé dokola byly ostřjhané, gakž to na mnišjch řádů nižšjch podnes wjdáwáme, krátké kadeřawé wausy zakrýwaly usta i twáře, a obočj gako les husté klopilo se přes oči wpadlé sice a malé, ale posud giskry ze sebe sršjcj. Mohlo mu býti giž k sedmdesáti

letům, ale každý mu neywýše hádal šedesát, neboť krok geho dosawáde byl pewný, řeč důrazná, pohybowánj obratné. Bylť to spogenec Oldřichůw, powěstný *Bedřich ze Strážnice.* Pohupowal se mlče na sedadle, a pak náhle wstaw oslowil pána hradu takto:

»Mně se ta smrt starého pána docela neljbj, a tudy nemohu se ubrániti wznikagjcjmu podezřenj. — Wšimnul-lis sobě, pane Oldřichu, gak naduté a oteklé gest tělo geho?«

»Co tjm chceš řjci?« tázal se Oldřich wyděšený.

»Z myšlének, gak slýchám,« prawil host přjšerný pokogně, »z myšlének neplatj se clo, a gá si rowněž gen tak mysljm, že pan Giřj z Kunštatu, chtěge se nagednau zbawiti nepřjtele mocného, mohl nařjditi, aby se mu dalo něco do poljwky.«

»Ha — ged!« wykřikl Oldřich, až wšickni ztrnuli. Podezřenj gizliwé náhle mu progelo mozek gako střela ohniwá: »Otec můg otráwen! Pekelný skutek! — Wzhůru, zkažte pro lékaře, ať prohljdne tělo nebožtjkowo, a wy přátelé swoleyte swědky, aby zgewena byla neprawost do nebe wolagjcj! Nechť zwj weškeren swět, gak hanebně sobě počjná ten, genžto se zowe zpráwcem králowstwj českého!«

»Pomalu, pomalu!« prawil Bedřich Strážnický pogma geg za ruku, »bylať to gen tak *myšlénka* moge, gakých mjwáwám wjce, dobrých

i zlých. A k čemu powoláwati lékaře? Ged, gestliže gjm nebožtjk skutečně otráwen byl, newywede žádný lékař z něho wjce; a chtěl bysi snad nechati ho neważně se rýpat w těle nebožtjkowu, aby nám powěděl, co si sami můžeme pomysliti?«

Kuneš z Kostelce wmjsil se gako prostřednjk do rozmluwy, řka Oldřichowi: »Nechtěgž, o přjteli, pauhému podezřenj dáti mjsta we šlechetném srdci swém! Wždyť sám Přech za dnů poslednjch byl ustawičným společnjkem geho, požjwage těch samých pokrmů i nápogů co on, a hle, zdráwť gest.«

Pronikawě i newrle pohledl naň Bedřich. »Gediný-li to důwod, gjmž Giřjho hágiti obmeyšljš, wěz, že gest nepostačitelný; nebo zdaliž nemohli Přecha pod něgakau záminkau odstraniti? neb zdali giž i dřjwe, nežli Přech na Poděbrady se dostal, nemohli mu dáti prášku, po kterém by byl i celý rok mohl chrnauti? Bylo by tedy záhodno, poptati se Přecha na wšecky okoličnosti, které smrt páně Menhartowu byly předcházely i následowaly.«

Ale Přech štjtil se býwalého kněze táborského tak, že welmi nerad a gen z neywětšj potřeby s njm do řeči se pauštěl. Bylť sice toho mjněnj, že k wywedenj aučele šlechetného může se dobře i lidj zlopowěstných užjti; ale i při tom pozorowal kněze odpadljka za pauhý nástrog, který, když práce wykonána, do kauta

se odhodj. Zaslechna tedy, že Bedřich na něg se odwoláwá, wyšel ze sjně, zanechaw rozhodnutj hádky těm, genžto gi byli započali.

»Dowoljte-li, abych také gá mjněnj swé směl přednesti,« propowěděl Pawel, bývalý purkmistr nowoměstský, »tedy ani samo Přechowo swědectwj u wěci té ničehož nerozhodne. Pan Přech, pokud mi powědomo, pobyl na Poděbradech gen několik neděl, a gá slýchal od dobrého přjtele, lékárnjka u zlaté koruny w Praze, že we Wlašjch uměgj připrawowati z rozličných bylin a kowů ged tak autlý, že člowěk dostaw geg neumjrá hned, nýbrž dle částky gemu dané teprw po roce, ano i po dwau neb třj letech, gak totiž wůle a záměr trawiče toho žádá.«

»*Recte dixisti*— dobřes powěděl, Pawle!« odtušil Bedřich, zasmáw se při tom, až obě bezzubé dásně z otewřených ust mu wyčuhowaly, co dwě krwawé prohnuté dýky. »Dobře máš, a gak se podobá, gsi w tagemstwj připrawowánj rozličných gedů zaswěcen tak dobře, gako kterýkoli wlaský lékárnjk.«

Pawel usmjwal se spokogeně, gsa powděčen chwále ostrowtipu geho udělené.

Oldřichowi ale zaryla se myšlénka o možnosti podobného otráwenj hluboko do srdce bolem rozerwaného. Mage giž od předešlých let zakořeněnau nenáwist proti Giřjmu, byl tomu powděčen, že nalezl nowau přjčinu k žalobě

proti němu; tudy ani za potřebné neuznal skaumati půwod těžkého toho podezřenj. Měl giž na tom dosti, moha powěst tuto ač bezdůwodnau w zemi rozšiřowati a nechuť i nedůwěru proti nepřjteli swému wzbuzowati u wšech, kterýmžto k ušjm přišla; proto tak rád uwěřil slowům muže, nalezagjcjho prospěch swůg w tom, když mohl strany odporné proti sobě popuzowati a k wálce domácj podněcowati; neboť wálka byla neymilegšj žiwel geho.

Slečně Bertě bylo w sjni až auzko. Gsauc nepřjstupna liché důmjnce muže neznámého, gegž dnes poneyprw na hradě otcowském widěla, wyšla wen za Přechem, aby se wyptala na základ onoho podezřenj i na powahu muže, genž tak směle twrditi směl, před čjmž gegj čistá duše co osika se zachwěla. I nalezla Přecha w auzké chodbě, wedaucj k welké sjni.

»Wy se stranjte, starý přjteli!« řekla k němu wljdně. »Nyněgšj společnost bratra mého nenj wám whod?«

»I což mně!« odpowěděl Přech. »Gáť zagisté nemám žádného práwa žádati, aby se někdo giný, nadto pak pan Oldřich řjdil podle chuti mé; mně gest whod každá společnost, kterau on swolati račj; to wšak nikdo mi we zlé nepoložj, držjm-li se slow pjsma, genž dj: Člowěka kacjře po dwogjm napomenutj se warug!«

»Tjm mjnjte bezpochyby onoho starého rytjře, gehožto wzezřenj tak pustodiwé, že každý

bezděky odwracuge očj swých od něho, by se nepotkaly s ohniwými střelami, sršjcjmi ustawičně ze zraků geho ?«

»Ano, toho mjnjm,« prawil Přech ; »ne snad že bych se bál pohledu gizliwého baziliška, leč pochopjš snadno, Berto milá, gak protiwný mi gest, powjm-li, že on, genž nynj wykračuge sobě w háwu rytjrském, wládna několika hrady, před lety býwal knězem řádně swěceným, ale opustiw prawý owčinec Kristůw, přidal se k rotě táborské a w gich wogště slaužjwal mši, rukama, na kterých lpěla nedáwno wylitá krew wěrných křesťanů. Z kněze stodoláře stal se napotom i wůdce zběře táborské, a když pozděgi utichla poněkud bauře w zemi našj a ukrutnj Táboři, co po bitwě u Lipan se rozutekli, sytj krwe nawrátili se k pokogným žiwnostem swým: Bedřich Strážnický s nashromážděnau laupežj usadil se na Koljně, kde nynj k hanbě králowstwj tohoto wládne co mocný wládyka, a gak gsi sama widěla, i do wnitřnjch záležitostj sausedů swých, pánů českých, směle se mjchá a s nimi gako sobě rownými po bratrsku zacházj.«

»A bratr můg« tázala se Berta s podiwenjm, »s člowěkem tjmto se spolčil ?«

»Ano, gako mysliwec k pronásledowánj zwěře spolčuge se s ohařem. Starý ten lotr, gak ho w zemi nazjwagj, má hrady pewněgšj a přjhodněgšj nad tento ; lid geho gesti nesnázem wálky uwyklý, udatný, železný; on sám we způsobu

wálčenj domácjho nad giné zběhlý. Bratr twůg wygednal s njm, aby přigal sto konj na Koljn, odkudž i hned by wygjžděti mohli na zbožj poděbradská; a lotr ten domeyšlege se teď, že s pánem hradeckým gest we spolku bratrském, tudjž s několika chlapy wlčj roty swé přigel dnes na Hradec, aby přjtomnostj swau pomohl pohřeb páně Menhartůw oslawiti — aneb raděgi poškwrniti.«

Berta se zhrozila. »A což by bratr můg nenalezl w zemi giných, šlechetněgšjch přátel, genžto by mu k sprawedliwé wěci geho pomáhali, že musil autočiště wzjti k wůdci Táborů, které w Pánu zesnulý otec geho ze wšj sjly potlačowal a i w poli slawně přemohl?«

»Ach,« usmjwal se Přech, »ty narážjš na wjtězstwj u Lipan, kde nebožec Menhart hydře táborské na hlawu šlápl? Toť dáwno během nowěgšjch udalostj z paměti gich wytisknuto, a mimo to strana táborská newěře na onoho Rokycanu, gegžto Giřj z Kunštatu na stolici arcibiskupskau powýšiti obmeyšlj. Stane-li se činný, podnikawý, horliwý Jan Rokycana arcibiskupem — čehož Bůh nedopauštěg! — weta bude po Tábořjch; on ge wyhladj slowem i ohněm. To wědj Táboři a protož rádi chápagj se každé přjležitosti, kdež by moc Giřjho gakýmkoli způsobem ztenčiti nebo podrýti mohli.«

»A ge-li pak onen Bedřich« tázala se Berta dále, »w skutku tak mocný, aby gemu bratr

Oldřich wjce důwěřiti směl, než samému králi Fridrichowi, genžto pjsebně připowěděl, že geg chrániti a podporowati bude ze wšj sjly swé?«

»*Vis unita fortior*, prawj staré latinské přjslowj, kteréž na česko znj as takto: »Dwa gsta gednomu pán, a třj celé wogsko.«

»Tomu nerozumjm,« řekla Berta.

»Gá ti to hnedle wyswětljm,« odtušil Přech ochotně. »Starý lotr Bedřich má mnoho přátel geště surowěgšjch a nešlechetněgšjch než on sám. Gsauť to saudruhowé laupežj geho, rytjři, před nimiž pokogné obywatelstwo se třese a genžto sjdljce co drawj orlowé na skalách nepřjstupných, časem wylétagj ze hnizd swých na laupež, a po zpáchaném zločinu opět nawracugj se na skály swé, odkudž bezpečně wysmáti se mohau neškodnému lánj obraných ubožáků. Mezi těmi gest přednj pán Náchodský, zlopowěstný *Kolda ze Žampachu*.«

»To gméno« prawila slečna ruce spjnagjc, »naháněla mně giž co autlému djtěti mnoho strachu a hrůzy, když nám dětem w čelednjku stařj zbrognoši wyprawowali o geho ukrutenstwjch, kterak z Náchoda naskakowal na bohaté kupce, gak i do sausednjho Slezka se pauštěl, a zapáliw tam několik wsj a dworů, celá stáda dobytka řwaucjho do Čech hnáwal; ale to *on* nemůže býti!«

»Ontě to,« twrdil Přech, »neboť starý Jan Kolda wyučil mladého w těch samých ne-

prawostech a ukrutenstwjch, we kterých sám byl mistrem, a těžko rozhodnauti, který z nich wjce zločinů napáchal, starý-li, genž Bohu djky giž hnige, anebo mladý, genž po něm statky i zuřiwost zdědil.«

»A přispěnjm lidj zlopowěstných« wzdychla slečna, »hodlá bratr můg prowesti při swau? Ach, bogjm se, aby wěc dobrá za pomocj *takowých* lidj nazmar nepřišla!«

Přech chtěl odpowědjti; ale w tom přicházel hradnjk we dlauhém černém plášti s bjlau hůlkau, tjmto znamenjm auřadu swého, aby oznámil, že kněžj w kapli odbywše *officium* ku pohřbu se chystagj. Wšickni hosté wyšli s hlukem, aby se průwodu slawnému přiwtělili. Zdlauhawě a wážně wycházel průwod z kaple. W čele geho pod korauhwj křjže kráčelo duchowenstwo, zpjwagjc zhluboka: *De profundis*, pak následowala rakew, přikrytá černým aksamitem, nešená od šesti panošů pánowých, zahalených w dlauhé smutkowé pláště; hedwábné šňůry od přjkrowu wisjcj drželi w rukau sausednj rytjřowé, a za samau rakwj kráčeli Oldřich, Berta a Jan, sirotci páně Menhartowi, i ginj pokrewnj přátelé; za nimi na koni ladrowaném oděnec w auplném brněnj se spuštěným hledjm, nesa na lewé ruce štjt se znakem hradeckým, florem černým zastřený. Hudebnjci časem zatraubili truchliwau fanfaru, doprowázenau rachotem kotlů, pokrytých černým suknem. Průwod bra-

nau hradnj wolně kráčel do města a obegda náměstj dokola, wstupowal opět do hradu, prowázen žalostným nářekem poddaných hradeckých.

Zatjm pak u prostřed kaple zámecké wyzdwižen welký plochý kámen, zakrýwagjcj wchod k poslednjmu, podzemnjmu přjbytku pánů Hradeckých. Weškeré množstwj tlačilo se nynj do kaple, aby widělo kde bude odpočjwati pán dobrý. I odnášeli nosiči rakew do hrobky, an kněžj zapěli: *In paradisum deducant te angeli;* ale pohnutliwý zpěw tento náhle přetržen hrubým wzkřiknutjm: »To wšecko ge papežský blud a zmatek!« Wšecko se obrátilo po smělém rauhači, genž wida že po něm oči wšech pátragj, nenechal dlauho pobožné shromážděnj w pochybnostech, nýbrž znowu a mnohem hlasitěgi wykřikl: »*Gá* to řekl a opakugi geště gednau: papežský kwas to a marné, ničemné diwadlo!«

A ten, od něhož hlas wycházel, byl starec krwawých očj, ramenatý, opřen o hůl kowanau. Směle odhrnul si wlasy s čela za uši, řka geště gednau: »Ano lidé, starý *Makowec* to řekl na swědectwj prawdy, aby, když giž nikdo nemá chuti zastati se o wjru prawau, aspoň on wydal swědectwj o prawdě!«

»Zabte toho psa!« zwolal Přech w rozhorlenj; »ať magj Tábořj o gednoho mučedlnjka wjce w kalendáři swém!«

Powstalť hluk, křik a zmatek w těsné kapli, a snad by byl lid na wybjdnutj Přechowo rau-

hawého Tábora na kusy roztrhal, kdyby důstogný děkan hradecký, obřady pohřebnj konagjcj, nebyl w to kročil wážným napomenutjm řka: »Neposkwrňugtež swatyni Páně lidskau krwj! Zdali newjte, co prawj Hospodin: *Mjsto, na kterémž stogjš, země swatá gest?* — a na giném mjstě dj: *Má gest msta, gáť odplatjm!* Protož nechte ať w pokogi uložjme tělo mrtwé w stánek pokoge. Ge-li někdo mezi wámi rušitel mjru, *wy* buďtež pokognj; ge-li kdo pošetilý, *wy* buďte maudřj; ge-li kdo prostořeký a hulákawý, wy aspoň mogi milj buďtež tišj; neb co dj Pán? — *Blahoslaweni tišj, neboť oni zemj wládnauti budau.*«

K této řeči utichlo shromážděné množstwj, neb děkan *Lucinus* měl lásku i wážnost obau stránek, těch kteřj dle starého cjrkewnjho obyčege pod gednau způsobau přigjmali, i oněch, kteřjž pod obogj. Genom přepiaté horliwosti Přechowě zdála se showjwawost děkanowa hřjšnau býti lhostegnostj, pročež obrátiw se rychle k němu řekl: »Ale otče důstogný, zdaliž nenj psáno: *Kdož by se rauhal gménu Hospodinowu, smrtj ať zemře?* Má-liž tedy ten rys gedowatý hnusnými slinami swými pljti na stěny swatyně této, a swaté obřady cjrkwe našj haněti gazykem gizliwým bez sprawedliwé pomsty?«

»Pane milý,« odpowěděl děkan Lucinus wážně; »známť horliwost twau o blaho cjrkwe katolické — leč nám tu nepřislušj nad hrobem w Pánu zesnulého bratra hádati se o slowa pjsma

a wýklady gich; potrestánj rauhače neważného zanechme my předně Pánu Bohu a potom slowútnému dědici gména, sláwy a statků nebožtjkowých, genžto gistě neopomine neuctu, která se stala swatyni této, w plné mjře potrestati.«

S wýrokem tjmto spokogen byl Přech i lid shromážděný, ačkoli geště dlauho hučelo reptánj w kapli gako wlny moře, wětrem zbauřeného.

Zatjm konal se pohřeb dále a po poslednjm *requiescat in pace* spuštěna rakew po prowazech do temné hrobky.

Po pohřbu neměl pan Oldřich nic pilněgšjho na mysli nad wyhledánj a potrestánj onoho smělce. To byl powinen swé cti, památce otce zesnulého i cjrkwi katolické, ku kteréž s weškerým rodem swým se přiznáwal. Shledáno, že půwodce té hrubé wýtržky byl gakýsi Tábor, gménem Makowec, znám co wášniwý práč a drzý neustupný protiwnjk učenj katolického, na kterého když i hned z poručenj pánowa saháno bylo mocj, opřel se proti tomu kněz Bedřich řka: »On semnau přigel na hrad, semnau odgede; služebnjk můg gest a nikomu neslušj wztáhnauti naň ruku, gedině mně! Winen-li w čem — gakožc Bůh na nebi, zaslaužené pokutě neugde!«

Tato smělá řeč popudila pána hradu tak, že zlostj zubami zaskřipěl; a wšak po chwjli uwážiw na mysli, že by přjsněgšjm na neważného Tábora nakročenjm pozbýti mohl mocného gednotnjka, raděgi shryzl w sobě urážku

a stawě se na oko spokogeným, řekl důrazně Bedřichowi Koljnskému: »Daufámť, že gako muž dobrý slowu swému dostogjš a služebnjka sobě přikázaného potresceš snad přjsněgi než bych gá sám byl učinil.« A řka to odwrátil se od něho, pogaw sestru swau za ruku, aby gi w hořegšj komnaty doprowodil.

Kněz Bedřich pohlédl zrakem hrůzným, zničugjcjm na Makowce, který chladně a lhostegně stál před njm, gakoby ani newšjmal sobě pohrůžky, ktera z pohledu wůdcowa strašliwě blýskala: »Zdaliž gsi ani w této chwjli nemohl udržeti na uzdě prostořekost swau? Čili mnjš, že celý swět bude se sprawowati po twé twrdé hlawě a přewráceném smyslu twém?«

»Po mém přewráceném smyslu?« přežwykowal mezi zubami starý Tábor: »Dáwno-liž sluge ten smysl přewráceným, pro který gsme uwykli statky i žiwoty nasazowati? Čili wěhlasný kněz Bedřich, z gehož ust druhdy plynula maudrost zákona, nynj nagednau napasen marnostj swěta zwrtil se co čamrha a hodlá s přjwrženci papežowými držeti za gednu oprať?«

Wýčitka tato byla rowněž tak trpká gako smělá; ale wůdce táborských zbytků nedoslechl gi, gelikož bera se za Oldřichem do hradu nechal na dwoře státi Makowce rozgitřeného, genžto rozmrzen pohrůžkami wůdcowými zlostně kygem o zem udeřil.

Zábawné spisy

Jana z Hwězdy.

Swazek IV.

Jarohněw z Hrádku.

Čast druha.

W Praze.

W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.

1843.

JAROHNĚW Z HRÁDKU.

Novela z časů Giřjho Poděbradského

od

Jana z Hwězdy.

Swazek druhý.

W Praze.
W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.
1843.

Kapitola dewátá.

A což nedowedu řečj,
To chtie přemoci sečj,
Pěstj, trdlem, palicj,
Cepem, mečem, kordem, sudlicj,
Tiem chtie prawi býti.

Žaloba na Husity. (*Star. skládanie.*)

Hluk na hradě trwal téměř do pauhé noci. Bližšj hosté odcházeli, dalecj ukládali se na odpočinutj, neb hostinnost pánů Hradeckých byla wůbec známa, a zwláště při tak neobyčegné přjležitosti nebylo bráněno nikomu, pohodlj swého w plné mjře užjti. Poznenáhla wšak utichlo wšecko. Swětla w oknech pohasjnaly; domácj i hosté odebrali se na odpočinutj, a hořekogný spánek přiljtna z kragin mjrodárných ukoljbal tichým wánjm měkých perutj swých wšecko we spanj pokogné.

Wšecko? — Nikoli. Slečna Berta, záhy propustiwši panny swé, bděla dosawáde w komnatě, nemohauc wjrný praud citů w sobě utišiti.

Truchliwé obrazy pohřebnjch obřadů wstupowaly gj na mysl, plašjce mocně spanj s wjček gegjch. I wstala a wzawši lampičku, kráčela tiše auzkau chodbau k pokogjku Přechowu; tam zaklepala na dwéře, řkauc hlasem nesmělým: »Strýče milý, nespjte?«

Obywatel pokoge sotwa poznaw hlas Bertin i hned ochotně otewřel, gewě podiwenj nad neobyčegnau náwštěwau.

»Milý strýče,« omlauwala se Berta, »odpusťte, že tak pozdnj hodinau k wám přicházjm a snad o spanj wás okrádám; — gá mám prosbu, kterauž, tušjm, mi neodepřete pro památku zesnulého otce mého.«

»Berto!« zwolal Přech horliwě, »tyť mne znáš a wjš dobře, že netřeba ti odwolati se na otce nebožtjka, gemuž Bůh dey lehkého odpočinutj! Giž pro twau wlastnj čistau zbožnost a pokoru panenskau nakloněno tobě dáwno negen srdce mé, nýbrž i každého, kdo měl přjležitost tebe bljže poznati. Mluw, co ge žádost twá, a byť to bylo o půlnoci — starý Přech wždy hotow ge k službám twým.«

»Mnoho nežádám,« pokračowala slečna s wětšj smělostj w řeči swé; »gediné to, abyste mne doprowodil do kaple, kde otec můg odpočjwá. Dnešnj den tolik měl různosti, tolik hluku a hřmotu, že mně nebylo lze mysl swau w modlitbě k Bohu pozdwihnauti. Ach, k tomu byla mysl má tuze rozptýlená. Nynj pak při tichu

nočnjm, daufám, že budu moci sestřediti myšlénky swé k cjli gedinému a w duchu i prawdě se pomodliti.«

»O gak tě za to chwáljm, dcero má!« zwolal Přech; »dowol, abych tě takto nazwal, neb co to pachole Jarohněw bydlj u ginowěrců, nemám nikoho, koho bych tjm sladkým gménem nazwati, koho bych synem nebo dcerau pogmenowati směl.«

Berta wzdychla tiše a řekla toliko: »Tedy pogďme!«

Přech sňal s hřebu kljče od kaple, i šli. Cesta ku kapli wedla přes dwůr. Berta s lampau neohroženě kráčela napřed, Přech w patách za nj. An giž docházeli ku kapli, Berta ohlédnauc se spatřila, že se za nima plaužj černý stjn. Hrůza gi bezděky obešla; i nemeškala zpozorowánj swé sděliti tichými slowy přjteli starému; ale ten newšjmage si toho, prawil pokogně: »Bogjš-li se, raděgi se wraťme; *gá* sice nebogjm se ani stjnů, ani gakýchkoli giných přjstrachů nočnjch; ale pro slabšj nerwy twé mohla by owšem tato cesta se státi nebezpečnau a na hlawu mau swezlo by se pak wšeliké odpowjdánj, že gsem neprozřetelně swolil k žádosti twé.«

»Wždyť ani gá se nebogjm,« odpowěděla Berta šeptem, ačkoli patrné chwěnj wšech audů gi káralo ze lži. »Strašidel nenj, a před zlými lidmi, tušjm, gsme na wlastnjm hradě dosti bezpečni. Čeho se báti?«

I kráčela rychlegi. W tom progelo bolestné wzkřiknutj ze zadu sluch gegj. Ohlédnauc se spatřila k hrůze newyslowné as pět kroků za sebau starého Přecha swjgeti se na zemi a černý stjn kwapně od něho se wzdalowati. Leknutjm wypadla gj lampa z ruky a uhasla. Nenadálé toto uleknutj tak silně gj sewřelo prsa, že sotwa slabý křik ze sebe wydati mohla. Teprw po hodné chwjli zpamatowawši se počala auzkostliwě a hlasitě o pomoc wolati. Wolánj gegj wyburcowalo čeleď hradnj z prwnjho usnutj; zbrognošowé wstáwali a w brzce byl prostranný dwůr oswětlen mnohými pochodněmi. Rudá záře swětel odrážela se podiwně od wysokých, šedých zdj. Náramné užasnutj zmocnilo se wšech, an spatřili Přecha nedaleko kaple w krwi ležeti. Srdce geho bylo prokláno; z rány široké walila se krew praudem; oči obráceny byly w slaup, dýchánj sotwa geště znáti. Bodnutj muselo pewnau, zkušenau rukau wedeno býti, že pramen žiwota z těla geho tak rychle uplynul.

Hluk na dwoře, záře pochodnj a různé wolánj zbudilo i Oldřicha, pána hradu, ze spanj. Wyhlédna z okna nechtěl ani wlastnjmu zraku wěřiti, domnjwage se, že wýgew spatřený gest toliko pokračowánj snu, i trwalo dlauho nežli se přeswědčil, že nikoli obraz snu strašliwého, leč skutečnau prawdu má před sebau. Na polo oblečen pospjšil dolů, kdež sestru swau nalezl we mdlobách a bezdušné tělo Přechowo u nohau gegjch.

»Pro žiwý Bůh, sestro, co se tu dělo?«

Zulekaná Berta mohla toliko gednotliwými, nespogenými slowy dáti zpráwu o hrůzném zločinu. I swolány na rychlost panny gegj, aby uděšenau, sebau sotwa wládnaucj do peřin wprawily.

»Honem!« welel Oldřich čeledi swé: »Nezewlugte tu nad starým mužem, w krwi ležjcjm, wemte máry a odneste geg do dolegšj sjně, aby, bude-li možná, zpět přiweden byl k žiwotu.«

»Tu bude wšecka práce marná!« ozwal se geden ze zbrognošů, na mrtwolu swjtě. »Rána gest hluboká, krew mu ušla a nikdo wjce geg do žiwota nepřiwolá.«

»Nemudrug!« okřikl Oldřich mluwjcjho, »a čiň co ti weleno! A wy druzj« welel chase okolostogjcj, »prohljdněte bedliwě každý sebe menšj kaut, kde by se wrah mohl skrýwati. Deset kop tomu, kdo ho wypátrá!«

»Mišenských nebo pražských?« ozwal se na to geden ze zástupu.

»Kdo to mluwil?« tázal se Oldřich hněwiwě. I nastalo ticho hluboké.

»Kdo to mluwil?« opakowal geště gednau se zrakoma hořjcjma.

Po okamžitém pomlčenj prawil kdosi temně: »Mikeš!«

»Swažte Mikše do kozla a hoďte do západnj wěže!«

Mlčky uposlechli zbrognošowé, a co gedni

prostořekého Mikše swázaného odwáděli do wěže, druzj dali se do pilného hledánj, od kteréhož ale brzy upustiti museli, djlem že nebezpečno bylo, s pochodněmi hořjcjmi přibližowati se k mjstům, kde složeno seno, sláma neb giné lehko roznětliwé wěci, djlem i proto, že wrah sám, nemage potřebu skrýwati se, dobře u prostřed nich býti a zároweň s nimi hledati mohl. Nazegtřj nastalo wyšetřowánj přjsněgšj, a když ani to k wypátránj zločince newedlo, wzato útočiště k *božjmu saudu*, kterým se tehdáž, ano geště i o sto let pozděgi wrah neznámý wyhledáwal.

Mrtwé tělo Přechowo bylo umyto a pak w rubáši bjlém položeno na máry u prostřed dwora, skoro na totéž mjsto, kde wražda nad njm zpáchána. Podál na powýšeném lešenj připrawena gsau byla sedadla pro pana Oldřicha a přátely geho i giné přjsedjcj saudu. Po prawé straně mar, téměř u samých hlaw stál pjsař páně Oldřichůw s přjsnau auřednj twářj, drže w rukau pergamen, na němžto napsána formule přjsahy, kterauž po něm odřjkáwati museli wšickni, gichžto se podezřenj a byť gen zdaleka dotklo. Dle obyčege od starodáwna zawedeného měli obcházeti mrtwolu geden po druhém a zastawjce se u pjsaře klásti dwa prsty na ránu otewřenau i odřjkáwati při tóm uloženau přjsahu. Gedenkaždý musel chwjlku prodljti, zdaliby krew zabitého, ukázawši se, neswědčila proti němu.

Prostořeký Mikeš, na poručenj páně z wězenj wywedený, byl prwnj, gemuž uloženo máry obegjti. — Bledý, skljčený, třesa se po celém těle obešel máry krokem klopýtawým, zastawil se u pjsaře a položiw dwa prsty na mjsto rány, řjkal přjsahu. A sundaw prsty spatřil k neywětšjmu uleknutj swému, an weliká krůpěg krwe obgewila se na bjlém rubáši.

»Ha, gizliwý pse!« wzkřikl Oldřich přikročiw k marám: »Neměl-li gá gsem dobře, když gsem tě hned wčera w podezřenj wzal? Eihle, krew zabitého swědčj proti tobě. Pryč s tebau!«

Zaufanliwě wrhl se obwiněný zbrognoš pánu swému k nohaum: »Ach, slitug se Milost waše nademnau! Bůh žiwý swědkem, že negsem winen krwj zabitého!«

Byloť truchliwé podjwánj na ubohého, genž cjtě giž napřed wšelikau hrůzu smrti ohawné a násilné, očima diwě wytřeštěnýma zjral k nebesům, gako by gedině odtamtud smilowánj očekáwal. Wěru, odsauzenec, genž práwě klade hlawu swau na špalek, čekage brzy-li širočina katowa na obnažené hrdlo geho dopadne, sotwa wětšjch muk pocjtiti může, než pod gakými úpěl nebohý Mikeš, když po obgewenj-se krwe Přechowy pohlédl na přjsnau twář pána a saudce swého.

»Snad geště ohawný zločin swůg popjráš?« zkřikl Oldřich hněwem nezkroceným. »Nuže! w oné komoře (ukázal k šediwé wěži zámecké)

katowé ti otewrau usta! — Weďte ho na trápenj!« welel, a dwa holomci w čerwených kazagkách, stogjce tu pohotowě, chápali se oběti swé. Ale mezi čeledj hradnj powstal mimo nadánj hluk co temné hučenj moře před nastáwagjcj bauřj. Napřed šeptali mezi sebau, pak počali hlasitě reptati, a konečně předstaupili tři ze srdnatěgšjch před pána, řkauce: »Nechtěgtež, o pane, kwapiti s wýrokem swým, aby snad newinný netrpěl za winného a wlastnj swědomj waše neodsaudilo wás někdy z činu přenáhleného, gegž naprawiti nebude napotom wjce w moci wašj. My wjme gistotně a doswědčiti můžeme přjsahau neyslawněgšj, že Mikeš, když se wčera ztrhl pokřik na dwoře, ležel s námi w ratagně a zároweň s námi wyskočil z lože, aby pohleděl co se stalo.«

Pan Oldřich zaskřipěl zubami, mage odpowěd hněwiwau na gazyku: ale Kuneš z Kostelce, sedjcj wedle něho, přimlauwal gemu mjrně řka: »Mně samému to ani na mysl negde, žeby zbrognoš tento měl býti wrahem Přechowým.«

»Ale pro Bůh!« odpowěděl newrle Oldřich. »Pohleď pak, gak u wědomj winy swé se třese a swjgj! A k tomu ukázala se krew na něho.«

»Třesenj geho« řekl na to pan Kuneš, »gest lehko wyswětliti. Chuďas předzwjdá, co naň čeká, i hrozj se nastáwagjcjch muk. — A proč medle hned s tjm prwnjm chceš skončiti saud? Kdož wj, neukáže-li se krew na někoho giného

mnohem zgewněgi? — Slyš, gá znám Mikše co člowěka prostořekého, nikoli ale co zlého a mstiwého.“

I ginj přiswědčili panu Kunešowi a pjsař, gemuž auzkost Mikšowa šla k srdci, doložil: »To ge swatá prawda; a nad to nikdo newj o tom, že by obwiněný kdy s panem Přechem býwal w něgaké newoli nebo zášti, ano naopak, on, gá a weškerá čeleď hradnj milowali gsme geg, snášegjce milerádi newrlost geho, s wysokým stářjm spogenau; ale máme tu na hradě giné hosti, kteřjž...« I nedopowěděl, neboť plachý zrak geho práwě se potkal s plamenným pohledem kněze Bedřicha, saudu přjsedjcjho, genž i hned nedokončenau řeč pjsařowu doplnil takto:

»Wjmť, brachu, co chceš doložiti. Řekl bys rád, že každý ze čtyr Táborů mých wylil wjce krwe lidské než tato krotká čeleď dohromady;“ a obrátiw se k panu Oldřichowi, prawil hlasem mjrněgšjm: »To wšak nebudiž řečeno na ugmu slowutnosti wašj! — Ano, Táboři mogi pobili dosti lidj; ale to stalo se we wálce weřegné a my se nepřátelům swým wždy řádně opowěděli, aby na nás měli péči. Gestliže napotom padli pod našjm mečem, kygem, sudlicj anebo cepem — ay, byla to wina gegich a sprawedliwý trest Božj! Ale aukladně, zrádně, pod pláštěm noci newraždili gsme nikoho, a byť byl auhlawnj protiwnjk wjry našj. Leč — máte-li

lidi mé we sprawedliwém podezřenj, nechť předstaupj a podrobj se gako ginj obřadu tomuto!«

Ňa pokynutj geho předstaupili čtyři muži zarostlj, zešediwělj w bogjch, zarytj sektáři, i bylo widěti na nich, gak neradi se podrobugj. Geden po druhém obešli máry krokem pewným a odřjkawše přjsahu, nawrátili se zamračeni na mjsto swé, ani slowa nepromluwjce. Konečně došel řad na neystaršjho z nich, genž gaksi ausměšně očima krwawýma před sebe bljkal. I on obešel máry lhostegně — a hle, sotwa položil prsty swé na mjsto rány, krew zabitého wypraudila se walem a zbarwila negen rubáš ale i prsty geho. A radostně wykřikla weškerá čeleď hradnj, wzdáwagjc chwálu Bohu, že způsobem zázračným obgewil wraha.

Kněz Bedřich zwraštil čelo temné. Katowé hleděli na pana Oldřicha, očekáwagjce rozkazu geho; ale Bedřich tomu předešel, řka: »Nad mými lidmi mně samému náležj saud, i nebuduť gjm odkládati. — Přistup bljže, Makowče!«

Zdráhawě uposlechl wolaný a postawiw se přjmo, wywalil tupé oči swé.

»Wzdey čest Bohu, bratře!« řekl wůdce táborský slawně, »a mluw, zawraždil-lis muže, gehož tělo bezdušné tamto ležj na marách?«

Makowec mlčel a toliko tupě před sebe se djwal.

»Mlůw, synu Belial!« rozkřikl se Bedřich, »winen-lis či newinen?«

Ale Tábor opět se odmlčel. Temný ruměnec polil osmahlau twář wůdcowu, že se zdála býti geště temněgšj. »Bratře,« prawil gednomu z Táborů, »podey mně můg mlat!«

Nastalo ticho hluboké, že téměř gednotliwé dýchánj dalo se doslechnauti, an Tábor přinesa těžké železné kladiwo, wůdci swému mlče ge podal.

»Do třetice« zwolal tento, »táži se tebe, zarytý hřjšnjče! Buď oswědč newinnost swau, aneb poruč Bohu duši!« I pozdwihl mlat swůg nad hlawu.

Makowec ani očma nezamžikl; tupě tu stál před saudcem swým, newydaw hlasu ze sebe.

»Tedy ti Bůh buď milostiw!« řekl Bedřich, mrštil mlatem — a Tábor s roztřepeným čelem swalil se na zem. A wůdce wykonaw poprawu, zawolal na swé: »Wyweďte koně!«

Za malé okamženj stálo tu pět konj osedlaných. Bedřich wymrštil se obratnostj mladjka na gednoho a pokloniw se panu Oldřichowi na rozlaučenau, gel zwolna k bráně hradu, a zbrognoši hradečtj spěchali spustiti most pro odgjždějcjho hosta hrůzného i družinu geho.

Zamyšleně hleděl za njm Oldřich; pak řekl napolo k sobě, napolo k Pawlowi, býwalému purkmistru, za njm stogjcjmu: »Tam odgjždj ten kněz podiwný a myslj Bůh wj, gak hrdinský skutek tu wykonal před očima našima a gak úžasného podiwenj w nás zbudil.«

»Božj prawda!« přiswědčil purkmistr, »tito

Táboři gsau předce gen diwý, neupřahaný pronárod!« A požehnaw se křjžem doložil: »Pán Bůh rač každého dobrého člowěka před nimi chránit!«

Nespokogeně odwrátil se od něho Oldřich, a ukázaw na Tábora poprawenébo, welel: »Odwlecte tu mrchu stranau!« a pjsaři nařjdil: »Wyplať Mikšowi kopu mišenských za wystálé strachy.«

Mikeš, wykrautiw se holomkům z rukau, poskočil wesele na nohy a wymrštiw čepici do wýšky zaweysknul: »Heysa! kopu mišenskau! Djky Pánu Bohu a po něm wašj Milosti! A wy pane pjsaři, račte si to dobře do paměti wtisknauti: kopu grošů mišenských dostanu; ať potom nenj w tom žádné meylky!«

Tak z auzkosti neywětšj přewrhna se nagednau w rozpustilau weselost, obgjmal pjsaře, swé druhy i každého, kdožkoli se mu w cestu namjtnul. »Slyšel tys to také? Kopu mišenských prawil pán a nikoli pražských, neboť mezi kopami, brachowé milj, gest weliký rozdjl, a kdo z wás by o tomto rozdjlu neměl dostatečné powědomosti, tomu gá, Mikeš, milerád to wyswětljm.«

Panstwo giž dáwno bylo do hradu se odebralo, kdyžto Mikeš geště s každým se doswědčowal, že mu kopa *mišenských* sljbena, a široce wykládal, mnoho-li to dělá na grošjch *pražských.*

Kapitola desátá.

Nelzeť gich gest rozwoditi,
Musiéť se dosti nawaditi:
Když sobie řeči dosti dáta,
Potom se o wše srownáta.

Swár wody s wjnem. (*Star. skládanie.*)

W Králowém dwoře, oblịbeném to sjdle někdegšjch knjžat a králů českých, seděl we swětlé sjni muž mladý, gasného a wážného wzezřenj, u dubowého, wýtečnau řezbau ozdobeného stolu, na němž rozprostřeno několik peřgamenowých listin s wisutými pečetěmi. Byltˇ to *Giřj Poděbradský*, nyněgšj zpráwce králowstwj českého. Předkowé geho slawnj w bogjch a wěhlasnj w mjru psáwali se *z Kunštatu*. Ge wšecky přewýšil on mocj, maudrostj, bystrostj ducha, neohroženostj, smělau podnikawostj, hrdinskau udatnostj a horaucj láskau k wlasti.

Opodál stolu stál tagný pjsař geho, čekage na rozkaz. Nepodobaloť se, že Giřj wj o přjtomnosti geho, gelikož zahlauben do čtenj zápisůw před sebau rozložených, ani oka z nich nepozdwihl. Gednotliwá slowa, kteráž mu časem mimowolně z ust wyklauzla, swědčila zřegmě, gak mocně geg obsah listin těchto dogjmá.

I neosmělil se pjsař pána z bedliwého čtenj wytrhnauti, dokud znamenal na twáři geho, že celau pozornost swau na perğameny obracj; teprw když widěl, že giž poslednj list stranau odložen, měl za to, že newhod nepřigde. Malým šramotem nohau wytrhl geg z hlubokých myšlének.

»Co gest, Ondřegi?« tázal se Giřj wljdně.

»Milosti!« odwece pjsař; »gistý Jan Klamperna, kterého gste od některého času zwláštnj důwěrnostj obdařiti ráčil, stogj giž přes hodinu wenku, čekage na milostiwé powolenj, by směl zpráwy swé Milosti wašj do ušj swěřiti.«

Giřj zwraštil obočj: »Nenazjwey důwěrnjkem mým toho, gegž toliko za nástrog užjwám k wypátránj piklů, kteréž nepřátelé mogi proti mně kugj. Gak rád bych ošemetnjka toho se sebe ztřásl gako hmyz obtjžný, kdybych služeb geho dosawáde naneyweyš neměl potřebj! — Ale gak prawjm, na ten čas nelze mně ginak. Nechť wstaupj!«

Postrannj dwéře se otewřely a do sjně wstaupil muž ryšawý, zdrápaných twářj, tichým, kočičjm krokem, ustawičně se klaněge.

»Nu, gakých zpráw mi neseš z kragů českých, Wšudybyle?« tázal se ğubernátor.

»Mnohé a důležité, Milosti!« odpowěděl ryšawý. »Gezdilť gsem dnem i nocj a zmrhal při tom dwě dobré klisny, gen abych Milost

waši co neyrychlegi zprawiti mohl o aukladech nepřátel mnohých.«

Netrpěliwě wrtěl sebau Giřj na stolici. »Budau-li zprawy twé státi aspoň za gednu dobrau klisnu, máš gi mjti; druhá, která gak djš, pod tebau padla, bude snad geště k něgaké potřebě.« I mrštil na zwědače pohled tak pronikawý, gako by mu chtěl wšecky žjly pod kožj spočjtati. »Wyprawug tedy,« welel krátce, »a počni od neydůležitěgšjho!«

»Oldřich Hradecký« počal Klamperna zwěstowati, »rozhlašuge po wšech kragjch, že otec geho otráwen.«

»Wjm to, wjm!« zkřikl pan Giřj, »a kdybych neweděl, mohl bych se toho domysliti.«

»Ale on neostýchá se roztrušowati,« mluwil Klamperna dále, »že se wražda ta zpáchala na poručenj Milosti wašj.«

»I *to* wjm,« odpowěděl gubernátor mrzutě; »a zdali *pro tuto* nowinu ztrhal gsi dwa koně?«

»Milost waše račiž odpustit — gá negsem gešte u konce. Starý Přech z Hrádku, onen neunawený osnowatel pletich, blauzniwý horlitel a zchytralý aukladnjk, giž také nikoho wjce popauzeti nebude.«

»Umřel? Nu Bůh spasiž duši geho! Bylť zralý k smrti a přišel čas i na něho. A snad ku posledu řekne strana Oldřichowa, že *gá* gsem ho gedem zahladil? Bohpomozi! Konečně učiněgj ze mne trawiče tak ohawného, že každá

matka, kteréžto se djtě při prsau rozstůně, bude winiti mne smrtj geho.«

»Račtež dowolit,« prawil wyzwědač po chwjli, »bych směl dopowědjti. Tohoť nenj: Přech z Hrádku padl rukau nemaudrého Tábora z družiny kněze Bedřicha Strážnického; a starý kněz ho k wůli panu Oldřichowi i hned po účinku wlastnj rukau poprawil; ale od té chwjle zůstal mu w srdci wězeti šjp dwauhrotý, kterýž mu nikdo tak lehko newytáhne. Gak gsem od lidj geho zaslechl, mrzj ho čin ten wjce, nežli wšecky hřjchy geho; i chowá se nynj k Oldřichowi chladně a možná, žeby i zcela od něho se odtrhnul — zláště kdyby se mu z giné strany prospěch něgaký zasljbil.«

»Dále!« welel pan Giřj netrpěliwě, znamenage že wyzwědač gemu zdaleka cos raditi se osměluge.

Po krátkém pomlčenj pokračowal Klamperna: »Kolda Náchodský pálj wesnice napořád, zagjmá lidi i dobytek, gako kdy gindy.«

»Co prawjš?« zkřikl zpráwce králowstwj českého a krew mu walem wstupowala do obličege. »Kolda žeby pod přjměřjm k něčemu takowému směl se odwážiti?— Wjš to gistě? Tak gistě, gako že tu stogjš před Giřjm Poděbradským, genž tobě za lež lehkomyslnau může wykázati wlhké obydlj w některé wěži?«

»Tak gistě!« odpowěděl wyzwědač beze strachu. »Gak gsem řekl: mezi Meytem a Chru-

djmj učinil pan Kolda welkau škodu lidem we wsjch; pobraw gim statky a zagaw gich dobytky, wše to hnáti kázal k Náchodu.«

»A když tomu tak,« dj pan Giřj gako pro sebe; »pro žiwý Bůh! čjm se omluwj ten lotr?«

»Bezpochyby tjm,« zněla odpowěd Klampernowa, »že slowům přjměřj s Milostj wašj uzawřeného nesrozuměl; neboť něco takowého od čeledi geho gsem zaslechl.«

»Bůh mi swědek!« zwolal pan Giřj w rozhorlenj. »Ten čin zrádný mu wrchowatě zplatjm! Hnjzda geho laupežnická nemagj děle býti skreyšemi pro weřegné škůdce zemské, pro tu zwěř drawau, genž rok co rok zubem žrawým hubj a ničj naděgi chudého rolnjka!« I přecházel sjň kwapnými kroky, až ostruhy zwučně na patách drnčely. — »Co wjš geště?« otázal se po chwjli, zůstaw před Klampernau státi.

»Páni strany Oldřichowy, sgewše se před nedáwnem do Strakonic k mistru řádu křižownického, radili se tam po tři dny a posléz učinjce mezi sebau zápis gednoty, zawázali se slawně, pod základem cti a wjry rytjrské: že chtj sobě wespolek proti straně Milosti wašj radni a pomocni býti; i mjnj co neydřjwe na pole wytrhnauti.«

»Znáš wšecky gednotnjky zegména?« wpadl mu do řeči ğubernátor.

»Kromě pánů z Rožmberka a Hradce neyznamenitěgšj gsau: welmistr křižownický Wáclaw

z Michalowic, bratřj Šwamberkowé, Gindřich z Kolowrat . . . ale račtež raděgi sám nahlédnauti do zápisu gednoty Strakonické, gegžto gsem sobě s nemalým nákladem u wěrném přepisu zaopatřil.« A sáhnuw za ňádra, wyndal papjr několikráte bedliwě složený.

»Pan Giřj wytrhl mu geg z ruky a přeběhnuw řádky okem rychlým, otázal se: »Gsi nynj u konce?« A když wyzwědač mjsto odpowědi mlčky se uklonil, hodil mu měšec do rukau a pokynul k odchodu.

Sotwa byl Klamperna ze sjně odešel, wstaupil hlawnjmi dweřmi host giný. Byl to muž wážný, wysoké postawy, w dlauhém řásném rauše knězském, gežto dosahugjc mu až na paty za njm šustem po zemi se wleklo. Rukáwy byly zpředu otewřené, malými wlašinowými knoflječky hustě posázené a téměř tak dlauhé, gako ostatnj raucho samo.

»Pokog budiž domu tomuto!« prawil přjchozj, pozwedna njzký čtyrrohý biryt — »a i tobě, synu můg!«

»Pokog budiž i s tebau, mistře ctihodný!« odpowěděl ğubernátor wstana a kněze uctiwě wjtage. »Co medle wede mistra Rokycanu do dwora králowa?«

»Co mne sem wede? — Wěru nic menšjho, nežli wřelá péče o zachowánj, wzrůst a rozkwět wjry, nám Bohem dané. Wláda swětská má s wládau duchownj gjti rukau w ruce, aby blaho

dušj swěřených wždy wjc a wjce se upewňowalo a weliké djlo oblažonj lidu božjho šťastně dařilo. Nenj-liž tomu tak, synu můg?«

»Prawdu djš,« odpowěděl wládce mjrně; »protož i gá, sotwa sám w řjzenj králowstwj tohoto se uwázaw, giž i hned po tobě do Hradce poslal gsem, abys mně pomáhal zanedbaný řád křesťanský obnowiti a ne-li k pěkněgšjmu, aspoň k předešlému kwětu přiwesti.«

»Toť také neypředněgšj, ano gediná snaha má!« řekl Rokycana složiw ruce křjžem na prsa. »Po tomto welkém cjli taužjm we dne w noci; wšecky myšlénky, wšecky tužby mé gdau toliko na zwelebenj wjry a wyzdwiženj kalicha Páně; — ale Milost twá. . .«

»Nechtěgž, mistře, domnjwati se, že gsem snad w praudu starostj a péčj swětských zapomněl wzdělávati králowstwj božj na zemi. Nikoli! Wše, cokoli gsem posud podnikl, mělo a má klestiti cestu w srdcjch kraganů našich k přigetj prawé, Bohu libé, krwj předků wybogowané wjry; ač mnjm, že k wůli žádaucjmu usgednocenj-se wšech stran budeme musit přece něco od swého upustiti, aby konečný smjr se stolicj papežskau wygednati se mohl.«

»Upustiti!« zwolal kněz, zhroziw se a ruce sepna. — »Upustiti!« opakowal geště gednau. »Proto-liž medle bogowali gsme s nasazenjm žiwotů a statků, proto zpytowali gsme pjsma s namáhánjm ducha a tráwili noci we bděnj a

čtenj zákona božjho, abychom nynj od toho, co gsme krwj wlastnj zpečetili, bogácně upustili?«

»A budeme-li wždy urputně na swém státi, co bude, táži se, z koruny této, druhdy slawné, a co bude i z tebe, mistře, nesmjřj-li se s námi hlawa cjrkwe, papež řjmský? A kam se poděge naděge twá na arcibiskupstwj pražské?«

»Nechť nikdy mitra zlatoskwaucj nekryge hlawu tuto, nechť nikdy ruka tato o berlu střjbrnau se nepodepře, nelze-li ginak dosednauti na stolici arcibiskupskau než odřeknutjm-se a byť i gen gediného článku, kterýžto za prawý a s zákonem božjm se shodugjcj uznáwám!«

Gubernátor se zamlčel. Trapliwé, nemilé myšlénky hnaly se přes čelo geho co temné oblaky přes gasný obzor nebeský; konečně řekl: »Co tedy žádáš, mistře, aby se stalo?«

»A tak se může tázati Giřj Poděbradský? — Což giného nežli gednotu u wjře, wyhlazenj stránek odporných, potlačenj Pikardů, zmáhagjcjch-se w temnu co hmyz gizliwý? Owčinec Kristůw musj wyčištěn, aul wčeliček medonosných zbawen býti čmelů zlodègských, má-li wjra a náboženstwj utěšeně zkwjtati. A k tomu gsi ty, o Giřjku, řjzenjm Božjm powolán. W ruce twé, o pane, spočjwá netoliko tělesné blaho Čechů, brž i gegich spasenj wěčné. Protož přičiň rukau swých, *ut dignus inveniaris mercenarius in vinea Domini*, což se na česko wy-

kládá: abys hoden byl wždy pracugjcjho na winici Páně. — Ale založjš-li ruce w pás, omámen-li kadidlem sláwy swětské tjm se spokogjš, žes sám se wyšinul na wýšku záwratnau: wěz, že čjm wyššj ge stupeň, na kterém stogjš, tjm těžšj bude někdy pád twůg.«

Giřj ztáhl těsně obočj; na čele wysokém obgewily se prauhy nerowné, oči wyskočily z gamek, wše to na znamenj, gak nelibě nesl řeč horljcjho karatele. »Směle mluwjš, mistře Jene,« prawil, hnutj wnitřnj w sobě tutlage; »wiz, abys newykročil z mezj sobě wykázaných!«

»Sluha Hospodinůw,« odpowěděl Rokycana nezaražen hněwem wládcowým, »sluha Neywyššjho nesmj bázliwě uwažowati, bude-li řeč geho mocným tohoto swěta whod čili nic. Zdaliž nedj apoštol národů Timoteowi biskupu mladému: Kaž slowo, nabjzeg w čas, tresci, pros, žehři we wšj trpěliwosti a učenj; nebo bude čas, když zdrawého učenj nebudau snášeti, ale podle swých žádostj shromažďowati budau sobě mistry, magjce swrablawé uši; gá pak dokládám: Přeběda tomu, kdož ušj swých odwracuge od slyšenj prawdy!«

»Mistře,« řekl Giřj neywýš popuzen, »takť owšem slušj mluwiti tobě na kazatelně, nikoli pak *zde*. Dosti giž teklo krwe křesťanské pro ledagakaus důmjnku mistra některého wrtohlawého: gá nepřipustjm, aby se opakowaly ty

smutné a strašliwé wýgewy, které geště před nedáwnem děsily a hubily zemi českau. Heslo mé gest mjr a řád, a mjněnj mé: žeby zagisté lépe bylo nám zachowati u wjře poslušenstwj náměstku Kristowu w Řjmě, nežli nálezkům mistrů wášniwých, genžto nemohauce shodnauti se o články wjry, ustawičně mezi sebau se hašteřj a wespolek kacéřugj.«

Rokycana zprásknul rukama nad tauto trpkau wýčitkau. Takowého odporu se u Giřjho Poděbradského, genžto wůbec gmjn byl hagitelem wjry české a obrancem kalicha Páně, owšem nenadál. I měl za to, že swrchowaný čas, obořiti se smělegi a spolu ukázati, že w moci geho gest opřjti se záměrům Giřjkowým, ano gich i w niwec uwesti. Pročež po kratičkém pomlčenj prohlásil se směle:

»Známť cjl twůg, Giřjku, a prohljdám neytagněgšj záhyby srdce twého. Ty stogjš wysoko a mjnjš wystaupnauti geště wýše. Lesk *koruny* tě mámj a oslepuge; ale wěz, že gá, kterýž pomáhal gsem tobě wystupowati, proukážeš-li se zrádcem wěci dobré, dowedu tebe také s wýše té swrhnauti a w předešlau nepatrnost zapuditi.«

»Ha, to přjliš!« zwolal Giřj w prudkém rozgiřenj. »Tedy wšecko šlechetné, bezezištné snaženj mé mělo by se rozkotati o skálu přepiatého, twrdošigného smýšlenj náboženského? — Tohoť bohdá nebude! Wěz, mistře, že neskládám

nadègi swau w tebe, neboli w powěstnau plamennau wýmluwnost twau, alebrž w Boha swého a w pomoc dobrých, blauzněnjm nepodgatých mužů. — Napni tedy střely swé, haň mne na kázanj weřegně, přirownáwey k Antikristu, gakož o nepřáteljch obyčeg mjwáš, — wůle má gest nezwratná, gá chci, co na mně gest, nasazenjm krwe, statků i hrdla králowstwj tomuto dopomoci k mjru, blahu, kwětu, a na rumech třeštiwých swárů náboženských wystawěti chrám bohulibé swornosti. A nynj wjš, mistře, úmysl můg. Čiň co ti libo, anebo radègi, co zodpowjdati sobě traufáš před swětem i před saudnau stolicj Boha žiwého!«

Twář mluwjcjho zahořela wyššjm nadšenjm; welebně tu stál před knězem, přemjtagjcjm na mysli, zdali a gak by předce bylo možná, ducha toho ohniwého, nižádných překážek se nestrachugjcjho skloniti pode gho duchownjho poslušenstwj.

»Tedy hodláš se odřjci kalicha Páně?«

»Nikoli, mistře!« odpowěděl zpráwce země. »Kalich, ať upřjmně djm, milugi tak wřele, gako ty. Z kalicha pjti powolil nám sněm cjrkewnj basilegský, uznawšj nás za prawé a wěrné syny cjrkwe; proč bychom tedy wylučowali se sami z owčince Kristowa, anť nás nikdo newyhánj? proč bychom nowými požadky popuzowali na sebe otce swatého w Rjmě, dáwagjce podnět a přjčinu k nowým hádkám, k nowým

a snad geště krutěgšjm wálkám, než gsau byly husitské? — To rozwaž, mistře, a pak, můžešli, wiň mne z odpadlstwj!«

Rokycana se ztišil. Twář geho nepřirozeně rozpruzená poznenáhla nabyla wýznamu obyčegného. Zklesna hlasem, prawil mnohem mjrněgi než prwé:

»Giřjku, kdybys byl zběhlý w zákoně Božjm, bylo by mi prawým potěšenjm, hádati se s tebau o weškeré články, gichžto gsi se dotekl; ale tak — nezbýwá mně giného leč napomenauti tebe geště gednau we wšj dobrotě, abys nedal se omámiti leskem sláwy pomjgegičné, nýbrž mužně setrwal na dráze prawdy; neboť co dj pjsmo? — Kdo setrwá až do konce, dámť gemu *korunu* žiwota. Wěz pak, že slowa tato we *dwogjm* smyslu mohau býti rozumjna.«

Pan Giřj počal býti netrpěliwým; předce wšak netraufal sobě kněze na slowo wzatého, w důstogenstwj administratora konsistoře pod obogj postaweného, zgewně uraziti. Tage w sobě hněw, promluwil k němu na oko wljdně: »O tom, milý mistře, dobau přjhodněgšj wjce sobě powjme; nynj wšak odpusť, že nemohu tebe slyšeti déle, neboť na mne čeká práce, kterauž co zpráwce králowstwj odložiti nesmjm. Budiž zdráw a pamatug na mne i rodinu mau w modlitbách swých.«

To bylo tuze zřetelné pokynutj, než aby mu mistr Rokycana nebyl mohl wyrozuměti.

Mlčky přigal ruku wládcowu sobě podanau a ukloniw se před njm, krokem wážným ze sjně králowské se ubjral. Na předsjni událo se mu gjti okolo zbrognoše, genž stoge tu s pozdwiženým oštjpem na stráži, mimogdaucjho kněze co starého známého a wšak uctiwě pozdrawil. To pohnulo administratora, nahlédnauti gemu bystřegi do očj. Wogjn se přjwětiwě usmál.

»Otče důstogný, wy se gistě na mne giž nepamatugete; gá pak wždy geště s potěšenjm zpomjnám sobě na doby, ztráwené w Hradci Labském, kdežto gsem účasten býwal laskawého ponaučenj wašeho.“

»Negsi ty Beneš z Wody?« tázal se Rokycana.

»Gsemť, mistře wysocectěný, týž Beneš, kterého gste ohawnému klenj odnaučil; a může-li wás to potěšiti, wěztež, že neklegi nikdy wjce a dráždj-li mne někdy a popauzj-li člowěčenstwj mé přjliš — nu, pomohu si ginak.«

»Mne wždy těšjwá,« odpowěděl administrator wljdně, »kdykoli slyšjm, že se hřjšnjk poznal a naprawil, a gakž by *mne* to nemělo těšiti, když se nad tjm i angelé Božj w nebi radugj? — bodeyž bys ale, synu můg, nebyl se od té doby dopustil giného, a snad geště wětšjho hřjchu!«

Beneš se zarazil. »Inu,« prawil lehce, pokrčiw ramenama; »nemůžemť wěděti — gsmeť wůbec wšickni nádoby křehké, gak sám na kázanj řjkáwáte.«

»A neřjkám to bez přjčiny,« přegal kněz slowo. »Tak u přjkladu o tobě doslýchám, žes oklamaw poctiwau djwku, napotom gi zrádně opustil.« A řka to djwal se mu ostře do očj.

Ale Beneš nezměnil barwu twáře aniž oči sklopil, nýbrž lehce a usměwawě prawil: »Mistře, to bude něgaká meylka!«

Rokycana zawrtěl hlawau: »Tohoť gsem se, synu, u tebe nenadál, že dopustiw se činu nechwalitebného ano hřjšného, geg i čelem drzým popjrati budeš. Gindys nebýwal takowý — čili wogenstwj powahu twau a mrawy tak zhrubilo, že se za podobný wýstupek giž ani předemnau nezastydjš?«

»Newjm co prawjte, otče!« odpowěděl wogjn směle. »Gestli že komu, wám zagisté odkryl bych i neytagnègšj záhyby srdce swého; ale toho, z čeho mne winjte — Bůh mne...« W tom si pleskl rukau přes usta. »Ne mistře, toho skutku negsem sobě swědom.«

»Pomni na Kunhutu nožjřowu!« napomáhal kněz paměti wogjnowě s pozdwiženým prstem.

»Ah — wyť narážjte na dceru býwalého purkmistra nowoměstského, Pawla!« prawil Beneš, odhrnuge sobě dlauhé zažlautlé kadeře s čela za uši. »Inu! arciť, Kunhuta byla hezké, milé, a gak prawjte, poctiwé děwče, to ge prawda. Gá byl mladý weselý hoch, ona mne ráda poslauchala, gá rád u nj se bawil, — ale to ge

wšecko. Když začala wrkati gako holubice a sténati i wzdychati milostně — ať gediným slowem powjm — omrzela mne, a gá mysle že neslušj se na muže dospjwagjcjho, aby celé dny podrnkáwal na harfě a pěl pjsně milostné k nohaum krasawice, nešel gsem wjce do domu Pawlowa. Kdo wám ale řekl, že gsem gi oklamal aneb podwedl, ten — s dowolenjm wašjm — w hrdlo lhal.«

»Tedy za nic nepowažugeš, žes nebohau djwku připrawil o pokog duše, žes w nj lichotiwými slowy a luznými zpěwy zbudil city neznámé, žes podkopal blaho gegj a wydal gi w obět zaufalosti?«

»Bůh můg swědek!« wzdychl Beneš prostosrdečně, »na to gsem arci nepomyslil, a stalo-li se to, željm toho welice.«

»Tak tě opět uznáwám za učednjka swého,« řekl mistr, potěšen z upřjmnosti wogjnowy, i položil ruku na rameno geho, řka: »Nepochybugi, že i naprawjš, cos lehkomyslnostj swau zawinil. Zde nenj mjsta, abych ti wše wyložiti mohl, čehož ti wěděti třeba; ale wždyť wjš o přjbytku mém! Přigď tedy co neydřjwe budeš moci odprázdniti se — přigď zjtra, ano, co djm? přigď dnes, pokud možná; neb s dobrými úmysly neradno odkládati. — Bůh s tebau!«

Kněz odcházel. Dlauhé hedwábné raucho geho zašustilo po kamenné podlaze. Wywalenýma

očima hleděl za njm ginoch, pak zatřásl hlawau kadeřawau a podpjrage se na oštjp swůg, zabral se do hlubokého přemýšlowánj.

»Podiwná wěc,« řekl sám k sobě, »že kněz ten takowau mocj na mne působj. Kolikrát se mi zdá, že *gá* mám prawdu, a předce když on mluwj mi do duše se swým gasným, modrým okem a slowa libě mu splýwagj ze rtů, prawj mi opět něco: *On* má dobře, ty poslechni. — A gak gen tu mau známost s Kunkau nožjřowic wypátral? Sotwa se w Praze ohřál a giž wj, kde který hoch a co djwce které sljbil a tak dále. — A gá? Ať mne. . . gá gj nesljbil ničehož! — Ničeho? Pamatug pak se, Beneši! — Ano, tolik gsem předce řekl, že nepoljbjm giného děwčete mimo gi, a gestliže bych kdy poljbil, aby mi na mjstě wausiska pod nosem upadly. Ano, na to se pamatugi, to gsem řekl; ale co z toho? — Ai Beneši, ty wše bereš na lehkau wáhu! — Chceš zůstati starým mládencem? Nechceš. Chceš aby ti wausky pod nosem upadly? — To také nechceš. *Ergo* — má mistr Jan Rokycana dobře. Dnes geště půgdeš k němu do Teyna na radu. A došlo-li by až k tomu, že bys Kunhutu *musil* sobě wzjti, inu poruč to Bohu! Tak zle snad nebude, aby nebylo zase dobře. We škole gsme řjkáwali: *Post nubila Phoebus!* — Wše we swětě se měnj a celé to lidské žiwobytj se swými slastmi a strastmi dobře dalo by se přirownati k dubnowé powětrnosti. Snjh, krupice, déšť, a hned na to

zas gasno, teplý, lahodný wětýrek, slunečno. — Tedy Bohu poručeno!«

Z toho spasitelného rozgjmánj wytrhl našeho wogjna Jarohněw z Hrádku, genž byl přišel, aby w předsjni gubernátorowě službu komornjka konal.

Při té přjležitosti musjme čtenářům našim oznámiti, že ginoch ten, wyznamenaw se w bogi ač krátkém proti Mišňanům, řjdkau udatnostj, doma pak zpráwnostj a bedliwostj, wždy wjce prospjwal w přjzni a náklonnosti nyněgšjho pána swého, Giřjho Poděbradského, kterýž geg na odměnu služeb geho wěrných i mezi dwořany swé přigal.

Beneš si pozdrawenj geho sotwa powšimnul.

»Co gest, žes tak zamyšlen?« tázal se Jarohněw.

»Mám se ženiti,« odpowěděl Beneš gaksi truchliwě.

Jarohněw se zasmál. »Ženiti? — a k tomu děláš twář tak kyselau, gakobys byl kausnul do nezralého gablka? Co gest na té ženitbě tak strašliwého, že to mého weselého přjtele tak welice poděsilo?«

»Tebeť by owšem podobná zpráwa málo polekala, zwláště kdyby se řeklo, že gakási slečna Berta Hradecká nemůže déle bez tebe žjti a že nenj giné pomoci, leč abys gi dowedl k oltáři.«

Jarohněw se zarděl: »Má-li to býti střela wtipu na mne naměřená, chybj se zagisté cjle swého. Wjmť gá předobře, gaká to mezera gest mezi mnau a slečnau Hradeckau, než abych na spogenj s nj gen zdaleka pomysliti směl; ale ctjti gi, mysliti na ni, snjti o nj — kdož mi může zabrániti, a činjm-li to w skutku, komuž medle tjm ugmu činjm?«

»Gestliže ale slečna Berta činj tolikéž, stáwá-li w Hradci u okna, zkad widěti ku Praze, posjlá-li po wětru neb po měsjčku pozdrawenj wzdálenému sokolnjkowi swému, wzdychá-li a taužj-li po tobě: tedy se nacházjš zauplna w pádu mém a gá nenahljžjm, gak by se té dobré slečně ginák dalo pomoci?«

Snad by oba ginochowé geště déle byli se škádlili záležitostmi srdcj swých, kdyby opětowané zwoněnj z komnaty wládcowy nebylo Jarohněwa odtud powolalo.

»Jarohněwe!« prawil pan Giřj ku wstaupiwšjmu panicowi; »tys w krátkém čase zjskal sobě auplnau důwěru mau; dauřámť, že i budaucně gj hodným se prokážeš.«

Ginoch se uklonil, a pan Giřj mluwil dále: »S tjmto listem wydáš se co neydřjwe na Náchod k Janu Koldowi ze Žampachu. Tato pečeť zgedná ti wolný průchod k němu samému, neboť nj se wykážeš, žes poslán co komornjk od zpráwce země. Netřeba ti řjci, že poselstwj toto gest důležité, a pročež očekáwám, že ačkoli

mlad gsa, zachowáš se co muž obezřetný, a bych swětlegšjm byl — prawjm, že u přjležitosti této powšimneš sobě počtu posádky tamněgšj, zbranj, děl, hradeb i giných wěcj, giehžto důkladná wědomost welice by nám prospěti mohla w čas potřeby.«

Jarohněw se zarazil, uslyšew druhý djl poselstwj swého, i chtěl giž namjtnauti, že wšeliké wyzwědánj gest gemu neyweyš protiwné a temeř k smrti se rownagjcj; ale pan Giřj četl w duši ginochowě odpor tento a protož řekl: »Nemysli sobě, žeby pozorowánj, na kteréž narážjm, bylo neyhlawněgšj úlohau při poselstwj twém, nikoli! K wěcem takowým mám Klampernu, genž k tomu lépe se hodj než kterýkoli z wás. Leč musjm ti powědjti, že poselstwj twé i bez toho odporného přjdatku bude dosti nebezpečné, a gá bych owšem nerad, abysi škodu gakaus utrpěl; pročež bogjš-li se gjti na Náchod, powěz to bez obalu a gá pošli někoho srdnatěgšjho, třeba nebyl tak bezpečný a wěrný gako ty.«

»Nikoli, pane můg!« zwolal ginoch horliwě. »Že se nehrozjm nebezpečenstwj sebe wětšjho, toho tušjm dal gsem giž negeden důkaz; gá Milosti wašj sljbil poslušenstwj a wěrnost — a s tjmto štjtem odwážjm se třeba do ohniwé propasti. Kdy mám gjti?«

»Zjtra s neyranněgšjm gitrem.«

Ginoch chtěl odegjti; ale wládce wolal

za njm geště: »Snad ti nebude třeba připomenauti, že rozkaz obdržený tagiti musjš i před neyupřjmněgšjm přjtelem swým? — Gdi a wrať se šťastně.«

Kapitola gedenáctá.

Přihodich se gednú k tomu,
Kdež nalezech w gednom domu
Práwie také w túž hodinu
Dwa, genž přišla pohostinu,
Oba práwie bez mieškánie,
Dašta mi milé wjtánie;
A gá přibljžiw se k nima
Posadich sie mezi nima
Gechomť sie w odplatu ctjti,
Podáwagjc sobie pjti.

Podkonie a žák. (*Star. skládanie.*)

We *Šmerhowě*, powěstné to krčmě wedle radnice staroměstské, sedělo pod wečer několik mladých mužů z komonstwa páně Giřjkowa při plných žbánkách. Zhusta nawštěwowaná krčma tato byla skoro tak stará, gako radnice sama, s kterauž také téměř w gedno tělo srostla, děljwagjc wěrně osudy gegj. Bylo-li někdy na radnici hlučno, nebýwalo we Šmerhowě ani swého wlastnjho slowa slyšeti, aneb abych tu přjbuznost giným přjkladem wyswětlil: byl-li kdo we Šmerhowě prostořekým, měl gen několik kroků k mučjrně a na poprawiště. Než ho doma

pohřešili, giž wytekla krew geho z uzawjrané radnice korytem na ulici; neboť za bauřliwých a bezwládných časů tehdegšjch nekonáwaly se wšecky poprawy weřegně na náměstj, nýbrž mnozj a zwláště ti, o kterých se wědělo, že stogj u lidu obecného w přjzni, poprawowáni býwali we přjzemnjch sjnjch a sklepjch radnjho domu tagně; a konšelé negsauce zawázáni wýrok nad obwiněným wynešený weřegně prohlásiti, obyčegně toliko tjm po čase osprawedlňowali se, že poprawený býwage obci nebezpečný, obmýšlel záhubu gich i města weškerého a tudjž zaslauženau mzdu wzal za skutky swé.

Proto pak předce nikdo nedal se odstrašiti, aby časem nenawštiwil Šmerhow, neboť tam hospodář dáwal dobré, wodau nekřtěné piwo a mjru sprawedliwau, zapisowal pinty wypité toliko gednoduchau křjdau a wěděl zewrub wšecko, cokoli se i w neywzdáleněgšjch čtwrtjch wšech třj měst bylo sběhlo; neznal žádného z hostj swých podle gména, a w čas nastalého wyšetřowánj newěděl se ani na gediné slowo, které kdy hostu geho z ust wyskočilo, pamatowati. Zkrátka: do Šmerhowa chodilo wšecko, co se při lahwici wjna nebo pintě dobrého piwa chtělo swobodně poobweseliti. Ačkoli pak společnost Šmerhowská býwala welmi pomjšená, předce nikomu nenapadlo, aby bázliwě hljdage ústa swá dáwal si pozor na řeč.

Gakkoliw hospodář sám pečliw byl toho,

aby hosté geho bez nebezpečj mohli uzdu paušťěti rozhowořilým gazykům swým, předce wzdor wšj opatrnosti nemohl ubrániti, aby se k hostům geho nepřimjsili i lidé ošemetnj, genžto každé slowo tam uslyšané dále donášeli a neprozřetelných udáwali. Mezi takowé nebezpečné a nemilé hosty patřil i Jan Klamperna, gegžto čtenářowé naši giž znagj. Člowěk tento wedl wýnosné řemeslo: neboť dohazowal domy a žiwnosti, rozwáděl i opět mjřil manžely, wěděl nawlas, mnoho-li kdo komu dlužen, a mnoho-li giný má w truhle na hotowosti; tudy i těm býwal hostem wjtaným a prostřednjkem, genž powahu geho obogetnau předobře znagjce, gen proto k němu na oko wljdně se měli, aby pomocj geho cjle swého snáze a s wětšjm prospěchem dosahli. A wšak i Klamperna, gsa mužjk schopný a obratný, wěděl pokaždé předobře, koho má před sebau, a dle toho také wšeliké chowánj swé zřjdil. Rad se přidružowal k podnapilým, mjwagjcjm srdce na gazyku, a poněwadž mimo giné dary měl i wýbornau paměť, také ničeho nezapomněl, co kdy od koho byl uslyšel. Takť mohl poslaužiti wšem, kdož služeb geho potřebowali. Tehdáž seděl wedle okna na mjstě neypřjhodněgšjm a opodál něho usadili se Beneš a Jarohněw, genž přišedše spolu a nenalezše mjsta giného, s patrnau nechutj k témuž stolu se posadili, za kterým Klamperna seděl.

»Připjte mi, pane Beneši!« prawil špehýř,

žbánek swůg malwazem naplněný přjchozjm přistrkuge, »a i wy, pane Jarohněwe, ač nestydjte-li se za mne.«

»Nu, poctu od wás musjme přigmauti,« odtušil Beneš lehce a omočiw pysky zwolal: »Ať na wěky nepigi nic giného než husj wjno, nenj-li to prawé malwazské, které giž od nepaměti nepřekročilo práh ust mých!«

A řka to přihnul žbánek k notněgšjmu danšku; pak otřew sobě rukau namočená wausiska, postrčil žbánek Jarohněwowi. Ale ten se k tomu neměl, buďže wyzwědač byl mu tuze protiwný, anebo že myšlénkami o nastáwagjcj cestě swé se zanášege poslednj slowa Klampernowa přeslechl. Klampernowi ale to neušlo. Prawil urážliwě:

»A což wy, mladý pane, poctau mau pohrdnete? Snad byste někdy želeti mohl nezdwořilosti swé!«

»Gaktě Bůh žiw, nikdy!« zněla smělá a rychlá odpowěd Jarohněwowa. Dobromyslný Beneš arci stranau ťukl druha swého, aby wyzwědače zbytečně proti sobě nepopauzel; ale slowo bylo gedenkráte wyřknuto a nedalo se zpátky wzjti.

Uražený Klamperna zgežil ryšawé obočj: »Nespoléhey se, mladjku, na přjzeň, kterau na čas u mocného zpráwce země požjwáš. Panská láska po zagjcjch běhá! Gá giž mnoho pánů přečkal za těchto měniwých časů, a dauťám i

toho geště se dočkati, že newčasná pýcha twá pokořena bude.«

S twářj uzardělau, s očima blesky sršjcjma odpowěděl Jarohněw: »Že pýcha we mně, o tom gsem posud newěděl, neboť nemám nač a proč zpýchati; ale přirownám-li sebe k bědáku takowému, gako gsi *ty*, tuť wěru nemohu za to, ozwe-li se hrdost we mně!«

Benešowi bylo auzko, že ohniwý druh geho do něgaké wády se zaplete, z které by nic dobrého pogjti nemohlo, i hleděl z náchylnosti k mladému přjteli swému hádku přetrhnauti, pročež zawolaw hospodáře, požádal pintu bjlého, řka k Jarohněwowi: »Co ge po wšech swářjch! Začněme o něčem giném.«

»Dobře máš!« odpowěděl panic, uchytiw se slowa toho, gelikož sám, ačkoli popuzen, předce uznáwal, že doba tato neyméně hodj se k marné wádě, kdežto gubernátor, genž mu teprw před dwěma hodinama byl dal důkaz důwěrnosti swé, lehce mohl a takořka musil se dowědjti, že swěřený posel geho, gemuž byl opatrnost přikázal, geště téhož wečera před odgezdem swým začal hádku ničemnau w hospodě; a protož chutě chopil se prostředku, přjtelem ponawrženého.

»O něčem giném tedy!« zwolal wesele; »třebas o twém ženěnj.«

»O mém ženěnj?« prawil Beneš usmjwage se. »Hm, to negde ani tak rychle, gak gsem

sám z počátku se obáwal. Nieméně, gsi-li žádostiw zwěděti, co gá sám o té wěci wjm, rád ti poslaužjm, neboť před tebau nemám žádného tagemstwj. — A ty, Klamperno, napni swé dlauhé uši někam ginam, gá ti dáwám slowo swé do zástawy, že z rozmluwy našj zhola nic nehodj se do twého krámu. My nynj budeme mluwiti o záležitostech srdcj, o djwkách a tak dále, což wšecko wesměs ani za mák by tobě newyneslo, kdybys to i do slowa wěděl. Bůh tě za... chtělť gsem řjci, pomilug!«

Se zaťatými zuby a gizliwým pohledem uposlechl Klamperna a wzaw cjnowý žbánek swůg přisedl k ginému stolu, kdež howor hostj, nedáwno geště žiwý a hlučný, přisednutjm geho nagednau se utišil, gakoby dech baziliškůw weselau společnost byl owanul. Předce wšak nikdo neosmělil se nelibost swau nad dotjrawostj Klampernowau tak patrně na gewo dáti, gak to byli wogjni gubernátorowi učinili.

»Toho měli bychom s krku,« prawil Beneš se smjchem; »nynj tedy máš celé mé dobrodružstwj zwěděti. To giž wjš, že mne mistr Rokycana k sobě obgednal. Gak mile tedy služby we *dwoře králowém* gsem se zbawil, pospjšil gsem k němu do *Teyna*. Seděltˇ, gak obyčegně, w těsné, klenuté komnatě při knize, kterau spatřiw mne odložil. Z počátku nepamatowal se hned na mne a musil gsem sám paměti geho napomáhati, chtěl-li gsem se konečně dowě-

děti, co asi semnau obmeyšlj. Ctihodný mistře, prawil gsem, sám sebe uwáděge: gá gsem Beneš, Beneš z Wody — týž Beneš, gehožto gste, býwage geště w Hradci Labském, kljti odnaučil, dnes pak w předsjni králowské winil z přestupku, z kterého by on se rád před wámi osprawedlnil, anebo buda winen kál, gak na křesťana slušj. — Čelo mistrowo se wygasnilo. Rád to wjdám, prawil, když swěřené owce důwěrně utjkagj se k pastýři swému, gsauce ochotny win swých naprawiti. — Wina twá, synu můg, arci by před očima swěta nalezla snadno wýmluwy i obrany; ale zdaliž by gi nalezla také před očima Hospodina, genžto zpytuge srdce i ledwj člowěka? — To newjm, otče, odpowěděl gsem, a protož přicházjm k wám na radu. — »A dobře činjš, synu můg! Člowěk, spoléhage na swé wlastnj náhledy, podoben gest owci, genž utekla z owčince bezpečného, aby se do wůle potaulala po horách. Nespadne-li s kolmé stráně, neweběhne-li wlku w gjcen, můžeť gi geště deset giných nehod potkati, z kterých bez přispěnj pastýře gj wywáznauti nelze; neb co dj Apoštol: »Dostatečnost naše...« I musilť gsem knězi dobrému do řeči padnauti, obáwage se, aby mne celým traktátem o hogném předmětu tomto neobmyslil, — a snad gsem ti giž gednau wyprawowal, gak gsem z uctiwosti před obšjrnými traktáty ze škol utekl, aneb raděgi kterak mage hlawy swé na špalku poprawnjm

pozbýti, pod korauhew páně Giřjho wzal gsem autočiště?«

»Ano,« odwece Jarohněw, »tos mi giž negednau obšjrně wyprawowal; ale nynj zanech wšeho wybjhánj, chceš-li historii swau dopowědjti, sice bych se ani konce nedočkal; neboť dnes musjm gjti záhy spat, an zjtra odgedu w službě přes pole, — a kdo wj, kdy se opět nawrátjm!«

»Ty přes pole? a giž zjtra? — a o tom gsi se mi geště ani slowem nezmjnil?«

Mjsto odpowědi mrštil Jarohněw okem k protěgšjmu stolu, kde Klamperna seděl skoro sám a sám.

»Ach dobře!« děkowal Beneš; »na toho weyra byl bych ani nezpomněl. — Dnes ti tedy z přjhody swé podám toliko gádro, aneb gak gsme w kollegi řjkáwali: *succum et sanguinem;* až se nawrátjš, obdržjš to *per extensum,* aneb abych ti to česky wyložil ...«

Jarohněwa trpěliwost opauštěla, a Beneš měl zwláštnj chuť k obšjrnému howořenj. Zůstaw český wýklad latinské floskule dlužen, pokračowal u wyprawowánj swém, sám sebe pamatuge: »Kde pak gsem přestal? Ano, gak mne ctihodný mistr Jan Rokycana hognými citáty z pjsma zasypati hrozil; gá pak řekl gsem: Otče důstogný, powězte krátce, gak se zachowati mám; gá pak zawazugi se slawně, že učinjm, gak poradjte. — *Wjce* nemohl gsem sljbiti. Mistr Rokycana hodil na sebe dlauhé

kněžské raucho, přikryl hlawu birýtem, a šli gsme. — Přiznám se ti, že gsem nemyslil ginak, nežli že mne powede přjmo k oltáři a s Kunhutau nožjřowic nakwap oddá; ale tak zle nemělo býti. Mistr kráčel přes náměstj, gá za njm, až pak gsme se dwěma neb třemi ulicemi dostali k starobylému *klášteru swaté Anny*, kdež nynj geptišky wšech barew a řeholj pospolu bydlegj. Mistr zaklepal, wrátná otewřela a my wstaupili do tmawé klenuté chodby. Kroky naše rozléhaly se zwučně, an gsme kráčeli po kamenné podlaze. Tichá osamělost toho mjsta dogala mne tak, že gsem sobě na mistra promluwiti netraufal. Wrátná uwedla nás mlčky do komnaty prostranné, w polowici hustými dřewěnými mřjžkami přehražené, a ukázawši na stolice tam rozstawené, gako duch zmizela. Brzy na to zaslechli gsme šust dlauhých rauch a za mřjžemi obgewily se w neurčitých nástinech dwě geptišky; pro mřjže nebylo mi lze rozeznati, která z nich staršj byla neb mladšj. *Pax vobiscum!* řekl mistr hlasem gasným. Odpowěd geptišek na pozdrawenj toto nedoslechl gsem, neboť náhle následowalo bolestné ženské wykřiknutj a pád temný, gakoby gedna z nich byla do mdloby upadla. W auzkostliwém tušenj rozběhl gsem se ku mřjži; ale mistr Jan pochytil mne za rameno řka: »Upokog se!« Sám pak pohnutj wnitřnj w sobě přemáhage promluwil k pozůstalé geptišce: »*Soror dilecta,* o tobě

wjm, že nelpjš auzkostliwě na dáwných ustanowenjch řeholnjch, s kterými se ani pjsmo ani tento wěk náš wolnowěrný neshoduge; protož očekáwal gsem, že nenecháš mne státi za mřjžemi a k shledánj umluwenému zwoljš mjsto giné, zwláště proto, že ona djwka neblahá nesložila posud slib řeholnj, aniž pak složiti mjnj, což gak daufám, spasenj gegjmu nikoli nebude na ugmu. Gá gistě negsem nepřjtel kázně, pokud se předně s wýroky pjsma a za druhé se zdrawým rozumem srownáwá; w tomto wšak obzwláštnjm pádu mjnjm, žebys mohla od přjsnosti ginak chwalitebné poněkud ustaupiti.« Wáhawě uposlechla přeworka. Dwéře mřjžowé se před náma otewřely. Rokycana wstaupil a gá chystal se za njm gjti; ale přeworka zastaupla mi cestu. Leč mistr teynský konal opět prostřednjka, a gá — pljžil se po špičkách za nima.«

»Byl bych tě rád widěl,« padl mu do řeči Jarohněw, »tebe, kterýž tak rád zpřjma sobě wykračugeš, aby bylo slyšet ostruhy na patách cinkati, — tebe prawjm, rád bych byl widěl, gaks asi klopil oči před důstognau přeworkau!«

»Nesměg se mi, Jarohněwe!« odwece Beneš. »Tys zagisté na swé wlastnj oči widěl, že znám podjwati se do očj nepřjteli sebe zuřiwěgšjmu, dotjrá-li na mne křikem a zbranj tělesnau, mečem, oštjpem, sudlicj nebo mlatem; ale před tichostj klášternj a před zbranj duchownj, na mau ... ať nedopowjm! — mám ukrutnau uctiwost!«

»Wěřjm ti bez přjsahy. Powěz, w gakém stawu nalezl gsi swau Kunhutu?«

»Ubohá! W šerém klášternjm rauše nebyla ani k poznánj. Krásné snědé lesklé wlasy gegj ukryty pod kuklj černau, rauška bjlá zacláněla gasné čelo gegj, krček bělostný podwázán, že z něho ani dost málo newykaukalo; gen *oči* gegj planaucj prosty obwazků, upřeny byly na mne. Magjc ruce na kljn skleslé, seděla na njzké pohowce, kamž gi pečliwá přeworka byla uložila; pak wyskočila gako náhle popuzená, wráworala as tři kroky ku předu, a rozestřewši ruce proti mně, wynutila ze ztjsněných prsau: »*Beneši!*« — I bylbych musel býti z kamene, kdybych na tento hlas, w kterém se wšecka náružiwost horaucj lásky gewila, nebyl gj letěl wstřjc. Než gsem se toho nadál, leželi gsme sobě w náručj. Hlawa gegj spočjwala na prsau mých; i cjtil gsem, kterak horké slzy gegj hogně padaly na ruku mau co kapky ohniwé; slyšel gsem něžný šeptot, weškeré wnitřnosti mé zimničnj horaucnostj pronikagjcj. »Ach Beneši! lkala usedawě, co gsem wytrpěla od té doby, cos mne opustil!« — Gá neměl tolik smělosti, abych na tom poswátném mjstě k nj byl mohl promluwiti; toliko pewně držel gsem gi w náručj, boge se, aby mně mrtwá k nohaum nezklesla. Tolik udatnosti, tolik lásky nikdy gsem w nj nehledal. Ačkoliw i nynj wyšla mi wjc než polowičně wstřjc, což mně u pohlawj ženského

wždy býwá protiwné, nicméně nemohl gsem opowrhnauti city hlubokými, gimiž celá ke mně lnula; i zdáť se mi, že teprw w onom trapliwém okamženj počal gsem poznáwati cenu wěrné milosti gegj, a srdce mé prosto wšelikých předsudků tlauklo gj wzágemně wstřjc. — Pozwednuw hlawu, zaslechl gsem přeworku hlasitě wzdychnauti: »Nynj pohleďte, mistře, co gste učinil!« — »Nic,« odpowěděl on, »leč co se swědomjm swým wyrownati traufám; raděgi wy sestro sama pohleďte, co gste swau klášternj přjsnostj wywedla! Mjsto co gste měla djwce k nabytj ztraceného mjru srdce dopomáhati, byla byste gi bezmála přiwedla k zaufánj.«

»Když gsem se gj ugala,« prawila přeworka powznesauc očj k nebi — »když gsem se ugala gj co owce opuštěné — neboť otec gegj na kwap z Prahy ugel — domnjwala gsem se, že ticho klášternj, swatá samota a cwičenj se w pobožnosti wypudj mladé djwce swětské myšlénky z hlawy a nawrátj pokog wnitřnj, gegž láskau nešťastnau byla pozbyla...« — »A gegj pláč,« přegal Rokycana řeč rychle, »gegj wybdělé ljce, gegj zaufalost nemohly přeswědčiti wás o něčem giném? — Wěru, kdybyste nebyla bljzká a nad to milá a wážená přjbuzná má, newjm, zdali bych se zdržel, abych nedal rozkotati zdě tyto žalářnj, aby z nich nezůstal ani kámen na kamenu; — ale (prawil po krátké přestáwce) wždyť gest to giž ten gediný kaut, kamž wás nebohé řehol-

nice z weškerých měst pražských sehnali, a gá wás o ten poslednj přjtulek nechci připrawiti; ale to chci, aby tomu nesmyslnému uzawjránj mladých nezkušených děwčat byl gedenkráte konec učiněn. Wy gste rozumná, šlechetná, nabožná žena; pohleďte pak, negste-li ginak slepotau poražena, na to owoce, gež nese strom lesnj, na něgž ruka matná obmýšlela wštjpiti raub fjkowý. — Nikoli, to negde!« A přistaupiw k nám, prawil wljdně ke Kunhutě: »Dcero má, nabuď dobré mysli; gá sám wyhledal gsem tobě w městě přjbytek tichý u ženy gedné bohabogné, kdež tak dlauho pobudeš, dokud se mi nepodařj mladého člowěka tohoto, gegž miluges, s otcem twým smjřiti. Snad giž nenj daleko čas ten, kde wše do wykázaných kolegj se nawrátj, a nebudau wjce nepřátelsky proti sobě státi otec a syn, bratr a sestra, gakž to býwalo druhdy.« — Přeworka chtěla geště něco namjtnauti; ale mistr Rokycana nedal se w úmyslu swém zmásti a tak se stalo, že Kunhuta po malé chwjlce w šaty swětské přewlečená přišla k nám, celá proměněna, celá potěšena, kwětaucj gako růže, owjwaná teplým wětérkem. S radostným úsměwem we twáři následowala nás, a těžko bylo by mi přisahati na to, poslauchala-li při rozlaučenj napomenutj pečliwé přeworky, kteréž gj ona na cestu dáwala, čili nic.«

»A gak to tedy wlastně stogj s twým ženěnjm? tázal se Jarohněw žertowně.

»S tjm, gak gsem giž dřjwe podotkl, negde to nikoli tak rychle, gak gsem se domnjwal. Předewšjm potřebj přiměti otce Kunhuty k tomu, aby k sňatku našemu powolenj swého udělil, což asi tak lehko nepůgde...«

»Tos mi z duše wyňal, přegal Jarohněw slowo; »i gá si tak mysljm, že býwalý purkmistr nebude tak kwapný, aby dceru swau beze wšech okolků hodil na krk wogjnowi strany odporné.«

»Dolož také,« řekl Beneš, »že ani pýcha geho tomu tak snadno nedopustj, aby požehnánj otcowské dal tomu, gegž druhdy k špalku krwawému byl odsaudil — Bůh ho za to... Odpusť Pán Bůh hřjch přetěžký!«

»Na čem gste se tedy konečně ustanowili?«

»Prozatjm na tom, abych směl Kunhutu w nowém obydlj gegjm gednau neb naneyweyš dwakráte za týden nawštiwiti a to sice we wšj počestnosti a powždy u přjtomnosti ctné matrony, kteréž Rokycana newěstu mau *in spe* pod ochranu odewzdati ráčil.«

»W celém tom přjběhu« prawil Jarohněw usměwawě, »nic mi nenj diwněgšjho gako to, že onen mistr, gehož učenost, wýmluwnost, nábožnost a počestnost wůbec tak wysoce wychwalugj, na to se oddal, aby lehkomyslnému mladjkowi — prawjmť to bez úmyslu gakés urážky — djwku namlauwal.«

Ale to znělo w ušjch Benešowých, genž na Rokycanu ani toho neymenšjho přigjti nenechal,

gako rauhánj bohaprázdné. U něho býwal oheň hned na střeše, a protož zapomenuw se w té chwjli nad přátelstwjm, rozkřikl se zlostně: »Nehaň mně mistra Rokycanu!« Poslednj slowa wywolal tak hlasitě, že i uši ostatnjch hostů co něgaké strašliwé heslo obrazila.

Pražané wstáwali s welikým hřmotem od stolů. »Kdo se opowažuge haněti mistra Rokycanu? Gestliže ani kapitola hradnj, když se na sněmu o to gednalo, aby byl arcibiskupem, nenalezla ničeho, co by cti geho mohlo býti na ugmu, kdož se osmělj tupiti geg?«

Beneš wida bauři se stahowati, rád by byl zpátky táhl slowo, kteréž mu z ust wyklauzlo; protož uznáwage za powinnost chybu učiněnau pokud možná naprawiti, wstal a řekl: »Páni měšťané, tu nebyla a nemohla býti řeč o haně we smyslu takowém, w gakowém wy gi beřete. Gá sám bych každému, kdo by se opowážil mistra teynského haněti, krk na mjstě zakrautil; ale tu gest pauhé nedorozuměnj. Mistra Rokycanu nehaněl nikdo, a co my dwa tady mezi sebau máme, do toho se wy páni Pražané neračte mjchati. *Dixi.*«

»Gá pak« zwolal Klamperna potměšile, »slyšel gsem na wlastnj uši, kterak onen mladšj panoš mistra našeho zřegmě tupil, řka: Pokrytec gest, zákonnjk, publikán! a neprawil-li to wýslowně, řekl aspoň něco podobného, což gá

w čas potřeby hotow gsem přjsahau smrtelnau doswědčiti.“

»Uspoř si přjsahy swé k swědectwj wýnosněgšjmu,“ řekl Beneš opowržliwě; »nás pak nech na pokogi.“

Ale Klamperna by byl rád panošům hrdost a pánowitost co neydřjwe zplatil, a protož nepřestáwal Pražany podněcowati k swáru; snad by se konečně předce byla půtka šeredná ztrhla, která při takowých přjležitostech nezřjdka s krwawau wraždau se končjwala, kdyby nebyl rozmyslný Jarohněw, předzwjdage nebezpečj a hodiw penjz na stůl, z krčmy odešel. Za njm ubjral se Beneš, polohlasitě něco pro sebe mumlage, což we slowech srozumitelných znělo as gako: »Ať mne wšickni wšudy... zapomenu-li tomu ošemetnému špehýři dnešnj kausek!“

Obtylý hospodář wywalil se za nima, mna sobě ruce: »Neračte pak, mladj panáčkowé, sobě to přjliš k srdci bráti — toť tak běh swěta! Můg milý Bože, když piwo dobré a wjno sprawedliwé, nenjť wěru diwu, že bugná krew wstupuge do hlawy a gazyk nawlažený mermomocj nechce zůstati za přjhrádkau swau. — Inu, gak djm, běh to swěta; protož dobrau noc, pánowé, nedeyte se odstrašit a přigďte zase brzy do Šmerhowa.“

Kapitola dwanáctá.

— — Člowiek bieše mladý:
Negmieše známku brady,
Na němž suknie šera, umlena,
A k tomu kukła zelena:
Ta také zedrána bieše,
Mošnu na hrdle gmiegeše,
W niž by wložil, což mu třeba,
Mnjm že knihy, také chleba.
A deštky gmieše u pasu,
— I ginu k tomu přjprawu
Wšjť bieše školskú postawú.

Podkonie a žák. (*Star. skládanie.*)

Schylowalo se k wečeru; garnj slunce sesjlalo poslednj paprsky na zem znowu okřjwagjcj, an mladý gezdec na dobrém sice ale od cesty daleké tuze umdleném konjku pustými lesy chlumeckými samoten se bral. Pěwcowé lesnj umlkáwali, stjny stromů se dlaužily, chladno nastáwalo a gezdec zaobaliw se těsněgi do pláště, ostruhami mocně pobádal koně swého, genž ale pokaždé hlawau potřesa zřegmě tjm na gewo dáwal, že mu nelze nohy k běhu rychlegšjmu napnauti.

»Ubohý konjku,« prawil gezdec teskliwě, »gá ti sice rozumjm; ale pomoci nemohu. Noc nastáwá, tys umdlen a hladow gako gá; ale zde

w lese předce nemůžem přenocowati, nýbrž musjme dále; protož napni každau žjlu w těle k sjle poslednj, ať aspoň před čirau tmau neybližšj hospody dostihnem.« A řka to pobodl koně dobrého geště ostřegi, ale wranec gindy poslušný frkage a wrtě se zdwihal uši a potřásage hřjwau nechtěl dále. Gešte silněgšj bodnutj a udidlem potrhnutj newymohlo aučinku giného, nežli že kůň sepiaw se postawil na zadnj nohy, takto patrně zpauru swau na gewo dáwage.

»Nu co máš, bláhowý?« promluwil naň gezdec, po šjgi geg potleskáwage; »čeho se děsjš?« A wida že přirozenau auzkost zwjřete násiljm přemoci nelze, slezl chutě a pogaw koně za uzdu, gal se geg přes mjsto záwadné přewoditi; pátrage pak po přjčině bázně zwjřete swého, spatřil w přjkopu wedle cesty ležeti člowěka — w hlubokém spanj pohřjženého. Nechaw geg spáti, neopominul osobu geho zewrub sobě prohlednauti. Sukně člowěka spjcjho z hrubého šerého sukna deštěm a wětrem tolik byla utrpěla, že nitě giž sotwa při sobě se držely; ze zadu pak přes hlawu překlopena zelená kukle, gakéž tehdáž nosjwali chudj študenti; kalamář u pasu a mošna na zádech doplnily důkaz, že mladjk w přjkopu ležjcj náležj k třjdě oněch žáků, kteřj mistrům w kollegi posluhowali, sjně školnj wymetáwali a topili, ano i w gistý čas pro sebe i mistry potrawu po wesnicech že-

brali. Dobromyslným selkám namluwili obyčegně, že se připrawugj k stawu duchownjmu, načež ony snášely ochotně wegce, máslo, kury a kde co měli, aby duchownjho panáčka dle možnosti uctily a obdařily. Spjcj žák snad práwě po takowé sbjrce se potulowal; neboť Jarohněw — on byl ten gezdec — nahlédna do pootewřené mošny, spatřil tam mimo některé knihy také as půl kopy wagec.

Djlem přirozená autrpnost, djlem i potřeba wlastnj dohnala pocestného panice k tomu, že žáka twrdě spjcjho pracně zbudil; gelikož protrhna se na chwjlku ze spanj, wydal ze sebe toliko několik nesrozumitelných hlásek a hned zase usnul. Jarohněw naděge se, že w něm snad nalezne průwodčjho, kterýž by mu cestu k neybližšj hospodě ukázati mohl, poznowu a silněgi gjm zatřásl, tak že tento wzchopiw se konečně, oči opuchlé s podiwem naň wywalil.

»Nu, což gest?« promluwil gazykem těžkým, »což gest, že mě nenecháš na pokogi? čili hledáš přjčinu k swáru? Wěru ten mečjk, co se ti po poku haupá, neochránj tě před holj mau, která umj tancowati okolo ušj až milo!«

Jarohněw hleděl ho upokogiti, řka: »Přjteli, nemysljmť zle o tebe; ale noc kwapem se bljžj a tobě i mně hledati gest přjstřešj; neboť w počasj tomto býwagj noci chladné a tyťbys

leže w přjkopu wlhkém mohl snadno zkázu na zdrawj wzjti.«

»*Per Deos!*« zwolal žák s weselým chechtem: »Tyť mluwjš gako nebožec mistr Křišťan slawné paměti, genž znage se wýborně netoliko w matematice a hwězdárstwj, alebrž i w lékarstwj, každého, kohožkoli na ulici potkal, před nastuzenjm-se wystřjhával. Nu, něco prawdy gest owšem we slowech twých; ale to nebude as gediná přjčina, proč gsi mne ze spanj wyburcowal?«

»Abych upřjmně powěděl,« řekl panic, »gde tu také o mne, neboť gsem w kragině této docela nepowědom, a kůň můg umdlený taužj po obroku; gá sám...«

»Žjžnjm a lačnjm, doplnil žák — a *mně*, abych upřjmnost s upřjmnostj zplatil, newede se lépe.«

»Nuže!« zwolal panic, »wjš-li o něgakém přjstřešj na bljzku, kdež bychom nadzmjněným potřebám wyhowěti mohli, ukaž cestu, učině dobrý skutek nademnau i sebau samým.«

»Gá učiniti dobrý skutek?« zasmál se žák, »skutek tělesného milosrdenstwj? Což newidjš na mošně mé, že gá sám wýhradně od dobrých skutků se žiwjm? Chceš-li wšak zaplatiti za mne pintu piwa a něco málo k zakausnutj, uwolugi se ukázati tobě dobrau hospodu; mjnjš-li wšak býti skaupým a neužilým, geď kam ti libo!«

Jarohněw při wšj nezkušenosti swé předce pozorowal, že žák, ačkoli mlad, byl zhýralec,

genž napiw se kdesi do wůle, w přjkopu dosawáde newystřjzliwěl; protož umjnil sobě, mjti se s njm na pozoru. »Přjteli,« řekl co neywljdněgi, »máš owšem mjti podjl na wečeři mé — ač dostogjš-li aukolu swému!«

»Podjl na wečeři mé!« opakowal žák po něm nespokogeně. »To ge welmi neurčitá a snad i podwodná úmluwa! — Neljbilo-li by se tobě, paniče dobrý, k stanowenj úmluwy této swětlegi se wygádřiti?«

Newrle odwrátil se od něho Jarohněw, a wsednuw rychle na kůň, hodlal sám o sobě pustiti se dále, an žák wida, žeby způsobem tjmto zbawiti se mohl prospěchu swého, poskočil na nohy a podpjrage se o hůl sukowitau, statně před gezdcem sobě wykračowal.

»Paniče!« zwolal, obrátiw se po gezdci; »gá gsem se rozpomenul na zlaté přjslowj, gežto gsem z ust mistra Křišťana — Bůh račiž duši geho spasiti! — častěgi slýcháwal: *Vis unita fortior*, což se na česko wykládá as takto: Běda člowěku samotnému! Ginj owšem ginák tomu chtěgj; ale co ge do wšech učených hádek, odpjrá-li žaludek co rek ozbrogený, a protož dowolj-li Statečnost waše, budu kráčeti před wámi co ohniwý slaup před národem Izraelským, byť se mi ani toho zasljbeného podjlu na wečeři twé nedostalo.«

Jarohněw mjsto odpowědi toliko srdečně se zasmál a pokyna hlawau na znamenj swo-

lenj, přigal mlče průwod žáka potulného, a tento dal se chutě w prawo průsekem, řka wesele: »Za mnau tedy, paniče, chcete-li dostihnauti hospody geště před půlnocj. Lesy tyto rozkládagj se šjřegi nežli se Statečnosti wašj we snách uzdálo; gá pak, abych změnu úmyslu swého aspoň poněkud osprawedlnil, řeknu prostě, že práwě nynj cjtjm w sobě gakési puzenj k wykonánj dobrého skutku.«

Jarohněw wáhal, neweda má-li se swěřiti člowěku neznámému, gehožto řeč i postawa newelmi k důwěrnosti lákala; poněwadž ale nebylo tu rady giné, požehnal se odhodlaně znamenjm swatého křjže a odepiaw meč pro přjhodu, bral se odhodlaně za průwodčjm swým.

Tmy přibýwalo, cesta šla pořád hlubokým lesem. Wysoké gedle a smrky pnuly se do wýše co ohromnj welikáni a u pat gegich wznikagjcj podrůst přigjmal w šeru nočnjm na sebe rozličné obludné podoby.

Brzy přeběhl cestu gelen, wycházege z hustiny na pastwu, brzy zase pták některý wyletěl z hnjzda pocestným našim nad hlawy, krákage a křjdloma matně třepage. Při každém šustu zastawil se kůň panicůw, střjhage ušima, frkage a stranau cauwage a nawzdor lichocenj i ostrému pobádánj cestu s pánem swým toliko nuzně dále konal. Bylať to nepřjgemná cesta. Brzy některá wětew udeřila gezdce w bok, zase giná srazila mu birýt s hlawy, přičemž pokaždé druh

*

geho pěšj nemjrně se zachechtal, což Jarohněwa wjce k mrzutosti popauzelo, než nehoda sama.

»Takť gest,« zwolal syn Musy ausměšně, »když kdo mjně sobě pohowiti, upadá w geště wětšj nepohodlj, aneb gak my učenj řjkáwáme, z *charydby* do *scylly*, což se wykládá: z bláta do lauže; — ale tu gsme giž u konce lesa a tamhle zdálj usmjwagj se na nás swětýlka z chlumeckých domků!«

Jarohněw pohledna kam žák holj ukazowal, přeswědčil se k nemalé radosti swé, že průwodčj geho prawdu powěděl.

»To tedy městys Chlumec ležj před náma?«

»Ano« powěděl žák kraginy powědomý, »a tam čeká na nás dobrá hospoda. — Wlastně nic we swětě nenj lepšjho nad dobrau hospodu. Dokud gsem w Praze meškal na učenj, neznal gsem lepšj nad Šmerhow. To bylo weselé mjstečko; hospodský samá wljdnost, piwo wýborné, hosté bratrštj a časem ...«

»Krwawé hlawy!« dopowěděl zaň Jarohněw, genž wychwálenau krčmu tu před nedáwnem byl seznal.

»Inu časem také,« přiswědčil žák se smjchem; »ale což gest o trochu krwe? Obyčegně se po takowé rwačce wšecko zase smjřilo, raněnj se umyli, počalo se pjti znowu, a weselost byla napotom geště bodřegšj než předtjm, a tak se naplnila prawda wěkodáwná: *Post nubila Phoebus*, což se wykládá ...«

»Nechage wýkladů,« wskočil mu do řeči panic, »powěz raděgi, proč gsi opustil učenj pražské?«

Žák se zasmál. »Gá gsem sice z učenj zběhl; ale nemám wěru, proč bych toho přjlišně želel.«

»Co tě tedy pohnulo k tomu, abys dal wýhost Musám?«

»Meyljš se, paniče,« odpowěděl tázaný, »domnjwáš-li se, že gsem, opustiw Karoljn, stal se božským Pierridkám newěrným. Nikoli! Slaužjmť gim, až dosawáde, ač toliko dobrowolně, negsa ukowán ku knize a nestoge wjce pod metlau mistrowau. Musy, tyto sestry nebeské, chtěgj mjti sluhu wolného, mistrům neotročjcjho, aneb gak my latině se wygadřugeme: *non jurantem in verba magistri.* Nadto koluge w žilách mých krew lehká, nepokogná, takže nikdež a w ničem dlauho wytrwati mi nelze; wšecko mne w mále omrzj. Tak se mi děge s knihami, djwkami a poněkud i s wjnem a piwem. Napigi-li se někdy do wůle, postjwám se na to tři i čtyry dny, mrtwě tělo swé wodau, a když přegde čas ten, wrátjm se opět k čjši něčeho lepšjho.«

Bezděky musil se Jarohněw tomu upřjmnému wyznánj zasmáti. »A co gest teď zaměstnánj a powolánj twé?« otázal se žáka, počjnage we weselém, rozmarném howoru geho zaljbenj nacházeti.

»Před nedáwnem zaměstnáwal gsem se léčenjm konj, což gsem od mistra Křišťana slawné paměti pochytil; neboť newyrownaný muž tento znal se, gak gsem již podotkl, netoliko w božském hwězdárstwj, alebrž i w léčenj lidj i konj, a gá, byw u něho dlauhý čas famulem a laborantem, ze wšeho něco pochytil gsem.«

»A gak se ti dařj s uměnjm tjmto?«

»Bohužel, málo které uměnj nynj we swětě dobře se wyplácj, zlášťě magj-li se perly sypati před wepře! S tjm tupým lidem selským docela nic nenj. Tak u př. gá dnes wyhogil gednomu sedláku šťastně klisnu, na smrt nemocnau, a co myslјš že byla odměna má? — Sedlák prawil že to propigem, pauze proto, aby aspoň polowičku odplaty sám užil; mně pak nedostalo se ničeho giného, než těžké hlawy po kalném piwě, ba ani žjžeň patřičně neuhasil gsem, neboť se mi teď chce mnohem wjce pjti než prwé.«

»A proč medle nezwoljš sobě zaměstnánj wděčněgšj? Mám za to, že bys při učenosti swé bez obtjže ginau a lepšj žiwnůstku sobě nagjti mohl.«

»Prawda!« poswědčil žák, »protož také co newidět hodlám něco giného začjti.«

Rozmluwa pocestnjků nagednau byla přerušena nehodau, potkawšj Jarohněwa, genž w městečku samém i s koněm do rokle spadl. Na štěstj žák ohljdna se po něm, pomohl mu ocho-

tně z gámy, řka: »Držte se mne, paniče! Tma gesti čirá a osady naše gsau tak nerowné a roklité, že člowěk neznage wšecky spády zewrub, snadno hrdlo by sraziti mohl; — leč Bohu chwála, tu gsme giž před samau hospodau!« A řka to, chystal se dobromyslně panicowi při slézánj s koně pomáhati.

Ale Jarohněw nepřigaw pomoci geho, skočil hbitě se sedla a weda wrance za sebau, řekl: »Zawoley raděgi někoho ze sednice, aby mi ukázal konjrnu.«

Ochotně. weběhl žák do krčmy, a po malé chwjlce wyšel wáhawý pacholek se swjtilnau, a prohljdnuw si předewšjm pohodlně gezdce i koně, chápal se konečně uzdy.

»Nech gen, nech,« prawil panic šwižný, »gá uwykl koně swého sám obstaráwati; pročež ty, gda napřed, ukaž mjsto.« A odepiaw sedlo i hauni šel, by rukau wlastnj wyčistil žlab a obrok předložil, a pak teprw, přeswědčiw se, že wše dobře obstaráno, kráčel po záspi za pacholkem do krčmy, zkad giž hlas žáka weselého takto se ozjwal:

»Předewšjm pintu dobrého piwa pro nás, t. g. pro wzácného panice, gegž přiwádjm, a pro mne! — A pak,« wolal za odcházegjcjm hospodským, »když už do sklepa gdeš, přines raděgi hned dwě, abys nemusel tak často choditi. — Dnes, brachu, staneš se o gednu láku piwa hudšjm a o několik ğrošů pražských bohat-

šjm; protož netrub na nás, gako kdosi na nowá wrata a gdi!«

Ale hospodský wzdor zřetelnému napomenutj tomu zůstal u prostřed swětnice státi, djwage se na panice práwě wcházegjcjho, gakoby z geho rtů neb zraků očekáwal potwrzenj rozkazu žákem daného.

Ačkoli Jarohněwowi bylo welice diwno a spolu nemilo, že průwodce geho tak směle a beze wšeho okolku zde na pána sobě hráti počjnal, předce upamatowaw se, že mu wečeři přislјbil, prawil wljdně: »Ano, učiň tak, muži milý, a postarey se spolu, abys nám i něco k gjdlu předložil.«

»O to giž postaráno!« zwolal žák. »Woda na krbu co newidět bude státi w plném waru, a gá odewzdal swé wegce této buclaté hospodyňce, aby nám ge na měko, a nestačj-li k tomu uměnj gegj, třeba na twrdo uwařila. Mimo to« — šeptal panicowi do ucha — »swěřila mi cos o uzené kýtě, a tak gest po starosti.«

Hospodyňka, na kterau žák se odwoláwal, usmjwala se přjwětiwě a na důkaz, gak milj gsau gj hosté přišlj, wykázala gim mjsto w přednjm kautě, zrowna pod obrazy, do gedné řady sestawenými, u prostřed nichž wisela krátká, auzkými řemjnky hustě opletená hůlka, znamenj to, že hospodář gest práwomocným sudjm weškerého městečka.

Co Jarohněw skrowné okrasy swětnice pro-

hljžel, wrátil se hospodský s požádaným piwem, z něhož než ge před hosty postawil, napřed sám bez pobjdky se napil.

Panic sice se prohlásil, že před gjdlem nikdy nepjwá, ale druh geho i hned zmocnil se žbánku a na zdrawj geho notně si přihnul; pak utřew sobě pysky rukáwem, mlaskage zwolal: »Při tom zůstaneme!«

Náhlým a častým pitjm stal se žák wždy weselegšjm, škádle brzy hospodyni, brzy hospodáře, ano i Jarohněwa a nedbage na tagné mrkánj panicowo wyprazdňowal pintu za pintau, tak že by se w brzce bylo wyplnilo předpowěděnj geho, že téhož dne hospodský chlumecký buda o gednu láku piwa chudšj, stane se o několik grošů pražských bohatšjm, kdyby mjrný Jarohněw nebyl tomu přjtrž učinil, řka: »Člowěče, sljbilť gsem sice, že zaplatjm, co by postačilo k zahnánj přirozené žjžně twé, nikoli ale, čeho bys k ukogenj hřjšné nawyklosti swé zpotřebowal. — Nemohuť arci zabrániti, abys nepil za swé wlastnj penjze, máš-li gakých, a wšak upřjmně bych radil, abys přestal na tom, což slušného.«

»A kdo tobě, paniče, powěděl mjru, kterau se řjdj přirozená žjžeň má? — Hleďte ho! — Ale giž widjm, žes skrbljk, a protož od nynčka budu pjti na swůg wlastnj řad,« a poodsedna od Jarohněwa, zaklepal wjkem žbánku, wolage:

»Wzhůru hospodáři, nalegž *pro mne*, a napiš to zatjm někam na trám!«

To wšak nebylo po chuti hospodskému, gelikož i hned počal se takto wymlauwati: »Milerád, můg weselý panáčku; ale čas k spanj nastáwá, a gá sám téhož gsem mjněnj co onen šwarný panic, a nad to newjm — a nepochopugi, gak gen může člowěk býti wesel, nemage w kapse haljře?«

»Že nepochopugeš?« zasmál se žák. »Nuže, tagemstwj to mohu gá ti wyswětliti. Rci medle, gsau-li pak penjze gediný pramen, z něhož se weselost prýštj? — Stařj, gešto o nich newěděli, prawili že *ne*. Tomu též učj zdrawá filosofie, a gá, kdybych i neznal wýroků těchto zetlelých a starodáwných, mohl bych tě poučiti z wlastnj zkušenosti, že práwě tehdáž býwám w neylepšjm rozmaru, když to w kapse mé neysmutněgi wyhljžj.«

A zaloskaw prstami, počal gasným, přjgemným hlasem zpjwati:

»Mně plakati nedáno,
  Zármutku gá neznám,
Gen když wečjr a ráno
Zazpjwat mi popřáno,
  Pak hoři vale dám.

Pryč zlaté trusky, škwáry!
  O ty gá nic nedbám,
A knihy — suchopáry,
Holé gsau čarymáry,
  Čti si ge rarach sám!

Mněť wždy do weselosti,
 Nechť mám co neb nemám,
Radost mé základ cnosti,
Tať kámen mé maudrosti;
 Wše giné — mam i klam!

Až zemru, teprw vale
 Swodnému swětu dám;
Poslednj pjseň ale
Co *carmen funebrale*
 Sám sobě zazpjwám!«

S potěšenjm poslauchali domácj, ba sám hospodský, rozmarným nápěwem rozweselen, zwolal: »Wěru, pjsnička tato stogj za pintu piwa, wezmi mne č...!« a wzaw prázdný žbánek se stolu, šel natočit čerstwého. W samých dweřjch potkal se s hostem nowým, genž daw pozdrawenj, žádal o nocleh.

»Gen dále, přjteli!« řekl hospodář. »Noclehu by ti wěru po celém Chlumci ani neychudšj saused neodepřel, tjm méně gá, hlawa městyse, a nadto auřadem i powolánjm k hostinnosti zawázaný. Pročež wegdi směle a posaď se!«

Host posadil se ke krbu, sundaw s hlawy široký překljpený klobauk. Záře z krbu padala nynj na obličeg geho, a Jarohněwowi se zdálo, gako by mu byl gaksi powědomý, pohlédna pak naň ostřegi, poznal w přjchozjm starého *Jakuba*, wrátného kutnohorského. »Přisedni pak k stolu našemu, přjteli!« zwolal naň dobrosrdečně. »Wždyť gsme se giž, tušjm, gednau widěli?«

Přjchozj přigal pozwánj a hledě dlauho na panice, nemohl se na gméno geho žiwau mocj rozpomenauti.

»Což gsi giž wypustil z paměti onoho ginocha, genž před nėgakým časem u tebe we wlaském dwoře o sněmu swato-Janském přenoclehowal?«

»I můg milý Bože!« zwolal Jakub, z nenadálého se shledánj nad mjru potěšen. »Kdož by wás také byl poznal? — Wyť gste od toho času wyrostl dobře o půl hlawy, ne-li wýše — a gak wám ten šwarný oděw až milo slušj! A kde máte pana Přecha?«

»Děd můg,« odpowěděl Jarohněw s hlubokým wzdychnutjm — »gest w Panu!«

»Mrtew? — Inu deyž mu Pán Bůh lehkého odpočinutj! — Snad se stalo dobře. — On sám za žiwobytj swého řjkáwal: Co Bůh činj, dobře činj; budiž tedy gméno geho ze wšeho pochwáleno!«

»A co dělá twá Liduška?« otázal se panic wzágemně.

Starec přegel sobě dlanj twář zwráskalau, řka: »To djtě nadělá mi mnoho starostj. Od té doby, co gste u nás byl, tuze se zhoršila.«

»Tedy posawáde ležj mrak na rozumu gegjm?« tázal se ginoch.

»A gakžby mohlo býti gináče, když přjčina šjlenstwj gegjho nepominula?«

»A onen mladjk, gegž gsi původem duše-

wnj choroby gegj gmenowal, nenawrátil se dosud, aby hřjch swůg naprawiw ubohau potěšil?«

»Bůh sám ho napraw!« wzdychl Jakub s očima k nebi pozdwiženýma. — »Před nedáwnem byl sice u nás, a Liduška gsauc náwštěwau geho nad mjru potěšena, patrně okřjwala; bylať po celý ten čas tichá co hrdlička, weselá co srna; sklenné oko gegj se wygasňowalo a twáře počaly se barwiti co růžowé lupjnky; ale nestálý žák brzy se nabažil hrdličjho cukrowánj a než gsme se nadáli, uletěl plachý pták opět do pole šjrého, — a od té chwjle změnila se Liduška opět tak, že byste gi nynj ani nepoznal. — Bláznila-li dřjwe, nynj *zuřj*, a strach gest, aby sobě neb ginému neublјžila.«

»A kdes nechal ubohau, wydaw se na cestu?«

»Když gsem s nj giž déle obstáti nemohl, dal gsem gi prozatjm k stařičké přjbuzné, sám pak chopiw se hole pautnické, pustil gsem se za žákem, abych nalezna geg, bude-li možná, sliby, prosbami neb i pohrůžkami k náwratu pohnul.«

»A k čemu to má wésti?« tázal se panic. »Chceš snad nutiti geg, aby děwu šjlenau za manželku pogal?«

»Tohoť arci na něm žádati nemohu,« zašeptal Jakub, skloniw hlawu k uchu panicowu, »ale gá i tjm se spokogjm, nabude-li djtě mé patřenjm na půwoda neštěstj swého mysli pokogněgšj, třeba se gj rozum auplně nenawrátil. —

Nad to — wámť to mohu swěřiti — zapůgčil gsem gemu ze skrowného, nuzně naspořeného gměnj swého kopu grošů, rázu pražského, gen abych motýla w Hoře udržel; ale newděčnjk sotwa dostaw penjze, prchl, a — snad giž dobrau částku peněz mých po krčmách proheyřil!«

S lehkým úsměwem odwece Jarohněw: »Práwě dnes seznámil gsem se s gakýmsi žákem potulným, magjcjm welmi mnoho podobného s milencem Lidušciným, gakž gsi mi geg práwě popsal; snad on bude něco o uletělém motýlu wěděti, neboť rowný k rownému rád se družjwá.« A mrště okem na mjsto, kde žák geště před chwjlj byl seděl, spatřil k užasnutj swému — mjsto prázdné; žbánek s piwem stál newypitý na stole, důkaz, že něco důležitého musilo weselého žáka zapuditi od nápoge žádaucjho. I ptal se po něm domácjch, a ti prawili, že hned po wstaupenj hosta nowě přišlého ze swětnice odegda posud se newrátil.

W Jarohněwowi znikalo podezřenj: »Neměl ten,« tázal se Jakuba rychle, »neměl ten, gegž hledáš, wysoké čelo a bělawé wlasy?«

»Ba arci,« odpowěděl starec ochotně. »Wlasy geho byly bělawé, něco málo do žluta a hebké co hachlowaný len!«

»A oděw?«

»Inu, gak se študenti wůbec nosjwagj: sukně šerá, umlená, pás černý kožený se sponkau třpytiwau, a w týli kukli zelenau. — Gáť mu arci

dal penjze, aby sobě oděw slušněgšj zgednal, ale Bůh milý wj, kam se poděly!«

»Tedy ten, gegž hledáš, byl před chwjlj tady a seděl na tomto mjstě; — ale podle wšeho, co gsem za krátkého s njm towaryšenj na něm zpozorowal, litugi Lidušky twé tjm wjce, an gsem poznal, že srdce swé nehodnému zadala.«

Ba owšem nehodnému,« přiswědčil Jakub, pokrčiw ramenama; »ale co prawjte? — že před chwjlj *zde* seděl? na tomto mjstě?«

»Gak gsem řekl; ale penjze twé nemusily gemu být požehnány, neboť z nich neměl ani halјře; wečeři společnau gá zaplatil; poněwadž ale neměl gsem se k tomu, abych mu hrdlo daremně proljwal, rozhněwaw se, zmizel z hospody.«

»Toť on!« naŕjkal wrátný kutnohorský, »to on! Zlosyn ten bezpochyby wida mne wcházeti prchl; ale kam gsem to gen dal oči, že gsem ho newiděl?«

»Tušjm, že nemáš čeho želeti,« těšil ho Jarohněw.

»Ach paniče,« wzdychl wrátný, »wy newjte co to gest, mjti djtě dobré, djtě gediné, a musit se djwati, gak ge zármutek co hladowý čerw hněte a sžjrá! Krag swěta bych šel — poslednj cár bych ze sebe prodal, kdyby gen gj, gen gj bylo pomoci!«

Jarohněw mage srdečnau autrpnost se zármutkem geho, slow těchto náružiwých skoro

se zděsil; Jakub pak nalezna posluchatele saucitného, odlehčowal sobě širokým wyprawowánjm wšelikerých trampot a strastj, kterýchž mu neštěstj dceřino nadělalo.

Zatjm nastal čas k spanj a powjdatel s podiwenjm znamenal, že panic při obšjrném wyprawowánj geho na rukau libě usnul. Swětlo na krbu domrkáwalo; domácj odešli do komor na lůžka swá, a Jakub widěl se nucena panice lehkým ťuknutjm zbuditi. Oba položili se na slámu pro pocestné we swětnici uchystanau, tehdáž ale k wůli panicowi bjlým prostěradlem prostřenau. Umdlené pocestnjky brzy spánek sjljcj pogal w náručj swé.

Kapitola třinactá.

Co mi platna Uměny libozwučné přjzeň?
Gegj sladké úsměwy hotowj gen trýzeň.
Mysl pjsnj laditi, laudit od wšednosti
Hřešno, lépe udržet ducha w střjzliwosti.
Ljp, se gistau držeti nohau prašné kůle,
Nežli letem odwážným sljtat swěta půle.

Čelakowský.

Giž swjtilo slunce do auzkých oken njzké swětnice, když Jarohněw se probudil. Wzcho-

piw se rychle spěchal předewšjm do konjrny, aby přihlédl k dobrému koni swému, kterýž tahage z geslj wonné seno a poznaw pána swého, wesele zařehtal.

»Pogď, pogď!« prawil ginoch, koně po krku hladě; »my máme geště dalekau cestu před sebau.« A rozlaučiw se krátce se ztrápeným Jakubem a službowolnými domácjmi, wyšinul se w sedlo a cestau sobě wykázanau cwálal wesele dále. Cesta wedla opět lesem, neboť tehdáž geště sekera drwoštěpowa nedotkla se oněch welkých prastarých lesů, z nichž pozděgi pilnj potomci w potu twáře swé nadělali polj aurodných, planin nepřehledných. W lese hwjzdali wesele kosi a drozdi žalmy rannj, rosa perlowá třpytila se na ostrém gehličj wysokých smrků i na hladkém lupenj wrzawých břjz. Gezdec pustiw koni uzdu, zabral se do myšlének. Zpomjnalť sobě na wěk mladistwý, ztráwený w Hradci Gindřichowu, na dobrého děda, kterýž gemu, sirotku opuštěnému, býwal otcem i matkau, na zbrognoše, kteřj geg we zbrani cwičjwali, neydéle pak na *Bertu*, slečnu Hradeckau. Žiwě wstupowaly mu na mysl obrazy, kterak s nj těkáwal po hágjch, pauštěge po ptácjch sokola z kápi do modrých oblak, a gak zas ona, podařil-li se low, w odměnu ljbezně naň se usmála, i někdy ruku ztiskla. Pak widěl sebe gako ozbrogený ochrance otce gegjho w Praze w zápasu proti druhům swým wogenským, widěl

gegj auzkost, slyšel bolestné wzkřiknutj gegj a bylo mu, gako by geg horký dech ust gegjch owanul, gako tehdáž. Přicházelť znenáhla k gistému uwědoměnj, že toliko pro ni žige a že i ona gemu důwěřuge, ba snad i láskau wěrnau nakloněna gest. Pak se zabral myšlénkami do zahalené řjše budaucnosti swé. Mezera, děljcj geg od Berty, nezdála se mu býti tak welkau, aby gi konečně přeskočiti a slečnu, ač wysoce urozenau, prawicj udatnau wybogowati nemohl. A což lásce zdá se nemožného? Mládj garobugné pak zwláště rádo kocháwá se w kauzelných snech idealnj budaucnosti, rádo wěřjwá, čeho sobě žádá a přege. Ohniwému ginochu ukaž korunu we wýši nedohledné, a on rukau smělau bude po nj sahati, dokud se nepřeswědčj, že namáhánj geho gest marné. Překážky, co hory wysoké, zdagj se mu býti maličkostj, mezery co propast hluboké — lehkostj. Tak se dělo i Jarohněwowi. Arciť mu také wstaupilo na mysl úhlawnj, odpowědné nepřátelstwj mezi bratrem Bertiným, Oldřichem a Giřjm Poděbradským, nyněgšjm pánem geho, pak urozenost a statky slečniny ze strany gedné a chudoba geho ze strany druhé; a wšak uwážiw to wšecko na wahách mladistwé obrazotwornosti, nenašel w tom nic nemožného, a konečně na tom se ustanowil, že bude-li w tom wůle božj, Berta owšem může se někdy státi chotj geho. Gak a kdy? — to zanechal prozřetelnosti božj, wládnaucj osudem

každého gednotliwce a magjej kljč od pewně uzamčené budaucnosti.

Z ljbezného sněnj toho wytrhl geg hlas na bljzku: »Dobré gitro, paniče! Jarohněw wztrhna se spatřil před sebau žáka — průwodce swého ode wčjra, an s holj w ruce statně sobě wykračuge. Poděkowaw se z pozdrawenj řekl: »Ty tady — a w Chlumci se po tobě ptagj?«

Žák se zasmál: »Wěřjmť rád a také snadno bych uhodl: kdo? Ale gá negsem tak zpozdilý pták, abych střelci dočkal. Dostaw wjtr, zwolil gsem raděgi nocleh w neybližšj kulně, než abych byl upadl starému bláznu do rukau.«

»Tohoť pomjgjm,« řekl panic; »ale probůh, gaks mohl ošemetně zraditi lásku děwy, oddawšj se tobě silau a wěrau takowau, že pro tebe na sebe, na otce i na celý ostatnj swět zapomenula, a bywši zklamána, strašliwému šjlenstwj propadla?«

»Mohu-liž gá za to?« odwece žák lehkomyslně. »Může-li wůbec kdo za to, že giný gest slabšj a citliwěgšj, že neynewinněgšj, snad toliko w žertu prohozené slowo dotkne se neyautlegšj struny srdce onoho nemocného? — Wěř mi, paniče — Bůh wj, že gsem Lidmile nikdy nelhal! Dokud gsme oba měli newinné zaljbenj w sobě, gá w gegj prostomilé srdečnosti, w gegj chápawé učeliwosti, ona w mé přewahugjcj wzdělanosti a wtipu, nad gegj wybraušeněgšjm: dotud oba dobře spolu bawili gsme

se. Řekl-li gsem tehdáž, že gi milugi, nelhal gsem zagisté; ale když náklonnost gegj poznenáhla zrostla we wášeň plamennau, když ona zamjtnauc útlost citu ženského, zraky hořjcjmi ssála ze mne potrawu pro smyslnost swau, když mne w němém zapomenutj winula k sobě, hrozjc mne udusiti wášniwými hubičkami, když gsem obgat běloskwělými rameny gegjmi od nj ani slowa dostati nemohl: tuť se pogednau wygasnilo w duši mé; gá cjtil, že gsem hrau lásky přesycen, že Lidušku nemilugi, milowati nemohu. — Ne lásku, toliko autrpnost s nj gsem cjtil, autrpnost, gakauž mjwáme s wěčně hladowým žebrákem, kterémuž nemohauce zcela pomoci, aspoň skrowný dárek hodjme, aby nás déle neobtěžowal.«

Jarohněw wywalil oči na rozumugjcjho žáka. Řeč tato byla mu cizj, nemohlť žáka ani omluwiti z winy, aniž zhola zatratiti; protož řekl: »Neznámť se w podobénstwjch, gakýchž k dolječenj wěci swé užjwáš; pročež toliko prostě mluwě táži se tebe: snad bys, přigaw wděčně lásku s takowau wraucnostj sobě obětowanau, sám sebe i djwku tu byl mohl oblažiti a tudjž w Hoře co měšťan počestný se usaditi, an zatjm nynj co tulák neblahý po swětě se potlaukáš, negsa žádnému zawázán a každému obtjžen?«

Žák se pozastawil na chwjlku a hledě swýma modrýma očima panici přjmo w gasný obličeg, zwolal: »*Mea culpa*! — Přiznáwámť se, že po

něgaký čas byl gsem nečinný, lehkomyslný, wrtohlawý, a Bůh sám wj co wjce ; ale budaucně má býti gináče. Gá cjtjm w sobě tauhu po činech platněgšjch a protož práwě mám aumysl, uchopiti se něčeho giného — snad meče !«

Jarohněw se usmjwal : »Tento úmysl nynj zlý, ač setrwáš-li w něm; wlast naše práwě nynj potřebuge mnoho statných ramen, a gá ačkoli sám gsa bogownjk, netoliko předsewzetj twé schwalugi, alebrž tobě i dobré přigetj a ochotné uwjtánj wěštjm. — Snad si giž i wywolil prapor, pod kterým půjště wlasti slaužiti hodláš ?«

»Ano,« odpowěděl žák, »zwolilť gsem giž a sice prapor, kterýž neybljže a neyweselegi wětrem poletuge.. Gá gdu k *Janu Koldowi na Náchod!*«

»Ke Koldowi!« opakowal panic s patrným užasnutjm a wnitřnj newolj. »Na Náchod !« řekl gestě gednau ; — »toť nemůžeš mjnit opravdu! Nikoli, tomu newěřjm, byťs i na to přisahal ! — onomu neważnému, podlému, hrubému laupežnjku chtěl bys slaužiti — gemu chtěl bys pomáhati hubiti wlast, wybjhati na ubohé pocestné, dobytek chudině zagjmati a lidi na potkánj wraždditi ?«

»Ustaň, paniče, s tau litanij! Toho wšeho, bylo-li kdy, teď giž na Náchodě nebude wjce. Máť pan Kolda nynj giných a dostogněgšjch nepřátel, než aby na mizerné kramáře slezské nabjhal. Nebudeť se tu gednati wjce o záskoky

na silnici o několik beček wjna rakauského anebo žok pepře a giného kořenj; nýbrž gak gsem z ust gistých doslechl, bude se w brzce hráti o *korunu* králowstwj tohoto, a na panu Koldowi bude záležeti, komu gi bude chtjt na hlawu wstawiti. — Ano, diw se gen a užasjney! Co newidět, prawjm tobě, zawalj Koldowi oděnci pole, a ti, kteřj geg geště nedáwno takowými gmény poctjwali gako před chwjlkau ty, spogj sjlu swau se silau geho a budau s njm státi gako za muže gednoho. Rožmberk, Hradecký, Kostelecký a ginj, gichžto gména mi práwě nepřipadagj, držj s njm zgewně — kwět to českého panstwa a rytjrstwa; ginj podporugj ho tagně. Kolda nenj wjce podlým lupičem, ale mocným wogewůdcem. Pod geho praporcem chci bogowati, w hluku wálečném pod železným šišákem zapomenauti na wšecken bol duše rozerwané, na zklamané naděge, ztracené sny, na třeštiwau Ludmilu i na dětinského otce gegjho; a žold můg bude bohdá tolik wynášeti, že gemu někdy i tu mizernau kopu zplatjm, pro kterau ten starý blázen tolik zbytečného powyku dělá.«

Jarohněw při wšj swé mladistwé nezkušenosti poznáwal, že gemu, co poslu wladařowu, neslušno i nebezpečno cestowati dále s mladjkem, tak zgewně ku straně odporné se přihlásiwšjm; od té doby widěl w něm gen nepřjtele a zrádce wlasti; tudjž myslil na to, gak by se nemilého

průwodce co neydřjwe zprostil. Ale to nešlo tak lehce. Žák se zdál mjti zaljbenj w mladém bogownjku a nedal se ani slowy ani pohledy pohrdawými odstrašiti.

»Dokud nás« řekl wšetečně a ostře, »náhoda powede gednau a tauže cestau, musjte mne giž, šwarný paniče, wedle sebe ztrpěti, třeba by společnost má Statečnosti wašj nebyla docela po chuti; neboť cesta a hospoda gest tušjm pro každého.«

Jarohněw mjsto odpowědi pobodl wrance swého k rychlegšjmu cwálu, a brzo nechal žáka daleko za sebau. Nechtěge wšak koně bez potřeby hnáti, po čtwrt hodině ulewil a nechaw geg opět gjti krokem wolným, zabral se do přemýšlowánj, gak by poselstwj swé co neyopatrněgi a spolu neybezpečněgi wykonal. Wygew z lesa spatřil před sebau kraginu aurodnau, kdež rolnjci s wáhawými wolky práwě dokonáwali garnj setbu. Wljdně pozdrawowali pocestného, a i on měl pro každého wljdné: »Zdař Bůh!« anebo: »Pomáhey Pán Bůh!« pohotowě.

»Daleko-li ještě na Náchod?« oslowil gednoho z nich, genžto zastawiw woly podle cesty, šwarného panice pohodlně sobě prohljžel.

»*Na Náchod?*« opakowal rolnjk po něm, gakoby sobě nedůwěřowal, že byl dobře slyšel, a pak zůstaw odpowěd dlužen, owinul oprať dwakrát okolo ruky a sahal po neybližšj a gediné

zbrani swé, po botce kowané, w pluhu zatknuté, obáwage se, že tu giž gde o potah geho. — »Na Náchod?« opakowal geště gednau, a wida že gezdec k žádnému násilj se nechystá, řekl: »Toť as bude dobrých osm hodin;« a nečekage na dalšj otázky poháněl woly do brázdy.

S ginými rolnjky newedlo se našemu pocestnému lépe. Geden prawil, že na Náchod dobrých deset hodin a opět giný, že tam šest malých. Rowně tak nestegné a sobě odporugjcj byly gich rady, kterau by cestau měl se dáti, aby bez nebezpečenstwj zablauzenj něco sobě nadegel.

Po dlauhé unawugjcj gjzdě spatřil Jarohněw konečně w opodál šedé bašty a wěže pewného Náchoda na wysokém wrchu hrdě do oblak strměti. Srdce mu tlauklo. Widěltʼ se sice u cjle cesty swé, wěděl ale také, že poselstwj geho gesti nebezpečné: a wšak mládj nepřemjtáwá dlauho na mysli možné překážky a nebezpečenstwj; tudjž i náš panic zmužiw se směle a wesele gel na konjku swém městečkem, rozprostjragjcjm se u paty hradu, gako pod křjdloma chránjcj matky, aneb spjše gako pod drápama zlé macechy. Hrad Náchod byl dle tehdegšjho způsobu obehnán třemi hradbami a nadto chráněn mnohými pewnými baštami. Z kulatých děr we zdjch wyčuhowaly co sowy ze skulin skalnjch pjšťaly měděné, gistý to druh střelby hrubšj, kterým tehdáž geště nemnozj hradowé rytjřštj se honosili. Hluboký přjkop před ney-

zazšj hradbau naplněn byl wodau; přes něg toliko mostem wisutým dostati se bylo možno, genž upnut na přesilných skobách a řetězjch, z obau stran chráněn byl wjžkami, z nichžto se na nepřjtele dorážegjcjho pohodlně střjleti mohlo.

S obdiwem zjral Jarohněw na tyto rozsáhlé hradby, na wěže nebetyčné, na wysoké cimbuřj, na pewné brány a branky: nedaw ale znáti na sobě, že ho pohled tento poněkud překwapil, dal se cestau točenau, wzhůru k hradu wedaucj. Hned u prwnj brány wykázal se pečetj zemskau a ohlásiw se co posel od zpráwce země wyslaný, žádal aby bez průtahu uweden byl k panu Koldowi ze Žampachu. Hned sice odeslán žoldněř, aby to oznámil hradnjku a tento zas pánu swému, předce to wšak trwalo přes hodinu, než přišlo powolenj posla do hradu doprowoditi; neboť pan Kolda byl práwě na hostech a hradnjk netraufal sobě geg ze zábawy společné wytrhnauti. Zatjm pozorowal wyslanec, že času k tomu použito, aby množstwj wálečných nástrogů na odiw wystawilo se po hradbách, neboť wšude to wyhljželo, gakoby práwě nepřjtele před branau očekáwali. Tu ležely pjšťaly w ložjch, onde těžké srubnice, onde haufnice, onde tarasnice, a wedle nich wšude welké zásoby kamenných i železných kaulj i kulek. Mezi hradbami sem tam procházeli se zbrognoši, na pohled ničjm nezaměstnáni, a ginde

stáli w kupách, mezi sebau howořjce a na hosta přišlého gaksi auškleбně pohljžegjce.

Gakkoliw byl Jarohněw mlad a nezkušen, předce giž tolik měl do sebe opatrnosti, že nedal nigak na sobě znáti, gakoby mu wěci tyto byly neobyčegné neb ginák podiwu hodné. I stawělť se, gakoby ničeho pilněgšjho neměl na mysli, než odewzdati co neydřjwe list sobě swěřený do rukau pánu hradu. Dowedli ho přes druhau i třetj hradbu až w samý hrad, a tu geště kázáno mu posečkati w přjzemnj swětnici, až pán pro něg wzkáže.

Gakkoli toto obřadné uwjtánj ginocha gaksi znepokogowalo, nicméně nechal si dobře chutnati zwěřinu předloženau, a i wjno rakauské, bezpochyby wozatagům uzmuté, uznal za wýborné. Po opětném dlauhém čekánj zljbilo se konečně panu Koldowi pustiti posla wladařowa před sebe.

Přes auzké kolmé kamenné schody wedl hradnjk náchodský Jarohněwa. Schody wedly brzo wzhůru, brzo zas dolů, hned w gasném swětle, hned zas w polowičnj tmě, až konečně hlahol hodugjcjch hostj a weselý cinkot čjšj střjbrných oznamowal, že stogj před rytjrskau sjnj. Wysoké dwéře se otewřely, a Jarohněw doprowázen hradnjkem stál před pánem hradu.

Sjň byla skwostná, skoro nádherná. Widěti tu po stěnách rozwěšené čalauny hedwábné, podiwné, cizozemské; na piljřjch uměle uro-

wnány krunýře střjbrolesklé i giné zbroge rytjrské, tak auplné, že toliko na to zdály se čekati, aby někdo wdechna do nich duši ge oživil a z okauzlenj wyswobodil. Na hlawách štjhlých slaupů čněly parohy gelenj, památky to z lowů znamenitěgšjch, gakožto obyčegné ozdoby sjnj rytjrských za časů tehdegšjch. Nad welikým komjnem wlaským wymalowán křiklawými barwami znak pánů ze Žampachu, hodných to předků nehodných potomků.

Několik osob rytjrských sedělo u podlauhlého, těžkého, dubowého stolu; na stole wzácné wjno perlilo se w střjbrných pohárech. Hodownjci zdáli se býti w neylepšjm rozmaru, a snadby nikdo z nich wyslance wstaupiwšjho nebyl sobě powšimnul, kdyby hradnjk přjtomnost a záležitost geho nebyl hlasitě oznámil. Geden z hodugjcjch wymrštil na panice dwě střely z tmawých očj. Hodiw těžkau hlawu w týl, otázal se zpurně: »Tedy posel od Giřjka? — A čeho žádá pan Giřj ode mne?«

»Wůle pana Giřjho z Poděbrad a odginud z Kunštatu, na ten čas neywyššjho zpráwce koruny české, obsažena gest w tomto listu,« odpowěděl Jarohněw nezaražený, podáwage pergamen swinutý, červenau hedwábnau šňurau otočený a woskem červeným zapečetěný.

Kolda — neboť on to byl — hodil list na stůl. »Gá se neznám w literách!« zwolal opowržliwě. »Nemohl bys mi, hochu, řjci sám, co

mi asi pan Giřjk pjše, abych nenahledna do listu, zwěděl krátce obsah geho?«

»Gá« odpowěděl wyslanec, »newjm ničeho co tu psáno, aniž gsem obdržel moc, austně se smlauwati s Urozenostj wašj.«

»Čti tedy ty, Bedřiše, tys kněz a literák.«

Oslowený muž nebyl kněži tuze podoben. Stářj wyrylo na přjsné, wětrem i sluncem osmahlé twáři geho hluboké brázdy; ramena giž načitě klonila se k předu, oči wšak posud byly bystré i ostré. Hlawu odpolu lysau gen zpředu geště pokrýwalo něco řjdkých, co mléko bjlých kadeřj. I daloť se snadno uhodnauti, že muž ten neproseděl wěk swůg w tiché domácnosti, nýbrž že přes lysau lebku geho mnoho baufj přeletělo.

Lhostegně wzal perğamen do rukau, a rozbaliw četl nahlas: »Urozenému pánu Janowi Koldowi ze Žampachu na Náchodě —«

»Dost toho!« zakřikl Kolda čtaucjho. »Řekni mi prostě a bez oklik, co mi Giřj z Kunštatu pjše? Powěz mi smysl a slowa nech pro sebe.«

»Ano, smysl, smysl listu chceme wěděti!« opakowali po Koldowi ostatnj hosté gednohlasně. »Na slowech nám ničeho nezáležj. My wšickni stogjme za gednoho člowěka a protož bychom rádi zwěděli, co as nám pan Giřjk pjše.«

Býwalý kněz nahlédnul opět do perğamenu,

řka chladně: »List swědčj panu Koldowi samému!«

Ale pán hradu odhodiw wyprázdněnau čjši na podlahu, zwolal: »Gá nemám žádného tagemstwj před přátely a gednotnjky swými! — Čti!«

»Nu, krátký smysl dlauhých slow gest wýčitka, žes pod přjměřjm učinil zágem na statcjch panu Giřjmu zpřjzněných, a konec Jeremiášowa pláče pohrůžka, že tobě, ač newywedeš-li se z toho, hrad nad hlawau zapálj, tebe pak co weřegného škůdce země na statcjch i na hrdle potrestá.«

»Na hrdle?« zkřikl Kolda, chytiw se bezděčně za krk. »Stogj to tam skutečně? Na hrdle že ztrestá mne, Koldu Náchodského?«

»Tu wiz sám,« prawil kněz táborský, pergamen mu podáwage.

Kolda se zasmál diwoce: »Nu dobře, že Náchod stogj pewně w skalnjch základech swých, a pánu geho rowněž tak pewně hlawa mezi ramenama silnýma, sice ť by, přisám ďábel! mohlo něco z té pohrůžky býti. Giřjk, gak geg znám, nerad na prázdno žertuge.«

»Giřjho« prawil geden z přjtomných, powěstný to Krištof Šoff, laupežnjk weřegný, saudruh Koldůw neywěrněgšj: »Giřjho oslepil blesk sláwy. Wyšinuw se lstj a mocj na neywyššj stupeň oslawy, mjnj w pošetilosti swé, že mu nynj wolno šlapati po wšech, kteřj nestogj tak

wysoko gako on! Přál bych sobě postihnauti ho s towaryši swými někde w osamělém auwozu!«

Kněz Bedřich zawrtěl úsměšně hlawau, řka: »Wy se wšickni w Giřjm meyljte. Giřj má před sebau záměry daleko sahagjcj. On nestogj geště na neywyššjm stupni moci a sláwy; ale bude na něm brzy státi, položjme-li my ruce za záda, lhostegně se djwagjce, gak on pána po pánu, rytjře po rytjři, město za městem pokořuge a pode gho poslušenstwj uwádj. Zde potřebj statného odporu, a on-li mohl a směl gednotu pode štjtem gména swého swolati a w žiwot uwesti: kdož nám toho zazlj, gestliže i my, spogiwše se geště aužegi, ruce sobě podáme k cjli gedinému a spolek tento i hned ztwrdjme podpisem i pečetj, že chcem předně:«

Řečnjk zastawil se, přemeyšlege, které by kusy audům budaucj gednoty k společnému uwážený předložiti měl; w tom padlo geho tmawé bystré oko na Jarohněwa w sjni stogjcjho. Swraštiw čelo a stáhna husté šediwé obočj dohromady, odpliwnul sobě a zwolal: »Prokletý chlast! My tu rokugem při plných čjšjch u přjtomnosti posla nepřátelského, paustjme z ust, co sljna na gazyk přinášj, a tu stogj pokogně kdosi, genž k tagnému rokowánj našemu neyméně za swědka se hodj. Co tomu řjkáš, wěhlasný pane Koldo?«

»Gá?« ozwal se na to tázaný, uškleбiw

se dle způsobu swého odporně. »Gen tolik, že pustil-li kdo z wás uzdu gazyku swému a obáwá-li se, žeby hoch tento mohl to pánu swému, slawnému Giřjkowi donesti, geště dosti sklepů gest we wěžjch náchodských, kdež může gazyk geho na wěky wěkůw ztrnauti.«

Jarohněw w skutku ztrnul; neboť na oblićegjch wšech přjtomných četl potwrzenj wýroku Koldowa. Brzy ale wzkřjsiła se w něm sjla mládenecká. »Gá čekám na odpowěd!« promluwil hlasem pewným, strachu prázdným.

»Na odpowěd?« uśklebil se Kolda. »Ano, milý hochu! Bez odpowědi nemůžem tě owšem pustiti. My se o nj poradjme. Prozatjm pak, než se to stane, než gi wyhotowjme a zapečetjme, račiž prostořekost twá přigmauti zawděk w lidomorně!«

Jarohněw nemohl ausměšek tento zcela pochopiti a wšak předzwjdal, že naň wězenj čeká, a newida tu nikoho, kdoby se ho byl zastal, prawil: »Gsemť owšem w moci wašj; ale snad dosti brzy může přigjti čas, že wám tak bude pod nos luskáno, gakož se wám nynj se mnau zaljbilo, a protož žádám, propusťtež posla s odpowědj w pokogi a naděgte se za to od pána mého wšj milosti, gakauž wám w takowých okolnostech propůgčiti může.«

Kolda i Bedřich hlasitě se zasmáli. Prwnj řekl: »Wiztež welikomyslnost! Panoš nás we gménu pána swého přigjmá na milost! — Co

tomu řjkáte, pánowé milj? Zdaliž a gakými asi slowy máme se gemu poděkowati?«

»Nechť to za nás učinj twůg hradnjk!« radil Bedřich Strážnický.

»Tedy do lidomorny!« zwolal Kolda, pokynuw hradnjkowi, s welkým swazkem kljčů wedle panice stogjcjmu.

»Pryč s njm!« wolali hosté Koldowi zuřiwě.

Přiwolanj holomci chápali se Jarohněwa; on ale wymknuw se gim z rukau přikročil bljže k stolu, kdež nepřátelé pána a wlasti geho při plných pohárech sobě howili. A sňaw koženau rukawici s lewé ruky, hodil gi na stůl mezi ně. Oči geho hořely, rtowé se chwěli. »Tedy třeste se před tjmto znamenjm, kteréž we gménu wěhlasného zpráwce králowstwj českého wrhu před wás, gsa té neomylné naděge, že smrt má slawně pomstěna bude od něho!«

»Bože mě netresci!« prawil kněz Bedřich, oči tmawé přimhuřuge. »Má-li pan Giřj takowých hochů wjce, toť pane Koldo nemeškey okolo Náchoda geště gednu hradbu přidělati! Ale dosti žertu! Co medle mjnjš počjti s tjmto smělým poslem? Mám gemu napsati odpowěd omluwnau, as w ten smysl, že gsi slowům přjměřj dobře neporozuměl, — anebo že gsi wždy hotow, co by k spáse wlasti a obecnému dobrému poslaužilo, wěrně wykonati, — nebo že panu Giřjmu chceš bohdá od sebe i swých přátel prawé učiniti, a což gest podobných oklik wjce,

— anebo sobě konečně sám něgakau přjčinu k stjžnosti na něho wymysli! Pergamen i papjr, toť wjš, wšecko snese.«

»Wjm, můg milý rádce!« zachechtal se Kolda. »Ale poněwadž pan Giřj zwláštnjho posla k nám wyprawil, tedy bude slušno, abychom i my od sebe zláštnjho k němu wyslali; protož, gak gsem giž řekl, s poslem Giřjkowým prozatjm do lidomorny!«

I pokynul opět a holomci hradnj chopili se Jarohněwa, kterýžto wida, že wšeliký odpor byl by marný a neywejš nesmyslný, wyslal geště geden pohled neywětšjho opowrženj na shromážděné násilnjky, a pak následowal pochopy.

Když w průwodu gich auzkau chodbau okolo rohu se ubjral, zdálo se mu, že tykytowé šaty oň zawadily, neb aspoň zašustěly. Pohlédna spatřil osobu ženskau zatáčeti se rychle okolo rohu; ohlédlať se, a Jarohněw domnjwal se že poznal Bertu, slečnu Hradeckau. Gako zkamenělý zůstal státi w náramném úžasu a rozestřew ruce po nj, chtěl giž zwolati: »Berto!« ale úkaz ljbezný práwě zmizel za neybližšjm rohem, a surowý holomek postrčil geg se strašliwau kletbau.

Za několik okamženj octl se panic w pewné okrauhlé wěži nad otworem, wedaucjm do tmawé hlaubky. Po rumpálu spustili geg holomci do wězenj podzemnjho, a když wytáhli okow

za sebau, ležel ubohý mládec w husté tmě, zbawen swětla Božjho, bez naděge, bez utěchy, pohřben za žiwa w strašliwém hrobě — w »lidomorně.«

Kapitola čtrnáctá.

Ach smrt ukrutná mi usauzena, smrt welehrozná,
— — — uh! Ugoljnowa smrt!

Kamarýt.

Ubohý Jarohněw seděl we wěži na zpukřelé slámě, nutě oči swé, by hleděly wzhůru k otworu, kudy geg holomci dolů spustili: ale ach, i ten gediný otwor, který slabý odblesk swětla dennjho do wězenj pauštěl, zandán nynj přjklopem, a nešťastný wězeň poznal s hrůzau, že gest za žiwa pohřben. Z počátku ztupěly wšecky smysly geho; ale láska k žiwobytj, genžto se w každém sebe nešťastněgšjm tworu mocně ozjwá, napnula a zostřila ge brzy zase. A gakž neměla? On byl mlad, stál teprw nedáwno na prahu k chrámu štěstj, koge srdce swé naděgj neysmělegšj; neboť co medle zdá se ginochowi čilému k dosaženj nemožného? Mysl geho rozohněná nehledjwá k přjtomnosti, ale těkagjc bugně w kauzelné řjši obraznosti na skwělau budaucnost se

těšjwá a snášegjc zmužile wšeliké nesnáze a odstraňugjc silau rekowskau wšeliké překážky, žige w tom blahém domněnj, že mu z trnů strasti předce gedenkráte růže štěstj spanile wykwete. Připogj-li se k takowému stawu mysli láska naděgná, pobádá geg k činům a odwahám hrdinským, dodáwá sjly a pružj wšecky mohutnosti těla i duše. Wywolenau srdce swého spatřiti, gi obegmauti, gi aspoň na gedno okamženj mjti a — pak zemřjti! toť býwá obsah wšech horaucjch žádostj mládeneckých.

W podobném stawu nalezal se Jarohněw. Ačkoli Berta stála wysoko nad njm, ačkoli překážky co hory wysoké wěžily se mezi nima, nezaufalť předce nad možnostj, tuto sladkau bytost gedenkráte swau nazwati; neb nad čjm kdy zaufala wěrná, mladistwá láska? On byl w srdci přeswědčen, že Berta gest mu nakloněna, a geště před chwjlj zdálo se mu, že to nebyla pauhá náhoda, an geg šat i dech gegj tak na bljzce owanul. — Ale byla to w skutku ona? A byla-li, gak sem přišla? Darmo napjnal wtip swůg, aby sobě přjtomnost gegj na hradě tomto zlopowěstném wyswětlil. — A byť to nebyl klamný přelud obraznosti, nýbrž krásná skutečnost, — nynj, ach nynj měl wšecky ty krásné naděge a sny pochowati do hrobu srdce swého, gako on sám pochowán za žiwa hluboko pod zemj! Bolné wzdechy draly se nešťastnému mládci z prsau. Pak usnul, neboť mládež bezwinná,

když se do wůle wywzdychá a wypláče, obyčegně na to sladce usne.

Probudilť se a newěda, dlauho-li byl spal, wyskočil a ptal se sám sebe: Ge to noc či den? Hlad krutý počal se w něm ozjwati; i chmatal okolo sebe. Ohnilý hnát člowěčj dostal se mu do rukau. S hrůzau odhodil geg od sebe, i chmatal poznowu po zemi; tu něco měkého a plzkého zdwihne: — zemská to žába! Odskočiw wydal ze sebe zaufalý ryk, gako lew, okolo gehož těla pewně se owinul ohromný had pauště. Ach, toto zaufalé wzkřiknutj zaslechly gen wlhké, bezcitné zdě žalářnj a němj towaryšowé geho, plazowé zemnj.

Opět se ztišil a počal se modliti: neboť byw od nebožce děda wychowán w nábožnosti a pewné důwěře w ochranu Neywyššjho, držel se pewně kotwice wjry, hledage útěchu a posilu u toho, genž mu gi w každé době mohl seslati. I zdálo se mu, že angel nebeský přigal modlitbu geho w zlatau báň, aby gi nesl wzhůru před wěčný trůn Slitownjka neywyššjho, a ay! — w skutku zamihla se nad hlawau geho záře swětla. Přjklop otworu byl odstraněn a slabé sice, ale wězňowi welewjtané swětlo padalo do wěže. Radostně wztáhl Jarohněw ruce wzhůru s wřelým djkůčiněnjm. Kdo se topj, chytá se křečowitě sebe slabšjho prautku, ačkoli wj, že tjži těla geho neunese; takť i ubohý, k smrti hladu odsauzený mládec radostně wjtal slabý paprslek,

ačkoli newěděl, zwěstuge-li mu žádaucj wyswobozenj, čili gen znáhlenj smrti gisté. Ach on byl pewného přeswědčenj, že modlitba geho s hůry byla wyslyšena.

»Jarohněwe!« wolal slabý, gakoby ženský hlas dolů, a mládec domnjwal se slyšeti hlas angele nebes. »Jarohněwe!« ozwal se ljbý hlas geště gednau; »gsi na žiwě?«

A nad otworem ukázala se kadeřawá hlawinka, ne nepodobná twáři angelské. Mládec gásá: »Buďto gsi Berta, anebo sám angel Božj!«

Zwolna spauštěl se okow dolů. »Nynj wstup!« wolal hlas s hora; »přispěge-li mně Bůh, wyswobodjm tebe.«

»Sama?« otázal se ginoch smutně a pochybně.

»Nepochybugž, aniž se rozmýšleg! Bůh i w slabém pohlawj zgewuge moc a sjlu swau. Gá se slitowala nad mladostj twau.«

»Tedy we gménu Božjm!« řekl Jarohněw, wkročiw do okowu, a zdlauha kolysage se wstupowal do wýše. I chwěl se auzkostj o sebe i o djwku hrdinskau; neb gak snadno mohla se gj klika z ruky autlé wymknauti — a pak bylo by nepochybně weta po obau! Giž byl tak wysoko, že mohl widěti djwku namáhánjm uzardělau, gakoby gj do twářj krwe byl nalil; sjly gj načitě ubýwalo, ruce oslablé sotwa giž udržowaly tjži okowu; prsa panenské dmuly se gako wlny moře zbauřeného. Byloť to trapliwé okamženj. Geště dwakrát otočila kliku, a pak nemohauc

nj wládnauti déle, položilá se na ni celau tjžj těla swého. Tu se mládec odhodlal k odwážliwému skoku. Ruce geho šťastně pochytily slaupec rumpálu; s násiljm wyšinul se nahoru, a w tom okow s welkým rachotem spadl zpátky do hlaubi. — Berta byla omdlela. Zaufale klečel wedle nj Jarohněw a tisknul obě ruce gegj do swých. S auzkostj newýslownau pozorowal slabý tlukot srdce gegjho, netraufage sobě o pomoc wolati.

Konečně otewřela djwka oči swé, a ljbý úsměw rozestřel se po twáři gegj, gako kdy rannj záře spjcj háge oslonj.

»O Berto, Berto!« šeptal roznjcený mládec, ljbage ohniwě ruce gegj; ale slečna zpamatowawši se odtáhla ge s panenským studem: »Wděčnost twá« prawila zapýřjc se gemně, »wybjhá z mezj swých. Co gsem učinila pro tebe, byla bych i pro každého giného newinně trpjcjho podnikla. Nechtěgž abych snad litowala odwahy swé!«

Ginoch chtěl něco k omluwenj smělosti swé odtušiti; ale Berta zawrtěla hlawau řkauc: »Zde nenj mjsta pro marné hřjčky milostné; čas kwapj. Gá gsem se odhodlala tebe wyswoboditi a nechci djlo newykonané nechati. We hradě zjskala gsem duši autrpnau, ženu, genž sama zde mnoho let ztráwila téměř gako u wězenj; ta mně sljbila k autěku twému nápomocnau býti.«

»Ale pro Bůh, slečno!« šeptal Jarohněw,

pozdwihna očj prosebně k spanilé wyswoboditelce swé, »aspoň to mně powězte, gak gste wy sama w tomto sjdle laupežj a wražd se octla?«

»Netaž se! Časem, bude-li toho potřebj, wšecko ti wyswětljm. Nynj pogď tiše za mnau!«

I šli auzkau, dlauhau chodbau po prstech; nikdo gich nepotkal, nikdo nepozorowal, neboť byla práwě doba polednj, kde wšickni obywatelé hradu o potřeby žaludku pečowali, na nic giného nedbagjce. Po úzkých kamenných schodech, na způsob kotauče kladených, wedla Berta wyswobozence swého do malé wjžky a otewřewši njzké dwéře, wkročila do swětničky, kdež ge očekáwala panj bledá as čtyřicetiletá. Trud a zármutek mnohý musil dlauho ostrým zubem hlodati na někdegšj kráse twáře gegj; neboť se zdála býti mnohem staršj. Wlasy druhdy černé, co péřj hawranj, giž tu i tam protkány byly žilkami střjbrnými; oko wyhaslé, lesku prázdné, ljce bledé, do nichžto bol mnoholetý wryl ostré, nezrušitelné brázdy. Přjšernau bledost twářj gegjch geště wjce zwyšowalo dlauhé černé raucho, genž gj od ramenau až na paty w širokých řásách splýwalo. Tak tu stála u prostřed kautowité komnaty, gako duch wěků minulých, genž nemage w hrobě pokoge, mezi žiwé se mjsj.

Berta oslowila gi s úsměwem přjwětiwým: »Hle, tys pochybowala o zdaru podniknutj mého — a gá zatjm gsem giž zde, abych autrpnost twau

wzjwala k prospěchu ginocha tohoto, gak gsi mně byla přisljbila.«

Panj bledá neodpowěděla ničeho, než toliko upřeně zjrala na panice, gako by chtěla cosi čjsti s čela geho.

»Žiwot můg, panj dobrá,« ozwal se Jarohněw pokorně, »bezpochyby gest w moci wašj; a wšak neprosjm oň, co žebrák neodbytný. Mně gest žiwot gen potud drahý, pokud gjm co wlasti zaswěceným darem těžiti hodlám, — ginak wěru gest mi lhostegný.«

Upřený zrak bledé panj sklauzl s Jarohněwa na Bertu a lehký úsměw co slabý paprslek slunce zimnjho přeletěl na okamženj unylé twáře gegj, gewě patrně, že gj poslednjm slowům ginochowým uwěřiti nelze.

Berta zpozorowawši to, panensky se zapýřila řkauc: »Wjmť Eliško, co pohledem tjmto chceš wygádřiti, a wšak prosjm tebe pro dlauhé utrpenj twé, abys mě neposuzowala křiwě. Ginoch tento, gak gsem ti giž wěrně powěděla, rostl semnau pod gednau střechau, bráwage podjl we hrách a zábywkách mých; mimo to prawili gsau mi, že ge s rodem našjm, ač zdaleka spřjzněn; takéť gá sama domnjwala gsem se, že za gistau službu neb alespoň za dobrau wůli, u gisté přjležitosti progewenau, gsem mu zawázána; tudy newáhala gsem pro ochráněnj geho wydati se w nebezpečenstwj, magjc za to, že práwě tato okolnost osprawedlnj gednánj

mé, gakož i odwalj wšeliké křiwé a nelaskawé podezřenj, gakoby snad....«

Nedopowěděwši zamlčela se, cjtjc, že by snad samým omlauwánjm mohla prozraditi prawý staw duše swé; protož pogmauc panj za ruku řekla: »Gá gdu, neboť by mne lehce mohli pohřešiti; daufám wšak, že slowu swému dostogjš a tohoto neopatrného mladjka do času přjhodného skrygeš, až bude možná geg bez nebezpečj z hradu propustiti.«

Panj černě oděná na znamenj swolenj mlčky pokynula hlawau; Berta odešla, a Jarohněw zůstal samoten s ženau, od njž posud ani gediného slowa byl neuslyšel. I ukázala na njzké sedadlo a pokynula rukau, aby se posadil. Při tom mdlé oči gegj opět utkwěly na postawě geho.

Ginoch, poněkud zaražen, sháněl se marně po slowech, kterými by rozmluwu započjti měl; gazyk geho byl swázán gako pautem kauzelným, ačkoli giným časem o slowa nebýwal w nesnázi. Konečně řekl gako na bůhzdař: »Nenadálť gsem se dnes toho štěstj, že opuštěn od weškerého stwořenj a od swěta zewněgšjho takořka na wěky odlaučen, naleznu zde dwau ctných, autrpných dušj, a darmo nynj hledám slowa, bych wám, panj šlechetná, kteráž gste k wyswobozenj mému ruky pomocné ochotně podala, swé neywřelegšj djky dostogně wygádřil.«

»O tom pozděgi!« promluwila žena tagemná konečně hlasem gednozwučným, skoro

hrobowým. »Tys dlauho ztráwil pod zemj wj, zdalis za celý ten čas čeho požil? Pán sice plýtwá krměmi i nápogem na wla stole swém; ale na ubohé wězně rád mjnáwá. — Zde ge něco pro posilněnau

A otewřewši schránku, we zdi zaděl postawila před ginocha studenau zwěřinu, chléb a lahwici wjna. Jarohněw to wše giž we očima pohltil, než to geště na stole st pak začal hladowě gjsti. Zwěřina i chléb z zely pod geho zdrawými zubami w něko okamženjch, a wjno posilnilo žaludek zem ný tak, že pogednau zčerwenal we twáři co z wu na swět zrozený. S tichým zaljbenjm djw se bledá panj na ginocha, genž wykonaw sw domitě modlitbu po gjdle, a pak pěti prsta snědé kučery za uši sobě sčesaw a patřič pouhladiw, s upřjmným djkůčiněnjm k autrpn dárkyni se obrátil.

Ona wšak prawila smutně: »Tyť bledjš tak wesele, gako bys na swatbu gjti se chystal, a předce geště wyswobozenj twé podléhá mnohým pohromám a nebezpečjm. Gak tě z hradu wyprawiti? Gak oklamati stráže? — Berta owšem o zdaru záměru swého nikoli nepochybuge; ale mladým lidem zdá se wšecko býti možné.— Gednak býwalo tak i semnau; neboť wěz, že i gá druhdy přjsně střežena byla gsem we zděch těchto, ba i nynj, když už dáwno zanikla přjčina uwězněnj mého, newjm o zwůli žádné. — Ty

kdhceš utéci? Wěz, že i gá negednau gsem poradusila se o autěk z tohoto sjdla hřjšného za njmt předešlých, — ach, a powždy zmařeno bylo podniknutj mé! Leč — tys muž, ty se nezahwěgeš tak lehce při každém šustu, — ty nezůstaneš na půl cestě státi, a snad tobě i wrtkawé štěstj pro mladost bezwinnau bude přjzniwěgšj než bylo mně!«

»O kdybych gen meč swůg měl po boku!« zwolal ginoch nadšený.

»Meč?« ozwala se na to obywatelka komnaty wěžnj žiwěgi. »Meč, ginochu dobrý, budiž zde poslednjm autočištěm twým. Na meč-li se spoléháš, bogjm se o žiwot twůg! — Kdybys těm drawcům krwožjžniwým opět měl do rukau padnauti, běda tobě! A předce škoda žiwota twého mladistwého, a snad matka twá trne auzkostj o tebe; snad — kdož wj? — gsi gegj gediný syn! — Ne,« doložila w pohnutj znětném, »ne, ty nesmjš zahynauti — nesmjš, a byťbych hrad tento zapáliti měla gen proto, abys ty we zmatku obecném snáze mohl utéci.«

Bledé ljce gegj zahořely ohněm zimničnjm, oči zplanuly; wšecka proměněná wztýčila se co rekyně swatá, gsauc hotowa pro blaho cizj obětowati swé wlastnj a pro obhágenj žiwota sobě swěřeného wycediti poslednj krůpěg krwe swé.

»Ach,« wzdychl panic, wida pohnutj gegj; »wy gste tak dobrá, a gá bych přjzně wašj byl

nehodným, kdybych nemluwil k wám upřjmně a bez wšelikého klamu. — Pro mne, zahynu-li, nebude plakati žádná matka, smrt má žádného otce nezarmautj; gá stogjm we swětě sám a sám, gsa sirotek.«

»Sirotek —!« zwolala panj bolně a hlawa gj zklesla na lewé rameno. »Sirotek! — Giž se nediwjm, že práwě tebe wyprawili sem s tjmto poselstwjm smrtonosným! Předwjdalit oni osud posla, na kterémž nikomu hrubě nezáleželo; ba snad i naschwál wyslali tě s listem Uriášowým?!«

»Nikoli,« odwece ginoch, »tomu nemohu uwěřiti. Gsemť w službě šlechetného, o dobré wlasti na wýsost pečliwého a mně samému, ač nemeyljm-li se, welmi nakloněného pána. Giřj Poděbradský nenj schopen zrady; duše geho gest kalich liliowý, genžto nesnese prachu giného kromě toho, gjmž Bohu i lidem milau wůni kol sebe rozšiřuge.«

»Gá neznám Giřjho leč ze zpotwořených zpráw, kteréž po trubách kalných dostaly se k ušjm mým; ale on gest nepřjtel Koldůw — tedy přjtel můg!«

»Doložte: přjtel wlasti, přjtel wšech dobře smeyšlegjcjch lidj, zástupce potlačených, otec sirotků!« zwolal ginoch ohniwě.

»Amen!« řekla panj. »Deyž mu nebe wjce tak horliwých chwalců a rowněž tak oddaných služebnjků! — Tys u něho wyrostl?«

»Ne, panj má! Gáť gsem, gak giž powědjno, sirotek, neznagjcj ani otce ani matky.«

I wyprawowal přjběhy žiwota swého od neyautlegšj mladosti, gak ge od děda starého, nebožce Přecha byl slýchal; wyprawowalť žiwě, gak Husité za tmawé noci ztekli hrad otcowský a gak otec při hágenj gednoho kostela, do něhož se wěrnj křesťané z okolj byli utekli, po statečném odporu w bogi nestegném padl, gak tamž i máti geho ohněm na střechu chrámowau metaným za swé wzala, an zatjm on, gsa autlé dwauleté děcko, s dědem swým w Hradci Gindřichowu a rodiny spřjzněné přjtulku nalezl. — I chtěl u wyprawowánj osudů swých pokračowati, anť tu s úžasem spatřil, že panj, s welikým aučastenstwjm poslauchagjcj, náhle do mdloby padla. Twář gegj, pokud možná, geště wjce zbledla, oči se zawřely, nohy pod nj sklesly; i ležela tu bez sebe co mrtwola, genžto se práwě do rakwe wložiti má.

Nowá to nesnáz pro ginocha. Nesměge wolati o pomoc, počal ze wšj sjly třjti žjly gegj, a když to nezpomáhalo, wylil ostatek wjna z lahwice na stolku stogjcj na zsinalau twář omdlelé panj. Konečně podařilo se předce snažnosti geho, gi do žiwota zpátky powolati. Procitnauc z hlubokých mdlob djwala se zrakem bludným po komnatě, až oko gegj posléz opět utkwělo na postawě ginochowě. S těžkostj welikau upamatowala se na to, co před chwjlj s nj

se stalo; pak ale uchopiwši Jarohněwa křečowitě za ruku, řekla s třesaucjm-se hlasem a upřeným pohledem: »Wyprawug mi to wšecko geště gednau — o geště gednau! — A přede wšjm rci, nenj *Jarohněw* gméno twé?«

Spodiwenjm zjral na ženu, řka: »Gméno mé nenj owšem žádné tagemstwj; ano, gá slugi Jarohněw z Hrádku!«

»O nešťastný sirotku!« zwolala panj w neywětšjm pohnutj. »Nešťastný synu, žes na takowý způsob shledati se musil s matkau swau!«

»S mat—kau?« opakowal Jarohněw s podiwem, nedůwěřuge sobě, nezklamal-li geg sluch wlastnj, aneb pochopil-li dobře smysl slow paniných.

»O sem k srdci mému, synu drahý, ztracený, slzami nesčjslnými oplakaný!« wolala panj bledá, gako rozumu zbawena. »Sem pogď, synu! — Gáť gsem choť otce twého — gá gsem *Eliška z Hrádku!* — Běda! Mě nezžehl onen plamen, genžto ze swěta zprowodil tolik newinných křesťanů, gimžto záwidjm korunu mučednickau, gá byla zachowána k strasti mnoholeté: bywši we mdlobách uchwácena rukau laupežnau, na koni gjzdném wlečena z hradu na hrad, až konečně zde na Náchodě doplněna gest mjra bjdy mé.«

»Tedy předce bylo prawda,« zwolal ginoch w obgetj matčinu, »co powjdali někteřj lidé,

twrdjce že widěli oděnce s ženštinau na sedle uháněti od kostela a — žes byla to ty?«

»Žel, že prawda!« lkala panj skloněná na prsa ginochowa.

»A gak se stalo,« tázal se Jarohněw dále, »žes od té doby nedala ničeho o sobě wěděti?«

»Zde na hradě« wyprawowala panj s očima studem k zemi sklopenýma, »tráwila gsem téměř osmnáct let žiwot wšj útěchy prázdný, a nechať upřjmně se wyznám, žiwot hřjchem poškwrněný. — Lupič můg ohlušil mne lichotěnjm, hrozbau, trýzněnjm, až gsem konečně w nešťastné chwjli poddala se wůli geho. — Ach, co gsem wytrpěla po ta léta, ne tak od zuřiwosti wášniwého, wšem neřestem oddaného Koldy, gako spjše od wlastnjho swědomj swého! Co gsem se nazpomjnala na swé milé, od nichž odlaučena wedla gsem žiwot strastný, truchliwý! Co bych byla za to dala, kdybych byla mohla dopjditi se posla, kterýž by byl přjbuzným mým wěrnau zpráwu donesl o utrpenj mém! Ale bywši zpočátku chowána gako u wězenj, bedliwě střežena i tagena, tak že o mém na hradě přebýwánj sotwa neywěrněgšj čeledjnowé Koldowi čeho wěděli, neměla gsem ani prostředků k uplacenj posla. Zjskala-li gsem kdy koho z domácjch lichocenjm neb ožiwenjm autrpnosti, pokaždé zmařeno podniknutj mé; důwěrnjk můg byl potrestán s přjsnostj neslýchanau, a zdiwočilý Kolda zuřjwal napotom po delšj

čas co šelma rozdrážděná. Konečně otupěla mysl má častým patřenjm na ukrutnosti, gežto zde se páchaly, i zmalátněla marným pokaušenjm-se o wywáznutj z geskyně této, gedem páchnaucj. Trýzněna wýčitkami zlého swědomj hledala gsem útěchu w přjsné kagicnosti, a smjm řjci, že gsem gi nalezla. K Bohu swému úpěla gsem w teskliwých hodinách nočnjch na holých kolenau, a angel geho snjžiw se ke mně, wljwal balzám útěchy nebeské w bolné srdce mé, aby nezaufalo nad milosrdenstwjm Páně. — Mezi tjm ljce mé odkwětly, krása někdegšj zmizela, i stalo se, že Kolda w častých bogjch, w hodowánj s diwými towaryši na mne zapomenul, anebo snad slzj mých se nasytil; zkrátka: za let posledněgšjch měla gsem pokog od něho, ano i powolenj mi dáno, bych směla z hradu wolně wycházeti.«

»A magjc wolnost takowau,« namjtnul Jarohněw, »proč medle nepoužilas gj k autěku z tohoto sjdla bohaprázdného?«

»Wolnost« odslowila Eliška, »dar ten přežádaucj, ztratil u mne cenu, gako každý giný dar, genž pozdě přicházj, když giž nikdo oň nestogj. — A kamž asi měla gsem se wrhnauti, anať na mně lpěla skwrna hanby? Statek náš byl rozchwácen, choť můg zabit, a gá, ať se přiznám, neměla tolik sjly, abych sobě byla traufala pohlednauti w oči přjbuzným swým. I nesla gsem tedy tjži neštěstj swého raděgi

sama, než abych žebragjc o autrpnost a smilowánj, byla slaužila za terč ausměšků gich láskyprázdných.«

»A gak gsi se *nynj* rozhodla«, tázal se mládec šetrně, »wědauc, že máš we swětě předce geště někoho, k němuž tebe swazek krwe wjže? — Zde nenj déle mjsta pro tebe, o máti má! Buďto semnau ostawjš toto sjdlo hanby a neprawosti, anebo gá sděljm s tebau osud twůg!«

»Nikoli! — Tys bezwinný a protož nemáš trpěti; mě tjžj wina welká, mě nech trpěti na shlazenj hřjchů mých! — Ty stogjš na kwetaucjm prahu naděgné budaucnosti, gá pak wšecky swé tužby a přánj pochowala w hlaubi srdce wyprahlého. — Ty žj, bys pomstil matku swau!«

Poslednj slowa wyřkla prudce. Bledé twáře gegj zahořely ohněm neobyčegným.

»Ano, máti má!« zwolal Jarohněw w nadšenj. »K tomu mi dopomoz ten, genž tam nad hwězdami wládne sprawedliwě a gednomu každému odplácj dle skutků geho!«

Na to slawné wygádřenj následowalo hluboké pomlčenj z obau stran. Eliška se zamyslila a teprw po chwjli řekla hlasem truchliwým: »Domnjwalať gsem se, že duše má dlauhým pokánjm giž očištěna od wášnj hřjšných — a hle, nynj mne překonala gedna, genžto gest hřjšněgšj wšech ostatnjch a sluge — msta. Gá chybila, wybjzegjc tebe k pomstě, a nestydjm se nynj wyřknutj swé pokorně odwolati. Cit oka-

mžitý, přenáhliw mne, dal mi na gazyk slowa hřjšná. — Nikoli! Mstjti se nesmjš, synu můg — neboť msta gest Páně. Slibiž mi to rukau dánjm, že nebudeš se mstjti nad wrahem otcowým a únosnjkem matky swé.«

Ginoch pozdwihl bolestně očj swých k matce, řka: »Malomyslnost z tebe mluwj. Žádeyž cokoli, a syn twůg dokáže, že zná ctjti matku dle zákona Páně; ale nežádey na mně toho, co gde nad sjlu mau!«

Ohniwě uchopila žena syna swého, tisknauc geg mocně k prsaum zbauřeným. Hogné slzy gegj smáčely snědé, lesknaucj-se kadeře geho. »Slib mi to,« wolala s auzkostj nadobyčegnau; »gestiť to prwnj a snad i poslednj žádost, kteraúž wznášjm gá na tebe — matka na syna!«

Oba leželi sobě mlčky w náručj; tu se otewřely dwéře komnaty, a na prahu obgewila se Berta Hradecká. Zhlédnauc wýgew tento, gegž sobě wyswětliti nemohla, gako hromem omráčena zůstala státi; ruce gj sklesly úžasem, oči krásné zalily se slzami. Tak tu stála několik okamženj gako socha z kamene; pak wmetawši na Jarohněwa pohled bolnohněwný, we kterém se staw duše gegj zřegmě zrcadlil, otočila se na prahu, chtjc komnatu rychle ostawiti; ale máť Jarohněwowa, gsauc twářj ku dweřjm obrácena, zpozorowala hned, co se w duši Bertině děge. Ženy neyspjše uhodugj tagemstwj srdce, a byť by se před nimi newjm

gak hustau rauškau zakrýwalo. Wztýčiwši se prawila gemně:

»Berto, gá pronikla duši twau až na dno. Pomysli sobě, zdaliž by stářj mé a i ta má wychudlost neměla chrániti mne před podezřenjm, gaké w tomto okamženj wzniklo w duši twé? — Wèz, že ginoch tento, kterého gsi spatřila u nohau mých, gest syn můg!«

»Syn twůg!« opakowala Berta bezezwučně, gakoby nemohla uwěřiti slowům gegjm.

Tu powstal Jarohněw a řečj wýmluwnau ljčil neobyčegné shledánj-se s matkau dáwno oželenau, tak že Berta přikročiwši bljže složila wšecku pochybnost, neboť láska wšemu rychle uwěřj, i wygasnila, ač gen napolo twář swau; neboť geště stydèla se za to, že u přjležitosti této tak patrně wygewila, gak wřelé aučastenstwj béře w osudu Jarohněwowu, a hledjc chybu učiněnau rychle naprawiti, řekla s lehkým úsměwem: »Nynj aspoň wjm, že wyswobozenec můg gest w dobrých rukau, a tudjž sproštěna gsem dalšj péče o něho.«

»O nemluw tak, Berto!« wolala Eliška sepnauc ruce proti nj. »Twého silného, podnikawého ducha nám nynj neywjce třeba, má-li se zdařiti djlo, které gsi sama započala. Twé rady nám nynj neywcyš potřebj: o nechtěgž nám gi odepřjti!«

»Do rady« odpowěděla Berta usmjwagjc se laskawě, »do rady gá se nehodjm; leč budete-

li potřebowati pomoci mé k činům, naleznete mne wždy odhodlanau. — Semnau děge se podiwně. Gediná myšlénka progede mi hlawau co střela ohniwá, i nemeškámť gi co neyrychlegi w skutek uwesti, a ustanowila-li gsem se na něčem, giž nižádná překážka, budiž sebe wětšj, nenj s to mne odstrašiti.«

»Tu se gedná o to, djwko milá,« prawila Eliška, doprošugjc se, »gak bychom ginocha tohoto, syna mého, dostali z hradu. Nechtěgž pak od djla nedokonaného před časem odstaupiti!«

»Těžko radit!« odpowěděla Berta. »Každý náwrh, budiž sebe nesmyslněgšj, může se zdařiti, každý, sebe maudřegšj, nazmar přigjti. Bůh řjdj osudy lidské, on podwracuge úmysly bezbožných, pomáhage těm, genžto se w něho důwěřugj.«

»Dobře a z duše mé powěděla gsi, djwko milá!« odtušila panj Eliška, nábožně ruce sepnauc. »I gá gsem téhož s tebau přeswědčenj. Wěz, že gsi zbožnau řečj swau zbudila we mně myšlénku, která, bude-li w tom wůle Neywyššjho, může nám welmi prospěšnau býti. — Gá chodjwám každodenně odpoledne se služkau dolů do města na požehnánj. Strážnjci u bran wědj o tom; nikdo si nás nepowšimne. Gakž, kdyby dnes Jarohněw, přewleknuw se do šatů služčiných, šel semnau? — Mám za to, že, kdybychom oba pod rauškami wyšli w hodinu

obyčegnau, stráž ničeho by neznamenala. I autlost těla ginochowa napomáhala by k wywedenj podwodu tohoto newinného; každý bude geg za djwku mjti.«

»Ba arci!« prohodila Berta uštěpačně; »ač neprozradj-li geg hrdinská krew geho.«

I bylo tak umluweno. — Berta wzala na sebe, opatřit oděw ženský, a službu, genžto s Eliškau na požehnánj chodjwala, w tu dobu ginak zaměstnati, poněwadž nezdálo se prozřetelno, gi aučastnicj tagemstwj nebezpečného učiniti. Obě panj pomáhaly Jarohněwowi do ženských šatů, a Berta nadělala mu nesčjslných wýstawků, an sobě w šatech ženských nezpůsobně a neobratně počjnal. Nežli nastala doba rozhodná, učila geg chodit, hlawau pohybowat, okologdaucjch slušně pozdrawowat a což podobných tretek wjce, a to wše w tak přemilém rozmaru, že ginoch na několik okamženj rád oželel háw swůg mužský, by mohl učiti se způsobům ženským u tak milostné mistryně. — Ale čas prudce mjgel. Nastalať doba, w kteréžto panj Eliška obyčegně se služkau bráwala se do města k odpolednj pobožnosti.

Jarohněw se rozl[illegible] Sta[illegible]rtau gediným mnohomluwným pohl[illegible] na to ubjraly se dwě ženské, ra[illegible]dský, neywy[illegible] k bráně hradu. Lhostegně a bez [illegible]sa řjzenjm [illegible]pauštěli ge wogjnowé na stráži st[illegible] [illegible]ohl hned [illegible]rošli prwnj i druhau bránu, a když [illegible]haný p[illegible]zwolal kdosi po-

tměšile za nima: »Mnoho štěstj na cestu, paniče!«

Bezděčně ohlédl se Jarohněw, neboť hlas zdál se mu býti powědomý. I spatřil za zdj weselý obličeg žáka potulného, s njmžto se byl na cestě swé seznámil. Zchytrale usmjwal se pod ocelowým šišákem, dáwage na srozuměnau, že, ačkoli poznal saucestownjka swého w přewleku tomto, nikoli nemjnj geg zraditi. I ulekl se ginoch sice, ale nemage kdy zkaumati prawý aumysl býwalého žáka, nyněgšjho zbrognoše, zrychlil kroky, a než minulo čtwrt hodiny, octnul se s mateřj swau dole w městečku Náchodě, kdež w gednom pobočnjm sjnci farnjho kostela o dalšj prostředky k prchnutj se umluwili. Plebán náchodský, kněz dobromyslný, gemuž Eliška swěřila celé tagemstwj, uwolil se s wlastnjm nebezpečenstwjm opatřiti panicowi oděw mužský i potřebnau zbraň.

Jarohněw, složiw se sebe šaty ženské, složil s nimi i nemotornost a bázliwau ostýchawost; mage na sobě oděw mužský a meč po boku, byl zase on sám.

Geště gednau obegmula Eliška syna swého wraucně a pak požehnawši ho na cestu, chtěla odegjti do chrámu požehnánj. zbožnj zpěwowé na požehnánj zazn si nás ner

»A gaký bude něw, přewl« promluwil k matce syn wěrný; mnau? z tebe, wrátjš-li se opět na hrad? —d raušle-liž na tebe zgeweno,

žes byla nápomocna mému autěku? — Proč raděgi neprchneš semnau?«

»O mne nemègž ty péče nižádné,« prawila panj pokogně. »Což horšjho může se mi státi, nežli gsem giž přetrpèla? — Úmysl můg gest pewný, nezwratný; neptey se po geho přjčině, aniž chtěg zwiklati, co zakořeněno hluboce w duši mé. — Čas mjgj — nemeškey, a Bůh tě chraniž!«

»Gá uposlechnu,« řekl ginoch pokorně. »Brzy mne zase spatřjš, máti má! Šlechetný wládce země české co newidět přigde s wogskem swým před Náchod, a až zástupowé geho obkljčj tamty hrdé náspy, spatřjš mne zase — w řadě prwnj!«

Kapitola patnáctá.

»U Náchodu sám Giřj ležel dwě neděle; potom udeřil k šturmu, a tu gest zbito Čechůw, sám milý Bůh wj gim počet.«

Stařj letopisowé češtj.

Giřj Poděbradský, neywyššj zpráwce králowstwj českého, gsa řjzenjm záležitostj zemských zaměstnán, nemohl hned mocného Koldu za pých na poslu zpáchaný potrestati; neboť

mnozj nepřátelé doléhali na něg stegným časem, i měl co činiti tu s pokořenjm měst, tu s pány odbognými, kteřjž uwyknuwše zwůli, nerádi a gen násiljm donuceni podrobowali se řádu nowému. Konečně podařilo se gemu, z několika kragů sebrati wogsko walné, s kterýmž i hned wytrhnuw do pole, wšech třj zámků Koldowých, totiž Náchoda, Černikowic a Rychmburku gednau dobau počal dobýwati, aby gedni druhým pomáhati nemohli; sám pak s wybraným kwětem rytjrstwa českého položil se před Náchod. W brzku sice dobyto město, gehož obywatelé pro mnohé nátisky gim učiněné nenáwiděli pána hradu a gen na oko bránili se, pozorugjce Giřjho co dáwno očekáwaného oswoboditele ode gha přetěžkého. Ale hrad sám stál posud hrdě na skalném wrchu, s wěže neywyššj wlála korauhew čerwená, a z měděných pjšťal, z haufnic a tarasnic den co den ljtal oheň záhubný na wogsko Giřjkowo.

Minuly dwě neděle, a giž počjnali obleženci ustáwati w udatném odporu, a gen k diwému pokřiku strašliwého Koldy nutili se k nowému namáhánj sil swých. Zatjm přjčinau dlauhého a přjsného oblehnutj i potrawa docházela na hradě; towaryši Koldowi hladem zmořenj, wyzáblj, s očima hluboko wpadlýma stáli na hradbách, prokljnagjce sebe, pána i celý swět, a gen slepá bázeň před zuřiwostj welitelowau udržowala ge na uzdě, že se nesrotili k zgewnému

odbogi. Kázeň patrně ochabowala: na obličegi gedněch psán zpor, w očjch druhých zaufánj.

Tuť Kolda, wida že nelze udržeti se déle, swolal náčelnjky gednotliwých družin do tagné rady, i rokowáno dlauho, magj-li se wzdáti na milost, či pokusiti se o to, bylo-liby možná, wýpadem nenadálým protlauci se skrze řady Giřjkowy? Někteřj owšem klonili se k tomu mjněnj, žeby lépe bylo, na slušné wýminky se wzdáti, nežli odwážiti se na negisto k wýpadu, namjtagjce, že wyslati posádku bogem zemdlelau a hladem zmořenau proti nepřjteli mnohem silněgšjmu, bylo by tolik, gako hnáti stádo owcj na gatky k zabitj; ale starý Bedřich Strážnický zatřásl diwoce lysau hlawau a pozdwihna hlasu zwolal: »Gá každého wyhlašugi za zrádce gednoty našj, (kdokoli) se opowážj zmjniti se o wzdánj hradu! Býwalť gsem gá w giných půtkách a šrůtkách, desetkrát nebezpečněgšjch nežli gest tato, a nezřjdka přiházelo se, že bylo gednomu bogowati proti desjti; gak mile ale zaznělo heslo wůdcowo: »Hr na ně!« wyřjtili gsme se gako slepj, nepočjtagjce nepřátel swých. Tato lebka, krygjcj čelo mé staré, promačkaná a baulowitá od mnohých ran, gežto w krutém sraženj padáwaly na ni, bohdá geště déle hlawu mau šediwau uchránj!«

W týž smysl prohlásil se powěstný škůdce země Šof, řka: »Marné bylo by podáwati se Giřjmu na wýminky; od nás, tušjm, on žádných

nepřigme. Wěřte, pánowé milj, že gemu neběžj o tyto staré zdě, alebrž o hrdla naše. Komu lépe se ljbj haupati se na některém osamělém dubu gako slaměný wjch, aneb položiti hlawu wolně pod sekeru na krwawý špalek — nechať gde a wzdá se! — Gá sobě ustelu lůžko poslednj w šjrém poli a chci se rozlaučiti se swětem tjmto při weselém zwuku oštěpů, sudlic a mečů!«

»Milj towaryšowé,« ozwal se Kolda rowněž tak zbabělý, gako ukrutný, »gá wjm geště o gednom prostředku. Což abychom se z hradu něgak wylaudili průchodem podzemnjm, as tak gako před desjti lety, když Wratislawštj a Swidničtj oblehli Náchod gako hustý mrak tažných kobylek? Ať by pak Giřj wylil sobě zlost na těchto starých zděch!«

»Tehdáž,« dj Bedřich, »měli gste před sebau dobré Slezáky; nynj gsau to Čechowé, genžto znagjce spády waše, nedagj wám tak lehko uklauznauti.«

I wadiliť se dlauho wespolek, gedni druhým wýčitky činjce; wýsledek pak rady wogenské byl: že wšickni na tom se usnesli, wypadnauti zadnj brankau, kdež neyméně nepřátel stálo, a buďto čerstwau špjži wprawiti na hrad, aneb, ač bude-li možná, prosekati se na Rychmburk, druhý to hrad Koldůw, o němž wěřeno, že prost gest nepřátel, anebo konečně, nemělo-li by se nic z obogjho zdařiti, padnauti w poli šjrém

pod oblaky nebeskými, co mužowé hodnj gména swého. A wšak úmyslu toho bedliwě tageno před brannau čeledj. Welitel hradu, Jan Kolda, obcházel hradby gako kdy gindy, peskuge wogjny a podněcuge gich k wytrwalosti.

Zatjm Giřj Poděbradský procházel se w táboře swém s wěrným Malowcem, genž každého až k omrzenj drobty latinskými krmil, z kterýchžto Giřj, negsa tak učený gako spjše od přjrody wtipem welebystrým nadaný, lecos k potřebě swé dobře použiti uměl a tudyž i na suchopárného latináře laskaw byl.

»Co mysljš, Malowče,« gal se tázati učeného druha, »co myslјš, abychom nynj, anať se noc nachyluge, hnali k autoku? Sjla gesti na straně našj, a gá si přislibugi od podniku toho šťastného wýsledku.«

»Kdybych byl lichometnjkem gako ginj,« odpowěděl rytjř učený, »řekl bych: kdož nám odolá? Polowice wogjnů twých zteče hrad lehce, ano i bitwy w poli šjrém proti dwaunásobnému počtu nepřátel nesmj se štjtiti; — ale gá gsem nepřjtel pochlebenstwj a přjtel prawdy, protož rada má: ležme tu raděgi geště týden nebo dwa. *Moderata durant*, dj lantinské přjslowj. *Fabius Cunctator* druhdy samým otálenjm stal se welice slowútným.«

»Ano,« zasmál se Giřj; »ale gá nemám kdy poslauchati historii o slowútném Fabiowi a po sprostém rozumu toliko wjm, že zacho-

wáwagjce týž způsob wálky, gaký gsme započali, mohli bychom snadno ležeti před tjmto skalnjm hnjzdem celý rok k hanbě a potupě našj a k radosti i oslawě nepřátel — čehož Bůh nedey! — Nic to! Wzpomeň si, učený Malowče můg, na něgaké whodněgšj přjslowj!«

»O!« zwolal Malowec, potěšen z toho, že nalezl pro swé latinské průpowjdky ucha přjzniwého. »O, wjm gá giných množstwj, na přjklad: *Fortes fortuna*, aneb dle giné *versj*: *Audaces fortuna juvat.*«

»To ge tušjm tolik,« prawil pan Giřj usmjwage se, »gako: že sprawedliwým wšecky wěci k dobrému prospěgj! Tedy *acu tetigisti!* — Za hodinu počnem! Mně se omrzelo ležeti tu před gediným hradem laupežnickým celé dwě neděle! Dnes musj tato hromada kamenj padnauti — aneb nezwi mne Giřjm wjce! Deyž o tom zpráwu pánům korauhewnjm.«

Malowec se uklonil; ale nedalo mu to, aby geště před odchodem mjněnj swého wlastnjho nepronesl, řka: »A odrazj-li Náchodštj autok: nerozstůně-liž se weškeré wogsko naše na malomyslnost?«

Ale Giřj zůstaw odpowěd dlužen, upjral zraky k Náchodu, kdež na hradbách neobyčegné hemženj se gewilo. — »Mně se zdá, že, an my strogjme se k autoku, ti tam chystagj se k wýpadu. — Ať prawé křjdlo rozprostře se dále k západu! Daufámť, že gim budeme mocni.

Prawé křjdlo zamezj wýpad, *Šternberg* s *centrum* a částj křjdla lewého požene k autoku! — Spěš, Malowče, a oznam wůli mau slowy srozumitelnými, latinu zcela wynechage!«

»Neklame-li mne zrak,« dj na to rytjř Malowec, »wywěsili Náchodštj z bašty bjlau korauhew!«

»Šašky!« odwece Giřj; »toť giž dáwno mohli wywěsiti, kdyby byli chtěli; a nechať se ti upřjmně přiznám, gá nestogjm o žádnau smlauwu s wěrolomným Koldau, který mně giž negednau wjru zrušil. Pamatugeš-li se, co mi odpowěděl, když gsem mu psal, že sotwa smlauwu přjměřj potwrdiw, giž hned druhého dne pod přjměřjm wálku znowu počal, čině zágemy dle wůle swé?«

»Tušjm tjm se wymluwil, že smlauwě té dobře newyrozuměl, poněwadž bylo psáno: že má býti pokog a přjměřj od sw. Giřj neyprwé přjštjho až do roka, že tedy, nežli by přišel den určitý swatogirský, od kterého přjměřj mělo se wlastně začjti, stranám obogjm wolno sobě škoditi.«

»Komuž kdy,« zwolal Giřj, »nedostáwalo se wýmluw, chtěl-li gednati ošemetně?«

»Prawda!« odwece Malowec, »a tato Koldowa *fides punica*, kterauž, gak se zdá, po otci swém zdědil, zasluhuge zagisté pokuty přjsné.«

»Malowče!« prawil pan Giřj netrpěliwě. »Tys gistě dobrý, wěrný i také udatný muž:

ale mluw semnau česky, abys mně nemusil latinské průpowjdky swé w řeč naši překládati; ginak stana se obtjžným, budeš nad to semnau mjti dwogj práci, a kdo wj, bude-li se mně wždy dostáwati trpěliwosti a času, bych wýkladu twého wyslechl.«

Malowec se zarděl, wida že učenost geho slušného uznánj nedocházj; aby pak nespokogenost swau před Giřjm ukryl, prawil, stawě se gako by byl poslednj slowa přeslechl: »*Rewera!* Gak gsem řekl: tam na lewé baště wlage bjlá korauhew!«

Giřj upřel oko bystré, kamž Malowec prstem ukazowal, a pak zasmáw se řekl žertowně: »Protři pak sobě zrak, brachu milý! Gá na té baště mjsto bjlé korauhwe widjm ženskau osobu, gegjmžto bjlým šatem wjtr si pohráwá. Třeštj ta ženština, anebo gi swět omrzel, že tak se wystawuge kauljm střelby našj i střelám šjpařů?«

Také ginj z komonstwa Giřjkowa hleděli s úšasem na baštu naznačenau, newědauce sobě úkaz tento wyswětliti; až pak Jarohněw z Hrádku gsa mezi přednjmi zwolal: »Toť nešťastná máti má! Trápenj dlauholeté a trýzeň swědomj pomátla gj rozum. — Měgtež, druhowé, autrpnost se ženau, kteráž mne pod srdcem nosila, a nestřjlegte k wěži té. S žiwotem gegjm zhasne i žiwot můg!« — A rozepna náručj wolal k hrad-

bám: »Dočkeyž se, máti má!— brzy se otewrau weřege wězenj twého!«

Slzy welké co hrách stály mu w gasných očjch, hlas se chwěl, ruka prawá posmekla se k rukowěti meče.

Wládce země přistaupiw k němu, řekl wljdně: »Litugiť tebe, dobrý mládče, a ctjm cit, genž tebau wládne; leč powinnosti wyššj nedagj tomu, by člowěk uposlechl wždy hlasu srdce, byť sebe mocněgi w něm se ozjwal. — Gdětež každý na swé mjsto. A ty, Malowče, stogjš tu geště? Kaž bez prodlenj u lewého křjdla zatraubit k autoku! — Hle, tamto obleženci giž otewřeli pobočnj branku a wýbor posádky náchodské řjtj se z nj gako praud, genž protrhnuw hráz, hodlá sobě wšem překážkám na wzdory zgednati wolný průchod. — Wzhůru! nechť gim zpátečnj cestu do hradu zamezjme! — Ty, Zdeňku můg,« prawil k rytjři wysoko na koni wéwodjcjmu — »až uwidjš, že gsme lotry zaskočili, weď pluky swé k hradbám a žeň prudce; my zatjm s pomocj Božj w poli potjrati budeme tyto twrdohlawce!«

I nastalť u wogště Giřjho lomoz zbranj, wolánj wůdců, křik wogjnů; tu se to srážělo w chumel, tam se to rownalo w šiky. Gezdcowé pod zpráwau Giřjho letěli na rychlých konjch k lesu, aby nedopustili wýpadnjkům dostihnaut autočiště obmyšleného; ginj haufowé, wedenj Malowcem, dostali se chwatem až k samé brance

wýpadnj a zastaupiwše gi, zamezili wýpadnjkům cestu zpátečnj. Třetj pak oddělenj pod Zdeňkem Konopištským wrhlo se na ručest s welikým úsiljm na hradby zámecké, kteréž toliko slabě byly bráněny wogjny w hradě pozůstalými. Mezi těmi, genž přjmo k hradu hnali, byli prwnj: Jarohněw z Hrádku a nerozdjlný druh geho Beneš z Wody. Prwnj hradba wzata auprkem, i druhé zmocnili se brzy; nebo zdě semotam hrubau střelbau rozstřjlené a porauchané poskytowaly obleženým toliko slabau záštitu.

»Matko, gá přicházjm!« wolal Jarohněw wzhůru k baště, na kteréž postawa ženská dosawáde stála s okem w dálku upnutým, nepodobná soše mramorowé, gen že gegj řásný šat plápolal we wětru co bjlá korauhew: ale wolánj synowo přerwal hluk wálečný. Z přinešených sem trámů zhotowen naspěch most přes přjkop, žebřjky položeny k hradbě třetj, — a brzy na to obgewil se na neyhořegšj zdi praporec se znakem králowstwj českého, gegž byl obratný Beneš, dostaw se prwnj na waly náchodské, silnau pěstj w zem zarazil na znamenj, že hrad opanowán. Hned za njm wyšinulo se několik giných wogjnů, mezi nimiž byl přednj Jarohněw z Hrádku. Posádka hradu ustupowala wšudy před wjtězi rozljcenými; brána rozražena sekyrami, most wisutý spuštěn; walem hrnuli se bogownjci Zdeňkowi do hradu, an zatjm Jarohněw pogma k sobě Beneše, druha wěrné-

ho, do komnat hořegšjch pospjchal, nemage na mysli kořistěnj, alebrž zachráněnj mateře swé.

Chwatem wybjgeli dwéře po dweřjch, a Jarohněw negsa powědom w bludných chodbách zámku rozlehlého, wolal auzkostliwě: »Máti, máti má! Slyš syna swého hlas!« Leč toliko pustý ohlas odrážege se ode zdj, gemu odpowjdal. Wždy wjc a wjce přibýwalo wognů na hrad, genž porážegjce napořád, co se gim w cestu namjtlo, kořisti chtiwj wynášeli ze sjnj zámeckých skwostné střjbrné nádoby a ze sklepů drahé kupecké zbožj. Hluk množil se wjc a wjce, an wypauštěli z podzemnjch žalářů ubohé wězně, genžto před nedáwnem zagati byli od Koldy w naděgi hogné wýplaty.

Když giž z wětšjho djlu wše wyneseno z hradu, cokoli wětšj cenu mělo, rozkázal pan Zdeněk Konopištský kořist na náhradj složiti, mezi wogjny rozděliti a z mjsta odstraniti; pak dal hrad ze čtyr uhlů zažehnauti, nařjdiw dřjwe zatraubit k powratu.

Brzy zadautnalo podkrowj, podněcowáno smolnými wěnci; hustý dým wyháněl kořistnjky w komnatách se opozdiwšj — gen Jarohněw sám blaudil posud chodbami a sjněmi zámeckými, hledage matku swau. A nenaleznuw běžel opět dolů na náhradj, aby odtud wypátral, kudy by byl přjstup k baště, na gegjmžto wysokém cimbuřj byla se zrakům weškerého wogska obgewila, a tu k leknutj newyslownému spatřil, že

střecha bašty té giž také stogj w plamenu. I tázal se s auzkostj wogjnůw okologdaucjch, zdali widěli osobu ženskau státi na cimbuřj, když plamen zasahowal baštu, a ti twrdili že newiděli nic než bjlau holubici letět k oblakům.

»Tedy uhořela!« kwjlil ginoch, »a duše gegj očištěna ode skwrn hřjšných, w podobě této wznesla se k nebesům!«

»Upokog se,« přimlauwal mu Beneš, »a nechtěg hořekowati gako děcko nerozumné. Kdož hned tomu neyhoršjmu wjru přiložj?«

»Ach ty newjš co to gest, strádati matku po dwadcet let, pak gi nalezuauti — a hned zase ztratiti!«

»A což pak gistotně wjš, že ge ztracena? Snad se geště nalezne; a kdyby nenalezla, pomni, že kwjlenj ženské neslušj se na bogownjka! — Ostatně, mezi náma řečeno, byl rozkaz páně Zdeňkůw, aby se hrad zažehl, trochu přenáhlený. Kdyby nám byl popřál wjce času, mohli gsme negen matku twau zachowati, ale i mnohem wjce nakořistiti, a nebyloby nám býwalo třeba s plamenem a dýmem o kořist se rwáti. Ale tak gsau ti pánowé naši — aby ge Bůh pomilowal! Poněwadž on toho nepotřebuge, myslj že i našinec tu trochu kořisti lehce může oželeti. — Nu potěš tě Pánbůh! — Kořist se rozděluge, gá gdu, aby potom neřekli, že gsem si podjl swůg pauhým žwatlánjm wy-

zjskal.« A popogda několik kroků, wrátil se opět řka: »Ty zde zůstaneš?«

Jarohněw neodpowjdage zakryl sobě oběma rukama oči.

»Nužc, zmuž se, druhu můg!« wzbuzowal ho Beneš dobromyslný, »a nepoddáwey se zármutku zženilému. Pogď!« I táhl mocně Jarohněwa s sebau.

Ay tu od wýchodnj strany několik wogjnů přinášelo ženštinu, o které se newědělo, mrtwali, či se w nj duch gestě tagj.

Wášniwě zkřikl Jarohněw: »Máti má!«

Wogjnowé wyprawowali, že tuto ženu nalezli náhodau u paty basty pobořené mezi sesutým kamenjm, a znamenawše dle slabého tlučenj žil, že ač na mnoha mjstech popálená i potlučená, předce geště nenj docela mrtwa, wynesli gi z rumu a dýmu na čerstwěgšj powětřj.

Nynj bychom arci užiti mohli práwa nowelistů, kteřjž w podobných přjpadnostech obyčegně zwoláwagj: Které péro wylječ wýgew, genž následowal? aneb: Cjtjmeť se přjliš slabými, abychom zdárně wypsati mohli shledánj toto; — leč my tu i tam odřjkagjce se dobrowolně práwa zastaralého, powjme raděgi prostě, že Jarohněw přichwátaw na křjdlech lásky synowské, wytrhl wogjnům domnělau mrtwolu z hrubých rukau a položiw gi před sebe na zem a lewau rukau hlawu gegj bezwládnau we wýšce drže, tu wodau gi obmýwal, tu ze wšj sjly swé

třel a křjsil, až konečně k newýslowné radosti geho oči mdle otewřela a wzdychnuwši sobě zhluboka, ze mdloby těžké procitla. W druhém okamženj poznala syna swého. Oči gegj utkwěly na očjch geho, rty bledé se zachwěly, ňádra dmuly, ruce křečowitě napjnaly, až i bolestné zwuky: »Synu můg!« prodraly se ze ztjsněných prsau gegjch.

Jarohněw naklonil hlawy swé k hlawě gegj, chtě gi potěšiti. »Máti má!« šeptal, »gá dostál wěrně slowu tobě danému! Nynj žj, žj pro mne a zapomeň na přestálé hoře!« Nemohlť mluwiti dále, neboť slzy gegj horké padaly mu na twář; wždy pewněgi a pewněgi tiskla ho k sobě, gako by se obáwala, aby gj ho někdo mocně z náručj newytrhnul.

K tomuto wýgewu sestawilo se několik wausatých wogjnů, kteřjž ačkoli we wálkách utuhlj, s city něžněgšjmi neznámj, nicméně patřenjm na tento zgew lásky materské welice byli dogati. Neboť takowá gest powaha lidj druhu toho, že prowozugjce ukrutenstwj welikých bez neymenšjho hryzenj swědomj, při wýgewech podobných ukazugj se neobyčegně měkými, a gsauce s to myslj chladnau odpůrci swému hlawu rozpoltiti aneb i srdce krwawé z těla wyrwati, rozplačj se nad samicj, mladé swé auzkostliwě křjdloma bránjcj, a radugj se s slzami w očjch widauce, že ge s nasazenjm žiwota wlastnjho šťastně obhágila.

Tak se dělo i při tomto neobyčegném shledánj-se syna s matkau. Surowým wogjnům stály slzy w očjch. O záwod wynasnažowali se matce Jarohněwowě něgaké pohodlj uchystati. Sneseno měkých peřin, sjljcjho wjna, čerstwé wody a čehokoli tu pro občerstwenj bylo dostati, takže Jarohněw wida saucitnost tuto spolubogownjků swých, toliko s těžkostj zdržel se pláče hlasitého. Leč doba wážná nedopauštěla, aby byl mohl dáti průchod wolný citům swým, anť geden wýgew rychle druhý stjhal. Sotwa že Jarohněw mať swau na mjsto bezpečné uwedl a opatřil, hluk nowý obrátil pozornost wogjnů w ginau stranu.

Hlawnj branau přitáhli na hrad plukowé wjtěznj, genžto zmařiwše w bogi šťastném obmyšlený wýpad posádky náchodské, wrátili se s bogiště, skrownau částku zagatých s sebau wedauce. W čele wjtězů přišlých byl sám Giřj Poděbradský; mezi zagatými nalezali se čelněgšj: Jan Kolda, býwalý pán hradu, a powěstný škůdce země, laupežnjk Šof.

Zpráwce králowstwj, pan Giřj, a Zdeněk ze Šternberka Konopištský wjtali se tak obřadně a slawně, gakoby se giž na léta nebyli widěli. Tjm šeredněgšj bylo podjwánj na zagaté, z nichž někteřj w zaufanliwé lhostegnosti na zpaustu hradu se djwali, ginj pak prokljnagjce sebe i celý swět, wztekle zubami skřjpěli.

Na čele Giřjho wšak ležel mrak černý: za-

mrzeloť ho to, že Zdeněk w horliwosti swé přestaupil meze rozkazu sobě daného, daw hrad dřjwe zapáliti, než geště on sám osud geho byl rozhodl; leč tage w sobě nelibost, promluwil k obstupugjcjm geg rytjřům: »Přátelé milj! Skalnj toto hnjzdo, které našim i sausednjm zeměm tak dlauho bylo sjdlem hrůzy a přjstrachu, konečně udatnostj a setrwalostj našj dobyto i z kořen wywráceno. Gá, ačkoli mám k němu práwo dědičné, zhošťugi se nápadnosti této we prospěch koruny české. Co na hradě nakořistěno, patřj wám, udatnj bogownjci, genžto gste geg dobýwati pomáhali. Zbýwá pak geště, abychom dle auřadu swého pro wýstrahu weřegnau saud wynesli nad těmi, kteréž Bůh zástupů dal w ruce naše, a protož tážì se wás, pánowé milj, co mám učiniti s tjmto zgewným wšj země české odpowědnjkem?« I ukázal na Šofa, genžto s pěnami modrými u rtů, očma strašliwě wybaulenýma a gazykem powyplazeným marně se snažil roztřjštiti pauta, gimiž geg spiali, nenepodoben chycené šelmě drawé, genž předzwjdagjc konec žiwota swého, kolem sebe tlamau chňapá, železo krwawými zubami hryže, slintá a očima diwoce giskřj.

»Co medle učinjm s tjmto lotrem?« pokračowal pan Giřj w řeči swé. »Ale k čemu se tážì?— Hoďte ho tamo w plamen žjrný, ať zwj, gak horko gest w tom žiwlu, gegž mnohokráte na střechy pilných a pokogných spoluobywatelů swých rukau bezbožnau metáwal!«

Sotwa byl wyřkl pan Giřj ortel přjsný, giž byl i wykonán. W několika minutách nepozůstaly z powěstného škůdce a laupežnjka než pauhé škwarky.

Kolda se zachwěl, wida na wlastnj oči, gak přjsně a rychle zpráwce země odsuzuge. Swědomj prawilo mu, že stegnau smrt s popraweným Šofem zaslaužil, proto wšak předce tak se uměl zapřjti, že auzkost swau wšemožně tage očekáwal tupě a tiše, co se s njm bude djti.

Ale Giřj, gakoby na něho byl pozapomněl, obrátil se k Zdeňkowi a počal wyprawowati o porážce posádky náchodské tak lehce a lhostegně, gakoby řeč byla o skwostném plesu, na němž panj i panny rozsjwaly wděky milostné; zpomenuw pak sobě, že se tu konala hra wážná, strašliwá o weliké množstwj žiwotů drahých lidských, zwolal teskliwě: »Bůh-tě můg swědek, že mně ljto té krwe české, která mnau byla prolita; ale nemohlť gsem ginak. Ustanowilť gsem se na tom pewně, že zgednám wlasti swé pokog a bezpečnost, i nesmjmť u wolenj prostředků k dosaženj cjle wytknutého dlauho wáhati a wybjrati. Protož slyš raděgi, gak se nám wedlo. S wybranau posádkau náchodskau, která nám mermomocj uklauznauti chtěla, měli gsme krátkau sice, ale krwawau práci. Sotwa že zpozorowali wýpadnjci, že gsme gim cestu do lesa u welikém počtu zastaupili, giž gakoby upustiti chtěli od předsewzetj swého, ustupowali zpátky

k hradu; ale gedno oddělenj wogska našeho, wrhši se směle mezi ně a branku wýpadnj, i to poslednj útočiště gim zamezilo. Tak ze dwau stran tjsněni nicméně nepozbyli udatné mysli. Gako lwowé, gako medwědi do auzka wehnáni, bránili se zuřiwě, a wšak konečně předce podlehnauti museli sjle a přewaze — a Bůh milý wj, co gich padlo pod ocelj našj, gako klasů pod kosau žence! Ač gsem kolikráte zatraubiti a wolati dal, aby se wzdali, předce radėgi zwolili umřjti s oružjm w ruce.«

»Tedy přeškoda té krwe hrdinské,« zwolal Zdeněk Konopištský, »že nebyla prolita za wěc lepšj! Gá zagisté ctjm udatnost, kdekoli gi naleznu, třeba u nepřjtele, a čjm statečněgi mně odporuge, tjm radėgi a weselegi s njm zápasjm.«

»Wěř mi, Zdeňku, že i gá ginak nesmeyšljm; leč proto předce nepřestáwám wzjwati Pána zástupů, aby počet nepřátel našich umenšiti a záměry gich podwrátiti ráčil; neboť těmito neblahými půtkami domácjmi slabne sjla naše, wlast hyne, a my wespolek se potjráme k radosti nepřátel gazyka našeho.«

»Swatá to prawda!« poswědčil Zdeněk, purkrabj pražský; »leč dopowěz řeč swau. Gaký byl osud kněze Bedřicha Strážnického? Wjmť, že byl s Tábory swými na Náchodě, když gsme ho dobýwati počali; ale newidjm geg mezi zagatými.«

»Kněz bogowný« odslowil gubernátor, »padl

na bogišti s mečem w pěsti. Tamo ležj na zemi hogně krwj zkropené, osypán mnohými ranami u prostřed towaryšů swých, gešto wěrně wytrwali při něm do poslednjho wzdechnutj.«

»Djky Bohu!« zwolal pan Zdeněk; »kýž by on byl poslednjm z oné diwoké a neważné roty, genž pohrdagjc wšjm řádem, gedině we wálce ustawičné nalezala radost a ukogenj!«

»Amen, ze srdce amen!« doložil pan Giřj; »ale nynj pogďme spořádat wogsko, aby snad některé chtiwost po kořisti marně o žiwoty nepřipravila. Gáť widjm, že se mnozj i do hořjcjch zdj gěště odważugj! — Mezi náma řečeno, Zdeňků — tenkrát gsi gednal kwapně a bez rozkazu; ale nynj pogď, gestiť tu horko nesnesitelné, neboť wjtr plamen až sem zanášj.«

I popošel bljže k zagatému Koldowi, genž tu stál co socha bezdušná, hledě nepohnutě w hustý dým, wystupugjcj ze zřjcenin hradu, na kterémžto za dětinských let, pak co mládec a muž tolik rozkošných dnj byl ztráwil.

Giřj pohleděw mu ostře do očj, promluwil naň wážně: »Jene ze Žampachu! tys spolčiw se s zgewnými zhaubci zemskými a natropiw sám laupežj a škod bez počtu, zhanobil krew panskau, objhagjcj w žilách twých! — I kdož by mně to mohl teď pokládati za zlé, kdybych nad tebau týž pronesl ortel, gako nad společnjkem twým? — Ale nikoli! Tys *pán*, a gako pán sau-

zen budeš od mužů, tobě w urozenj, ne pak w činech rowných; a tedy až na saudu zemském neyprwé přjštjm uhljdáme se zase!« K wogjnům swým pak řekl: »Střezte mi tu šelmu bedliwě!«

A pokynuw mečem k odchodu, we společnosti Zdeňka Konopištského, Malowce a ginych pánů a rytjřů ubjral se z náhradj náchodského do města pod wrchem ležjcjho, doprowázen gsa radostným pokřikem plesagjcjho wogska. Slunce se chýlilo k západu, pozlacugjc hory i auwaly rudau zářj, s kteraužto pogil se tmawočerwený swit hradu dobytého, posawad plamenem hořjcjho.

Jarohněw w hluku a zmatku obecném nezapomněl na matku swau. S pomocj Beneše, wěrného druha swého, doprowodil gi do města, a dobrý plebán tamnj, k němuž se wedle předešlé známosti w potřebě swé uchýlil, i hned ochoten byl k radě i pomoci. Potěšiw oba duchowně, obstaral nemocné panj slušné obydlj u počestné wdowy, kteráž trpjcj matronu na přjmluwu geho wljdně pod střechu přigala, tak že panic gsa péče dalšj zbawen a zcela upokogen, pro dnešek máť swau opustiti a k saubogownjkům swým přidružiti se mohl.

Kapitola šestnáctá.

— Bratřj hawrani,
Kde dnes si nagdem snjdanj?

Na poli ležj zabitý
Bohatýr štjtem pokrytý.

A hle tu wěrnost! — Tamto dolem
Přibjhá plawá fena polem.

Ta usednuwši nad hlawau,
Ljbá mu ránu krwawau.

Pjseň staro-anglická.

Práwě když Jarohněw a Beneš, přátelé nerozdjlnj, na rozchodu »dobrau noc« sobě dáti chtěli, ponawrhl gestě tento onomu procházku při měsjčku, genž práwě nad tmawým lesem gasně wycházel.

»Toť gistě gen žertugeš,« pousmál se Jarohněw; »mámť za to, že dnes měli gsme dost namáhawé a krušné práce, aby nám gestě bylo třeba ustálau krew nočnj procházkau rozháněti.«

»Práwě naopak!« odpowěděl Beneš. »Po obtjžné práci milo gest progjti se s přjtelem upřjmným ruku w ruce a pohowořiti o přestálých obtjžnostech parného dne, zlášte ge-li wečer tak přjgemný a laudiwý, gako ten dnešnj. —

Co tomu řjkáš, abychme nawštiwili bogiště, na kterém dnes pan Giřj posádku náchodskau potřel? — Při měsjčku tušjm musegj mrtwoly padlých bogownjků zwláště krásně wypadati — a ty snad nebogjš se mrtwých?«

Poslednj otázka Jarohněwa skoro zamrzela, neboť málo kdo zagisté, tjm méně pak mladý wogjn snese lhostegně pochybnost progewenau o srdnatosti swé. A snad ani tato přjpadnost nebyla gedinau a wýhradnj pohnútkau, že přigal wyzwánj druha swého. Oba přátelé šli zpočátku mlčky wedle sebe mimo domků, matnau laučj rudě oswětlených, gegjžto swit diwně splýwal s bledau zářj měsjce; až opustiwše waly městské uhnuli se wprawo na draha obecnj. Měsjc w auplňku wyljwal kauzelné swětlo swé na wšecky předměty, gichžto zasáhl, na list swjžjch stromů i na ohnilé paheyly odumřelých pařezů, na strmjcj skaliska i na palauky barewně zakwjtagjcj.

Beneš roznjcen pohledem tjmto, zwolal, Jarohněwowi ruku wřele tiskna: »O gak krásno! — Ale gak mnohem krásněgi musj to wypadati tam na pustém bogišti, kde ležj bohatýři s audy roztaženými, ztuhlými, ana rosa wečernj sype chládek na twáře gegich a tichý měsjček gim se upřjmně djwá do wyhaslých očj! — Wěř mi, druhu můg, že bych sobě přál, ležeti tam mezi nimi na znak na drnu wlhkém a očima sklenným a patřiti bledému měsjci twářj w twář,

a poslauchati posledný sténánj umjragjcjch a zpytowati sny gegich zmotané a dlauhé.«

»Ty gsi dnes w podiwném rozmaru,« prohodil Jarohněw. »Gak gen můžeš mluwiti tak zasmušile, gakoby tě žiwot dáwno byl omrzel, an předce stogjš w rozkwětu naděgj ginošských, z nichž tebe snad ani gedna geště neoklamala? Pan Giřj tě náwidj, děwa sličná, gak gsi sám mně swěřil, po tobě taužj a láskau nyge; čeho žádáš sobě geště k doplněnj blaha swého?«

»Wšak práwě proto!« wpadl mu do řeči Beneš motýlowitý. »Žiwot můg byl odgakžiwa přjliš gednotwárný. Z počátku mučili mne mistři samým učenjm, pak mne Kunhuta mučila samau láskau, — a nynj weleno mi napořád zabjgeti lidi, kteřj mně ani za mák neublјžili! Wjmť co by asi zwýšilo zagjmawost obrazu žiwota mého. Předstaw sobě, gakobych ležel tamo mezi hromadau zabitých, s rukama osekanýma, s hlawau rozpoltěnau — a tu z nenadánj přicházj má *Kunhuta* — inu arci *má,* neb tak tomu chce ona, otec gegj, mistr Rokycana, a snad i celý ostatnj swět, — tedy . . . kdež pak gsem přestal? Ano, Kunhuta nožjřowic přicházj, bjlý šat gegj wlage u wětru wečernjm, krokem bludným kráčj přes bogiště; noha gegj klauzá a wázne w prolité krwi, — ona hledá mezi auzkostj a naděgj známau twář ženicha swého, twář mau, a . . .«

»A tu gsme giž na bogišti,« doložil Jarohněw — »a nemeyljm-li se, gewj se nám tamto skutečně úkaz podobný, gakýž gsi práwě z bohatého pokladu obraznosti swé podal. Nenj to ženština, genž tam od lesa kráčj přjmo na bogiště?«

»Ať mi můg dobrý šišák na hlawě shořj!« zwolal Beneš w úžasu. »Ne, nechci kljti, nenjť ani doba ani mjsto k tomu; ale čjm déle w ono mjsto hledjm, tjm gasněgi nahljžjm, že ku posledu prawda na straně twé! — Kdyby pak Kunka? ale hauby! — odpusť Pánbůh hřjchy! Kunhuta ge štjhlá, wysokorostlá, gako břjza — a tamta zdá se mi býti aspoň o půl hlawy menšj a o dobrý caul širšj. — Ha slyš, ona zpjwá!«

Oba poslauchali pozorně, a w skutku doléhal temný sténagjcj zpěw ženský k ušjm gegich.

»Ten hlas ge mi powědomý!« zwolal Jarohněw. »Tyto smutné žalné hlasy gsem giž kdesi slyšel.«

Oba ginochowé nebyli pověrčiwj a předce ge gakási hrůza obešla, když widěli, že bjlá podoba co duch nočnj hbitě se pohybuge mezi těly zabitých obratným chodem, nepodobným wětrnému tanci nočnjch oblud. Konečně stanula; shýbla se k zemi, gakoby cos ohledáwala, a bolestné, pronikawé zkřiknutj wydralo se gj z prsau, přerušiwši náhle hluboké ticho nočnj. Byloť na gewě, že, čehož hledala — nalezla.

Oba druhowé puzeni zwědawostj přibljžili

se tiše, aby pozorowali dalšj počjnánj gegj. I widěli, kterak schýliwši se k gednomu ze zabitých, snažila se hlawu geho udržeti we wýšce; slyšeli milostný šepot, kterým ho k žiwotu wzbuditi usilowala. Bjlým šátkem stjrala s čela geho ssedlau krew a smála se frašně a opět ljbala ránu otewřenau.

Jarohněw přihlédna bljže, poznal Ludmilu, šjlenau dceru wrátného kutnohorského. »Liduško!« zwolal hlasem gemným. Děwa se wztrhla, poskočila co bystrá laň a upnuwši zraky ztrhané w tu stranu, zkad byla hlas zaslechla, zkřikla diwoce: »Pryč! pryč!« prowázegjc hněwná slowa s úsilným mrštěnjm lewice swé; prawicj držela posud ruku ztuhlau, studenau mrtwého bogownjka.

»Wsadil bych newjm co,« prawil Jarohněw k žasnaucjmu Benešowi, »že ten zabitý, o gehožto mrtwolu děwa tak se bogj, nenj nikdo giný než býwalý milenec gegj, od něhožto bywši opuštěna, s rozumem na wěky se rozžehnala.«

»Ubohá děwa tedy třeštj?« otázal se Beneš autrpně, »a to winau nešťastné lásky?«

»Takť gest,« doswědčowal Jarohněw; »nad to pak milenec gegj nebyl gj ani hoden. Pokud mně o něm powědomo, byl žák z učenj zběhlý, gemuž plná čjše byla nadewšecky krásky weškerého swěta. — Leč přistupme bljže a pokusme se o to, bylo-li by možná gi přemluwiti,

aby se s námi wrátila do města; neboť nebezpečno zagisté pro djwku bezrozumnau, blauditi tu po noci mezi mrtwolami. Gak snadno mohla by k něgakému aurazu přigjti!“

»O takowé lidi se nebog,“ odtušil druh. »Tiť nemagj ani neymenšjho zdánj o gakém nebezpečj, a tudy gdau wšude bezpečně. Často wjdal gsem ge choditi gistau nohau přes kolmé srázy, kdež by našince gistě byl záwrat do prohlubně ztrhnul, oni pak šli gako po stole. A takž i ona, až si tady pozpjwá a pokwjlj, wrátj se sama zase, odkudž byla přišla, gako by ničeho nebylo.“

»Styď se, Beneši!“ odmlauwal citliwý a autrpný Jarohněw. »Práwě o takowé lidi, ginž Bůh zhasil swětlo rozumu, powinno gest upřjmně pečowati. Zůstawjš-li šjlence osudu geho, gesti to tak, gako bys zblaudilého slepce zrádně opustil — a zdali gsi též newjdal, že i tito poslednj bez wůdce, pauze za pomocj pautnické hole swé dosti dobře prawé cesty držeti se znagj?“

Mjsto odpowědi tiskl Beneš Jarohněwowi ruku, na znamenj, že důwod geho uznáwá.

I šli tedy. Ale děwa widauc ge přicházeti, hotowila se k odporu, ne ginak než gako rozdrážděná lwice, hágjcj mládě swé, aneb gako wěrná fena, genžto strážjc mrtwolu pána swého, nedá se od nj ani lichocenjm odlauditi, ani násiljm odehnati.

»Ani o krok bljže!« zwolala děwa s pewnau odhodlanostj a w ruce gegj zableskl se meč, gegž tu pohozený náhodau nalezla. Zbraň ocelowá leskla se měsjcem ozářena wysoko nad hlawau gegj, pak gakoby gásala nad šťastným nálezem, máchala gjm obratně na wše strany, wydáwagjc z hlaubi duše zwuky diwoké, plesné.

Ginochowé popošedše stranau uradili se, že posečkagj až by wzteklost gegj, negsauc ničjm žiwena, w popeli swém zetlela a se utišila. Zatjm, gako by gj sobě wjce newšjmagjce, prohljželi bogiště. Truchliwé to bylo podjwánj! Wogjnowé zabitj leželi tu na zemi chladné w přepodiwném, rozmanitém skupenj; někteřj na znak, ginj na twářjch, opět ginj ztočeni do kotauče. Wztek, zaufalost, bolest a giné wášně umjragjcjm toliko wlastnj zpotwořily gim obličege až k hnusné ošklivosti; pěstě gich, pewně zaťaté buď w kausek zlomeného oružj aneb i w zem kyprau — poslednj to kořist, kterau gim nikdo newyrwal — swědčily patrně, s gakau to urputnostj zápasili o žiwoty swé. Opět ginj leželi nataženi bradami wzhůru, magjce twářc pokryté wlasy rozcuchanými, krwj speklými, a některé též bylo widět sem tam rozlezlé seděti na kopečku s hlawami swislými, rukau o srdce opřenau. Chtěliť nepochybně, magjce gestě něco žiwota w sobě, odlezti, aneb kdesi se skrýti, w tom ge opustila sjla, krew gim ušla, i ustlali sobě lůžko poslednj wedle někte-

rého njzkého galowce aneb we stjnu zakrnělé břjzy.

Několik kroků podál bogiště ležela osamělá, mohutná mrtwola padlého bohatýra. Přjlbice rozpoltěná w tráwě pohozená nekryla wjce oplešalau hlawu. Gen málo wlasů co mléko bjlých splýwalo s týlu w prstencjch na ramena ocelem pokrytá; polowice pádného meče s rukowětj wězela posud wpěsti silné, zaryté hluboko do země, následkem úsilného poslednjho namáhánj. Krunýř geho černě polerowaný, djla mistrowského, na mnoha mjstech silně porauchán; pláty ocelowé přeráženy, skwělé hřebjčky odsekány, a ze skulin odkrytých čauhaly hluboké, krwawé rány.

»S tjmto as musili našinci mjti notnau práci, než mu do tráwy ustlali!« prawil Beneš, mrtwolu ze wšech stran prohljžege.

»Na to můžeš beze wšech rozpaků přisahati,« twrdil Jarohněw. »Lebka tato we dwj roztřjštěná naplodila druhdy dosti hrůzy, běd a nepokogů, a ruka ztuhlá, co si tuto sama hrob w kypré zemi wyryla, zasázela wlasti našj ran přetěžkých bez počtu!«

»A kdo byl šediwý hrdina tento? Gá se špatně znám w poznánj twářj žiwých, tjm pak méně twářj smrtj změněných neb i zpotwořených.«

»Nic-li mě nemýlj,« zněla odpowěd, »gesti

to *Bedřich Strážnický z Koljna*, známý po celých Čechách pod přezdjwkau starého lotra.«

»Starý lotr!« opakowal Beneš; »diwné to přjgmenj! A kterak medle si ge zjskal?«

»Powjm o něm co wjm. Byw dřjwe knězem u Táborů slaužjwal mši we wogště Žižkowu, až pak nagednau, newjm za gakau přjčinau, wyměniw meč za misál, stal se z duchownjho pastýře owčiček swých — wogenským gich wůdcem. Když pak wálky táborské potuchly, uwázal se w hrad Koljn a upewniw se tam, prowozowal s hrstkau swých wěrných wždy geště staré řemeslo. Konečně stál s Jenem Koldau, Šofem a ginými při panu Oldřichowi Hradeckém, kterýžto mstě zagetj a smrt otce swého, geg proti panu Giřjmu penězy nagal, a Bedřich sljbil mu slaužiti wěrně, — a gak widjš, také wěrně doslaužil, nezpomjnage toho, že nebožtjk otec Oldřichůw, pan Menhart, před lety Tábory, společnjky geho, šeredně potlaukl a takořka zničil.«

»Ano,« řekl Beneš, »o té porážce slýchal gsem gako pachole, a tehdáž nemohl gsem se dosti nadiwiti wěhlasnosti a wálečné chytrosti páně Menhartowě. — Leč wiz, wiz! Děwa, gjžto gsi za ochrance se nabjdl, ztišila se a opět, gak se zdá, s mrtwým milencem swým horliwě rozmlauwá.«

»Tedy přibližme se zticha. — Ale co widjm?

Tamto wycházj kdosi z lesa, kroky přjmo sem naměřenými.«

»Budeť to nepochybně člowěk chtiwý kořisti, genž wyšel aby pohlédl, zdali mu našinci něgakých paběrků tady zanechali; neboť bitwa skončila se krátce před wečerem. Máme-liž geg přizwati, aby nám pomohl zkrotit děwu šjlenau?«

»Neyprwé wizme kdo gest,« řekl Jarohněw »a za gakým aumyslem tauto neobyčegnau dobau sem přicházj.«

Zatjm se muž krokem laudawým přibljžil. Hlawa geho byla k prsaum swěšená; wětřjk nočnj pohráwal řjdkými střjbrnými wlasy na nj. Newšjmage sobě ničeho wůkol, ba ani ginochů podál stogjcjch, měl oči gedině pro djwku šjlenau, genž posawád skloněna na mrtwolu, w zapomenutj swěta zewnitřnjho tiše seděla.

»Lidmilo, mé drahé djtě!« wyprawil konečně onen ze sebe hlasem teskliwým.

»To gest Jakub,« šeptal Jarohněw druhu swému do ucha, »bývalý wrátný wlaského dwora wHoře.«

»Co gest mu?« tázal se Beneš rowněž šeptem. — »Ge snad také...?« I točil prstem po čele.

»To ne! Aspoň nedáwno geště byl při dobrém rozumu, wygmu-li dětinskau péči geho o dceru šjlenau, kteraužto střežj co oko w hlawě,

ač ona ostražitost geho chytrostj, šjlencům wlastnj, začasté zná oklamati.«

»Liduško, drahé djtě!« wolal opět starec hlasem chlácholiwým, bljže se zlehka k nešťastné dceři.

I wyskočila djwka trhlá, gakoby ze sna hlubokého byla procitla, diwoce wůkol sebe zjragjc. Odhrnuwši pak dlauhé wlasy swé s hladkého bjlého čela, hbitě opět chopila se meče odloženého a wznessi geg wysoko nad hlawu, wolala třeštiwě: »Ne, ne! Mneť nikdo nezmýlj! Chtěl bys mne opět zawřjti, abych nemohla s milým swým ani slowjčka promluwit, ani w nemoci geg potěšit, ani pocelowat unylé twáře geho? Ne, ne! *Můg* ge nynj, a gá si geg od nikoho wjce wzjti nedám.«

»Gen pak si dey řjci, djtě milé —« prosil otec utrápený; »zjtra, zjtra ho máš gistotně mjti.«

»Nic, nic!« křičela djwka co djtě rozmazlené. »Klamné sliby twé gá giž dáwno znám! — On teď spj — a gá ho musjm opatrowati.«

Starec zalomil rukama. Ginochowé přibljžili se k němu, nabjzegjce se ku pomoci. Prchawý pablesk radosti přegel ubledlau twář starcowu, když byl Jarohněwa poznal. »Ach, dobrý paniče,« prawil k němu, »pomozte wy mi to ubohé djtě k rozumu přiwesti. Na wás ona něco dá — ach gen co wás pozná, uposlechne gistě. Promluwte k nj!«

»Milerád!« odtušil mládec, »ač nenahljžjm, co by to prospěti mohlo.«

»Gen to zkusme!« prosil starec. »Wždyť wám nemůže býti tak zle o některé slowo!«

»Gá bych radil,« promluwil Beneš, »abychom gj předewšjm ten ocel nègak pozadu z ruky wykrautili, sice by mohla snadno buď sama sobě aneb některému z nás ubljžiti. Bláznu a djtèti, řjkáwagj, nenecháwey w ruce *nůž*, tjm méně pak meč!«

»Ach ano,« hořekowal starec, »ačkoli Liduška ge při wšj poniatenosti swé dobré, tiché djtě, genž ani kuřeti neubljžj.«

Nawrženj Benešowo bylo přigato, a mužowé rozešli se na tři strany, aby ge co neyopatrněgi wywedli. Djwka ale zpozorowawši okem bystrým úmysl gich, zasmála se křečowitě, a nežli se který z nich toho nadál, wyrazila z mjsta co zplašená laň a několika skoky octla se na bljzké skalině, pod njžto sráz hluboký strašliwě zjwal. Wyběhnauc na neywyššj hřeben skály, zasmála se geště gednau, zawýskla pronikawě a — wrhla se po hlawě dolů. Úžasem omráčeni stáli wšickni tři bez promluwenj, gako by ani zrakům swým uwěřiti nechtěli. Bol starcůw neyprwé wyrazil w hlasitý zaufalý nářek. Gako omladlý rozběhl se za nj ku skalině; ale sjla geg opustila u prostřed běhu, i zklesl na půl cestě bez sebe k zemi. Ginochowé pospjšili za njm, a co Jarohněw starce zkřj-

siti a upokogiti se snažil, obešel Beneš druhau stranau skálu, by pohleděl, co se s djwkau stalo. Při negisté záři měsjce, z lehaunkých mráčků wyplynuwšjho, wypátral roztřjštěné tělo djwky nešťastné, ležjcj za kwetaucjm šjpkem, gehož ostny wlagjcj šat gegj w pádu zachytily. S truchliwau zpráwau wrátil se nahoru, zkad mu giž Jarohněw se starcem hořekugjcjm wstřjc přicházeli.

»Gak gest? — widěls gi? — ge mrtwa?«

Na tyto otázky odpowěděl Beneš toliko němým pokrčenjm ramen.

»Tedy se zmuž, starče!« prawil Jarohněw autrpný, »a koř se tmawým, nezpytatelným saudům prozřetelnosti Božj! Nalezla-li dcera twá pokoge žádaucjho mezi ostrými skaliskami, wěř že i to bylo psáno tam nad hwězdami, a ty nemáš proč reptati.«

»Ukažte mi gi!« zwolal starec bez útěchy, »ukažte mi djtě mé! Gá gi *musjm* widěti!«

Beneš pohlédl na druha, gako by se tázal, zdali to radno? a když Jarohněw tiše přiswědčil, ubjrali se podporugjce starce wráworagjcjho dolů pod skálu, tau stranau, kudy snadněgi sestaupiti se dalo. Když stanuli u paty srázu, ukázal Beneš prstem wzhůru na zelené trnj, na němžto zedrané tělo Ludmilino wiselo.

Posadiwše starce na široký kámen, wylézali pracně po drobiwých úlomcjch skály až

k trnj, na němž kwětly růže temné, krwawé. Tělo děwino bylo sice geště teplé a ohebné; ale duše giž z něho byla uletěla. Hlawa rozražená krwácela posud, praud krwe zbarwil bjlý, trny potrhaný šat gegj růžowým ruměncem. Panicowé snesše ne bez obtjže mrtwolu dolů, wložili gi starci do lůna, genž sedě nepohnutě na kamenu w němém bolu, oči swé slzami zkalené zaufale na ni upjral.

Nebylo se co diwiti, že ztrápený otec pod tjžj zármutku swého klesal, neboť Lidmila byla geho gediné, a gak sám řjkáwal, geho drahé djtě. Ačkoli temný mrak šjlenosti byl zastřel swětlo rozumu gegjho, i w tom neblahém stawu byla mu milým a drahým pokladem, kterýž by byl nedal za wšecky klenoty weškerého swěta. Ginochowé magjce s njm autrpnost upřjmnau, radili se, co by dále měli počjti. Beneš byl toho mjněnj, že by snad bylo neylépe odnesti mrtwolu nahoru na bogiště a položiti wedle mrtwého milence gegjho, aby, když zjtra přigdau pochowáwati mrtwé, těla gich obau wložena byla do gednoho hrobu; neboť prý záhodno, aby když nemohly za žiwa býti spogeny, aspoň po smrti nebyly od sebe laučeny; ale Jarohněw tomu odpjral, namjtage že se s padlými na bogišti obyčegně neważně, a neslušně nakládáwá a že by to pro zarmauceného otce malá byla potěcha, kdyby měl djwati se, an dceru geho zárowen s Tábory a ginau prostopášnau čeląd-

kau do gedné šachty házegj a wápnem zasypáwagj. Ustanoweno tedy, zeptati se Jakuba samého o mjněnj geho; ale ten nebyl giné řeči schopen, než ustawičného wolánj: »Ach mé djtě! — mé milé, drahé djtě!«

Konečně usnesli se mládcowé, že mrtwolu djwčinu na hřbitow městský odnesau a tam prozatjm w kostnici uložj, aby nazegtřj Jakub sám gj o pohřeb slušný se postarati a aspoň tu útěchu mjti mohl, že gediné djtě geho odpočjwá w zemi swěcené.

Wygádřiwše gemu dřjwe aumysl swůg, wzali mu šetrně djwku mrtwau s kljna a wložiwše gi na ramena swá, nesli k Náchodu. Za nima pak wráworal starý Jakub, gako by při skutečném průwodu pohřebnjm šel za samau rakwj, neopomjgege kwjleti a nařjkati pláčem usedawým: »Ach, má zlatá hlawo! Mé milé, drahé djtě! Tedy naposledy doprowázjm tebe! Ach kdo teď mne smutného utěšj? — Běda mně, člowěku opuštěnému! — Překrásné lilium! — Tys odkwetlo, skloniwši hlawinku newinnau, — a gá nemám tu giž w celém šjrém swětě nikoho, komu bych obětowal swau péči a lásku! — Komuž teď budu grošů swých střádati, koho na spanj ukládati, koho žehnati? — Ach nemámť gá giž na swětě nikoho, nikoho!« —

Druhowé naši dostali se s tjžj swau bez dalšj přjhody na hřbitow, ležjcj w srdci města a farnj chrám Páně zděmi wysokými ze wšech

stran obrubugjcj. Swětla w domech městských byla giž pohasla, na nebi wšak okázalo se na tisjce giných mnohem skwělegšjch; obywatelé městštj odpočjwali giž na lůžkách, we twrdém pohřjženi spanj; neboť se bylo připozdilo a nikomu z žiwých netanulo na mysl, že přibylo na hřbitow obecnj o gednoho mrtwého wjce. Ginochowé wegdauce wrátkama pootewřenýma, složili břemeno swé u prostřed swatého pole na porošený trawnjk.

Jakub usadil se wedle mrtwoly dcery swé na neybližšj row, a sepnuw ruce hleděl gj němě do bledého, měsjcem ozářeného obličege. Gakkoliw mladj wogjnowé přimlauwali gemu, neopustil předce zwolené stanowiště swé. Widauce, že nelze zwrátiti aumysl geho, ztisknuli sobě ruce na rozlaučenau, a s city rozdjlnými ubjrali se na odpočinutj do bytů swých.

Zábawné spisy

Jana z Hwězdy.

Swazek V.

Jarohněw z Hrádku.

Část třetj.

W Praze.

W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.

1843.

JÁROHNĚW Z HRÁDKU.

Novela z časů Giřjho Poděbradského

od

Jana z Hwězdy.

Swazek třetj.

W Praze.

W knihtiskárně a skladu Jar. Pospjšila.

1843.

Kapitola sedmnáctá.

»Gak se skončj tato newole?« —
»»Ay ty nezkušené pachole!
Oba, wěř, si dobře rozuměgj,
Gen že *toho* pudj láska k prawdě,
A *onoho* marná swéwole!««

Boy lásky; činohra.

S powolenjm laskawých čtenářů přeložjme nynj gewiště přjběhu našeho do Hradce Gindřichowa, a sice do welké hodownj sjně, kdež pan Oldřich za welkau, bjle kwětowaným ubrusem postřenau tabulj na prwnjm mjstě a wšak samogediný seděl, očekáwage netrpěliwě přjchodu těch, genžto se, ačkoli k gjdlu giž dáwno odzwoněno, posud byli nedostawili. Aby pak sobě zatjm čas ukrátil, pustil se do howoru s *Pawlem*, býwalým purkmistrem nowoměstským, genžto nynj na Hradci gednak auřad tagného rady, gednak i šaška zastáwal, gak se totiž k gednomu nebo druhému přjležitost naskytla.

»Co myslјš, Pawle,« začal pan Oldřich rozpráwku, »udržj-li se Kolda na Náchodě?«

»Račtež dowolit, abych směl promluwiti,« odpowěděl hladký dwořan. »Na tuto otázku gest těžko odpowědjti; ačkoli — kdybych směl mjněnj swoge pronesti, řekl bych: Má-li pan Kolda gen dwě stě takowých mužů při sobě, gaký gest on sám, udržj se *gistě*.«

»Kněz Bedřich gest při něm s dwadcjti koňmi.«

»S dwadcjti koňmi!« opětowal Pawel bezděčně a tagený úsměch poletowal mu při tom okolo rtů. »Hezká to pomoc; — ale račtež dowolit, abych směl dále mluwiti: ty koně gsau na hradě oblehnutém wjce na škodu a překážku, nežli k wýhodě a prospěchu! Koně, toť wj celý swět, chtěgj mjti každodenně owes i seno; — owes by mohli obleženj w čas nauze we staupě na krupici otlauci a sami požjti; a na seně mohli by se aspoň wyspati a k dalšjm odwahám posjliti; — ginak bych neweděl, k gakému prospěchu....«

»Pawle, tys blázen!« přetrhl mu řeč pan Oldřich Hradecký. »Kdybych měl tak obmezených wědomostj o hágenj hradů gako ty, řekl bych: Než posádka náchodská těch dwadcet konj pobige a snj — zatjm to obleženj Giřjho omrzj a on wida, že se zástupy swými, ze wšech kautů sebranými, proti železnému čelu Koldowu ničeho nepořjdj, odtáhne s dlauhým nosem, a nebude bohdá ani potřebj owes na kraupy omjlati.«

»Božj prawda!« odpowěděl na oko wolný a pokorný Pawel. »Komuž by to bylo připadlo? Tato ostrowtipnost českého pána zasluhuge w skutku....«

»Zapsána býti do kněh památných pro wšecky wěky budaucj — chtěl gsi řjci? Ne? — Ay, gdižiž!«

Rozpráwka gegich byla přerušena wstaupenjm služebnjků, gjdla w páře na stůl kladaucjch. I děkan hradecký k obědu dnešnjmu pozwaný giž se byl dostawil; toliko na slečnu Bertu čekalo se geště, a Oldřich gako pán hradu a zákonem zemským ustanowený poručnjk sestřin dal očitě na sobě znáti, gak nelibě nese, že Berta, pohrdnauc poměry wykázanými, se opozdila.

»Gdi a řekni, že čekáme!« zwolal hlawau newrle hodiw, na služebnjka neybližšjho a ten odkwapil, aby zwěstowal slečně wůli pána nahněwaného.

A wšak nežli geště twrdé slowo to gj donešeno, wstaupila slečna dweřma pobočnjma do gjdelny — gako slunce spanilé, když po chladných deštiwých dnech poneyprw opět wystaupj ze zlatých weřegj — w průwodu panen swých, z nichžto zwláště gedna pozornost wšech přjtomných přiwábila na sebe černohnědýma horaucjma očima swýma. Gednoduchý skromný oblek panny této, odpolu swětský a odpolu klášternj, diwně sauhlasil s gegj žiwostj, bystrostj a gednak i potutelnostj.

»Mé sestře« prawil pan Oldřich trochu mrzutě, »gistě nechtěly se dnes stužky we wlasech dařiti, že trpěliwosti našj tak přjsnau zkaušku uložila. Pawel tuto chtěl mi giž hladem pogjti a žjžnj leknauti.«

Slečna Berta zapýřiwši se nad nešetrnostj bratrowau chtěla něco k omluwenj swému odpowědjti, an zatjm Pawel, mysle, že potřeba káže proti nařknutj pánowu se ozwati, gi předešel swým obyčegným: »Račtež dowolit...«

»Abysi směl promluwit?« wpadl mu do řeči pan Oldřich. »Nikoli! Teď čas k gjdlu, aneb raděgi k modlitbě, a protož (obrátiw se k přjtomnému knězi) — ctihodný otče: *Benedicite!*«

Děkan hradecký odřjkal s rukama sepiatýma krátkau modlitbu, načež wšickni požehnawše se křjžem, k široké tabuli přisedli, a brzy na to ohlušil weselý cinkot střjbrných lžic a taljřů weškeré sebe důkladněgšj omluwy.

Rozpráwka při gjdle byla gednoslabičná a wáznauc při každém slowě nechtěla nigak wolně se rozprauditi, což na pana Oldřicha, žiwým rozmluwám nawyklého, gaksi nepřjgemně působilo. I chtěl trapliwé, geg tjžjcj ticho přetrhnauti prastarým žertem: »Skoro bych měl chuť zeptati se: kdo z nás asi má nohy křjžem?«

A když nikdo na tento owšedněly žert neodpowjdal, a toliko Pawel o předmluwě k něgaké wtipné průpowjdce přemeyšlel, mluwil pan Oldřich s wynucenau bodrostj dále: »Snad tjm

nikoho neurazjm, řeknu-li prostě, že mám sličnau Kunhutu we sprawedliwém podezřenj nadzmjněného prowiněnj! — Berto, kaukni se gj na nohy!«

Obě panny se zapýřily, ničeho neodpowjdagjce.

A pan Oldřich newšjmage si toho, pokračowal w témže rozmaru: »Slečno Kunhuto, wjmť sice, že gste po něgaký čas byla w panenském klášteře, kdež, gak gsem si dal řjci, gedno z neyčelněgšjch prawidel gest *silentium* aneb mlčenj — což, mimochodem řečeno, gest pro ženské tolik, gako skřipěnj zubů w propasti pekelné; gelikož gste ale na radu přátel swých rozmysliwši se oděw řeholnj ze sebe swlékla, mjnjm že gste se tjmto krokem i wšech klášternjch zwyků a prawidel na wždy zprostila, a tudy wám zde u nás nikoli potřeba nohy křjžem klásti!«

Po skončenj této řeči rozesmál se Oldřich srdečně, gako na pochwalu wlastnjho wtipu swého; ale panna Kunhuta zapýřila se, bylo-li možná, geště wjce, řkauc odhodlaně: »Milost waše ugala se pronásledowaného otce mého w neywětšjm nebezpečj, ba i mne pomoci zbawenau přigali gste pod střechu hostinnau; máte tedy owšem auplné práwo, wtip swůg brausiti na nás obau, aniž třeba obáwati se gakéhos odporu z gedné aneb druhé strany.«

Řeč tato zdála se otci Pawlowi býti tuze prostořekau, a protož uznal za dobré gi pona-

prawiti a giž měl na gazyku obwyklé: Račtež dowoliti — an ho pan Oldřich předešel, řka: »Nu wás, panno, musily geptišky nehrubě cwičiti w kázni a pokoře, gelikož mne tak nemilosrdně odbýwáte.«

»Mé pobytj we zděch klášternjch« odpowěděla dcera Pawlowa se studem panenským, »bylo tuze krátké, abych sobě w čase tom powahu prawé geptišky byla mohla přiswogiti, nadto pak, ať upřjmně powjm, neměla gsem k tomu stawu nižádného powolánj.«

»Tomu milerád wěřjm!« usmál se pán hradu srdečně. »Pohledne-li kdo w bystré, ohniwé, černé oči waše, přeswědčj se snadno, že máť přeworka s wámi as nebyla welmi spokogena.«

»Ale bratře!« promluwila nynj Berta, posud tiše seděwši, nynj pak nad obratem rozpráwky wedené uwnitř duše pohoršená.

Ale pan Oldřich buďto že wýčitce této nerozuměl anebo rozuměti nechtěl, pokračowal we swém rozmaru gako na wzdory dále: »Uchoweyž Bůh, abych komu křiwdu činiti měl; ale panně této zagisté neukřiwdjm, řeknu-li že gsauc růžj, nehodj se za lilii.«

»Protoť gsem také newáhala wystaupiti ze chladu zdj klášternjch na gasné, teple slunéčko wenkowské,« odpowěděla Kunhuta, nutjc se s rozmarem páně sauhlasiti.

»A dobře gste učinila, spanilá Kunhuto!« přiswědčil gj pan Oldřich. »A byť wám nikdo

za to nedėkowal, wjmť gá aspoň o gednom, kterýž wám za to hrdinné podniknutj zůstane wděčným do neydelšj smrti.«

Panně Kunhutě nechtělo ničeho napadnauti, leč k čemu djwky w dobu nesnázj obyčegně útočiště bráwagj: zapýřila se totiž až po uši; neboť mdloby nebýwaly tehdáž geště w módě.

Nynj wšak uznal děkan hradecký za dobré, wmjsiti se w rozpráwku, genžto s gedné nebo druhé strany s urážkau skončiti se hrozila.

»Kláštery« prawil pozdwihna hlasu, »býwaly gsau wždy a gsau až dosawáde, pokud gich totiž geště stáwá, blahočinné, ctihodné ústawy, autočiště a přjtulky pro duše se swětem rozwedené, a gá se s Husity, aneb gak gim nynj řjkagj, s kališnjky, pomina mnohých giných přjčin, giž ani proto spřjzniti a shodnauti nemohu, že nám tolik slawných klášterů pro nic za nic pobořili...«

»A mezi lid poddaný zpauru a prostořekost uwedli,« doplnil Pawel řeč děkanowu.

»A milence s milenkami rozlaučili,« prawil pan Oldřich s wýznamným pohledem na Kunhutu.

»A řekněme též,« doložila Berta, posawáde tiše seděwšj, s plamennau twářj: »sjmě různic, podezřenj, a nedůwěry w lůno rodin šlechetných wmetali, kteréžto giž dosti trpkého owoce naplodilo a ploditi nepřestáwá.«

»Ay, má tichá sestro,« ozwal se na to pan Oldřich, »ani bych byl nesaudil, že tak hluboké

náhledy w tento neblahý staw wěcj náboženských a politických we twé sličné hlawince zroditi se mohau. Gdau-li ti slowa ta od srdce, o čemž nepochybugi, poznáwám w sestře swé hodnau ratolest kmene Hradeckého, ctnau dceru slawného Táborůbigce Menharta, gehožto prachu Bůh dey odpočinutj lehkého a duši králowstwj wěčného!«

»*Amen!*« doložil děkan Lucinus, křjžem se žehnage, »což znamená: Staň se, neb stane se. Nebožtjk pán toho sobě zaslaužil, a onen sprawedliwý odměnitel, genž tam nad hwězdami wládne, odplaty zaslaužené mu neodepře.«

»Sláwa mu!« zwolal Oldřich, pozdwihna čjši — »a zahynutj časné i wěčné geho nepřátelům a wrahům!« — I wylil kwapně wjno do sebe.

Mimo ženštin následowali wšickni přjkladu geho; gediný děkan nechal čjši swau nedotknutau před sebau státi.

»Chcete mne z aumysla uraziti?« tázal se Oldřich nakwašený. »Mám gá, kollátor wáš, takowého pohaněnj od wás se nadjti?«

»Račtež odpustit!« promluwil děkan welmi pokogně. »Že gsem k wůli přjpitku wašemu nepil, stalo se ze dwau důležitých a podstatných přjčin: předně pigi gen tehdáž, když mně žjžeň pjti welj, za druhé pak gako hlasatel lásky křesťanské nemohu proti zásadám náboženstwj swého přiswědčiti k podobným náružiwým wý-

razům ducha nekřesťanského. Spasitel náš w posledniem tažení wrahům swým netoliko odpustil, alebrž i za ně se modlil.«

»To ge wšecko welmi hezké, když to s kazatelny lidu obecnému přednášjte,« prawil Oldřich popuzený; »ale zde při stole mém gest to — abych mjrně se wygádřil — neslušnost, neuctiwost, nešetrnost, úmyslné krákánj, — a abych zhola a bez obalu řekl — zpozdilost!«

»Takť se wašj Milosti *nynj* zdá,« odpowěděl mjrný děkan, »a nemusilť bych ctného syna páně Menhartowa znáti, kdybych newěděl, že toliko okamžité rozgitřenj, gehožto přjčina mi zcela nepowědoma, Milost waši k těmto twrdým slowům ponuklo.«

»Obracjte?« prawil Oldřich ausměšně.

»Nikoli,« odslowil kněz Lucinus pokogně. »Rozuměgtež mi dobře. Milost waše gesti, gak wůbec powědomo, hagitel wjry katolické, gakož byl ctný a dobrý otec wáš, gehož Bůh tam na wýsosti korunowati račiž! Lid gmenuge wás štjtem katolictwa — a nikoli bez práwa; ale záměry wyššj, týkagjcj-se blaha obecenstwa, nesmĕgj nikdy smjsiti se s aučely osobnjmi; siceť barwa nebeská z nich setřena býwá, gako když motýl autlý, rodilý to nebešťan, dostane se w ruce chlapce swéwolného; gakýže osud čeká w okolićnostech podobných na toho obywatele wýšj nadzemských, nežli že zbawen buda létadel swých

stane se braukem hnusným, nuzně po zemi se plazjcjm?«

»Wyť se stáwáte pořád urážliwěgšjm a dotýkawěgšjm! Nechciť ani pomysliti, že byste snad w podobenstwj swém na *mne* byl narážel?«

»Nikoli, pane můg!« odpowěděl děkan Lucinus se wšemožnau mjrnostj. »Poněwadž ale rozpráwka tak se obrátila, že se giž pro ostatnj přjtomné nehodj, a gelikož mimo to na mne neslušj se, s kollátorem swým weřegně se přjti, mysljm že bude neylépe, dowoljte-li, abych nynj, když hostina skončena, domů směl se odebrati, kdež na mne práce duchownj čekagj.«

»Budiž!« odpowěděl Oldřich hrdě. »Nechcemeť wás od powinnostj wašich zdržowati — a kdybychom byli před hodinau wěděli, co nynj wjme, nebyli bychom wás ani o tuto hodinu připrawili.«

Děkan poklonil se mlčky a odešel.

Po geho odchodu nastalo we společnosti trapliwé ticho. Přjtomné ženštiny následowaly přjkladu geho, a společnost stolnj ztenčila se asi na pět osob.

Pan Oldřich, w němžto hněw posud se kwasil, obrátil se nynj řečj swau k Pawlowi, řka: »Co saudjš o tom knězi?«

»Račte dowolit, abych směl promluwiti, — gá mysljm, že gest rowněž Husita gako ginj druhu geho, zakuklený kališnjk, gednjm slowem: wlk w rauně owčjm.«

»Ay šašky! Prawjm ti, toť kněz, gakých gest pořjdku za časů nyněgšjch. Slyšel gsi, že ani mne samého neušetřil. — A to gest práwě dobře; neboť wěz, Pawle, i powýšenj země neměli by se ostýchat slyšeti časem slowo prawdy swaté — a byť i w gistých okolnostech byla slowa ta sebe nemilegšj, zůstáwagjť předce hlasy wěštnými, z řjšj wyššjch na zem seslanými. — Čjm déle o tom přemeyšljm, tjm gasněgi naskytuge se mně prawda slow tohoto diwného, powždy mjrného kněze.«

»A co ten kněz přednesl, gest také wskutku žiwá, Božj prawda,« přiswědčil Pawel gak obyčegně.

»Ne!« zkřikl Oldřich zpruzený, »to gsem wlastně nechtěl řjci; ale pauze tolik, že řeč geho, wygmu-li některá méně opatrně wolená slowa, byla řečj, která se na muže, křesťana...«

»A děkana wůbec slušj,« doložil Pawel gako papaušek; »práwě to gest také mjněnj mé, ač račjte-li k tomu milostiwého powolenj swého uděliti.«

Oldřich se zasmál z plného hrdla i chtěl práwě Pawlowi něco strčiti, antě w tom služebnjk ohlásil pŕjchozjho, genžto s pánem hradu mezi čtyrma očima promluwiti žádá.

»Kdo gest to, Mikši?« tázal se Oldřich ze zábawy nemile wytržen. »Kdo gest, a gak wyhljžj? — Nemůže-liž trochu posečkati?«

»Giž sám ho gsem odbýwal,« odwece sluha,

»ale gesti to chlap neodbytný a twrdošigný. Co se twářnosti geho dotýče, račte sobě milostiwě představiti Kaina, gegžto gsem sice gá sám gaktěžiw newiděl, ale tak as musil Kain wyhljžeti: ryšawý co liška, wychudlý co špitálnjk, prawý Jidáš Iskariotský. Usmjwá-li se, dosahugj kautky úst geho k samým ušjm; hněwá-li se...«

»Dost toho!« zkřikl Oldřich. »Uweď hosta ryšawého do komnaty wedle wěže a přikaž mu, aby mne tam očekáwal.«

Byloť po tabuli. Oldřich odešel do wěžnj komnaty a zamknuw dwéře, spatřil před sebau muže as čtyrycetiletého, šilhawého a ustawičně se klanjcjho, i podjwal se mu ostře do očj a řekl: »Klamperno, nech poklon a mluw, co dobrého přinášjš?«

»Ach milostiwý pane, zlé, truchliwé nowiny!«

»Nech hawranjho krákánj,« wskočil mu do řeči pan Oldřich, »a powěz raděgi zpřjma, co se stalo? Wzdal snad Kolda swé skalnj hnjzdo?«

Oslowený poklonil se mlčky na znamenj pokorného přiswědčenj.

»Pozbyl gsi řeči,« rozhorlil se pán, »že tu stogjš gako němý slaup? — Pod gakými wýminkami wzdal se Náchod?«

»Kde stáwal Náchod,« odwece Klamperna s pokrčenjm obau ramen, »tam stogj giž gen gednotliwé, očazené, pobořené zdě. Bedřich Strážnický gest mrtew — Šof poprawen — a pan Kolda...«

»Nu, co ge s Koldau?« tázal se Oldřich netrpěliwě.

»Pan Kolda« oznamowal wyzwědač, »gest sice na žiwě, ale w moci pana Gijřho, genž ho prý před saud panský postawiti a napotom řádně a weřegně poprawiti hodlá.«

»Toho neučinj! toho se neopowážj!« wzkřikl Oldřich se zrakoma planaucjma a rtoma se chwěgjcjma. »Tak hluboko neklesli gestě pánowé čestj, aby se podrobowali slepě wůli gednotliwce, gehožto za pána a kata swého posawáde neuznali, a bohdá nikdy neuznagj!«

Klamperna na řeč tuto toliko ramenama pokrčiw, wyprawowal lhostegně dále: »I ostatnj hradowé Koldowi, Černikowice a Rychmburk gsau giž w moci Gijřho Poděbradského.«

»Ha!« wzkřikl Oldřich diwoce. »Hanba to! Půgde-li to tak, rozbořj nám gednomu po druhém twrze naše, nebo nám střechy nad hlawami zapálj! — A to wšecko« — mluwil dále hořce, gako pro sebe, »ge tjm, že se ten neymocněgšj z nás, genž by s to byl, onomu zpupnému wladaři žjlu zatjti — pana z Rožmberka mjnjm — wěci našj tak wlažně ugjmá a mjsto co by měl doma s mečem w pěsti weřegně w poli se ukázati, mešká zatjm we Wjdni u cjsaře a škebrá o dědice trůnu, Ladislawa, i nechášwá se odbýwati gablkami těšinskými. — Hanba to! prawjm gestě gednau; ale gá nenechám a nesmjm nechat Koldu na potupu gednoty našj padnauti. —

Onť arci laupežemi zpáchanými rod swůg i gméno swé na wěky poškwrnil — a žel! že gsem se z nedostatku pomoci odginud, s takowými lidmi, gakož gest on, spolčiti musel; ale proto nicméně zůstáwám gemu zawázán a chciť slowo swé i laupežnjkowi držeti. On nemá, on nesmj umřjti rukau katowau!«

Při těchto slowech chodil nepokogně po komnatě; rozličnj citowé: pýchy, nenáwisti, msty, autrpnosti s osudem gednotnjků, střjdali se w duši geho; oko hořelo, twář nalita krwj, krok kwapný; konečně zůstal zamyšlen před Klampernau státi.

»A co obmeyšlj Milost waše w tom pádu učiniti?« tázal se wyzwědač důwěrně, mysle že pan Oldřich proto zůstal před njm státi, aby radu geho wyslechl.

»Co obmýšljm?« opakowal Oldřich, gako ze sna k sobě přicházege. »*To* bys rád zwěděl? Snad gsem giž přjliš mnoho řekl, nežli se pro twé tenké uši hodilo! A konečně: kdo mi stogj za to, že co gsi zde slyšel, nedoneseš ginam, a snad zrowna tomu, gegž nenáwidj duše má, co nepřjtele spasenj swého? — Mluw chlape, kdo mi za to ručj?«

»Nepřigmete-li poctiwost mau w zástawu — giného rukogmě, aspoň na ten čas, postawiti mi nelze.«

»A gá giného nežádám,« odpowěděl Oldřich s ironickým úsměwem. »Gdi nynj a ohlas se we

gménu mém dole, aby ti dali gjst a pjt, — pak přigď zase. — *To* za službu twau!«

I hodil mu sáček ğroši bjlými napěchowaný, a odemknuw dwéře, kráčel do pokogů swých, wyzwědače sobě wjce nepowšimna.

Klamperna byl bezpochyby na podobné wýgewy uwyklý a protož po odchodu páně měl se chutě k počjtánj peněz wyzjskaných.

»Padesát pražských ğrošů — nowičkých, gako by ge byl práwě z pece wysadil — a to ge wšecko! — Ti páni ani nemusegj wěděti, co to wyzwědače stogj nesnázj, nebezpečj, trampot, auzkostj, nežli se čeho dowj, co by za řeč stálo, a když člowěk konečně kořist swau pracně shledanau gim pokorně k nohaum složj: Děkugi, ti Klamperno! řeknau a na neyweyš přidagj: Ať ti dole dagj gjst a pjt! — Bůh wás wšecky zatrať!«

S tjmto nekřesťanským přánjm odcházel Klamperna z komnaty wěžnj, aby se dole ze zásob kuchyňských občerstwil.

Co se toto dálo, bawila se slečna Berta w newelké sice, ale welmi wnadné hradnj zahradě, nemagjc při sobě z panen swých giné kromě Kunhuty, dcery nožjřowy, ku kteréžto za posledněgch dob obzláštnj láskau byla přilnula.

W zahradě bylo přjgemno. Podzimnj slunce hřálo mjrně; owocnj stromowé (giných tehdáž ani ta neyskwostněgšj zahrada nemjwala) byli osypáni chutným, wonným owocem, ginj giž sha-

zowali se sebe raucho zelené. List za listem padal dolů k nohaum tiché djwky, genžto zamyšlena seděla s družkau swau pod welkau košatau gablonj na tráwnjku také giž žlautnaucjm.

»Toť obraz žiwota našeho!« gala se mluwiti Berta k panně, společnici swé: »Takť list za listem opadáwá, a ljbezné sny naše, sotwa že nás na čas oblažily, giž i tratjce prwotnj krásnau barwitost swau, sežlautnau a padagj k nohaum našim, zwěstugjce, že wše na zemi gest gen kratičká rozkoš, prchawý sen! — Nesmeyšljš i ty tak, Kunhuto má?«

»Ne, Berto, nikoli!« odpowěděla panna, zawrtjc kadeřawau hlawinkau. »Lhalať bych, kdybych citům twým přiswědčila. Gá — abych zpřjma řekla, gsem ráda na swětě, a ačkoli osud cestu mau ostrým *trnjm* postlal, daufám wždy geště, že mi w budaucnosti z něho *růže* wykwetau.«

»Blahoslaweni wěřjcj!« wzdychla slečna.

»A podle wzdychnutj toho, genž prsaum wašim mimowolně wyklauzlo, nepočjtáte *wy* se w počet oněch blahoslawených?«

»Mohu-liž?« odslowila Berta 's tesknostj. »Mně žádný podzim owoce nepřinese; gá ze srdce swého wyrwala kwět naděge — a nynj gsem tichá, pokogná, to proto, že od budaucnosti ničeho neočekáwám.«

»Tau měrau byl by los wáš owšem politowánj hodný; ale tohoť bohdá nebude. Hwězda

naděge nikdy nezapadá a možná, že co newidět i k wám swau blahau zařj zawjtá; — než co gest to?«

Růžowé křowj na bljzku začalo se pohybowati a děliti — a před uleknutýma pannama stál mladistwý rytjř se smeknutým birýtem.

Na prwnj pohled poznala slečna Hradecká Kuneše z Kostelce. I pogala přjtelkyni pewněgi za ruku, gakoby se přjzraku něgakého hrozila, a řekla: »Rytjř Kuneš?«

»Ano slečno, ten samý, gegž po tak dlauhý čas marně wzdychati necháwáte a genž se nynj odwážil předstaupiti před wás, w naděgi že ho od twáře swé nezapudjte.«

I stál před pannama se zrakoma k zemi sklopenýma, as gako žák úlohu swau neuměgjcj před mistrem přjsným.

»Wěru,« přegala nynj řeč Berta, zatjm od prwnjho uleknutj se zpamatowawši; »wěru, rytjř Kuneš má o rod náš tuze welké zásluhy, než abych mu toho se-wetřenj za zlé pokládati směla.«

»Odpusťte, slečno,« odpowěděl rytjř, trpkau řečj tauto zaražen — »gá očekáwal srdečněgšjho přiwjtánj.«

»A gakého medle chtěl gste se nadjti? Hlásný bezpochyby náwštěwu waši weselým zatraubenjm hradu oznámil, bratr můg gistě wám rukau potřásl, — což gste as očekáwal od nás, nepatrných djwek?«

Rytjř Kuneš cjtil ironii, kteráž we slowech Bertiných se kryla, a protož postaupiw o dwa kroky zpět, prawil dworně: »Odpusťte, slečno spanilá — gá wždy a wšude mám oči gen pro wás, a gestliže i tehdáž zraky mé toliko k wám zablaudily, připište to na řad mé neobmezené úcty, s kteraužto ...«

»A tak dále!« wskočila mu do řeči Berta, potutelně se usmjwagjc. — »Ach pane Kuneši,« prawila po chwjli mnohem gemněgi, »gá sice dobře rozumjm slowům i zrakům wašim, a kdybych zapjrala, lhala bych; ale swědomj mé prawj mi, že nesmjm žiwiti we wás city, kteréž mně — wždyť to dáwno wjte — sdjleti nelze.« Poslednj slowa wyřkla s patrným namáhánjm, a na to se wrhla do náručj wěrné přjtelkyně.

Zatjm rytjř Kuneš poklekna na koleno před djwku, twáři swau na prsau družky skrýwagjcj, wolal hlasem náružiwým: »Berto, duše moge, neodgjmey mně poslednj giskru přeblahé naděge! Wjš že tebe ctjm co swětici Božj — že tě milugi! — Wždy kochal gsem se naděgj, že tužba má konečně korunowána bude — a ty mě nemilosrdně odbýwáš! — O nenech mne w zaufalstwj odegjti! Promluw gediné naděgné slowo, aby zaplésala duše moge!«

W tom zazněl weselý smjch na bljzku, a pan Oldřich bljže se s Pawlem k gabloni, w gegjmžto stjnu wýgew práwě popsaný se dál, zwolal žertowně: »Ay, toť se podobá něžnému wyznánj

lásky, gako wegce wegceti — a gá gedině toho željm, že se to stalo za mými zády.«

»Nikoli!« prawil rytjř Kuneš, hbitě wyskočiw, »za wašimi zády ničeho se nestalo. Giž dáwno swěřil gsem wám horaucj lásku swau ku ctné sestře wašj, a byste sám nebyl podporowal naděgi mau, nebylbych se nikdy tolik opowážil.«

»Račte dowolit,« prawil otec Kunhutin poněkud těžkým gazykem. »Zdáť se mi, že pan Kuneš z Kostelce mluwj práwě tak, gako gistý Beneš z Wody, onen býwalý žák, o kterém gsem giž několikrát se zmjnil, že nezkušené srdce dcery mé lichými slowy na smrt ranil. On též na to se odwoláwal, že gsem gá o známosti této dobrau powědomost měl a gi aspoň mlčenjm swým schwálil a gako potwrdil.«

Rytjř Kuneš pohledl na prostořekého nožjře zrakoma giskrnýma, we kterých se neyhlubšj opowrženj gewilo. Pan Oldřich si dobře powšimnul pohledu toho záštjwěstného, a nechtěge, aby přjtel, w gehož pomoc w čas potřeby auplně se mohl spolehnauti, uražen odešel, prawil přjsně:

»Pawle, drž gazyk za zubami, sice bys těžce toho pykal, žes mu lehkowážně uzdu popustil.«

Býwalý purkmistr uklonil se hluboce, zaskřipě zubami, gakoby giž od nynčka chtěl se cwičiti w djle, kteréž mu práwě tak nemilým způsobem

uloženo bylo; pan Oldřich ale ugal mládence smjřliwě za ruku, řka:

»Nedomnjwey se, že snad ze slowa tobě daného se wywleci mjnjm. Berta má býti twau, gak mile rozmjšky we wlasti našj ku konci přigdau, gak mile otec můg pomstěn a onen nenáwiděný Giřj pokořen bude. — Daufámť, že sestra má nebude odporowati wůli přirozeného ochrance a poručnjka swého.«

Berta pohlédla do obličege Oldřichowa, wjnem rozpáleného, a obáwagjc se odpowědj nepřjgemnau prchliwost geho rozdrážditi, prawila mjrně: »I gá daufám, že se bratr můg ke mně gako k sirotku wždy laskawě mjti bude a nedopustj, abych kdy nařjkati musila na twrdost geho.«

»Nikoli, má drahá sestro! Tys dobrá, rozumná djwka, a gá se těšjm na to, že uwidjm tebe šťastnau po boku muže, genž tebe w každém ohledu gest hoden. — A nynj, přjteli Kuneši, opusť na chwjlku řjši lásky: gá mám pro tebe důležité zpráwy a potřebugi rady twé.«

Mužowé se wzdálili. Berta skrýwala uslzený obličeg w lůno swé přjtelkyně. Srdečná Kunhuta pogala obě ruce slečniny, studené co led, mezi swé a prawila tiše:

»Wy ho nemilugete — gá to wjm — srdce waše tluče pro giného! Ach gá znám sladký bol lásky a rozumjm slzám wašim. Ale dodeyte sobě srdce! Utěchau milugjcjch gest *naděge*, ona blahozwěstná hwězda nebeská. Byť gi mraky čer-

né na něgaký čas zatemnily, wzegdeť ona brzy zase w nowé kráse, aby oblažila nebeskau zářj swau pozemské trpitely.«

»Ach Kunhuto dobrá!« wzdychla Berta, společnici k prsaum ztjsněným přiwinauc. »Blaženosti lásky se gá nawždy odřjkám. — Strašliwé tušenj owjwá černýma perutěma dnem i nocj duši mau. Wjmť, že bratr můg ge w stawu obětowati mne záměrům swým. Zpozdile a snad bez přjčiny se trápjm — wjm to; ale nemohu se ubrániti té hrozné myšlénce, že na mne čeká osud pramáti mé, Berchty Lichtenšteinské, kteráž negen obywatelé hradu tohoto, ale i Třebonštj, Krumlowštj a Švihowštj znagj pode gménem *bjlé panj z Hradce.*«

»I gá« řekla Kunhuta s napolo zatageným se-zachwěnjm, »za čas swého na hradě meškánj mnoho o tomto duchu pobludném od čeládky gsem slyšela. Ugišťowaliť mne, že gi wjdali před smrtj nebožtjka starého pána Menharta netoliko saumrakem a w noci, ale i někdy za bjlého dne; twář gegj byla prý smutná, oko k nebi pozdwižené, chod wážný a rukawičky *černé;* a dle toho wědělo prý i hned na hradě každé djtě, že někdo z rodiny Hradecké umře; ale o osudu powěstné panj této, dokud geště na žiwě byla, nemohl mi nikdo něco gistého powědjti.«

»Tedy poslechni ten smutný přjběh, gakž gsem geg od otce swého, blažené paměti, sama

byla slyšela. Berchta z Lichtenšteinu byla dcera mocného Oldřicha Rožmberka, kteraužto gemu mimo několika synů cnostná manželka Kateřina z Wartenberků porodila. Bylať prý dcera tato neobyčegně slična netoliko podle těla, nýbrž i dle ducha; neboť dobrota srdce gegjho a wěhlasnost rozumu byla w okolj wůbec na slowo wzata. Což diwu, že se o dozráwagjcj pannu mnoho ženichů z rodin neywznešenėgšjch z bljzka i daleka horliwě ucházelo? A wšak žádnému se nepodařilo srdce gegj wyzjskati kromě Zdeňkowi Šternberkowi, mladjku sice šlechetnému, ale od štěstj nehrubě obmyšlenému. Bohatý Oldřich Rožmberk odbyl Zdeňka ucházegjcjho se o ruku dcery geho twrdě, neboť skrowný statek Zdeňkůw byl zadlužený, a mocný pán, wládyka slawného rodu »z Růže«, nemohl se odhodlat, aby gedinau dceru swau prowdal za ženicha chudého. Ale milugjcj wjdali se i proti wůli rodičů častěgi a srdce gegich spogilo tagné kauzlo lásky pautem démantowým; Berchta sljbila milenci swému wěrnost wěčnau. Práwě w tom čase ohlásil se o ruku gegj mocný a bohatý šlechtic štyrský, Jan z Lichtenšteina. Bohatému Rožmberkowi byl ten ženich welewjtaný i sljbilť mu *ruku* dceřinu, neoptaw se dřjwe, bude-li ona w stawu wěnowati gemu *srdce.*«

Přjprawy k swadbě konaly se hlučně a nikdo si newšjmal slzj newěstiných a tichého nářku gegjho. Den swadebnj byl určen, četnj hosté

z bljzka i daleka se sgjžděli, wšecky komnaty i gallerie byly owěšeny skwostnými čalauny; předewšjm pak newěsta sotwa oddychala pod těžkým, zlatem bohatě krumplowaným rauchem; na čele i hrdle gegjm skwěly se perly wzácné a drahé kamenj bez počtu, — na twářjch pak kwětly mjsto plápolawých růžj bledé lilie, tiché to zwěstowatelky zármutku wnitřnjho. Kdokoli se na ni podjwal, řekl že to oběť owěnčená, genžto se wede k zabitj. Zdeněk Šternberk, ačkoli nepozwán, wetřel se nicméně zároweň s ginými hosty do sjně swadebnj, kdež wěrnau milenku geho zasnubowali ženichowi nenáwiděnému. A práwě když rytjř štyrský stáhnuw s prstu drahý prsten, geg newěstě odporugjcj s laskawým úsměwem odewzdáwal, popadl ho Zdeněk mimo nadánj za pás a wyzdwihnuw nad podlahu, nesl geg co lehkau perautku k bljzkému oknu, pod njmž diwoká řeka hněwně hučela. Lichtenšteinský giž gen za křjž okna otewřeného se držel a sok geho wolal zuřiwě, dolů ukazuge: Tam, lupiči blaha mého, budiž lůžko twé a ne po boku čisté, nebeské bytosti, kteréž negsi hoden! — Překwapeni, zděšeni stáli tu hosté swadebnj, aniž komu z nich napadlo zmocniti se násilnjka — a snad by se mu bylo powedlo, pohrůžku swau uskutečniti, kdyby sluhowé Lichtenšteinowi, přiskočiwše s dýkami obnaženými, pána swého z rukau geho nebyli wydrali. Krwácege z mnohých ran, zklesl nešťa-

stný milenec u okna na zem; krew geho ruměnná zbarwila bjlau mramorowau podlahu sjně swadebnj. Berchtu we mdlobách hlubokých pohřjženau dowlekli nebo donesli k oltáři, kdež kaplan hradnj obřady oddawek na kwap wykonal. Bylť to neblahý sňatek! Jan Lichtenšteinský odwezl choť swau hned po swadbě na wzdálený hrad do Štyrska, kde drážděn gsa žárliwostj, den ode dne wjc a wjce gi týral a trýznil. Bylať na hradě wězněm, střežena gsauc starau ženau, wtěleným to ďáblem, genž den co den ginau a ginau pro ni wymeyšlela trýzeň, aby kořen žiwota gegjho co neydřjwe podkopala. Ubohá Berchta trpjwala netoliko nedostatek wěcj neypotřebnègšjch, ale i *hlad*. Trpělať co angel a gen bratru swému Gindřichowi posjlala časem tagné listy, w kterýchž geg pro milosrdenstwj Božj úpěnliwě prosila, aby gi z trápenj toho wyswobodil. Listy tyto čtla gsem sama, proljwagjc hogné slzy nad truchliwým osudem pramáti swé.«

»A zdaliž se nad nj bratr ustrnul?« tázala se společnice, wyprawowánj slečnino dychtiwě poslauchagjcj.

»Bůh sám ustrnul se nad nj podle nekonečeného milosrdenstwj swého, ukrátiw trápenj gegj. Twrdý manžel zemřel následkem nepořádného žiwobytj, a Berchta dostawši se na swobodu, spěchala do Čech ku přjbuzným swým. Zde na Hradci stráwila ostatnj dny žiwota rado-

stj prázdného, nacházegjc potěšenj we skutcjch pobožných, w rozdáwánj almužen a wychowáwánj djtek bratrowých, i zanechala po sobě památku ctnostné, maudré, wše dobré milugjcj panj, a podržela lásku k rodu swému i po šťastném odchodu na wěčnost; neboť kdykoli některému audu rodu našeho buďto štěstj zawjtati má nebo neštěstj hrozj, ukazuge se welmi často, gewjc takto saučastj swé. Má-li kdo umřjti, ukazuge se w rukawičkách *černých*, při nastáwagjcjch křtinách nebo swadbách ale w *bjlých*.«

Když byla slečna wyprawowánj swé skončila, počjnalo se giž saumračit. Wjtr chladný prowjwal zahradu, napomjnage djwky opozdilé k odchodu. I wracely se do hradu mlčky, pohřjženy w myšlenkách. Tu nagednau Berta, pozdwihnauc náhodau očj k wěži zámecké, zkřikla leknutjm gako bez sebe: »Ha tam!«

Zděšena ukázala prstem na otewřené okno nedaleko wěže, a když i Kunhuta w to mjsto zraky upřela, spatřila postawu ženskau w bjlém rauše dle starodáwného kroge. Řásný záwog, we wjnku na hlawě upewněný, splýwal gj s ramenau; u pásky hedwábné wisel welký swazek kljčů. I tratila se poznenáhla, gakoby se w šediwau mlhu rozplýwala, až gi nebylo widěti wjce.

»Widělas gi?« tázala se Berta družky zbledlé, když byly do hradu wstaupily.

»Widěla,« šeptala Kunhuta, hrůzau se chwěgjc.

»Gaké měla rukawičky?«

»Bjlé.«

Kapitola osmnáctá.

Zpěw duchů:

»Ach, Pane, odpusť winu nám,
I my wšem odpauštjme;
I gemu řekni: Milost dám!
Ať spasena ho zřjme.«

Knjže ďábel, činohra.

Jarohněw přiwezl matku swau do Prahy, kterážto zwoliwši sobě obydlj stawu swému přiměřené w panenském klášteře u sw. Anny, w pobožnosti tráwila žiwot swůg, nawštěwowána gsauc častěgi milowaným synem. Snad by byla zakopala do zdj klášternjch nawždy bol swůg i wšeliké smutné připomjnky na děsnau minulost, kdyby gistá okolnost gj zbljzka se týkagjcj nebyla gi přinutila geště gednau, a to naposledy, ukázati se swětu hlučnému weřegně.

Wládce země české doweděl se totiž od miláčka swého Jarohněwa přjběh gegj, kterak Kolda Náchodský we spolku s krwežjžniwými Husity napřed manžela gegjho w půtce nechwal-

né zawraždil, a pak gi po mnohá léta na hradě swém gako u wězenj chowal, aby slaužila mu k ukogenj žádostj hřjšných, i ustanowil u sebe, proti Koldowi mimo giné žaloby také tuto méně známau na sněmu obecnjm stawům shromážděným ke sprawedliwému uwážcnj přednesti. Ale na sněmu tomto nacházeli se též mnozj, kteřj nepřegjce Giřjmu, wšemožně podporowali nepřátely geho; neboť se strachowali, aby podnikawý muž tento a sprawedlnosti welice milowný neuwedl w zem řád nowý, kterýž se gim, na zwůli a prostopášnost uwyklým, naneyweyš protiwiti musel. Tudjž nalezl Kolda, pohnán gsa před zemský saud, negednoho zastawatele, ba i staw duchownj radil k tomu, aby se s njm nenaložilo dle přjsnosti zákonu, abrž trest geho, zwláště co se wraždy nad rytjřem Jankem z Hrádku zpáchané týkalo, dle starodáwných, od předků přigatých práw zemských se zmjrnil. Gednak i horliwý mrawůkárce Rokycana přistaupil ku straně, genž Koldowi mjsto trestu hrdelnjho pokutu mjrnau přála, odwolá wage se na Elišku, matku Jarohněwowu, kteráž sama, gako žena práwě se kagjcj, nežádá prý krwe násilnjka swého, ba i pozůstalý syn zawražděného Janka, gménem Jarohněw, že hotow ge s wražednjkem se smjřiti. Gaké to byly pohnútky, gešto mistra Rokycanu k tomu nawedly, nelze s gistotau udati; možná, že kromě ducha křesťanského, lásku a smjřenj weljcjho, i to geg k přjmluwě za Koldu

pohnulo, že chtěl panu Giřjmu, z obwazků skljčiwých k samostatnosti se wywinugjcjmu, dokázati, že gest mocen proti praudu zámyslů geho hráz nezwratnau zaraziti. Ginj dokonce dokazowali, že wražda nad otcem Jarohněwowým zpáchaná stala se w běhu wálky a nikoli pokautně; zawražděnj pak starého Přecha, z něhož Kolda tolikéž obwiněn, že nemůže gemu přičteno býti, anť lotr Makowec, gak se wyšetřilo, ne zporučenj Koldowa, nýbrž z puzenj wlastnjho a ze záštj náboženského krew Přechowu prolil.

Giřj, wida že přewaha gest na straně gemu odporné a nechtěge zbůhdarma popuditi proti sobě kněžstwo, swolil k tomu, aby Kolda, zůstana při hrdle, podrobil se *weřegné pokoře*, kterážto tehdáž byla ústawem cjrkewnjm, gjmžto krwawá pomsta, s duchem křesťanstwa se neshodugjcj, aspoň z části měla býti wymýtěna.

Gedině máť Jarohněwowa, gegjžto přjtomnost při obřadu tomto byla newyhnutelně potřebna, dala se těžko k tomu namluwiti, aby wystaupila weřegně na oči diwáků, gelikož po mnohá léta na samotu byla uwykla. Štjtjc se weřegnosti byla by ráda na wždy zůstala we zděch pokogného kláštera; leč wýmluwnosti Rokycanowě podařilo se předce přemluwiti gi, že se obtjžnému obřadu s křesťanskau odhodlanostj podrobila.

Den ustanowený nastal. Eliška oblekla se w raucho wdowské a zakrywši obličeg hustým záwogem, ubjrala se krokem motawým s wěrným synem swým ke kostelu matky Božj před Teynem, kdež dle předpisu obřadnjho posadila se na práh, a syn gegj postawil se s nahým mečem wedle nj.

Weliké množstwj lidu, žádostiwo diwadla ode dáwna newjdaného, sběhlo se na náměstj a obklopilo kostel, tak že Eliška, tištěna gsauc ze wšech stran, s těžj mdloby se zdržela.

Na dané znamenj přibljžil se Jan Kolda, sám dwanáctý, ke dweřjm kostelnjm, bledý, prostowlasý, w košili žjněné a bos. Nikdo by nebyl w této skraušené postawě poznal býwalého rytjře laupežnického, před gehož pauhým gmenem pocestnj se chwěli a ženy i děti křeče dostáwaly. Byloť na něm znáti, že toliko z neywětšj nesnáze odhodlal se k wýgewu tomu snižugjcjmu; krok geho byl negistý, oči o zem upřené, w ruce nesl rozžatau swjci woskowau, čerwenau co krew, a za njm w patách šlo dwanácte přjwrženců geho, wšickni bosi, we dlauhých košilech, držjce rudé swjce w rukau.

Před brankau hřbitowa teynského stál mistr Jan Rokycana w drahém mešnjm rauše, w průwodu kněžj a žáků, a když se přibljžil Kolda, otázal se ho hlasem wysokým: »Co žádáš?«

A Kolda odpowěděl temně, tak že sotwa ti, kteřj neybljže stáli, slowa geho doslechli: »Žá-

dám toho, gakož gsem bez winy swedl se swěta a zabil nebožtjka Janka z Hrádku, s prawau wěrau milostiwé pokory.«

Na to pokynul farář teynský wážně prawau rukau; dwéře hřbitownj se otewřely a kněz řekl: »Wstupiž synu kagjcj a wezma na hrdlo meč nahý, pokoř se před Bohem a těmi, gimž gsi winen!«

I zawěšenť Koldowi meč nahý na hrdlo a on obegda kostel po hřbitowě, wyšel druhýma dweřma a stanuw před prahem kostelnjm, kdež Eliška zastřena seděla, pokleknul před nj na gedno koleno, řka: »Gakož gsem wám chotě wašeho milého bez winy zabil, tuto pokoru s pokánjm činjm a wás i tudjž wašich wšech přátel pro milý Bůh, pro geho máť swatau i pro wšechny Swaté pokorně prosjm, abyste mi můg zlý účinek, kterýž gsem proti milému Bohu i tudjž proti wám zpáchal, mně milostiwě odpustili.«

Eliška seděla nepohnutá gako socha z mramoru; gediný Jarohněw, stoge gj neyblјže, pozorowal, že se tiše zachwěla.

W tom přistaupili dwa rytjřowé a wezmauce od Koldy nahý meč, drželi geg chwjli nad geho šjgj, anť on hlawu swau w gich lůno skláněl, i čekali na odpowěd z ust Eliščiných — ale ona mlčela. Tehdy Jarohněw odpowěděl gmenem gegjm, gak obřadem předepsáno:

»Gakož gsi ženě této chotě milého, mně

pak otce bez winy z tohoto swěta sprowodil, za to tuto pokoru čině, poprwé prawjm od sebe i od našich wšech přátel, žeť to tobě pro Bůh odpauštjme.«

Přistogjcj rytjři zawěsili opět nahý meč na hrdlo Koldowo a průwod šel po druhé po hřbitowě. Před prahem kostelnjm opakowal winnjk prosbu swau po druhé, a po opětném obegitj kostela řekl opět:

»Teď se wám po třetj na milost dáwám a pokorně wás i wšech přátel wašich geště prosjm pro neywyššj gméno Božj, abyste mi můg nemaudrý aučinek milostiwě odpustili.«

A Jarohněw pohnut gsa pokorau zbognjkowau řekl od sebe i od matky swé hlasem pewným: »Pro milý Bůh to tobě promjgjme a wěrně odpauštjme, — prosiž syna Božjho a milé panny Marie, matky geho se wšemi Swatými, ať se ráčj ku Pánu Bohu za tebe přimluwiti.«

»*Amen!*« zwolalo kněžstwo gako z gedněch ust; dwéře chrámowé otewřely se do kořen, wšemi zwony sezwáněli, a kagjcj Kolda w průwodu přátel swých kráčel před welký oltář, kdež pokleknauce wšickni začali zpjwati starožitnau, k obřadu tomuto schwálně složenau pjseň:

»Smilug se nad námi, Pane,
Neb Tebe smutnj čekáme.
Zbudiž naše wnitřnj rámě,
Nebť žiwot náš welmi raněn.«

Mocné zwuky warhan doprowázely temné, lkagjcj hlasy. Dokonawše zapěli zborem: »Swatý Wáclawe, wéwodo české země!« bez kteréžto pjsně za časů tehdegšjch sotwa která chrámownj pobožnost se odbyla. Mezi prozpěwowánjm šli wšickni oběrau okolo welkého oltáře, kladauce po českém groši na oběť; na to následowala slawná mše za mrtwé, kterauž sám mistr Rokycana, obstaupen četným žákowstwem, slaužil, a po nj měl řeč důtkliwau k lidu shromážděnému »o křesťanské smjřliwosti«, při kteréž bylo slyšeti hlasité štkánj a z negednoho oka ukápla slza kagicnosti*; neboť mistr Jan byl řečnjk wěku toho neyznamenitěgšj, mage w moci uměnj, pohnauti twrdými srdcemi lidskými.

Při celých službách zádušnjch klečela panj Eliška hustým záwogem zastřená we stolici postrannj u welkého oltáře; ruce gegj byly sepiaté, hlawa w knihu modlitebnj skloněná.

Když po skončené slawnosti lid zwědawý se byl rozešel, přistaupil Jarohněw, aby odwedl matku; ale s leknutjm zpozorowal, že gsau audy gegj ztuhlé a studené. S auzkostliwým tušenjm odhalil záwog s obličege gegjho, a uzjral obličeg — mrtwoly. Náwalem různých citůw a bolestných připomjnek rozbil se posledni zbytek gegj beztoho chatrné sjly žiwotnj; duch z pozemských paut wyproštěný i dlauholetým pokánjm rozhřešený opustiw schránku tělesnau na mjstě po-

swátném, zaletěl do kragin nadhwězdných, aby se spogil s duchem chotě bolně oplakaného.

Zničen bolem nesmjrným stál tu wěrný syn nad studenau mrtwolau matky w trudném zamyšlenj: tu zaklepal mu někdo lehce na rameno — a před njm stál farář teynský, mistr Jan Rokycana w černém řásném taláru.

»Synu milý!« promluwil wljdně a wážně. »Zde wládla ruka Páně, a křesťanu dlužno pokořiti se wůli Neywyššjho! — Nermutiž se srdce twé pro tuto ztrátu, ale wzhůru pohledni k Otci swětel, kamž wšickni cestu máme wykázanau.«

Jarohněw byl katoljk, a ačkoli nezdědil nenáwist a nesnášeliwost děda swého, předce dlauho na mysli přemjtal, dowoleno-li dáti se w rozmluwu s wůdcem strany pod obogj a přigmauti od něho útěchu náboženstwj; protož řekl: »Děkugi wám, ctihodný otče, za waše laskawé mjněnj; ale duše má gesti w tomto okamženj tak dogata, že nemůže chápati smysl wašich slow, zagisté dobře mjněných, pročež popřegte, bych směl aspoň na chwjlku poplakati zde nad mrtwolau mateře swé.«

»Nepopjrám prawdu slow twých,« řekl Rokycana gemně, »aniž haněti mohu synowské city twé; ale zdá se mi, že pauze proto zawjráš ušj swých před utěchau wjry swaté, poněwadž se preyštj z giného pramene, nežli z kterého tys od mladictwj nawykl čerpati wodu žiwota. — Wjmť, že gsi řjmský katoljk, a tudy

snad o nás, gešto se práwem chlubjme, že gsme prawau a bezpečnau cestu ke zdrogi spasenj wěčného nalezli, mylně, ne-li dokonce křiwě smeyšljš, — pročež nebude od mjsta, pakli u této přjležitosti s tebau promluwjm o hlawnjch a stežegných článcjch učenj našeho, krwj mnohau wybogowaného, a ukáži, kterak gedenkaždý článek učenj toho, gak odpornjci naši prawj, nowého a neslýchaného, dobrý základ má w pjsmě, tomto newywáženém pramenu oblažugjcjch prawd Božských; co se pak zwláště tkne přigjmánj Páně pod obogj způsobau, o tom wěz, že zřegmě a swětle....«

Dalšj řeč ohniwého zastawatele učenj nowého přetrhli kostelnjci, chystagjce se mrtwolu odnesti do umrlčj kobky. I měli se k tomu gako k djlu lhostegnému. To znowu bolestně progalo Jarohněwa, nemohaucjho ani pochopiti, žeby máť geho skutečně byla mrtwa. Pitomě šel za sluhami mrzutými do tmawé kaple, kdež z rozkazu mistra Rokycany mrtwola panj Elišky z Hrádku na černé máry wložená a přjkrowem bjlým přikrytá až k době pohřbu chowána býti měla. Dwě střjbrné lampy, z obau stran mar rozžaté, rozesjlaly rudau zář po wýklenkách a kautech starožitně zklenuté kobky.

Rokycana následowal Jarohněwa do kaple, dáwage kostelnjkům potřebné rozkazy; a když ginoch opět w němém bolu se uwrhnul na máry, křečowitě ge obgjmage, pogal geg přátelsky

za ruku řka: »Neplač! Bol nemjrný neslušj se na křesťana, wědaucjho, že se s milými swými, kteréž na čas ostawil, za maličko opět radostně shledá. — Co se pak předmětu dřjwe zmjněného dotýče, wěz zagisté, že w zákoně swatém ztwrzeno wyřčenjm Božským....«

»Ctihodný otče,« wpadl mu do řeči Jarohněw, mezi slzami se usmjwage. »Gáť se tuze málo znám wpjsmě, abych učenosti wašj mohl odolati. Nadto pak poważte, že doba tato...«

»Neyméně k hádkám bohoslownjm se hodj — chceš bezpochyby řjci? — Ai synu můg, budiž gist, že cjtjm bol twůg; ale w dobách wnitřnjho rozrušenj býwá srdce lidské neyschopněgšj k uwáženj důwodů tkliwě dogjmawých a přigetj semena prawdy swaté, w půdu Bohem připrawenau. — Co medle saudjš o wečeři Páně?«

Ginoch neodpowjdal, buď že hlubokým bolem nad nenadálau ztrátau matky nad mjru byl překonán, aneb že obáwanému hádánj-se o články wjry ugjti chtěl; i sklonil hlawu na prsa a zapomenuw kromě bolu pro ztrátu zwěčnělé matky na wše giné wůkol sebe, rukama sepiatýma modlil se tiše za spasenj duše gegj.

Ale mistr Jan Rokycana, chtěge mermomocj zjskati prozelitu, nedal se tak lehce odbýti; trpěliwě čekal, až ginoch pobožnost swau byl dokonal, pak teprwa přikročiw bljže a podaw mu ruku řekl hlasem přjwětiwým: »Gdiž w pokogi! Cesty naše opět se setkagj, gakož silně

daufám, a zatjm oswjtj Bůh rozum twůg, abys poznal smysl učenj prawého. Do té rozhodné doby zachoweyž a chraniž tě ruka Páně!«

Talár mistrůw odšustěl po mramorowé podlaze, stjn geho ztratil se w dálce prostranného prázdného kostela, a Jarohněw, rozlaučiw se s mateřj zesnulau, šel nebo spjše wráworal ze chrámu matky Božj na nebe wzaté, gegjžto sličný obraz na welkém oltáři uwáděl mu na mysl máť geho wlastnj, genž přetrpěwši swjzele zemské wznesla se, gakož pewně wěřil, z dolu temného k gasným nebesům. Nohy geho wedly geg po paměti do paláce Giřjho Poděbradského.

A pan Giřj práwě wstupowal se schodůw, an Jarohněw bledý, we twáři wšecek proměněný, nahoru wstupowal.

»Co gest, Jarohněwe?« tázal se wladař s neljčeným aučastenstwjm.

Ginoch wyprawowal žiwě, co naši čtenářowé giž wědj, totiž že máť geho, bywši po dlauhá léta na samotu uwyklá, nařjzeným obřadem weřegné pokory pogednau opět na hlučnau weřegnost uwedena, zhynula gako kwětina w stjnu wychowaná, na parném slunci.

Wljdně i trpěliwě wyslechnuw ginocha wládce země prawil: »Welkýť owšem zármutek dolehl na tebe, a sám uznáwám, že chtěge těšiti tebe, hochu dobrý, marnau podnikl bych práci; ale pomni, že zaswětiw wlasti žiwot swůg, přigal gsi na sebe powinnosti swětěgšj, z kterýchžto

chtjti se wyzauti byloby nechwalno. — Tobě potřebj, abys we hluku wálečném zapomenul na zármutek swůg — a o to giž postaráno. Zjtra wyprawj se Pětipeský s wogskem mým do Mjšně, a tys přidělen ku praporci geho. — Bůh s tebau; nawratiž se šťastně!«

»Zjtra giž?« zagjkl se ginoch whlaubi duše zkormaucený. »Tedy mně ani nepřáno, poslednj službu prokázati té, kteráž mi žiwot dala a mlékem swým kágela?«

»Nebudiž pak děckem!« přimlauwal mu pan Giřj dobrosrdečně, ba téměř otcowsky. »K čemu také byloby tobě hořekowati nad rakwj, s chatrau lidu, gjž pohřeb matky twé bude wjtanau pochautkau? Čili mnjš, že w *tom* záležj úcta k zemřelým, když pozemské ostatky gegich s pláčem, nářkem, sláwau a hlukem k obydlj poslednjmu doprowodjme?«

»Odstup, pane, abych tak smeyšlel,« odpowěděl Jarohněw pewně. »Děd můg, gemužto rač Bůh sláwy wěčné popřjti, řjkáwal, že sice pro spasenj duše to gedno, ležj-li tělo zemřelého w zemi swěcené anebo kdes pod šibenicj, nic wšak méně že swatau gest powinnostj pozůstalých přjbuzných, tělo mrtwé dle řádu křesťanského uctiwě k hrobu doprowoditi; neb i starý Tobiáš prý s wlastnjm nebezpečenstwjm w noci pochowáwal mrtwé národu swého, a angel Božj tu službu gemu za zwláštnj zásluhu kladl; pročež....«

»Ai,« zwolal pan Giřj giž na odchodu. »Gsi-li ty tak zběhlý w pjsmě, o čemž gsem arci posud newěděl, nepořjdjmť gá s tebau nic; ale pošlu na tebe mistra Rokycanu.«

»Pro milý Bůh!« zwolal mládec s rukama sepiatýma; ale zpráwce země nedočkaw odmluwy geho, rychle sešel se schodů a Jarohněw zůstal tu státi sám, polo zpitomělý náwalem wýgewů, ráz co ráz podiwně se střjdagjcjch.

»Ať mě hnilička na mjstě zabige!« ozwal se známý hlas na bljzku. »Nu, myť máme na sebe zwláštnj štěstj! — Práwě mi pan Giřj udělil rozkaz, táhnauti do Mjšně na starého, twrdohlawého markrabj a pogmauti s sebau ctného panoše Jarohněwa z Hrádku a geště sto giných, — a hle tu on, gakoby naň byl zawolal!«

Mluwjcj zasmál se dle způsobu swého, zamhauřiw oči a rozewřew ústa, až bylo widěti dwě řady bjlých, zdrawých zubů.

»Ach Beneši!« zwolal Jarohněw teskliwě. »Ty gsa wesel gistě ani newjš, gaký zármutek mě před nedáwnem potkal?« I wrhl se na prsa přjtelówa a slzel tak usedawě, že bodrému Beneši bylo přitom až auzko.

»Nu, což gest? — Mluw pak!« dotjral naň wěrný druh.

»Ach ty newjš,« štkal Jarohněw, »gak nesmjrnau ztrátu gsem utrpěl! — K wůli panu Giřjmu, gakožto pánu swému, podrobil gsem se dnes obřadu podiwnému, o kterém

gsi aspoň slyšeti musel. Sketný Kolda podrobil se weřegné pokoře; a při obřadu tomto ztratil gsem gá bytnost gedinau, ku kteréž mne wazba přjbuzenstwa pautala — máť milenau; onať mrtwa! Nynj gsem we swětě sám a nenj tu nikoho, na gehožto prsau bych se wyplakal, když na mne tjže osudu dolehne.«

»A což gsem gá ti nullau? — Za nic-li necenjš přátelstwj naše? — Nezlehčugiť gá cenu lásky pokrewnj, toliko mjnjm, že člowěk, byť i opuštěn od krewnjch přátel swých aneb gich osudem nepřjzniwým byl zbawen, we spogenj s druhy stegně smeyšlegjcjmi nalezne hognau náhradu za swazky krwe, na kterých stawěl zámky powětrné, co nemaudrý stawitel na sypkém pjsku.«

Jarohněw neodpowjdal. Bol, genž nynj duši geho hrotem ostrým rozrýwal, byl přjliš nowý, aby geg byl mohl se sebe setřásti gako šat obnošený, a protož obegmuw přjtele znowu, řekl srdečně: »Na twé wěrnosti, přjteli milý, chtěl bych owšem stawěti směle, co na skále prawěké. Nepamatugiť se wjce, co gsem we zmatku nezawiněném řekl; ale nechť to již bylo cokoli, nechtělť gsem tjm snjžiti cenu přátelstwj twého. A wšak sprawedliwě-li sauditi chceš, uznáš zagisté sám, že i neywěrněgšj přjtel nikomu nenahradj *matku*, a že pan Giřj, žádage abych hned zjtra s wámi na Mjšenského táhl, wšecku citelnost we mně násilně chce zničiti. Ba ani toho mi nedopřál, abych *gi*, genžto mne pod srdcem

nosila a mlékem swým kágela, co wděčný syn, nemoha se ginak gj odslaužiti, aspoň počestně k hrobu doprowodil.«

»Pan Giřj« odpowěděl Beneš, smekna točenici, — »Bůh ho chraniž! má dle mého sprostého rozumu tolik zdrawého náhledu, že uznáwá, gak negápné by bylo obnowiti luze pražské diwadlo dnešnjho dne, pauze proto, aby měla nač zewlowati a o čem powjdati; pročež nechať se sprostě wygádřjm, on zagisté prozřetelně a práwě otcowsky gednal, přiwtěliw tebe k oddjlu wogska, genž pod zkušeným Pětipeským giž zjtra na starého Mjšenského má do pole wytrhnauti.«

»Pan Giřj gesti wládcem nad rukau mau, nikoli pak nad srdcem mým,« zwolal Jarohněw, posud neobyčegně rozčilený.

Beneš se usmál: »Dobře že tě neslyšel nikdo kromě mne a těchto hluchých i němých zdj! — Gdižiž! Co mjnjš počjti, wypowjš-li Giřjmu poslušenstwj? Neřeknau-liž lidé, žes toliko záminku hledal, abys wyhnuw se nebezpečjm boge, směl doma zůstati?«

Jarohněw přemeyšlel chwjlku a pak ztisknuw přjteli ruku, zwolal odhodlaně: »Potáhnu s tebau do Mjšně!«

»Tak tě rád widjm,« usmjwal se Beneš, ztisknutj ruky ochotně splácege. »Nynjs opět můg! — Zjtra potáhnem.«

»Dřjwe mi geště dlužno rozlaučiti se s drahými ostatky matky swé.«

»Čiň, co ti wnitřnj cit welj, wjmť že se ti musj nechati wůle. — Kde se shledáme?«

»W určitau hodinu pod korauhwj!«

»Dobře,« odwětil Beneš krátce, a mage slowo přjtelowo pospjchal se schodů palácowých, aby geště některé rozkazy páně wyřjdil, a pak potřeby pro sebe i přjtele swého, paměti takořka zbaweného, k tahu nastáwagjcjmu uchystal.

Jarohněw wrátil se do Teyna. Dálné prostory starožitného kostela byly prázdné; ticho hluboké panowalo we zděch chrámowých, saumrak wečernj rozestřel křjdla swá načernalá po wysokém klenutj i po slaupech mohutných; toliko před welkým oltářem kmitalo se we wýšce swětýlko hrawé w lampě pozlacené, co gednotliwá bludička na bažinaté pustině. Ale také w kapli osamělé u mrtwoly hořely dwě lampy olegem čerstwým nasycené, co bedliwj cherubjnowé na stráži nočnj. Tu se uwrhnul ginoch před marami na kolena a shrnuw plátno s obličege nebožčina, zljbal studené čelo gegj a wyplakaw se do wůle, ulehčil takto prsaum sewřeným. Pomodliw se tiše za spasenj duše matčiny, powstal smjřen s osudem swým. I bylo mu wolněgi; neboť hned na to pocjtil w sobě tolik sjly a odhodlanosti, že wolil gjti kam powinnost kázala. Smluwiw se s gednjm z kostelnjků o slušný pohřeb, odešel aby připrawil zbraň i oděnj.

Nazegtřj seděl giž rannjm gitrem w auplné zbrogi na statném wranci po boku Benešowu. Trauba wálečná zazněla wesele na rynku staroměstském, korauhwe čerwenobjlé se rozwinuly, a skrowný ale wybraný haufec bogownjků českých táhl pod zpráwau udatného Pětipeského do Mjšně.

Kapitola dewatenáctá.

Nadwltawský hrad, sjdlo králů dáwné,
Hrdě týmě swé k obloze wypjná,
Že se dočkal giž doby té přeslawné,
An přicházj *král* zas do geho kljna.
Ze sta wěžj se po Praze wyzwánj,
Z tisjcerých úst proniká plesánj.

F. Wacek-Kamenický.

S podrobným wypsánjm nepatrné wálky, w Mjšni swedené, nechceme čtenáře naše obtěžowati; neboť wogsko české nenalezši statečného odporu, spokogilo se popleněnjm welikého kusu země, wedauc dle tehdegšjho způsobu bog ne tak s obywateli země, gako spjše s gich nábytkem, osenjm, stromy owocnjmi, winnicemi a g. Nadělawši w zemi náramných škod, wracelo se wogsko české s bohatau kořistj do wěžaté Prahy. Haufowé neztenčenj byli dobré

mysli, a newiděno na nich zkázy giné, kromě že twáře gegich sluncem i wětrem trochu osmahly a kožené prošjwanice notně se zaprášily; neboť podzim byl nad obyčeg suchý, a prach, podkowami konj wzrušený, zdwihal se nad hlawy gich w mocných kotaučjch.

W čele přednjch oděnců cwálali wesele dwa šwarnj, mladj panošowé: Beneš z Wody a Jarohněw z Hrádku. I geli wedle sebe pohřjženi w hluboké mlčenj, neboť myšlénky gegich okřjdlené předletěly ge do Prahy, gegjžto steré wěže a wjžky wystupowaly w negistých nástinech z mlhošedé dálky. Tu zaznjwalo z wěžj těchto slawné sezwáněnj k ušjm paniců na perutěch tichého wětérku.

»Ať mně Mišňák prawé ucho utne!« promluwil bodrý Beneš k Jarohněwowi, »neohlašuge-li tento hlahol zwonů, že se w Praze něco neobyčegného, něco welkého děge!« A zamysliw se, gako pro sebe přelamowal na prstech následugjcj latinský werš, kterýž mu z let študentských w paměti byl uwázl:

En ego campana, nunquam pronuncio vana,
Bellum aut festum....

»*Bellum?*« prawil, hlawu nakloně. »Nikoli! *Tak* na wognu newyzwáněgj. K tomu berau zwony menšj, ty klinkálky a poštjwáčky. Ale snad to bude to druhé: *Aut festum?* — Mám to! *Festum* gest to, slawnost něgaká welká — ale nynj hádey, gaká? — Co připadá na dnešek w kalendáři, Jarohněwe? — Ho-

nem! Kterého Swatého památka? Hrom do toho, kdybychom snad z newědomosti něgaký welký zaswěcený swátek byli pronedbali, gak se w běhu wálky nezřjdka přiházjwá!«

Zbrognošowé w patách gedaucj musili dobrau částku samomluwy zaslechnauti; neboť se wespolek potichu chechtali a geden smělegšj z nich prohodil: »Pan Beneš snad při wčeregšjm banketu i dnešnj *neděli* propil, byťby ani newěděl, že swětjme památku swatých apoštolů Šimoniše a Jůdy.«

»Šimoniše a Jůdy!« opakowal Beneš, doslechnuw toliko slowa poslednj, a plochau rukau přes čelo se práskl. »Šimoniše a Jůdy! Bůh mě za to pokárey, že gsem na ně nezpomněl! Ale pauze těm swatým apoštolům k wůli, ač gsau o cjrkew křesťanskau wysoce zaslaužilj, předce gen wšecky zwony w Praze gednau hodinau se nerozhaupagj! Gá w tom zmateném hučenj rozeznáwám skoro každý, co starého známého po hlase.«

»Čemu si hlawu zbytečně lámati?« prawil Jarohněw pokogně. »Daleko-liž medle máme do Prahy? Tam se nám ta pohádka rozluštj.«

»Owšem, maudrý pane!« odpowěděl Beneš trochu zostra; »ale při wšj uctiwosti k wěhlasné maudrosti twé předce bych rád giž nynj wěděl, co to neobyčegné wyzwáněnj znamená. Gá se na nic tomu podobného nepamatugi —

leda tehdáž, co přigel do Prahy posel papežský, kardinál *Carvaial* z Řjma.«

»Wy to, pane Beneši, pamatugete?« ozwal se mladý gezdec za njm.

»Tehdáž,« pokračowal Beneš weselegi, »wězte, byl gsem gá geště žáčkem w Reyčkowé kollegi. Z rozkázánj rektorowa musili gsme wšickni wygjti pod praporcem kardinálowi wstřjc daleko za město, až ku Krči. A tu stáli giž mniši wšech barew se swými opaty a přewory, mistři učenj pražského s pedelly, farářowé třj měst pražských pod umbellj, dále konšelowé w čubách se střjbrnými hůlkami. Pištcowé a trubači nadýmali twáře ze wšj sjly, kotle měděné rachotily bez přestánj a zwony wšech wěžj hučely w gedno, práwě gako dnes, — ay tu očekáwaný gede na mezkyni pod širokým čerweným klobaukem, drahá komže kragkowá, bjlá co snjh padlý, kryla geho wrchnj tělo, prsa ozdobeny zlatým těžkým řetězem, že bys za gediný článek z něho snadno zakaupil auroky ze dwau wsj. W průwodu geho gelo několik mnichů a po bocjch četná čeleď Rožmberkowa na bugných, wypasených konjch. — Bylť to wzácný pohled, který se mi tak hluboko do paměti wryl, že naň co žiw budu nezapomenu.«

»A gak přigal tu sláwu wyslanec otce swatého?« tázal se Jarohněw s aučastenstwjm.

»Se sklopenýma očma děkowal w ozdobné latině za čest sobě prokázanau a sestaupiw s mez-

kyně kráčel pod nádhernými nebesy přes nowé město na staré, an my žáčkowé z plných hrdel pěli: *Benedictus, qui venit...* Pomodliw se we chrámu teynském na stupnjch oltářowých, odebral se do domu »u slona« řečeného, kdež mu od pánů českých hospoda se wšjm pohodljm připrawena.«

»A co zřjdil tehdáž w Praze posel papežský?« tázal se Jarohněw s rostaucj zwědawostj.

»Ay, bohužel, nemnoho! — Mistři pod obogj se naň sesypali gako wosi, chtjce se s njm o wjru hádati. Neywjce naň doléhal ze wšech neyhorliwěgšj mistr Jan *de* Rokycana, kterýž dowěděw se o přjgezdu legátowu, i hned z Hradce do Prahy pospjšil a pogaw k sobě mistra Přjbrama a geště gednoho, aby, gak se wygádřil, ů prostřed dwau nebo třj swědků stálo wšeliké slowo, tak prudce s legátem se hádal, že onen nemoha odolati maudrosti, genžto mluwila z mistra, w zákoně nad giné zběhlého, gako druhdy z prwomučednjka Štěpána, — krátce řeč uťal, řka že nepřišel hádati se a gazykem šermowati, abrž co zkaženého naprawiti, a tak opanowal pole slawně mistr Rokycana — týž co mne kljti odnaučil, začež mu wěčně budiž děkowáno.«

Oděnci w zápětj gedaucj zachechtali se opět; ale Beneš byl na to giž uwyklý, a protož neztratil o wěci té ani slowa.

»Co tedy wygednal legát konečně?« tázal

se opět Jarohněw, aby smjch wzadu gedaucjch poněkud zamluwil.

»Ať mě mlha popálj!« odpowěděl Beneš. »Na tu otázku těžko gest odpowědjti. Mistři naléhali naň o potwrzenj kompaktát basilegských; páni, rytjři a města žalowali na Fridricha Rakauského, že gim Ladislawa krále dědičného wydati nechce, činjce pohrůžky, že newydá-li gim ho w umluweném čase, oni sami o giného mocně se chtj postarati.«

»Wěru, směle mluweno! — Gak asi zněla na to odpowěd geho?«

Beneš se usmál: »Inu, gak se w podobném přjpadu obyčegně odpowjdáwá — s wyhýbánjm! O králi řekl, že by sobě stawowé tjm ke cti neposlaužili, kdyby giného krále woliti měli, aniž by tjm sami mezi sebau pokog způsobili; co pak se kompaktát dotýče — nu hádey, co asi řekl?«

»Nepochybně, že gsauce ode zboru cjrkewnjho pronešena, nigakého potwrzenj nepotřebugj,« prawil onen prostořeký gezdec, genžto se giž dřjwe do rozmluwy byl wmjchal.

»Chyba láwky!« zwolal Beneš, po mluwjcjm se ohljžege. »Řeklť, že ani on, ani stolice apoštolská hrubě newědj, w čem kompaktáta wlastně záležj.«

»To mluwte někomu ginému!« odtušil gezdec směle. »Že by posel papežský o kompaktátech našich ničehož nebyl měl wěděti?«

»Wěděl nebo newěděl —« odsekl Beneš, »to aspoň ge gisté, že o nich wěděti nechtěl.«

»A co na to mistři?« tázal se týž gezdec horliwě dále.

»Hm — o tom by bylo mnoho powjdati! Zprwu geg slawně přigali, a potom mu na potupu kola z wozu pobrali a ginj giných autržků nadělali, ba geden z mladšjch mezkyni té, na kteréž legát gezdjwal, ohon uřezal — a od té doby počali mu přezdjwati mistr Ocásek; a gá gsem ondyno s tjm mistrem Ocáskem we Šmerhowě pil na bratrstwo; on mne ugišťowal...«

»Ay powězte radėgi,« wpadl mu do řeči gezdec předešlý, »potwrdil-li legát konečně kompaktáta, čili nic?«

Beneš pokračowal: »Požádalť kardinál, aby mu byla dána k nahlédnutj, a wzaw ge wyrazil prach z noh swých na swědectwj prý mistrům twrdošigným i ugel s kompaktáty z Prahy, beze wšeho zwoněnj.«

»Pro korunu českau!« zwolali gezdcowé neybližšj, »a což mu dali s nimi odegeti?«

»Páni na sněmu shromážděnj« wyprawowal panoš pokogně dále — »páni ničeho netušili; leč chatra pražská wrazila na komonstwo legátowo ještě w samých ulicech nowoměstských — a tu měli Rožmberštj co hágiti kardinála.«

»Tedy kompaktáta předce gen unešena?«

»Chraniž Bůh swrchowaný! Stawowé češtj

nebyli tak zpozdilj, aby sobě byli dali unesti swé *palladium!* Sotwať o odgezdu kardinálowu se dozwěděwše, wyslali za njm pana Petra Holického ze Šternberka se třemi sty gjzdných na rychlých konjch; i musel gim wrátit pergamen w Benešowě.«

»Buď Bohu chwála!« wzdychl mladý gezdec, žehnage se.

»Amen!« doložil Beneš. »A hle, tu gsme giž za řečj před samau branau a zwědawost naše stran toho wyzwáněnj bude co newidět ukogena; neb tu přicházj proti nám člowěk z města gdaucj, genž nás o tom, co se tam děge, zprawj.«

Chodec, na něgž Beneš ukázal, byl muž škaredý, ryšawých wlasů i wausů; klobauk široký se střechau překlopenau zastiňowal geho malé, krwj podběhlé oči, a šerý, plstěný, po kolena sahagjcj plášť zakrýwal geho wyzáblé, ztočené audy. Kráčege gako w hlubokém zamyšlenj podpjral se o hůl sukowitau, která w čas potřeby i za zbraň mohla slaužiti. Uzřew gezdce před sebau, chystal se gim z cesty na pole wyminauti, an geg oslowil Beneš, nemoha zwědawost swau déle na uzdě udržeti. »Gak widjm, přjteli,« zkřikl naň hlasitě, »přicházjš z Prahy?«

Mlčky hodil chodec hlawau, na znamenj přiswědčenj.

»A když tak gest,« mluwil Beneš dále, »můžeš nám bezpochyby powědjti, co to zwoněnj

znamená, které giž na půl hodiny w uši naše bige?«

Chodec wznesl ostré, pronikawé zraky swé k tazateli, gakoby zpytowati chtěl, oprawdu-li newj, co se w Praze děge, aneb toliko poškádliti geg obmeyšlj. A wšak pohled na uprášenau družinu, na staw konj a setlelost oděwu gezdců přeswědčil geg, že w skutku zdaleka přigjžděgj a tjm samým s nowinami pražskými sotwa seznámeni gsau. Konečně usklebiw ústa hnusně a podobu hlupce natwářiw, odhodlal se k odpowědi:

»Co to zwoněnj znamená — ptali gste se, panáčkowé? — Nu, což by znamenalo? *Krále holce tam w Praze korunugj.*«

»Krále holce!« opakowal Beneš po něm a mrak šlechetné zlosti obestřel gasné čelo geho nad rauhawau řečj tauto. »Bůh tě zatr...« zamumlal mezi zubami, »— mně pak odpustiž přetěžký hřjch můg! Mluw, ty šerá, potworná wráno, koho to gmenugeš *králem holcem*, anebo ti dřewec můg pogednau z prsau wyrazj wýznam nechutné pohádky, kterau se ti nám předložiti zaljbilo.«

A na důkaz že mu pohrůžka gde od srdce, potrhnuw koněm zatočil dřewcem nad hlawau, až žerď mohutná we wzduchu temně zafičela.

»Nepoškwrňug se krwj geho!« zkřikl Jarohněw, wrhna koně swého mezi Beneše nakwašeného a chodce polekaného. »Ničeho z něho

newytlučeš. Nemeyljm-li se, znám člowěka toho i řemeslo geho, wzdor nyněgšjmu zakuklenj. We Šmerhowě, tušjm, widěl gsem geg naposledy.“

»Nechť Prahu zdráw nespatřjm,« zwolal Beneš s užasnutjm, chodci bystřegi do twáře nahlédnuw, »nenj-li to náš Klamperna, žiwý sklad weškerých nowin po celé zemi české! — Nu ten twůg ausměšek ti zplatjm, gako že geden Bůh na nebi!«

Ale powěstný wyzwědač zůstal nezaražen státi za přjkopem podle cesty, gakoby schwálně byl chtěl nechat k tomu přigjti, čjm mu rozhorlený Beneš pohrozil, a uslyšew že Jarohněw, ač potupně o něm mluwě, nicméně geho se ugjmá, stal se tjm smělegšjm a důtkliwěgšjm. Wyhrnuw pysky zwolal drze: »Daleko-liž máte do Prahy, že se mne téměř před samau branau na to wyptáwáte, co wám tam každé djtě na ulici powj? Čiliž to tak diwné a wjře nepodobné, že Fridrich konečně nakloniw ucha swého k ustawičným prosbám stawů českých, dal gim to děcko za krále, o kteréž po tolik let dosti se naškebrali?«

»On mjnj krále Ladislawa!« zwolal Beneš wesele. A wyhodiw dřewec s praporečkem čerweno-bjlým do weyšky, wzkřikl: »*Vivat Ladislaus posthumus, rex Boemorum!* — Wýskeyte, druhowé! Konečně máme w zemi opět krále, a my přigedem do Prahy práwě w čas, abychom

plesný křik swůg s radostným hlaholem geho wěrných poddaných spogili, a snad i čerweného wjna okusili, které štědrost Geho Milosti lidu swému popřjti račj. Wsadilť bych hrdlo, že dnes wšecky kašny přetékagj wýborným melnickým! — Wzhůru tedy do města, druhowé, — a ty Klamperno, nemotoro, kliď se s cesty a děkug Bohu, že ta radostná zpráwa wšecku zlost z duše mé splákla.“

Družina zawýskla z plných hrdel, až se ohlas od hradeb městských odrážel, an Klamperna, wtisknuw klobauk hlaub na oči, rozmrzelý a zaškaredělý, pobočnj pěšinau dále se plaužil.

I progeli bránu a několik ulic, an tu walný praud lidu wycházegjcjho z chrámu sw. Wjta přinutil ge s konj slezti a gich prozatjm kdesi na bljzku opatřiti. Setřásše se sebe prach, wmjsili se do dawu pestrého, krále i komonstwo geho ze wšech stran obklopugjcjho. Oddělenj šwarných gezdců w lesknaucj se zbrogi klestilo cestu bljžjcjmu-se průwodu slawnému.

Napřed s hudbau křiklawau kráčely řemesla pod skwostnými korauhwemi w pořádku, kterýž gim byl cjsař Karel nesmrtelné paměti ustanowil; na to mnichowé rozličných barew, četné žákowstwo w bjlých komžjch, farářowé měst pražských we drahých, zlatem krumplowaných pluvialech, pak kapitula sw. Wjta pod umbellj, dwa biskupowé, dědičnj důstognjci zemštj s mečem, praporcem a zlatým gablkem — a konečně král sám, mlá-

deneček patnáctiletý we zlatohlawu pod korunau dědičnau, opásán mečem sw. Wáclawa, a po boku geho pan Giřj Poděbradský, býwalý wládce králowstwj českého. Nad hlawami obau skwěla se nebesa zlatotkaná s drahým třepenjm, nešená od konšelů pražských.

Rozkošné bylo podjwánj na krále mladistwého: geho twář autlá, bělostná prokwetala ladným ruměncem gednak na důkaz neporušeného zdrawj, gednak i následkem nedáwno wykonaných četných i obtjžných obřadů.

Swětlé kadeře splýwaly wolně po šjgi; plášť těžký, šarlatowý, sobolinau, zlatem, perlami i drahým kamenjm hustě posázený wisel mu s ramen autlých až na zem; lem pak geho držela pacholata nádherně oděná, synkowé to pánů českých neypředněgšjch.

Zwony zněly, žáci pěli, korauhwe wlály, trauby a bubny zwěstowaly weselým wřeskem, že král žádaucj gest mezi swými. Pokaždé, kdykoli mladý král o několik kroků dále pokročil, sypali gednotliwj w českých barwách oděnj gezdcowé z kožených waků hustě mezi lid drobné střjbrné penjze. A lid gásal a pral se o české i mišenské groše až do krwe, ne tak o cenu kowu, nýbrž aby památku něgakau ulapil po slawnosti radostné, gakéž po mnoho let w zemi této newjdáno. Byltě to hluk a šum nesmjrný, gako kdy wlny na moři rozbauřeném, gedna

druhau zachwacugjc, se hřmotem gekotným o koráb nebo skaliny bigj.

»Kdo gest ten, genž kráčj před králem, gablko zlaté na podušticce nesa?« tázal se Jarohněw druha, do ucha mu křiče.

»Ay, tohoť bys měl předce znáti,« odwece Beneš taktéž hlasitě; »wždyť gsi u pánů Hradeckých byl wychowán, a tentoť gest hlawa rodu s nimi neyaužegi spřjzněného, a nad to pán w zemi neybohatšj — Oldřich z Rožmberka, — a hle hle, tam bljzko něho widjm i pana Oldřicha Hradeckého s korauhwj králowstwj českého!«

»Kde, kde?« tázal se Jarohněw dychtiwě; ale nowý praud lidu wrhnuw se mezi ně a průwod korunnj, nedal panicowi tam dohlednauti.

Bodrý Beneš nezpustiw se přjtele, pokračowal w řeči swé dále: »Tedy radostná udalost dnešnj smjřila pány, genžto proti sobě w bogi a zášťj stáli. Od nyněka mjr bude wládnauti w zemi, a my, Jarohněwe, můžeme teď krunýře a šišáky swé zawěsiti w rodinných sjnjch — kdybychom totiž gakých měli.«

Žert tento Jarohněwa nerozesmál; předce pak odpowěděl tjmže lehkým názwukem: »Ay, kdož wj, gakých pokladů budaucnost geště pro nás w lůně tagemném chowá? — A wšak nechawše žertů, deyme se bez odkladu některau postrannj ulicj do starého města, abychom, bude-li možná, w hospodu se dostali, prach se sebe smyli, a napotom w obleku přiměřeněg-

šjm powinnau zpráwu o zdaru wýprawy našj dáti mohli.«

»A komuž medle?« namjtnul Beneš. »Ani král ani pan Giřj nebude mjti kdy, nás dnes wyslechnauti.«

»Aspoň« odpowěděl druh, »čekeyme času přjležitého; takéť slušno, abychom w oděwu přiměřeněgšjm na slawnost dnešnj se podjwali.«

I učinili gak umluweno. — W žánownjch kožených, silným hedwábjm prošitých háwech, aksamitowé birýty s haupawým peřjm na hlawách, lehké ozdobné meče po bocjch, wykračowali sobě oba přátelé po ulicjch starého města; ale málokdo si gich powšimnul, neboť Praha byla přeplněna hosty wzácnými z kragin dálných a oči diwáků newěděly, kde dřjwe utkwjti a čemu dřjwe se podiwiti.

Na ginochy naše wšak nenadále štěstj se usmálo. Práwě když byli na náměstj staroměstské wkročili, cwálalo z protěgšj strany od králowa dwora několik bohatě ozdobených gezdců; w čele gel muž spanilý na bugném broni a za njm několik nohsledů swátečně wyšňořených.

Panicowé uklonili se hluboce, smeknauce birýty swé; neboť poznali w prwnjm gezdci býwalého zpráwce země, Giřjho Poděbradského.

I on poznal po prwnjm nebo druhém pohledu ginochy a zastawiw koně, zůstal před nima udiwen státi: »Wy w Praze — a dáwno-liž?«

Jarohněw dal od sebe i druhů swých krá-

tkau zpráwu o zdaru wýprawy mišenské, o úmrtj neywyššjho wůdce Pětipeského, o stawu wogjnů; i chtěl doložiti, gak teprw před chwjlj o to se radili, komu by při nastalé změně wlády zprávu o náwratu swém dáti měli; ale pan Giřj přetrhl mu náhle řeč: »Nehodjť se weřegné mjsto k wygednáwánj wěci této; ale přigďte, až uslyšjte, že gest po králowské hostině, ke dworu, a gá wás oba krąli, Geho Milosti, představjm.«

Dopowěděw bodl koně a w malém okamženj zmizel z očj gegich. Potěšeni z wljdného přigetj, kráčeli ginochowé dále.

»Gak nás asi nowý král přigme?« promluwil Beneš k druhowi. »Giž od nynčka mi před wýstupem tjmto gaksi auzko.«

»Ostýchawost« odwece tento, »nezpozorowal gsem na tobě geště nikdy. Ty, genžtos dokázal, že i smrti směle do očj hleděti umjš, snad bys nynj strachowal se mluwiti před králem?«

»Ach, přjteli,« ozwal se na to Beneš. »Gesti to něco zcela giného, mjti před sebau muže sobě rowného, ač w oceli zaobaleného, genž na tě dotjrá mečem neb kygem, — než státi před pomazaným Páně, anť sedj pod korunau w majestátu a welcj země skláněgj před njm šjge i kolena swá.«

»Wždyť pak gest takměř djtě!«

»Ale djtě *korunowané!*« —

Když tak gdauce rozmlauwali, zůstal před nima státi zbrognoš cizj, s wywalenýma očima.

»Nu, co na nás widjš,« oslowil ho Beneš, »že ses do nás tak zakaukal?«

»Na wás, milý pane, zhola nic!« odpowěděl zbrognoš úsečně; »ale tohoto panice (ukázal na Jarohněwa) měl bych znáti, a pauze za tau přjčinau gemu tak bystře do očj hledjm, abych se přeswědčil, ge-li on to w skutku, za kterého geg mám.«

»Blbe!« zwolal Beneš newrle. »Tedy se ho zeptey!«

»Děkugi za dobrau radu,« odpowěděl sluha s lehkým úsměchem a obrátiw se k Jarohněwowi prawil: »Newjm ani, gak mám začjti — neylépe as takto: Nebýwal gste wy, pane, před lety u nás na Hradci — a neřjkali wám tehdáž *Jarohněw?*«

»Owšem,« odpowěděl tázaný; »a když tomu tak, co dále?«

»Co dále? — Nebýwal gste tam sokolnjkem a miláčkem slečny našj? Nechytáwal gste wewerky a neslezl ste wšecky i neywyššj stromy, co gich bylo w celém okolj? — A nedostal skrze wás gistý Mikeš gednau od hradnjka bitj, že wám dlauhý dřewec udělal, gjmž byste byl mladému panu *Janowi* bezmála oko wypjchl?«

»Ano, můg milý Mikši,« odpowěděl Jarohněw usmjwage se — »týž nezdárný Jarohněw! Poněwadž gsi pak tehdáž pro mne wěcj nepřjgemných utrpěl, hle tuť něco, abysi splákl to nelibé zpomenutj z duše swé a wjce gjm ducha

nekormautil.« Řka to wtiskl mu několik bjlých grošů do ruky a srdečně mu nj potřásl.

Mikeš podjwal se napřed na groše, gsau-li mišenské nebo pražské; pak ge ale rychle Jarohněwowi wrátil, wrtě hlawau a řka: »Uchoweyž Bůh, abych od wás, mladý pane, za to peněz přigal; toť bych se wěru musil, co žiw budu, w hrdlo styděti. Chcete-li mě potěšiti, wemte swé groše zpátky — ačkoli gsau prawé *mišenské*, dobrého zrna i rázu. A wězte, že gsem se o té přjhodě toliko proto zmjnil, abych paměti wašj ku pomoci přispěl.«

Jarohněwa těšila ta upřjmná náklonnost sluhy hradeckého, a onen wida twář panicowu přjwětiwau, pokračowal šwitorně dále: »Ay, což gste za ta léta, co gsem wás newiděl, wyrostl a sesjlil! Stalť se z wás, gak widjm, statečný bogownjk. *Nynj* by wás měla naše slečna widět! Onať na wás giž gako djtě wždy mnoho držela.«

Jarohněw powzdechnul sobě tiše. »Ge zdráwa slečna Berta?« tázal se, gen aby wnitřnj pohnutj swé poněkud ukryl.

»Slečna Berta kwete gako růže — a ge tady w Praze u dwora, — a zjtra, slyšte, bude seděti zde na rynku pod damaškowými nebesy a rozdáwati rytjřům odměny při slawném turnagi. O, to bude sláwa! Mně gde hlawa kolem, gak si gen na to pomysljm.«

I Jarohněwowi šla hlawa kolem, ne sice před sláwau přjštjho dne, leč pomněnjm na tu, ge-

gjžto obraz ustawičně w srdci chowal co poswátný talisman weškerého bytj swého. »Wjš to gistě?« tázal se sluhy.

»Ay, gakž bych newěděl? Wždyť déle šesti neděl šila slečna Berta s Kunkau nožjřowic o modrém aksamitowém rauše i wkauzlila weň rukau umělau welké střjbrné kwěty, klasy, hrozny a Bůh milý wj co wšecko geště wjce. Mimo to praskla na tu okrasu celá krabička co hrách welkých perlj, kteréžto slečna po nebožce mateři byla zdědila.«

»A w tom rauše« wpadl mu do řeči Jarohněw, »bude slečna Berta, gak djš, přjtomna turnagi a odměny rozdáwati?«

»Takť gest,« doswědčil Mikeš. »Sám král, Bůh ho zachoweyž! na panu Oldřichu si to wyžádal, — a která také slečna w celém králowstwj českém by wyznamenánj toho wjce zasluhowala? — Geho králowská Milost, ač mlad, ráčj mjti tak dobré a šťastné nápady, gako kterýkoliw sebe staršj král. Bůh ho chraniž!«

»Z hlaubi srdce *amen!*« ozwal se Beneš: »nynj wšak dowol, howorný přjteli, abych i gá ti směl předložiti otázku, která sice netýče se ani zegtřegšjho sedánj, ani pana Oldřicha, ani slečny Berty, abrž gisté osoby, o které gsi se za řečj zmjnil,— mjnjm totiž Kunku nožjřowic.«

»Aha!« prawil Mikeš a wložiw prst na konec nosu, usmál se potutelně. »Nu, co škodj? Wyť gste, bez pochlebenstwj budiž řečeno, šwarný,

ač trochu zhorka nakwašený panic, a panna Kunhuta, abych gednjm slowem řekl, ge ženská k swětu podobná.«

»Chlape,« osupil se naň Beneš, »co tjm chceš řjci?«

»Ay,« odpowěděl sluha pohledem geho polekán, »zagisté nic giného, nežli že ge spanilá, wljdná, upřjmná, zkrátka milowánj hodná panna a tak dále.«

»Co znamená to twé: a tak dále?« dorážel naň popuzený Beneš.

Mikeš přemýšlel o odpowědi, která by snad, bywši wyřknuta, mjsto ukogenj toliko nowé zgitřenj ze strany panicowy byla wzbudila, kdyby w témž okamženj skwostný wůz o trogjm spřeženj, doprowázený několika skwostně oděnými panošemi gjzdnými, pozornost wšech třj nebyl na sebe wybjdl.

»Toť wůz páně!« zkřikl Mikeš a s krátkým »s Bohem pánowé!« zmizel, gako střela uháněge za wozem, genžto se práwě do dworu králowa zatáčel.

»Tu ubjhá prokletý holomek pod galowau záminkau,« horšil se Beneš »a myslj že wyhrál; ale Bůh mne zat...« doložil, usta křjžem žehnage, »nenaučjm-li ho při opětném s njm se-shledánj, gak mluwiti slušno o pannách zachowalých!«

Bezděky přeljtl lehký úsměw rty Jarohněwowy. »Zdáť se, že láska twá za ten čas, co gsme byli z wlasti, zrostla gako topol do nebes

se pnaucj; aspoň dokazuge *ta* twá horliwost, s kteraužto prostořekost negápného Mikše pokárati hrozjš, že ti Kunka nikoli nenj tak lhostegná, gakož gsi mně i giným druhdy namluwiti chtěl.«

»Tos mi neporozuměl a ginj tolikéž. Lhostegnau mi Kunka nebyla nikdy! Gak bych ginak byl k wůli nj hodiny, gežto gsem božským Pierridkám měl zaswětiti, ztráwil u gegjho rámce, hledě brzy do gegjch tmawých očj, brzy zas na umělé wyšjwánj, a ruku swau w nadjwánj gehel cwiče? A newjže-li mě k nj i žiwý cit lásky, wjžeť aspoň slib, který gsem gj dal we blažené hodině: že gj wěrnost až do smrti zachowám — a tomuto slibu swému hodlám dostáti nawzdor wšem uštěpačným gazykům.«

»As tak,« prohodil Jarohněw žertem, »gako gsi dostál slowu mistru Rokycanowi danému, že newygde kletba z ust twých.«

»Chceš mě mermomocj uraziti?« zwolal Beneš, wytřeštiw oči a zahořew we twáři. »Wěru, kdybych neprohlédal k tomu, že gsem tě od prwnjho okamženj našeho seznamu takořka wýhradně pod ochranu swau přigal, wěděltˇ bych, gak se za ústrk tento zachowati.«

Snad by se oba přátelé oprawdu byli poškorpili, gak se to z přjčin méně wážných nezřjdka přiházjwá, kdyby prozřetelněgšj Jarohněw nebyl učinil hádce konec, řka wždy geště žertowně: »Pro Bůh, nezapomeňmež, že máme w zemi krále korunowaného — že tjm samým

wšecky záště osobnj přjsně gsau zakázány, a že než orlog dwakráte uhodj, před něho se dostawiti máme. Podeyž mi ruku, statný Benešì! My gsme nerozlučitelni. Osud nás spogil, a od té doby sobě náležjme — a gá mám silnau naděgi, že wzdor tomuto okamžitému poškorpenj o swadebnjm weselj twém budu co družba ti po boku státi, pokudž, toť se rozumj, slìčnau pannu Kunku wywedeš.«

»Tys mlad, hochu,« prawil Beneš obočj wraště, »i musjmť gakožto w letech dospělegšj to twé nerozumné žwatlánj trpěliwě snesti; gá gen sám na sebe se mrzjm, že gsem, odkryw slabau stránku swau před tebau, w nepatrné wěci této tak nedůtkliwým se ukázal.«

Napolo smjřeni odebrali se panicowé do králowa dwora. Tady gen hemžilo se od panstwa; wìdèti tu wážné rytjře w krogi mjru, dwořenjny skwostně oděné k poznánj po chwátawém kroku, služebnictwo četné w pestrém dawu; ale nikdo si nepowšimnul ginochů přjchozjch. Z hořegšjch sjnj zaznjwala hudba a mezi tjm cinkot střjbrných čjšj a hlučné wolánj: »*Zdráw buď král český!* Zdráw budiž Ladislaw, dědic české sláwy!«

Jarohněwowi dmula se prsa, slzy radosti wstaupily mu do gasných očj. Nynj tedy měly wzjti konec diwé půtky fanatiků, zhaubné záště hrdých pánů, útisky mocných, zpory podřjzených, polemika kněžstwa, bauře bezuzdé chatry,

i giné ohawy krwawé anarchie; wše se mělo wrátit do wykázaných kolegj a mjr swatý panowati opět we wlasti, Bohem hogně požehnané. Čechowé měli požjwati sladkého owoce mjru, a snad i gemu, sirotkowi, měla wzegjti na obzoru wygasněném hwězda naděge. W tomto blahém pocitu pohřjžen stál w předsjni, podepřen o piljř, a gen polowičně dosléchal poznamy Benešowy, kteréž tento o mimogdaucjch gemu do ucha šeptal.

Nagednau zwoláno na bljzku: »Ustupte panu Giřjmu Poděbradskému!« Z obau stran ustupowali uctiwě přjtomnj; ulice se otewřela a pan Giřj kráčel prostředkem, ohljžege se wůkol, gakoby někoho w zástupu hledal. Konečně padlo oko geho na Jarohněwa: »Ah, gsi tady? Dobře! — A kde gest druhý? Honem! Geho Milost žádá wás widěti. Zamnau!«

Pokorně následowali geg ginochowé; dwéře wysoké se otewřely, i wstaupili do hlučné, nádherně ozdobené sjně, kde mladistwý král, sedě na trůnu, pod korunau w majestátu, obstaupen pány a auřednjky zemskými úctu a poklonu od těch přigjmal, kteřjžto nebywše při hodech králowských, nynj ze zwláštnj milosti k poljbenj ruky připauštjni byli. Pan Giřj postawiw se po prawé straně trůnu, šeptal králi něco do ucha.

Král pokynul přjwětiwě hlawau a pan Giřj zawolal hlasitě: »Jarohněwe z Hrádku a Beneši

z Wody, předstupte!« Ginochowé učinili gak gim weleno a poklekli na prawé koleno. S patrným zaljbenjm patřil král Ladislaw na gich pěkné postawy i promluwil welmi wljdně: »To tedy gsau ti mladj bogownjci, o kterých gsi nám, Giřjku, tolik chwalitebného powěděl? — Gsauť to statnj, šwárnj gonáci, gakých rád mjwám okolo sebe.— Gsemť mlad,« mluwil obrátiw se k ostatnjm pánům dále: »kdož mi toho zazlj, že k mladosti s obwzláštnj náchylnostj se klonjm?« A nedočkaw odpowědi, pozdwihl hlasu řka: »Gelikož na zegtřek pro naše i wšech obywatelů tohoto dobrého a wěrného města obweselenj ustanoweno welké rytjrské sedánj, a ginochowé tito, ač se giž w negednom bogi ctně wyznamenali, hodnosti rytjrské posud nedosáhli, chcemeť sami na uznánj služeb, pro dobré koruny české wykonaných, gich obau na rytjrstwo pasowati, aby zjtra i oni zároweň s ginými o skwělau odměnu udatnosti z rukau spanilých směli se pokusiti. — Podeyte mně meč!«

I podali gemu meč sw. Wáclawa, genž obnažený ležel před njm na zlatohlawowé podušce, a král wstana dotekl se plochým ocelem předně plecj Jarohněwowých a potom Benešowých, a odřjkaw nad nima obwyklá slowa obřadu, kázal gim powstati.

Ruměncowá záře rozlila se po obličegjch ginochů wyznamenaných, když na dané znamenj powstawše, zmatené djky činili neyprwé králi

Geho Milosti, pak i panu Giřjmu, genž ale pohledem i rukau gich od sebe tiskl.

Gešte giná gména prowolávàl pan Giřj, a král na odcházegjcj mladé rytjře gešte gednau wljdně se pousmál: »Tedy zjtra we šrancjch opèt se uwidjme!«

Tato wljdná dobrotiwost králowa welmi dogala přjtomné dwořanstwo, toliko na obličegjch některých staršjch pánů bylo widěti stjn nespokogenosti s tjmto geho počjnánjm; ale přjmý Ladislaw to nezpozorowal, neboť prawil hned na to k panu Oldřichowi Hradeckému žertem: »Spanilá sestra twá bude tomu powděčna, když počet zápasnjků o odměnu z ruky gegj rozmnožjm. Možná že šťastnému wjtězi se podařj i srdce králowny turnage wybogowati.«

»Sestra má, Milosti králowská,« odpowěděl Oldřich chladně, »netaužj ani po rozmnoženj ctitelů krásy swé, ani po brzkých wdawkách, onať toliko k wýslowné žádosti krále swého a na mé wlastnj přimlauwánj odhodlala se k úloze, kterauž gste gi obmysliti ráčil.«

»Tjm ochotněgi uznáwáme powolnost gegj a chcemeť gj toho wšjm dobrým zpomjnati; od tebe pak, pane Oldřiše, očekáwali gsme toliko djků za to, že gsme skromnau a sličnau violku ze stjnu na slunce přesadili.«

Hradecký se uklonil, a král obrátil se k mocnému Rožmberkowi: »*Domine de Rosis*, kdybys byl swobodný a trochu mladšj, tobě bych

přede wšemi přál nadzmjněného dwognásobného wjtězstwj.«

»Milostiwý králi!« odpowěděl Rožmberk, »přegtež mně wjtězstwj nad nepřátely Wašimi weřegnými i tagnými; krew Rožmberků a Hradeckých gest tatáž, gakož i znak gegich.«

»Tjm lépe,« odpowěděl král, »kolik wětwj růže, tolik podpor trůnu!«

Tak měl pro každého něgaké laskawé slowo, a wšickni přjtomnj byli z přjmosti a srdečnosti geho naneywyš potěšeni. A ten král, gegž národ welebil, plesage nad početjm wlády geho naděgné, byl patnáctiletý mládenec. A předce gásali Čechowé; neboť gméno králowské gest swaté heslo národu, kwět obecné naděge, útočiště potlačených, strážce mjru, slunce sprawedlnosti, střed powinné wěrnosti, a byťby gméno to náleželo — nemluwnému djtěti.

Kapitola dwacátá.

A teď wen, rytjři! k potýkánj,
Ke slawnému pospěš turnagi!
Dnes ať mizj wšecko ukrýwánj,
Twáře twoge ať se netagj!

W. Swoboda.

Na staroměstském náměstj bylo wšecko gako kauzlem proměněno. Od teynského kostela až k radnici bylo weškeré prostranstwj zahraženo šranky čerweně a bjle obarwenými; zem tehdáž geště nedlážděná na půl střewjce zwýšj posypána pjskem řjčnjm. Po gedné straně táhly se prkenné, naspěch zrubené pawlače, do nichžto se wcházelo z domů měšťanských, a po druhé straně obmezowaly reydiště wysoké, rowněž dřewěné tribůny, okrášlené drahými tureckými čalauny. Na tribůnách widěti pleť krásnau we wěnci pestrém; nad wchodem pak uchystána zwláštnj pawláčka pro trubače, gežto měli dáwati znamenj k početj a skončenj boge. Dole na prostranném kolbišti proháněli se w diwně zkrogených křiklawých šatech hlasatelé a štjtaři, pořádagjce přjprawy k turnagi dle prawidel přjsných, ode dáwna přigatých. Za šrankami pak ržáli koně rytjřů, drženj od pacho-

lat, pod zprávau ge mistrugjcjch podkonj. Wyšacenj zbrognošowé připjnali rytjřům swým brněnj, i nastal hluk hlasitého howoru, řinkot zbraně, řehot konstwa, ples diwáků, wolánj hlasatelů, a wše to wystaupilo na stupeň neywyššj, když na prostřednj tribůně obgewil se s dwořany swými král Ladislaw, w šarlatowém bjlým atlasem podkládaném žiwůtku a hermeljnowém, nedbale ohozeném pláštci; zlatý řetěz, třikráte okolo hrdla otočený, končil se na prsau penjzem kulatým, na němžto ražen obraz rodičky Božj. Swětlé kadeře pokrýwal z částky birýt draze wyšjwaný, ozdobený zpředu welikým diamantem, za kterým zatknuto péro bjlé, genžto za každým hlawy pošinutjm wesele se zahaupalo. Botky čerwené se zlatým třepenjm dobře s ostatnjm oblekem sauhlasily. Obstaupen byl král z gedné strany panem Giřjm z Kunštatu a z druhé welemožným Rožmberkem. I zazněly trauby a zarachotily kotle na přiwjtanau po třikráte.

TaUž dobau obgewila se na protěgšj tribůně panna sličná w průwodu přjtelkyň a služebnic swých, oděná w modré aksamitowé, perlami i drahým kamenjm hogně protkané raucho; řásný, běloskwaucj, do zadu shrnutý záwog splýwal gj s wrchu hlawy po ramenau až k samé zemi. Bylať to Berta, slečna Hradecká, zwolená králowna turnage. I gi přiwjtaly trauby a bubny, a rytjři z protěgška pozdwihowali točenice swé,

ba i sám král přjwětiwě rukau pokynuw lehce se uklonil.

Dáno znamenj a hlasatelé otewřeli šranky.

I wgel rytjř w oděnj ocelowém, modře napuštěném se založeným dřewcem; kůň geho statný, dobře krmený, hrdě sobě wyšlapowal pod tjžj železnau, gakoby gi ani neznamenal, gsa nad to sám zpředu po prsau obložen ocelowými pláty a na čele podlauhlým železným hrotem ozbrogen. Drahá pokrywka, střjbrem lemowaná, wisela s beder geho téměř až na zem; mjsto udidel zastupowaly zwoniwé střjbrné řetjzky, a na weškeré postawě bugného oře bylo znamenati, že sdjlj pýchu a nádheru pána swého. Rytjř obegel šranky třikrát do kola a pozdrawiw krále njzkým ukloněnjm hlawy a shýbnutjm dřewce, zastawil se před ozdobným lešenjm, na kterém slečna Berta Hradecká stan krásy a půwabu byla rozbila, a ukloniw se před nj geště dworněgi, poodegel k hořegšjmu konci šranků a zůstal státi při štjtu swém, gegž byl zbrognoš geho na mjstě wykázaném na odiw wystawil. Na štjtu bylo patřit půl orlice černé w poli žlutém, — a po lešenjch šeptaly si panj i panny gméno rytjřowo: »Khevenrode!« — »Němec! Nu dey ti Pánbůh štěstj!«

Sotwa rytjř u štjtu swého byl se postawil, zazněla s pawláčky hudců zwučná fanfára, a proti němu wygel Kuneš z Kostelce na zawalitém hrušáku, postawa to athletská, sukowitá. Mo-

drý pás plný střjbrných hwězdiček wisel mu s prawého ramene přes pukléř skwěle pulerowaný k lewému boku, modrá péra zdobila ocelowau helmici. Pozdrawiw krále a skloniw dřewec dworně před Bertau, obegeł reydiště a stanul na dolegšjm konci. Dáno znamenj a rytjři se založenými dřewcemi rozgeli se proti sobě prudce — ratiště rozlomily se — a rytjř německý ležel w pjsku. Kuneš z Kostelce ale taužebně hleděl k pawlanu, kde slečna Berta u prostřed sličných družic sedjc pod nádherným baldachýnem lhostegně djwala se na zápas rytjřů. I dal Kuneš štjt swůg přinesti na protěgšj krag a pooddechnuw sobě maličko, směle wyzjwał nowého saupeře k bogi.

Tři němečtj rytjři, genžto z Rakaus s Ladislawem byli přigeli, postawili se mu, a Kuneš gednoho po druhém skoliw, opět stanul u štjtu swého, znowu saupeře wyzjwage. Ze wšech stran zněla pochwala udatnému rytjři, ba i z negedněch krásných ust zaslechl slowa powzbuzugjcj. Přátelé geho sice radili mu, aby giného koně zwolil, neb hrušák geho byl pěniwým potem téměř wšecken pokryt: ale on zhrdnuw wyzjskaným wjtězstwjm, powrhl dobrau radau a daw znowu zatraubiti a prowolati: »že hotow gest pro čest panny swé, gegjmižto barwami se honosj, s každým sobě rowným, buď on kdokoliwěk, dřewcem i mečem weřegně se potkati,« očekáwal hrdě odpůrce swého.

Dlauho nikdo se neohlásil, tak že hlasatel musel slowa ta opakowati — až pak náhle wegel do šranků rytjř s hledjm spuštěným w brněnj autle a ozdobně pracowaném; audy geho nezdály se sice silnými a hmotnými býti, ale swjžj; obratná postawa geho, gsauc wjce autlá nežli složitá, zwěstowala reka proslulého. Kůň geho byl hubený, neauhledný, ale pečliwě čištěný a gak se podobalo wšeliké nehodě uwyklý, pružný a wytrwalý. Na štjtu rytjřowu bylo toliko dwě slowa čjsti: »*Slaužjmť wěrně.*« S potleskem uwjtaly panj a panny na pawlačech neznámého rytjře, a mnohá z nich nechala bjlý šátek swůg wětrem wáti na powzbuzenj štjhlerostlého zápasnjka.

Znowu zawzněly trauby a wesele zarachotily kotle. Oba rytjři rozgeli se proti sobě tak prudce, že mohutné dřewce gegich praskotem se roztřjštily. Rytjř Kuneš zawráworal w sedle od prudkého utkánj, a wšak toliko na chwjlku; neboť zpamatowaw se brzy požádal nowého dřewce od zbrognoše swého, chystage se zápas obnowiti. Opět trčili proti sobě rytjři, gako dwa turowé stegné sjly, z nichžto ni geden ni druhý nemjnj ustaupiti od zápasu smrtelného dřjwe, ažby úplně překonal soka swého. Tehdáž přálo štěstj rytjři neznámému, anebo prawdiwěgi: obratnost a wytrwalost geho zwjtězila nad silau tělesnau odpůrce mohutného. Staloť se, že rytjř neznámý mimo nadánj dal dřewci swé-

mu w samém utkánj směr giný; hrot ocelowý wrazil přjmo do mřežowaného hledj lebky Kunešowy, a rozbiw gi zasáhl i čelo, z něhož na překot wypraudila se nachowá krew; helmice opeřená spadla Kunešowi s hlawy, a za helmicj ubjral se rytjř sám, gak byl dlauhý, spadna pozadu s oře do pjsku, až ocel i kosti zadrnčely. Zbrognošowé přispjšili, aby rytjře swého těžkého brněnj sprostili a stranau odwedli; neznámý rytjř ale i hned zaugal mjsto geho, a powzbuzen dosaženým wjtězstwjm k progewenj dalšjch důkazů udatnosti swé, počal nynj od sebe wyzjwati giné saupeře, kteřjž také dlauho na sebe čekati nedali; neb tak weliký byl tehdáž w Čechách počet rytjřů w bogi wycwičených a oslawy žádostiwých, žeby snadno na sta gich byl mohl swolati, kteřjby wesměs rádi byli bog před očima swého krále a tolika wznešených panj i panen podstaupili, kdyby gen každý z nich byl sobě opatřiti mohl brněnj turnage slawného dostogné i giné neméně drahé wěci, kterýmiž se dle obyčege tehdegšjho musil rytjř wykázati, chtěge při weřegném sedánj pro čest zwolené panny swé utkánj w lesknaucj-se zbrogi podstaupiti.

Geště dwa odpůrce překonal rytjř neznámý s rowným štěstjm; tu král, nabažiw se pohledu na půtky rytjrské, dal znamenj ke skončenj boge: neboť geště giné hry měly se téhož dne prowozowati a poledne giž se bylo přichýlilo.

Zawzněly tedy trauby s weselým rachotem mědě- ných kotlů a rytjř s heslem : »Slaužjmť wěrně« byl od maršálka turnage za wjtěze prohlá- šen a wyzwán, aby otewřew hledj a oznámiw gméno swé, přigal odměnu udatnosti ze sličné ruky wysoce urozené slečny Berty Hradecké.

I přiskočili štjtaři, aby mu lebku odepnaut pomohli. Při té přjležitosti splynuly mu zpod lebky dlauhé snědé kadeře w lesknaucjch-se pr- stencjch na ramena, a obličeg kwetaucj, násled- kem prudkého namáhánj ruměncem wysokým politý, pozdrawil skromně obecenstwo žasnaucj. Mladý rytjř přiblјžil se, doprowázen gsa mar- šálkem, k ozdobené tribůně, i pokleknul před králownau dne na gedno koleno, a tato poznaw- ši druha swého dětinstwj, *Jarohněwa z Hrádku*, překwapena a citem okamžitým překonána wy- dala ze sebe slabé, napolo potlačené wzkři- knutj; brzy ale se zpamatowawši, podala klečjcj- mu s libým úsměwem odměnu za wjtězstwj usta- nowenau — růži zlatau překrásně pracowanau, řkauc : »Přigmetež, statečný rytjři, odměnu wj- tězstwj na powzbuzenj k dalšjm činům udatno- sti pro wlast, krále a....«

Při poslednjm slowě zagjkla se w řeči, tak že těžko bylo uhodnauti, co geště doložiti chtě- la. Jarohněw přigaw odměnu, wtiskl směle ohni- wé poljbenj na gegj krásnau ruku a pocjtil slabé ztisknutj, které poznowu tak horaucj ru- měnec wehnalo we twář geho, že w patrné ne-

snázi zamlčew se ani newěděl, co na řeč slečninu odpowědjti. I byloť powinno geště pokloniti se králi, a milé bylo při tom podjwánj, gak srdečně Ladislaw mladému reku w pochwalu rukau potřásl, přeswědčiw se, že wjtěz dne gesti geden z těch, kteréž byl wčera rukau wlastnj na rytjrstwo pasowal.

»Neřekl-li gsem,« prawil k Giřjmu, »že ten mladý sokol letem orlowým poletj slunci sláwy wstřjc? — a neřekl-li gsem, aspoň gsem si to myslil. — Newjm, co mne k ginochowi tomu táhne —« mluwil dále hlasem temněgšjm, tak že mu genom pan Giřj mohl rozuměti; »to gediné wjm, že gsa mu od prwnjho okamženj ze srdce nakloněn, přál bych sobě, geg při dworu swém mjti.«

»Přánj Milosti Wašj« odpowěděl Poděbradský, »gest pro každého wěrného poddaného rozkazem; i nepochybugiť, že mladjk tento, genž pokud mi wědomo chud gest, za weliké štěstj sobě klásti bude, slaužit Milosti králowské ramenem i srdcem.«

»Ty prawjš, že gest chud — a předce widěli gsme geg w brněnj lesklém, za kteréž by wěru žádný německý hrabě se nehanbil.«

»Domnjwámť se,« odpowěděl Giřj, »že to kořist z Mjšně, kdež mladý wjtěz, gak giž Milosti Wašj powěděno, pod nebožcem Pětipeským udatně a šťastně bogowal.«

»Tjm lépe,« prawil král dobrotiwě. »Aby

pak wěděl, že sobě umjme wážiti mužů, kteřj negen w pjsku kolbiště, ale i w horkém dawu bitwy hrálj a mečem zacházeti znagj, deyž mu wěděti, milý Giřjku, že gest wůle a žádost naše, aby se u nás k wečernjmu banketu nagjti dal.«

»Ginoch tento,« odslowil Giřj po krátkém pomlčenj, »gest, gak gsem giž Milosti Wašj podotknul, chud, a rod geho...«

»Nenáležj ku slawným — chceš bezpochyby řjci?« doplnil rychle král řeč Giřjkowu; »ale on bogowal pro sláwu koruny české w Mjšni, a nadto gestj wjtězem dne; i nebyloby slušno wylaučiti geg; a protož, Giřjku, dage výhost podobným námitkám, učiň gak gsem welel, a budu ti za to wděčným.«

»O králowská Milosti!« zwolal Giřj, dogat gemnau srdečnostj králowau; »welebjmť gá welikodušnost Waši! Bůh Wás při nj zachowey!«

Poodstaupiw pokynul Jarohněwowi a zwěstowal mu s neljčenau radostj, k gaké cti od krále Geho Milosti gest wywolen.

Mlčky a w uzarděnj uklonil se Jarohněw, gsa pomaten tolika důkazy čestného wyznamenánj. Zatjm počaly se hry nowé: střjlenj z kušj k terči, házenj těžkým plochým kamenem k cjli wzdálenému, běh w záwod, zápas w křjžky a těm podobné, kterým wšak král giž přjtomen nebyl, gelikož odebraw se záhy w průwodu četného dwořanstwa zpět do králowa dwora, zůstawil na mjstě swém pana Giřjho Poděbradského, aby

řjdě slawnost dalšj, wysazené odměny gménem geho mezi wjtěze rozdal.

Ačkoli lid nemile nesl odstraněnj-se královo od her, w nichž toliko nižšj šlechta a panošowé aučastenstwj měli, konaly se hry tyto nicméně s bugarau ochotnostj; neboť se dály před očima miláčka lidu, Giřjho, před njmžto gedenkaždý rád se chtěl wykázati silau, obratnostj a rekownau wytrwalostj.

Za přjkladem králowým odstranil se i wětšj djl krásné pleti z okolnjch pawlačj, a Jarohněw newida wjce hwězdu swogi, k njž pautem kauzelným byl upiat weškerý zrak geho, smuten k odgezdu se chystal; ale nadarmo pátral w dawu diwáků po wěrném druhu Benešowi, genžto z lásky k němu wšeliké potřeby k turnagi, oře i zbrognoše ochotně byl obstaral a stoge pak za šrankami co diwák prostý, s dětinskau radostj na hrdinstwj Jarohněwowo se djwal, každý smělý obrat geho hlasitým chwály wzdánjm a tleskotem rukau prowázege. Roznjcenost geho dosáhla stupně neywyššjho, když uwiděl přjtele Jarohněwa skwělau odměnau wjtězstwj korunowaného, i byl by snad w náwalu radosti přeskočil zábradlj malowané, aby weběhnuw na kolbiště obgal druha swého — kdyby gistá nenadálá okolnost mysl geho lehce pohybliwau k ginému předmětu nebyla obrátila.

Z bljzké pawláčky spadl totiž zrowna k nohaum geho bjlý šátek, dle gehožto wyšjwánj bez

dlauhého hádánj poznal, že některé z panj nebo panen náležj. Šátek zwednauti a po neybližšjch dwau pawlačech očma mrsknauti, byl wýsledek několika málo okamženj. Na rohu neybližšj tribûny setkaly se oči geho s dwěma černýma, žhaucjma zrakoma, kteréžto náležely panně Kunhutě, ohniwé milence geho, genž i hned bez ostýchawosti na gewo dala, že ztráta gj se týká. Rytjř Beneš, takť geg musjme od nynčka gmenowati, při wšj swé hranatosti nebyl nikoli tak negápný, aby byl wáhal wětrem odnešený šátek wlastnici nawrátiti, pročež prodraw se rychle zástupem, w brzce stál wedle Kunhuty studem se pýřjcj, kterážto přigawši ztrátu z ruky geho, gala se děkowati slowy ljbými, gewjc při tom podiwenj swé, gaktě on, o němžto řeč šla, že boguge w Mjšni, teď mimo nadánj w Praze se nacházj?

»Ty milý Bože!« zwolal Beneš z Wody rozmarně. »Gakéhož tu diwu, když obywatelé weškeré země k slawnosti do Prahy pjlj, že i sluha twûg mezi nimi se nacházj, nechtě býti poslednjm? Abych ale oprawdowěgšjm byl: proč medle newidjm tebe, djwko má, w průwodu slečny Hradecké? Snad-liž otec twûg s panem Oldřichem se rozkmotřil?«

»Ay,« odpowěděla djwka švitořiwě, potěšena gsauc, že gi Beneš *swau* byl nazwal; »ay, myť giž dáwno negsme w Hradci, nýbrž zde w Praze. Otec uslyšew, že giž předce gedenkráte král w zemi, a wšeliké staré zášťj zapomenuto, přestěho-

wal se bez průtahu sem do domu swého; nynj pak nagaw schopných dělnjků prozatjm prowozuge wýnosné řemeslo swé, kuge meče, dýky i nože — než se mu poštěstj, u mladého krále sebe osprawedlniti a snad i auřadu předtjm zastáwaného opět dosjci.«

»Bůh mne tresci,« utrhl se Beneš, »přegili mu k té smělé naděgi štěstj!«

»A smj-liž dcera geho tázati se: proč?«

»I proč by nesměla? — Obdržjť za odpowěd: Beneš z Wody, ačkoli ode wčjrka *rytjř*, králem samým pasowaný, genž od té doby každému w zemi buď on kdokoliwěk — krále gediného, gegž Bůh žehney, wygjmage — smj se rownati, bogj se nicméně, aby nožjře Pawla, kdyby žádaného auřadu dosáhl, zlý duch pýchy poznowu neposednul a láska naše, která se giž na léta táhne, w pýše této konečně hrobu swého nenalezla.«

»To se meylјš,« přegala mu řeč Kunhuta. »Neštěstj zmjrnilo powahu otce mého, učiniwši geg wljdněgšjm, snášeliwěgšjm a dobrotiwěgšjm. Když uslyšj, že Milost králowská tak welice tebe wyznamenala, budeť to proň gedna z neywážněgšjch pohnútek, smjřit se s tebau a sňatku našemu uděliti otcowského požehnánj.«

»Kdyby pak ale urputně stál na swém? Kdyby nechtěl dceru dáti tomu, gehožto hlawa giž gedenkráte na špalku poprawnjm ležela?« — Pomlčew chwjlku, mluwil trpce dále: »A což,

kdybych snad gá, ačkoli gsem dobrý křesťan — což mně mistr Rokycana doswědčj — což kdybych gá, mage na paměti toto neslýchané pohaněnj, mužc toho nemohl nazwati tchánem neb otcem — což napotom?«

Kunhuta řečj tauto polekaná zawřela swé krásné oči a bylaby snad do mdloby padla, kdyby gi silné rámě Benešowo bylo nezadrželo. Celý ten wýgew nehodil se pro weřegnost, tudy uznal Beneš za dobré, pannu z tjsně wywesti a očjm zewlugjcjch diwáků wytrhnauti. Wděčně a přjtulně přiwinula se láskochorá djwka k němu. —

Anoť se tyto wěci dály, gel rytjř Jarohněw, prowázen lidem geg obdiwugjcjm a pokřikugjcjm, do hospody swé. Děge tohoto dne mjhaly se mu w hlawě neurčitě, gen gako krásný sen; i sahalť bezděčně po sobě, aby se přeswědčil, zdali to skutečnost či pauhý přelud mámiwé obraznosti. Lid pomalu se roztratil, a on přicházel sám k sobě.

Složiw se sebe skwělé brněnj upamatowal se, že gest pozwán ku plesu králowskému, kdež bezpochyby Berta, duše geho, obklopena kwětem panstwa a rytjrstwa we wšj swé kráse zářiti bude. Při tom pomyšlenj objhala krew prudčegi w žilach geho, gakoby ohněm puzena; i musil čelo ochlazowati na stěně, aby nepokog w sobě utišiw, k něgakému rozmyslu se dostal.

Nikdo nebude se diwiti, že kromobyčegnau péči wynaložil na úprawu oděwu swého. Hodi-

na wečernj se bljžila, a on posud nepokogně přecházel komnatu, wšelicos na obleku swém měně a urownáwage. Konečně byl hotow. S tlukaucjm srdcem šel do králowa dwora, nádherně oswětleného.

Chwjlku pobyl w předsjnci mezi služebnictwem, aby smysly rozptýlené shromáždiw se zpamatowal; pak ale bez negápné ostýchawosti wstaupil do welké, draze ozdobené sjně, kde giž hlučná hudba wesele zaznjwala při gasné záři swětel nepočetných, o zlaté kortýny a draperie silně se odrážegjcjch. Mladj rytjřowé w bjlých, tuhých okružjch a háwech aksamitowých, stříbrnými knofljčky hustě posetých, panj i slečny z neypředněgšjch rodů českých, we dlauhých po zemi se wlekaucjch, perlami ozdobených šatech činily shromážděnj nad mjru skwělé. Bylť to wýbor tehdegšjho swěta krásného i wznešeného. Oděw Jarohněwůw byl u přirownánj k giným welmi gednoduchý, ač úprawný; ale štjhlá wznešená postawa geho zagjmala welice na prwnj pohled. Twář swjžj, mladistwá, na niž dosud nižádná náružiwost znak swůg newyryla, oko plamenné, wýznamné, čelo gasné gako obloha gitra letnjho, slušnost w chůzi i obratech — wše to působilo tolik, že saudné zraky panj i panen s libostj prodljwaly na mládci, gim wšem nepowědomém.

Gedna druhé šeptala: »Toť wjtěz, genž při dnešnjm sedánj odměnu obdržel.«

»Wěru, šwarný ginoch! Gak se gmenuge?«

»Tušjm že Jaromjr neb Jaroslaw.«

»Prawjť se, že pocházj z chudého šlechtického rodu?« — »A k tomu ge prý sirotek?«

»Nu na sirotka ge to dost, když pět nebo šest rytjřů staršjch, než ge sám, ze sedla wyhodj — a každý z těch zkolených sobě na sjle a obratnosti swé nemálo zakládal!«

»Wše to« prawil kdosi giný na bljzku, wmjsiw se do rozmluwy, »má co děkowati panu Giřjmu z Kunštatu, genž ho z prachu a bláta zdwihl, — a takowých stwůr Giřjkowých gest tu asi wjce, než by býti mělo.«

Takowé a těm podobné rozprávky o Jarohněwowi kolowaly w sjni, až se dostaly i k ušjm slečny Berty Hradecké a wywolaly krásomilý ruměnec na twář gegj.

Brzy na to otewřely se do kořan dwéře od pokogů králowských, šepot náhle utichl, a král w průwodu pana Giřjho a giných wznešených hostj wstaupil do sjně, kdež geg hlučná intráda, plesný pokřik a wánj bjlých šátků ženských radostně uwjtalo.

Král se wljdně uklonil, a srdce wšech přjtomných tlauklo mu wstřjc. Oblek geho byl welmi wkusný. Krásné swětlé kadeře splýwaly zpod čerweného, bjle wykládaného birýtu na ramena; zlatohlawowý, perlami protkaný háw přiléhal těsně na autlé tělo, utužen páskau wyšjwanau, na njžto se třpytilo kamenj zámorské

ceny welké, pracj umělau w zlato zasazené; prsa krášlil zlatý řetěz třikrát kolem hrdla otočený, na němžto zawěšena medallie téhož kowu, s wyobrazenjm neyčistšj panny, památka to po nebožce matce, králowně Alžbětě; k tomu nohawice prolamowané, stužkami hedbáwnými ozdobené a — červené, střjbrem kowané botky.

Wše to slušelo králi mladému wýborně. Gasnýma očima rozhljžel se po sjni, usmjwage se wljdně. Několik urozených panj i slečen byly aučastny čestného wyzwánj k tanci králem samým, mezi nimiž byly prwnj: spanilá choť Giřjho, Johanna z Rožmitálu, a Berta Hradecká, králowna plesu.

Wše bylo roznjceno milostnau přjwětiwostj králowského mládence a weselost neljčená zmáhala se za přjkladem geho wůčihledě po weškerých sjnjch králodworských. Také Jarohněw osmělil se wyzwati Bertu Hradeckau k tanci. W umělém za- i rozplétánj kola rozcházely a zase shledáwaly se párky, a kdykoli Jarohněw Bertě podal prawici, bylo mu gakoby do ohně sahal.

S patrnau libostj hleděl na ně mladistwý král i pošeptal mentorowi swému, panu Giřjmu: »Tam ten párek ge pro sebe gako stwořen. Nemeyljm-li se, gest mladý rytjř, co tancuge s milostnau Bertau, wjtěz dnešnjho dne?«

»Týž,« doložil Giřj, »gegž Milost Waše wčera na rytjrstwj pasowati ráčila.«

»Nu, onť — při popeli slawného otce mé-

ho! dokázal, že wyznamenánj toho w plné mjře hoden. — Gak že se gmenuge?«

»Jarohněw z Hrádku.«

»Giž gsem tušjm se wygádřil, že bych ho rád měl při dwoře swém. — Ručjš-li mi za geho wěrnost?«

»Pokud geg znám,« odpowěděl Giřj ochotně, »se gměnjm i ctj.«

»Tedy mu oznam gménem našjm, že, pakli hotow, nám slaužiti wěrně a beze lsti, gakož na dobrého člowěka slušj, může třeba hned zjtra nastaupiti powinnosti komornjka našeho, a dolož, že mu ráčjme býti milostj swau zwláště nakloněni a že wůle naše, gemu za wěrné služby, kterých se od něho pewně naděgeme, nynj i budaucně wšjm dobrým se odsluhowati.«

Pan Giřj uklonil se, mage srdečnau radost z powýšenj Jarohněwowa; ale záwistiwj nepřátelé geho, dostawše o tom wjtr, mluwili i hned bezstaudně, že králi nezkušenému wnucuge lidi, gemu, Giřjmu, oddané a že nikoli král, abrž on sám, gako prwé, i budaucně zemi s přjwrženci swými sprawowati nepřestane.

O tom wšem ničehož newěděl Jarohněw. Gemuť wzešla hwězda naděge neysmělegšj. Dosti měl na tom, že byl Bertě na bljzku, že hleděl do gegjch čistých, nebeských zraků, že ruku swau směl wložiti w ruku gegj, a při tom w duchu kochati se blahau naděgj, že ta, giž od autlého mladictwj swého ctil i milowal, ta, k njž teď

wšecky zraky mužské, co k slunci taužebně se obracegj, ta, genž býwala wždy gediným cjlem weškerého snaženj geho, konečně snad předce gedenkráte gemu se dostane; a wšak naděgi tu skrýwal tagemně w hlaubi srdce swého, boge se, aby snad ruka nepřjzniwá před časem nepodkopala chrám štěstj geho.

Gen málo slow promluwili spolu Jarohněw a Berta; ale i těchto málo slow postačilo k wyměněnj citů neywřelegšjch. Když Jarohněw po skončeném plesu opauštěl sjň králowskau, nebylo w celém swětě člowěka nad něg blaženěgšjho.

Kapitola gedenmecjtmá.

Národy Panonské sprawowal gsem i Labsko udatné,
I chladným lučiny proplawené Dunagem.
Giž měla mi dcera krále Galůw zasnaubena býti
A měla dáti mi pak záwazek otci milý:
Naděge marna byla! we mladistwém gá wěku zesnul:
Ten tělu hrob, duši mé hwězdy uchystaly byt.

Bohuslaw z Lobkowic.

Nenjť aučel náš zabýwati čtenáře wyprawowánjm přjběhů politických, genžto se za kratičkého panowánj krále Ladislawa w Čechách i gin-

de sběhly, ačkoli by nám dosti látky podaly k wyljčenj zagjmawých udalostj. Dosti bude když powjme, že Ladislaw, přjgmjm *posthumus*, nezdržew se po korunowánj swém dlauho w Praze, s panem Giřjm i do giných zemj, Slezka, Morawy, Rakaus a Uher se odebral, a při wšech těch gjzdách byl Jarohněw z Hrádku wěrným průwodčjm geho; neboť gemu král welmi byl nakloněn.

W Čechách zatjm rokowáno pilně o to, aby nawržené zasnaubenj Ladislawa s Magdalenau, dcerau krále franckého, ku poctiwosti národu českého w Praze se konalo, čemuž pak ani Uhrowé ani Rakušané přiwoliti nechtěli. Tuto rozepři opět pan Giřj, mage přjzeň a důwěru králowu, přiwedl ku konci, k obecné spokogenosti Čechů, gimž posléz oznámeno, že swadba w Praze slawiti se bude. Král Ladislaw odebral se nato z Wjdně do Prahy a stawowé, potěšeni nad rozmyslem geho, počali činiti slawné přjprawy ku swadbě. I bylo wypraweno slawné poselstwj pro newěstu w počtu sedmi set konj; mezi posly byli neyznamenitěgšj: Zdeněk ze Šternberka, neywyššj purkrabě pražský, a dwa biskupowé. W gich společnosti gelo také dwacet panj a panen českých z rodů neywzácněgšjch. I wezli s sebau za dar newěstě osmdesát konj bjlých, gichžto udidla zwonila střjbrem a těla pokryta drahými, zlatem lemowanými pokrywkami. Šest wozů, zlatohlawem pokrytých,

wezlo raucha pro newěstu určená, gešto byla wesměs perlami a drahým kamenjm krumplowaná, i mnohé giné wzácné dary, gichž by těžko bylo wypočjsti.

Na staroměstské náměstj pak s welikau pilnostj swáženo dřjwj, z něhož se měla postawiti podlaha prkenná na slaupcjch, k tanci i giným weselým zábawám, tak aby pod nj mohli s koňmi i wozy gezditi a aby se mohlo z nj do každého domu w rynku choditi; neb tu měli králowé a knjžata se weseliti.

Weliký počet knjžat z okolnjch i wzdálených zemj, čtyři kardinálowé, cjsař Fridrich i cjsařowna Leonora čekáni byli do Prahy a to negen k oslawě swadebnjho weselj tohoto, nýbrž že tu w hlawnjm městě českém mělo mimo giné wěci o tom rokowáno býti, aby křesťanstwo ze wšj Ewropy táhlo wálečně proti Turku, auhlawnjmu nepřjteli krwe křesťanské.

Ach, wšecky tyto slawné přjprawy měly w krátce přigjti na zmar, gako když bauře krupobitná za gedinau strašliwau noc zmařj weškeré osenj, wšecku krásnau naděgi rolnjkowu!

Bylot to w neděli po sw. Alžbětě, ant král Ladislaw s Giřjm Poděbradským a ginými pány stál kmotrowstwjm djtěti Zdeňka Šternberského, neywyššjho purkrabě pražského, na hradě swato-Wáclawském. Křtiny byly skwostné, ačkoli otce nebylo doma, a král dočkal na hradě až k wečeru. Nenadále ale zawolaw Jarohněwa, těch

dob prwnjho komornjka swého, poručil mu, aby dal rychle osedlati koně; neb se mu hlawa byla rozbolela.

Celau následugjcj noc spal nepokogně a nazegtřj wstaw, chtěl urownati rozepři, wzniklau mezi Giřjm z Kunštatu a pánem z Černé Hory, kterýž byl Giřjho weřegně pohaněl. Ačkoli mu od Jarohněwa i ostatnjch komornjků raděno, aby šetře swého zdrawj ležeti zůstal a rozsauzenj pře na giný den odložil, předce z dobroty swé přemohl se a wzaw na sebe toliko čechel, čubu a červené botky, posadil se w sjni králowské na saudu, aby tu při slyšel.

Na smrt bledý seděl tu králowský mládenec a temným, tichým hlasem wynesl rozsudek. Wšickni přjtomnj zděsili se nad geho zsinalau twářj, a wečerem proskakowaly po městě rozličné znepokogugjcj hlasy o králowě nemoci.

Zatjm král téhož dne wečeřel w obyčegnau hodinu a nenalezage chuť na krměch, kázal sobě přinesti řepy syrowé i řekl k Jarohněwowi: »Milý hochu, mně ge zle!«

Auzkostliwě přiskočil wěrný mládec, nabjzege se běžeti pro lékaře; ale dobrý král prawil: »Nikoli! aby snad celý palác zbytečně nebyl zbauřen; ačkoli cjtjm na sobě mdlobu neobyčegnau; a wšak daufám, že mne to přegde. — Co myslјš, Jarohněwe, daleko-li as mohau býti poslowé, genžto se wyprawili do země francké pro newěstu mau?«

»Dnes giž mohau býti w Pařjži, Králowská Milosti!« odpowěděl Jarohněw.

»Ach,« prawil král, »snad ani gich ani choti swé nespatřjm!«

»Pro Bůh, Králowská Milosti, neračtež tak mluwiti a wěrného sluhu swého zarmucowati!«

Lehký úsměw přeljtl na kratičké okamženj bledau twář králowu, gako když paprsek zimnjho slunce padne na pustau holau kraginu, i řekl: »Kdybych měl umřjti — i ty, Jarohněwe, těžce mne pohřešjš; neboť pro tebe hodlal gsem mnoho učiniti.«

Jarohněwowi wstaupily slzy do očj, i chtěl mermomocj ze sjně, aby oznámiw nebezpečj králowo, lékaře zawolal; král wšak welel mocně: »Zůstaň! Gá, pán twůg, ti to weljm. Wezmi swětlo a poswěť mi na lůžko.«

I šel. Na klekátku před obrazem Panny neposkwrněné wykonal wečernj modlitby swé a leže giž na lůžku, prawil gako w předtuše: »Gáť myslil řjše mně swěřené uwesti w mjr a rozkwět — a Bůh snad ustanowil ginák. Slýchalť gsem, že hwězdy wycházegj i zapadagj, — má snad nynj zapadla. — Dobrau noc!«

Komornjci rozešli se smutně.

Jarohněw spáwal obyčegně w přednjm pokogi; ale této noci netraufal sobě položiti se na lůžko, ačkoli ho král dobrotiwý k tomu měl. I zůstaw seděti wně na prahu poslauchal s auzkostj každé dýchnutj králowo. Uslyšaw geg sté-

nati, neměl pokogné chwjle; tiše pootewřel dwéře pokoge. Král nespal, a na pozeptánj Jarohněwowo tagil těžkost swau, aby geg o sen nepřiprawil.

Jarohněw byw podruhé odbyt, bděl geště u samých dweřj, a zeslechnuw opět krále sténati — mohlo být okolo hodiny třinácté — nawzdor zápowědi běžel w noci pro lékaře a zburcowaw gich několik, uwedl ge k loži nemocného krále. Tito, wesměs učednjci mistra Křišťana, dle tehdegšjho ducha wěku počali diwně bágiti o wlasaticech a gich wplywu na zdrawj králowo, hádagjce se mezi sebau slowy učenými, a hádka gich trwala za celau hodinu, tak že nad hádánjm gegich wzešlo gitro, aniž se na čem ustanowili. Užjwánoť sice prostředků na ten čas obyčegných a běžných, ale o způsob nemoci králowě trwala hádka urputná dosawáde, až komnata ložnj naplnila se panstwem; neboť powěst o nemoci Ladislawowě co gazyk ohniwý rozljtla se po městě, a wšickni, kde kdo byli, zděšeni spěchali do paláce, aby zwěděli gistoty. Pan Giřj stál u lože králowa w slzách, a král nechaw ruku swau w geho spočinauti a mage tolikéž slzy w očjch, prawil smutně:

»Giřjku, twá wěrnost gest mně dobře známa; skrze tebe wšickni Čechowé gsau mne králem až do dnešnjho dne gmenowali. Domnjwal gsem se, že dosáhnu toho králowstwj, které gsi mi způsobil; ale poněwadž se ginák ljbj

Pánu Bohu — buď geho swatá wůle; neb gá gistě umřjti musjm.«

Pohnut geště wětšj žalostj odpowěděl Giřj: »Nikoliw, králi můg! Bůh toho neštěstj na zem naši nedopustj. Zapudiž Milost Waše tyto trudné myšlénky!«

Ale Ladislaw cjtě na sobě hodinu poslednj, mluwil wždy snažněgi: »Giřjku, netěš mne marně — wjmť gá že umru. Před těmito pány, gežto beru za swědky swé poslednj wůle, dwau toliko wěcj na tobě žádám: gedno, abys toto králowstwj sprawedliwě sprawowal a nad sirotkami, wdowami a chudými ochrannau ruku držel — druhé: kdož gsau semnau z Rakaus přigeli, aby ge pokogně odsud propustil.«

A Giřj těše napořád krále nemocného, prawil: »Ani gednoho ani druhého nebude potřebj; neb Milost Waše bohdá pozdrawiwši se, wšecky tyto wěci sama řjditi bude.«

Ale král nedage se tauto utěchau odbýti, ugal geg poznowu za ruku a tichým prosebným hlasem řekl gemu: »Slibiž mi, Giřjku milý, že tak učinjš, a gá za tebe Boha prositi budu. A poněwadž za slušnau wěc prosjm, ty prosjcjmu neodpjrey.«

A Giřj nemoha se déle zdržeti hlasitého pláče, odešel z pokoge. A hned na to wstaupil děkan kapitoly pražské s několika žáky, a Ladislaw podaw mu ruku wygádřil žádost, aby zpowěd geho wyslyšel. I odešli wšickni z po-

koge a bywše opět zawoláni, spatřili krále welmi slabého. A když přigal swátosti, modlil se před křjžem »Otče náš« i řjkal až do konce. A když přišel ke slowům: »Ale zbaw nás od zlého« — wypustil ducha. A tu nastal nářek a pláč a zmatek náramný.

Jarohněw klečel w slzách u lůžka zesnulého pána, ljbage geho studenau ruku. Smrtj králowau zatemnila se náhle hwězda naděge geho; neboť bylo se báti, že strany, sotwa napolo smjřené, opět proti sobě wálku zdwihnau a stohlawá hydra rozbroge opět zuřiti bude po milé wlasti. Geho mágowé sny o krásné budaucnosti rozplynuly se w šerau mlhu.

Nikdo si nepowšimnul truchljcjho ginocha; wše šlo různo; páni sestupowali se w radu, i bylo widěti na gegich dlauhých obličegjch, gak nebezpečná doba opět nastala zemi nenadálým tjmto neštěstjm.

S násiljm musili odtrhnauti wěrného ginocha od mrtwoly, s njžto se rozlaučiti nechtěl, a teprw když tělo králowské odnešeno do welké sjně, kdež nedáwno předtjm zaznjwaly weselé fanfáry a hlučné plesy, poněkud se zpamatowal.

Tamť tedy u prostřed sjně ležel mládenec spanilý, sedmnáctiletý, co kwět kosau smrti podťatý, na loži zwýšeném. Čtwernásobná řada swjcj sesjlala žlutau záři na geho i w smrti sličnau twář; ostatnj tělo bylo přikryto modrým, zlatě kwětowaným aksamitem. Lid se hrnul s pláčky

do sjně; neb každému powoleno podjwati se na zesnulého krále. Zwláště hogný byl počet panstwa, přicházegjcjho spatřit geště naposledy mocnáře, genž gako hwězda, sotwa na obloze nebeské se obgewiwšj, k zármutku wšech dobrých přjliš záhy pohasl.

Mezi těmi, genžto přicházeli uwidět králowu twář, wzbudila na sebe zwláštnj pozornost Jarohněwowa panj w rauše fialowém, záwogem zastřená, zrůstu sličného, prowázená mladým rytjřem, gegžto Jarohněw w prwnjm okamženj poznal. Bylť to Kuneš z Kostelce, sok geho na turnagi korunnjm i — w lásce. Tušenj gakési prawilo mu, že panj zastřená gest *Berta*. Ale w tom též myšlénka hrozná progela srdce geho, že snad *ona*, gižto mjnil, gest chotj rytjře gi prowázegjcjho; neboť důwěrně se podpjrala na ruku geho a pohlednauc na mrtwolu králowskau, prawila k němu: »Tak zacházj wšeliká moc, krása i sláwa swěta, co bublina lesknaucj-se na chwjlku barwami duhowými! Nikdy geště newtjrala se mi ta myšlénka tak mocně gako dnes, při pohledu na zsinalau twář tuto.«

»A předce tkwj mjr nebeský na nj,« odpowěděl rytjř, »gako na čistogasné twáři twé.«

Mladá panj wzdychla. — Snad nebyla šťastná — snad toliko z donucenj přátel podala ruku swau muži, gehožto milowati nebylo w moci gegj? — Takowé trapliwé myšlénky nabjzely se mimoděk Jarohněwowi. S chotěm swým mlu-

wila, — pro *ňěho,* ačkoli na bljzku stál, neměla ani gediného pohledu, genž by mu byl zgewil, že ho pozoruge. Dlauho stála Berta na stupnjch sarkofağu, gak se zdálo, w kormautliwém zamyšlenj, až gi průwodčj upamatowati musel, že k odchodu čas. Poljbiwši přikrywku aksamitowau, krokem se-chwěgjcjm sestaupila se stupňů.

I bylo gj těsně gjti okolo Jarohněwa; šat gegj zašustěl bljže něho, gako před lety na hradě náchodském, a buďto tjsnj lidu se tlačjcjho aneb ginau náhodau stalo se, že ruka gegj, gako tehdáž, lehce zawadila o ruku Jarohněwowu.

Elektrický oheň progel na mžik weškeré žjly geho. — Snad *nenj* posud wdána? — snad toliko přjsně střežena od přjbuzných swých? — snad mu chtěla dáti znamenj, že až po tu dobu wěrnost gemu zachowala, čekagjc aby gi wyswobodil? — Tyto a podobné myšlénky křjžily se w hlawě geho. Giž chtěl pustiti se za nj a na gewo gj dáti, že tagnému znamenj gegjmu porozuměl — že hotow gest wše i to neytěžšj podstaupiti pro ni; ale hned w druhém okamženj poznal, gak pošetilá a neslušná wěc by to byla. Pohled na mrtwolu králowskau a na šat swůg dwořenjnský wywedl geg z kwětořjše snů mámiwých na smutné niwy skutečnosti. — —

Byloť by obšjrno, kdybychom čtenářům našim zewrubně popisowati chtěli slawný pohřeb

Ladislawůw. Na den sw. Kljmenta byl s welikým pláčem lidu obecného w chrámu Páně sw. Wjta na hradě pochowán w hrobě praděda swého, Karla Čtwrtého. Nad hrobem rozlomen neyprwé znak geho; potom zpráwce země roztrhal praporce wšech zemj, nad kterýmiž zemřelý druhdy wládnul, gednu po druhé. Posléz bjlá mramorowá tabule přilehla na černý otwor hrobky dědinné — a Čechowé byli opět bez krále.

Brzy na to proskakowaly po Praze hlasy, že Ladislaw umřel *gedem*, gimž lid lehkowěrný uwěřiw, prokljnal wrahy geho. Nepřátelé Giřjkowi roztrušowali po městě, že on, Giřj, gsa wlády žádostiw, otráwil mladého krále — řepau. Proto prý nepustil žádného ku králi w nemoci geho, kromě komornjka Jarohněwa, přjwržence swého; proto prý odstranil wšecky německé dwořany, a proto prý konečně otekl žiwot králůw po smrti, až geg kusem aksamitu přikrýti museli, aby nebylo widět naboptěnj. Zwláště wýmluwným a aučinliwým w roztrušowánj pomluw těchto ukázal se Klamperna, genž chodě po hospodách a pokautnjch krčmách, rozpalowal mysle Pražan proti Giřjmu.

Pan Giřj wšak wědom gsa newiny swé, zhrzel pomluwami láge i gich pohrůžkami. Mocnau rukau uchopil se wlády, gemu králem samým na smrtelném loži odporučené, wycházel weřegně gako prwé w malém počtu průwodčj, newsjmage sobě prázdného křiku wrtkawé chatry;

ale bezmála byl by padl co obět zrádné nástrahy nepřátelské.

Wracege se totiž gednoho dne pozdě na wečer z radnice do palácu swého w průwodu dwau toliko sluhů a rytjře Jarohněwa z Hrádku, gegž byl po smrti králowě opět do služby swé přigal, přepadlo ho w auzké ulici několik odwážliwých zakuklenců. Při slabé záři hwězdiček zablesklo se proti němu asi dwanácte mečů. »Zkolte králowraha!« zwolal geden z nich hlasem silným, a ke slowu tomu počali wšickni dorážeti na Gjřjho, genž owinuw pláštjk o lewé rameno a o zeď se opřew, neohrožen mečem taseným na urážku tuto odpowjdal. Nastaltě tuhý bog. Statečně pomáhal Jarohněw pánu swému, i geden ze služebnjků wytrwal při něm; ale druhý zahodiw pochodeň utjkal gako by mu hlawa hořela tmau nočnj. Zakuklenci byli netoliko počtem silněgšj a lépe ozbrogenj, abrž i drátěnými háwy chráněni; neboť když pádné rány Giřjkowy doléhaly na ně, cwakalo to gako železo na železo.

Nawzdor této překážce byli giž tři z roty padauchůw učiněni neschopnými k bogi; ale posud dosti gich pozůstalo, kteřjžto tjm zuřiwěgi dotjrali.

»Sem, wěrný Jarohněwe!« zněl hlas paně Giřjkůw, »nepauštěg se tak daleko mezi ne! — Ha při sám Bůh! to byla notná rána! — Zbawiž mne pak tohoto neodbytného, genž se na

mne wěšj gako kljště; ostatnjm gá sám poswjtjm!«

Přiwolaný panic proklestiw sobě několika obratnými wýpady wolný náwrat, octl se rychle u lewého boku páně Giřjho, a mládenecké sjle i zmužilé wytrwalosti geho musel konečně ustaupit i onen urputný wrah, genžto neyzuřiwěgi na Giřjho doléhal.

Obywatelé domů neybližšjch, ze sna wybauřeni a hlomozem zbraně polekáni, otwjrali okna; wolánj: »Wrahowé! — Kde gste kdo, spaste duši!« — rozléhalo se po liduprázdné ulici, a čjm wjce zrůstal křik, tjm hustěgi padaly rány, tjm horaucněgšj stáwala se půtka. Giž počjnal umdléwati Giřj i dwa saupeři geho, an tu hořjcj pochodně zableskly se náhle na hořegšjm konci ulice: »Tamto gsau, tam!« zawzněl hlas, gegžto Giřj i w hlomozu půtky hned poznal. Bylť to hlas sluhy geho, hned z počátku boge uprchlého, genž dostaw se šťastně do paláců páně, wšecky dwořany i sluhy tam wyděsil a s nimi na bogiště pospjšil.

Gak mile hluk přicházegjcjch obrazil uši zakuklenců, počali se geden po druhém wytráceti a rozptylowati; tjm snáze bylo přepadeným, ač walně umdleným, ubrániti se několika těm, gešto setrwali nechtjce bez pořjzenj upustit od náběhu swého.— »Do pekla s tebau, ošemetný trawiči!« zwolal geden z pozůstalých, genžto se zdál býti wůdcem té roty. »Twá hodina odbila— a byť bych

měl zároweň s tebau k ďábelskému kwasu se stěhowati!« A řka to a popadna meč do obau rukau, napřáhnul tak ljtě na hlawu Giřjho, že by gi byl bezpochyby rozpoltil, kdyby Jarohněw, wida nebezpečj hrozjcj, nebyl hbitě nadskočil, ránu ohromnau mečem swým zachytiw. Zbraň ocelowá sesmekla se sice odporem tjmto; ale hlawu hrdinného ochrance zasáhla tak prudce, že těžce omráčen i nebezpečně raněn, shrnul se něm k nohaum pána swého. Zatjm přikwapili sluhowé Giřjkowi, a zakuklenci poznawše že záměr gich zmařen, dali se záhy na autěk; tudjž nalezeno na bogišti genom několik mrtwol; neboť raněnj pro strach wyzrazenj ode druhů swých naspěch byli odwlečeni.

Statečný Giřj, okolo něhož sluhowé geho co wčely okolo matky se byli shlukli, krwácel sice z několika ran, ale žádná z nich nebyla nebezpečná; tjm těžšj wšak byla ona, pod njžto zklesl k zemi wěrný Jarohněw, smyslů zbawen. Při záři pochodnj ohlédaly se rány geho; i ukázala se hluboká rána nad lewým uchem, z njžto krew napořád garým praudem se prýštěla. I odnesli ho za mrtwého. Ostatnj sluhowé stjhali wrahy utjkagjcj; ale tito magjce srozuměnj s některými zlomyslnými měšťany, zmizeli gakoby do wody byli padli.

* * *

Jarohněw ležel w palácu Giřjkowu na smrt nemocen. Znamenitý lékař, učednjk powěstného druhdy mistra Křišťana, hwězdáře, lékaře i rektora wysokého učenj pražského, stál u lůžka, hlawau wrtě a latinu pro sebe mumlage; wedle něho stál pan Giřj, wládce země, autrpně pohljžege na mládce nemocného, který w zánětu zimničnjm nepokogně sebau na loži zmjtal, a mage obrazy noci předešlé na mysli, křičel: »Ha, *té* ráně neodoláš! — To wezmi s sebau na památku! — Nu, Bůh ti buď milostiw!« Po těžkém namáhánj zklesl zpátky do měkých peřin, a zabraw se hned zase do třeštiwých rozprávek, mluwil s nebožcem králem, tázage se: »Gakže chutná Milosti Wašj ta řepa? — Lidé ošemetnj prawili, že prý ge posypána gakýmsi práškem. Hle nic toho!« — I dělal gakoby snažně sněčeho prach smjtal, a brzy na to wzchopiw se diwoce, tak že geg přjtomnj wšj sílau držeti musili, křičel co měl hlasu: »Gen sem! — Tys Kuneš z Kostelce, znám tě, přisám Bůh, znám tě! S tebau měřil gsem se před očima krále — a ležels w pjsku — i nynj mi neugdeš! — Ha zhyň, zrádce!«

»Bude-li toto *delirium* trwati déle,« prawil učednjk Křišťanůw ramenama krče, »neručjm za žiwot geho.«

»Tak špatně by to wyhljželo s uměnjm twým, synu Aeskulapůw?« prohodil Giřj newrle. »Co wám platna medle řečtina i latina, nemůžete-li

se wšj tau hatlaninau zachowati při žiwobytj ani toho, který gsa mlad, wzdorowati by měl šjpům smrti? Byl-lis i ty mezi oněmi lékaři, co doléčili nebožtjka krále?«

»Ach ano,« odpowěděl lékař, trochu uleklý; »kdo wšak může pustiti se w zápas s wěčnými zákony přjrody? Kdyby se bylo králi zesnulému dřjwe pustilo žilau, kdyby newčasná stydliwost geho nebyla tagila hljzu, wyskytnuwšj se na mjstě tagném; — kdyby ginj lékařowé, chtjce maudřegšjmi býti a dawše gemu ljk pro průgem, nad mjru geg nebyli oslabili, snad — prawjmť *snad* mohl na žiwě zůstati.«

»Ach, snad, snad!« wzdychnul pan Giřj smutně, dlaň do čela tiskna. »Mně se zdá, že celé waše wěhlasné uměnj spočjwá na gediném slowjčku: *snad!* »Snad ale« — mluwil trpce dál, »předce bude možno ginocha tohoto wyhogiti, a protož radjm, abysi zanechaw učených keyklů, ze wšj sjly swé přičinil se o zachowánj geho. Třeba-li wšak zpružiti horliwost twau, wěz, že *gá* to weljm, i také přičiněnj twé bohdá štědře odměnjm.«

Giřj odešel a lékař zůstal s Jarohněwem samoten. Nemocný se utišil. Lékař pogaw geg za ruku, pozorowal tlukot pulsownj žjly, a nemocný obrátiw se k němu zwolal teskně: »Berto, znáš mne? — Ach gá to cjtjm na lehaunkém ztisknutj twé autlé ruky — tys nešťastna, gá to wjm. Darmo ukrýwáš twář swau předemnau,

darmo bereš na sebe ginau podobu! Gá bych tě poznal mezi tisjcemi i po pauhém šustu šatu twého. — Mluw, chceš býti mau — wěčně mau? *Wen* muselo to slowo, — nynj ge wjš — a nynj gest mi snáze. — Gest mi asi tak, gako když ondy při seďánj wzal gsem zlatau růži za odměnu z ruky twé. — Ach ta růže! — Kde gest má růže? — Wrahu!« wzkřikl zuřiwě, uchopiw lékaře za hrdlo: »Mau růži wydey, sic bez milosti musjš umřjti! — Umři, umři!« wolal w šjleném *paroxismu*, a přiwolanj sluhowé musili s násiljm wytrhnauti polekaného lékaře z rukau třeštjcjho nemocného.

Tak to snjm trwalo mnoho neděl. Neznalť žádného, ani Beneše, geg časem nawštěwugjcjho: mluwjwal zmateně, nespogeně brzy o turnagi, brzy o gedu, ba zas o Bertě, o swadbě a wraždě.

Konečně ostawila ho zimnice; stalť se tichým, ač slabým. Sjla mládenecká počala wjtěziti nad nemocj i odporným léčenjm. Sám pan Giřj častěgi nawštěwowal nemocného, a bera aučastenstwj we strasti nebohého mládce, oswoboditele swého, zaň se obětowawšjho, pečowal aby mu bedliwě poslauženo i wšemožně polehčeno bylo.

Neywjce zábawy poskytowal nemocnému Beneš, genž odedáwna uwykl Jarohněwa powažowati za swé druhé »gá.« Skoro ob den přicházege, wěděl wždy giné a giné nowiny.

»A což o Kunhutě swé ani slowem se ne-

zmjnjš?« prawil gednau k němu nemocný. »Buď se mi to zdálo, aneb gsem to skutečně slyšel, že gsi s nj giž zasnauben?«

»Bůhtě můg swědek, že nelhu,« odpowěděl bodrý Beneš, »řeknu-li že k zasnaubenj mému gest asi tak daleko — gako k twému.«

»K *mému!*« usmál se nemocný. »Což wjš ty o zasnaubenj mém?«

»Snad wjce než ty sám.«

»Kterak to?« tázal se Jarohněw, a růžowá barwa rozlila se po bledém obličegi geho.

»Nechciť tě sice klamati marnými obrazy budaucjho štěstj; ale neklame-li mne důwtip můg a swědectwj gisté Kunky, kterážto za delšj čas byla společnicj gisté slečny w Hradci, tedy tužbám twým giného nic w cestě nestogj než náramná pýcha Oldřichowa a ošemetné pikle gistého ženicha, Kuneše z Kostelce.«

»Dwě podstatné překážky!« wzdychl Jarohněw.

»Řekni raděgi: gedna, neb co gen prwnj bude odstraněna — druhau, bohdá, meč twůg nebo můg odklidj.«

Jarohněw owinul ruku swau o hrdlo přjtelowo, řka gemně: »Nedomnjweyž se, Beneši, že bych snad tolik odhodlanosti w sobě necjtil postawit se w bog proti překážkám sebe wětšjm. Pro odměnu takowau chtěl bych bogowati třeba s drakem stohlawým. Gen co Bůh mi

)(

popřege auplného zdrawj, zotawjť se i rámě moge!«

»Bůh tě pozdraw a posilniž, bogechtiwý hochu můg! ale gá mysljm, že to i bez boge půgde.«

»Wjš snad něco wjce?« tázal se Jarohněw dychtiwě, hlawu k přjteli nachýliw.

»Toliko to, že pan Oldřich Hradecký gest neywyš nespokogen se sokem twým, Kunešem z Kostelce, w gehož udatnost při gisté šrůtce nad mjru zpoléhal. — Někteřj hádagj, že *on* byl geden z těch, genžto za oné noci wražedlně wrazili na zpráwce země, ne-li dokonce wůdcem gegich. To aspoň gisto, že byl toho času raněn a že pan Oldřich giž pro podezřenj, kteréž naň padlo, geho se odřekl. Náš pan Giřj ale od těch dob zjskal walně w přjzni těch, genžto mu dřjwe nehrubě přáli.«

»A kdyby tomu wšemu tak bylo, gak powjdáš — co následuge z toho?«

»Co? — Nu, prawj se silně, že pan Giřj bude králem! Onť po mnohá léta dokázal, že ge schopen zemi zprawowati, a někteřj páni myslj, že by nebylo zle, kdyby mjsto některého neschopného, gazyka, mrawů a práw našich neznagjcjho cizince, zwolili pána českého, o kterémž gistotně wědj, že mocen gazyka i meče.«

Jarohněw zaplésal: »Deyž Bůh, abys prawdu mluwil! Snad by okřála napotom země česká po tolikerých baufech a rozbrogjch, budauc

opět, gako druhdy býwala, wolnau, bohumilau, wěroshodnau, wjtězoslawnau!«

»Amen, staniž se! řekl Beneš, sepiaw ruce zbožně. »Bůh wediž wšecky tyto wěci k dobrému, a bude-li w tom wůle geho, aby byl Giřj králem našjm, dowedeť on zagisté hágiti práwa a slávu koruny české. Bůh ho chraniž i posilniž!«

»Nynj bych zas gá měl řjci: Amen!« prawil Jarohněw w rozmaru; »a wšak Bůh i pan Giřj znagj smeyšlenj mé.«

Rozpráwka ginochů uchýlila se bezdečně od záležitostj lásky k záležitostem politiky, a gakkoliw nemocného mocně dogjmala myšlénka, že Giřj z Kunštatu při nástawagjcjm wolenj může se státi králem, předce geště radĕgi zwjdal, gaký by prospěch mohl z udalosti této wyplynauti pro geho wlastnj budaucnost, a protož oslowil přjtele swého:

»Ty wjš, že gá, gsa zwláště zawázán panu Giřjmu, hotow gsem proň každau dobau krew swau wycediti, což arci zbytečno připomjnati; nic wšak méně nenahljžjm, w gakém spogenj by udalost tato mohla státi s nadĕgj mau?«

»Krátkozraký! — Potřeba-li tobě řjci, že padne-li los na Giřjho, wšickni ti, co druhdy stáli proti němu, budau i hned chtjti gemu na oko se zachowati? Gá sice nemám ducha wěštjho; to ale wjm, že dosedne-li pan Giřj na

trůn, Oldřich Hradecký bude mezi prwnjmi, gešto mu poslušenstwj zasljbj.«

»A pak?«

»Nu, pak řekne pan Giřj Oldřichowi třeba toto: »Mámť při dwoře swém mladého rytjře, ochrance žiwota mého, genž milostj k sestře twé hyna rád by gi pogal za manželku, a gelikož gá sám zaň se přimlauwám — očekáwámť...«

»O přestaň, přjteli, přestaň šáliti mne obrazy milowidnými, gakýchž mi ani za nemoci nepodala obraznost neyweyš zpruzená!«

»Ať mi srdce zwadne,« zwolal přjtel rozmarný, »negsi-li aspoň desetkrát mne šťastněgšj. Toběť aspoň překážky se namjtagj — mně pak gde bohužel to tak zwané štěstj na půl mjle wstřjc, samo od sebe se naskytugjc.«

»Podiwný člowěče!« zwolal Jarohněw. »Tyť se durdjš, žes u cjle? Giný gsa w poměru twém, zplésal by radostj.«

»Ba!« řekl Beneš w zamyšlenj, gakoby byl poslednjch slow ani nedoslechnul. »Ale co mám dělati? Ona tomu chce, otec gegj tomu chce — ačkoli, Bůh ho napraw! mě před několika lety chtěl mermomocj o hlawu menšjm udělati; dále, mistr Rokycana tomu chce — celý swět tomu chce — což mám řjci gá? Mne se nikdo neptá! — K tomuť ge Kunka, ať bez chlauby řeknu, děwče šwarné, gemuž rowného musil bys pohledati w zemi české. — Tážeš-li se, co tedy činjm gá? — Nu stawjm se, gakobych

nechtěl, wymeyšljm překážky, stawjm hráze, — co naplat? Praud mě předce uchwacuge, a snad nežli rok s rokem se segde, spatřjš přjtele swého we gho manželstwj co mezka zapřaženého.«

»Kterak se ti medle poštěstilo připrawiti haužewného Pawla na stranu swau?«

»W tom nemám zásluhy pražádné,« odpowěděl Beneš, chytře se usmjwage. »Kunka sama činila prostřednici mezi mnau a otcem swým, a Bohu buď chwála — aneb gak ginak w podobné přjpadnosti řjkáwáme, — zlomila twrdau šjgi geho; zkrátka, Pawel mne slawně a před swědky za zetě přigal.«

»Tedy gsi šťasten!« prawil Jarohněw.

»Ano, šťasten — as gako onen, gemužto, smjme-li wěřiti bági, wše nač sáhnul, pod rukama w ryzj zlato se proměnilo.«

Jarohněw se rozesmál: »Kdy tedy hodláš swatbu swau slawiti?«

»Zároweň s twau,« odpowěděl rozmarný Beneš bez rozmyšlenj. »Pak to půgde gednjm komjnem.«

»Ay toť žert!«

»Nikoli! Pawlowi i Kunce gsem řekl: Gá mám přjtele, a tomu gsem sljbil, že nezasnaubjm se dřjwe, dokud on též podobného blaha nedogde.«

»A uwěřili této smyšlence?«

»Byloť tu dřjwe něgakého ptanj: Kdo ge ten přjtel? Gak se gmenuge? Zwolil-li giž? a

tak dále; ale gá stawě se gakoby to bylo náramné tagemstwj, kteréž neporušené zachowati dlužno, nechal ge hádati.“

Šramot přede dweřmi oznamowal náwštěwu. Co oba přátelé zwědawě ku dweřjm hleděli, wstrčil Mikeš, sluha hradecký, hlawu do komnaty a spatřiw Beneše, rychle gi zase zpátky wtáhl.

»Gen dále, přjteli!« wolal Beneš za njm, »gá negsem zde přikowán a mohu swobodně odegjti, máš-li něco wyřjditi, co se pro mé uši nehodj.«

Na toto wyzwánj obgewila se opět postawa Mikšowa na prahu, ale posud s gakausi neodhodlanostj. »Gá bych wlastně —« gal se mluwiti hlasem negistým, a nedokonaw řeč ohljžel se plaše po komnatě.

»Nu Bůh tě pomilug, hochu!« zasmál se Beneš, »ty špatně umjš tagemstwj ukrýwati a měl bys aspoň dwě léta choditi ku Klampernowi do učenj, než by tě kdo s podobným poselstwjm wyprawiti směl, gakéž nynj přinášjš. Gá se wsadjm o krk, gak mám než geden, — a ten giž ležel gednau na špalku — ale gak prawjm, směle o krk se wsadjm, že gsi posljčkem lásky, ačkoli ti taul se šjpami i křidélka chybj.«

»Beneši!« zwolal nemocný, horše se nad nešetrnostj přjtelowau, a — libé uzarděnj oblétlo twář geho.

Ale prostořeký Beneš málo dbage na wý-

čitku, která w tomto zwolánj ležela, dělal gako by o wšem byl zprawen; položil prst na usta křjžem, a potutelně očma mhaurage řekl: »Gá gsem zde zbytečný, to by mi mohlo každé malé djtě powědjti, a protož — na shledanau, můg drahý hochu! deyž Bůh, abych přjště, až tě zas nawštiwjm, nalezl tebe na těle zdrawého i na duši potěšeného.« Řka to mrkl okem na Mikše, Jarohněwowi pak, genž netrpěliwě w loži se hnjzdil, ztiskl upřjmně ruku i odešel.

Mikeš se djwal ze dweřj za odcházegjcjm, až byl za rohem zmizel, pak wrátiw se do komnaty usmjwal se dle způsobu swého a konečně wytáhl s gakausi wážnostj z ňader swinutý, čerwenau hedwábnau nitj obtočený perğamen, a podáwage ho Jarohněwowi řekl: »Nynj, když gsme beze swědků, mohu se s poselstwjm swým wytasiti; ačkoli nezapjrám, že mi onen panic, neb ký ďábel to byl, co práwě odešel, swým prožluklým mhauránjm nemálo zatopil.«

»Od koho?« tázal se Jarohněw, drže list w třesaucjch-se rukau.

»Nu wám« odpowěděl sluha, »mohu to swěřiti, wěda že to při wás zůstane, — gestiť od našj slečny.«

Rozčilený mládec přitiskl dřjwe list k ustům a pak rozbaliw geg četl:

»Statečnému rytjři Jarohněwowi z Hrádku.

Službu swau wzkazugi, přjteli milý.

Gakož gsem zaslechla, žes těžce nemocen

a to následkem půtky nočnj, kteráž se gest onehdy mezi slúhy páně Giřjkowými a gistými neznámými lotry w ulicjch pražských ztrhla, wěř, že gest mi toho upřjmně žel. Ráda bych tobě něčjm se odslaužila za služby wěrné, kteréž gsi hned za autlého wěku rodu našemu na Hradci konal, ač potřebugeš-li čeho na tento čas, což mi Mikšem wěděti dey. *Ex nova domo, sabbato post S. Luciam.*"

Za čtenj wypadl z pergamenu ljstek giný, menšj, obsahu dowěrněgšjho, psaný wlastnj rukau Berty, gegžto čtenářům swým také sdělugeme:

»Douška.«

»W tisjcerých wězjm nesnázech a auzkostech. O tobě dosléchám, žes na smrt nemocen, tak že z toho sotwa wywázneš. Doma mne k tomu magj, abych se prowdala za Kuneše Kosteleckého, kterého znáš. Ačkoli nemám ničeho proti němu a ráda bych učinila po wůli bratrowě i giných přátel swých, předceť zdálo se mi záslušno, s tebau o wěc tuto w potaz wegjti, gakožto s přjtelem swým wěrným milým. A protož dey mi wěděti, gak to s nemocj twau stogj, abych znala, gak se zachowati; neboť w tebe celau důwěru skládám, že mi w této mé nyněgšj nesnázi wěrně a upřjmně poradjš. Že pak potlačiwši stud ženský, odwážila gsem se tobě psáti, tohoť wěřjm, že mi we zlé neobrátjš. Mnohoť bych geště měla psáti; ale nesmjm

swěřiti listu. — Ani sama newjm, co pjši — wjceť Mikeš austně powj.

Berta z Hradce.«

Jarohněw četl brzy list, brzy doušku, nemoha se ni gednoho ni druhého nabažiti; pak zawolaw Mikše k sobě, sáhl za podhlawničku a wyndaw měšec střjbrotkaný, podáwal mu něco peněz za cestu, chtěge tjmto kauzelným prostředkem gazyk geho rozwázati; ale upřjmý sluha znamenaw úmysl paniců̊w, prawil smutně: »Nechte pak, pane rytjři! Wjmť sice, že gsau to dobré mišenské, kteréž mi tuto obětugete; ale musilť bych beranem a ne Mikšem býti, kdybych od wás toho neymenšjho wzal. — Ne, ne, Bůh mne chraniž!«

»Tedy aspoň někakau maličkost přigmiž — na památku!«

»Na památku?« opakowal Mikeš, wiklage se w úmyslu swém. »Wěru, na památku bych od wás něco, buďsi cokoliw, rád a wděčně přigal; neboť wjte, pane Jarohněwe, že gsem wám wždy býwal od srdce nakloněn; od tě doby wšak, co gsem na wlastnj oči widěl, gak gste we šrancjch staroměstských ty hrdé cizozemské rytjře gako hniličky ze sedel smetal, mám wás ještě gednau tak rád. — Bůh posilniž rámě waše!«

»Tedy,« prawil Jarohněw, drže sáček posawad otewřený, »wyber sobě, mnoho-li chceš — na památku!«

Mikeš se zasmál; oči geho s patrným zaljbenjm utkwěly na lesknawém kowu; i sáhl do měšce a wyňaw geden groš běloleský, wážil ho chwjlku na dlani a pak řekl: »Wěru, wýborného zrna a nowý, gakoby ho byl teprwa wčera z pece wysadil! Ten prowrtám, nawléknu na šňůrku a budu nositi na hrdle, co žiw budu na památku.«

Usmjwage se ztiskl mu Jarohněw ruku: »A nynj powjdey, co a gak se děge na Hradei?«

»Inu,« odpowěděl Mikeš, wždy geště s penjzem zwoleným sobě pohráwage. »Inu, gak řjkáme, snesitelně, a kdyby člowěk nemusel se djwati na smutnau twář slečninu, mohlo by se řjci, i dobře; ale djwati se na to, gak ta dobrá duše tagně se trápj a wadne, gako lilie při wedru letnjm, to kalj člowěku wšelikau radost a zhořčuge i neyskwostněgšj gjdlo.«

»Mluw, co se stalo?« dotjral naň Jarohněw horliwě.

»Geště nic — ale bogjm se, aby se co newidět něco nestalo, nepřestanau-li nutitj slečnu ke sňatku s panem Kunešem, který, wygmu-li rozsáhlé statky geho, ani za černý groš nestogj. — Tu ge ustawičně rady a šeptu, až by poctiwý člowěk z toho zfantit se mohl. Gakýsi ryšawý, bljkawý, podezřelý chlapjk přicházj a odcházj den co den; pan Kuneš, gen aby slečnu dostal, podwoluge se k činům neyodwážli-

wěgšjm, z nichžto se mu ale, aspoň co gá wjm, geště ani gediný nepowedl.«

A nakloniw hlawu k uchu Jarohněwowu, pokračowal šeptem: »Gá ho mám silně w podezřenj, že byl při té nočnj šrůtce, w kteréžto gste wy, milý pane, tak šeredně byl polámán — a onen ryšawý, wšak wjte koho mjnjm, nebyl také daleko od toho.«

»Klamperna!« zwolal Jarohněw s úžasem.

»Ticho!« odtušil howorný sluha, »gestiť to gen tak zdánj moge.«

»A dle čeho saudjš, že by ti, které gsi gmenowal, měli podjlu w onom ohawném přepadnutj?«

»Inu, co se Kuneše dotýče, saudjm to dle notného šrámu přes twář, s kterým on se gaksi matně wykazuge, ten ryšawec pak, gegž wy Klampernau gmenugete, napadáwá na gednu nohu tak zle, že se dle zdánj mého wěčně wěkůw na obě rowně nepostawj. A to bude dobře! neboť bude mjti na těle o gedno nezrušitelné znamenj wjce.«

»Wj Berta o tom?«

»Chraniž Bůh! Gá gsem si netraufal nikomu podezřenj swé zgewiti. Wy, pane milý, gste ten gediný, kterému gsem důmjnku swau swěřiti newáhal; wjmť gá, gak nebezpečno časem, býti prostořekým.«

»Drž se toho prawidla, dobrý Mikši, pokudž se nám nepodařj, tmu tuto proniknauti a wyhledati silněgšjch důkazů černé winy gegich.«

A zklesna zpět na lůžko zabral se do hlubokého přemýšlenj, pak přegew čelo dlanj, zwolal teskně:

»O gen kdybych byl zdráw! Daufámť silně, že bych potrhal ta tenata, gimiž Bertu obkličugj; — ale tak! Zde musjm w nečinnosti tráwiti drahý čas na lůžku, an zatjm ginj o zrušenj blaha mého úsilně pracugj! Aneb, kdybych aspoň promluwiti mohl s panem Giřjm, snad by *on* z moci swé wěděl, gak Bertu proti nátiskům ochrániti!«

»A když na ten čas ani gednoho ani druhého učiniti wám nelze, co aspoň wzkážete na Hradec, pane milý?«

Nemocný panic snažil se wšemožně myšlénky swé spořádati, což se mu dlauho podařiti nechtělo; konečně řekl pološeptem: »Mikši, gá se w tebe důwěřugi, že nás — chtělť gsem řjci slečnu Bertu — nezradjš.«

»Ať mě Bůh w poslednj hodince mé oslyšj!« počal se zapřisahati sluha.

Ale Jarohněw nenechal geg domluwiti: »Wěřjmť tobě i bez přjsahy a protož žádám, abys wěrně wyřjdil slečně, že sice dosawáde upaután gsem k lůžku; ale silnau naděgi mám, že mi Bůh předešlého zdrawj w brzce nawrátj, abych ramenem swým gi zastati mohl, gak se na wěrného rytjře slušj; zatjm že pomocj dobrých přátel wše wynaložjm, aby gj nikoliwěk křiw-

děno nebylo; dále, že gi prosjm — aby na mne we swých modlitbách pamatowala.«

Při těchto slowech počal Mikeš pozorně poslauchagjcj slzeti, a Jarohněw w pohnutj pokračowal takto:

»Rci gj, aby té wjry byla, že gen posledni krůpěgj krwe mé, gen poslednjm wzdychnutjm mým wyhasne ta — ta wážnost, kterauž w neyhlubšjm srdci pro ni chowám od neyautlegšjho dětinstwj swého.«

Geště chtěl něco přidati; ale umdlen řečj, nemohl ani slowa wjce wyřknauti. Studený pot wywstal mu na čele, oči se zawřely, a Mikeš wykřikl auzkostj.

W tom do komnaty wstaupil lékař a wida nemocného we zhoršeném stawu a Mikše hrubě polekaného, zawrtěl wážně hlawau, a ohledaw puls, zawrtěl geště wážněgi; pak ale mrštil na Mikše okem tak hněwiwým, že tento nečekage na dalšj se-wygádřenj lékařowo, i hned po prstech z komnaty ušel, zanechaw nemocného bedliwé péči přjsného učednjka Aeskulapowa.

Kapitola dwamecjtmá.

Zase žiwota mi rdj se ráno?
  Nehlučj *Kocyt* mně wlnau swau?
Zase, Jehowa! mně mocnost twau
  W prachu obdiwowat přáno? —

Zas mi přjrody třpytjš se, bráno?
  Nažjš krásu s prawdau snaubenau?
Ragská slast proráž̌j duši mau,
  Gi bych cjtil,— nebem *zdrawj* dáno.

J. K. Chmelenský.

Nemoc Jarohněwowa trwala geště dlauho, nawzdor péči lékarské a wýbornému poslauženj. Po několikráte chtěl nemocný mládec zprostiti se wazeb, kterýmiž, dle domněnj swého, nad čas i potřebu skljčen byl. — Gednau nalezli geg sluhowé domácj na schodech zkleslého, zsinalého, bez paměti, což přjčinu zawdalo ku přjsněgšjmu geg ostřjhánj. Tjm trapliwěgšj byly dny, kteréž, obmezen na komnatu swau, ztráwiti musel o samotě. Arci že dosti často nawštěwowal ho wěrný druh Beneš z Wody, přinášege nowiny z města, kterýchžto za kormútliwých časů tehdegšjch nikoli nebylo nedůstatku, gen aby těžkomyslnost přjtelowu howorem rozmarným co možná zapudil; ale wše to málo zagj-

malo nemocného; myšlénky geho byly w Hradci, u té, kteréž se klaněla weškerá útroba geho, u té, genž byla gediným předmětem geho snů i geho bděnj. Měltě kolikeré přjčiny, proč se s citem swé plamenné lásky ani zkušenému přjteli swěřiti neosmělil: gednak geg odstrašowala lehkowážnost, s kterau Beneš o tomto swatém citu mluwjwal, gednak se obáwal, žeby howorný Beneš, neumége mlčeti, wšecko w městě wyzwonil a geg, ač bezdečně, do ust lidských a w posměch uwedl. — Tak mu uplynuly zimnj měsjce, gako ptáku na křjdlech raněnému, genž s tauhau welikau w malém srdéčku w kleci s bidélka na bidélko nepokogně poskakuge, marně se snaže, mřjžj drátěnau, geg od zelených hágů oddělugjcj, na weselý wenek se prodrati.

Nastalo garo s tisjcerými půwaby swými. Pod oknem Jarohněwowým, wedaucjm do skrowné zahrádky, zakwjtaly prwnj wiolky, pokukugjce modrými očkami wzhůru k zagatému mládci. I leckterý okřjdlený pěwec zablaudil do městské zahrádky a usednuw na růžowém keři, neb haupage se na gabloňowé haluzce, prowoláwal šwitorným hláskem, že přišlo garo, doba wzkřjšenj, doba wšeobecné radosti.

Bylоť to gednoho z prwnjch mágowých dnů, an Jarohněw stoge u otewřeného okna napágel prsa swá občerstwugjcjm garnjm wánkem, — tu zahučely slawně zwony teynské, a po nich i ostatnj weškerých kostelů pražských. An práwě

ginoch přemeyšlel, co by to slawné sezwáněnj znamenalo, wkwapil Beneš do komnaty, skoro bez dechu, a sewřew druha w náručj, zwolal radostně: »Zaplesey semnau, hochu můg! Bohu djky, Čechy magj zase krále!«

»*To* tedy oznamugj městu železné gazyky zwonů?«

»Ay owšem! Ale radug se pak a plesey; neboť zwolený král gest ochrance můg i twůg — slawný *Giřj Poděbradský!*«

Jarohněwowo srdce tlauklo radostným nepokogem, w oči staupily slzy tichého plesu; podiwenjm i překwapenjm zachwácen otázal se hlasem pohnutým: »Slyšel gsem dobře? — Giřj, prawjš — Giřj Poděbradský?«

»Ano,« doswědčowal Beneš, zrakoma giskře, »pan Giřj z Poděbrad a odginud z Kunštatu, dosawadnj zpráwce slawného králowstwj českého, před chwjlj od shromážděných stawů téhož králowstwj na radnici staroměstské zwolen gest *unanimiter*, t. g. gednomyslně a gednohlasně za krále, a nynj práwě wedau ho wsláwě pod nebesy do Teyna, a mistr Rokycana snad w tom okamženj co my tuto mluwjme, zpjwá hlasem wysokým před oltářem rodičky Božj radostné: *Te Deum laudamus;* gá pak nechaw wšeho, běžel gsem od radnice přjmo k tobě, chtěge býti prwnjm radostné nowiny této zwěstowatelem.«

»Ale gak, pro Bůh, shodli se wšickni na

Giřjho, an, pokud wjm, téměř wjce měl nepřátel a protiwnjků, nežli přátel a posobnjků?«

»Ay, o tom by bylo mnoho co powjdati. Kandidátů pro korunu českau byl počet rázný. Tu byl předně Karel VII. král francký, gehožto dcera Magdalena zasnaubena býti měla nebožci Ladislawowi; pro něg dlauho a horliwě mluwil Zdeněk Šternberk z Konopiště, neywyššj purkrabj pražský, prawě, že se za swého w Pařjži pobytj gménem weškeré země slibem zawázal, že nápadnost francké newěsty gako dědičky trůnu u národu českého průchod mjti bude. Darmo slibowali wyslancowé francaušťj gménem krále swého, že zwolj-li Čechowé prince franckého, pán gegich podwoluge se oswoboditi zem českau skrze plných sedm let odewšech platů a danj; — nic platno! žádost gegich byla mjrnými slowy odmrštěna. Na to předstaupili wyslancowé Fridricha III. cjsaře německého, a i těm ze mnohých přjčin newedlo se lépe. I Wilém knjže saský, Kazimjr král polský, Sigmund i Albrecht knjžata rakauská hlásili se o trůn uprázdněný. Poslednj zwláště horliwě připomjnali starodáwnj swolenj a umluwy mezi domem rakauským a korunau českau; ale což? — mistr Rokycana gal se mluwiti ku shromážděným stawům, a ohniwé geho wýmluwnosti podařilo se rozwiklanau mysl wolenců w sauzwuk uwesti; neboť prý, tak asi mluwil, záhodno, slušno, chwalitebno a neywýš prospěšno, aby Če-

chowé měli krále z rodu wlastnjho a wlastnj, s cizotau nesmjšené krwe; nikdy že cizozemec nebude tak hágiti práwa národu a koruny, neznage gich aniž o ně dbage, gako rodilý *Čech;* — od pluhu že wzali předkowé prwnjho wýwodu, a nic že nestogj w cestě, aby potomkowé následugjce přjkladu gich, nesměli zwoliti sobě gednoho z národu, genž by hágil práwa wlasti a náboženstwj, a nikdo že k tomu nenj schopněgšj a zaslaužilegšj nežli ten, genžto za nedáwných baufliwých časů zem ku spokogenosti wšech dobrých sprawowaw, co zlato w ohni zkušen byl — totiž slawný pan Giřj Poděbradský. — Můžeš sobě pomysliti, gak tato ohniwá řeč, kterau gsem ti gen we slabých nástinech podal, mysl wolenců rozehřála: neboť sotwa že dokončil mistr, zaznělo i hned ze stera ust: »*Giřjho* chceme! Giřj ať panuge nad námi!« I powstal we sněmowně hlahol a hluk nesmjrný, tak že umlknauti museli ti, kteřjžto z ohledů soběckých wlepiti nám chtěli krále cizozemce, aby geg napotom sami na wodjtkách wodili kam by chtěli.«

Po těchto slowech zklesl řečnjk unawen na židli, wždy geště rukama horliwě rozhazuge, gako by shromážděným zástupům hlásal. Jarohněw stál před njm gako u widěnj; zpráwa ta byla proň tak neočekáwaná, tak radostná, že se mu ani slow nedostáwalo k wygádřenj citů, gežto se ozjwali w prsau geho.

»A tedy to prawda, skutečná prawda?« zwolal opětně zarděn we twáři— »a pan Giřj gest ode dneška králem našjm?«

A když Beneš dle zwyku swého Bohem, ďáblem i peklem se dokládal, neopominuw pokaždé zbožně při tom se požehnati a tak za čerstwa winu se sebe smýti, pogewila se Jarohněwowi udalost tato w krásné skutečnosti se wšemi radostnými wyhljdkami do blažené budaucnosti. Přemožen náwalem citů a naděgj neysladšjch, padl přjteli w náručj řka: »Tedy wzešla hwězda nowá na obzoru wlasti, a nám wšem zkwete w záři gegj štěstj dáwno temně tušené!«

»Deyž Bůh!« zwolal Beneš srdečně, přjteli rukau potřásage. — »Snad i Berta Hradecká, uslyšjc to, w duši zaplésá! — Nynj wšak, drahý Jarohněwe, dowol, bych i dále směl se podjwati; neboť nowina tato hrozj mi srdce utrhnauti, dokudž gi wšem nepowjm, kteřj čekagj wykaupenj Izraele.«

A řka to odkwapil z komnaty.

Jarohněw zůstaw o samotě, počal přemjtati na mysli udalosti dnešnj, připřádage k pásmu gich růžowau tkaninu smělých naděgj a tužeb swých; neboť, tak uzawjral, stal-li se pan Giřj králem českým, stalť se spolu i neywyššjm poručnjkem wšech wšudy sirotků w zemi české a tudjž i slečny Berty Hradecké, i nebylo pochyby, že bude mocen gi proti wšelikému násilj w ochranu wzjti, a že to pan Giřj učinj, za to

ručila předně geho na slowo wzatá láska ku sprawedlnosti, a druhé i ta okolnost, že na bratra gegjho Oldřicha pro mnohé pomluwy a potupy pozorné oko měl. Po dlauhém přemýšlenj a samým s sebau rokowánj na tom se ustanowil, že u prwnj přjzniwé přjležitosti panu Giřjmu k nohaum padne a swau stjžnost i tužbu upřjmně gemu předložj.

Tato přjležitost brzy se naskytla, neboť pan Giřj byl každému přjstupným, ba i neysprostšj z poddaných geho mohl w kteraukoliw dobu směle se přibljžiti k němu, gsa gist, že se sprawedlnosti dowolá.

Lékař oznámil Jarohněwowi, že giž bez nebezpečj může opustiti komnatu, aby wenku na čerstwém garnjm wzduchu w mjrné procházce dookřál. Wězni, seděwšjmu dlauho w podzemnjm wězenj, nemůže wjtaněgšj býti zwěst, že ge konečně z wazby dlauholeté propuštěn, gako bylo Jarohněwowi wážné rozhodnutj lékařowo. Prwnj geho wýchod byl ne pod šjré nebe we chrám obžiwugjcj přjrody Božj, abrž ku prwnjmu komornjkowi nowě zwoleného krále. I poprosil ho, aby mu dal wěděť, kdy asi by Geho Milosti bylo přjležito přigmauti wřelé djky za milostiwau péči, kterau oň we dlauhotrwagjcj nemoci geho mjti ráčil.

Jarohněw byl sobě ctnau powahau swau mnoho přátel mezi dwořany zjskal. »Snad že

wás král i w této chwjli wyslyšj," prawil komornjk ochotně, a hned na to wešel ku králi.

Po kratičkém prodlenj odewřely se dwéře do kořen a zewnitř bylo slyšeti gasný hlas králůw: »Gen dále, mladý hrdino!" A když Jarohněw powzbuzen laskawým pobjdnutjm tjmto wstaupil, chtěge panu Giřjmu k nohaum se uwrhnauti, pozdwihl ho král welmi laskawě, řka: »Tys nedáwno z těžké nemoci powstal, a byť by ani toho nebylo, nedopustilbych abys předemnau, člowěkem smrtelným, poklekl, wěrný hochu můg; neboť wěz, že důstogenstwj králowské se wšjm leskem swým newypudilo z hlawy mé *paměť*, a *na mně* gest děkowati tobě, žes tělem swým zachránil žiwot můg."

Tak milostiwého přigetj se Jarohněw ani nenadál. Prchawý ruměnec wstaupil mu do bledého obličege; twáře geho zahořely, gazyk službu odepřel, kolena se zachwěly, skláněgjce se k zemi. Opět chtěl ginoch pokleknauti; ale pan Giřj prawil: »Čtu-li dobře w obličegi twém, rád bys mimo djků wzdánj geště něco giného přednesl, a protož mluw od srdce, gak se na Čecha a rytjře slušj, a bude-li žádost twá slušná, gakož ginak neočekáwám, přigmiž napřed ugištěnj, že zplněna bude."

»Ach, králi milostiwý," počal Jarohněw zagjkage se w řeči, »gakými slowy mám wygewiti, cobych Milosti Wašj tak rád přednesl a co wlastně netýká se ani osoby mé, leč..."

»Nu,« wskočil mu do řeči král Giřj kwapně. »Gestliže *pro sebe* ničeho nežádáš, tedy mluw gen krátce, milý hochu! Hodiny mé gsau sečteny!«

»O Milosti králowská!« řekl Jarohněw polohlasně, »gáť giž napřed prositi musjm o laskawé ztrpenj, a neprosil bych ani, kdyby čas nenáhlil.«

»Gakož daufám korunu českau geště déle na hlawě nositi, — žádost twá musj býti nad pomyšlenj důležitá a k wyplněnj nesnadná, že k nj potřebj tak obšjrné předmluwy.«

A Jarohněw nechtě déle nadužjwati trpěliwost krále, počal wyprawowati řečj stručnau, co naši čtenářowé giž wědj, počna od mladých let swých, na Hradci ztráwených, až po tu dobu, kdež Berta, gsauc tjsněna ze wšech stran, k němu, gakožto gedinému přjteli, útočiště wzala, pomoci se dowoláwagjc.

Giřj, znatel srdcj, brzy mu porozuměl, a protož nenechaw ho domluwiti pokynul rukau aby mlčel; ale Jarohněw gsa ke wšemu odhodlán, gal se poznowu žiwými barwami ljčiti smutný osud sirotka, magjcjho být obětj zištných záměrů bratrowých a takořka zbožjm, o něžto se dwa giž po delšj čas smlauwagjce shodnauti nemohau.

»O ty milý zastupiteli sirotkůw!« zwolal Giřj Poděbradský u weselém rozmaru: »kdož by tebe oslyšel? — Leč powěz, kdo gest ten,

gemuž Oldřich Hradecký připowěděl sličnau sestru swau? neboť dobře-li se pamatugi, byla ona to, genž o korunowánj předka mého, slawné paměti Ladislawa krále, odměny při weřegném sedánj rozdáwala?«

Jarohněw se zapýřiw, odpowěděl rychle: »Ano, tať gest to, a onen, gemuž Oldřich Hradecký proti wůli gegj gi zasnaubiti hodlá, gest Kuneš Kostelecký.«

»Kostelecký?« tázal se Giřj s netageným úsměchem. »Týž snad, kterého gsi tehdáž tak nerázně s koně do pjsku powalil? — Nu toť ti, hochu milý, giž napřed štěstj přegi; neboť wjtěz w turnagi býwal odedáwna i wjtězem w lásce, — a mimo to wláda Oldřichowa nad sestrau nezletilau giž přestala; neboť práwě dnes došla mne zpráwa, ač trochu negistá, že wčera mrtwice učinila konec žiwotu geho.«

»Oldřich mrtew?« zwolal Jarohněw w úúžasu.

»Gakož gsem powěděl,« pokračowal král pokogně w řeči swé. »Tomu-li tak, nemáš hrubě čeho se obáwati; nebo pak ti zůstane na starosti toliko negápný Kuneš, a před tjm snad zbraň nesložjš? — A wěda to, měg se dobře.«

Král na rozlaučenau pokynul rukau, a Jarohněw opustil sjň u welkém rozčilenj. W předsjni zastawil geg komornjk, zachytiw ho za raucho, zwědawostj komornjkům přirozenau. »Na twáři twé widěti, žes dobře pořjdil; a wšak

Milost králowská byla také po celý den welmi gasné mysli! — Nu, gá přegi štěstj!«

»A gá srdečně děkugi,« odtušil Jarohněw krátce; »leč powěz upřjmně, slyšel-lis, že pan Oldřich Hradecký se swětem tjmto se rozžehnal?«

»Ay gakžbych byl neslyšel?« odpowěděl komornjk pološeptem. »Před nedáwnem byl prý geště zdráw a wesel, dowěděw se ale, že pan Giřj Poděbradský zwolen za krále — týž gemužto nepřátelstwj wěčné byl přisahal — padl bez sebe na zem a nikdo ho newzkřjsil wjce.«

»Djky, djky za tuto zpráwu!« zwolal Jarohněw rychle, a nežli se komornjk ohlédnul, byl giž ten tam.

»Nu tenť má naspěch!« zamumlal komornjk pro sebe; »ale čemu se diwiti? Úbohý byl dlauho nemocen, a možná že ona rána do hlawy i mozkem mu hnula.«

A Jarohněw w skutku spěchal newěda kam. Octnuw se na ulici, počal pořádati smysly swé a tu teprwa seznal, že na plano blaudj. W prwnjm okamženj chtěl přjmo do Hradce se pustiti; ale po zdrawěgšjm uwáženj přeswědčil sám sebe, že přjtomnost geho tam netoliko ničeho by neprospěla, nýbrž i Bertu snadno w nesnáz uwedla; protož byl giž na tom obrátit se domů a wěc geště gednau přemysliti, an tu přjtel geho, rytjř Beneš z Wody, cestu mu zastaupil.

»*Victoria!*« zwolal, padna Jarohněwowi okolo krku. »*Tandem!* Konečně wywázl gsi z rukau negápných mastičkářů, Bůh ge zatr ... — naprawiž, chtěl gsem wlastně řjci.«

Jarohněw mu ochotně wyprawowal, kterak nenadálým úmrtjm páně Oldřichowým naděge geho načitě se powznesla; nynj pak že ani sám newj, co dále počjti?

»Co počjti?« opakowal Beneš, mna sobě radostně ruce. »Nu což giného, než přjmo do Hradce geti, Bertu potěšiti a hned na to srdce i ruku gj obětowati?«

»Ale powaž smutek, nynj na Hradci wládnaucj! Toť zagisté nenj doba přiměřená ku pronešenj podobné žádosti, — a wždyť pak ani sám newjm, ge-li mi slečna wskutku tak nakloněna, žeby ...«

»Smutek — doba — náklonnost!« rozhorlil se Beneš. »Newjdáno! holé to tretky a pletky! Mně wěř, gá prawjm tobě, co' nám řjkáwali mistři w kollegi: *Audaces fortuna juvat* — ale to ti bude trochu tmawé, tedy předewšjm wěz, že *Fortuna* u Řjmanů býwala bohynj štěstj a ...«

»Pro Bůh! Dnes aspoň mlč mi s latinau i se wšj ostatnj učenostj, a ge-li ti možno, mluw semnau česky, prostě a srozumitelně.«

»Eyhle, zasmál se Beneš, až mu slzy do očj skočily, »*unde* ta netrpěliwost a nedočkawost? — Wěř, hochu, přjteli zkušenému, anebo gak

my řjkati uwykli: *Experto crede!* Gen co budeš u cjle, po kterém tak wřele dychtjš, budeš gináč mluwiti, gináč smeyšleti; — leč to nikoli nebudiž řečeno na ugmu cti spanilé slečny Hradecké. — Známť i giné přjslowj, a to gest pauze české a welmi srozumitelné, genž dj: Kdo chce kam, pomozme mu tam — a protož chcešli *tam*, totiž na Hradec, ať giž gedenkráte mluwjm prostě, gaks welel, — pomohu ti tam wěrně. Chceš?«

»Ay gak se gen můžeš ptáti?«

»Nuže tedy, gá opatřjm dwa koně, a zjtra rannjm gitrem wydáme se do Hradce. Gsi-li spokogen?«

Mjsto odpowědi ztiskl Jarohněw přjteli ruku.

»Tedy umluweno. Zjtra hned po wýchodu slunce budu na tebe čekati u brány. Wyfinti se, gak na ženicha slušj, a wše ostatnj poruč Bohu!«

»Beneši, Beneši!« prawil Jarohněw — »kýž bych měl twau lehkau, ke wšemu odhodlanau mysl!«

»Ey, mysl sem, mysl tam!« odpowěděl wždy weselý Beneš; »gá obgednám na zegtřj koně, a s tjm dost!«

Mladj přátelé se rozešli; Jarohněw ale dlauho geště na mysli přemjtal, má-li k náwrhu Benešowu přistaupiti čili nic; neb ačkoli w okamženj rozhodném býwal udatným, rekowným,

stálým, nezwratným: předce nežli se docela rozhodl, rád wikláwal se w pochybnosteeh, wymeyšlege gako naschwál rozličné překážky, námitky, odpory a obtjže, o kterých se lidem bystrokrewným, k činům náhlým, ani nesnjwá.

Jarohněw, nawrátiw se domů, procházel se po komnatě kroky rychlými, odřjkáwage nahlas, co hodlal řjci Bertě, co bratru gegjmu Janowi, druhu dětinstwj swého, co hradnjkowi, co čeledi. I saustružil na těchto promluwách mnohem déle i pilněgi, než nyněgšj básnjkowé na wýtworech obraznosti swé; konečně předce ustanowil se. Ale nazegtřj zawrhl opět wšecko, co sobě za wčjrka byl wymyslil, a ačkoli dosti časně opustil lůžko, předce samau přjprawau, opětným přemýšlowánjm a t. d. tak se opozdil, že slunce dáwno giž bylo nad horami zaplápolalo, nežli se k umluwené gjzdě odhodlal. Láska, ten mocný hewer přjrody zwjtězil nade wšemi pochybnostmi a obtjžnostmi, gemu se naskytagjcjmi.

Jarohněw, ozdoben sněhobjlým, dobře naškrobeným, k hrdlu těsně přiléhagjcjm ljmcem, na hlawě birýt s haupawým pérem, na těle zelenau, střjbrem wyšjwanau kamizolku, na lewém rameně krátký, zlatem lemowaný pláštec, mohl se w obleku tom wyrownati neyproslulegšjm šwihákům tehdegšjm, zwláště pomyslj-li sobě čtenářky naše k doplněnj obrazu snědá wausiska pod nosem a tak nazwanau kozj brádku

pod dolegšjm pyskem, uměle přistřihnutau a pečliwě učesanau, k tomu dlauhé husté, přes ramena splýwagjcj a we dwa praudy se děljcj kadeře; — a chtěgj-li mermomocj wěděti také, gak asi spodnj djl těla geho wypadal, nechť sobě představj žluté zwjřecj spodky, přepásané modrau hedwábnau, stříbrem protkanau páskau, a červené, zlatem otřepené botky s lesklýma ostruhama, — a budau mjti gakýž takýž obraz zewnitřnj postawy hrdiny našeho. Tak wystrogen dostal se ku bráně, kde giž Beneš s třemi koňmi a gednjm pacholkem přjchodu geho netrpěliwě očekáwal.

»*Tandem!*« wzkřikl mu radostně wstřjc. »Konečně nabažil gsi se peřin, co na nás zde giž přes hodinu padá rosa nebeská, genž, ať upřjmně djm, proklatě studj.«

Zběžný pohled na Beneše gewil, že i on gaksi po swátku se wyšňořil; neb i geho točenice byla haupawým peřjm ozdobená, kamizola kwjtjm i srdcemi hogně wyšjwaná, dar to od zamilowané Kunky, a pás rytjrský, co obloha nebeská za gasné noci hwězdami zlatými hustě protkaný, swědčil, že stroge se na dnešnj cestu, milau a zběhlau rukau podporowán byl. Pachole drželo koně pro Jarohněwa určeného za uzdu, a sotwa že wstaupil rytjř do třmenů, šlo to, gakoby bičem šlehal, přjmo k Hradci Gindřichowu.

Na cestě umlauwáno mezi Jarohněwem a Benešem o slowa, gimiž by chaulostiwá důleži-

tost započjti se měla; wše ale dálo se tak zticha, že pachole za nima klusagjcj ani toho neymenšjho z rozmluwy gegich doslechnauti nemohlo.

»Zdařj-li se tato naše wýprawa,« prawil Beneš ke druhu, »gakož nepochybugi, tedy k wůli tobě i gá, an už ginak nelze, staw swůg proměnjm.“

»Tyť mluwjš o wěci té,« odpowěděl Jarohněw, »gako by byla nade wši pochybnost zwýšená, an zatjm gá, mezi naděgj a pochybnostj se wiklage, horaucj muka pociťugi.«

»A to prawě — dowol ať se upřjmně wygádřjm — chyba twá; neb kdybys gen trochu zmužilosti a odhodlanosti na sobě byl ukázal, když ti Berta takořka w austrety wyšla, giž dáwno byl bys gi, wzdor bratru gegjmu, wzdor Kunši Kosteleckému a wzdor wšem ostatnjm, kdož ti cestu k prahu štěstj zastupowali, chotj swau učinil.«

Jarohněwowi to nechtělo do hlawy i řekl: »Takť owšem myslјš a radjš ty, geštos uwykl u panen lehce wjtěziti.«

»Ay,« odwětil Beneš neuražen, »wjmť gá nač narážjš — as na ono Cäsarowo: *Veni, vidi, vici?* — Nu, gá bych mohl s dobrým swědomjm wšecky Swaté a Swětice wzjti za swědky, že nelhu: aspoň u Kunky swé zwjtězil gsem co Cäsar — a to nenj žádná chlauba.«

»Mně se zdá,« napomjnal Jarohněw, »že pachole wzadu nám se směge?«

»Toť by musilo do něho tisjc hromů ....

a tak dále! — ale wždyť to hoch nedospělý, gehožto gsem k posluze u kowáře na Nowém městě nagal.«

Kluk, o němžto řeč byla, klusal za panicemi na njzkém hrušáku, chlapec to asi patnáctiletý, na němž mimo přirozenau rozpustilost widěti, že zřjdka kdy té radosti se mu dostalo, aby mohl po wůli swé na koni se progeti. Celá postawa geho lákala k smjchu. Kožený háw, mjstem tak usmolený, že ani někdegšjho wyšjwánj znáti nebylo, pro šjřku swau nepřiléhal k tělu, ač širokým pasem nad bokama přitužen; nohawice třepaly se po lýtkách, a točenice liškau wykládaná wozila se mu s ucha na ucho. Při tom wšem bylo chlapisko weselé mysli, což, pomina giných kausků, i z teyránj dobrého hrušáka bylo patrno, a gen tenkráte chowal se pokogně, když geden nebo druhý z rytjřů po něm se poohlednul.

Mezi zagjmawými rozmluwami a bez nehody dostihli naši pocestnj Hradce Gindřichowa, kromě že negednau za tu cestu nuceni byli napomenauti pachole, aby koně šetřjc slušně se chowalo, což kluk, dokud naň se djwali, wěrně plnil a nawlas zachowáwal.

Kapitola třimecjtmá.

Ach, to krásné gitro prwnj lásky!
Duch se ztápj w moře zpomenutj...

K. Sabinský.

Wysoké wěže hradecké leskly se zdaleka, ozářeny sluncem garnjm, město i hrad poskytowaly pohled mjruplný: nicméně tlauklo w Jarohněwu srdce silněgi nežli před bitwau. Widělť před sebau to mjsto, kteréž před desjti lety s dědem swým opustiw, od těch dob ani okem nespatřil, mjsto, w kterémžto byl ztráwil blažená léta autlého dětinstwj, mjsto, kdež růže žiwota geho zakwjtala. Wšecko bylo to samé gako před desjti lety, ty wěže staré, mechaté, ty hradby, mosty, stromy, potoky, stráně; nic se nezměnilo, toliko — on sám. Sladké zpomjnky na uprchlau minulost draly se praudem do srdce geho. Tam w tom lese lowjwal druhdy s Bertau wewerky a ptáky; pod oným rozložitým gesenem sedáwala ona neyraděgi a on u nohau gegjch, drže wyžlata na šňůře neb sokola na hrsti. Tjmto ljpowým stromenjm chodjwala dolů k osamělé kapličce Panny Marie, wěncugjc pokaždé kamennau sochu kwjtjm swj-

žjm, neypěkněgšjm co gen po zahradách i lukách shledati mohla; tam modljwala se zbožně k rodičce Božj za otce, za weškerý rod Hradecký, za sebe a Bůh milý wj za koho geště. Takowé asi wzpomjnky, myšlénky, obrazy, sny prochwjwaly duši Jarohněwowu, z nichžto některé mimoděk i we slowa se oblekly.

»Nynj tedy« prawil k Benešowi, »když gsme práwě nedaleko mjsta toho, mně wěčně památného, dowol, přjteli můg, ať ge co zbožný pautnjk nawštiwjm. Snad tam sobě wyžádám důwěry a odhodlanosti, kteráž mne, ať se ti přiznám, při pohledu na hrad tento opustila.» A řka to slezl s koně. Hodiw pacholeti otěže, přeslechl odpowěd Benešowu a uhnuw se s cesty weřegné, spěchal trawnatau stránj k mjstečku powědomému.

Na zeleném, mladými břjzami a smrčky porostlém pahorku stála skrowná kaple, zaswěcená úctě blahoslawené Panny. Zdě gegj byly prastaré, mjstem pobaurané; ale swjžj břečtan a tmawé malinowj obrůstalo ge, winauc se okolo štjhlých slaupků, podpjragjcjch wchod do njzké swatyňky. Stranau bublal křišťálowý potůček, genž přicházege s kwětnaté stráně, běh swůg bljže kaple na chwjlku zastawil a odewzdaw daň dobrowolnau prohlaubené studánce, hrkotem dolů ku trawnatému palauku pospjchal. Kaple, samota, nepřerušená tichost a celé wůkolj wybjzelo k pobožnosti. I Jarohněw sepial

giž před wchodem do swatyně ruce ku wraucj modlitbě a překročiw práh smekl birýt a pokleknul; ale u malého oltáře klečela giž iginá postawa we dlauhém smutkowém rauše, pohřjžená w tiché modlitbě. Šum, s kterým se byl ginoch přibljžil, wytrhl gi z pobožnosti; otočilať hlawu, a Jarohněw poznal w radostném překwapenj — *Bertu.* Zachwělať se; mrákoty šly na ni ale ginoch přiskočiw pochytil pannu klesagjcj w náručj. I pozdwihla k němu swé oči w slzách tonaucj. »Jarohněwe!« zwolala gemně, a ginoch gi pewněgi tiskl k prsaum, gakoby se byl obáwal, že mu gi osud zlowolný násiljm z náruči wyrwe.

Genom na okamženj zapomenula se djwka, dawši se nenadálým praudem citů přemoci; pak ale wywinuwši se mládcowi, pocauwla o dwa kroky a řekla: »Jarohněwe — tys mě překwapil gako sen! — Wjš giž . . .?«

»Že bratr twůg Oldrich w Pánu? — Ano, i ačkoliw uznáwám, že neywýš neslušno, w takowauto dobu přibljžiti se k tobě s wyznánjm citů milostných, předce — směg se mi — na radu a přimlauwánj dobrého přjtele ke kroku tomu gsem se odhodlal. Prwnj má gjzda po dlauhé, těžké nemoci byla k tobě; — zdaliž mě nynj zawrhneš a od sebe odstrčjš?«

Slečna mlčela; ale oko gegj mnohomluwné zwěstowalo ginochowi odpowěd přjzniwau. I osmělilť se wtisknauti ohniwé poljbenj na bjlau

ruku gegj a ona gi netáhla zpátky, až on rozesmělen tjmto powzbuzenjm, důkazy wraucnosti swé opakowati se gal.

»Ačkoli giž drahně let tomu,« promluwila Berta, »co gsi se odcizil domu našeho, předce wždy geště považugi tebe za druha mladosti, za přjtele — a tudy snad wjce tobě powolugi, nežli se na naše nyněgšj poměry slušj.«

»Ach Berto!« zagjkal se Jarohněw, »gá to od upřjmnosti twé očekáwal, ano, ať se ti přiznám — naděge má pnula se geště wýše, obraznost má okazowala mi we snách i bděnj spogenj naše pro celý čas žiwota.«

»Jarohněwe!« odslowila slečna mjrně. »Gak gen můžeš na něco podobného narážeti? Pauhý pohled na šat můg měl by tebe ku zdrženj-se od řečj podobných napomenauti.«

»Obsah ljstku twého« odwoláwal se ginoch, »zawdal mi smělosti; gá četl z každého řádku náklonnost twau i zaplésal gsem nad krásným splněnjm neysmělegšjch a neyskrytěgšjch tužeb swých.«

»Ach ten neblahý ljstek!« zašeptala djwka. »Psala gsem ho w auzkosti, we zmatku přenáramném, newědauc sobě nigaké rady, ba giž ani sama newjm co gsem psala — a možná owšem, že mi w tehdegšjm pobauřenj mysli některé slowo proklauzlo, kteréžto gsi sobě snad přjzniwěgi wyložil, než mjněno bylo. Mámť tebe wymluwena; ale nynj giž swrchowaný čas,

abychom se rozešli; neb giž přjliš dlauho gsme samotni.«

»Tedy dowol, abych tě wyprowodil.«

»Nic dále než ku konci stráně! — Co by sobě o mně lidé pomyslili, widauce mne s mladým, neznámým mužem samotnu?«

I šli wedle sebe ruku w ruce cestičkau po palauce. Tu ge uzřel s hora Beneš, genžto z dlauhé pobožnosti Jarohněwowy giž netrpěliwým býti počjnal. Spatřiw Jarohněwa gjti se slečnau, nemohl se zdržeti, aby nad tak potěšitelným wýgewem hlásitě nezwolal: »*Victoria!*« Při tom wyhodil birýt swůg nad hlawu a opět rukama ho pochytil. Učednjk kowárský, koně Jarohněwowa držjcj, domnjwal se, že musj přjkladu geho následowati, a protož co ohlas dal se také slyšeti se zwučným: »Horia!« I wyhodil točenici swau tak wysoko, že zůstawši na wětwi wedlegšj borowice wiseti, newrátila se na hlawu geho wjce.

Berta se ulekla, zaslechnauc na bljzku pokřik i smjch weselý, a pozdwihši očj wzhůru k cestě weřegné, přeswědčila se s úžasem i hněwem, že ten hlahol a to neobyčegné pozdrawenj osoby gegj se týká.

I Jarohněw zarazil se nad tauto neslušnostj. Zapýřiw se koktal nesrozumitelnau wýmluwu o přjteli, gemužto swěřil aučel cesty i celé tagemstwj swé, kterýžto wšak, gsa nad mjru

žiwé a popudliwé letory *), radost na uzdě držeti neumj; ale Berta zawrtěla hlawau, řkauc důtkliwě: »Tak-liž tomu, budiž opatrněgšjm u wolenj přátel swých.«

Jarohněw pogal gi prosebně za ruku: »Odpusť gemu! Nebýwalť on nikdy we škole mrawů dworských, abrž wychowán mezi weselými žáky a diwými wogjny, mnoho drsnatého na sobě podržel. Přetwářka gest mu cosi zcela cizjho, gemuť každý může na samé dno srdce nahlédnauti co w něgaké zrcadlo, a nahlédna uwidj, že rytjř Beneš gest přjmý, wěrný, udatný, ač, ať tak djm, trochu prostořeký.«

»A na tobě nalezl wřelého zastawatele chyby swé. — Mám-li gemu dnešnj nešetrnost prominauti, musj mi dáti přjležitost, abych se naučila i lepšj stránku powahy geho znáti.«

»Snad se mu přjležitost tato co newidět naskytne, neboť prosj o dowolenj, aby směl zároweň semnau tobě i ostatnjm audům wznešené rodiny Hradecké poklonu složiti.«

»Gá negsem wládkynj hradu,« odslowila Berta, »a protož nemohu powolenj žádaného ani uděliti ani odepřjti.«

»A ke komu tedy mám se s žádostj swau obrátit?«

»Gakožto býwalý schowanec hradecký — ač zpronewěřilý, gak tebe u nás gmenugj —

*) Letora = Temperament.

můžeš se wždy wljdného uwjtánj i přigetj nadjti a bezpochyby i ten, gegž přjtelem swým nazjwáš; neboť hostinnost býwala odedáwna a gest dosawáde dědičnau cnostj Hradeckých; nelzeť wšak zapřjti, že nad tauto náwštěwau wšickni — a snad práwem — hlawau wrtěti budau. — A nynj s Bohem!«

Sotwa dořekši, uhnula se do stromořadj k hradu wedaucjho, nechagjc Jarohněwa státi, genž pomaten za odcházegjcj pohljžel. Hodnau chwjli stjhaly gi zraky geho, až pak zpamatowaw se, zdlauha stránj nahoru ke konjm kráčel.

»Nu to musjm řjci,« uwjtal ho Beneš s weselau twářj, »tyť máš podiwné štěstj! Modlitba twá došla welmi brzy a téměř zázračného wyslyšenj; ale my také i hned progewili upřjmně radost swau. Snad gste nás slyšeli nebo aspoň čepice naše ljtati widěli?«

»Ach práwě to neobyčegné, ať nedjm neslušné účastenstwj bylo by mne bezmála o wšecku naděgi připrawilo.«

»Tak? Hněwala se slečna? — Bezpochyby gen na oko; nebo která djwka kdy oprawdu byla uražena, zaradowal-li se kdo trochu hlasitěgi z toho, že gi brzy pod čepcem uwidj? Mně aspoň se ten pád gestě nikdy nepřihodil.«

Wěřjmť rád. Ale nynj, přjteli, zkroť, ge-li ti možno, aspoň na několik hodin žiwost a popudliwost swau, a chowey se střjzliwě a wážně,

nechceš-li, aby tam na hradě nad námi ramenama krčili.“

»Dost! *Sapienti pauca!*“ řjkáwal mistr Křišťan slawné paměti, když nám působenj měsjce na planetu naši wykládal. Máš mjti ze mne radost, gak wážně obočj stahowati, gak hluboce se klaněti a řeč po dwořácku osnowati budu.“ —

Na hradě nepoznal Jarohněwa nikdo, kromě starého Mikše. Toliko stěžj upamatowal se naň nyněgšj dědic, Jan Hradecký. Mikeš gewil radost swau prostě, neljčeně; Jan přigal hosta chladně a wznešeně. Sotwa že na zewrubné připomjnánj Mikšowo uwěřil, že to týž Jarohněw, genžto s njm před lety na hradbách hráwal a gemu kawky na wěži wybjrati pomáhal. W takowých okolnostech netraufal sobě Jarohněw s barwau na swětlo. I na mysli Benešowě, gindy wždy gasné co obloha letnj, ležela gakási dusiwá mlha, nedagjcj rozmaru geho wyniknauti.

Přibljžilať se doba polednj. Hosté se scházeli do hodownj sjně, mezi nimi Kuneš z Kostelce, welkým šrámem na twáři znamenaný, i Jan Kolda, druhdy pán mocný na Náchodě, nynj sešlý, zchudlý, téměř k nepoznánj. Tělo geho bylo častým kwasem a nestřjdmým pitjm naboptělé, twář žlutá, opuchlá, oči do gamek zapadlé. I oděw byl gaksi zanedbaný; krok negistý, wáhawý, pohybowánj leniwé, neobratné, prawý to obraz člowěka na duši i na těle zpustlého.

Slečna Berta nepřišla k obědu, dawši se bolenjm hlawy omluwiti. Jarohněw a Kuneš, Kolda a Beneš djwali se na sebe gako wlci, očima, z nichžto smrtelná zášť se giskřila. Snad by hned za oběda bylo mezi nimi přišlo k hádce, která se krwawě skončiti mohla, kdyby gednak maudrá smjřliwá slowa přjtomného děkana Lucina, gednak i mjrná ustupná powaha Jarohněwowa patrným urážkám giný směr byla nedala. Předce wšak naráženo uštěpačně na swato-Wáclawské rytjře, genžto by se měli psáti z Chudoby nebo z Nauzowa, a cokoli gestě duch wjna a nenáwisti dáwal odpůrcjm wymlauwati.

Mladý dědic ke wšemu tomu gen se usmjwal, a když hosté w prudkém rozhořčenj gižgiž na sebe sáhnauti chtěli, smjřil wšecky slowem žertowným, aby ge za chwjlku poznowu proti sobě rozškádlil.

Byloť po tabuli. Mladý dědic Hradecký odebral se do pokogů swých a hosté následowali přjkladu geho, rozcházegjce se beze smjřenj. Panicům našim byla Mikšem wykázána komnata w lewém křjdle zámku.

»Co tomu wšemu řjkáš, Beneši?« tázal se Jarohněw přjtele, když byli samotni.

»Že gsme, wydáwagjce se sem, musili lewau nohau napřed práh překročiti. — Patrnoť, že gsme zde prodáni.«

»Ani poručnjka sirotků Hradeckých tu nenj,

s kterým gsem o záležitosti swé promluwiti zamýšlel.«

»Ba ani gediného počestného člowjčka tu nenj,« prawil Beneš mrzutě, »wygmu-li ctihodného kněze, genž s námi obědwal, a naneyweyš geště starého Mikše, kterému prostota z očj kauká. Nynj pak nechať gá tebe se zeptám: Co myslјš že znamená towaryšenj pána Hradeckého s oným sešlým lotrem Koldau? — co to přátelstwj s Kunešem Kosteleckým?«

Jarohněw chtěl odpowědjti, ale pozornost geho náhle zaugata zpěwem ljbezným, gegž wětýrek garnj otewřeným oknem w komnatu zanášel. Oba panicowé stáli s ušima napnutýma co dwě sochy. Bylť to hlas ženský; zpěw strunami harfy doprowázený zněl asi takto:

Stjhali lowci, stjhali
  Gelena mladého,
On se gim wymknul haušťěmi
  Do pole šjrého.

Wyštwali naň psy, wyštwali,
  Smečka zlá ho stjhá;
Ale geljnek pláněmi
  Swoboden ubjhá.

Nebyl to gelen, byl mládenec:
  Wrahowé čjhali w lese, —
On se gim uhnul stráněmi,
  Kůň ho k domowu nese.

Darmo kasá se na něho
  Zbor nepřátel četný;
Bůh milý tě doprowoď,
  Mládenče šlechetný!

»Nechť mi kat ucho utne,« zwolal Beneš, když posledný zwuky strun w dálce pomjraly, »nenj-li w pjsni této wýstraha pro nás! Powšimllis toho sobě?«

»Gá wsál do sebe každinký zwuk, gako žjžniwý gelen!« prawil Jarohněw roznjcený; »bylť to hlas Bertin.«

»Na to bych i gá chtěl přjsahu u Wšech Swatých složiti; neboť krom gi, máme zde na hradě sotwa koho, genž by s námi dobře smeyšlel.«

»Co činiti?«

»Koně osedlati — Bertu Bohu poručiti.«

»A s nepořjzenau k posměchu wšech lidj domů se wrátiti?«

»Gá radjm z dwogjho zlého menšj wywoliti.«

Rozmluwa paniců byla přetržena tichým na dwéře zaklepánjm.

»Oč že,« prawil Beneš zticha, »pan Jan z Hradce želege křiwdy nám učiněné, nás saukromj náwštěwau poctiti hodlá? — Ale nikoli! Tak žádný pán neklepe.« I šel otewřjt dwéře.

A do komnaty wstaupil k nemalému obau paniců podiwenj učednjk kowárský, gegž byli k obsluhám z Prahy s sebau wzali, gaksi maudře a tagemně se twáře.

»Nu, což gest, umauněnče?« osopil se naň Beneš.

Ale chlapec nezaražený gektal: »Pán Bůh s námi a zlé pryč! Milj pánowé, tady se zle o

nás hrage. Gá wšecko dole w kuchyni wyslechl.«

»A co medle?« tázal se Beneš zhurta. »Že se pečeně připálila, aneb omáčka přičmaudla?«

»Ba, libo-li wám, mnohem důležitěgšj wěci!«

»Tedy zpusť a krákey, co wjš, hawrane!«

»Když gsem se w kuchyni dle obyčege swého mezi kuchtjky, sokolnjky, psowody a ginau hladowau chasau potlaukal,« wyprawowalo pachole, »přiwtělil se k nám gistý Klamperna, Trumbera aneb gak mu řjkagj; ten nepowšimna si mne, radil se s dwěma hochy, aby za gistau králowskau odměnu byli nápomocni k nágezdu na dwa rytjře, kteřjžto zgitra z Hradce odgedau, — rytjři že gsau toliko dwa — *mne* šelma zrzawá ani nepočjtal — a gich že prý bude neyméně šest, a tak že práce bude lehká, odměna ale slawná, gelikož sám pán hradu o záměru tom wj a toliko z gistých přjčin podjl swůg zřegmě progewiti se zpěčuge. — Gá w kautě střjhal ušima, ani nedýchage. Hoši se trochu zdráhali; ale zrzawý Trumbera ukogil ge, prawě že i gakýsi Kolda bude při tom, před gehožto pauhým gmenem prý druhdy děti w plénkách křeče dostáwaly; a když hoši geště wáhali, přidal: »Čeho se báti? Gsauť gen dwa, nás pak, gak giž řečeno, bude neyméně pět neb šest — wjtězstwj nás minauti nemůže, a měl-li by který z wás o mé zpráwnosti pochybowati, tomu napřed zaplatjm.« — Bylť bych milerád tomu ryšawci

i hned něco na památku za ucho dal, zwláště proto, že o osobě mé ani slowem se nezmjnil, ačkoli wěděti musil, že gsem s wámi přigel a bohdá také odgedu; leč prohlédage k tomu, že bych tjm netoliko ničeho nenaprawil, nýbrž snad wšecko pokazil, chowal gsem se tiše, — čekage přjhodné chwjle, abych wás, pánowé milj, o wšem wěrně a bez odkladu zprawil.«

»To dobře, služebnjče dobrý a wěrný!« řekl Beneš žertowně, »a žes nad málem byl wěrný, nad mnohem tebe ustanowjm, — ač buduli sám kdy nade čjm wládnauti.«

»Gá wás beru za slowo,« prawil kowářjk, očma přistřihuge, »a to pod wýminkau, kterau gste sám sobě uložil.«

»Neměl-liž gsem před chwjlj dobře, Jarohněwe?« promluwil Beneš o něco wážněgi; »mně se zdá, že se tu oprawdu o nás hrage?«

»Dowol, abych o tom geště trochu pochybowal,« odslowil Jarohněw stawě se pokogným. »Pachole někde za ohništěm usnulo, a co tu powjdá, snad se mu gen we snách zdálo.«

»Gá že spal?« ozwal se rychle učednjk kowárský. »Nu toť abych wěčně wěkůw kladiwo w gedné ruce neuzdwihl! Gá — a spáti! Wěřte mi, pánowé, mámť gá zraky bdělé, gako zagjc, genž gak řjkagj spáwá s otewřenýma očma — a sluchy, možná-li, geště bystřegšj.«

»Klamperna musil na tobě zagečj wlastnosti pozorowati,« prohodil Beneš, »gelikož, gak sám

djš, u wykazowánj sil našich tebe ani nepočjtal.«

Kowářjk se začerwenal po samé uši. »Nu wěru, nenjť nad pány, chtěgj-li koho chytati w řeči; ale gá wás ugišťugi, že přigde-li to w skutku k něgaké šrůtce, nebudete sobě bohdá na mne ztěžowati.«

»Dobře, hochu!« zwolal Beneš u weselém rozmaru, poklepaw mu na rameno. »Wjmeť nynj, čehož gsme prwé newěděli, totiž že w čas potřeby budeme mjti w tobě spogence a pomocnjka wěrného.«

»Wy se směgete,« prawil chlapec se slzami w očjch — »a gá bych rád zubami zaskřjpal!«

»Zaskřjpey, hochu, do wůle!« zasmál se Beneš; »my negsme tak ukrutni, abychom ti w tom bránili.«

Ačkoli se podobalo, že panicowé slowa pacholete na lehkau wáhu wzali, bylo předce na twářjch gegich gakési zaraženj čjsti; i odstaupili do wýklenku okna a uradiwše se tiše, dali wědět chlapci čekagjcjmu, aby přidružiw se opět ke hradnj čeládce, hleděl něčeho určitěgšjho wyzwěděti, na každý pád ale zjtra záhy ráno s koňmi pohotowě býti, krom žeby mezi tjm časem ginak se nařjdilo. Ochotný učednjk učinil, gak mu weleno, a mladj přátelé zůstali samotni.

»Mně se wšecko zdá,« prawil Beneš, »že w řeči toho pacholete wězj něco prawdy.«

»A byťby!« hodil Jarohněw hlawau. »Odedáwna-lis počal býti bogácným? — Čjm déle o tom přemeyšljm, tjm žiwěgi naskytuge se mi přeswědčenj, že wládce hradu, byť i zgewný nepřjtel náš byl, nedopustj, aby práwo hostinstwj porušeno bylo w osobách našich.«

»Dokawád w těchto zdjch pobudeme, připauštjm; což ale když ge zůstawjme? — Ne, ne, gá mu newěřjm. Srownám-li řeč chlapcowu s pjsnj slečninau, newyplýwá z toho nic giného, nežli že gsme w pasti. — Že bogácnost ze mě nemluwj, tohoť tušjm netřeba tobě široce doličowati. Zdaliž nebogowal gsem wždy po boku twém? O tom tedy mezi náma ani řeči býti nemůže, abrž o tom, gak bychom nastraženým tenatům se wyhnuli.«

»Tedy na koně — a pryč z Hradce!« zwolal Jarohněw netrpěliwě.

»Nikoli!« odslowil Beneš pokogně. »Zůstawiwše Hradec nakwap, wzbudili bychom proti sobě podezřenj, že gsme o aukladu zprawení, nad to pak podobal by se kwapný odgezd náš autěku gako wegce wegceti; protiwnjkům našim bylo by pak snadno ukrýti zradu swau pláštěm noci; neb daleko-li medle mohli bychom na konjch neodpočinutých uraziti, aby nás nedohonili?«

Těmto důwodům musil Jarohněw chtěg

nechtěg přiswědčiti. Odgezd odložen ku přjštjmu gitru. —

Procházka w hradnj zahradě, ku kteréž Jarohněw přjtele wybjdl, daufage tam šťastnau náhodau s Bertau se shledati a z úst gegjch buď potwrzenj neb wywrácenj podezřiwých důmjnek nabýti, newedla k žádnému cjli. Zahrada byla prázdna; gen stoleté ljpy šuměly zwěsty tagemné o wěku dáwno minulém. Jarohněwa pogala gakási newyslowná tesknost. Wzpomjnky na blažená léta dětinstwj prowjwaly w čarowných obrazech mysl geho. Druhdy se tyto stromy, besjdky, skalky, rybnjčky, palaučky djwaly naň očima známýma, usměwawýma; nynj pak wše to — takť se mu aspoň zdálo — geho se cizilo a stranilo co hosta newjtaného. — Ach gaké změny může způsobiti gediné desjtiletj!

Zwoněno k wečeři, a pauze na slowo Benešowo odhodlal se Jarohněw gjti do hodownj sjně. Nebyloť tu sice hostů odporných Kuneše a Koldy; ale ani Berty.

Mladistwý pán hradu přigal panice trochu wljdněgi než při obědě, howor besednj ale nechtěl gaksi z mjsta. Konečně gal se pan Jan wyptáwati Jarohněwa na přjběhy, které se s njm od těch dob co Hradec opustil, aby se k odpowědným nepřátelům přidružil, byly udály. Jarohněw snesl wýčitku, která w této otázce wězela, bez trpké odpowědi i wyprawowal osudy swé

upřjmně, s wýmluwnostj muže, marné chlauby nehledjcjho.

Když byl wyprawowánj swé dokončil, zwolal pan Jan: »Wěru, newšednjho štěstj gsi dostihl! dejž Bůh aby ti i budaucně stegnau mjrau přálo; leč gá doslechl, že tebe giž nynj přjliš nadmulo, a že rozesmělen okamžitým úsměwem wrtkawé Fortuny, tudjž žádosti swé wždy wýš a wýše napjnáš, — ba až k samé *sestře* mé!«

Jarohněw se zarděl, ne studem, nýbrž sprawedliwým hněwem; rtowé geho se chwěli — on mlčel.

»Dowoltež pane!« odpowěděl Beneš za něho směle. »Co gá wjm, pocházj přjtel můg z rodu panského, genž druhdy wašemu proslulému w přednostech rowným býwal.«

»*Býwal!*« opakowal Jan opowržliwě.

»Zdali poškwrnil kdy přjtel můg« mluwil Beneš rozhorlen dále, »čest rodu swého činy nešlechetnými? — Na něho-liž wzkládáte, co zawinili časowé wálečnj, krwe- a laupeže-lačnj? — Čili toliko hradu s několika wesnicemi gemu se nedostáwá, aby opět sedal wedle wás na lawici panské?«

Jan usmál se pohrdawě, řka: »S tebau nemám ničehož,« a obrátiw se k Jarohněwowi, mluwil s hrdohněwnýma zrakoma dále: »Tobě ale radjm, abysi přestal mysliti na Bertu, ginak-li ti žiwot milý a hněw Růže strašný. Wiz, aby wěž, kteraužto stawjš w pošetilosti swé na wýši

záwratné z kamenů šjlené pýchy, nesesula se w brzce na hlawu twau a w rumech swých tebe nepohřbila.«

Jarohněw wyskočil od stolu, řka s hořjcj twářj: »Gedna upřjmnost žádá druhau! Wěz Jene, že pohrdám hněwem twým, že od nápadnosti swé neupustjm, že slečně Bertě srdce i ruku swau dotud dochowám, dokud *ona sama* obogjm nepohrdne.«

»Gsi hotow?« tázal se Jan, a když Jarohněw tutlage w sobě garý oheň hněwu rostaucjho neodpowjdal, gal se wyhrožowati dále: »Tedy wěz i ty, že toliko swaté práwo hostinstwj zdržuge rámě mé, bych tě dle zásluhy, co zpupného chlapce, na mjstě nepokáral.«

Beneš se postawil mezi oba co prostřednjk, řka k Janowi: »Uspořtež sobě toho odwoláwánj-se na práwo hostinské a přigměte ugištěnj, že my oba stogjme wám k službám, kdy- a kdekoli se Urozenosti Wašj zaljbj, gsauce wždy hotowi, rozpor slow dobrým ocelem k obapolné spokogenosti wyrownati.«

Ukloniw se dworně, odešel kwapně se sjně, táhna Jarohněwa s sebau.

Když se druhowé opět octli w komnatě swé, dal se Beneš do hlasitého smjchu. »Nu, to gsme toho na Hradci pořjdili!« I smál se až mu slzy z očj prýštěly. S podiwem hleděl naň Jarohněw.

»Nu, nenj-liž to k popukánj?« omlauwal

Beneš bezděčnau weselost swau. »Wygeliť gsme z Prahy plni naděge, wyšňořenj co šwiháci, ke smlauwám swadebnjm, — a nynj bych s neywětšj radostj dal tenhle aksamitowý birýt i s tjm lesklým rubjnem za ocelowý šišák, a tři takowé hedwábné háwy, gakýž na těle mám, za sebe špatněgšj brněnj!«

»A kdo to byl,« tázal se Jarohněw táhle, »kdo byl, co k té nepředložené gjzdě radil a usilně wybjzel?«

»Gá!« odpowěděl Beneš, pokrčiw ramenama — »Bůh mne .... hnedle bych byl zaklel, a to se mi giž na léta nepřihodilo! — *Mea culpa*, má to wina! O tom nenj pochyby. Došloť na staré přjslowj: Člowěk mjnj, Pán Bůh měnj.«

»Nečinjm tobě wýčitky,« prawil Jarohněw tkliwě; »wjm že aumysl twůg byl upřjmý a sličný; ale ten newčasný smjch twůg mne bolj.«

Beneš mjsto odpowědi podal Jarohněwowi prawici, kterau tento na důkaz auplného smjřenj bratrsky stiskl. Oba, toliko na polo swlečeni, uwrhli se na lůžka ke kratičkému odpočinutj.

Sotwa zabřeskla se na nebi zoře gitřnj, rozplašugjc růžowým žezlem nočnj tmy, chystali se panicowé na cestu. Čiperný kowářjk měl giž pokrmeno, a než minulo čtwrt hodiny, byli giž gezdcowé w sedlech. Nikdo gich newyprowázel; na hradě bylo geště hlucho; toliko Mikeš stál u brány mostnj, žádage gim pohledem mnohomluwným štěstj na cestu.

)(

Zpočátku geli tauž cestau, kudy byli přigeli; w lese ale zwolili ginau, postrannj, obáwagjce se zálohy. A wšak sotwa že s cesty široké stranau se ušinuli, splnilo se podezřenj Benešowo. Pět ozbrogených gezdců, wše s hledjm spuštěným, zastaupilo gim cestu.

»Nu tedy gen pogďte!« zwolal Beneš, wytrhnuw meč z pošwy — »gen sem we gménu Páně, an giž beze rwačky nemůže býti!«

W témže okamženj zableskl se i Jarohněwůw meč wysoko nad hlawau — a bog se započal. Zákeřnjci doráželi zuřiwě, spoléhagjce se na wětšj počet i lepšj ozbrogenj.

»He, holaho! Kde gste kdo?« křičel kowářský učednjk z plného hrdla, s koněm semotam se toče. — »Wrahowé! laupežnjci! lidogedi! — holaho!«

Geho křik wyplašil toliko zwěř z pelechů w pustém hwozdě. Meče nagatých zákeřnjků, pomjgegjce Beneše a chlapce, padaly téměř wýhradně na Jarohněwa, genž silau mládeneckau husté rány odrážel i rozdáwal. Bog byl nerowný: byloť gich pět proti dwěma, gelikož kowářjk negsa ozbrogen, toliko dlauhau wětwj kdesi zdwiženau se oháněl a gako zlým duchem posedlý bogiště neunawně obgjžděl, z plného hrdla hulákage.

Když byl bog neyprudšj, přišla pomoc neočekáwaná: z protěgšj strany přigel totiž gezdec na koni udychaném s kopjm založeným,

i wrazil na gednoho z lotrů tak prudce, že mu sponky od lebky rázem uletěly a gezdec za lebkau swau s hřebce na znak do trávy se swalil. To wida učednjk kowárský šlehl na zemi ležjcjho tak nerázně w odkrytý obličeg, že tento náramnau bolestj zařwaw co diwý tur, wztekle na nohy poskočil; ale wztek geho byl marný — nebo w tu chwjli wyskočily mu oči z gamek; nepatrná zbraň kowářjkowa byla mu wyšlehla drahý zrak z hlawy a slepota rozestřela nad njm hustý záwog swůg na wěky. Na bolestné zařwánj geho ohljdl se geden z černých towaryšů, kterýžto neywzteklegi na Jarohněwa dorážel; w tom ale obmeškal uhnauti se bodnutj panicowu; meč břitký wgel mu pod okružjm do hrdla a praud krwe temnorudé wystřeliw ďlauhým oblaukem pocákal hedwábný háw Jarohněwůw; zákeřnjk ale swalil se bez ducha s koně. Pád geho a přibytj neznámého pomocnjka postrašilo ostatnj wrahy tak, že nechawše wšeho, w rychlém autěku spásy hledali. »Chyťte ge! holaho!« wolal za ugjžděgjcjmi kowářjk s dětinskau swéwolj, mage radost z toho, gak onino do krwe bodali koně, aby gen co neyrychlegi z nebezpečj wywázli.

Jarohněw puzen gakýmsi tušenjm skočil s koně, aby přemoženému odpůrci do twáře nahlédl. Z rozewřené helmy progewil se zsinalý obličeg —Kuneše Kosteleckého.

»Láska i nenáwist, wášně tebau nikdy nekrocené, wykopaly tobě hrob před časem!«

wzdychl mladý wjtěz a odwrátiw se rychle od mrtwoly přistaupil k neznámému pomocnjku, aby mu za službu prokázanau wřelé djky wzdal; ale neznámý nepřigal gich, cauwage a řka pokorně: »Mjsto wšeho děkowánj přigmětež mne raděgi, milý pane Jarohněwe — ač můžete-li — do služby a ochrany swé; neboť tjmto kauskem rozlil gsem si na Hradci poljwku do čista i nelzeť mi tam se nawrátit, a kdyby mi sto kop bjlých bylo slibowáno.«

»Gak? — Tys to, Mikši?« zwolal Jarohněw w radostném úžasu.

»Ano milý pane! Starý Mikeš, co wás we zbrani cwičjwal, když gste byl geště maličké pachole.«

»A co tě pohnulo k tomu, dát pro mne w šanc službu wýnosnau?«

»Gmenugte to gak chcete: wrtochy, dětinstwo, bláznowstwj, hlaupost, — wše gedno! Domakalť gsem se wčera, že se hrage o wás, i nemohl gsem pro starost ani spáti. Ubohá slečna Berta tanula mi na mysli, gegj auzkost, gegj žal, kdyby se wám něco lidského mělo přihoditi, zkrátka, mně to nedalo. Neváhaw pro wykonánj skutku dobrého dáti na wěky vale Hradci, kdež, nechť se přiznám, od některých dob wšecko různo a naopak gde, wsedl gsem na neylepšjho koně a gel gsem gako na smrt, abych bude-li možná, wás ochránil. — Nynj rozhodněte nade mnau!«

»Na ten čas owšem nelze mi tobě náhradu

dáti zaslauženau,« řekl Jarohněw w pohnutj »leč hotow gsem sdjleti s tebau poslednj sausto. Poged' s námi!«

»Bůh wás žehney!« zwolal Mikeš radostně.

»Ale co učinjme s koněm, gegžto gsi, gak sám prawjš, z konjrny pána swého wzal?«

»Ay,« odpowěděl Mikeš, »tohoť třeba gen gednau přes stehna šlehnauti a budeť utjkati k domowu, gakoby mu hlawa hořela.«

»Učiň tak!« welel Jarohněw.

»A co, uděláme s tjmto opěšalým rytjřem?« wmjsil se do řeči učednjk kowárský, ukázaw na poraněného zákeřnjka, genžto zbawen gsa zraku, podál na plano po chwůgech hmatal. — »Což abych, když gsem ho oslepil, nynj z milosrdenstwj i dobil?«

»Napřed se i gemu musjme podjwati w twář,« řekl Beneš, zkrwácený meč o hřjwu komoně swého otjrage. Přitočiw se k rytjrskému mrzáku, wolal na učednjka: »Ano, toho dobig, a budeš se moci wykázati skutkem dobrým. Gestiť to Kolda z Náchodu!»

Ale Jarohněw zaslechnuw wýrok nad Koldau pronešený, zabránil tomu, řka měkce: »Uchoweyž Bůh! gá gsem muži tomu pro Bůh weřegně odpustil winu mnohem horšj, zůstawiw mstu Hospodinu. Mau přjčinau nemá zahynauti bez pokánj. — Geďmež!«

»Nu tedy s Pánem Bohem!« zwolal pražský

učednjk; »ale toho mi bude do smrti ljto, že nám ten zrzawý Klamperna upláchl! Na toho gsem měl zwláštnj piwku!«

Kapitola čtyrmecjtmá.

Wladařem *být* — ne slaut gen! to aučel Čechů krále;
Rozdrtit se musela na wůle geho skále
Swéwolnost šlechty bugné, trápjcj sprostý lid,
Pudjcj pěstj z wlasti oswětu, obchod, klid.

J. Er. Wocela „Přemyslowci.“

Dne 7. máge léta Páně 1458 byl pan Giřj z Poděbrad biskupy uherskými, rábským a wácowským, slawně za krále českého korunowán a hned druhý den na to i sličná choť geho Johanna z Rožmitálu. Sotwa wšak zdobil zlatý wjnek wěhlasnau hlawu geho, giž i ze wšech stran zdwihali se nepřátelé proti němu, wypowjdagjce poslušenstwj; ale král Giřj nebyl muž, kterýž by se dal překážkami a obtjžemi od cjle sobě wytknutého odstrašiti aneb zpaurami a pohrůžkami poděsiti.

Mocnau rukau uchopiw se žezla sobě od národu swěřeného, wogsky wjtěznými pokořowal zpupné pány, odbogná města. Hned prwnj dny po korunowánj wytrhl osobně do pole, oblehl

města morawská: Brno, Znogmo, Holomúc a k poslušenstwj ge přiwedl. Wrátiw se do Prahy we wjtězoslávě, počal pořádati wnitřnj záležitosti země, obnowil práwa při saudech zemských, oprawil minci, zdwihl obchod, zkrotil swéwoli panstwa, smjřil strany odporné, a wešel w mjr a spolek s knjžaty sausednjmi.

Země česká, utýraná a pohubená tolikerými wálkami domácjmi, počala zkwjtati a brzy na to i blahonosného owoce mjru požjwati, gelikož téměř wšickni nepřátelé Giřjkowi, zgewnj i tagnj, bogjce se moci geho, aspoň na oko wládě geho se podrobili.

Býwaltě král Giřj we chwjlech, w kterýchžto mu od péčj wladarských odpočinauti přáno, milownjk bodrého, newinného žertu. K wyhasněnj mysli králowské neywjce přispjwal rytjř gakýsi, přjgmjm *Palečck*, genžto wtipem tak dobře gako mečem oháněti se uměl; a k tomu byl král welmi laskaw. Nebylť pak Paleček marný chleboged, blázen, gakýchž býwalo za tehdegšjch časůw u dworů králowských; ale rytjř šlechetný, genž krále swého i do wálky doprowázel, mage tu podiwnau wýsadu, že směl gemu w kteraukoliw dobu bez obáwánj-se hněwu nebo trestu prawdu, někdy dosti trpkau, w oděwu žertu do očj powědjti. Gsa společnjk králůw měl na wůli gjdati buď u králowské tabule aneb u stolu mládenců dwořanů, gak se mu práwě ljbilo. Této zwůle užil bratr Paleček k wyko-

nánj negednoho skutku dobrého, ku kterémuž krále, Geho Milost, neb i giné osoby u dwora wtipem swým znal nakloniti. S bodrým Benešem z Wody, od nedáwna mezi dwořany králowské přigatým, strýčkowal a bratrowal se tak dobře, gako s králem samým.

Panicowé služebnj gjdali w druhé sjni při otewřených dweřjch, tak že král widěti mohl, co se u stolu gich děge, a bratr Paleček přecházjwal obyčegně od gedné tabule k druhé, škádle mládence a blesky wtipu swého na wše strany metage. Wěděltˇ on o wšech nowinách, co se gich w městě sběhlo, a záletné známosti dwořanů nebyly ho tagny.

Gednau wstaw mezi obědem od tabule králowské sňal se stěny weliké gelenj parohy, kteréž tu na památku loweckého štěstj byly zawěšeny, i utjkal s nima do druhé sjně a postawiw se za rytjře Beneše, wstawil mu ge na hlawu. Smjch z toho wypuklý dostal se až k ušjm samého krále.

»Co to tam děláš, bratře Palečku?« wolal Giřj.

»Bratra Beneše tuto korunugi,« odpowěděl Paleček.

»Ale wždyť Beneš, co wjm, geště swoboden?« prawil král na to.

»Nic nedělá. Odbýwám to *anticipato;* neboť k čemu kdo určen a předřjzen, slýcháwám, tomu že ugjti nemůž. Ačkoli gsem neměl nikdy

tu čest býti učednjkem mistra Křišťana dobré paměti, gako on, osmělugi se předce we sprostnosti swé postawiti mu *horoskop*.«

Panicowé u stolu sedjcj smáli se pod sebe; ale rytjř Beneš brumlal do sebe: »Ať mi hnilička mozek rozbige gako tomuto bláznu, pakli...« Ostatnj wýhrůžku polkl s kauskem šťáwnatého masa.

»A co tedy prorokugeš o geho budaucjm osudu?« tázal se král, žert naschwál prodlužuge. »Co o něm nalezáš we hwězdách psáno?«

»Den narozenj geho« odpowěděl Paleček hlasem dutým, »owládla podiwná konstellacj. Hwězda geho setkala se s hwězdau gakési Kunky, ctné dcerušky nožjře Pawla, genžto za časů »*olim*« býwáwal purkmistrem nowoměstským.«

»Ah,« zwolal král, »pamatugiť se! Pawlowi tomu gsem beztoho geště dlužen náhradu a odměnu za to, že se od mého wlády nastaupenj pokogně chowal a i k žiwnosti swé do Prahy se nawrátil, gak na wěrného poddaného přjslušelo, a protož gest wůle má, aby rytjř Beneš ctnau dceru geho — gelikož, gak djš, hwězdy gegich na obloze nebeské se setkaly — co neydřjwe pogal za manželku a to z pokuty, že směl po *koruně* taužiti.«

»Hrom udeř do prostořeké huby šaškowy!« měl Beneš na gazyku; zpomenuw ale w čas na mistra Rokycanu, poznamenal usta křjžem, a

toliko w žjřjcjch očjch a plamenné twáři geho bylo čjsti, co gazyk wyslowiti sobě netraufal.

»To bylo šťastně ukončeno,« prawil bratr Paleček pro sebe, mna sobě wesele ruce; »a nynj přistupmež k djlu druhému. — Bratře králi!« wolal rozesmělen dobrým přigetjm žertu swého, »to negde tak rychle; neboť bratr Beneš učinil prý slawný slib, že se ghu manželskému nepoddá dřjwe, dokud i přjtel geho, Jarohněw z Hrádku také zapřažen nebude.«

»Jarohněw z Hrádku?« tázal se král; »což ten také má newěstu?«

»Ano, Milosti králowská!« zwolal Jarohněw, a skočiw od stolu, wrhnul se králi k nohaum.

»Co to má znamenati? Gsi-liž sobě něgakého zločinu swědom?«

»Nikoli, králi můg! — ale milugi Bertu Hradeckau.«

»A ona tebe?«

»Ach ano!« wzdychl Jarohněw kleče.

»K čemu tedy to klečenj a wzdychánj?« prawil král u weselém rozmaru.

»Přjbuznj gegj tomu nechtěgj — že chudý gsem.«

»Té wadě, bohdá, pomůžem,« odslowil král dobrotiwě. »Wstaň! — Tys sobě zjskal o mne zásluh mnohých a gá giž dáwno zamýšlel zplatiti tobě dluh swůg za tolikeré služby wěrné. Nynj pak ho bez odkladu zplatjm. Tobě dáwám

někdegšj statky předků twých, které na mne práwem zemským připadly, wýsluhau; k wystawěnj pobořeného Hrádku přispěgi penězy i lidem, a tuto wůli swau dám do nowě zřjzených desk zemských wtěliti. Gsi-liž spokogen? — Tedy wstaň, weljm geště gednau!“

Poslušen rozkazu poskočil radostj opogený Jarohněw na nohy, ljbage wřele ruku králowu: ale král, chtěge wýgew tento přetrhnauti a wnitřnj pohnutj swé před dwořany ukrýti, wstal rychle od tabule a odebral se do pokogů swých.

Obaum nerozdjlným mladým přátelům wzešlo nynj gitro nowého omágeného žiwota. Jarohněwowi tanula w roznjcenj mládeneckém stále na mysli doba blažená, we kterěžto mu bude popřáno cjle žadaucjho dosjci a spanilau Bertu swau nazwati; neboť nepochybowal, že wůle králowa co wjtězné slunce mraky překážek, sňatku geho w cestě stogjcjch, konečně prorazj a rozptýlj. Co se wšak rytjře Beneše tkne, tenť mage w uctiwosti wýrok králůw, stran geho zasnaubenj weřegně pronešený, netraufal sobě se sňatkem swým za smyšlenými wýmluwami děle odkládati. Přemoha w sobě dáwnau nechuť k Pawlowi, zapřel sebe sám i požádal geg slowy uctiwými o dceru. Nyněgšj nožjř neměl giž ani desátý djl té přjsnosti a pánowitosti, gakauž mjwal purkmistr nowoměstský, a ty některé námitky, kterýmiž se geště ohražowal a na oko proti žádosti Benešowě zpjral,

poraženy byly náhle ugištěnjm, že w tom wůle *králowa*.

»Když tomu tak,« prawil Pawel wážně, »odstup odemne, abych déle odporowal, an to powažugi za prwnj krok, kterýž Geho Milost k obapolnému žádaucjmu smjřenj činiti račj. Snad že pozděgi křiwdu mně učiněnau gasněgi nahljdne a auřad odňatý milostiwě mi nawrátj; neboť gest, dle obecné powěsti, milownjk řádu a kázně, gakož gsem býwal druhdy i gá, neodkládage nikdy trestem kdykoli potřeba welela.«

K poslednjm slowům Pawlowým zarděl se Beneš náhle, neboť mu napadlo, gak i on před několika lety padnauti měl co oběť nemilosrdné kázně Pawlowy; neměl wšak kdy, myšlénky swé zláštnj o předmětu tomto progewiti, neboť práwě w tom wstaupila do komnaty Kunhuta, zářjcj půwabem milosti a krásy. Uslyšewši, že otec dal wýslowné swolenj ke sňatku, co neydřjwe slawiti se magjcjmu, usmjwala se mezi slzami blaženě, a rytjř Beneš, zapomenuw w okamženj tom na podiwné zásady a wrtochy swé, neměl na ten čas w útrobě swé žádosti wřelegšj, než učiniti Kunhutu šťastnau. Poznaltě, že wše to, co gindy o nj sobě i giným namluwiti chtjwal, bylo ljčenau lžj; hlas srdce ozwal se w něm zwukem prawým, swazek lásky byl na wěky uzawřen a u přjtomnosti otcowě wraucjm poljbenjm potwrzen a zapečetěn.

Zdlauhawěgi to šlo s wyplněnjm naděge Jarohněwowy, gelikož pýcha a nenáwist rodu mocného protiwowala se sňatku, kterýžto byw wykonán, pogednau konec učiniti měl wšelikým záměrům dáwné a nekrocené msty i řewniwosti. A wšak nenadálá, na oko nepatrná udalost naklonila mysl příbuzenstwa Bertina ku prospěchu obau milenců. Wyšlo totiž na gewo, že obogetný Klamperna, přinášege zpráwy wymyšlené a lžiwé z Prahy do Hradce a tam odtud zas ku králi, obě strany w prospěch zisku wlastnjho proti sobě rozhořčowal. Jan z Hradce přišel mu na stopu a přeswědčiw se důstatečně o mnohonásobných klamech geho, poslal geg swázaného králi Giřjmu k potrestánj, kterýž po kratičkém wyšetřenj winnjka na rynku staroměstském *řetězem* dal oběsiti, gelikož se silně mluwilo, že Klampernu se zlým duchem spřjzněného prowaz obyčegný zardausiti nemůž. Ačkoli tehdáž poprawy weřegné nebýwaly řjdké, sběhlo se předce ke hnusnému diwadlu tomu weliké množstwj lidu. Chatra pražská wýskala radostj, uzřewši ryšawého Klampernu haupati se na dlauhém řetězu, neb ošemetný wyzwědač byl giž dáwno wšem sůl w očjch; i welebil lid sprawedlnost králowu, že geg konečně gizliwé hljzy, co na kostech geho tak dlauho hryzla, zbawiti račil.

Wina Klampernowa a geho pokuta smjřila mimo nadánj rody Hradecké a Rožmberské

s králem, gelikož častým wěci té pjsemným wygednáwánjm i giné rozmjšky a záwady, kteréž nenáwist mezi oběma stranama udržowaly, poznenáhla se wyrownaly. Hradečtj i Rožmberštj uchopili se rádi té přjležitosti, aby ku králi, gehožto moc den co den načitě zrůstala, se přibljžili a s njm w takowé poměry wstaupili, kteréž by gim bezpečnost osob, práw i statků pogistily.

Tudjž se stalo, že po odstraněnj wedlegšjch překážek na přjmluwu krále Giřjho, aby se gemu wděk něgaký stal, swoleno ke sňatku Jarohněwa z Hrádku s Bertau Hradeckau. Swadba měla býti slawná, neboť král sám s celým dworem swým sljbil gi přjtomnostj swau oslawiti. Ustanowený den nastal. Oddawky, gelikož ženich i newěsta hlásili se k cjrkwi katolické, byly konány we staroslawném chrámu Páně sw. Wjta na hradě pražském, a sice knězem kanownjkem Lucinem, genž pro kazatelskau wýmluwnost a prawowěrnost swau ze Hradce Gindřichowa před nedáwným časem za kanownjka na hrad pražský byl powolán. Ctihodný stareček prolévwal při udělowánj swátosti slzy radosti. Ontě byl druhdy oba snaubence wyučowal w prwnjch základech swaté wjry, a nynj dočkal se toho potěšenj, spogiti oba u přjtomnosti swědků neywznešeněgšjch swazkem poswátným a dáti gim požehnánj na cestu žiwota.

Rytjř Jan Malowec wedl gakožto zwolený

družba slične newěstu k oltáři a tak dworně při tom se chowal, že mu za pilným sebe přemáhánjm za celý den sotwa které latinské slowo z ust wyklauzlo. Když po skončené slawnosti snaubenci we průwodu slawném ubjrali se ze chrámu, čekal na ně přede dweřmi sbor žebráků, kteřjžto za swé hlasité přánj i hned štědře byli obdarowáni. Mezi dawem tjmto padl Jarohněwowi do oka žebrák slepý, s opuchlau, naboptělau twářj a wlasy diwoce rozcuchanými; oděw geho byly pestré cáry háwu rytjrského.

Ženich pohlédnuw naň ostřegi, poznal w děsném úžasu Koldu Náchodského, oslepeného — w gehožto morně před několika lety smrtelných auzkostj byl wytrpěl. Pohled na rytjrského mrzáka tak hrůzně progal duši geho, že w bezděčném zachwěnj-se ruky wáček se wšjm obsahem do nastawené čepice Koldowy upustil. Reptánj žebráků, slepci rytjrskému přehognau almužnu záwidègjcjch, geště dlauho zdaleka co temné hučenj wln doráželo k ušjm ženichowým.

Téhož dne spogil mistr Rokycana rytjře Beneše z Wody se ctnau a slične pannau Kunhutau w kostele Panny Marie před Teynem. Bratr králownin, wěhlasný pan Lew z Rožmitálu, princ Viktorýn, neystaršj syn králůw, bratr Paleček a ginj dwořané u hogném počtu byli swědkowé slibů gich manželských. Král sám byl dwořany tyto wyslal, aby strana pod obogj nereptala, že katoljkům k wůli gi zanedbáwá.

Mistr Rokycana držel při slawných oddawkách řeč welmi ozdobnau, do njž i něco polemiky proti Pikardům, sektě náboženské tehdáž znikagjcj, přimjchal — snad že otce newěstina Pawla nebo bratra Palečka w podezřenj náchylnosti k oné straně měl.

Když se swadebnjci po wykonaném obřadu we slawném průwodu ze chrámu ubjrali, pozdrawil ge nenadále s hůry zwučný hlas: »Horia!« Hlas ten zdál se rytjři Benešowi powědomým. Pohlédnuw zhůru uzřel na bljzkém, osamělém piljři pachole we twáři umauněné, s čepicj wysoko nad hlawau pozdwiženau. »Horia!« wzkřikl wýrostek na wýsosti swé ještě gednau, a Beneš poznaw učednjka kowárského, kteréhož byl před nedáwným časem na cestu do Hradce nagal, pokynul mu wljdně rukau, a když chlapec, co kamzjk obratný, s wysokého piljře bez aurazu na zem se dostal, řekl gemu: »Následugž mne! — Gá ti dal slowo, ač nerozwážené, že tě do služby wezmu, budu-li s to tebe užiwiti; nynj ge splnjm. Wypowěz mistru swému; neb ode dneška budeš slaužiti mně samému.«

Učednjk zawýskl radostj a uděláw před swadebnjky bugný po hlawě kotrmelec, ubjhal weselými skoky po staroměstském náměstj domů by mistru koženau zástěru odewzdal a z učenj se poděkowal. Wečjr po dwogjch oddawkách

byl slawný tanečnj ples we dwoře králowém. Welká, nádherně oswětlená sjň naplněna byla hodownjky rozličného stawu a wěku, strany pod gednau i pod obogj. Weselost nenucená rozhostila se poznenáhla po wšech prostorách paláce. Bratr Paleček házel okolo sebe wtipnými šprýmy, kterýmžto král pokaždé srdečně se zasmál, a k wûli králi uznáwali i ostatnj hosté wše, co z ust obljbeného šaška dworského wycházelo, za welmi wtipné, trefné a přewýborné.

Král Giřj, gsa giž gedenkráte rozweselen, přigal w dobrém rozmaru i pokoru Pawla, někdegšjho purkmistra nowoměstského, genžto se swým mnohokráte opáčeným: »Račiž Milost Králowská dowolit, abych směl promluwiti,« netoliko milostiwého odpuštěnj dáwných win swých, ale i potěšitelného slibu dosáhl, že, pakli schopnost geho w postupu času tak prospěšně se wywine, aby auřad weřegný ku blahu města a spokogenosti krále pána swého mohl zastáwati, naň bude pamatowáno, čjmž on také docela se spokogil.

O půlnoci, kdy giž weselj ku konci se schylowalo, podal princ Viktorýn gmenem králowým ženichowi Jarohněwowi z Hrádku swinutý pergamen s welkau wisutau pečetj. Jarohněw tušil sice obsah listu, nikoli ale hosté ostatnj. Bratr Paleček ukogil zwědawost wšech. Zmocniw se listu, rozwinul geg hbitě a wyskočiw s njm na

prázdnau stolici, četl, nedage sobě brániti, hlasitě a wážně takto:

»My Giřj, z Božj Milosti král Česky, markrabě Morawský, Lucemburský a Slezský wéwoda a markrabě Lužický, oznamugem tjmto listem wšem: Gakož gest twrz pustá, řečená Hrádek se wšjm přjslušenstwjm i s plným panstwjm na nás řádně přišla a připadla, my s dobrým rozmyslem a radau wěrných našich mocj královskau dáwáme gi rytjři Jarohněwowi z Hrádku za wěrné služby geho milostiwě a sice i s práwem podacjm, s dwory poplužnjmi, s poplužjm, s dědinami, lukami, lesy, potoky, s rybnjky, chrastinami, porostlinami, pastwami i se wšj zwolj co k tomu přislušj, a weljme aby úřednjci dworštj, zachowawše řád práwa, giž gmenowaného Jarohněwa z Hrádku na to zbožj zwedli plným práwem. Tomu na swědomj pečeť naši královskau kázali gsme přiwěsiti k tomuto listu.«

Když byl Paleček dočetl, zawzněla weselá fanfára trub a kotlů; hosté se hrnuli k Jarohněwowi, přegjce mu štěstj; on ale pospjšil s něwěstau swau ku králi, před njmž pokleknauce činili djky z přigatého dobrodinj. Král pozdwihnul ge milostiwě i žehnal obaum řka: »Gá se wám postawil za otce, a protož powinnost swau plnjm. — Buďtež šťastni, milost Páně budiž s wámi! Láska, wěrnost, spokogenost zprowázegž wás po cestách žiwota!«

Nowj manželé smáčeli slzami wděčnosti ruce krále dobrotiwého.

Druhého dne odebrali se na nowě wystawěný Hrádek, kdež ge w čele několika sluhů přiwjtal *Mikeš*, co nowě ustanowený hradnjk, blaženě se usmjwage. Nowý pán nowého hradu potřásl mu srdečně rukau, a spanilá welitelka podala mu, usměwagjc se milostně, ruku swau bjlau k poljbenj. I ku každému z ostatnjch sluhů promluwil Jarohněw wljdné slowo. Mimo nadánj spatřil mezi nimi starce šediwého, gehožto twář mu byla welmi powědoma. Mikeš přišel paměti geho ku pomoci, řka: »Toť Jakub, býwalý hlásný na starém Hrádku a potom wrátný dworu wlaského w Hoře Kutné; on žádá by směl složiti kosti swé tu, kdež se byl zrodil a po mnohá léta wěrně slaužjwal, až zběř husitská čeleď hradnj po šjrém swětě rozplašila; i odkázal gsem ho na přjštj Milosti Wašj a nynj ať sám za sebe mluwj.«

Ale Jakub nemluwil; toliko sepiatýma rukama ukazowal na nowau wěž, dáwage na srozuměnau, že by tam w té powětrné wýši zas neyraděgi bydlel a žiwot swůg slasti i bolu prázdný bljže oblak nebeských dokonal. I byloť mu to s radostj popřáno. .

Geště téhož dne k wečeru měl starý Jakub přjležitost, dokázati bedliwost swau. Oznámilť weselým zatraubenjm náwštěwu. Bylť to rytjř Beneš z Wody se swau mladau, blaženostj od-

měněné lásky zářjcj chotj, a stará kronika, z njžto gsme přjběh tento čerpali, dokládá, že náwštěwa tato napotom geště často byla opakowána a pokaždé se stegnau radostj od Jaroněwa i Berty přigata.

